

М. ЙОГАНСЕН, М. НАКОНЕЧНИЙ, К. НІМЧИНОВ, Б. ТКАЧЕНКО

ПРАКТИЧНИЙ
РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ
СЛОВНИК

Вельмишановній Олені Борисівні Курило

складати

XII/26.

ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО УКРАЇНИ
1926

491.79-3

Дніпропетровське, 2-га друк.-
літ. Поліграфтр. ім. „1-го
травня“. Зам. № 2802. Тир.
10.000. Окрліт № 3805 з
28/VIII 1925 року.

ПЕРЕДНЕ СЛОВО.

Цей словник де-що різнить із мало не всіма дотеперішніми російсько-українськими словниками. Стаповище такого р.-укр. словника повсякчас мало свої оригінальні ознаки. Насамперед р.-укр. словник, очевидно, ніколи не признався, як, скажемо, його французько-російський, чи німецько-російський, чи російсько-німецький колега (що мав у першу чергу допомогти *читати* французький, німецький, російський текст), *в допомогу читачеві російської книги*. Бо-ж таку книгу на Україні читалося без словника. Отже, з цього виходить, що такий словник мусив-би мати де-які особливі риси, орієнтуючись, головне, на *перекладача* російської книжки українською мовою й допомагаючи не *зрозуміти* російський текст, а радше *одшукати* потрібний український варіант.

Цю точку погляду замало бралось на увагу, складаючи російсько-українські словники.

По-перше: російський текст словників складалося за Далем (Уманець, Іваницький-Шумлянський, почасти Дубровський): заводилося в нього силенну-силу маловживаних і малозрозумілих хоча-б і для росіянина слів, неначе орієнтуючись на те саме читання російського тексту.

В Іван.—Шумл. (стор. 148—149) знаходимо такі російські слова: „серпуха, серпанка, сжидаться, сивограк, сивожелезний, сидейка, сизяк, синель, синесть, синета, синец, синюха, сиповка, сиповщик“; вони наочно показують, що автори не були свідомі головного завдання російсько-українського словника.

З другого боку, подаючи величезну кількість перекладів на одне російське слово, словники абсолютно не дбають диференціяцією значінь і часто-густо подають ті самі переклади поспіль на всі варіанти російського значіння. Приміром, подається без ніякого розрізнення десятків півтора слів на російське „скорый“, а далі ті самісінькі слова такою-ж купою подаються на „быстрый, проворный, шибкий...“ і т. д.

Оця подана читачеві перша спроба нового практичного словника встановляє собі такі задачі: по-перше—дати тільки актуальний російський текст, доповнивши його словами сучасного радянського вжитку; по-друге—в міру спроможности диференціювати відтінки російських слів та українських значінь, пояснюючи що-кожного разу характер даного відтінку, чи то на прикладі, чи то посилаючись на синонімічні слова; по-третє—приспосувати весь словник до потреб українізації, в першу чергу орієнтуючись на мову газети, популярної книжки, політико-економічної літератури й діловодну. Розміром своїм та характером словник має прийти на заміну словникові Іваницького й Шумлянського. Що-ж до словника В. Дубровського, що подає, приміром, 35 значінь на російське „метель“ і на подібні слова головним робом белетристичного вжитку, то подаваний нами словник не може його замінити вповні—саме, для перекладача віршів, худ. белетристики, то-що.

Слова подаються в словникові *гніздами*; приміром: *украшать*—*||-шение* (украшение); *||-шенный* (украшенный). Гнізда складаються з слів, близьких своїм звуковим складом та своїм значінням,—приміром, *урод* дається окремо від *уродить*, бо теперішні значіння цих слів різняться чимало. Для пояснення відтінків, окрім прикладів, уживається таких слів: „переносн., фамільярн., виразит., сильнее, слабее, грубее, народное (це останнє слово, що для нього літерат. мова частіше вживає другого варіанту,—прим., *фельдшер*—*фэльдшер*, (народн.)—*хвэршал*; *скипидар*—*терпентин*, (народн.)—*шпигиняр*), насмешливо, абстрактно, конкретно, бранное...“ та інших.

В гніздах не завжди подаються слова на -ння, бо їх можна легко втворити од будь-якого дієслова; подекуди не дається дієприслівник на -о, речівник на -ість, -ости, коли утворення його дуже просте.

Дієслова найбільше подаються в формі недоконаній, однак там, де доконана форма в рос. мові вживається майже виключно, подається саме її.

Два чи три наголоси на одному слові означають можливість наголошувати по-різному. *Байдуже* значить, що народня мова знає наголоси: *бáйдуже*, *байдúже* й *байдужé*. Довелося так робити з огляду на те, що в багатьох словах літературний наголос у нас і досі ще не усталений,—приміром,

у Гринченка знаходимо тільки наголос робітник, робітничий, а сучасна розмовна мова знає наголос робітнік, робітничий—отже, слово це подається з двома наголосами—робітнік.

Знак [] показує, що звук, чи цілий склад, чи афікс можна вживати, чи не вживати—однаково. Приміром: [з]організувати.

Слово, що подається першим у перекладовій частині, звичаєм, уважалося за найкращий, чи найуживаніший коррелят російського слова.

Зірка * стоїть на тих словах, що їх складачі під даним російським словом у словниках не подибували, також на словах уперше заведених; цей знак послідовно в нас не переведено. Складали словника з дуже спішного замовлення Д. В. У.: Б. Ткаченко—А—Б—В—Г—Д—Е—Ж; М. Наконечний—К—Л; К. Німчинов—И—М—Н—О—П (до приобретать) та М. Йогансен—З, П (од приобретать до кінця), Р, С, Т, У, Ф, Х, Ц, Ч, Ш, Щ, Э, Ю, Я. Сподіваючися в наступних виданнях виправити хиби, неминучі для цієї першої спроби, складачі звертаються до споживачів із проханням надсилати до Д. В. У. бажані доповнення й корективи.

Складачі.

А

- А—а; а [не] то... —а то; а ну[-ка]—ану [-лишень].
- Абажур—абажур, дашок [на лампу].
- Абонемент—передплата || -мент—передплатник || -ировать (что) -ся (на что) — передплачувати-передплатити (що).
- Абрикос—абрикос[а], мореля.
- Абсолютизм — абсолютизм || -лютий—абсолютний, (совершенний)—цілковитий (абсолютна влада; абсолютна, цілковита неможливість).
- Абстрагировать — абстрагувати || -ктивний—абстрактний || -кция - абстракция.
- Абсурд- абсурд || -рдний—абсурдний.
- Авангард—авангáрд.
- Аванс—авáнс.
- Авантюра — авантюра || -тюрист—авантюрист.
- Авария—авáрія.
- Август — серпень-пня || -стовский—серпневий.
- Авиатор — авіатор, літун || -ация—авіація.
- Авось—[а]чей, дасть-бі* (нічого, чей справлюся; дасть-бі й ми доживем); на авось—на щастя,* на дасть-бі,* навмання.
- Австрийский — австрійський || -рия—Австрія.
- Автобиография—саможиттєпис, автобіографія.
- Автограф—автограф, власнопис.
- Автомат[ический]—автомат[ичний].
- Автомобиль—автомобіль.
- Автономия автономія.
- Автор—áвтор.
- Авторитет—авторитет.
- Агент—агéнт.
- Агитатор — агітатор || -тационный—агітаційний || -тировать—агітувати.
- Агонизировать—конати, агонізувати || -ния—конання, скін-скону, агонія.
- Агроном[ический]—агроном[ичний].
- Ад—пéкло; исчадие ада—пекельник, пекельне ко́дло.
- Адвокат—адвока́т.
- Административный — адміністраційний || -страция—адміністрація.
- Адрес—адреса; по а-у—на адресу; обратиться не по а-у (ирон.)—не туди потрапити || -сный—адресовий; а-й стол—адресове бюро || -совать—адресувати || -ться—звертатися-звернутися, удаватися.
- Адский — пекельний; (чрезвычайный, крайний) — страшный (а-и увлекается—страшно захоплюється).
- Ажурный—ажурний, прозористий.
- Азарт—азарт,* запал; входит в а-т—розпаляться || -тный—азартний,* запальний.
- Азбука—азбу́ка, абетка || -чный—азбуківий, абетковий.
- Азиатский — 1) азієць,* азі́йський;* 2) (бранное) азіят-азі́йський.
- Аист—лелéка, черногу́з, бузько́.
- Академический—академічний.
- Аклиматизация—акліматизація, прина́турювання, -на́турення || -зировать—акліматизувати, прина́турювати -ту́рити.
- Акомпанемент—супровід, акомпанемент, пригравання || -ниатор—акомпаніатор, супровідник || -нировать чему—акомпанувати чому, супроводити що, пригравати, приспівувати до чо́го.
- Аккумуляировать—акумулювати || -лятор - акумулятор.
- Аккуратный — акура́тний, а ближе: (исправный, исполнительный)—справний, ретельний (він у роботі дуж-справний; гробші нам справно дають); (тщательный)—старанний (старанно зложив папір); (опрятный, чистый) — чепурний (чепурненька хатка; чепурно видана книжка).
- Аксиома—аксіо́ма.
- Акт—1) (действие)—чин (ми, чини), акт; (поступок) — учінок (цей на-сильний учінок — образа всієї Європи); 2) (документ)—акт; составить акт—зложити акт[а]; 3) чин,* акт; (празднование)—свято (в міністерстві відбувся урочистий чин прийняття вірчих листів = ...состоялся торжественный акт принятия верительных грамот; 4) (сценический)—дія (п'єса на чотирі дії).

- Актер—актор.
 Актив — актив || - вний — активний, чинний.
 Акула—акула.
 Акустический — акустичний.
 Акушерка— акушерка.
 Акцент—1) (произношение)—вимова; 2) (ударение)—наголос.
 Акциз[ный]—акциз[ний].
 Акционер — акціонер, акціонер* || - рий—акційний.
 Алгебраический—алгебричний.
 Алебастр — любайстер || - стровый — любайстровий.
 Алеть—[жарко] червоїти, жевріти.
 Алиби—алібі.
 Алкоголь—алкоголь.
 Аллегорический — алегоричний || - рия—алегорія.
 Аллея—алей.
 Алмаз—алмаз, діамант (скло ріжуть алмазом; блищить, мов діамант) || - зный—алмазний, діамантовий.
 Алтарь—вітляр-ря.
 Алфавит — абетка, альфавіт; по а-у — в абетковому порядку.
 Алхимия—алхімія.
 Алчный—зажерливий, захланний (нащо)
 Алый—жарко-червоний, жевристий.*
 Альбом—альбом.
 Альтернатива—альтернатива.
 Альтруизм—альтруїзм.
 Алюминий—алюміній, глинець.
 Аляповатый—кострубатий,* заглемездий, розляпуватий; а-о сделать что-шб.—зглемездати; а-о сделанный предмет—затглемездок*.
 Амбар — комбра, нибар-ру; (специально для хлеба) — хлібниця, збіжниця.
 Амбиция—амбіція, гонор; вломиться в а-ю—*в амбіцію, у гонор загнатися.*
 Амбулатория—амбулаторія || - рий—амбулаторний.
 Американец—американець.
 Аммиак—амоніак, сморідець.
 Амниция—амніція, амніція.
 Амплитуда—амплітуда.
 Ампула—ампула.
 Ампутировать—ампутовати.
 Амулет—амулет.
 Амуниция—амуніція.
 Амфибия—водоземець, амфібія.
 Амфитеатр—амфітеатр.
 Анализ—аналіза, аналіз || - зировать—аналізувати || - тический—аналітичний.
 Аналогия—аналогія; по а-и—з аналогії.
 Анафема—1) анатема; предавать а-е—анатемувати; 2) (брань)—анатема.
- Анархический — анархічний || - хия — анархія.
 Анатомировать — анатомувати || - мический—анатомічний.
 Анахронизм—анахронізм.
 Ангел — янгол || - гельский — янгольський.
 Ангина—зівинця, ангіна.
 Английский—англійський || - чайни—англієць.
 Анекдот[ический]—анекдот[ичний].
 Анемический—анемічний.
 Апис—ганус.
 Анексировать—анектувати || - ксия—анексія.
 Анулировать — касувати-скасувати, анулювати (скасвати грошіві знакі).
 Аномалия—аномалія.
 Анонимный—безімний, анонімний.
 Анти—(приставка)—анти, проти.
 Антисемит[изм]—антисеміт[изм].
 Антипатия—антипатія, відріза* || - тичный—антипатичний, відрізний*.
 Античный—античний.
 Антракт—антракт, перерва.
 Антропологический — антропологічний.
 Аорта—аорта.
 Апатия—апатія, нехить*—нехоти (відчув нехить до всього, чим жив давише) || - тичный — апатичний, млявий.
 Апельлировать — апелювати || - ционный—апеляційний.
 Апельсин—померанець.
 Аплодисменты — бисески || - диловать—рукоплескати, плескати в долоні.
 Апогей—апогей.
 Апоплектический удар—апоплектичний удар, (народа.)—грець.
 Апофеоз—апотеоза.
 Аппарат—апарат.
 Аппетит — апетит, хить (род. хоти), охота па їжу || - тный—(замащивий, соблазнительный)—лакбмий,* ласий, апетитний (лакбме дівчатко).
 Апрель — квітець (-тия) || - льский — квітевий.
 Аптека[рский]—аптека[рський].
 Арба—гарба.
 Арбитраж[ный]—арбітраж[ний].
 Арбуз—кавун.
 Аргумент[ировать] — аргумент[увати]; приводит а-ты—подавати аргументи
 Арена—арена.
 Аренда—оренда || - дный — орєндний; а-я плата—орєнда,* орєндна плата,* [орєндний] чинш; (вносимая в определенные сроки) — орєндна рата

- || - датор—орендár-рý || - довать—орендувати—заорендувати.
Арест—арéшт || - стáнт — арéштáнт; (узник, заключенный) — в'язень || - стáнтская—арéшт[áнтська], (выразит.)—буцэгáрия || - стовать — заарéштувати.
Аристократический — аристократичний || - тия—аристократия.
Арифметический—аритметичний.
Арка—áрка.
Армения—Вірмéнщина.
Армия—áрмія.
Армянин—вiрмéн.
Аромат—пáхоші, аромáт; издавать а-т—пахтiти, видавати з себе пáхоші, (поэт.) — дiхати пáхошáми || - матный, тический — запашний, пахúщий, аромáт[ич]ний.
Арсенал—збройниця, арсенáл.
Артачиться—норовитися, опинáтися, коцiбнитися.
Артель — артiль (-iли) || - льщик — артiльщик.
Артерия—артéрия, бойовá жiла.
Артиллерийский — артилерiйський || - рист — гармáтчик, артилерiст || - рия — артилерiя.
Артист—1) артiст, мистéць; 2) (драматический)—áктóр || - стический — артистичний, мистéцький.
Архаизм—áрхáйзм || - ический—áрхáйчний.
Археологический—áрхеологiчний.
- Архивариус**—áрхiвáр(-ра), áрхiвни́чний.*
Архитектор—áрхiтéкт || - тура — áрхi-тектúра.
Аршин—áршiн; мерять на свой а-н — своєю мiркою, на свою мiрку мiряти.
Аскет[ический]—áскéт[ичний].
Ассигновать—áсiгнувати || - гиовка—áсiгнуáта, áсiгнуáння.
Ассимилировать—áсiмiлювати.
Ассортимент—áсортнiмéнт, добiр (добóру).
Ассоциация асоцiяция.
Астма—áдýха, áстма.
Астрономический—áстрономiчний.
Атаковать—áтáкувати.
Атаман—отáман.
Атеист[ический]—áтеiст[ичний].
Атлас—отлáс, едвáб || - сный — отлáс-ний, едвáбний.
Атлет[ический]—áтлét[ичний].
Атмосфера—áтмосфéра.
Атом—áтом.
Атрибут—áтрибúт.
Атрофироваться — áтрофувати́ся || - фия—áтрофiя.
Аттестат—áтестáт.
Ауденция—áвдiéнция.
Аудитория—áвдiтóрия.
Аукцион—áвкцiон.
Аферист—áфери́ст.
Аффект—áфéкт, нестýма; в состоянии а-а—в стáнi афéкту*, в нестýмi*.
Афиша—áфiша.
Аэроплан—áеронлáн, лiтáк.

Б

- Баба**—1) (вообще женщина) — бáба; (молодая)—молóдiця; 2) (бабушка) —бáба, бáбуся; 3) (повивальная)—бáба - сповитúха; 4) (для забивания свай и пр.)—дóвбня || - бка (надкопытная кость)—бáбка || - бский-бий—бáб[iв]ський; б-ье лето — бáбинé лiто || - бочка зоол.)—метéлик || - бье—бáб'ятина, бáбство.
Багаж—бáгáж, пакúнки || - жный — бáгáжний, пакúнковий.
Багор—очéпа, гáрб, гáк.
Багроветь — багр[ов]iти || - гровый—багрóвий || - грянный—бáгрýний.
Бадья—цéбér-брá.
База—см. Базис.
Базар—бáзár-ру; на б-е, на б-р—у (на) бáзáри, у (на) бáзár || - рный—бáзárний.
Базироваться — базувáтися || - зис — бáза; (основание)—пiдвáлина (пiдвáлина нáшої еконóмики—сiльськé господáрство) || - зисный—бáзовий.*
- Байка**—бáя, бáйка || - ковый—бáевий, бáйковий.
Бакалея — бaкaлiя || - лейный — бaкaлiйний.
Баклажан—бaклaжáн.
Баклушичат — бáйдикувáти, бáйдики, бáглаi бити.
Бактериологический — бaктepiологiчний.
Бакча—бáштáн; продукты б-и—бáштáнина || - кчевник—бáштáнник.
Бал—бáл[ь].
Балаган — 1) (для торговли) — ятка; 2) (комедиянтский) вертéп; (в переносном смысле—плохой театр)—блáзнóвище* (це не театр, а блáзнóвище) || - ганый (шутóвской, пошлый)—блáзнiвський,* б-ый артист—блáзень || - ганщина — блáзнóта,* блáзнéча.*
Баланс—бáлáнс; сводный б-с—звéдений бáлáнс || - сировать — бáлáнсувати.

Балерина—балерина.
 Балка—бáлок, брус; (матица, головная потолочная б-а)—свблок; (переводина между стропилами)—бáнтина.
 Балкон—балкóн.
 Балл—бал; (при голосованні, баллотировке)—гблос.
 Балласт—завáга, бала́ст.
 Баллотировать—голосувáти || -тировка—голосувáння; открытая, закрытая б-а—явне* (открыте), тайне* (закри́те) голосувáння.
 Баловать—1) (-б-ться)—дуріти; (шалить, проказити)—пустувáти; 2) (б-ть кого)—пéстувати; (слншком)—пáнькатися з ким || -вень—пéстун; б-нь судьбы—*пéстун,| улюбленець дблї,* талáнник,* щаснийця* || -вник—пустун (ж. пустунка) || -вство - 1) дурощі; (капризы)—витребéньки; (шалости)—пúстоці; 2) (балованне кого)—рбзпуст, пáнькання.
 Бальзам[ировать]—бальзám[увáти].
 Банальный—банáльний; (затаскашний)—утéртний,* заялбзений.
 Банда—бáнда.
 Бандаж[ист]—бáндаж[іст].
 Бандероль—бáндеро́ля, перéнаска.
 Бандит—бáндит.
 Банк—банк, бáнок.
 Банка—бáнка; (стеклянная)—скля́нниця; (жестяная)—бляшáнка.
 Банкет—úчта, банкéт.
 Банкир—банкiр || -кнот — банкiо́та, банкiвка || -ковий-вский — бáнковий—бáнкiвський.
 Банкрот[ство]—банкpóт[ство]; злостное б-о — злочiнне* (зловмiсне) банкpóтство.
 Баия—лáзня, купéля,* (паровая)—пáрний.
 Барабан—барабáн || -банний—барзбáнний.
 Барак—барáк.
 Баран—барáп.
 Барахтаться—бóрсатися, вовту́знитися.
 Барашковый—(о мехе)—смущéний.
 Баржа—бáржа.
 Барни—пан; (мелкий)—панóк, пiдпáнок, полóпанок; (большой)—панóга, пан на всю гóбу; сделаться б-м—запанiти, в пани́ пошiтися; держаться, вести себя б-м—*панóшнитися* || -рич-рчук—панiч.
 Барка—бáрка, берли́на || -ркас — баркáс, байдáк.
 Барометр—барóметр.
 Баррикада—барикáда.
 Барский—бáрський || -ствовать—панiти, панувáти.

Барсук—бóрсук.
 Бархат—оксамiт, бáрхат[iпа] || -тний—оксамiтний, бархатiнний, бархатóвний.
 Барщина—пáнщина || -ний—панщáний, пáнщиний || -ник—панщáний.
 Барыня—пáни[я].
 Барыш—барiш; получить б-ш—убэришувáти, угендлювáти || -шинк—барiшник, гендляр-рá || -шинчатъ—барiшувáти, гендлювáти.
 Барышня—пáнна, пáнпóчка.
 Барьер—бар'ер, барiер.
 Бас—бас.
 Баснословный—легендáрний,* казковий* (скризь ходiли чуткi про йогб легендáрну си́лу; цiни прбсто-так казковi); (невероятный)—неймовiрний, невiдашний, нечуваний (неймовiрна дорожнiча) || -сня—бáйка.
 Бассейн—басéйн, водбiмницe,* водзбiр-збóру, (географ. также)—стбчнице
 Бастовать—страйкувáти.
 Батальон—батальiон || -сний—батальiонний, батальiонний.
 Батарея—батарéя.
 Батист[овый]—батiст[бвий].
 Батрак—наймит (ж. пáймичка); (ходящий на чужбине по заработкам)—бурлáка; ити в б-н—в пáйми iти || -трачить—наймитувáти; бурлакувáти || -траческий пáймит[iв]ський.
 Бахвал—вiхвалькó* || -литься—вiхвáлятися || -льство—вiхвáляння, вiхвáлки.
 Бахрома—торочкi.
 Баццлла—бацiла.
 Башмак—черевiк || -чник—нiвещешевцi, (редко)—черевiчник.
 Башня—вéжа, бáшта.
 Баякать—лiбляти, колiсáти.
 Бдительный—невспiнуший (госпбдар iз нбго був пiльний, неvspiнущий), чуийний (áрмiя—паша чуийна сторбжа); быть б-м в виду опасности—начувáтися (начувáймося, брáтiя, бо вброг не спiть).
 Бег—бiг; (стремительный)—гiп-гбну; отправиться в б-а—у мáндри пiти; быть в б-х—у мáндрах, на втiках бiти || -га (конские)—бiгбвище || -глец—утiкáч || -глый—1) збiглий, утéклий (збiглий арештáнт); 2) управний* (вiн уже вправно читáе); 3) побiжний (уже й з побiжного бгяду видно, шо справн iдуть дбре); 4) б-й огонь—перébижний огбiь || гом—бiгцём || -готня—бiганiна || -гство—утéча; обратить в б-о—*по-

- верну́ти, і о́пати ко́го на́втіч;* обра-
титися в б-о - * поверну́ти, пі́ти од
ко́го на́втіч,* (насм.) — наківа́ти
п'ята́ми || - гу́и бігу́и.
- Бєда—ліхо, біда; стрясла́сь б-а—лі-
хо скб́лося, на́пасть спітќала, спо-
бігла; попа́сть в б-у — у хале́пу, в
на́пасть ускб́ити; на́творити б-ы—
наробі́ти шкб́ди, клб́поту; помо́чь
б-є—за́радити ліхові; не б-а!—дар-
ма! || - дийи́й — 1) бі́дний, убо́гий;
(несостоя́тельный)—незамо́жний (про-
летари́ат и бедне́йшее крє́стьянство =
пролетари́ят та незамо́жне сє́лян-
ство); 2) (несча́сний)—бідола́шний,
серде́шний || - днєсть—бі́дність, убо́-
гість; незамо́жність; впа́сть в б-ь—
зубб́жити, на злі́дні зійти́; б-ь одо-
ле́ла — злі́дні посі́ли || - днєта (со-
бир.)—бі́д[и]бта, незамо́жництво; (вы-
разит.)—злі́дні, голб́та (комнєты
деревє́нскої б-ы = комі́єти незамо́ж-
ного сє́лянства) || - дня́га—бідола́ха,
серде́ка || - дня́к—біда́к, біда́р-ря.
- Бєдовий—бі́дєвий, вихватний.*
- Бєдро—стеги́б (мн. стє́гна).
- Бєдствє—на́пасть,* на́падь,* біда́ ||
-дствєвать—бідува́ти, поневі́рятися
|| -дствєнный—зліго́дний, зліде́шний.
- Бєжать—1) бі́гти; 2) [у]тіка́ти, утек-
ти́ (вои́й на́думали втіка́ти з Си-
біру) || -женєц—бі́женєць.
- Бєзалаберний—безла́дний, розхі́бку-
ватий;* (суш.)—розхі́ба.*
- Бєзалепа́нний—безалепа́ційний.
- Бєзболе́зненний — безбо́лісний, без-
бі́льний.
- Бєзбоя́зненний—безбоя́зний.
- Бєзбра́чне — безпо́дружність,* без-
шлюбі́ність || - чийи́й - безпо́дружний,*
безшлю́бний.
- Бєзбре́жний—безкра́йний, безбере́гний.
- Бєзветре́нний—безві́трий; (о месте)—
за́тішний.
- Бєзвку́сне,-снца — не́смак || - сный —
не́смачийи́й.*
- Бєзвла́стє — безла́ддя, безу́ряддя ||
-вла́стний—безвла́дний.
- Бєзвозвратний—безпово́ротний.
- Бєзвозду́шний—безпові́тряний.
- Бєзвозме́здний—беззапла́тний.
- Бєзвольний—безві́льний, безво́льний;
см. также Бєсхарактерний.
- Бєзвредний—нешкі́дний,* не[за]ва́д-
ний, нешкі́дливий.
- Бєзвре́менний—безча́сний,* (прежде-
временний) — доча́сний (доча́сна
смерть); б-о сконча́ться—без ча́су,
доча́сно помє́рти, сконча́ти || - менє
(тяжелое время)—лихолі́ття.
- Бєзвыходний — (неточно)—безпо́рад-
ний; безві́хідний.
- Бєзграмотний — неписьме́нный, не-
грамотний, безгра́мотний (последнє
два слова также в широком значе-
нні = невежєственний).
- Бєзграни́чний—безме́жний.
- Бєздарний — незда́рий, безхі́стий ||
-рність—1) незда́рність, безхі́стя;
2) незда́ра (цей поє́т—незда́ра).
- Бєздействє—безчї́нність,* вакува́н-
ня; (только о чем-ниб. живом)—дар-
мува́ння || - ствєвать—вакува́ти, без-
чї́ніти;* (только о чем-ниб. живом)—
дармува́ти, нічо́го не робі́ти; (толь-
ко о неживом) — не робі́ти, стоя́ти
(завб́ди ваку́ють, стоя́ть; вла́да ва-
кує, дармує); бєздействє́ющий—
безчї́нний.*
- Бєздєльни́к—леда́шо (вм. мн.—соби-
рат. леда́ч-чи), лайда́к; (лєнтя́й так-
же)—не́роб, ба́йда (то́ був нічо́го,
а то́ вже збєсім у леда́шо пустив-
ся: і кра́де й пія́чипь; таке леда́шо,
що ні за холб́дну во́ду не візьме́ть-
ся) || - льничать—леда́цюва́ти;* (ле-
нитися тако́же)—байдикува́ти, дарму-
ва́ти (выразит.)—* бб́мки стріля́ти.*
- Бєздєнежє—безгро́шїв'я.
- Бєздея́тельний—бездія́льний.
- Бєздна—1) безб́дня, прї́рва; 2) рабо-
ты, денєг... б-а—робб́ти, гро́шей...
сїла-[сїлєнна].
- Бєздождне бездо́щїв'я, су́ш[а].
- Бєздоказательний—бездо́відний, без-
до́казний, (безосновательний)—без-
підста́вний.
- Бєздомний—бездомі́вний, безприту́ль-
ний.
- Бєздонний—безб́дний, безб́дний; (о
посудє)—безде́нний.
- Бєздоро́жє—бездорі́жжя.
- Бєздоходний — безпрїбу́ткєвий, не-
дохі́дний.*
- Бєзду́шний—безду́шний.
- Бєзды́ханный—безду́шний.
- Бєзжалостний—безжа́льний
- Бєзжизне́нний—безжї́вний.
- Бєззаботний — безжу́рний, безтур-
бб́тний, безклб́пінний (безтурбб́тне
жїтїя); 2) (небре́жний)—небáлий
(небáло ста́виться до робб́ти).
- Бєззаветний—ре́вний* (ре́вна відда-
ність револу́ції), безо́глядний (без-
о́глядна відва́га).
- Бєззако́нне—беззако́бство || - нник—
беззако́бник || - нничать—беззако́б-
ствєвати, лама́ти зако́н || - нний—
беззако́бний.
- Бєззастєнчєвий—см. Бєссты́дний.

Беззахисний — беззахисний, безоборонний.

Беззвучний — беззвучний, безодголосний (безодголосний сміх).

Безземелье — безземелья || - льний — безземельний.

Безыскусственный — безхитрий, немудрий, невнимуваний.

Безличный — безособовий, безобличний (безособова, безоблична маса; безособове дієслово = б-й глагол).

Безлошадный — безкіпний.

Безлюдный — безлюдний; (удаленный от людей) — відлюдний (відлюдна доріжка) || - дье — безлюддя.

Безмен — безмін.

Безмерный — незмірний, безмірний.

Безмолвие — безмовність, німотність, безгоміння || - вный — безмовний, німотний; (молчаливый) — мовчазний (мовчазна відповідь) || - вствовать — німувати, мовчати.

Безмятежный — сумірний,* супокійний, тихомірний.

Безнадежный — безнадійний; (крайне плохой, которому ничем не помочь) — безпорадний* (становище безпорадне).

Безнаказанный — безкарний.

Безначалие — безуряддя.

Безнравственный — неморальний, протиморальний,* безпутний (неморальні слова; протиморальна ієса; безпуття жінка).

Безобидный — 1) ілохий, ілохенький (так собі чоловік — ілохенький; 2) некривдий, невразливий (не годіться гніватися за такі некривді уваги).

Безоблачный — безхмарний.

Безобразие — 1) (= безобразность) — неподобність, гідкість (неподобність цього вчинку всім була очевидна); 2) неподобність, неподобство (заміняє н мн. ч.), неподобна річ; гідбта (якне б-я творяться = яка неподоб, гідбта твориться; які неподобності, неподобні речі творяться) || - зник — дешпетник || - зничать — дешпетувати || - зный — неподобний; гідкий (неподобна поведінка; гідкий на виду = б-й лицом).

Безоговорочный — безумовний.

Безопасность — безпечність, безпека; почувствовать себя в б-и — *чутися в безпеці, безпечним, безпечно; находится, быть в б-и — *перебувати, бути в безпеці, безпечним* (він був там у безпеці, безпечний) || ; сный — безпечний.

Безоружный — беззбрійний.

Безостановочный — безперестанний

— безперестальний,* безупинний (встановлено безперестанний рух аеропланів від Київ до Одеси; безупинний рух наперед — наше гасло) || - чно — без перестан[к]у, безупину, безперестанно, безупинно (машина проходить 40 верстів безперестану; ми безупинно посувалися назустріч ворогові).

Безответный — безвідмовний.

Безответственный — невідповідальний, безвідповідальний.

Безотлагательный — невідкладний, негайний.*

Безотносительный — безпоглядний, безвідносний; б-но к чему — *без погляду на щоб.*

Безотрадный — (печальный) — безрадісний, безутішний,* (крайне плохой) — безпросвітний, безпорадний (безрадісне життя; вони опинилися у безпросвітньому становищі).

Безотчетный — 1) (бессознательный) — несвідомий (несвідомі усмішка); 2) беззвітний, безвідчитний (беззвітне видаткування грошей).

Безошибочный — непомильний, не[по]хибний.

Безработица — безробіття || - тный — безробітний.

Безразличие — (равнодушие) — байдуж[н]ість (дивіться на всіх з холодною байдужністю) || - чно — 1) (равнодушию) — байдужно (говорить ніби байдужно, а сам, видно, хвилюється); 2) однаково, байдуже (...звідки починати? — Це однаково; нам до цього, про це байдуже — нам это б-о); совершенно б-о (выразит.) — однаковісько, байдужісько || - чный — 1) байдужий (байдужий погляд); 2) взгляди меньшинства для нас совершенно б-ы = погляди меншости нам ніяк не цікаві (інтересні)... нас ніяк не цікавлять; до поглядів меншости нам байдуже.

Безрассудный — нерозважний; (сильнее) — безтямний.

Безрасчетный — безрахубний.

Безрезультатный — безіслідний, безрезультатний.

Безропотный — неремствий, покірливий.

Безубыточный — безутратний.

Безудержный — (неудержимый) — нестримний (нестримний порив нашого війська); (не знающий удержу, необузданный) — безоглядний,* непо-

- гамбванний⁴ (безоглядна лютість ре-
акції; непогамбвана пристрасть =
б-я страсть).
- Безукоризнений — бездоганний.
- Безумие — шал[енство], безумство,
безум-му || -мний — шалений, без-
умний || -мець — шаленець, безумець
|| -мствовать — шал[ен]іти, навісніти.
- Безупречный — бездоганний.
- Безусловный — безумовний.
- Безуснешный — [на]даремний, марний.
- Безутешный — нерозважний, (о чув-
стве также) — невтішний (невті-
шний жал).
- Безучастный — байдужний.
- Белеть — 1) (становиться белее) — білі-
[шат]и; 2) (= б-ться) — біліти[ся].
- Белиберда — нісенітниця, [дури] бала-
бонн,* нескладь-ди,* нести, разво-
дить б-у — верзти, правити нісеніт-
ницю,* балабонн біти, правити.*
- Белизна — білість, біль-біли || -лила —
біліло; свищовые б-а — блейвас
|| -лить — біліти.
- Белка — білиця.
- Белковина — білковина || -ковий — біл-
ковий.
- Беллетристика — белетристика, крас-
не письменство || -стический — беле-
тристичний.
- Белогвардеец — білогвардієць || -ский
— білогвардійський.
- Белок — білок.
- Белорусс — білорус || -руссия — Біло-
рус-си.
- Белошвейка — [шваля] - бітійниця
|| -йный — білизняний (білизняпа
майстерня).
- Белый — білий.
- Белье — білізна || -льевой — білизня-
ний.
- Бельмо — більмо, [пол]уда; как б-о в
глазу — як сіль ув оці.
- Бензин — бензин[а].
- Берег — берег, узбережжя || -говой —
береговий; б-й житель — бережанин.
- Бережливый — 1) (экономный) — ошад-
ливий; 2) см. Бережный — || -жий
— (осторожный) — обережний; (осмо-
трительный) — обачний; (вниматель-
ный) — уважний,* (экономный) ошад-
ливий; б-ое обращение, отношение —
пошанівок; б-о обращаться, отно-
ситься — мати, держати в пошанівку,
шанувати (треба дітей у пошанівку
держати; шануй здоровля).
- Береза — береза.
- Беременная вагітна; быть б-ой — у
ваготі бути || -ниость — вагота, ва-
гітність.
- Берест — берест.
- Беречь — берегти; (экономно обра-
щаться с чем) — ошаджати; (бережно
обращаться с чем) — шанувати (ошад-
жати гроби; шанувати здоровля)
|| -чься — берегтися, стерегтися,
- Берковец — берковень.
- Берлога — барліг-лог, лігво.
- Бес — біс.
- Беседа — розмова || -довать — розмо-
вляти.
- Беситься-сноваваться — шал[ен]іти, ска-
женіти (реакція шаленіє); (грубей) —
казитися (ану, дівора, годі вам
казитися; під спеку собаки казяться).
- Бесконечный — нескінченний, беско-
нечний.
- Бесконтрольный — безконтрольний.
- Бескормица — безгодівля.
- Бескорыстный — некорисливий,* неко-
ристівний.*
- Беспамятство — 1) (забычивость) — без-
пам'яття; 2) (обморочное состояние)
— неприємність; (исступленное со-
стояние — вне себя) — нестям (в не-
стямі вискочив на вулицю); впадать
в б-о (обморок) — неприємніти (сов-
знеприємніти); быть в б-е (обмо-
роке) — бути, лежати неприємним
(два дні лежав неприємний) || -тый
— 1) безпам'ятний, непам'ятущий;
(суц.) — безпам'ятко; 2) неприєм-
ний, нестямний (сновігач мовчки,
мов неприємний; кричав і лютував,
мов нестямний).
- Беспартийный — непартійний,* поза-
партійний,* (суц.) — позапартієць.*
- Беспаспортный — безпаспортний, без-
білетний.
- Беспатентный — безпатентний.
- Беснечальный — безжурний, безсум-
ний.
- Беспечный — см. Беззаботный.
- Бесплатный — безплатний, беззаплат-
ний, дармовий || -тно — безплатно,
задарма,* задуро.
- Бесплодный — 1) (земля, животное, ра-
стение) — яловий, неродючий; 2) (жон-
щина) — неплідна; 3) (дело, замысел) —
неплідний, (тщетный, напрасный) —
марний, [на]даремний.
- Бесповоротный-но — см. Безвозврат-
ный.
- Бесподобный — незрівняний.
- Беспокоить-ся — непокоїти-ся, турбу-
вати-ся (чим, за чім) || -койный —
непокійний, (доставляющий много
хлопот, тревог) — клоїтний, турбід-
ний (клоїтне, турботне життя; кло-
їтна дитина), (неугомонный) — не-

- встрійливий (невстрійливий рбзум)
|| - койство—невпбкй, турббта, тур-
ббця.
- Беспольный**—ні до чбго,* безкорй-
ний;* (напрасный, тщетный)—[на]да-
рёмний, марний (ці книжкй нам ні
до чбго, безкорйсні, коли селб не
вме читати; скількй сйли пропало,
і все [на]дарёмно, марно); это б-о—
це ні до чбго, це—дарёмна річ.
- Беспольный**—безпорядний, безпб-
мійний.
- Беспорядок**—1) ббзлад, безладдя;
(крайний б-к)—розгардіяш; приво-
дить в б-к—ббзлад робіти (зробіти)
мйж чйм, гайнувати (розгайнувати)
що; 2) (волнение, смута)—рбзрух,
заколот (мйж лбдьми вчинився
рбзрух; по всій Україні покотїлася
хвїля селянських рбзрухів)|| - доч-
ный—безладний.
- Беспольный**—безгрунтвий.
- Беспольный**—безмїтний.
- Беспольный**—безщадний, безмло-
сбрдий.
- Беспольный**—безправний || - вне —
безрав'я.
- Беспольный**—см. Безграничный.
- Беспольный**—безсупербчий.
- Беспольный**—вїльний, безпе-
решкбдний.
- Беспольный**—безупийний, безпе-
рбстаній, безнастаній, безпере-
рївий* (менб втомїла ця без-
упийна, безпербстанна бїганїна; без-
пербстаній, безперрївий рбз-
виток лбдьських вїднбсин—головний
прїнцип йогб науки)|| - вно—без-
упийно (без упїну), безпербстанно,
безпербстану, безнастанно, безпе-
ррївно* (вплїв наш па селї без-
упийно зростаб; рбзвиток цей дїється
повїльно, безпербстанпо).
- Беспольный**—повсякчасний, без-
настаній, безпербстаній (повсяк-
часні турббти збавили йому здорбв-
ля)|| - нно—раз-у-раз, безпастанпо,
безпербстану (менб раз-у-раз одр-
вають вїд роббти).
- Беспольный**—незискбвий, без-
прїбуткбвий.
- Беспольный**—бездбглядний.
- Беспольный**—небувалїй, нечу-
ваний.
- Беспольный**—безпрїципний.
- Беспольный**—безсторбвий.
- Беспольный**—безпрїчинїй; (без-
основательный)—безпїдставїй*.
- Беспольный**—безпрїтбльний, без-
збхисний.
- Беспольный**—бездротбвий.
- Беспольный**—непрогравальний,*
безутратний* (непрогравальна, без-
утратна лотеря).
- Беспольный**—безпросвітїй, не-
проглядний.
- Беспольный**—безвїдсоткбвий, без-
процбнтбвий.*
- Беспольный**—безпбтїй.
- Бессарабия**—Басарабїя.
- Бессвязный**—нескладний, незв'яз-
ний.*
- Бессемейный**—несїмбїйний, безсїмбї-
ний.
- Бессердечный**—безсбрдїй, бездбшїйний.
- Бессилье**—безсїлля, безсїлїсть; (б-не
что-нїб. сделать)—нездбльнїсть, не-
спромбжнїсть || - льный—безсїлий;
(б-й что-нїб. сделать)—нездбльнїй,
неспромбжнїй; я, мы... бессилей
(-льны) это сделать—несїла менї,
нам... це зробїти.
- Бессистемный**—безсистемний.
- Бесследный**—неслїдїйний,* безслїдїй-
ний (пропав неслїдо).
- Бессловесный**—безмбвпїй, (выразит.)
—без'язїкий (затуркана, без'язїка
селянська мбса); б-е существо, жи-
вотное—пїмнїна (как собират., за-
меняет и множ. ч.), (що то за деле-
гати,—зїбрали абї-яку нїмнїну та й
послбали).
- Бессмертие**—несмертїльнїсть, без-
смертя || - ртний—невмирбщий, не-
смертїльнїй, безсмертїйний.
- Бессмысленный**—безглуздїй, безтїм-
ний || - слица—безглуздя, недорбч-
нїсть.*
- Бесснежный**—безснїжнїй; б-ая
зимняя погода—голоморбззя.
- Бессовестный**—безсбвїснїй, безус-
млїйний.
- Бессодержательный**—беззмїстбвий.
- Бессознательный**—1) (безотчетный)—
несвїдбмїй (вїн несвїдбмїм пбру-
хом захїлївся за дбрево, і це йогб
врятувало); 2) находящийся в б-м
состоянии—непрїтбмїй (непрїтбм-
ного привезлї йогб до лїкарнї); б-е
состояние—непрїтбмнїсть, непрї-
тбмнїй стан; впадати в б-е состоя-
ние—непрїтбмїти (сов. знепрї-
тбмїти); быть в б-м состоянии—
бїти непрїтбмнїм, в непрїтбм-
ностї.
- Бессонница**—безсбнїя, (как бо-
лезнь)—нїчнїці || - ннїй—безсбнї-
ний.
- Бессословный**—безстанбвий.
- Беспорный**—безпербчий.

Бессрочный—безстроковий, безречинцевий, безтермінвий || -чно — безстроково, на-безрік, безтермінво (на-безрік засуджений).

Бесстрашие—бестрашіість || -шний—бестрашний.

Бесстыдный—безсорбний; (нагло б-ий) — безчільний || -ство — безсорбність, безчільність.

Бессчетный—см. Бесчисленный.

Бестактный—нетактовний.

Бестолковщина—безглуздя; (беспорядок) — безладдя || -вый — (глупый, бессмысленный) — безглуздий; (нескладный, беспорядочный) — безладний (безглузда людина; безладна організація справи).

Бесформенный—безформний.

Бесхарактерный—безхарактерний, (народи.) — плохий,* плоховитий;* (сущ.) — плохута* (він у нас зрбду такий плохий — кожне, було, ним командує); (колеблющийся, нерешительный) — хибкий,* хисткий.*

Бесхитростный—безхитрий, нехитрий, невихитруваний.

Бесхозяйственный—негосподарний, нехазайновитий.*

Бесцветный—безбарвний, безколірний.

Бесценое—безцінь.

Бесцеремонный—безцерембний.

Бесчеловечный—нелюдський, бездушний, безмілосердий* || -чно — не по-людському, бездушно, безмілосердо.*

Бесчестие—неслава || -стить — неславити || -ственный—безчєсний.

Бесчистое—бєшкет, бєшкетування || -ствовать—бєшкетувати.

Бесчисленный—пєзчислений, незлічений; б-ое множество—бєзліч-чи.

Бесчувствие—1) (жестокосердие)—безчўлість,* нечўлість; 2) (обморочное состояние)—нечуття,* нечутєність; (самозабвение, беспамятство) — непам'ять, нестяма; пить, бить до б-я—*піти, бити до нечуття, в непам'ять, до нестями || -ственный—1) безчўлий, нечўлий; 2) нечутєний, нечувєний.

Бесшабашный—очайдўшний; см. также Безудержный.

Бесшумный—безгўчний.

Бетон—бетон || -ный—бетонвий.

Бешенство—шал[єнство], (ярость)—ліоть-ти; (грубее, также водобоязнь)—сказ; приходит в б-о — шалєнїти,* навєсїтї* (сов. розшалєнїти,* ошалєнїти,* знавєсїтї*), (грубее)—сатанїтї* (осатанїти); приводит в б-о, бесить—

розлўчувати,* шалєнїти* (сов. розлўтувати, розшалєнїти*), (грубее)—сатанїти* (розсатанїти*) (він розшалєнїв; це його розшалєнїло) || -шений—шалєний, (грубее, также о водобоязнь)—скажєний.

Библиографический—бібліографічний || -фия—бібліографія.

Библиотека—бібліотєка, книгозбірня || -текарь—бібліотєкар-ря, книгозбірник* || -течный—бібліотєчний, книгозбірний.*

Биение (медич., также переносно)—пульсація, калатання, побстук (чўєш пульсацію життя).

Билет—білєт, квиток; банковий б-т—банкївка.

Бинокль—бїнокль.

Бинт—бїнт || -товать—бїнтувати.

Биография—життєпис || -фический—життєписний.

Биологический—біологічний.

Биржа—бїржа || -жевой—бїржовий.

Бисер—бїсер.

Битва—бїв-бїю.

Битком—набгом, напхом.

Бить—1) бїти; бить тревогу —бїти на гвалт, на спблех; 2) (о болезни, сильным чувстве) — тїпати (пропасниця, злість ним тїпає); 3) (вырваться, стремительно течь)—бурхати, бїти (крів так і бурхає) || -ться—бїтися; (биться над чем также) — побивати; (о сердце, пульсе также)—калатати[ся]; (в лихорадке, вообще судорожно)—тїпатися; бїтися об заклад—закладатися, навзаклад ітї.

Бич—1) пўга, батїг; 2) (переносно)—кара, напасть-ти;* (о жив. существе)—напасник* (не був напасник бідного люду) || -чева—кодбл || -чевать—(правы, пороки)—[гївно, гбстро] картати, ганьбити;* бичувати, батожити (гбстрим слвом батожив вади своїх сучасників) || -чевка—шворка, мотўзка.

Благо—1) добро (ми. добра); 2) добро що*, гаразд що (їжте, люди добрі, досхочў—добро, що запасено довлї=..благо, запасено вдоволь).

Благовидный—[добро]пристбїний,* (выразит.)—пристойнєнький,* под б-м предлогом — *з [добро]пристойною (пристойнєнькою) вимівкою*.

Благоволение—[добра] ласка, (напыщенно)—благоволїня; синскать, заслужить б-е—запобїгти ласки.

Благоговейный—побжїний || -говеть перед кем — *побжїю схїлятисє перед кїм.*

Благодарить—дякувати (кому) || -даря чому—(только с положительным значением)—завдяки (завдяки йогó робóті); (с отрицательным и положит. знач.)—чéрез (чéрез хворóбу) || -дарний вдячний || -дарность—1) (чувство б-и)—вдячність; (выражение б-и)—подяка; принести б-ь—скласти подяку.

Благодетель—доброчинєць, добродій, добродійник || -деяние—доброчинство, добродійство.

Благодушный—добротлівий.

Благоразумный—розважливий, розважний, розумний, (солидный, рассудительный)—статéчний || -мне—розважливість, розважність, [добрый] рóзум; статéчність.

Благозвучие—доброзвучність || -чный—доброзвучний.

Благой—добрый; кричать б-м матом—репетувати, криком кричати, кричати [мов] на пуп.

Благонадежный (политически)—благонадійний.

Благополучие—гарáзд || -чно—гарáзд, гарáздно,* щасливо (дóма все гарáзд; щасливо вибрався з біді); окончиться б-о—щасливо скінчитися, вийти, зложитися на добре,* на гарáзд* || -чный—щасливий, гарáздний* (щасливий кінéць).

Благоприобретенный—[добрóм] набутий, набутний; б-ое имущество—набуток.

Благоприятный—1) сприятливий, добрый; (сприятлива ситуація, рецензія; добрі вiсти); 2) (о времени; поре)--догідний, нагідний,* слухний; б-й (удобный) случай, момент—[дóбра] пагóда (саме догідний час на живвá; виждав нагідну хвйлю; ось вам пагóда з ним зазнайомитися) || -ятствовать—сприяти.

Благородный (о нравственных качествах)—шляхétний || -дство—шляхétність.

Благосклонный—[добро]прихильний.*

Благословение—благословéння || -влять—благословляти.

Благосостояние—добробут.

Благодетель—добродійник || -тельный добродійний.

Благодарный—доброчинний.

Благоустроенный—добрвпоряджений* || -устройство—добрвпорядження,* добропорядок.*

Блаженство—раювання, блаженство || -женствовать—раювати.

Бланк—блáн[о]к || -ковый—блáнковый.

Бледнеть—блédнути || -дность—блédість, блédь-дн* || -дый—блédий.

Блеклый—1) (о цвете)—[э]блédкий, злийялий; 2) (увядший)—зів'ялий, змарілий || -кнуть—1) блédнути, лийати (фáрба, лице лийає); 2) в'янути, маріти (красá маріє).

Блеск—блиск || -снуть—блiснути, виблиснути, сяйнути || -стеть—блiщати, виблiскувати || -стящий—блiскучий, осяйний (блiскучі черевийки, успіхи; осяйний рóзум, талант).

Близ—поблизу || -зкий-зко—близький, близько || -злежащий—поблизький || -знец—близéць, близній-пiятн || -зость—близькість; по б-и—поблизу || -зорукый—короткозорий, близькобкий.

Блин млинéць.

Блистательный—см. Блестящий || -стать—зоріти, сяяти.

Блок—блок || -када—блокада, облога || -кировать—блокувати.

Блондин—бiлявий, бiлявець, русийвий.

Блоха—блòхá.

Блуждание—блукáння, блукáння (як мені ввiрилась ця нескінченна блукáння) || -ждать—блукати, блудити (блудить лiсом, мов непри́томний); блуждающий (как прилаг.)—блудний, блудящий (блудний погляд, бгник).

Блуза—блúза.

Блюдо—1) тариль, блúдо; 2) кушанье—страва; обед из 2-х б-д—*обд на двi перемiни* || -дце—блúдце, блúдечко.

Боб—бiб-бóбу; остаться на б-х—*лишитися, зостáтися на мiлкому, зничiм,* (обмануться в ожиданнях)—бблiзня пiйма́ти.

Бобр—бобёр || -бровий—бобрóвий.

Бог—бог.

Богадельня—богадiльня.

Богатеть—багáтi[ша]ти, багáтнати || -тство—багáтство; (роскошь, великолепие)—рóзкіш-коши, пiшність; (изобилие)—гóйність, щéдрiсть,* (преимущественно о растительности)—буйність* || -гатый (чем)—багáтий (на щó); (роскошный, великолепный)—рóзкішний, пiшний (пiшна одéжа; (изобильный)—гóйний, щéдрый,* (премуц. о растительности)—буйний* (буйний, гóйний урожай); б-я фантазия (воображение)—буйна,* гóйна фанта́зия (уява)* || -гатырь—

богати́р-ря́ || - гач — багач, багати́й, багати́р, дўка.

Богомолец — (паломник) — проча́нни || - молье (паломничество) — про́ща || - мольний — богоми́льний || - роди́ца — богороди́ця || - слов[не] — богослбв[я] || - служение — слўжба б́ожа, відпра́ва || - творить — бо́готвори́ти || - хульник — богоху́льний || - хульний — богоху́льний || - хульство — богохульба́, богоху́льня, хула́ на б́ога || - хульствовать — богоху́лити, ху́лити б́ога.

Бодри́ть-ся — бадьори́ти-ся || - дрость — бадьори́сть-рости; прида́вати б-и — підбадьори́вати, надава́ти дўху || дрство́вать — пи́льнува́ти, чува́ти || - дрий — бадьори́й.

Боевой — бойови́й || - ец — бо́ець.

Божественный — божестве́ний || - жество — божество́.

Божиться — бо́житися.

Бой — 1) бий-б́ою; (холодным оружи́ем) — сі́ча; рукопа́шний бой — бий ізру́ч; вступа́ти в бой — ставати́ до б́ою; 2) (кулачний бой) — кула́чки; битися кула́чними боем — битися на-вкулáчки.

Бойкий — жва́вий, меткий, ви́хватний*.

Бойкот — бойко́т || - тировать — бойко́тува́ти.

Бойня — 1) різни́ці (городські різни́ці), б́оїни; 2) б́оїще*, різня́, різани́на (імперіалістичне б́оїще).

Бок — б́ік-б́оку; бок - о - бок (с кем) — поб́іч, поб́ліч (ќо́го) || - ково́й — б́ічний, бокови́й || - ком — б́оком.

Болван(бран.) — б́овдур, й́лоп || - лванка — б́овване́ць.

Более — см. **Больше**.

Болезненный — 1) х[в]оробли́вий; (слабый, хилый) — кв́ольний, слабови́тний, (хвороблива, кв́ола лю́дина; хворобли́ві яви́ща на́шої шќоли); 2) (сопряже́ний с болью, страданнем) — б́о́лісний (б́о́лісна рана́; б́о́лісний усмі́х) || - знетвори́ний — х[в]ороботвори́чий || - знь — х[в]оро́ба, сла́бість; повальная б-ь — поб́и́сть, номі́р-помбу́.

Болезнь — 1) бо́літи; у меня́, у него... бо́літ... — мені́, йому́, мені́, його́... бо́літь... (усім від то́го м'я́са животи́ поболі́ти; мені́ збо́длі́ голова́ бо́літь); 2) (б-ть чем) — х[в]ори́ти, х[во]рува́ти, незду́жати, слабува́ти на що́ (півтора́ міся́ці х[в]орува́в на тиф); 3) (б-ть о чем) — убо́ліва́ти, бо́літи ч́ім, за ч́ім (ніхто́ так не

вбо́ліва́в д́олю трудо́чного лю́ду; і д́о́сі за си́ном бо́ліє).

Болотистый — болб́тявий*, ба́гви́стий || - лотный — болб́тяний, болб́тний || - лото — болб́то, ба́гви́ще, ба́гиб.

Болт — свб́орінь, швб́орінь-ре́ня.

Болтать — 1) мотля́ти*, теліпа́ти (пе мотля́й рука́ми); 2) (безобидно = каляка́ти) — гу́торити*, гомони́ти*, бала́кати (зібра́лись дівча́та — гу́торя́ть собі́); (гру́бее = пусто́словить) — ба́зікати, патя́кати (ба́зікаеш ка́зна-що́); (бы́стро) — цокоти́ти (зійшли́ся ба́би та й цокб́чуть) || - лтаться — 1) (о жидкости) — б́овтати́ся; 2) мотля́тися, теліпа́тися (ру́ки теліпа́ють-ся, мотля́ється без діла) || - лтливый — балаклі́вий*, гомоню́чий*, лепетли́вий, (многоречи́вий) — просто́рикувати́*; (гру́бее) — язні́кати, довго́язи́кий || - лтовня — (безобидно) — гу́тірка*, гомі́нка*, бала́чка (чу́ти бу́ло весі́лу гу́тірку жінб́цтва); (пустослови́е, глупа́я б-я) — бала́чки, *балакани́на, ба́зікани́я, патя́кани́я || - лтун — балаку́н, балаклі́-лія́, торохти́-тія́, лепету́н, (гру́бее = пусто́меля) — ба́зіка[ло], талала́й.

Боль — б́іль-б́о́лю (муж. р.); причи́нять боль — завдава́ти б́о́лю || - льниця — ліка́рня, шпита́ль || - льничный — ліка́р[ни]ний, шпита́льний || - льно — б́бляче́; б-о (стало б-о) кому́ от чего — бо́літь (забо́ліло) кому́*, ко́го, що́ (ця́ знева́га, цей со́ром д́уже йому́ бо́ліли; як забо́ліло мене́ з тієї обра́зи) || - льной — 1) х[в]ори́й, сла́бий (три дні ле́жав хв́орий); 2) бо́лючий (це його́ бо́люче місце́).

Больше-лес — б́ільш[е], [по-]над (мину́ло вже по-над три́ ро́ки; любі́в її по-над усе́ на сві́ті); б-е всего́ — найб́ільш[е] (цей фа́кт найб́ільше́ при́тяга́в до се́бе на́шу ува́гу); тем б-е [что]* — на́дто що́*, то й на́дто* (боротьба́, то́чїлась завзя́та, на́дто що́ й се́лянство при́ста́ло до повста́ннїв; то й на́дто — чо́го-ж нам тут сди́ти; отличать случаи́ со сравні́т. степе́нью: ми пови́нни нега́йно ви́рїши́ти цю́ спра́ву — тим важли́вішу, що́ від не́ї зале́жить д́о́ля ці́лого наро́ду); чем б-е., тем б-е — *що́ б́ільше., то б́ільше...* (що́ б́ільше ми за́ходимо́ вгли́б і́сторії, то яскра́віші стаю́ть нам ці́ відно́сини); [все] б-е и б-е — (см. **Весь** 2); б-е или м-е — б́ільш[е]-ме́нш[е], *сяк-та́к*; б-е то́го — *що́-б́ільше* (пе́ршу потре́бу ми́ вже сяк-так задово́льни́ли — шо́

більше, нам пошастіло зробити деякий запас); как можно б-е—як-найбільше (треба кинути на село як-найбільше кваліфікованої сили).

Большевизм — більшовізм || -вик — більшовік || -вистський — більшовіцький.

Большой — більший; б-й частью, по б-й части — здебільшого, здебільша; все б-й [и б-й] — що-раз, *чим-раз, де-далі більший* (що-раз більший зріст продукційних сил) || -шинство — більшість - шости || -шой — великий; доволіно б-й (изрядный, порядочный) — чималій (чимала сім'я).

Бомба — бомба || -рдировать — бом- [бард]увати || -рдировка — бомб[арду]- вання.

Бондарь — бондар-ря.

Бонна — бонна.

Бор — бір-бору.

Бордовый — бордівий, буряківий.

Борец — борець.

Бормотать — мимрити, бубоніти.

Боров — 1) (свиной кладеный самец) — кабан; 2) (часть дымохода) — лезень.

Борода [тый] — борода [тий].

Борозда — борозна || -здить (опашне) — борозніти.

Борона — борона || -нить — боронувати, бороніти, скоробити; (после посева) — влочити.

Бороться — боротися.

Борт (судна) — ббавок, борт.

Борьба — боротьба; вступиць в б-у — стати до боротьби.

Босном — босніж, босяк || -сой — босний; на б-у ногу — на босніж || -сяк — босяк, босявка; (оборванец) — халамидник; (собирает) — босбта, босячій.

Бот — 1) (лодка) бот; 2) (обувь) бота.

Ботанический — ботанічний.

Ботва — 1) (вообще) — бадилля; (преимущественно огородных растений) — гйч-чи, гйчка; 2) в частности: (ба-стелящихся растений: арбузов, огурцов и пр.) — огу́динія; (свеклы) — бурячійня; (картофельная) — картопли- ня... и т. д.

Ботики — 1) (вообще) — черевіки; 2) (полусапожки) — [полу]ботки.

Бочар — бондар-ря || -чарня — бондар- ня || -ченок — барило; плоский б-к — боклаг || -чка — бочка, кўхва; как в бездонную б-у — як у іррву.

Боязливо — ббязко || -язливость — бо- язкість || -язливый — боязкий || -язнь (чего) — бстрах перед чим, до чо́го, бб-

ясть-сти; из б-и чего — боячійсь чо́го, з бстраху перед чим (він не зробів цього з бстраху перед відповідаль- ністю).

Боярин — боярин.

Бояться — боїтись.

Бравировать — бравувати.

Браво! — браво! слава!

Бравый — бравий, героїський*, голін- ний (то хлопець героїський!).

Бразды правления — стёрно́, *кёрма влади*.

I Брак — 1) (бракосочетание, вступле- ние в б-к, сочетание б-м) — шлюб, одружіння (в січні зареєстровано 58 шлюбів); 2) (супружество, пребы- вание в б-е) — подружжя (минуло вже 2 роки, як ми шлюб узяли, і за цей час наше подружжя нічим не зать- марилося); сочетать б-м — дружити (сов. одружити), шлюбити (пошлю- бити); сочетаться б-м — шлюб брати (узяти), дружитися (одружитися); гражданский б-к — цивільний, *світ- ський шлюб*; б-к без офіційного оформлення — подружжя на віру (вои на віру живуть, без ніякого шлюбу).

II Брак — брак, вибірки, обірок.

Браковать — бракувати; (находит из- яны, признавать негодным что-нибудь также) — ганджувати, ганчувати що, чим (цілісний день бракували кра́м, та й то́ ще не скінчили; у нас ці гробші ганджують, не беруть) || -вой, -ваный — браковий, брако- ваний.

Бракосочетание — см. Брак I || - раз- водный — [шлюбо]розлучний.

Бранить-ся — (ругать-ся) — лаяти-ся; (журить, выговаривать) — сварити [ся на] ко́го (лае його на всі заставки; ма́ти сваряться, щоб на вулицю не ходив || -нный (ругательный) — лай- ливий; б-е слово — лайка || -нь (ру- гань) — лайка; площадь б-ь — ву- лична*, базарна, сороміська лайка, гни́ле сло́во (гнилим сло́вом його́ на́лаяв).

Браслет — обру́чка, брасле́т[ка].

Брат — брат (множ. брати) || - таться — братати [ся] (ба́тько мій не брата́в із панáми) || - тоубийственный — бра- то[з]губний, братовбийний || - то- убийство — братогубство, братовбив- ство || - тоубница — братогубець, бра- товбийня || - тский — братерський, брат[ер]ний || - тски — но-братерсько- му, по-братньому || - тство — брат[ер]- ство.

Братъ—брати; **б-ть** верх, в долг; взаи-
мы, в жены—см. эти слова; **б-ть**
чью сторону—ставати на чий бiк,
на боці когб; **б-ть** [приступом] го-
род, крепость—*здобувати [штур-
мом]*.; **б-ть** пример с когб—*за
зразбк, за взiр брати когб*; **б-ть** на-
чало—*брати зачiн; * **б-ть** в свиде-
тели—брати за свiдка; **б-ть** назад сло-
ва—зрiкати слiв; **б-ть** на себя чьi-
ниб. функции, работу, долг—переби-
рати*; переймати на себе... || - ться—
братися; **б-ться** за дело—братися,
ставати до роботи; **б-ться** за ум—
в рбзум прихбдити.

Брачный—1) шлюбний, весiльний
(шлюбний контракт; шлюбне свiдоц-
тво; весiльне лбже); 2) подружний
(мииуло вже 2 рбки нашого подруж-
нього життя).

Бревенчатый—бервецiчастий || - вио—
бервенб (мн. бервена), дуб, колбда;
(собирает.)—бервення, дервння (наво-
зiв дервнi хату ставити).

Бред—маячiння, мiрення, маячнiй
(гарячкбве мiрення розиаленого
мбзку); (бредовое состояние)—ббмар-
ри*; быть, лежать в б-у — *в ббмар-
рi бiти, лежати* || - дии—[дурнi, без-
глзудi] химери*; (вздор, чушь)—бред-
ня || - довой—маячнiй, ббмарнiй*
|| - дить—маячiти, мiрити, блудi-
ти словами.

Брезгать—грбб[ув]ати, гидувати чим ||
- згливвий — грбблiвий*, гидлi-
вий.

Брезент—брзбнт.

Время—тягар; разрешиться от б-ни—
розродiтися, обродiтися; лежать
б-м на ком—тяжити на кому.

Брести—1) брести, тягтiся (тягнетiся
вiлицею); 2) брестi (бредб рiчкою).

Брешь—вилам*, прблам*.

Бригада—бригада.

Бритва—бритва, голiнний нiж, [нiж-]
голiнник* || - твениый — голiнний,
бритбвний || - тый—гблений, бри-
тий || - ть-ся—голiти-ся, брити-ся.

Бровь—бровi (мн. брбви).

Брод—брiд; переправляться в б-д—
перебрбджувати, перебрбдити (сов.
перебрести).

Бродильный—квасильный.

Бродить—1) бродити, блукати, никати
(никаб вiлицями); 2). квасити*,
квасити; (о жидкости также)—гра-
ти, шумувати, мусувати || - дяга—
бродяга, волоцiбга || - дяжество-дяж-
ничанье — бродяжництво*, воло-
цiбство, мiдри || - дяжничать —

бродяжити, волочитися || - дячий—
бродячий, бродяжний.

Брожение—1) квасiення, фермента-
цiя; (о жидкости также)—шумування,
мусування; 2) (волнение)—рбзрух*,
зiколот, заворушення*; б-е умов—
рбзрух*, зiколот, заворушення* в
думках.

Броневик-неоносец—пiнцерник (прб-
тягом бдиого рбку число морських
пiнцерникiв зросло утрбб); || - невой
-неносный—пiнцерний.

Бронза—брбндза || - зовый—брбндзовий
Бронировать—1) пiнцерувати*; 2) за-
безпечувати* (маб 2 забезпеченi мiс-
ця на цбй пбiзд).

Бронхит—брбнхiт.

Бронь-ня—1) пiнцер, брбня; 2) забез-
пббка* (добули забезпббу на 2000 пу-
дiв вiгiлля).

Бросать - сить-ся—кидати-кинути-ся;
(швырять)—жбурляти (сов. пожбур-
рити, жбурити), шпурляти (шпурити);
б-ь взгляд, б-ь в жар, в дрожь,
б-ься в глаза—см. эти слова; б-ь на
произвол судьбы—кидати на призво-
ляще; б-ь в холод—морбзом усипати
(сов. усипати: бт злякiвсь—аж мо-
рбзом усипало).

Брошюра—брошiра; (малого разме-
ра)—метелик (нарбштi пошастiло-
таки видати метелика на 4 сторiнки).

Брус—брус.

Брутто—брiтто, грiбо. Вес б-о—грi-
ба вага, вага з тарою.

Брызга—брiзка || - згать—брiзкати
(сов. брiзнути, брiзконiти).

Брызга—гарикало*, буркiн || - згли-
ввий — гариклiвий* || - зжать—га-
рикати*, бурчати.

Брюки—штаий.

Брюнет—чорнiйвий, чорнiйвещь.

Брюхан, -хач—черевiнь || - хастый —
черевiтий || -хо—черево || - шина—
очеревина || - шной—черевний.

Бряцать—побрязкувати, брязчати,
брязкотити (Францiя войовничб по-
брязкуе збрббу).

Бубен—бiбон || - бенчик — бубонбць,
балаббнчик, колокiльце.

Бугор—горб (хата на горбi) || - горчат-
на (медц.)—горбковiця || - гри-
стый—горб[к]увiтий, горбiстий.

Будень—бiдень; б-и (серая, непри-
глядная жизнь)—буденщина.

Будет!—гбдi! бiде! (гбдi вже вам па-
нувати!).

Будить—будити, збiджувати, розбiр-
кувати (заходiлися розбiркувати
селянство з непрббдиого снi).

- Будка**—бўдка; (сторожевая)—вартівня, сторожівня.
- Будничний**—буденний; б-я жизнь—буденщина.
- Будоражить**—баламутити, розбурхувати, колбшкати.
- Будто** [бы], как-будто — [пе]на́че, [не]мо́в, ніби, б́уцім; на́че-б то, ніби-то, б́уцім-то, [не]мо́в-би то (блищити неначе золото; хороше—немо́в у ка́зці; под́ейкують люди, б́уцім-то він із білими пішо́в):
- Будущий**—майбу́тній; (следующий)—наступний (майбу́тні поколі́ння; наступне поколі́ння, наші сніи. докінча́ть цю робо́ту); в б-м году, місяце...—на то́й рік, місяць... наступного ро́ку, місяця... || -ще́е, -щно́сть—майбу́тне, майбу́тність, будучина́ (люди́на з блиску́чою будучино́ю); в б-м—на́далі, в майбу́тньому; в недалеком б-м—незаба́ром, невдо́ві.
- Буйвол**—бу́йвіл-вола.
- Буйный**—бу́йний (бу́йний вітер); (бурный, мятежный)—бу́р[х]лі́вий (бурлива повста́нча стихі́я; бурливий на́стрій); (беспокойный, забиячливый)—бу́рлі́вий, бешкетний (такий у нас наро́д бу́рлі́вий—із бійки й не виходи́мо) || -йство (бесчестно́е)—бешкетува́ння (вчини́ли бешкет; до́вго терпи́ли бешкетува́ння п'яного офіце́рства).
- Букашка**—ку́зька, кома́шка.
- Буква**—лі́тера, б́у́ква || -квальний—буква́льний, лі́теральний, досто́тний, достеме́нний || -кварь—грама́тка, буквара́.
- Букет**—буке́т.
- Буксир**—бу́ксир || -сировать—бу́ксирувати.
- Булавка**—шпи́лька.
- Булка**—бу́лка || -лочная—пека́рня, хлі́бня || -лочник—пека́р-ря.
- Бульжник**—бруковий ка́мінь, [ка́мінь-] кругля́к.
- Бульон**—бу́льйо́н.
- Бумага**—1) папі́р-пе́ру; входя́щая, исходя́щая б-а—вступний, вихідний папі́р; писчая б-а—*папі́р до писання*; пропускная б-а—бібу́ла*; оберточная б-а—бібу́ла*, папі́р до загорта́ння*; промокательная б-а—бібу́ла, *просушний папі́р*, просу́шка*; (исписанная б-а—выразит., бума́жный хлам)—шпа́ргал, (соби́рат.)—шпа́ргалля (вита́г здоро́везний шпа́ргал і ста́в чита́ти; сті́льки шпа́ргалля набра́лося, що й ви́грібу нема́); 2) (хлопчатая б-а)—ба́вовна, ба́вина; (цветные бум. нитки для вышиванья)—за́полоч-чи || -магома́рание—ба́зграння || -магома́ратель—ба́зграч || -магопּрядильный—бавовнопּрядний, бавинопּрядний* || -магопּрядильня—бавовнопּрядня, бавинопּрядня* || -мажник—портфе́лька || -мажний—1) па́неровий, папі́рний; 2) (хлопчатобума́жный)—бав[ов]ня́ний; б-я ткань—бав[ов]ня́нка.
- Бумазея**—барха́н, бамазе́я || -зейный—бархановий, бамазе́йний.
- Бунт**—бу́нт; поднимать б-т—зчиня́ти (зчини́ти), зрива́ти (зірва́ти), зніма́ти (зня́ти) бу́нт || -товать-ся—бу́нтува́тися || -товство—бу́нтівництво, бу́нтарство || -товщик—бу́нтівник, бу́нтар-ря́ || -товской-товщи́ческий—бу́нтівни́[чи]й, бу́нтарський.
- Бур[ав]**—све́рдел, све́рдло || -р[ав]и́ть—све́рдлити.
- Бурак**—бу́ряк.
- Буран**—см. Выюга.
- Буржуа[зия]**—бу́ржуа́[зія] || -азный—бу́ржуа́зний.
- Бурда**—заколба́та*, бурда́, джу́рджа.
- Бурлить**—ви́рувати, бу́рувати.
- Бурный**—1) бу́рянний* (сього́дні годи́на бу́ряна; бу́ряна о́сінь; 2) (бушующий, мятежный)—бу́рхлі́вий (бу́рхліве мо́ре, засі́дання); (стремительный)—нага́льний, нава́льний (нага́льний вітер, бі́г).
- Буровой**—све́рдловий; б-я сква́жина—све́рдло́вина.
- Бурый**—бу́рий.
- Буря**—бу́ря, хуртові́на; поднялась б-я—схо́пилась, зня́лась, зірва́лась бу́ря.
- Бутыль**—бу́тель-тля́; (большая)—су́лія || -ты́лка—пля́шка.
- Буфер**—бу́фер.
- Буфет**—буфе́т.
- Бухгалтер**—бу́хгалтер || -терия—бу́хгалте́рія.
- Бухта**—бу́хта.
- Бушевать**—бу́рувати (мо́ре бу́рує; пришо́в п'я́ний, як захо́дивсь бу́рува́ти); бурхо́тити, бурха́ти (к человеку не применяется); бу́щующий—(как прилагат.)—бу́рхотли́вий, бу́р[х]лі́вий (бу́рхліва се́лянська стихі́я).
- Буян**—бешке́тник, гарми́дерник*, забі́яка || -нить—бешкетува́ти, гарми́дерува́ти*, войдува́ти.
- Б[ы]—б[н]** (ко́ли-б я бу́в зна́в, то й пришо́в-би).
- Бывало** (нареч.)—було́, бува́ло (візьме, було́, газе́ту та й чита́є) || -ва́лый—бува́льний || -ва́ть—бува́ти; часто

б-ь (посещать) где, у кого (выразит.) — учашаги кудй, до кого (городські інструктори не дуже до нас учашають); как не бывало -*мов і (наче й) не булб*, (выразит.)—мов (наче) лізом злизало (дивимось, а тій хати мов і не булб;.. хату мов лізом злизало); ничуть не бывало—*аиі мало*, зовсім пі; как ни в чем не бывало—любёнько (любісінько) собі, иаче й не вні (вона, воий...) (узяв грбші та й пішбв собі любёнько; ...та й дивиться, иаче й не вні); не бывать этому!—не буде цього! || - вший—колішній (колішній фабрикант).

Бык—1) (самец коровы и пр.)—бик, а ближе: (некладеный)—бугай; (кладеный)—віл; 2) бик (бикі під мбстом потрухли).

Былое—бувальщина, минуле, минувшина || лой—булій*, колишній || -ль—билія, бувальщина.

Быстрота—швидкість, прудкість || -строходный—*швидкий, прудкий [на ході]* || -стрый—швидкий, прудкий.

Быт—пббут || - тие, - тье—буття || -тиость—пробування; в б-ь—за пробування; || -товой—побутовий || -ть—бути; быть кем, чем (в качестве кого, чего, исполнять функции кого, чего)—бути, правити за кого, за що (я був у них за вчителя, хоч і сам не дуже знався на грамоті; шинбк тоді правив був і за клуб, і за театр); быть кем, чем (со значением постоянного занятия, состояния,

пребывания)—бути, с твор. или имен. пад. (він був учитель; був спершу учителем, а тоді пішбв у кооперацію); выражается также глаголами на -увати, -ювати: учительювати, адвокатувати, головувати; будучи—бувши (бувши добрим адміністратором, він за один місяць налагодив справу); будет!—гді! буде! Хотел было, зашла было...—хотів був, зайшла була (хотів був поїхати, та ніколи булб); как быть?—як його бути?* що [його] діяти?* будьте добры—будь ласка, будьте ласкаві (якщо є час, зайдіть, будь ласка, до редакції); так и быть—нехай [і] так, (народн.)—сілкись (ну, нехай уже й так, дам тобі грбшей; дай, мені дуже треба.—Та вже сілкись, бері); будьте здоровы!—бувайте здорові да будет!—хай буде! будь что будет, была не была—що буде, те й буде; не тут то было—та ба, [гді], аж [воио] ні* (кинувся був продавати—та ба, гді; я його і просів, і кланявся—аж ні, не хоче).

Бюджет—бюджет || - тный—бюджетовий.

Бюллетень—бюлетень.

Бюро—бюрб; інформаційное, справочное б-о—інформаційне бюрб.

Бюрократ[изм]—бюрократ[изм] || - тический—бюрократичний || - тия—бюрократія.

Бюст—погруддя, бюст (на сцені погруддя Маркса й Леніна; жінка з пишним бюстом).

В

В, во—у (в, ув, уві, ві); а ближе: 1) (с вин. пад. на вопрос: куда?)—в (у...), до, на (упав у воду; пішбв до театру; поїхав до Кієва, на селб); 2) (с предл. над. на вопрос: где?)—в (у...), на (в житті всякого буває; бачив уві сні; живе в Харкові, на селі); в 5-ти верстах от...—[за] п'ять верств од... (5 верств од Полтави є селб...); 3) (с вин. и предл. пад. на вопрос: когда?)—в (у...) (у вівторок газети не вийшли; це булб в 1905-ому рбці); выражается также род. падежом (в тот день, год, месяц...—того дня, року, місяця; це булб 1905-го року) или предложениями під, за (під той час я був у Москві; за наших часів селб не знало газет), о (в 5-ом часу—о п'ятій

годині); 4) (с вин. пад. на вопрос: во сколько времени?)—за (за два дні зробив усе чисто), на (заробляє 10 червінців на місяць; приїздять сюди двічі на рік); вб-время—вчас[но], вбру; как-раз вб-время—*саме вчас[но]*, саме вбру; во-первых, во-вторых, в-третьих—по-перше, по-друге, по-третє; во что бы то ни стало—*будь-шо-бұдь, за всяку ціну* (нам треба, будь-шо-бұдь, притягти до себе увагу громадянства); во всю [Ивановскую]—що-дұху, що-сіли, на всі заставки; во внимание к чему—з бгяду*, з уваги на що (з бгяду на великі його заслуги, надається йому правб...).

Вагон—ваго́н || - нний — вагоно́вий, ваго́нний || - повожа́тий — вагоново́д[ець]*.

Важничать — пишáтися, велича́тися, пізнитися, бундію́читися || - жність — 1) вага́, важли́вість; пова́жність (це справа не абй-яко́ї ва́ги); что за в-ь! велика в-ь! — [не]вели́ке діло! не скі́льки діла!* 2) (степенность)—пова́га, пова́жність; (чванство)—пиха́, пишні́сть || - жний — 1) - важли́вий, ва́жний; (серьезный) — пова́жний (справа дуже пова́жна); быть в-м (иметь значеніе)—ва́жнн (на́м це бага́то ва́жнн=для нас это очень в-о); в-я особа—*значна́ особа,* 2) (степенный) — нова́жний; (чванный) — ни́шний, пишáтний, бундію́чний.

Вазелин—вазели́н.

Вакансія—вака́сія || - нтний — віль-ний, вака́нтний; быть в-м — ваку-ва́ти.

Вакханалия—вакханалі́я*, бакханалі́я.

Вал—1) (насыпь)—вал, окі́п; 2) (волна)—буру́н, вал; 3) (вращающийся цилиндр)—вал; уменьш. вали́к—валок.

Валенки—повстя́инки, валя́нці.

Валить-ся—1) валя́ти-ся (звалив його́ на зе́млю); 2) (двигаться массой)—су́нути [хма́рою] (лю́д, дїм су́нув хма́рою); (о дыме, паре также)—бу́хати, пу́трити (а па́ра звїдти так і пу́трити); снег в-т—сні́г сїпле [хма́рою]; валом в-ть—*облаво́м, валя-вою су́нути*, пла́вом плїсти (а лю́д тудї облаво́м су́не).

Валовой—гуртовий.

Валюта—валю́та.

Валять—1) (опрокидывать)—валя́ти; 2) валя́ти, кача́ти (валя́ють сукио́, ше́рсть; кача́ють тісто); *валяй!* — *шквар!* сип!* || - ляться — валя́тися; (о живом суц. также)—кача́тися (кнїжка валя́ється до́лі; часте́нько п'яний кача́вся по ба́гнах); в-ться в постели—виле́жуватись.

Вампир—упі́р-ря́, вампі́р.

Ванна—ва́нна, купі́ль-пелю́.

Варвар[ский]—ва́рварський, азія́т-ський.

Варёный—варе́ний || - ренье—1) (варка)—варі́ння; 2) (кондитерский продукт)—варе́ння.

Вариант—варі́янт, відмі́на || - риация—варі́яція || - рьировать — варіюва́ти, відміня́ти.

Варить-ся—1) варі́ти-ся; 2) (о пицеварении) — траві́ти-ся, перетра́влювати-сь.

Вассал—васа́л.

Вата—ва́та.

Ватага—вата́га.

Ват[оч]ный—ва́тяний.

Вахлак—вахла́й, вайло́, тухті́й.

Ваш—ваш.

Вбегать—убі́гати (сов. убі́гти), ускáкувати* (ускóчити).

Вбивать—убива́ти, забива́ти, уганя́ти (сов. уві́гнати); в-ть в голову—утовкма́чувати, укида́ти (сов. вто́вкма́чити, уки́нути) в го́лову.

Вблизи—поблизу́.

Вброд—бро́дом, у-бри́д (перейшли́ річку бро́дом).

Вваливаться—1) увáлювати, вті́рюватись (сов. вті́ритися) (ці́ла юрба́ вваля́ла до ха́ти); 2) запада́ти (ба́ч, як йому́ очі запа́ли).

Введение—1) запрова́дження, заве́дення; в-е в действе́ (в силу) зако́на—нада́ння чинности зако́нові; 2) (предисловие)—вступ, запрова́д*.

Вверх—вго́ру, догори́; в-х нога́ми, дно́м—догори́ нога́ми, дно́м, сто́рч[ма́], сто́рчакá, горі́ннж, горі́дня*, (выра-зит.)—шкере́берть (усе шкере́берть поста́вив); полететь (упасть) в-х нога́ми—полеті́ти шкере́берть, сто́рчакá да́ти; в-х лицом, живото́м—горі́лиць, горі́че́рева; в-х по течению́—про́ти води́, у-стрі́ть води́; в-х по течению́ Дне́пра, Во́лги...*вго́ру, Дні́прóм, Во́лгою*... (плїсти про́ти води́ дуже тя́жко; 15 версто́в од Ки́ива вго́ру Дні́прóм є прега́рна мї́стина || -рху—вго́рі.

Вверять-ся—звіря́ти-ся, сповіря́ти-ся* (сов. зві́рити-ся...) ко́му, на ко́го.

Ввод во владение—уві́д у посіда́ння (володі́ння), уводи́ти || - дить—1) уводи́ти, заво́днн (сов. увести́...) (заві́в госте́й до світли́ці); в-ть в искуше́ние (собла́зн), грѣх, убы́ток—призводи́ти (сов. призве́сти) до споку́си, грїха́, втра́ти; в-ть в обман (заблудже́ние)—уводи́ти в ома́ну, омиля́ти (сов. оми́літи); в-ть во владеніе—уводи́ти в посіда́ння (володі́ння); в-ть зако́н в силу, в действе́—надава́ти (сов. на́да́ти) зако́нові чинности (зако́нові нада́ється чинности від 2 жо́втня 1923 ро́ку); 2) запрова́джувати, заво́днн (запрова́див у виробни́цтві доскона́ліші маши́ни; ці́ слова́ заві́в у літера́туру Кара́мзіи); в-ть в жи́знь—запрова́джувати до жи́ття || - дний—1) в-я ста́тья—вступи́а, запрова́днн* ста́ття; 2) в-е предложе́ние, сло́во—вста́вне рече́ння, сло́во; 3) в-й лист—уводи́чий, запрова́дний* лист.

Ввоз—довіз-вбзу || - зить—1) увбзити, завбзити, (сов. увезті...) (завези плуга під повітку); 2) довбзити (мі цього рбку довели менше краму, ніж вивезли)|| - зний—довізний.

Вволю—удбзвіль*, удбсталь, подостатком*, довблі, (сильнее)—до-[не]схочу (наївся удбзвіль, до-схочу; всього воні мали удбзвіль, удбсталь...).

Вв'язуватися—устрявати (сов. устряти), умикатися* (увімкнутися) (було б мені не вмикатися до цієї справи).

Вглузь—углиб.

Вглядыватися—удивлятися, придивлятися (сов. удивітися...).

Вгонять—заганяти, уганяти (сов. загнати, увігнати); в-ть в гроб—на твій світ загнати, до гробу впровадити.

Вгору—у гору, на гору, під гору.

Вгорячах—з-бпалу, згарячу.

Вдаватися—1) уганятися (сов. увігнатися), захбдти (ділянка його в цьому місці даліко вганялася в чужі ґрунта); 2) (предаватися)—удаватися, (выразит)—заганятися*, вкидатися (заганявся у надхмарну філософію); в-ться в розговори—в речі (в балачкї) захбдти.

Вдалеке, вдали—віддалекї, віддалі[к] || -ль—в далину, в далечинь.

Вдвое—удвоє || -єм—удвох || -йне—подвійно.

Вдевать—усаджувати* (сов. усадити), устрбмлювати (устроїти); (о чемниб. гибком: ниткє, веревкє...)—успляти (успіяти).

Вдова-вєц—удова-удівєць.

Вдоволь—см. Вволю.

Вдогонку—паздогін[ці], нагінцем.

Вдоль—удбвж, уподбвж.

Вдохновение—надхнєння || -венный—надхнєний, (суц.)—надхнєнець* (поєт-надхнєнець) || -витель—(возвышено)—надхнїтель, (проше)—направник*, привбдець (направника цих збччинів нарешті впіймано)—см. также Вожак || -влять—надихати (сов. надхнїти), (проше)—*направляти (направити) на щб, давати (дати) инараву, навід до чбго* (це він дав партї инараву до рїшучого вїступу) || -ляться—запалюватися (сов. запалїтися) [надхнєнням]*.

Вдохнуть—см. Вдыхать.

Вдребезги (разбить)—на дрїзки, на дрїб'язок*, на гамуз.

Вдруг—1) (неожиданно, вєзпапно)—ураз, раптом, нараз (він умєр ураз, несподївано; [как] в-г (поветствова-

тельное)—аж [тут [ураз, иараз], коли [це [враз] (їдемо ми, аж лежить чийсь одєжа; думав був їхати, аж тут зима впала; стояли ми довго, аж [тут] нараз гуркнула гармата); а в-г его нет дома?—а щб як його немає вдома? если в-г окажется, что денег нет, то...—як-би нараз виявилось, що грбшей немає, так... 2) (сразу, зараз)—враз (мі всі враз загукали: не хочемо!").

Вдумчивый—вдумливий, роздумливий* || -мываться—удумуватися у щб, роздумувати[сь]* над чим.

Вдыхать—удихати (сов. удихнїти, увідхнїти*).

Ведать—відати || -денне—відання; быть, находится в в-ни—бути, перебувати у віданнї.

С ведома—за відомом; без в-а—без відома || -мосьт—відомість || -мственный—урядничий, урядницький || -мство—урядництво, відомство.

Ведро—вїдрб, (большое)—цєбрб, цєбєрка, (деревянное)—кїнва || -дерный—відєрний.

Ведь—аджє[ж], таж (ставится только в начале предложения; так, русск. ты, ведь, окончил университет=укр. аджє ти скїнчив унїверситєт[а]; товарищи, да ведь это нам совершенно безразлично=товариші, таж до цьбго нам байдужїсінько).

Ведьма—вїдьма.

Веер—вїяло, вїяльце.

Вежливость—увїчливість, чємність; из в-и—для ввїчливости, з увїчливости, для годїться (довелбся для ввїчливости запросїти його до кїмнати; цє я так тїльки сказав, для годїться) || -вый—увїчливий, чємний.

Везде—скрїзь, усюди || -здесущий—повсїодний, новсюдносущий*.

Везти—1) см. Возить; 2) (безлич.)—щастїти, таланїти, пайдїти (бт уже кому щастїть).

Век—1) (жизнь, бытие)—вїк (людський вїк недбвгий); век коротать—вїк вїкувати; прожить, изжить век—вїк звїкувати: до скончання века—довїку, повїк; во веки веков—по вїк вїку, на вїки вїчні; 2) (эпоха)—вїк, добá, часї (серєдні вїкї; цє була добá аскетїзму; за иáших часїв це видабється страшєнним архаїзмом); 3) (столетие)—столїття, сторїччя, вїк.

Веко—повїка.

Вековечный—вїковїчний, вїкодávний* || -вой—вїковий.

- Векселедатель**—векселедавець || - ле-держатель — векселедёржець* || -ль—вексель; простой, переводный, обратный в-ль—звичайний, переказвий, зворотний вексель; погасить в-ль—оплатити вексель; поручительство по в-ю—порўка на векселі; пред'явить в-ль ко взысканню—подати вексель до правіжў*, до суду || -льный—векселевий, вексельний*.
- Велеречивый**—широкомовний.
- Велеть**—веліти-звеліти (за день [з]велів усє чисто зробити), казати-сказати (рукописе прийняли, тільки [с]казали дещо виправити).
- Великан**—велет[ень].
- Великий**—великий (велика жовтнева революція), (о людях—сущ.)—велет[ень] (поет-велет Бодлер); сильний* (XIX століття дало таких сильних учених-природників, як Дарвін; наша література ішла слідом за літературами сильних народів європейських); (грандиозний)—велетенський (ми ще маємо виконати велетенську роботу відродження нашої промисловости).
- Великодержавный**—великодержавний || - кодушне—великодўшність || - кодушний—великодўшний || - колепне—розкіш, розкоші, пишність, пишнота (його вражала розкіш, пишність палаців; піди на річку, глянь, яка там розкіш) || - колепный—1) розкішний, [пре]пишний (препишне королівське убрання; розкішні ілюстрації); 2) (отличный)—прегарний, чудовий, прекрасний (робота дала прегарні наслідки).
- Великорос**—великорўс, москаль, російний || - короссия—Великорўсь-си, Москвщина, Росія || - корусский—великорўський, москвський, російський.
- Великосветский**—великосвітій, великопавський.
- Величавый**—величавий || - чайший—1) (самый большой)—найбільший (це найбільший із світових діячів революції), (самый великий)—найбільш великий (критика визнала одноставно, що з усіх визначних творів XIX століття це—найбільш великий); 2) (огромный)—величезний (врятувати справу можна тільки величезним напруженням усіх творчих сил); к в-му сожалению, удивлению—напревеликий жаль, напревелике діво || - чеетвенный—величний || - чие—велич-чи (і тут він збагнув усю велич людського дўху).
- Величина**—1) (как свойство предмета)—більшина, величина; великість (щоб добре описати ці органи, треба подавати й їх більшину; пущено в рўх десяти дмну—першу великістю на весь СРСР); какой он в-ы—*який він завбільшки, більшиною*; одной, одинаковой в-ы—однаковий завбільшки, більшиною; в-ой в 3 м.—*завбільшки, більшиною на 3 метри*; в-ой с дерево—завбільшки, більшиною з дерево, як дерево; 2) (как предмет)—величина (математична величина; серед наших учених він являє собою першорядну величину).
- Велосипед**—велосипед, вело.
- Вена** (анатом.)—вена.
- Вена** (город)—Відень-дня.
- Венгрия**—Угорщина || - герекый—угорський || - герец—угорець.
- Венерический**—венеричний.
- Венец**—вінець.
- Венник**—віпник.
- Венок**—віпок.
- Вентилятор**—вентилятор, вітрогінгбу, вітрячок.
- Венчать-ся**—вінчатися-ся.
- Вера**—віра; обращать в в-у—навертати (сов. навернути) на віру; терять в-у во что—зневірюватись (зневіритися) чоґо*, в чоґу.
- Верба**—верба.
- Вербовать**—вербувати || - бовка—вербування, вербунок.
- Вердикт**—присуд, вірок.
- Веревка**—мотуз, мотузка, (только тонкая, бичевка)—шворка, мотузок || - вочный—мотуз[к]овий, (сделанный из в-и также)—мотузяний.
- Вереница**—нізка, валка (дівгою валкою сунуть вози).
- Веретено**—вретено.
- Веритель**—віритель, уповноважник || - рительный—вірчий || - рить—1) (ов что)—вірити в щоб; 2) (чему)—вірити, [й]няти, діймати, давати віри чоґу (дівго не йняла цьому віри).
- Вернуть**—см. Возвратить.
- Верный-но**—1) (преданный)—вірний-но (вірний друг; служили йому вірно); 2) (надежный, несомненный)—півний-но (це—півний шлях до нашої єпільної меті; маю 10 червінців певного заробітку; коли він так сказав, знаєчть уже певне знає); 3) (истинный, основательный, справедливый)—справедливий-во, слўшний-но* (слўшна увага товариша Вєдя розкриває істоту справи); 4) (пра-

вильний, безошибочный) — правді-вий-во, вірний-по (в цій крамийці вага правдіва; годинник іде вірно); с подлинным (оригиналом) в-о — з первобисом згідно; 5) **верно** = **вероятно** — см. это слово.

Верованне — вірування || - **ровать** — вірувати; **верующий** (прилагат.) — [бо-го]вірний, релігійний, побожний; так-же описательно (у нас іще багато боговірного люду; ...такіх, що в бога вірують) || - **роисповеданне** — віра, релігія, віровизнання* || - **роломный** — віроломний || - **ротерпимый** — віротерпимий || - **роучение** — віропачіння.

Вероятно — 1) (правдоподобно) — імовірно, можливо (это вполне в-о — це річ зовсім імовірна, можлива); 2) (должно-быть) — мабуть, певне (ві, певне, знаєте, що то за людина || - **ятный** — 1) (правдоподобный) — імовірний, можливий (вельми ймовірний наслідок цього експерименту — загальне зуббження селянства); 2) (предположительный, гипотетический) — здобгдний (здобгдне віддалення між цими двома точками — 5 м. = в-е расстояние...).

Верста — **верста**.

Верстак — **варстат-ту** (муж. р.), **варстат-ти** (ж. р.).

Верстать (типогр.) — **верстати**.

Верстовой — **верстовий**; в-й **столб** — **верста**, **верстовик**.

Вертеться — **крутіти-ся**, **вертіти-ся**.

Вертикально — **вертикально**, [на]сторч, простовісно || - **льний** — **вертикальний**, **сторчовий**, **простовісний**.

Вертлявый — **верткий**, **в'юнкий**.

Верфь — **корабельня**.

Верх — **верх**, (верхушка, вершина чего-ниб. также) — **гора** (зліз аж на самий верх, на саму гору); в-х **экипажа** — **буд[к]а**; **брат**, **взять в-х** — **брати**, **взяти гору** || - **хний** — **верхній**, **горішній** (верхня губа; горішній по-верх; горішня Німеччина); (наружний, внешній) — **зверхній***, **поверхній** (зверхній шарі землі = в-е слон) || - **ховный** — **верховний**, **найвищий** || - **ховод** — **верховода** || - **ховодить** — **верховодити** || - **ховой** — **верховий**; (сущ. = всадник) — **верхівець**, **вершник**; **верховик** || - **ховье** — **вершина**; (верхне течение реки) — **верхоріччя** || - **хогляд** — **верхогляд** || - **хон** — **верхи** (їздить верхи) || - **хушка** — **вершок**, **вершечок** || - **шина** — **верх[овина]**.

Вершинть — **вершити** || - **шитель** — **вершитель**.

Вершок — **вершок**.

Вес — **вага**; на **вес** — **вагою**, на **вагу** (продавати вагою); в 3 п. в-м — *[на] 3 пуди завважки, вагою*; **иметь вес** — **мати вагу**, **важити**, **заважувати** (він багато важить у громадянстві); **удельный вес** — **питома вага**.

Веселить-ся — **веселіти-ся** || - **сель-ло** — **веселый-весело** || - **селье** — **веселість**, **веселощі**.

Веселный — **весняний**.

Весить — (иметь вес) — **важити**, **заважувати** (ця скриня важить, заважує два пуди) || - **ский** — [за]важний, **ваговитий** (дівго-б іще точилися балачки, коли-б голова не подав, нарешті, завважного свого слова).

Весло — **весло**, **гребка**; **рулевое в-о** — **стерно**, **керма**.

Весна — **весня**; **ранняя в-а** — **пробвесень-сни**, **пробвесна**; **весной** (наричье) — **на весні**, **по весні**, **весною**; **ранней в-й** — **на пробвесні** (це було на весні, на пробвесні); **этой, прошлой в-й** я **ездил в Крым** — **цій, минулої весні** я **їздив до Крыму**.

Весовой — **ваговий** || - **совщик** — **важний**, **вагар(-ря)**.

Вести — 1) **вести** (ведє коні), **провадити** (провадити боротьбу, війну, переговори, життя, розмову, оповідання, торг-івлю); в-и **переписку** — ***провадити листування***, (переписуваться) — **листуватися**; в-и **дело, работу, хозяйство** — **провадити** (справувати) **справу** (діло) **роботу, господарство**; в-и **процесс** (тяжбу) — 1) **провадити процес** (процес мій провадив відомий адвокат), 2) (судиться) — **позиватися** (воні щось уже близько двох років позиваються); в-и **себя** — **новодитися** (він страшенно нахабно поводився з усіма службовцями); **исправно, как следует в-и себя** (выразит.) — **шануватися** (гляді-ж, шануйся, щоб знов не впіймали на злодійстві).

Вестник — **вісник**, (о живом сущ.) — **вістивець** || - **сть** — **звістка**, **вість** (прийшла радісна звістка; „Вісті Наукового Комітету України“); **без в-и** — **без вісти**.

Весы — **вага**, **терези**, **шали**; (большие базарные) — **важниця**; (маленькие) — **шалки**; (пружинные) — **каптар-ра**.

Весь, вся, всё — 1) [у]весь, уся, усє, цілий, -ла, -ле; **весь...** как **есть**, **абсолютно весь...** — [у]весь... **чісто**, **геть чісто** **ввесь...** (оддав усі чісто гробні; повтікали геть чісто всі; побив усе чісто); **все до одного** — **всі до**

жодного; при всех (публично) — привселюдно (наляяв Йогб привселюдно); во всю [Ивановскую] — що-дүху, що-силн, па всі заставки; все равно — все одио, одинаково, байдүже; при всем том — по-при все те; всего на всего — гүрт на гүрт (у мене, гүрт на гүрт, 52 копійки грбшей); вот и все, да и все тут — та й гбді, та й край (от не хбчу — та й край); 2) **Всё** (наречие) — усё, одио (все мй та й мй, а ті одио гуляють). [Все] больше и больше (более и более), выше и выше и т. д. — (как сравнит. степень прилагат.): ця прірва між ними шо-раз (чим-раз, де далі [все]) більшала, ставала шо-раз (...) більша (більшою); (как сравнит. степ. наречия): він шо-раз (чим-раз...) більше перекобнувався свого безсилля; [все] больший и больший, большее и большее..., лучший и лучший... и т. д.: наше гасло — шо-раз (чим-раз...) більша поглибленість роботи; все-же, все-таки — всё-таки, (однако) — *а протё, а таки* (я всё таки не зная, чогб ви домагаётесь; хоч як сутужно булб, а такі свого доконав).

Весьма — вельми.

Ветвистый — гіллястий || - твь-тка — 1) (дерева) — гілка, (собирает.) — гілля; (редко) — вить-ти, (собирает.) — витья; 2) (разветвление) — бдвилка*, віднога, вітка (залізнична вітка; при кінці яр розходився на дві бдвилки, відноги); 3) (отрасль) — парость-сти, галузь-зи (три парості слов'янського племени).

Ветер — вітер (говорити на вітер) || - терок — вітрець; легкий в-к — легіт.

Ветеран — ветеран.

Ветеринар[ный] — ветеринар[ний].

Ветошь (тряпье) — дрань-ни, драптя, шмаття.

Ветреник — вітрогбн || - треный — 1) вітряний (вітряна бсінь); 2) (легкомысленный) — легковажний, легкодүмний || - тряшый-тряной — вітряний (вітряна віспа); в-я мельница — вітряк, вітряний млин.

Ветхий — вётхий, (выразит.) — благій, благенький (віз у ньбо благенький уже став); В-й завет — Старий Завіт || - хо заветный — старозавітний || - хость — вётхість; приходит в в-ть — *на вётхість схбдити, зібхдити* (сов. зійти) (всё руїнується, машини на вётхість зібхдять) || - тшать — старішати, вистарюватись*; (в работе = изнашиваться) — зужитковуватись*; см. также приходит в в-сть.

Ветчина — шійка.

Вежа — віха, тїчка, маняк (переносно употребляется 1-ое).

Вече — віче || - чевой — вічовий.

Вечер — 1) вєчїр; под в-р, к в-у — надвєчїр (булб це надвєчїр = дело было к в-у); в [э] тот в-р (я был свободен) — того, [цього] вєчора я був вільний; добрый в-р! — добрийвєчїр! каждый в-р (я бываю в театре) — шо-вєчора (я буваю в театрі); 2) вєчїр, вєчїрка (сьогодні в клубі відбудеться вєчїр...) || - реть — вєчорїти || - ринка — вєчїрка || - рний — вєчїрний || - ром — увєчєрї; однажды в-м — одного вєчора.

Вечно — 1) вічно; (в прошлом) — одвічно, одвіку; (в будущем) — довічно, довіку (ця жадба знання живе в людях одвічно і довіку не вмрє); 2) (постоянно) — раз-у-раз, усє, повсякчас[но] (він раз-у-раз носївся з новими проєктами; не до вподоби мені, що всє вони прибїдиюються) || - чный — 1) вічний; (в прошлом) — одвічний; (в будущем) — довічний (виявляється одвічне існування суперечностей у суспільстві; довічна йому пам'ять); 2) (постоянный) — повсякчасний (повсякчасні турббти й бїдування).

Вешалка — вішалка || - шать-ся — вішати-ся.

Вещевой — речовий || - щественный — 1) матеріальний, речовинний; 2) речовий; в-ые доказательства (улики) — речові докази || - щество — матерія, (конкретнее) — речовина, надїб'я (кругобїг матерії в природі; вибухбве надїб'я = взривчатое в-о) || - щный — речовий || - щь — річ-рєчі.

Веялка — віялка.

Веяние (дуновение) — пбвів, пбдих (пбдих вітру; пєриний пбвів революцій); в-е времени — *дүх часу* || - ять — віяти; (веять от чего, чем также) — пашїти (од ньбо пашїть мблдошцами, життям).

Взаём-взаимы — у пбзїку; брать, давать в-ы — позичати; брати, давати в пбзїку (я позичив у ньбо грбшей; я позичив йому грбшей).

Взаемно — обопільно, павзаєм, взаємно || - мный — обопільний, взаємний || - модействие — *обопільна, взаєміачїнність (дія)*, взаємочїнність*, взаємодїя || - модействовать — *обопільно, взаємно діяти*, взаємодїяти || - отношение — взаємовідношення, обопільне відношення (мн. взаємовідношення, обопільні відношення, взаємічїни)

|| -мопомощь—обопільна допомога, взаємодопомога.
Взамен—навзамін, (вместо)—замість.
Взаперти—під замком.
Взапуски—навзаводи, наввипередки.
Взачет—в рахунок.
Взбалмошний—химєрий*, химеруватий*, витівкуватий*; (сильнее = сумасбродный)—навісоголівий*, навісний.
Взбалтывать—сколбчувати*, колотити (сов. колотити).
Взбегать—збігати (сов. збігти), вибігати (вибігти) (вибіг на гору).
Взбесить—розлютувати, розшаленити* || -ться—1) (прийти в бешенство)—ошаленити*, знавіснити, осатанити (учувши це, він ошаленів); 2) (впасть в бешенство)—сказитися (собака сказився); взбешений (чем)—розшалений*, знавіснений (від чого).
Взбивать—збивати; (разрыхлять, вснушивать)—розпушувати (сов. розпушити).
Взбираться—вбиратися, братися, видиратися (сов. вибратися) (сюдию не пройдеш: треба горбю братися; на превелику силу видравсь на дерево).
Взбрести на ум, на язык—сплісти на думку, на язик[а]*, набресті в голову, на язик[а], ухопитися голови, язика.
Взбудоражить—збаламутити, розбурхати, сколбшкати.
Взбунтовать-ся—збунтувати-ся.
Взбучка—прочухан[ка], халазія, перегін-гбю; задать в-у—прочухана (-ханки), халазії, перегону дати).
Взвалить—звалювати, ізсэджувати (сов. ізсэдити), скидати (звалили дуба на віз; скинули на нього всю роботу).
Взвешивать—зв'язувати, в'ажити (сов. зв'язити).
Взвиваться—шугати (сов. шугнути) вгору, звиватися (звїтися); в-ться на дыбы—*зриватися (сов. зриватися) дїба*.
Взвод—чотá || - дный — чотовий, чотар-ря.
Взводит—зводити; в-ть напраслину—пешо, напасть натягати (сов. натяг[ну]ти на кого, прикидати кому).
Взволновать-ся—схвилювати-ся.
Взгляд—погляд; на в-д—на погляд, на око, на позір; бросать в-д—скидати (сов. скинути) очима; окидывать, обводит в-м—озирати (сов. озирнути) що, скидати (скинути, зглянути), перебігати (перебігти) очима

по чому; привлекать, приковывать [к себе] в-д—*притягати [до себе] очі, погляд*, брати [на себе] очі, вбирати очі; проникать в-м—прозирати (сов. прозріти) очима; смерить в-м—обміряти очима, поглядом; устремить в-д—утопити очі погляд; на мой в-д—на мій погляд || -дывать — поглядати (сов. поглянути), позирати (позирнути); быстро в-ть — зиркати (сов. зиркнати); в-ть искося, исподлобья—поглядати скоса, з-під-лоба.
Вздор—бредий, пісенітниця, недоречність; нести в-р—бредню, пісенітницю, недоречності іривити || -рий (пеленый)—безглуздий, дурний*.
Вздорожать—подорбжчати.
Вздох—зідхання; віддих (см. Вдыхать).
Вздрагивать—здрігатися (сов. здрігнуться).
Вздувать (о цене)—наганяти (сов. нагнати) || -ться—зніматися (сов. здуться), (вспучиваться)—обдматися (обдуться) (живіт з тої їжі обдимається, пухне).
Вздумать—здумати, надумати; в-лось ему...—здумав (надумав) він, спало йому на думку... (захотелось)—заманулося, забаглося*, (грубее)—закортіло йому*.
Вздыхать—1) (испускать вздохи)—зідхати (сов. зідхнути) (тяжко зідхає); 2) (переводить дыхание)—віддихати (сов. віддихнути*, віддихнути) (віддихнув із полєгкістю); вздохнуть полной грудью—віддихнути на повні груди.
Вз'езжать—виїздити (сов. виїхати).
Взимание—збір-збору, побирання*, збирання || -мать—брати, побирати (за проїзд береться 2 карбованці).
Взирать—споглядати, позирати; невзирающая—не зважаючи.
Взламывать—ламати (сов. зламати), виламувати (виламати) (зломіли виламали двері, зламали скриню); украсть со в м—*виламати* (грабіжники, виламавши з каси всі гроші, зникли) || -лом—вилом; кража со в м—крадіжка з вилмом.
Взлезать—вилізти, злізти (сов. вилізти, злізти).
Взлет—зліт-зльоту || -тать—злітати (сов. злетіти, злітнути), зніматися (знятися).
Взмах—[по]мах || -хивать—[по]махати, помахувати (сов. [по]махнути) (широко [по]махав, помахує крилами).

Взнос—1) (то, что вносится) — внесок; (членский, вступительный в-с также) — членське, вступнє (три місяці по платів членського; также в м. ч.: за місяць самого вступного набралось на 2 тисячі = ...одних только вступительных в-в); (часть платежной суммы, вносимой по срокам также) — рата; делать в-с — сплачувати, виплачувати, платити внесок, членське... (першу рату я вже сплатив); 2) (действие = уплата) — виплата (порядок виплати грошей ще не встановлено); делать в-с — робити виплату || - сить — сплачувати, виплачувати, платити.

Взор—зір-збру, погляд.

Взрослый—дорослий; делается в-м — увіходити (сов. увійти) в літа, доходити (дійти) літ, [до] зросту.

Взрыв—вйбух || - вать (сов. взорвать) — зривати (сов. зірвати), (подрывать, разрушать взрывом — выразит.) — висаджувати (сов. висадити) в повітря (зірвали міну; висадили в повітря оборонний форт); его взорвало — *він обурився [вкрай, страшенно], він вйбух у з гнівом*; это его взорвало — це його обурило [вкрай...] || - ваться — вибухати (сов. вибухнути) || - вчатый — вибуховий, зривний*; в-е вещество — вибухове надіб'я, вибуховина*.

Взрывать— (сов. взрыть) — скопувати (сов. скопати), рйти (порйти).

Взрыхлять—спушувати, підпушувати (сов. спушити...).

Взывать—волати (сов. заволати).

Взыскание—1) (юрид.) — правіж-віжү; подать ко в-ю — *нодати до правіжү*; подвергнуть в-ю, обратит в-е — *наложити правіж*; 2) (проще = наказание) — кара; денежное в-е — грошовая кара, пеня, штраф; подвергнуть в-ю — наложити [грошову] кару, пеню, штраф || - скательный — вибагливий, вимогливий, суворий || - скивать — 1) (производит в-е) — виправляти, правити (сов. виправити), (принудительно) — стягати (стяг[ну]ти); 2) (кзрать) — карати (сов. скарати, покарати); не взыщите! — не осудить.

Взятка—х; бар-ря || - точник — хабарник || - точничество — хабарничество.

Взятие (города, крепости) — здобуття, опануваня || - ть — узяти; в-ть верх, в долг, взаимы, в жены — см. эти слова; в-ть чью сторону — стати на чий бік, на боці когб; в-ть себя в руки — запанувати над собою, *опа-

нувати себе*; в-ть [приступом] город, крепость — *здобути, опанувати [штурмом]*.; в-ть назад слова — зрєктися слів; в-ть на себя чьи-ниб. функции, работу, долг — перебрати*; перейняти на себе... || - ться — взятися; в-ться за дело — взятися, стати до діла, до роботи; в-ться за ум — *у рбзум прийти*, скаменутися.

Вибрация — вібрація || - брировать — вібрувати.

Вид—1) (образ, видимость, внешний, наружный вид) — вигляд, побір-побору; на вид, с в-у — на вигляд, на побір; при в-е чего — * [за]бачивши щб* (бачивши їхні мўки, серце мені зайнилося болем; забачивши бандитів, міліціонер почав стріляти); иметь вид — мати вигляд, подббу, виглядати (а як воно виглядає? — Та виглядає як наш дўб...); делать вид — удавати (сов. удаати) (удав із себе неприємного, а тоді й утік); принимать вид — набирати (сов. набрати) вигляду; под в-м — під виглядом, побзбром, в образі; в в-е чего — 1) [як] за щб, як щб (за сирббу зробімо так.; як за кару загадали нам дроба носити; як особливу ласку, дозволено мені писати); 2) *у вигляді, в побзбі, в фбрмі* (селянство несло величезний тягар у побзбі різних оплат та податків = ...величезний тягар — різні оплати та податки); показывать, отдавать вид — давати (сов. дати) в знакі, навзнакі (а він і в знакі не дає, що вже спожив наші грбші); на в-у — на видноті, перед очима; скрыться из в-у — зникнути з [-перед] очей; выпускать из в-у (из внимания) — *не брати (сов. взяти) під увагу щб*, забуватися (забутися) на щб; в в-у чего (того, что...) — з огляду на щб (на те, що...); иметь в в-у — мати на увазі, на бці; ставить кому па вид что — звертати (звернути) чию увагу на щб; для в-у — про [людське] око, для годіться; ни под каким в-м — ні в якому разі; 2) (сорт, порода, форма) — порідок, норіддя, відрід-роду (походження порідків; це поріддя дерева у нас акліматизуватися не може; різні відроди мистецтва; маємо тут іще новий відрід виэйскування поневблєних націй); 3) вигляд, (пейзаж) — краевід (вигляд на Київ з Дніпра; прегарні краевіди); 4) (вид на жительство) — нашпорт, білет; 5) (граммат.) — стать*-ти; 6) в-ы; из корыстных в-в — з корисливою метою*; в в х

чого—щоб...* (щоб змѣншити витрату ене́ргії=в в-х уменшення...); иметь в-ы на кого—важити, цілти на ко́го; в-ы на будущее, на урожай—сподіванки, вигляди на майбутнє (-ість), на врожа́й; видать в-ы—бува́ти в бува́льцях.

Видение — привидѣя (страши́е привидѣя) || - деть-дать-ся — ба́чнти-ся; в ть собственными глазами—ба́чнти на вла́сні о́чі; плохо в-ть—недоба́чати; видишь ли, видите ли—бач, ба́чте, (иронич.)—бач (я́, ба́чте, й са́м цо́гоб не зна́ю; вони́, бач, дуже вже ста́ли му́дріи!) || - димо—1) (повидимому)—як ви́дно*, очеви́дно; 2) видимо-невидимо — си́ла-си́ленна || - димос́ть — (кажу́щися вид) — но́дба (сама́ по́дба, а діла нема́ анія́к); для в-и — про [лю́дське] о́ко, про сла́ву || - димый — ви́димий; в-е дело — *ви́дима річ* || - днеться—ви́днїти[ся] (в'ддалекі ви́диє ліс); неясно в-ться — бовваніти, мріти, ма[н]я́чнти (ген там у по́лі щось бовваніє, мріє, ма́йчнти) || - дню — 1) ви́дно, ви́дко, зна́ти (із ціх міркува́нь зна́ти, що а́втор не розду́мався як-слі́д над розгля́даною спра́вою); 2) (повидимому)—ви́дно, ви́дко || - дный—1) ви́дний; на в-м месте (на ви́ду)—па ви́дноті; 2) (о телосложени́и)—покази́ий, постави́ий, (доро́дний)—огряди́ий; 3) (значительный)—ви́значи́ий*.

Видовой—по́ри́дний*(по́ри́дні озна́ки=видовые признаки).

Видоизменение — ви́дміна || - нять — ви́дми́яти (сов. ви́дми́ити).

Визг—ве́реск || - зжати — ве́рещати || - згливий—ве́рескли́вий.

Визировать — ви́зува́ти.

Визит—ви́зит[а], одві́дини.

Вилка—ви́делка, ви́дельця-лець.

Вилы—ви́ла.

Вилять—ви́ляти.

Вина—ви́на, причи́на; (провинность, проступок)—про́вина (цо́му причи́ною на́ша нерозва́жна та́ктика; не та́к тяжка́ його́ про́вина, щоб кара́ти її сме́ртю); по чьей (моей...) в е—з чи́єї (моєї...) причи́ни, ви́ни, (проше)—*через ко́го (ме́не...)* (з чи́єї причи́ни ста́лася ця ката́стро́фа; через ва́с я лиши́вся без гро́шей); по своей в-е—самохі́ть; быть в-й чему, чего—бу́ти причи́ною чо́му*, бу́ти ви́нним чо́му, чо́го*, (не я то́му причи́ною; вони́ ви́ни то́му, що ми́ голоду́ємо); [по]стави́ть в в-у—[по]ста́-

вити за про́вину; взводи́ть на ко́го-ни́б. в-у—*прики́дати (сов. прики́нути) ко́му ви́ну, причи́ну*; созна́ться в в-е призна́тися до ви́ни, ви́знати ви́ну*; чувствува́ть за собо́й в-у перед кем — почува́тися до ви́ни, ви́дчува́ти свою ви́ну* су́проти ко́го || - нить—ви́нїти, ви́нува́ти[ти] || - новато—ви́нува́то || - новаты́й-новны́й (-новат-новен)—[про]ви́нний (-ви́нсен); (в-й в чем)—ви́инний (ви́инсен) чо́го, чо́му, приві́инний, причи́инний до чо́го (су́д призна́в його́ [про]ви́инним; су́д призна́в його́ ви́инним уби́вства, приві́инним, причи́инним до вби́вства); быть в-м перед кем — бу́ти ви́инним су́проти ко́го, зави́нїти ко́му (чи́м я ви́нен супроти ва́с; чи́м, що́ я ва́м зави́инив); быть кругом в-м — бу́ти при всі́й ви́ні, на всі́й причи́ні; в-т!—ви́бач[а́]те! проба́чте! || - новник—ви́нува́тець (ж. ви́нува́тниця); (в-к чего)—причи́нєць (ж. причи́ини́ця) чо́го (ви́нува́тця до́сі не зна́йдено; причи́и́ця цо́гоб злочи́ну до́сі не зна́йдено); быть в м чего—бу́ти причи́ною чо́го, бу́ти ви́инним чо́го, приві́инним, ири́инним до чо́го || - новность — [про]ви́ини́сть; (в-сть в чем)—приві́ини́сть, причи́ини́сть до чо́го.

Винный—ви́но́вий; ви́инний (ви́но́ва кра́мни́ця; ви́инний сма́к) } - ио — ви́но-

Виноград[ник] — ви́ногра́д[ник] || - дарь—ви́ногра́дар-ря || дный ви́ногра́довий; ви́ногра́дний (ви́ногра́дові пла́нтаці́, ви́ногра́дне ви́но).

Винодел — ви́на́р-ря || - иоделіе — ви́на́рство || - нокур—ви́инник, ви́ноку́р || - иокурєние — 1) (как профессия)—ви́инництво; 2) (как действие)—ви́ноку́рїння (у них усе́ село́ з ви́инництва жи́ло; в-зі́мку заробля́в трі́хи ви́ноку́рїнням) || - нокур[ен]ный — ви́инницький; в й завод — ви́ини́ця, ви́ноку́рня, кара́н || - иоторговец — ви́на́р-ря. ви́ноторгі́вець*.

Винт—гвинт, шу́руб || - нтїть—гвинти́ти || - итовой — [г]ви́нтови́й, шу́рбови́й (гвинтова́, шу́рбово́а на́різка; гвинтова́ лі́нія, гвинто́ве судно́; гвинтові́ схо́ди=в я ле́стница).

Винтовка—гвинто́вка.

Виртуоз[ный] ві́ртуоз[ний].

Виселнца ви́бенниця.

Висок—ви́сок, скро́ня.

Високосный—пересту́пний, ви́сокос-ний.

Висячий ви́сячий.

Витать—ви́тати.

Витневатый—кучерявистий*, кучерявий, хитромовний*.
 Витой—звиваний, кручений || -ть-ся—йти-ся, крутити-ся.
 Витрина—вітрина.
 Вихрь—віхор-хора.
 Вишневка вишнівка||-шневий—вишневий || -шня—вишня.
 Экзипывать-вкопать—уклувати-укопати.
 Вкатывать-тять—укочувати-укотити.
 Вклад—вклад[ка] || -д[оч]ный—кладний (вкладні суми) || -дчик—кладний; (пайщик) — спільчанин || -дывать—укладати.
 Вкладной—кладний (кладний аркуш).
 Вклинивать-ся—угайати-ся (сов. увігнати-ся) кліном.
 Включать—заміщати*, заводити (сов. замістити, завести), включати (партія замістила до свого програму іще одну вимогу; пробно завести нас до списку); (о счете)—зачисляти*, зараховувати*, рахувати* (сов. зачислити, зарахувати) (зачисливши попередбачені видатки, маємо суму вдвоє більшу; всього виходить, рахуючи й понеділок, 12 днів); (о токе, електрич., телефонной сети)—умикати (сов. увімкнути); в-ть в себя (содержать в себе)—містити*, замикати в собі || -чительно—[беручи] зачислом*, включно (документ цей має силу до 18-го березня зачислом).
 Вколачивать—заганяти (сов. загнути), забивати (забити); в-ть в голову—утовкмачувати.
 Вкореняться—закоріюватись, укоріюватись (сов. закоріютись...), угніжджати (угніздитись).
 Вконец—украї.
 Вкось—нав[с]кіс[ь], навкося; вкось и вкривь—і ськ і так*, перекрутом*.
 Вкрадчивый—облєсний*, облєсливий*, улєсливий, підлазистий, солбд[єнь]-кий* || -дываться—закрадатися, украдатися (сов. закрастися, крастися); в-ться в доверие, милость—*підступом, підлазом здобу[ва]ти довірн, ласкн*.
 Вкратце—кброт[єнь]ко.
 Вкрапленный—укрблєпий* (во мн. ч., об изрядном количестве—повкрблєпювані: численні німецькі колонії, рясно повкрблєпювані в масу української лідности).
 Вкус—1) смак-ку (страва недобра на смак; витончений художній смак);

есть со в-м—смачно, у смак їсти; со в-м [с]делать—смаковіто, до смаку, із смаком [з]робити; со в-м сделанный—смаковітий, смаковіто, до смаку, із смаком зроблений; 2) (склонность, симпатия)—унодба[нн]я; быть, прийти по в-у—бути, припасти до смаку, до вподоби, смакувати, засмакувати кому (ці балачки мені не смакують); по в-у—1) до смаку, до вподоби (вїбрав коня до своєї вподоби, собі до вподоби); 2) на смак* (на смак воно пагадує ніби їблуку); входить во в-с чего—набрати (сов. набрати) смаку до чого, добирати (добрати) смаку [в] чому, засмакувати (засмакувати)* в чому, чим*; не в моем в-е—не [до] могло смаку, не [до] моєї вподоби; 3) (стиль)—подоба*, взір, стиль (во в-е: збудував палац на подобу, взором, стилем добй Ренесансу; в кімнаті стоять меблі подобі, взору, стилю Людовіка XIV; кїлнм арабської подобі, арабського взору, стилю) || -сний—смачний || -совой—смаковий.

Влага—волба, вогкість-кости; (как питье)—напій*-ною (живучий напій привернув йому силу).

Влагать—укладати.

Владелец—власник (=собственник), властитель, (обладатель)—посідач || -денне—1) володіння чим, (обладание)—посідання чого (принцип володіння землею лишньвсь непорушний); вводити во в-е—см. эти слова; быть, находится во в-и—бути, перебувати під володінням, у посіданні, бути під кїм (ця земля колись під папом була); -получить во в-е—дістати на, під володіння, в посідання; в вечное в-е—на довгиче володіння; 2) (то, чем владеют)—посілість-лости, володіння; (проще)—державна, (торжественно)—володарство; мн. в-я (о целной собственности одной особы)—*володіння, носілості (мн.), но держава, володарство (ед.)* (далі на південь розляглися володіння, посілості Англії; частками носпродував усю свою державу; король вїїхав оглядати своє володарство) || -детель—1) см. Владелец; 2) (владетельная особа, государь)—володар-ря, владник, державець || -деть—1) володіти чим, посідати що; 2) (действовать, управлять чем)—володати (володіє великими добрами; не володає руками); в-ть собой—володати, володіти собою*, панувати над собою.

Владыка — володър-ря, владыка (духовн. = только 2-ое) || - дычество — панування, володарювання, з верхність-ности; (ного) — кормйга* || - чествовать — панувати, володарювати, владичити* || - дычица — володърка, владичиця (богоматерь = только 2-ое).

Влажний — вологий*, вогий; делаться в-м — вологнути (сов. відволгнути), відволжуватись (відволжитись).

Вламываться — пертисся*, пхатисся*, (силой) — удиратисся (сов. упертисся, упхатисся*, удертисся) (вперся п'яний до чужої хати; злодії вдерлися до комори).

Властвовать — см. Владычествовать || - стелин - ститель - см. Владетель 2) || - ст(итель)ный — владний || - столюбный — владолубний || - столубие — владолубність-ности || - сть — влада, власть-сти (державна влада; батьківська власть); иметь в-ть что-нб. делать — мати силу, власть шось робити; это не в моей в-и — на це не мене немає сили*, я на це не владний*; взять в-ть над кем — забрати силу, власть над ким; быть, находится под чьей в-тью, во в-и кого — бути, перебувати під владою чією, когь, під ким (Правобережна Україна була тоді під Польщею), (под игом) — під кормйгою* (німецький пролетаріят і досі йдїє під кормйгою капіталу); подчинять своей в-и — підхиляти, підгортати, підбивати (сов. підхилити, підгорнути, підбити) під себе, під свою владу; превышать в-ть, превышенне в-и — надуживати (сов. надужити) владн, надуживання влади.

Влачить — волочити, тягти; в-ть цепи: чи довго ще нам волочити кайдани ганебного рабства (*нидїти, гїбіти в кайданах...*); в-ть жалкое, [полу]-голодное существование: наші просвітні організації ледви животіють*; несила мені тягти далі це пікчємне животіння (отак животіти, ийдїти, *гїбіти*); вже три роки він *животіє півголодным життям*, *нидїє, гїбіє гблodom*).

Влево — вліво, на ліву руч*, уліворуч.

Влезать — улазити, залазити, улізати, залізати (сов. улїзти, залїзти).

Влетать — 1) улїтати (сов. улетїти, улїнути); 2) (носпешно вбегать) — ускакувати, улїтати, угапїтисся* (сов. ускочити, улетїти, у[вї]гнїтисся); 3) (безл. = доставаться) — см. это слово.

Влечение — пьтяг, пьваб || - чь — 1) в-чь за собой — вести за собью шьб, призвбднїти до чьго* (ця пьмилка веде за собью тяжкі наслідки, призвбднїть до тяжкіх наслідків); 2) в-чь к себе — тягтї, вабити, поривати до себе.

Вливать — уливати (сов. улїти, [у]влїлїти), усипати (усйпати) (усйп борщу, меду, льбгтю).

Влияние — уплїв; оказывать в-е — уплївати (сов. уплїнути), справлїти, робити (справнїти, зробити) вплїв; подвергаться в-ю, попадать под в-е, испытывать в-е — піднадати (сов. підпасти) влївовї, під уплїв*, зазнавати (зазнати) вплїву; приобретать в-е — здобувати (сов. здобути) вплїв[у] || - ятельный — уплїбовїй || - ять — уплївати.

Со Вложением (денег) — з долученням (грбшей).

Вложить — уклїсти, уложити.

Вломиться — см. Вламываться.

Влюбленный — зақбханий у кого, в кому || - бляться — зақбхуватисся (сов. зақохатисся), залюблюватисся (залюбїтисся) в кого, в кому || - бчивїй — залюблївий.

Вменение — 1) (в обязанность) — [по]ставлення за обв'язок; 2) (в вину) — привїнення кому чогь, [по]ставлення за [про]вїну || - ненный — 1) (в обязанность) — поставлений за обв'язок; 2) (в вину) — привїнений, поставлений за [про]вїну || - нимость-нимый (о поступке) — привїнимість-привїниймий || - няемость - няемый (о лице) — осуднїсть-осуднїй || - нять — 1) (в обязанность) — ставити, *поставлїти* за обв'язок (сов. поставити); 2) (в вину) — привїняти (сов. привїнити), ставити (поставити) за [про]вїну.

Вместе — разом, укїпі; в-е с тем — разом (вонї працювали разом; нїм ми нолєгшуємо собі роботу, і зарзбм ошаджаємо державнї грбші).

Вместительный — мїсткий, укладнїстий (мїсткий театр; укладнїстий кошик) || - тельность — мїсткїсть, укладнїстїсть.

Вместо — замість, намїсть; в-о того, чтобы сидеть, кричать... — замість [щоб] сидїти, галасувати... (замїсть галасувати про небезпєку, треба братисся дружно до роботи); в-о [э]того — натьмїсть (приобнїяли нам 10 тракторів, а прислали натьмїсть 3).

Вмешательство — утручання (однократное — утручення*), мїшання, уми-

ка́ння; (резче)—устрява́ння (повсякчасне втруча́ння до на́ших спра́в; втруча́ння А/нгли́ ще дужче ускладни́ло відно́сини) || - шива́ть-ся — 1) умішувати-ся (сов. уміша́ти-ся); в-а́ться в толпу — *заміша́тися, зата́сува́тися між юрбу́, в юрбу́*; 2) утруча́ти-ся, міша́ти-ся, умика́ти-ся, уступа́ти-ся (сов. утрути́ти-ся, уміша́ти-ся, уступи́ти-ся); (в-т́ся — тільки в отрицат. смислі)—устрява́ти (устря́ти) (пробісно не втруча́тися до на́шої розмо́ви; хоч-би ра́з уступи́вся до розмо́ви).

Вмещать-ся — зміща́ти-ся, уміща́ти-ся (сов. змісти́ти-ся...).

Вмиг — миттю, вмигь.

Внаем — у пайми.

Вначале — споча́ткү, на поча́ткү; (сперва)—спершу, перш[e].

Вне чого — поза чім; *вне* [всього] конкуренції, *вне* [всього] сравнения — понад [усяку-кою] конкуренцію-цією, понад [усяке-ким] порівняння-м; *вне* [всього] сомнения — 1) поза [вськими] сумнівами (його чесність — поза всякими сумнівами); 2) (как вводное слово) — безперечно* (це, безперечно, найкращий наш театр); *вне* себя — не тямлячись (не стямившись), в нестямі, нестямно, (исступленно) — несамоіто (не тямлячись з радощів, побіг наш Кость їй назустріч; геть! — несамоіто гукнула Лялечка); быть вне себя — в нестямі бути, не тямитися (і досі не тямитися з туги за сніом); [с]делаться вне себя — не[с]тямитися* (щоб не побачить його, то аж не тямитися було з радощів).

Внебрачный — позаподружний*; нешлюбний || - очередной — позачерговий || - партийный — позапартійний || и т. д.

Внедрение — закоріювання (сов. закореніння), ущеплювання (ущеплення) (закоріювання в широкі колах лю́дності іде́я ново́го побу́ту; на́ше завда́ння — ущеплюва́ння селянським ма́сам, в селянські ма́си іде́ї раціо́нального господа́рства) || - дря́ть-ся — закоріювати-сь (сов. закорені́ти-ся), ущеплювати-сь (ущепи́ти-ся) (неско́ро ви́щезну́ть ці пере́суди, віка́ми закоріюва́ні в те́мній ма́сі, ви́щеплюва́ні те́мній ма́сі, в те́мну ма́су = ...внедря́вшись, внедря́емые...).

Внезапно — несподівано, раптові, нагло; (вдруг также) — раптом, зеняцька

(все це ста́лося так несподівано, що ніхто́ не всти́гнув зорієнтува́тися; стій! — гукну́в він ра́птом) || - пийи́й — несподіваний, раптовий, наглий, нагальний.

Внести — см. Вносить.

Внешне — 1) (по внешности, по внешнему виду, с внешней стороны) — з-о́кола, з-по́верху*, на по́зір, на-звє́рх* (назвє́рх спра́ви на́ші сто́ять на́че й непога́но); 2) (поверхностно, внешним образом) — з-о́кола, з-по́верху*, поверхво́* (не годі́ться так поверхво́ підходи́ти до ці́ї спра́ви) || - шний — 1) (околюющий, находящийся вне) — око́льний, довко́лиш-ний*, зовні́шний (я́вища довко́лиш-ного́ світу його́ не ціка́вили); (находящийся вне дома) — надві́рний (сюдї в кі́мнату́ не долі́тали надві́рні зву́ки); 2) (наружный) — звє́рхній (звє́рхні ша́ри землі; звє́рхнім ви́глядом ма́вна нага́дує лю́дину — ...по в-у ви́ду), око́льний (око́льні за́риси Іта́лії — ...-в-е очерта́ння); зовні́шній; (о строєнні и пр. также) — надві́рний (надві́рний ви́гляд ха́ти); в-я поверхно́сть, в-е очерта́ння — о́коло* (о́коло землі холо́дне, а се́ре́дина — гаря́ча; о́коло ра́ни нері́вне, як від розриві́бі ку́лі); по в-у ви́ду, с в-ї сто́рони — см. Внешне; с в-ї сто́рони (извне, снару́жи) — з-о́кола*, з-по́верху*, із звє́рх-ного́* (око́льного) о́бку; (о строєнні и пр.) — знадво́ру; 3) (поверхностный) — поверхво́вий, звє́рх-ний (це — я́вище су́то поверхво́в[н] в-м обра́зом — см. Внешне; 4) (вне государства) — закордо́нний, поза-державний*, зовні́шний (закордо́н-ний то́рг; позадержавна́ полі́тика) || - шность — 1) звє́рхність-ности, о́коло, зовні́шність-ности; по в-и, в-стю — см. Внешне 1; а) (поверхностность) — поверхво́в[н]ість-в[н]ости (ці́лковита́ поверхво́в-ність ці́ї а́ргумента́ції оче́видна всі́м).

Вниз — уні́з, наві́з; (к земле, к полу, на землю, на пол) — до́блу, до́лі, (вітер гне́ дере́ва до́блу; сто́яв на горі́ й диві́вся до́лі; злі́з із дере́ва до́блу); (на дно, под что-ниб.) — на (під) спі́д (клади́ кни́жки на спі́д, а ре́шту звє́рху); в-з по те́ченню — до́лі водо́ю (рі́чкою), за водо́ю (15 вер-сто́в од Ки́ва, до́лі Дні́про́м, є прегарна́ мі́стїна = в-з по те́ченню р. Дне́пра...; за водо́ю плі́сти ле́гко); в-з голо́вою — сто́рч [голо́вою], сто́рч-

ма; упасть в-з головой (выразит.)—
сторчакá дати.

Внизу—унизú, наннизú; (на земле, на
полу)—дблi, (о чем-ниб. протяжен-
ном)—дблом (дблi під ногами ледве
мрiло самотнє дєрево; кругом об-
стáли гóри, дблом розляглося сєлò);
(на дне, под чем-ниб., в-исподи, в
основаннi)—на спблi, (о чем—ниб.
протяженном)—спдбм (сокіра отáм
на спблi, під дрóвами; звєрху трóшки
чорнòземлi, а спдбм—самá глина;
спдбм усю вишию пообривáли, а
вгорi цiла).

Вникати—(входить во что)—дохóдити
(сов. дiйти), доднвля́тися (додивi-
тися) [до] чòгò, удавáтися (удáтися)
в щò (вiн дохóднв, додивля́ сь уся-
кого госнодáрського дрiб'язку; я в
цю чòрну роботу не вдаюся—на тє
в мене помiшник); (в-ть мыслью,
вдумываться)—[гарáзд, дóбре] звá-
жувати* (сов. звáжити) щò, розми-
слiтися*, роздúмуватися* (розми-
слитися, роздúматися) над чим (трєба
звáжити гарáзд цю справу, а тодi
щось рiшати; не роздúмавшись над
запитанням, тáк навмання i бóвк-
нув).

Внимание—1) увáга; обращать в-е
(свое и чужое)—звертáти (сов. звер-
нутi) увáгу, (обращать свое в-е
также)—уважáти, зважáти (сов. увá-
жити,..) (вiн не звертáв на нас жòдноi
увáги, нiяк на нас не вважáв;
трєба звернутi увáгу видавничтва
на цей фáкт); обращать на себя,
привлекать к себе в-е—звертáти,
привертáти, притягáти (сов. притяг-
[нi]ти) до себе увáгу; принимать во
в-е—брáти (сов. узiяти) на, пiд увáгу
щò, уважáти, зважáти на щò; отвле-
кать в-е—одвертáти (сов. одвернутi)
увáгу; представлять в-ю—[по]давáти
(сов. [по]дáти) до увáги; заслужи-
вать в-я—бúти вáртим увáги (ця
кнiжка не вáрта найменшоi увáги);
2) (внимательность, внимательное
отношение; предупредительность)—
увáжливiсть-востн*, увáжнiсть-но-
сти*, увáга (йогó увáжливiсть до по-
трєб персоналу справила на всiх
дóбре вражiння); относиться со в-м,
оказывать в-е—стáвитися (сов. по-
стáвитися) увáжливо, увáжно, з
увáжливiстю*, [вiд]давáти ([вiд]дáти)
увáгу || - тельний—увáжний, увáж-
ливий. (старательный, тщательный,
прилежный, пристальный)—пiльний
(пiльний, увáжний) обрахóнок вi-

крив-би тóт помилку; iт пiльний по-
гляд мене бентєжив; вiн бúв до мене
дúже ввáжливий).

Внове: в-е всякое дело трудно—по-
первáх кóжня справа [видає́ться]
труднá; он здесь в-е—*вiн тут
людина новá, вiн тут од-недáвна*;
все ему было в-е—всє йому бóло
не по знакú.

Вновь: 1) (опять)—знов[у]; 2) заново;
нáново*; в-вв образованный, учре-
жденный...—новоутворенный, новоуря-
дженый*...

Вносить—1) унóсити, занóсити (сов.
унєсти...) (занiс мiшòк до комбри);
2) (вводит) — запровáджувати (сов.
запровáдити), завбдити (завєсти) (за-
провáдив, завiв до проєкту, у проєкт
дєякi змiни); в-ть в списки—завб-
дити до спискiв; в-ть деньги, на-
логи—сплáчувати*, виплáчувати (сов.
сплатити...), унóсити грóшi, подáтки;
в-ть налог за что также—оплáчу-
вати щò; в-ть предложение, проект—
подавати (сов. подáти) внєсєння*,
пропозицию, проєкт.

Внук—унúк, онúк || -чка—унúка,
онúка; (ласкат.)—унúчка, онúчка.

Внутренне—в серєдинi*, в нутрi*;
сам iз соббю*, сам до себе; (в сущ-
ности, сущностью)—в iстóтi*, iстò-
тою* (в серєдинi, сам iз соббю вiн
як-найкращє вiдчувáв безпiдстáв-
нiсть своiх вимòг; я сам до себе
смiявся,—протє, старáнно робiв усє,
щò вонi просили; в iстóтi своiй,
iстòтою своєю цей погляд нiчим не
рiзнiть iз моiм) || - тренний—сере-
дóвий, [у]нутрiшний || - тренность—
серєдина, нутрò; в-и—нутрòщi; по-
вредить (надорвать, отбить) в-и—
надсадити, надвередити нутрò ||
- три в серєдинi, в нутрi* || - три-
партийний,-тридержавный и т. д.—
-- середопартiйний*, середодержáв-
ний*... || - трь—в серєдину, до серє-
дини, в нутрò*.

Внушати—1) надхáти, (энергичнее:
силой, принудительно)—вснiяти
(сов. над[и]хнiти, всилити) (лiкар
надхáє. всилiє хвòрому вiдрáзу до
горiлки; ця пригòда надхiнула менi
дúмку писати ромáн); (прощє: убе-
ждать, наущать)—намовляти* (с до-
полн. не употр.), наущати* (с дополи.
не употр.), навчати* (сов. намóвити,
наустити, навчити) (вiн раз-у-рáз на-
мовляв мене, що я людина не прòста;
мати наущáла мене почитувати бá-
гáтство, навчáла мене пошáни до

багатства); (прививать, вселять) — прищеплювати (сов. прищепити — употр. с дополнением) (батьки — прищеплюють дітям релігійне почуття); (вызывать) — викли́кати* в ко́му щоб, накли́кати* ко́му щоб (ім'я́ авторове викликає до себе довіру); 2) (выговаривать, убеждать внушительно, с угрозой) — пригру́шати, угру́шати, (вразумлять) — напоумля́ти (сов. пригру́стити, напоумити) (скільки його́ не угру́шав, не слухає, та й го́ді; хоч-би ви́ його́ напоумили); (вбивать в голову) — утовкма́чувати (сов. утовкма́чити) (ніяк не втовкма́чу ім, щоб не куріли) || - шенне—1) (в-е свыше, наитие, гипиот. в-е) — на́дих* (на́дих із відали = в-е на расстоянни). надихання (надхнення); (принудительное, насильное) — вси́ляння (вси́лення); (убеждение, наущение — на́мова, намовля́ння (не го́диться нам іти за його́ на́мовами, його́ намовля́нням = ...следовать его в-м), науща́ння* (наущення); (внедрение, вселение) — прищеплюва́ння* (прищеплення); 2) (выговор, строгое в-е) — нага́га, угруша́ння (угрушення); (нагоняй) на́гика*; делать в-е — *нага́ну, на́гінку дава́ти*; (вразумление) — напоумля́ння (напоумленія) || - шительный — імпа́зантний*, зава́жний*, показний, виста́вний*.

Внятный — розбірний, вира́зний, (хорошо слышный) — дочутний* (селянам треба прѣстого, вира́зного ви́кладу, а це книжка за́на́дто му́дра; його́ лункий, дочутний го́лос доліта́в у найда́льші кутки авдито́рії).

Во — см. В.

Вовек — дові́ку, поки ві́ку, пові́к.

Вовлекать — зата́гати, втяга́ти (сов. затаг[ну́]ти...).

Вовсе зовсім.

Вогнуть — у[ві]гну́ти; вогнутый — у[ві]гну́тий; вогнуто-выпуклый — у[ві]гну́то-опу́клий.

Вода — вода́; в-а тепловатая — літе́пло; в-а кипящая — окрі́п; в-а кипяченая — кипі́ла вода́*; в-а проточная, стоячая — вода́ текуча, стояча (і́етеч-чи); в-а груштова́я, подпочвенная — жи́льна, позашку́рна вода́; в-а ключевая — джерельна, кри́нична вода; в-а по́тая — прибу́тна вода́. (половодье) — по́відь-ди; в-а целебная — [з]нілі́юща вода́; свежая (чистая) в-а — по́бо́жа вода́; в-а мягкая, жесткая — м'яка́* (милка́), різка́ о́да; ходи́ть за в-о́й — ходи́ти по́ воду; как в в-у канул — як водо́ю

вмі́ло; прошел, огни и в-ы — бу́в і на ко́ні і під коне́м.

Водворять ся — впрова́джувати-сь, осаджува́ти-сь (сов. упрова́дити-ся, осадити-ся) (впрова́дити-ла́д, супокій = в-ть порядок, споко́йствие, тиши́ну; *його́ впрова́дили на місце пробува́ння* = ...в-и на место жительства; осадившись на по́вій кварти́рі, ста́в по́троху віджива́ти); в-ле́ся порядок, в-лось споко́йствие — за́папува́в ла́д, супокій; (поселять-ся) — оселя́ти-ся (сов. осадити-ся, оселити-ся).

Водить воді́ти; в-ть за нос — дурі́ти, морб́чити*; в-ть зна́комство — зна́ти-ся, воді́тися; в-ть дру́жбу, компа́нию, прия́тельство кумпа́нува́ти, прия́тлюва́ти || - диться - 1) - воді́тися (што́ти не смі́в із пими воді́тися); 2) (безл.: быть в обычае) — по́водитися (у на́с тако́го не по́водиться).

Водка — горі́лка.

Водник — во́д[я]ник || - дийний — во́дяний.

Водобоязь — сказ (захво́рів на сказ).

|| - доместиліще — во́дбймище*, во́дозбі́р-збо́ру || - довоз — во́довоз

|| - доворот — ви́р || - доем — см.

Водовместилище || - доемкий — во́до[в]мі́сткий || - доизмещение — во́до-

обся́г || - докачка — во́дока́чка, во́до-

тя́г || - долаз[ний] — иоре́ць[кий], во́-

долаз[ний] || - долечение — во́доліку-

ва́ння || - долечебница во́доліка́рня

|| - долечебный во́доліка́рний ||

- домер — во́домі́р || - домет — во́до-

гра́й || - мойна — во́домий, во́дорій,

ви́полоч-чи || - донос (но́сящий во́ду)

— во́донос || - допад — во́доспа́д ||

- допой — во́допій-по́ю, во́допійло ||

- дополье — по́відь-ди, по́віддя, по́-

вінь-ни, во́допі́лля || - допровод — во́-

догі́н-го́ну, во́допрові́д || - допровод-

ний — во́догбо́новий, во́допроводо́вий

|| - дораздел — во́доді́л, ме́жірі́ччя ||

- дорез — во́дорі́з || - дород — во́день ||

- дородный — во́дневий || - доросль —

во́дбі́р-росту, во́дбі́рсть-рости - до-

сна́бжение — во́допостача́ння || - до-

сток — во́до[с]то́ка*, во́дозбі́г || - до-

сточный — во́до[с]то́чний*. во́дозбі́ж-

ний; в-й жо́лоб, тру́ба — ри́шта́к, ри́шва

|| - доупорный — во́довідпо́рний || - до-

хранилище — во́дозбі́р-збо́ру || - до-

черпательный — во́дочерпа́льний.

Водочный горі́лчанний; в-й завод — ви́н-

ни́ця, ви́поку́рня, горі́льня, гура́льня.

Водружать — ви́тве́рджува́ти*, ви́ви-

щува́ти* (сов. ви́тве́рдити, ви́внштити)

(ви́тве́рдили свій стя́г на во́рбо́жий

фо́рте́ні).

Водянистый — водяний, водявий || - дяка— 1) водянка (натёр водянку на позі); 2) водяна [хвороба]; водяниці* || - дяной — водяний, водний (водяний млин).

Воевать — воювати[ся] (Росія тоді воювала з Японією; це ще було, як німець нас воював; цілісінський день із жінкою воюються); воюющие стороны — супротивні сторони, супротивники.

Воедино — до гурту; до купи, [у]в-одиб* (зібрав ув-одиб порізені сили).

Военнообязанный — військово-зобов'язаний* || - еннопленный — [військово-]полонений; (сущ.) — полоненник, бранець || - еннопольовой — військово-польовий* || - еннослужащий — військовий, військовець* || - еннотью — військово-шкільний, військово-учбовий*.

Военный — військовий, (относящийся к войне также) — воєнний (військовий міністр; військовий, воєнний час); находится на в-й службе — бути, служити у, при війську; в-е положение — військовий стан || - енница — армія.

Вожак-жатый — проводір-ря, вожай-жай, а также: 1) (предводитель) — ватажок, привідця; 2) (водящий иного, медведя и пр.) — повод[ят]арь.

Вожделие — 1) (сильное желание) — жадання (всі його жадання скеровані були на одну мету); 2) (алчность, похоть) — пожадливість-вості, жадба, хтівість-вості (смотреть с в-м — пожадливо, хтіво, з пожадливістю, із хтівістю дивитися) || - леньный — жаданий || - леть — жадати.

Вождь — провідець*, привідця, провідник*, проводарь*-ря, вождь.

Воз — віз-вѡза.

Возблагодарить кого — віддати дяку*, подякувати кому.

Возбранять — заборонити (сов. заборонити); (передавать билет посторонним лицам возбраняется = передавати білет стороннім особам невільно, заборонено; не возбраняется их и домой брать = вільно, не заборонено їх і додому брати).

Возбудимость — збудимість-мости, побудливість*-вості || - димый — збудимий, побудливий* || - дитель (возбуждающее средство) — побудис*-ого, побудник || - дительный — побудний, зворушний, підгонистий.

Возбуждать — 1) (приводит в возбуждение) [роз]зворушувати, розрушувати*

вати*, підбурювати*, розпалювати* (сов. [роз]зворушити, розрушити, підбурити, розпалити) (виснажений організм розрушував він виньом); 2) (возмущать, в-ть против кого) — підбурювати, збурювати, (подстрекать, настраивать) — настрєнчувати, настрєнчувати, підбивати* прѡти кого, чоґо, на коґо, що (сов. підбурити, ...настрєнчити, ...підбити) (попї збурювали селянство прѡти влади, на владу); 3) (в-ть, вызывать в ком что) — викликати, будити, збуджувати, розбужувати (сов. викликати, збудити, розбурхати) (цей інцидент викликав у моїй душі давні сумніви; музика розбурхала в нїм замлілу прїстрасть); 4) (о половом возбуждении) — будити, збуджувати жаґу, ярість*, ятрїти, ярїти*, розпалювати (сов. збудити..., роз'ятрїти, роз'ярїти, розпалїти); в-ть негодование — обурювати (обурити); в-ть в ком охоту, желание — заохочувати, підохочувати (сов. заохотити,...) до чоґо; в-ть в ком жизненную энергию — підживляти (підживити) коґо, давати (дати) підгїн кому*; в-ть вопрос — зпїмати, порушувати (сов. зняти, порушити) питання, справу; в-ть судебное дело, процесс — закладати (заложити) пѡзов на коґо, розпочинати (розпочати) судову справу, процес прѡти коґо || - ждат: ся, (приходит в возбуждение) — 1) [роз]зворушуватись, розрушуватись*, збурюватись*, запалюватись; 2) (о половом возбуждении) — запалюватись, роз'ятрюватись, роз'ярїтись* || - ждающий (как прилагат.) — см. Возбудительный || - жденіе (приподнятое, возбужденное состояние) — [роз]зворушення, розрушення*, збурення*, запал; (половое в-е) — роз'ятрєння, роз'ярїння*, ярість-рості || - жденный (находящийся в возбуждении) — [роз]зворушений, розрушений*, збурєний, розпалєний...

Возвещать — вивіщати*, проголбшувати, провіщати (сов. вивістити, проголосити, провістити).

Возводити — 1) зводити; (строить также) — виводити, (выразит.) — спїнїати, випнїати* (сов. звєсти, вивести, сп'ясти, вип'ясти) (звів бчі, рўки до нєба; вївели, вїп'яли височєнний палац); в-ть во что — зводити на шѡ*, піднєсити на рївень чоґо (таку мизєрію зводять на якийсь архїтвїр, піднєсять на рївень архїтвѡру = ...возводят в перл создания); в-ть в

должность, в сан—підібсити на посаду, на гідність*; 3) (математ.) в-ть в [квадратную, кубическую, 4, 5...] степень — степенувати [квадратом, кубом, четвертим, п'ятым степенем]*.

Возврат-вращение — поворот, вороття; повертання, звертання, привертання, завертання (повертання, звернення...) (нема йому й не буде повороту, вороття; тишився майбутнім поворотом, поверненням своїм додому; почался повертання, привертання поміщикам їхніх маєтків) || - вратный — зворотний; на в-м пути, возвращаясь поворотом, повертом (поворотом до Москві, він завітав і до нас) || - вращать-ся — [по]вертати-ся, звертати-ся, привертати-ся, завертати-ся (і добі з війни не [по]вернувся; [по]вернувся, звернувся мені гробі; мріють привернути, завернути давні порядки).

Возвышати-ся — 1) підібсити-ся, піднімати (підіймати)-ся [вгору], вивіщувати-ся, підвищувати-ся до чого, [о-] і д щб, [по-]надчим (несила їм підністися над життєвий шаблон); в-ть голос — підібсити, підвищувати гблос; в-ть душу, дух — височити дүшу, дүх[a]; 2) (вздымать-ся, высить-ся) — підібсити-ся, здіймати-ся, знбсити-ся, височити-ся (по-над усім містом, по-над усє місто височивсь йогб палац) || - шение (приподнятое место) — висбкість-кости, підвищення, (только естественное) — висник, (искусственное = подмости) — приміст[ка]*-мосту - [містки] || - шенность (высокое место) — височина, висбкість-кости, горбovina || - шенный — 1) висбкий, винєслий, піднесений (висбкі, винєсли погляди; висбкий, винєслий, піднесений стиль); 2) (о местности) — висбкий; 3) (повышенный) — підвищений (ціни підвищені).

Возглавлять — 1) ставити на чолі; 2) стояти на чолі (повий кабінет з есдеками на чолі = ... возглавляемый эсдеками).

Возглас — виклик, [п]бклик, погук, вигук, [п]бкрлик.

Возгордиться — см. Возмечать.

Воздавать — віддавати, відплатувати (сов. віддати, відплатити) (кожному віддається, відплатиться по заслугі); в-ть почести [від]давати [по]шану* || - даяние — заплата, відплата.

Воздвигать — см. Возводитъ 1).

Воздействие вплив; оказывать в-е — вливати (сов. вплинути)*, чинити,

справляти вплив* (сов. учинити, справити), діяти* на когб, щб.

Возделывать — оброблювати, обробляти, управляти (сов. обробити, управити); возделываемый — оброблюваний, управляваний; возделанный — оброблений, управлений.

Воздержание — 1) [пов]здержування, утрім[ув]ання (перша умова — повздержування від горілки); 2) (= воздерж[ан]ность) — повздержність* - ности, [пов]здержливність* - вости, повстрімливність, (умеренность) — помір[кбва]ність* (єдиний спбсіб зарадити цьбму лихові — цілковита повздержність) || - живати-ся — [пов]здержувати-ся, утрімувати-ся (сов. [пов]здержати-ся, утріматити-ся), (быть умеренным) — міркуватити (мүсимо [пов]здержувати-ся, утрімувати-ся від зайвих витрат; хоч яка бувє спокүса, а такй мүшу [пов]здержувати-ся ... міркуватити); в-ться от голосования утрім[ув]ати-ся від голосування || - ж[ан]ный — повздержний, [пов]здержливий; повстрімливий, (умеренный) — помір[кбва]ний ж[ан]ность см. Воздержание 2).

Воздух — повітря; спертый, тяжелый в-х — задүха, сопүх[ий]*; свежая струя в-а, ступ в-а — пр дүха; сильная струя в-а, сильное воздушное течение — брүя*; выйти на свежий в-х — вийти на вільне повітря || - духомер — повітромір || -духоплавание — повітролітання, повітроплавба || - духоплаватель — літүн, аеронавт || - духоплавательный — [повітро]літальний; в-й аппарат — літаг-ка || -душный — 1) повітряний (повітряна флота; повітряні течії); в-й шар — повітроплав; в-е замки — надхмарні палаци*, химери; стронть в-е замки — *кохатися в химерах, химерувати, надхмарні палаци будувати, виводити, спинати*; 2) духовий (духовий смбк = в-й насос; духовий пиріг); 3) [по]вітрістий*, [по]летючий*, легковійний*, легєсенький (*вітріста, полетюча мрія; [по]вітріста, ... легковійна, легєсенька пбстать).

Возжи — віжкий (ед. віжка) || - жьтаться — воловодитися*.

Возжаждать-желать забаг[нү]тти, запрагнути, жаждати (серце її забаг[нү]ло, запраг[ну]ло кохання); чаще безлично: он в-л славы — йомү забаг[нү]лбся*, замацүлбся*, (иронич.) — закортіло слави*.

Воззвание — відбзва.

Воззрение погляд.

Возитъ—возити || - ться—(ворочаться, барахтаться) — вовтузитися; (в ться с кем, нежничать, ухаживать за кем)—паивкатися, цяцькатися, возитися, мбнятися з кйм, тупцяти[ся] коло кобо; (хлопотать, трудиться)—клопотатися, побратися, шпобратися коло чобо, з чйм, (одиб булб клопочеться коло книжок); морочитися, вовтузитися з чйм, коло чобо, *гблову сушити над чйм, коло чобо* (як отак із цим ділом морочитися, так і здорбля не стане); (медлить, мешкати)—марудитися, копатися, мбмсається || - зка — возиия; в-а снопов с поля и время этой в-и—возовиця, коповіз-вбзу.

Возлагать — покладати, складати (сов. покласти, скласти, зложити); в-ть работу, поручение и пр. также—доручати*, припоручати (сов. доручити, припоручити) (на ньбо покладали великі надії; на нас зложили всі витрати=...издержки; ухвалено припоручити шб роббту Центральному Комітєтові; мені припоручено перевести цюгб наказу в житті).

Возле чего—[по]біля, коло, край чобо; проезжать, проходить и т. д. (вообще двигаться) в-е кого, чего чаще—проїздити... повз, проз кобо, що (ішбвши повз нашу хату, віи уклонився).

Возлюбленный (любовник) — коханець, лббний (ж. коханка, лбб[к]а).

Возмездие — заплата, (за преступление)—кара; получить в-е—приийати, *зазнати заплати*, карі; нести в-е—каратися, *приийати кару, зазнавати карі*.

Возмечтать—1) (в-ть о себе)—*вісоко занєстїся*, загордіти, розгордіти*, спишніти*; 2) (в-ть о чем)—*узїти, вкїнути собі дїмку (про шб)* (дїже вже віи вісоко занїсся; узїв собі хлбпєць дїмку, що мбже сам усьогб докониати).

Возмещать — наvertати, надолужати, покривати; в-ть кому что—відшкодбв в-ти, [по]vertати, покривати (сидів цілу ніч, шоб наvertати, надолужити, покрити змаріований час; хто мені поверне, відшкодує, покрїє видатки).

Возможно — можливо, можлива річ; чем в-о — чим [з]мбга спромбга*; [на]сколькo в-о—*скїльки, шо-спромбга, [з]мбга*; [на]сколькo в-о шире, глубже и пр.—як иайшїрше, як-иай-глубше... || - жнїость—можлївїсть-вості, змбга, спромбга, спромбжнїсть-

ности; физическая в-ть—снага (наші можлївостї дїже обмєженї; дїждали нарєшті спромбжнїости працювати; немає жодної змбги, снагї так робїти); по [мере] в-и — по змбзі (спромбзі, можлївостї), яко-мбга, шо-[з]мбга*; нет в-и—не змбга, не спромбга, не сїла, нїяк; получить в-ть—спромгтїся (аж бсь коли спромїгся до вас иавідатїсь) || - жнїый — можлївїый; делать в-м—уможлївлювати (сов. уможлївити).

Возмужалый—змужнїлий; (сформированный, сложившийся) — вїлюднїлий, облюднїлий, уматерїлий, стаївнїий || - жать — змужнїти; вїлюднїти, облюднїти, уматерїти.

Возмутитель — баламут, (буитовщик также)—ворохббник || - тительный—огїднїий, гїдкїй*, ганєбнїий* || - тительно—огїдно, гїдко*, ганєбно*, это в-о—*це ганьбба, гїдбта, неподббнїость, неподббна річ* || - щать—1) баламутити, збурювати, ворохобити (сов. збаламутити, збурити, зворохобити), (побуждать к бунту, подстрекать также)—бунтувати, нїдбурювати, пїдбнївати*, настрєнчувати (збунтувати, пїдбурити, пїдбїти, настрєнчити); 2) (возбуждать негодование)—обурювати (цє обурїло всїх до-країо) || - щение (негодование)—обурєння.

Вознаградить — [вї]нагороджувати кобо за шб, комў шб, відплачувати комў [за] шб; (в-ть кого за потерю, убытки также)—відшкодбвувати комў шб (сов. [вї]нагородїти, відплатити, відшкодувати) || - ждение [за]плата, [вї]нагорбда, (в- за потерю, убыток также)—відшкодування.

Вознамериться—наміритися, замїритися, узїти, п-зїти [собї] иамір, [на] дїмку, наважнїти*,ся] покласти.

Возненавидеть — ненависть узїти, повзїти* на кобо, знєнавідїти кобо.

Возникать — по[в]ставати, вїникати, вирбюватися, наставати (сов. по[в]стати, вїникинути, вїроїтнсь, настати); возникший — по[в]сталиий, вїниклий, насталиий || —кновение - канье — по[в]станиия (по[в]ставаниия), вїник* [пєниия] (вїниканиия), настанїия.

Возница — вїзник, вїзпїчїий, хурман, погбпич.

Возия—1) (барахтанье, шумная беготня и пр.)—шамотнїя, (сильнее)—шарварок, гармїдер (дивїй, капоснї діти, яку шамотнїю зїялї); 2) (суета, хлопоты, беспокойство) — клбпїт[нїя], клопотá, тяганїина, крутанїина, (по

- хозяйству)—пораніна; морбка, при-
мусія, рахуба (уїлась мені ця без-
вводна клопітня; ну й морбки з
ним — ке оберешся).
- Возобладать** — взяти гбру, перевагу
(над чім), перемогти* щб, запану-
вати над чім.
- Возобновление**—відіовлення, відно-
ва, поновлення, понова* || - влять-ся—
відновлювати - сь, поновлювати - сь
(сов. відновити-ся...); (снова начи-
нать-ся также)—знобу, наново*[роз]по-
чинати-ся (розпочатися), знімати-ся
(зняти-ся) (відновилл будинок; роз-
мова знялася знобу).
- Возражать**—1) відповідати, відказу-
вати, відмовляти (сов. відповісти,
відказати, відмовити) (автор збвсім
слўшно відповілає на закнди реще-
зєитів; на де можна-б відказати, що
справа, мовляв, до нашої компетен-
ції не належить); 2) (противоречить)—
перечити, суперечити, заперечувати
чомў, сперечатися, закидати прбти
чбго (сов. заперечити, сперечитися,
закинути) (нікто цій пропозиції не
перечив; дарємня річ—перечити, за-
перечувати такому твердженню, спе-
речатися прбти такого твердження) ||
- жєние—1) відповідь-ди, відказ, від-
мова (відповідь авторова на ці об-
винувачєння хибўє на надмірну по-
хапливість); 2) (противоречие)—[за]пе-
рєчення, закид, (боячийсь заперечєнь,
він пбхашєм докінчїв зббри; допові-
дачєві зроблено чимало закидів).
- Возраст**—вік, літа, рбки*; с детского,
раннегов-а змал[єч]ку, (выразит.)—
з пўп'янку; виходить из детского
в-а—з дітєй виходити; зрєлий в-т—
дійшлий вік, мўжпї літа; пожилой
в-т—літїий вік; преклонный в-т—по-
хїлий вік; какоє он в-а—*який
він віком, літам, завєтаршки* ||
- стий—літовий, зростовий (в-є раз-
личня, признаки—*відміни, ознаки ві-
ку*, літові, зростові одмін, ознаки).
- Возрастать**—зростати (сов. зростї).
- Возрождать-ся**—відрбджувати-сь (сов.
відродити-ся) || - жденне — відрб-
дження.
- Возчик**—хўрщик, підвідник, (преимуш.
возяцїй хлеб с поля)—возїльник, во-
зїї-зїя.
- Возьметь**—(желание)— см. Возжа-
ждать; (мысль, намерение)— см.
Вознамериться.
- Вой**—виття, завивання, (жалобный)—
скиглиня, квилїня, (вопл, причи-
тание)—голосїня.
- Войлок**—пбвсть-сти, повстїна || - лоч-
ный—повстїний.
- Война**—війна; гражданская, междо-
усобная война—громадїанська війна,
усобиця, домова, усобица* війна; на-
ступательная, оборонительная в-а—
нападїа* (нападча), оборбнча (відбр-
на) війна || - йско—військо (замєняет
и русское войска) || - йсковой—
військовий.
- Войти**—см. Входить.
- Воин-итель**—войк, войовнїк, вбти (ми-
вбї) - инский—військбвий || - ии-
ственный, -иствующий—войовнїй-
чий, войовнїтий.
- Вокзал[ьный]**—вокзал[ьний].
- Вокруг**—навкбло, навкрўг[ї], окрўг[ї],
довкбла.
- Вол**—віл-вола.
- Волдырь** пухїр-ря.
- Волевой**—вольовий || - леиз'явление—
війв вбї || - леспособность—воле-
здатність.
- Волк**—вовк || - лкодав—вовкодāv.
- Волна**—хвїля || - ненне—[с]хвїлюван-
ня; (о море и пр.)—хвїля (на морї
знялася хвїля): (о жив. существе
также)—невпбкїй-кбю, тривбга; он
был в большом в-ни—він бўв дўже
схвїлюваний; (брожение, смута так-
же)—рбзрух, заколот, заворўшення ||
- новать—хвїлювати; в-ть кого (о
жив. существе также)—непокбїти,
тривбжити* || - иоваться—хвїлюва-
ти[ся], (о жив. существе также)—
непокбїтєся, тривбжитєся* (мбре,
юрба хвїлює[ть]ся; не хвїлюйтєся,
не тривбжтєся, ми все зробнмо) ||
- истый—хвїлястий.
- Волокита**—1) (ловелас)—джигўн, за-
льбтник, дївчўр; 2) (проволочка)—
тяганїна, зволїкання.
- Волокнистый**—волокнуватий, волок-
нистий || - локно—волокиб; (одно)—
волокнїна.
- Волос**—вблос; волосы—(собр.) волбс-
ся; до седых в-с—до сївого вблосу,
конский в-с—волосїнь, волоснїй ||
- сатый—волохатий || - сной-сяной
—волоснїй, волосяний.
- Волостной**—волоснїй; в-є правление—
волосна управа, вблость || - лость—
вблость.
- Волчанка**—вбвчий лишай, вбвчак.
- Волченюк**—вбвчєній-нїятї, вбвчўк ||
- лчий—вбвчий; в-я яма—вбвкївнїя ||
- лчок—1) (игрушка)—дзїга; 2) (в
тюремной камере)—прбзїрка].
- Волшебник**—чарївнїк || - лшебный—
чарївнїий, чародїийнїй; в-є зельє—

чар-зілля; по мановенню в-о жезла— на помах чарівної палічки* || - лшебство— чари, чародійство.

Вольничанье — свавільство || - льничать—свавільити || - нодумец—вільнодум[сць] || - нодумный — вільнодумний || ионаемный—[вільно]наймовий*, [вільно]наймайний; [вільно]найнятий; наймит || нослушатель—вільний слухач || ность—вільність, вольність || ный вільний; в-я (грамота)—визволенний лист.

Воля—1) воля; (воля к чему)—хить-хбти; по своей в-е—самохить, своєю волею, охбтою; по доброй в-е—доброхить*, з доброй волі*; ис по своей в-е—несамохить, не своєю волею; против в-и—мимохить*, неволею; в-й-неволей — хоч-не хоч; действовать наперекор чьей-ниб. в-е — іти прбти чибї волі; сила в-и—сила волі, 2) воля, свобода; лишити в-и (свободы)—поневоляти; давать в-ю (мированты)—давати волю, попуск, попускати комў.

Вон — 1) геть! (ко многим) — гетьте! из рук вон плохой—такій що хоч кий; 2) он; вон там—отам, он-там, ген там; вон куда биду; вон туда—отуди; вон где—биде; вон тот—отбї он тбї; вон как—бн як.

Вонзять — вгорбджувати, затбплювати, впинати* (сов. вгородити, затопити, уп'ясти).

Вонь—смбрід || - нючий—смердючий, вонючий || иять смердіти, вонїти.

Воображать — уявляти (сов. уявити); думати, гадати (вгадав собі, що ніби кращого й немає) || - женне—уява.

Вообще—взагалї загальм.

Воодушевление (энтузиазм)—зাপал, завзяття* || -шевлять—*надавати, иадхати запалу, завзяття*, (сов. иадати, иадхнўти) || -шевляться — заналїтися*, набиратися запалу, завзяття* || -шевленный — пбвий запалу*, палкий*. надхїенний*.

Вооружать — 1) озбрбювати (сов. озбрбїти) 2) (восстанавливать против кого) — підбурювати, збурювати || -женный — збрбїний, озбрбєний, оружий || -женне (оружие)—збрбя; в полном в-и — при всїи (пбвий) збрбї.

Воочию—иавч, набчио, в-очевїдь.

Воинть—галасувати, репетувати, лементувати || -пнїать—волати || -инющий (разительный)—кричўший, разбїчий*(кричўща суперечність=в-еє противоречие).

Воплощать—утїлювати (сов. утїлити) || -щение—втїлення (втїлення ідїт справедливости).

Вопль—збїк лїмент.

Вопреки—всўпереч, наперекїр, прбти.

Вопрос [за]питання, запїт; (в более широком значении комплекса в-ов, проблемы) — справа, питання (національна, освітїя справа; справа професїйної освітї); проклятый в-с—закляте питання*; поднимать, возбуждать в-с—знїмати, порўшувати (сов. зїяти, порўшити) питання; задавать в-с—ставити питання || -сительный—запїтливий; в й знак—знак питання, запїту || -снїый запїтний, [за]питальный || -шать—запїтувати.

Вор — злбдїй, крадїй; карманний вор—кешенькбвий злбдїй, кешєнник; сделаться, заделаться в-м --у злбдїї пїтї, пошїтися*.

Ворковать—воркотати, туркотати, буркотати.

Воробей — горобєць || - бышек—горббчїк || бнпый—горобїний, гороб'ячий; в-ая ночь горобїна нїч.

Вороватый злодїйкуватий, хаповитий - ровать—красти; (заниматься в-ством) злодїювати - ровски — крадькома, по-злодїйському || - ровской злодїйський || - ровство—злодїйство, крадїж.

Ворон—вброи, крук || - ропа—ворбна, гава; ловить в-н—гави ловїти.

Воронка лїйка; (в водовороте)—вїкнїиа.

Вороной—воронїй.

Воронье—воронїй; (переносно чаще)—круки* (чбрни круки реакції).

Ворот 1) (в одежде)—кбмір; стоячий, отложной в-т --сторчовїй, стоячий, вїлбжистий кбмір; 2) (механ.) — колїворот.

Ворота — ворбта.

Воротила — орудър-рїа; верховбда.

Воротики — см. Ворот 1) || -ничок — комїрець, комїрчик.

Ворох вброх, кўпа.

Ворочать,—ворбчати, вернўти, повертати; (в-ть деньгами, людьми) орудувати; (в-ть глазами)—повбдити.

Ворса вбрса || систый — ворсїний, ворсїстий; (очень в-ый)—кошлатїй.

Ворчать — бурчати; (о собаке и злом человеке)—гарчати || -чливый—бурчлївий, буркотлївий || -чун—буркуи || -чунья буркотўха.

Восемнадцатый — вїсїмїадцїтий || -надцать — вїсїмїадцїть, вїсїмїадцїтеро.

Восемь—вісім, вбсьмеро || - семдесят—
вісімдесят[ь] || - семьсот—вісімсот ||
- семью восемь—вісім разів вісім.
Воск—віск-вбску || - ковой—восковий.
Восклицание—облик, поблик, виклик ||
-цательный—облічний, виклічний*;
в-ый знак—знак [п]облику, викли-
ку, облічник || - цать—покликати
(сов. покликнути), викликувати (сов.
викликувати).
Воскресать—воскресати || -сение—1) (из
мертвых)—воскресіння; 2) (день неде-
ли)—неділя || - сиый—недільний ||
- скресший—воскреслий || - скре-
шать—воскрешати, відживляти (ця по-
дія відживила в ньому давні спбгади).
Воспаление—запалення; п-не в ра-
нах—зайтрення, роз'ятрення || - лен-
ный—запалений, запалений* || - ли-
тельный—запальний || - ляться
запаляться, запаліти* (сов. запалі-
тися, запаленіти).
Воспевать—оспіувати; воспетый—
оспіваний.
Воспитание—виховання, виховування;
получить в-е—здобути виховання ||
- танинк-ница вихованець - пка ||
- танный—вихований || - татель—ви-
ховник, вихователь || - тательный—
виховний, виховальний || - тывать—
виховувати (сов. виховати).
Воспламенять—запалювати (сов. за-
палити) || - пламеняться—займатися,
запалюватись, полум'яніти* (сов. зай-
нятися, запалітися, сполум'яніти)
|| - пламененный—запалений, спо-
лум'янілий* || - пламеняемый (легко)
—палкий, скорозапальний.
Восполнять—виповнювати, (сов. вй-
повнити).
Воспользоваться—скористати[ся] з
чбго, скористуватися з чбго, чйм.
Воспоминание—спбгад, згадка, спбмни;
в в-не о том—на спбгад про те...
Воспрепятствовать—стати на переш-
кбді.
Воспрещать—забороняти (сов. забо-
ронити).
Восприимчивый—сприйнятливий, по-
хпийй, понятливий (на щб, до чбго) ||
- инмать—сприймати (сов. сприйня-
ти) || - ятие—сприйняття, сприймання..
Воспроизводит—відтворювати (сов.
відтворити).
Воспротивиться—стати бпир (опо-
ром). опертися, сиротівтися чому,
проти чбго.
Воспылать—запалітися, розпалітися
(в-ть жаждой чего = запалітися
до чбго, *хиттю чбго*).

Воссоединение—[ново]з'єднання, від-
поєднання* || - соединять—наново
з'єднувати, відпоєднувати*.
Воссоздавать—відтворювати, відбудо-
вувати (сов. відтворити, відбудувати).
Восставить—повставати || - ставный—
повсталий || - stance—повстаний;
поднять в-не—зняти повстання.
Восстанавливать—1) відновлюва-
ти, відбудувувати (сов. відновити,
відбудувати); 2) (против кого)—
зб'юрувати || - новитель—відбивник ||
- иопление (обновление)—відбива-
ння, відновлення, відбудова, відбудування.
Восток—схід-сходу.
Восторг—захват, унесения*, екстаз[а];
какой в-г!—яка різкіш! ириводить
в в-г—поривати, захоблювати; не
помнить себя от в-а—не тямитися
із захвату*; замирать от в-а—умлі-
вати [в захваті, в унесенні] || - ргать—
поривати, захоблювати || - ргаться—
умлівати над чим, захоблюватись чим,
бути в захваті від чбго* || - рженно—
із захватом, з унесениям*; екзаль-
товано* || - рженный—повний захва-
ту, унесения*, унеслий*; екзальтова-
ний || - сторженность—унеслість*;
экзальтация
Восторжествовать—пад чем—подо-
лати щб, взяти гбру над чим.
Восточный—східний.
До Востребования—до заниту*.
Восхвалять—виславляти, вихвалити.
Восхитительный—чарівний, чудбвий ||
- щать—чарувати || - щаться—за-
хоблюватись чим, умлівати над чим*
|| - щение—зачарування, захоблення.
Восход—схід [сбнця]; перед в-м
солнца—перед світом, удбсвіта, до
схід сбнц.
Восходит—схбдити, зхбдити.
Восходящий (как прилагат.)—висхід-
ний, верховбжний; (от земной по-
верхности)—відземний. Страна В-го
Солнца—Країна Сбнячного Схбду ||
- ждение—схід, висхід, підняття.
Восьмерик—вісьмерик || - сьмерка—
вісімка || - сьмидесятый—вісімдесі-
тий || - сьмой—вбсьмий; в-ая часть—
вбсьма частіна, вбсьміна.
Вот—ось, от; как вот—аж бсь; вот
то-то и есть—отбж-то й воно; вот
вот (сейчас)—ось-бсь, затбго; вот
именно—атбж; вот где—бсьде; вот
сюда—осюдї; вот-туда—отудї; вот
этот—оцєй; вот это—оцє; вот тот—
отбй; вот тебе и на! вот так исто-
рия!—от тобі й маєш! оттакб! *
от так *штука!.. вот и все—та й

гді, та й уже (не хочу робити та й уже).

Воцаряться — 1) (о царях) — ставати на царство; 2) запанувати (в кімнаті запанувала тиша).

Вошь — вша; (собир.) — пужа, вошва; нскать — в-й — ськати[ся], (в одежде также) — прудити вбіи; травяная вошь — попелюха, рослиная вша.

Вощёный — [на]воскований || — щить — воскувати.

Впадать — 1) западати (бчі, щбік по-западали); 2) (о реках) — впадати, вливатися, впливати; (быть притоком) — допливати; 3) східити, зіхідити на щб, западати, (активнее) — вдаватися, укидатися, заганятися* в що; в-сть в бедность — зубожити, на біду зійти; в-сть в тоску, меланхолию — в тугу, меланхолію вдатися, затужити*; в-сть в уныние — *в занудь зневіру запасти. вдатися*; в-сть в безверие — у безвір'я вкинутися; в-ть в детство — здитинюватися, дитиніти (сов. здитинитися, здитиніти); в-сть в многословие, искусственность — вдатися, укинутися, заганятися* у многомвність, штучність; в-сть в бессознательное состояние — знепритоміти, запасти у непритомність*.

Впадение (о реках) — впад (при впаді Ворскли до Дніпра) || — дна — западина, [за]падь, улб[овни]а.

Впалый — запалый, западистый.

Впервые — уперше; не впервые (не вперво!) — не першій.

Вперегику — павинереди.

Вперед — 1) (нареч. места) — вперед, наперед; 2) (нареч. времени) — наперед; (впредь) — надалі || — реди — поперед[у]; поперед (усіх, юрбй...).

Впережку — шку — упереміж[ку]*, упереміш[ку], упбімш, [в]суміш.

Впечатление — вражіння; производит в-не — справляти, робити вражіння; по первому в-ю — на перше вражіння || — лительный — вразливий, вражливий.

Впиваться — впиіатися (сов. уп'ястися), впиватися (впійтися).

Впитывать — вбирати, втягати, впивати (сов. увібрати, втягнути впити); хорошо впитывающий — вбирущий, беркий || — тываться — всякати (сов. всякнути), вбіратися.

Вплавь — уплав, уплий.

Вплетать — вплітати (сов. вплесті).

Вплотную — прикро*; щільно.

Вплоть — [аж] до...

Вповалку — інокотом.

Вполголоса — півголосом.

Вползать — заповзати (сов. заповзті).

Вполне — цілком, цілковито, зовсім.

Впопыхах — см. Второпях.

Впору — враз (ці чоботи саме враз); (о времени также) — вчас[но].

Впоследствии — згбдом.

Впотьмах — поночі, [на]пбтемки.

Вправе (быть) — мати право (він має право це робити).

Вправо — [у]правбруч, у праву рұч, управо.

Впредь — надалі, наперед; вpredь до (чего) — аж до (чого).

Вприпрыжку — вистрибом.

Впроголодь — падголодь.

Впродолжение чего — прбтягом, на прбтязі чога, через щб (через усіо зійму слабував).

Впрок — 1) добром*, на добро, в рұку (це йому добром не піде); 2) на запас, на схов (солити м'ясо на запас).

Впросак попасть — ускбчити [в клбпіт, у халепу], уклепатися.

Впрочем — протє; (только в начале фразы) — а в тім, а протє.

Впрыскивать заприскувати* (сов. заприснути), впріскувати*.

Впускать — [в]пукати.

Впутывать — уплұтувати, заплұтувати || — ться — уплұтуватися; (вмешиваться также) — устрявати.

Впятером — уп'ятьбх.

Враг — вброг, напасник; злейший в-г — найзапєкліший, запєклий, заклїтій вброг || — жда — ворожнєча; питать в-у к кому — ворогувати на кого || — ждебно — вбробже || — ждебный — вбробжий || — ждовать — ворогувати || — жеский — вбробжий.

Вразбивку — рбзбивкою, на-рбздріб.

Вразброд — врбзтіч.

Вразброс — у рбзкід.

Враздробь — на-рбздріб, нарізно.

Вразумительный (попятный) — йсний, вразний*, врозумлівий || — зумлять — врозумляти* (сов. врозуміти), парозумляти, напоумляти (напоуміти).

Враки — брєхїи || — аль — брєхун.

Врасплох застать — [зненачька, несподівано] заскбчити (застукати), накрїти мбкрим рядібм*.

Врасыпную врбзтіч, урбзсп.

Врастать — вростати (сов. врості).

Врать брєхати, тумані пускати; помогать в-ть підбрїхувати.

Врач — лікар-ря || — чебный — лікарський || — чевание — гбєння, лікуваня || — чевать — гбїти, лікувати.

Врацательный—оборотный, кружний*
обкружний, коловоротний || - щать
—обертати, давати кружний рұх* ||
-ться — обертатися, кружити, круж-
ляти (земля кружить доккола сонця);
(бывать где—о людях)—обертатися,
[пере]бувати в чому, поміж ким* ||
- щение—обертання, кружіння.

Вред—шкда; причинять, приносить
в-д—шкдити (сов зашкдити, пошк-
дити), чинити (вчинити) шкду; [по]и-
ти] во в-д—[іти] на шкду || - дн-
тель—шкдник || - дить—см. прино-
сить в-д || - дный—шкдний, шкд-
ливий, вадкий || - дно—шкдно, шкд-
ливо, вадко.

Врезывать-ся—1) врізати-ся. вгавяти-
ся (сов. увігнати-ся); 2) (влюбиться)—
залюбитися*. втіпатися втеленатися*.

Временный—тимчасовий, дочасний, ча-
совий || - менщик — фаворит, [цар-
ський] уподобанець.

Время—час (мн. -сі); [в] короткое
в-я—[за] короткий*, малий час; про-
должительное в-я—довгий*. великий
час; во в-я (войны, революци...)—
підчас (війни...), за (війни), під
(війну...); во в-на (царизма...) за
часів (царизму); вб-в-я—вчас[но];
со в-ни чего—від часу, часів чого;
с какого в-ни?—відколі? с этого
в-ни (о настоящем)—відтепер; с
[э]того в-ни (о прошлом)—від-
тоді; с давнего в-ни—віддавна; с
незанамятных в-н—споконвіку; с
того в-ни, как...—відколі, відтоді,
як* з того часу, як... (відколі поча-
лась війна, я голодував); в [одно и]
то же в-я заробм*, рівночасно;
тем в-м—тимчасом; в то в-я, как...—
тимчасом, як; всему свое в-я—на
всє свій час; во всякое в-я—по-
всякчас; в прежнее в-я—давнїш*, ра-
нїш*; в последнее в-я—останнім ча-
сом, останніми часами; в другое,
иное в-я—іншим часом; до позднего
в-н—допізна; раньше в-н—перед-
часпo*; на [некоторое] в-я—на [якийсь]
час; спустя, через некоторое в-я—
за якийсь час*, перегодом, перегодя;
в непродолжительном в-н—незаба-
рм, невдбвзі*; в теченіе... в-н—прб-
тягом... часу; в-я от в-н. от в-н до
в-н. по в-нам—час од часу, часом*,
колі-не-колі часами; в обеденное
в-я в обїди; в-я года—пора рбуку;
в свободное в-я—на дозвіллі; удоб-
ное, олагодприятное в-я—слўшний,
підгідний час; в настоящее, данное
в-я—ніні, сєйчас, тепер; до настоя-

щего в-н—донїні. дотепер; на бу-
дущее в-я—надалі, на дальший час;
относящийся к [э]тому новому в-н—
сьогочасний, тогочасний, новочасний;
требующий много в-н (о работе и
пр.)—забарний, загійний.

Вроде—як [от]*, на взір* (великі фабри-
канти, як [от] Морозов, на взір Морб-
зова); ичто в-е—шось ніби шось на
взір* (пїшна тканина, шось ніби окса-
міт, шось на взір оксамїту).

Врожденный—природний, природже-
ний, приуроджений, родимий.

Врозницу—у-рбздріб, на-рбздріб, на-
різно.

Врозь нарізно, різно.

Вручать—доручати, вручати (сов. до-
ручити...); (поручать также) — при-
[по]ручати.

Врываются—вдиратися, (быстро вбе-
гать)—сирожбгу вскакувати, влітати
(сов. удертися, ускочити, влетіти).

Вряд ли—навряд [чи], ледве чи (зай-
дете сьогдні? — Навряд; навряд,
ледве чи спроможуться воїни на
такі грбші).

Всадник—верхівець, вершник, вер-
ховик.

Всасывать-всосать—всисати, всмок-
тувати, вбирати (сов. увиссати, усмок-
тати, увібрати); всасывающий (как
прилагат.) — вбирўщий, всисўщий.
Всє—см. Вєсь 2).

Всеведение—всевідання || - ведущий,
- знайка—всевіда, всезнавець, (толь-
ко иронич.) - всезідай[ко].

Всезоженный—набрїзнозїрний*,
усяковий*, який-хбч*, геть [чїсто]
усякий.

Всегда—завсі[г]дї, завжди, раз-у-раз,
повсякчас, усє (він раз-у-раз дбма;
отак він і всє мовчїть) || - гданний —
завсїдний повсякчасний, завждєн-
ний, невивдний.

Вседневный—повсякдєнний, щодєн-
ний.

Вселенная—всєсвіт.

Вселять-ся—всєляти-ся, осєляти-ся
(сов. всєліти-ся...).

Всмерный—всеможливий*, як-най-
більший (найактивїший, найдўж-
чий...)* || - мерно—що-[тїльки] [з]мб-
га*, усяким сїбсобом, всіма спосо-
бами (ми повїнні що-мбга спри-
яти цьому рұхові).

Всемирный—світвий. [по]всєсвітїй
(повсєсвітїя пролетарська револю-
ція).

Всемогущий—всємбжїний, всємогўт-
ний.

Всеіародный—всеіародный, загальнонародный; (публічний) — привселюдний.
 Всеоб'ємлющий—всеосяжний.
 Всеобщий—загальний; (мировой)—світовий, всесвітний (підручник світової історії).
 Всеоружие—всеоружжя (у всеоружжі знаній).
 Всепрощенне—всепрощення.
 Всерьез—не жартом*, не на жарт*, серйозно (не жартом узявся до діла).
 Всесильный—всесильний, всевладний.
 Всесторонний—всебічний.
 Во Всеуслышание (говорить)—[при]вселюдно (казати).
 Всецелый—цілковитий.
 Всканковать—(на что, с чего)—зіскакувати (сов. зіскачити), скакувати (скачити) (скакував на коня і летів), схоплюватись (схопивсь із місця); (во что)—ускакувати (ускачити); (о прышах, нарывах)—наряжатися (нарядитися).
 Всканывать—скапувати (сов. скапати).
 Вскаранковать—видиратися, видряпуватись (сов. видратися, видряпатись).
 Вскармливать—вигодовувати (сов. вигодувати).
 Вскань—скаком, скачки.
 Вскипятить—скап'ятити, закип'ятити.
 Вскользь—побіжно, мимохідь.
 Вскоре—скаро, незабаром, невдовзі.
 Вскривать—скарикувати; (о вопле)—скарикувати (сов. скарикувати, скарикувати).
 Вскружить голову—завернути, затуманити*, заморочити голову.
 Вскрыть — 1) викривати (викрив продажність буржуазії); 2) (конверт, нарыв и пр.)—розкривати; 3) (труп)—розтинати (сов. розтяти) || - тие (трупа)—розтин[анія] || - тья (о реке): річка пішла, рушила.
 Вслед слід[к]ом, услід.
 Вследствие чего [этого] через що [це], наслідком*, в наслідок чого [цього].
 Вслух—углоб, наглоб, глобно.
 Вслушиваться—дослухатися [до] чого, прислухатися до чого (сов. дослухатися...).
 Всмотриваться—вдивлятися, придивлятися (сов. вдивитися...).
 Всовывать—всувати, засувати, (всучивать)—втєлюшувати* (сов. всунути, втєлюшити).
 Вспарывать—розпорувати (сов. розпороти).
 Вспанывать—орати (сов. зорати).
 Всплывать—впливати, спливати, зривати (сов. впливти, спливти, зривти)

Вспоминать—згадувати (сов. згадати).
 Вспомогательный—[до]помічний, допоміжний || -моження, моществование—запомігга, допомігга; касса взаимного в-ния—каса обопільної допомігги.
 Вспотеть—спітінти.
 Вспылить—спалахнути, скапінти, запалитися || -льчивый—запалитий, запальний, запальчастий, палажкий.
 Вспыхивать—1) (огнем)—спалахувати (сов. спалахнути) (о мятеже, бунте, гневе)—вибухати (вибухнути) 2) см.
 Вспылить || -шка—сплоб, виблиск, вибух (останній сплоб—і темрява їх охопила; виблиск радості, вибух гніву).
 Вспять—назусп'ять.
 Вставать—вставати (сов. встати).
 Вставка—вставка || -влять—вставляти; (вдєлывать)—вправляти; в-ть стекло в окно и проч. скліти (заскліти) вікно...; в-ть дно во что—дніти (задніти) що||-виной—вставний.
 Встороне—бсторонь.
 Встревожить—затривожити, стурбувати.
 Встрепенуться—стрепенутися, скапнутися*.
 Встрепка—см. Взбучка.
 Встреча зустріч || -чатъ-ся—1) [зу]стрічатися (сов. [зу]стріти-ся); (случайно) здібувати-сь, спотикати-сь (сов. здібати-ся, спіткати-ся); это явление встречается...—це явище трапляється, подибується...; я встретил ошибку...—я натрапив на помилку, знайшов помилку... || -чний—[зу]стрічний; в-ый и поперечный—хто попада*, абі-хто*; в-ый ветер—супротивний вітер.
 Встряска—перетрус*, потрус, струс || -хивать—струшувати, стріпувати (сов. струс[о]нути, тріп[о]нути); (переносно также)—розрушувати* (сов. розрушити) (ця подія розрушила сонне суспільство).
 Вступать—вступати, увіхдити (сов. уступити, увійти); в-ть в должность—заступати на] посаду*, обіймати (сов. обійняти) посаду; в-ть в брак—см. Брак; в-ть в бой—см. Бой; в-ть в спор—заводити (заходити в) суперечку*; в-ть в сношения—нав'язувати*, заводити стосунки; в-ть в разговор—заводити (заходити в) розмову (подавать реплику—уступатися до розмови*); в-ть в связь нав'язувати, заводити звязок*, (любовную—зав'язатися з ким); в-ть в родство—[по]-

- родичатися, [по]ріднітися; в-ть па престол заступати [на] престол.
Вступатися—оступатися (сов. оступитися) за ко́го.
Вступительный — вступний || - пле-ние — вступ.
Всучивать—1) (нитку)—всу́кувати; 2) втелющувати, втерєблювати (сов. вте-лющити, втерєбити).
Всхлипывать—схлипувати (схлипнути).
Всходит—сходити, зіхдити (сов. зійти).
Всходы—рунь-и, руна-рун, прбрість; покрываться в ми, всходит (о хле-бах)—урунюватись (сов. уруїтись).
Всюду—скрізь, всіоди.
Всякий—1) (каждый)—кбжний, усякий (кбжне знає, що...); в-ий день, год...; що-дєнь, що-рїк що-днїя, що-рбку...; 2) (разный, всевозможный)—всякий; без всякого-ких...—без нїякого-ких... (без нїяких доводів); во в-м случае— у всякому разї.
Всяческий усяк[ов]ний.
Втайне—пбтай[ки], потаємно, креть-комá.
Вталкивать—впихати, [в]тручати (сов. впихнути [у]трутити).
Втапывать—втбпувати, затбпувати.
Втаскивать—втягати, уволїкати (сов. втягити, уволкити).
Втекать—влїватися (сов. влїтись).
В течение чего—прбтягом, на прбтязі чогб, через щб (через усіб зїму).
Втирать-ся—1) втирати-ся (сов. втер-ти-ся*); в-ть очки—ману пускати на-вбдити на ко́го*; 2) втерєблюватись*, втасбвуватись*, втулятися, пролázити (сов. втерєбитися, втасуватися, втулитися, пролїзти).
Втискивать—втискати, убгавати (сов. втїснїти, убгати).
Втихомолку—тишком-ийшком, пїш-ком, нїшечком.
Втолковывать—врозумляти*; (втемя-шивать)—втовкмáчувати (сов. врозумити, втовкмáчити).
Вторгаться—вдиратися (сов. вдертися); (вмешиваться)—втручатися (втрутитися) || - женіе—1) (войска)—наїзд, нава́ла*, наскбк* 2) втручання.
Вторить—вторувати, підголбшувати, окселентувати.
Вторично—удруге, за[в]друге, повтбр-не || - ричний — 1) другий*, повтбр-ний, забвругий; 2) другостáтний, дру-горядбвий. другоступнєвий, секун-дáрний (другостáтня стáдія рбзвитку) || - рник — вївброк || - рой — дру-гий; во-вторых — по-друге.
Второпях—з-пбхвату, з-прожбгу*; (спешно)—[пб]хапцєм, нашвидку.
Второстепенный другорядний.
Втрое—утрбе || - ем—утрбх.
Втулка (в колесе) вту́ок, б́укаша.
Втупик: стать в т-к* — стерятися, не знати, що зробити, сказати; попасть в т-к—зайти у бєзвихідь; поста-вить в т-к—збентєжити*.
Втыкать—[за]стромляти (сов. застро-мити...).
Втягивать—затягати, втягати (сов. за-тяг[и]ти...).
Вуаль—серпанок.
Вход—вхід; у в-а—на вхбді* || - дить—увїхбдити (сов. увїйти), вступати (вступити); в-ть во вкус—добирати смаку*, засмакбвувати в чбму (сов. добрати засмакувати); в-ть в силу (о человеке)—вбїватися в силу, (о за-коне)—набирати силл; в-ть в обы-чай—узвичáюватись* (сов. узвичá-їтись, повестїся); в-ть в соглаше-ние — порозумїватися, укладати згб-ду* (сов. порозумїтись, уложити...); в-ть в милость к кому—здобуватися лáски в ко́го (сов. здобутися); в-ть с представлением—звертатися (сов. звернутися) з поданням, *пропози-цією*; в-ть в долги — запозичатися || - дной — вхїдний || - дящий (канц.) —вступний.
Вчера—вчбра | - рашний—вчорáшний.
Вчетверо—вчєтверо || - ром — вчотирбх.
Вчинать иск к кому—закладати пб-зов на ко́го.
В'езд—в'їзд || - зжать—в'їжджати, в'їз-дїти (сов. в'їхати).
Выбалтывать—1) (воду)—вїббвтува-ти (сов. вїббвтати); 2) (тайну)—вїббвкувати, вїбрїхувати, розлї-пувати (сов. вїббвкати, вїбрехати, розлїпати).
Выбегать—вїбгати; поспешно в-ть—вїхбплюватись (сов. вїбгити, вїхо-питись).
Выбивать—вїбивати; (дверь, окно)—вїсáджувати; (вытапывать)—вїтолб-чувати (кбні вїтолочили хлїб) (сов. вїбїти, вїсáдити, вїтолочити) || - ться—вїбиватися; в-я из сил—знесїлю-ватись, знемагатися, вїбиватися з силл, з мбчи (сов. знесїлитися, зне-мбгтїся,..); в-я в люди—вїбиватися в люди.
Выбирать—вїбирати, обирати; в-ть кем—обирати на (за) ко́го, ким (обра-ли йогб на [за] гблову, го-ловбю); (выискивать, вылавливать)—вїзбїрувати (скрізь повїзбїрував,

що краще булб) (сов. вибрати, обрати; вибзирати) || - ться—вибратися; (с трудом в-я из чего)—виборсуватись, вигарбуватись*, вихоплюватись (сов. виборсатись, вигарбатись, вихопитись).

Выбоина—вибоіна, вибіи (мн. вибоі); (наполненная водой)—бакáй, бабра.

Выбориний—вибориний || - боры—виборн.

Выбранить—виляти.

Выбрасывать—викидати (викинути).

Выбывать—вибувати || - бывший—вибулий.

Выведывать—вивідувати (вивідати).

Выверять—вивіряти (сов. вивірити).

Вывеска—ввіска (на крамийці здорба ввіска).

Вывипчивать—вигвінчувати (сов. вигвиптити, вишруббувати (вишрубувати)).

Вывих—звіх || - хивать—звихати (сов. звихнути) || - хнутый—звихнутый.

Вывод (логич.)—вісненок || - водить—виводити; в-ть заключение—вісненок робити, виснбувати (сов. зробіти вісненок, віснувати); в-ть из терпения—уривати терпець кому (сов. урвати...); в-ть из себя—дратувати (сов. роздратувати); в-ть на чистую воду—виводити на світ, на чисту воду || - водок—вівід, вівлодок; (ирезрит.)—кбдло (усе панське кбдло).

Вывоз—вівіз || - возить—вивізити || - возной—вивізний.

Выволакивать—виволікати (сов. віволкити).

Выворачивать—вिवертати.

Выгиб—вигин[ок]*, лубовина, коліно. || - гибать—вигинати.

Выглядеть—1) мати вигляд, виглядати* (він має хоробливий вигляд); 2) паглянути, назорити* (збдіи назорили в нього добрі чоботи) || - дывать—виглядати, визирати (сов. визирнути, виглянути).

Выгнутый—вигнутий.

Выговаривать—1) (произносить)—вимовляти (сов. вимовити); 2) (делать выговор)—*давати, робити нагану*, догану, вимовляти кому; 3) застерігати, виговорятти, вимовляти (сов. застерегти...) (виговорив собі 5 карббванців додачі) || - вор—1) вимова; 2) нагана, догана; делать в-р см. выше.

Выгода—вігода, кбрість, пожиток, зиск; извлекать в-у—використовувати щб, мати вігоду, кбрість, пожиток, зиск, користуватися з чбго, зискувати на чбму, з чбго* (сов. вико-

ристати, взяти, покористуватися зискати), (він багато зискав на цій торгівлі); приносит в-у—давати вігоду, зиск || - годный—вигідний, зисковий.

Выгон—вигін.

Выгонять—виганяти, вигинити (сов. вигнати); (грубо в-ть откуда)—вигурювати (вигурити); в-ть взаей—вигивати в потилицю.

Выгорать—вигорятти (сов. вигорити); дело в-ло—зладилось діло*; не в-рает дело—не ладиться діло*.

Выгребать—вигрбати, вигромаджувати (сов. вигрести, вигромадити || - бной—вигрбний; в-ая яма—смітник, вигрбня яма.

Выгружать—виладбувати, вивантажувати (сов. виладувати, вивантажити) || - грузка—вилад[бу]вання, вивантажування. вивантаження || - грузной—виладівний*, вивантажний || - грузчик—виладівник, вивантажник.

Выгрызать—вигризати; (о червях, мышах)—вигочувати.

Выдавать—1) выдавати; (в-ть деньги также)—виплачувати (сов. відати, виплатити); 2) (изменять кому)—зраджувати когб, виказувати на когб (сов. зрадити, виказати); 2) (себя за кого)—*виставлятися, личкуватися, бармуватися ким* (сов. виставитися, заличкуватися, забармуватися) || - ться—1) (выделяться)—визначатися, вирізнятися* з-по-між чбго; 2) (выдаваться вперед, вверх, торчать)—виставати виинятися (ця гора вистає понад усіма); 3) удаватися, випадати (день випав, удався добрий) || - дающий (как прилагат.)—1) значий; 2) вісталий випнутый || - дача—відача; (в-а денег также)—виплата.

Выдвигать—висувати; (вопрос, лозунг)—підібсити (сов. висунути, піднесті) || - ться—висуватися, (овопросе, о человеке)—виходити*, вигиватися, підібснитися* наперед, вбру || - движной—висувний; в-ой ящик—шухляда-дка.

Выделение (мокроты, слизи...)—відходини*, відхід; в-ие пара—парування.

Выделять-ся—1) (из чего)—видлятися, вилучати-ся (сов. відилити-ся, вилучити-ся); 2) (отличать-ся)—вирізнятися (цей твір вирізняється з-по-між усіх); 3) (о слизи, мокроте и пр.)—видавати з себе*; відходити.

Выделка—1) вироблювання, [ві]рблення (узявсь до рблення ложбк); 2) вірб, рбливо (крам-би я нічбго, та

виріб недобрый); в-а кóжи—вйчиника, чиньба; (не стане шкўрка за вйчинку = овчинка выделки не стоит) || - дельвать — 1) вирóблювати; в-ть кожи—чинити (сов. вйробити, вйчинити); 2) (штуки) — витворяти, витврати, вирóбляти (штуки).

Выдергивать — висмйкувати, вйривати; (волосы, перья) — вискувати (сов. вйсмикати, вйрвати, вйскувати).

Выдерживать 1) видержувати, вйтрймувати; в-ть боль и пр. также — терпити (сов. вйдержати, вйтримати, вйтерпити, стёрпити, вйтривати); невозможность в-ть (выразит.) — невдёржка (бачу, що вже мені невдёржка); 2) (стиль, тон, характер) — додёржувати чогó (автор не додёржав стйлю); 3) (экзамен) — складати (скласти) || - держка — 1) (стойкость) — витривалість, вйдержка; 2) (цитата) — вйтяг, цитата, вйпис.

Выдумка — вйгадка; (фантастическая в-а) — химера || - думщик — вйгалько, вйгальник || - думывать — вйгальвати; (измышлять) — вймудрòувати (сов. вйгадати, вймудрувати).

Выдыхать — видихати (сов. вйдихнути) || - ться — видихатись (вйдохнутись) || - дохшийся — вйдохлий.

Выезд — вйїзд || - ездой — вйїзний || - езжать — вйїздити, вйїжджати (сов. вйїхати).

Выемка, выем — 1) (при обыске) — вйїмка; 2) (в одежде) — вйїкрй; 3) (на поверхности) — вйїдолинок*, вйїмка.

Выживать — 1) вйживати (не вйживе, умрёт); (в-ть откуда-ниб. также) — вйкўрювати, вйтискати (сов. вйжити, вйкўрити, вйтиснути); в-ать из ума — вйстарювати рóзум, сходити на дитйчий рóзум.

Выжиг — прóбит*, пронóза, прóйда.

Выжигать — вйївлювати (сов. вйїпалити).

Выжидать — вйїкувати на що, вйїждати чогó (сов. вйїждати, вйїчекати).

Выжимать — вйїдушувати, вйїжимати; (с большой силой) — вйїчавлювати (сов. вйїдушити, вйїжати, вйїчавити) || - жимки — вйїжми; (из свеклы) — жмйхи; (из конопляных семян) — макўха.

Выздоровливать — одўжувати (сов. одўжати).

Вызов — вйїклик, вйїзив.

Вызубривать — 1) вйїщёрблювати; 2) (урок) — вйїзўбрювати*, вйїдўднювати (сов. вйїщёрбити, вйїзубрити, вйїдуднити, вйїтубити).

Вызывать — вйїкликати (сов. вйїкликати); в-ть в ком что (внушать кому

что) — накликати кому шó; в-ть что (быть причиной чего) — спрйчинювати (спрйчинити) що, призвóдити (призвёсти) до чогó || - зываться — 1) (в-я сделать что-нибудь) — вйизватись; 2) это вызывается тем, что... — це похóдить, вйпливае из тóго е наслідком тóго, що... || - зывающий (как прилагат.) — вйизвйний, зарйвкуватйй, задйрливйй (вйй вйизвйо на всйх дивйвсья) || - зывной — вйїкличййй

Выигрывать-играть — вйгравати (вйграйт) — вйграти (вйграйт); (получать выгоду) — зйскувати* (сов. зйскати) на чóму; в-ть время — вйгальдувати час || - грыш — вйгра, вйгранка, вйграшшу || - грышный — 1) (относящийся к в-шу) — вйграшййй (вйграшййй пóзика); 2) (дающий выгоду, преимущество) — вйгйдинй* (на вйї сьогóднйй вйгйдне вбраний).

Выискивать — вйїшуквати шо (сов. вйїшукати), (выра ит.) вйїшпорити за чйм (вйїшпорити шó); (изыскивать, подбирать) — добирати (добрати) (на рёшті таки добрав спóсобу) || - скйваться — зйїматись (сов. вйїняйтись), оббйратись (оббйратись) (одйїй тйлькй вйїнявтсья одчайóга).

Выказывать — вйїявляти (сов. вйїявити).

Выкальвать — вйїкòлювати, вйїштрикувати (сов. вйїкòлотити, вйїштрикуити), темно, хоть глаз в-ли — пòночй, хоч ув око стрёлъ.

Выкапывать — вйїкòпувати (сов. вйїкòпати).

Выкатывать — вйїкòчувати; в-ть глаза также — вйївалювати, вйїлўплювати бчй (сов. вйїкòтити, вйївалити, вйїлўпити); в-лись глаза — бчй вйївело.

Выкачивать (воду) — помпувати (сов. вйїномпувати), вйїкачувати.

Выкидывать — 1) вйїкидати (сов. вйїкинути); в-ать фортели, штуки — витворяти, вирóбляти штуки, кòники показувати* (сов. вйїстругйїти, утйїти, утнйїти штўку); 2) скидати (скинути) дитйну, плйїд || - дыш — вйїкйденъ, скйдок*, скйденъ*.

Выкладка (расчет) — обчйслення*, обрэхунок; производит в-ки — робйти обчйслення*, обрэхунок, обчйслювати*, обрэхóвувати (сов. обчйслйїти, обрэхувати).

Выключатель — вйїмйкач, вйїлўчник || - ключать — вйїлўчати, вйїкльчати; (электрический ток также) — вйїмйкати.

Выкраивать — вйїкрявати, вйїкрьóувати (сов. вйїкряити, вйїкрьóити).

Выкрик—вйгук, вйкрйк || - кивать—вигукувати, вйкрйкувати (сов. вйгукнути, вйкрйкнути).

Выкуп—вйкуп || - купать—вйкупати, вйкупляти (сов. вйкупити) || - купной—вйкушний.

Вйкупать—скупати.

Выкрашивать—малювати (сов. помалювати, красити (покрасити), фарбувати (офарбувати)).

Вылавливать—вилбвлювати (сов. вйловити).

Вылазка (воен.)—вйлазка, вйскок.

Выламывать—вилбмлювати (сов. вйламати); (дверь и пр.)—вйсаджувати (вйсадити).

Вылезать—вилазити, вйлизати (сов. вйлізти).

Вылет—вйліт || - летать—вйлітати (сов. вйлетіти); в-ть роем—вйрбюватись (вйроітись).

Вылечинать—вилічувати, вйлікбвувати (сов. вйлікувати); (о ране)—вйгбювати (вйгоіти).

Выливать—1) (о жидкости)—вилівати (сов. вйлити, вйлляти); (также зачастую)—вйсипати (вйсип борщ у мйску); 2) (колокол и т. д.)—вилівати || - литый (похожий)—достемённый*, нестемённый*, вйкапаний.

Вымазывать—вймазувати, вмазувати (сов. вй[и]мазати); (маслянистым ч.-нибудь)—вймашувати (вймаштити); дегтем и пр. также)—вйсмарувати).

Вйманивать—1) (откуда) вйманиювати (сов. вйманити), вйвблювати (вйвбити); 2) (в-ть у кого что)—вйдурювати, вйциганювати (сов. вйдурити, вйциганити) (вйдурив у мене 3 рублі).

Выматывать—вйсбтувати, вймбтувати (сов. вйсотати, вймотати).

Вымачивать—вймбщувати, вйстёлювати; (камнем)—брукувати (сов. вйстелити, вймостити, вйбрукувати).

Выменивать—вймёнювати (сов. вймёняти).

Вымеривать—вймёряті (вймёряті).

Выметать—вймётати (сов. вймести).

Вымирание—вймйрания, перевід (на людёй перевід пішов) || - мирать—вймйрати (сов. вймйрти), перевёдитись (перевестіся); в-й—вймйрлий.

Вымогатель—здйрця, вйсилбвиик* || - тельство здйрство, вйсилбвуванпя* [грбшей...] || - гать—вйсилбвувати що*. вймагати, домагатіся* чоґб, здйраті що.

Вымолачивать—вймолбчувати (сов. вймолотити).

Вымолвить—вймовити.

Выморочный—вйдумёрлий, безхазяйний; в-ое имущество—вйдумёрщина; пустовщина.

Вымысел—вйгадка, иебиліця | - шлять—вйгадувати, вймудрбвувати (сов. вйгадати, вймудрувати).

Вымя—вйм'я.

Вынашивать—вйношувати; (лежать)—вйкохувати (думкй, вйкохані глибоко в душі) (сов. вйносити, вйкохати).

Вынимать—вйймати (сов. вййняти), [вй]добувати ([вй]добути) (вйдобуэ із кешені иожá) || - маться—вййматіся.

Выносить 1) вйносити (сов. вйнести); в-ть (приговор, решение, постановление...)—ухвалювати (ухвалити) вйрок,.. 2) (боль, горе, бремя...)—вйдёржувати (вйдержати), вйтерплювати (вйтерпіти, вйтривати) || - иоска—вйиоска, прймйтка || - носливый—вйтривалий.

Вынуждать—змйшувати, мйсити (сов. змйсити), вймйшувати, зневблювати вймусити, зневболити); вйнуужденный—змйшений, зневблений; (сделанный по принуждению)—вймйшеий, ионевилый; быть в-ым—мйсити.

Выпад (против кого-иоб.) вйхватка || - падать—вйпадати (сов. вйпасти).

Выпачкать—закаляти, замазати. (пятнами)—запямити, (чем.-и. маслянистым)—заялбзити, засмарувати*, засмалцьувати.

Выпекать—вйпёкати (сов. вйпекти).

Выпечка—1) вйпёкания; 2) пёчиво.

Выпивать—1) вйпйвати (сов. вйпйти); 2) (иметь пристрастие к алкоголю)—зйатіся*. не розмйнатіся з чаркою, запйватіся || - пивка—1) (напитки)—пйтвб; 2) (пирушка)—пйятйка.

Выписка—1) (цитата)—вйпис; 2) (в-а газет) но предвар. подписке)—передплáта || - писывать—1) вйпйсувати (сов. вйписати) (красками)—вймалбвувати (вймалювати); 2) (киигу, газету)—вйпйсувати; по подписке)—передплáчувати (передплатити).

Выплавливать—вйтоплювати (сов. вйтопити).

Выплата—вйплата; в-а частями—вйплата рáтами, на рáти || - плачивать—вйплáчувати, сдлáчувати (сов. вйилатити, сплатити).

Выплывать—вйпливати (сов. вйпливти).

Выполнимый—здйснённый, здйснийый || - полнять (исполнять)—вйкопувати (сов. вйконати).

- Выпрашивать**—випрохувати (сов. випросити).
- Выпрямлять**—виправляти, вирівнювати, випростувати (сов. виправити, вирівняти, випростати).
- Выпуклый**—опуклий.
- Выпуск**—випуск || - скать—випускати (сов. випустити); в-ть из виду, из внимания—пускати (пустити) з очей, з уваги*, не брати (взяти) під увагу*.
- Выпутывать**—виплутувати, вив'язувати (сов. виплутати, вив'язати).
- Выпытывать**—1) (выспрашивать)—випитувати щоб, допитуватись чого (сов. випитати, допитатися); 2) (пыткой)—вимучувати, вимордовувати* (сов. вимучити, вимордувати).
- Выпячивать**—випинати (сов. випн'ясти); (о губах также)—відкопйлювати (відкопйлити).
- Вырабатывать**—вироблювати (сов. виробити), || - работка—1) [в]р[о]блення, вироблювання; 2) вір[о]б, р[о]бливо*.
- Выравнивать**—вирівнювати (сов. вирівняти).
- Выражать**—виявляти (сов. виявити) (обличья Иого виявляло тяжку задуму); 2) (словами)—висловлювати (висловити); ясно в ицьий—виразний || - разитель виявник*, виразник, висловник || - ражение—1) вияв*, виявлення*, виявлювання* (мета цієї газети—вияв думок селянства); 2) (словесное)—в[и]слів; 3) (лица, глаз...)—в[и]раз || - разительный—виразний, вимовний; (очень в-ый, красноречивый)—пром[о]вистий, прор[е]чйстий*.
- Выронить**—[у]пустити.
- Вырождаться**—вироджуватись (сов. виродитись); выродившийся—звиріднілий || - рождение виродження, вироджування.
- Вырублывать**—1) вирублювати (сов. вирубати), стинати (вистинати) (увесь ліс вистинали); 2) (на чем)—викарбувати (викарбувати).
- Выругать**—віляяти.
- Выручать**—виручати, а также: 1) визволити з чого, відзволити від чого (визволити, відзволити); 2) в[и]торг[о]вувати (в[и]торгувати) || - ручка—віручка, а также уторжка, віторг.
- Вырывать-вырвать**—виривати-вирвати; (с корнем)—викоріяти-вйкоренити || - рываться—вириватися; (выскальзывать)—вимикатися (сов. вимкнутися) (зл[о]дій вимкнувся із р[у]к); (о чувстве, пламени, дыме)—бурхати (сов. бурхнути), вибухати (вибухнути), жахати (жахнути).
- Вырывать-вырыть**—викопувати (сов. викопати), виривати (вирити); (крупотливо копаясь)—випорпувати (випорнати).
- Высадка**—вісад, вісідка (квіти на вісад; вісад[ок], вісідка пасажирів) || - саживать—висаджувати (сов. висадити) || - саживаться—висідати (висісти).
- Высасывать**—висмоктувати, висисати (сов. висмоктати, виссати).
- Выселять**—виселяти (сов. виселити) || - селок—вісілок.
- Высказывать**—висловлювати, виновидати (сов. висловити, вйповісти); в-ть нечаянно—прохопитися словом.
- Выскакивать**—1) вискакувати; (быстро, поспешно)—вихоплюватись (сов. вйскочити, вйхопитись).
- Выскальзывать**—вйслизати (сов. вйслизнути), випорскувати (вйпорснути), вимикатися (вймкнутися).
- Выскачка**—вйхв[а]тько; (внезапно разбогатевший)—скоробаг[а]тько.
- Выслеживать**—вйстежувати (сов. вйстежити), вйсліджувати (вйслідити).
- Выслушивать**—вйслухувати (сов. вйслухати).
- Высматривать**—1) см. Выглядеть 1); 2) назирати (сов. назорити), наглядати (наглядіти, нагледіти).
- Высмеивать**—вйсмйовати, вйсмйвати (сов. вйсмйати).
- Высокий**—вйс[о]кий; в-ого роста—вйс[о]кий на зріст; (насмешливо)—довг[а]нь, довг[а]ль; делать в-м височити || - соко—вйс[о]ко; быть выше чего—перевйщувати щоб (сов. перевйщити).
- Высокомерие**—зарозуміість, високодумство || - комерничать—в ниху вгай[т]ися*, вдав[т]ися, зарозуміватися || - комерный—зарозумілий, високодумний.
- Высокопарный**—високом[о]вний, високохм[а]рний.
- Высота**—вйсочінь, вйсочин[а]; вйс[о]ты—вйс[о]ти, вйс[о]кості; высотой (с кого)—заввйшки (як хто...).
- Выставка**—вйст[а]ва, вйставка || - ставить—вйставляти; (в-ть вперед, выпячивать)—вйпинати (сов. вйставити, вйпнути) || - ставочный вйст[а]вний*.
- Выстаивать**—вйстоювати (сов. вйстояти).
- Выстирать**—вйстеляти (сов. вйстелити).
- Выстрадать**—вйстраждати, перетерпіти.
- Выстраивать**—1) вйбудовувати (сов. вйбудувати); (из камня)—вймурбовувати

(вимурувати); 2) (войска)—шикувати вишкбувати (сов. ушикувати).
Вистрел — стріл. постріл || - стрелити — вистрілювати (сов. стрілити, стрілити, стріляти, стріляти).
Виступ — виступ || - ступати 1) виступати (сов. виступити); важно в-ть — виступцем іти; в-ть из ряда — виставати, витикатися; в-ть из границ чего — переходити між чого; 2) (отправляться куда) вирушати (сов. вирушити) || - пленне — виступ; (о войске и пр. также) — вирушення вирушання.
Высчитывать — 1) (делать расчеты) — вирахувати, обрахувати (сов. вирахувати, обрахувати); 2) (из заработка) — см. Вычет.
Высылать — висилати; (отправлять) — вивіджати (сов. вивідити).
Высыпаться — висипати (толпой также) вирубюватися (сов. висипати, вирубюватися, синіти).
Высыхать висихати (сов. висихнути); высохший — вис[о]хлий.
Выталкивать — виштовхувати, випихати (сов. виштовхнути, випихнути); в-ть взащей — вибивати в потилицю.
Вытапливать — витоплювати (сов. витопити).
Вытекать — 1) витікати (сов. витікати); 2) (логически) — виливати (вилити).
Вытерпывать — витерплювати (сов. витерпіти).
Вытеснять — витискати (сов. витиснути), вишперти.
Выторговывать — 1) виторговувати (як зразу заправив 50 к., так нічого й не пітло гувала); 2) виторговувати, уторговувати (за цілий день рубль торгували).
Вытребовать — виіравити.
Вытрезвлять — витверезувати (сов. витверезити).
Вытряхивать — витрушувати (сов. витрусити).
Выть — вїти; (жалобно) — скіглити, скімляти*. квилити.
Вытягивать — витягати (сов. витягти); (выпрямлять) — виіробувати (виіпростати) (виіпростав иітружені ибги) || - гиваться — витягатися (витягнувшись), (вверх, выростать) — виганятися (сов. вигнатися); (в струнку) — виструичуватися (виструичитися) || - тяжка — витяжка.
Выучиваться — вивчати що, вивчатися чого (сов. вивчити си) || - учка — вичучка, наука (пішбв до шевия в науку).
Выхватывать — вишоблювати, вишопити.
Выхлопотать — вишлопотати, вистарати.

Выход — вихід || - ходец — виходецъ || - ходити — виходити (сов. вийти); не в-ть из головы — з думки не сходити*; в-ть наружу — виходити, виринати извєрх*; в-ть из затруднении — *поборювати (побороти) труднощі, виходити з трудного становища*; в-ть из себя — лютувати*, [аж] нетямитися з гнїву*, безсебитися* (розлютитися, нестямитися, обезсебитися); в-ть каким — виходити, вдаватися (сов. вийти, вдатися) (поєма вдалася непогана) || -ходной — вихідний || -ходка — вихватка, вибрик.

Выцарапывать — видряпувати (сов. видряпати).

Выцветать — вицвітати (сов. вицвісти), зблякнути (зблякнути), лїняти (злїняти).

Вычеркивать — викреслювати (сов. викреслити).

Вычерчивать — вирисбувати.

Вычет — відрахування, одліч*-чи; делать в-т из жалованья — відрахувувати*, відвертати, робити відрахування*, одліч*, стягати, вивертати із плати (сов. відрахувати, відвернути, зробити, стягнути, вивернути); за в-м (исключением) — з виїятком*.

Вычислять — обчисляти (обчисліти), вилічувати (вилічити), вирахувувати, обрахувувати (вирахувати, обрахувати).

Вычитание — відлімання, відліч-чи || - тать - 1) (арифм.) — відлімати (сов. відлітати); 2) (из жалованья) — см.

Вычет || - таемое (арифм.) — від'ємник.

Вычурный — штудєрний*, хімєрний, вїтворний; (изукрашений) — мерєжистий*, мерєжаний, цяцькований; (замысловатый, трудный для понимания) — мудрваний, вузлуватий.

Вышвыривать — вишбурювати, вишпурювати (сов. вишбурити-ринути, вишпурити-ринути).

Выше — 1) (как сравнит. степень прилагают.) — вищий-ща-ще (він був вищий од мене, за мене. ...вищий, як я, ніж я; нема нїде горі, вищої над нашу); 2) (как сравнит. степень наречия) — вище (він стрибєе вище од мене, за мене, вище, як я, ніж я; злетів вище дуба); [по]над (злетів понад хмаїри; літав понад хмаїрами), повїще (що такє феодалїзм, за це вже говорїлося повїще; злетїв новїще дуба); в-е сил, понимания — [по]над силу, розумїння (це було понад нашу силу, наше розумїння); [все] в-е и в-е — см. Весь 2).

Вышеизложенный — вищеподаний, вищевіложений || - лежащий — повійний || - названий — вищеназваний || - означенный — вищезначений || - поименованный — вищеназваний || - приведенный — вищепроведений || - указанный — вищезначений || - упомянутый — вищезгаданий.

Вышивать — вишивати (сов. вишити); (преимущественно золотом и серебром) — гаптувати (вигаптувати), (ажурно) — мерэжати (вимережати), (гладью) — настїлувати, вишивати настїлуванням*; вышитый (как прилагат.) вишиваний, гаптований, мерэжаний || - шивка — вишивання, вишиванка (дешево продается вишивання); (золотом и серебром) — гаптування, (ажурная) — мерэжка; (гладью) настїлування, (белой гладью) — лиштвa*.

Вышина — височина; столб [в] 3 метра ч-й (в в-у) — стовп [па] 3 метри заввишки; отмерьте в в-у 1 1/2 метра — одміряйте вгору 1 1/2 метри || - шка — вишка.

Вышколить — вимуштрувати, вишколити.

Вышучивать — брати (сов. узяти) на жарти.

Выяснить — з'ясувати, вияснювати — ийти (сов. з'ясувати, вияснити).

Выюга — хуга, завірюха, хура, завія, віхола, хуртовина || - жный - жистый — завірюшливий, хуртовинный.

Выюк — в'юк, ладун[ок] || - чить — в'ючить, ладувати || - чий — в'ючий.

Выющийся (как прилагат.) — виткий; (о растениях также) — тичконый (= ну-

ждающийся в „тычке“, подпорке) (тичкова квасоля); (о волосах также) — кучерявый.

Вязущий (о вкусе) — звязкий, в'язкий. Вязальный — в'язальный; (в чулочном и пр. деле) — плетінний || - зальщик — в'язильник, в'язій-зія; (вяжущий чулки, сети и пр.) — плетінник*, плетій-тія || - занка — в'язка || - зать — в'язати; (о сетях, чулках и пр.) — плетіти, виплітати; вязанный (об одежде, перчатках и пр.) — плетений || - зка — 1) (предмет) — в'язка, пїзка (бублик, ...); 2) (действие) — в'язання, (чулок и пр.) — плетіння.

Вязкий (густой, тягучий) — в'язкий, звязкий (варена смола в'язкіна од сирі); (тонкий) — грузкий, глейкий (дуже грузка дорога — пїк колї не потягнуть; поля занесло глейким намулом); (пристающий, прилипающий) — бер[уч]кий, чіпкий (цеї клїї дуже беркий — держатиме добре; чіпке багно налипало на колеса) — знуть — в'язнути (м'ясо в'язне в зуббах; не в'язи до мене); (в болоте, песке, снегу и пр.) — грузнути, угрузати.

Вялить — в'яліти; вяленый — в'ялений || - лый — 1) (увядший) — [зі] в'ялий, зав'ялий; 2) млявый (болезненно-вялый) — кволий, сонный — оспалый || - нуть — в'янути; (блекнуть, чахнуть, дурнеть также) — маріти (краса моя маріє, в'яє).

Вящий: к в-у удовольствию, при скорбю... — *на довершения втїхи, гбря*... (на довершения мого гбря, грбшей мені не прислали).

Г

Гавань — ганань.

Гадалка-льщица — ворожка || - данье — ворожіння, ворожба, порожбитство || - дательный — (предположительный) — здбгадний; (сомнительный) — непевный (в пїї сирани неможна здонольїтиса здбгадними обчисленнями наших економїстї; успіх цьогб замислу — річ вельми непевна) || - дать — 1) ворожити (на картах...); 2) (думать) — гадати; (соображать, прикидывать, стронть догадки) — *розумувати, домислятиса, удаватиса в розумування, домисли* (в них справах не годїтиса розумувати, а трїба рішати твїрдо).

Гад[ина] — гад[ина]; (собирает.) — галь-ди || - дить — паскудити, поганити, гидїти

(кішка паскудити у хатї; кравець поганить, гидїти роботу), каляти (в значенні „портити“ последнее не употребляется); г-ть кому — нїкостї (народи. кїпостї) робїти кому* || - дкий — гідкий, брїдкий || - дко — гїдко, брїдко.

Гадливость — гидлівість - вости, брїдлівість-вости; относится с г-стью, чувствовать по отношению к чему г-ь — *гидувати, брїдїтиса чїм* || - дливый — гидлівий, брїдливий.

Гадость — гидбта, гїль-ди, поганьни.

Гадюка — гадюка.

Газ[овый] — газ[овий] || - зокалительный — газожарїстий || - зообразный газуватий, газовий.

Газета—газета || - зетчик—газетяр-ра,
газетник.
Гайка—гайка.
Галантерея—галантерія || - рейный—
галантерієвий || - рейчик—галанте-
рієвик.
Галда-галдеж—гáлас, галайкóтива*,
гáмір-мору; подпiвся г-ж—зчинiвся
гáлас || - лдеть—галасувáти галдiти*,
галá(й)кати, галайкóти*², гаморiти*.
Галиматя—нiсенiтниця, бредня, абi-
що* (род. абi-чого) (охóта вам чи-
тáти такé абi-що); нести... г-ю—
прáвити, верзiти нiсенiтницi, бреднiю,
абi-що.
Галиция (область Украины)—Галичи-
нá || - лицийский—гáлицький.
Галка—гáлка; (соб.)—гáлич-чи.
Галлерейя—галерéя.
Галлюцинация—галюцинiацiя || - цини-
ровать—галюцинувáти.
Галоп (конская побежка)—чвáл, гá-
лбп; бежать, мчаться г-м—бiгти,
мчáти чвáлом, у-чвáл, гáлбпом.
Галоша—калбша.
Галстук—гáлстух, кравáтка.
Гальванизировать—гальванiзувáти ||
-нический—гальванiчний.
Галька (минерал.)—гáлька.
Гам—гáмір-мору, гáлас.
Гамак—гамáк.
Гамаша—камáша.
Гамма—гáма.
Гангрена—гангрéна, мертвиця.
Гарантировать—гарáнтувáти (сов. за-
гарантувáти), забезпéчувати (забез-
пéчити), запоручáти* (запоручiти),
давáти (дáти) запорúку, *забезпéку* ||
-ития—гарáнтiя, запорúка, забезпека.
Гардероб—гардерóб[а].
Гардина—завiса, запiна.
Гарем—харém.
Гаркать—зiкати* (сов. зiкнúти, зик[о]-
нúти), зiпáти* (зiп[о]нúти), грiмати
(грiминути, грiмонúти).
Гармонировать—гармонiювáти, гар-
монувáти*. бути у злáгодi*, лад[ув]á-
ти з чiм, пасувáти до чóго || -ни-
ческий—гармонiйний || - ния—гар-
монiя, (согласованность, согласне)—
злáгода (ця машинá вражáе глядачá
злáгодюю складових частiн).
Гарнец—гáрець.
Гарнизон—залóга.
Гарус—гáрус, волiчка.
Гарцовать—гарцювáти; (о всаднике
также)—конém вигравáти; (о лошади
также)—басувáти.
Гарь—1) згáрятинá, паленiна, згáр-ри
(згáрятинною смердiть; багáто в

люльци згáри); 2) (выжженное место в
лесу и пр.)—згáрище.

Гасить—гасити; г-ть известь—розпу-
скáти, люсувáти вáпно; гашеная из-
весть—розпúшене, люсоване вáпно ||
|| - снуть—гáспнути, згасáти.

Гастрический—гастрiчний, шлункó-
вий, черевний.

Гастроль—гастрóля.

Гастроном[ический]—гастронóм[ич-
ний].

Гаубица—гáвбиця.

Гвардеец—гвардiєць || - дейский—
гвардiєський || - дня—гвáрдiя.

Гвоздика—(одни цветок)—гвоздiк,
гвоздiчка; (множ.)—гвоздiч[к]и.

Гвоздильный—цвяховий, гвiздкóвий* ||
- здильщик—цвяхáр-ря, цвяхiвник,
гвiздiр-ра || - здить—(бити в одно
место)—гнiздити*, (настойчиво твер-
дить одно и то же)—товкмáчити ||
- здь—цвях-хá, гвiздóк.

Где—де; кое-где—подéкуди, де-не-де;
где-нибудь—десь, де-небудь; где
попало—абi-де; где-то—десь. Где
угодно—а) (с изменением по вре-
менам и лицам): сiдáй де хóчеш;
я ходiв, де хотiв—нiхтó менi не бо-
ронiв; сiдете, де схóчете—мiся
багáто; б) де-хóч, хоч де (неизменяе-
мые, ставятся перед глаголом): де-хóч
сiдáйте; де-хóч хóдно було—нiхтó
нiчóго не кáже; хоч де шукайте, а та-
кóго не знайдете. Где-нибудь в дру-
гом месте—де-йiде (пошукáйте де-
йiде—в нáс, немáе), где бы то ни
было—*де-бúдь, бúдлi-де* (не дúмаю,
щоб де-бúдь поза Украiною iснувало
такé явище); где бы ни... [хóч] де-б
бúв, хоч де бúле, а нá вечiр неодмiнно
прихóдить; вон где—би-де; вот где—
бсь-де; где уж!—де вже! где ни
возьмiсь—де не вiзвiся (взялiся,
взялiся...).

Гегемон[ия]—гегемóн[iя].

Гейзер—гáйзер.

Гектограф—гектóграф.

Геморрой—геморóй.

Генеалогический—генеалогiчний, ро-
довiдний || - алогия—генеалóгiя, ро-
довiд-вóду.

Генезис—генéза.

Генерал—генерáл.

Генеральный—генерáльний.

Генератор—генерáтор.

Генерация—генерáцiя.

Генетический—генетiчний.

Геннальный—генiяльний || - ний—генiя.

Географ[ический]—геóграф[ичний] ||
- фия—географiя.

- Геодезический—геодезичний || - зня—геодезія.
- Геометрия—геометрія || - трический—геометричний || - трически—геометрично.
- Герб—герб || - рбовый гербовый; г-й сбэр—гербова онлата.
- Германец—германець || - нский—1) (относящийся к г-й расе)—германський; 2) (относящийся к современной Германии)—німецький (германська влада з-правіку глибоко відміна від слов'янської; німецький підданець) || - ния—1) (современное государство)—Німеччина (роб.тнічий рұх у Німеччині); 2) (историч.)—Германія (історія стародавньої Германії).
- Гермафродит—гермафродит.
- Герметический—герметичний || -чески—герметично.
- Героизм-ройство-роичность—героїзм, героїство, героїчність-ности || -рой-роичия—герой, героїня || -роический-ройский—героїчний, героїський || -роически-ройски—героїчно, по-героїському.
- Гетман—гетьман.
- Гетры—гётры.
- Гешэфт[махер]ство—гешэфт[махер]ство).
- Гибель—1) загиб, загибель-бели, (пагуба)—згуба, погуба (воин купили перемогу ціною загибу, загибели своего провідця; байдү кість та зневіра—от де наша згуба); верная г-ль—іевна, вишюша згуба; 2) г-ль (много) чего—сіла-силення, валава* чого, до напасті, до смутку, гүком* чого || -бельный—згубний, погубний || -биуть—гиути, загибати
- Гибкий—гиучий, гивкий, гяучий || -бко—гиуч[к]о, гинко*.
- Гигант—гелет[ень], гігант || -итский—велегєнський, гігантський.
- Гигиена—гігієна || -ический-ичный—гігієнічний.
- Гигроскопический—гігроскопічний.
- Гидра—гідра.
- Гидравлический—гідралічний.
- Гидрат—гідрат.
- Гидрографический—гідрографічний.
- Гиепа—гієпа.
- Гieroглиф—гієрогліф.
- Гик[анье]—гійканья*, гигіканья, зйк[ания] || -каты—гійкаты*, гигікаты зйкаты (сов. гійкатути, гигікатути, зйкатути, зйкатути).
- Гильза—гільза.
- Гильотина—гильотина || -ировать—гильотинувати (сов. згильотинувати).
- Гимн—гімн.
- Гимнаст[ика]—гімнаст[ика] || -тический—гімнастичний.
- Гимназист[ка]—гімназіст[ка] || -ический—гімназичний*, гімназійський || -зня—гімназія.
- Гинекологический—гінекологічний.
- Гинуть—см. Гибууть.
- Гипербола—гіпербола || -лически—гіперболічно || -лический—гіперболічний.
- Гипертрофированный—гіпертрофічний, гіпертрофований || -трофия—гіпертрофія.
- Гипноз—гипноз[а] || -тизер—гипнотизер || -тизировать—гипнотизувати || -тический—гипнотичний.
- Гипотеза—гіпотеза || -тетический—гіпотетичний.
- Гипс—гіпс.
- Гирлянда—гірлянда.
- Гиря—гіря, вага; (уменьшит.)—тягарець важок, гірка.
- Гистологический—гістологічний.
- Гитара—гітара.
- Глава—1) голова, глава, (вождь, предводитель)—провідень*, провідір-ря, привідця (голова французького консульства; глава католицької церкви; провідень німецьких соціал-демократів); быть, стоять во г-е—стояти на чолі. перед вести; поставити во г-у угла—поставити на чільне місце*; 2) (на церкви)—верх. (купол)—баня; 3) (в книге) рбзіл || -варь—ватажок, иривідця, провідір-ря.
- Главенство—(верховенство)—звєрхництво*; (руководительство преобладание)—передування, горування старшування (звєрхництво в цій унії належало Польщі; між цими партіями точилася боротьба за передування, горування в державі) || -венствовать—(обладать верховной властью)—бути звєрхником над кїм. панувати, (руководительствовать, доминировать) передувати*, горувати*, старшувати (вілтоді в католицькій церкві неподільно панує папа... неподільним звєрхником над католицькою церквою є папа; з поміччю великого канітала ця партія горує в усій країні).
- Главнокомандующий—головний командір (отаман). головний командувач*.
- Главный—головний; г-м образом—головним чином, (преимущественно)

но)—наибільше. переважно (він читав найбільше романи; ми переважно звертали увагу на стан озимини).

Глагол (граммат.)—дієслово.

Гладнатор—гладійтор.

Гладить—1) гладити; 2) (о белье)—ирасувати || - дкий - рівний. (редко) — гладкий. (часте) гладенький. (очень г-й, до скользкости отполированный)—плавкий (саши летіли плавкою дорбгою; плавкий. вигладжений морем камінь; плавкий стиль) || - дь — 1) гладінь, рівниці*, рівнота (вітрєць ледве колісав рівниці затіки; тиць да г-дь—тихо та любо; 2) (способ вышиван. я)—настилування; вишивати г-ю — настилувати, вишивати настилуванням*.

Глаз—око (мн. бчі); в г-а—у вічі, у... бчі (сказав йому в вічі всю ирав у; насміявся йому в вічі; сказав йому в живі бчі все чісто; дивівсь в її глибокі бчі); за г-а—1) поза бчі (поза бчі що-хбч можна наплести); 2) [аж] знатом* (цього йому аж знатом добсити); смотреть во все г-а—на все око дивитися; на г-х, перед г-и—перед очіма, при очах; в-очевидь (це сталося у всіх перед очіма, при очах; промисловість зростала прбсто таки в-очевидь); на г-з—на око; с г-у на г-з—віч-на-віч; скрыться из г-з—зникнути з-перед очей; видеть своими (собственными) г-и бачити на свої (власні) бчі; простым, неоруженным г-м—на прбсте (гбле) око. прбстим (гблим) оком; для отвода г-з—про людське око, аби бчі одвєсти*; куда г-а глядят—світ за бчі: бросаться в г-а—в око (бчі) впадати. вдаватися*: и в г-а не видел—і в вічі не бачив, і в бчі не мав, і на очах не бу[ва]ло. пускати пыль в г-а—туману пускати; хоть г-з выколи—хоч в око стрель; хлопать г-и лупати очіма; строить г-ки—бісики [очіма] пускати. очіма прясти, стрігти* до кбго. попадаться показываться на г-а—на бчі наvertатися: прочь с г-з -- геть з-перед очей: закрывать г-а на что—позавіч пускати шб*.

Глазеть—видивлятися, роздивлятися*, розглядатися по чбму*. на шб: (ня-лить глаза, ротозейничать)—глушити, торопити. солонити* на шб: витрішки ловити, продавати (блукію було в-у-л-шнями, видивляюся по витрійках; цілі юрби глушили на невиданське

диво; шалаються гбродом та витрішки продають).

Глазировать глазурувати, гляисувати, (о посуде)—поливати, скривати поливою*. глазирований—глазурований (глазурована фрукта), гляисованный (гляисованный папір); г-я посуда—полів'яний посуд*, полива.

Глазница—бчна, вічна* ям[к]а, запалша, орбіта || -зной—бчний, вічний*; г-е яблоко — [бчна, вічна] - бачка || -зок—вічко, бчко; (в двери и пр. также)—прбзрка* || -зомер—око-мір-міру.

Глазурь посудная - полива.

Гланды—мигдалина. мигдалева залоза.

Гласить: закон... выголбшуе, каже*; місєва легенда и віданє* || -сность—1) при[все]лю-ність - ности, явність-ности*, одвєртість-тости* (воиш вимагали привеселбдности явности судів); 2) громадський гблос*, гласність-ности (газєти закрито, громадський гблос здушено); предавать г-и—розголбшувати* (сов. розголосити), подавати до вселюдного, громадського відома || -сний 1) при[все]людний, явний, одвєртий, гласний; 2) гласний (думи). 3) (граммат.)—голосний || -шатай — выголбщик*. виступи (выголбщик высоких истины).

Глетчер—льдієць-дівий, льодовець.

Глина—гліна. (влякная, клейкая)—глей || -нистый—глінястий, глеюватий || -нячий—гліняний, (о посуде также)—череп'яний;

Глиста—гліст[юк].

Глобус—глобус.

Глодать (огрызть, об'едать)—гладати, глодати, жвакувати (сидять собі, кістки гладіють, глодають, гложуть); (грызть, изводить)—грізти, точити* (шудьга його гризе, точить).

Глотать—ковтати (сов. ковт у и), (выразит.)—глитати, гліматити, лигати (сов. глитати, гліматити, лигати); г-ть слюнки—слинку ковтати || -тка—горлянка, (грубо) пелька; во всю г-у—на все (цїле) гбрло. на всю губу на всі заводи*, заставки* || -ток—ковтбк.

Глохнуть—глухнути, (приходить в упадок, в запустение)—глушити, глушитися (хага затбго завалитися, садбк глушіє).

Глубина—глиб[оч]ина, гліб-бу, гліб[оч]иць (на глибині 3-х метрів; рїба живе на глібу; страшна гліб[оч]иць, глібочина); из г-ы—з глібу, з глі-

бачний; із г-ы веков—з далеки, з глібу віків, століть; басейн має 3 м. в г-у—басейн має 3 метри завглибшки, угліб; канава 3 м. г-й—рівчак [на] 3 метри завглибшки, глибнию; до г-ы души—до живого, до самого серця; не отличать г-й (о мысли, знаниях..) —неглибоко сягати; проникать (захватывать) в г-у чего—засягати вглиб чого, брати зглибока що (треба, щоб ця пропаганда засягала вглиб народного життя, брала зглибока народне життя). **Глибокий**—глибокий; г-й вечер пізній лягови; г-я ночь—глуна ніч; с г-м (глубочайшим) почтением уважением—з високою (найвищою) пошаною, повагою || - боко—глибоко.

Глукокомисленний—глибокодумний || -уважаемый—високоповаж[а]ний, високошанований.

Глубь—глиб-бу, глиб[оч]иць, глибочина.

Глумиться—глумітися, глумувати з чого. на [пó]глум брати що || -мленне глумування, глумління, глум, пóглум, глумота* (глумування з особн найбільшого нашого вченого; ці знущання та глумота забавили йому віку).

Глупеть—дур[и]їти, дурішати, безглуздіти, туманіти || -пец—малоум[ок]*, недобум[ок]*, дурень || -поватий придуркуватий, дуркуватий, недоумкуватий, тумануватий || -пий—дурний безглуздий безголовий, недоумкуватий*, придуркуватий*; г-и как пробка дурний як пень || -по—безглуздо. по-дурному, безголово*, недоумкувато*, придуркувато (книжку складено на диво безглуздо, безголово; недоумкувато дивівся їй услід); это г-о—*це безглуздя, дурість, недоумство* || -пость—1) дурість-рости (дурощі-щів), безглуздя, недоумство, нербзум: по г-и здұру*, з дурного рбзуму (ума), через дурість, безглуздя,.. (сам здұру поліз у пастку; не через що й попав, як через власний нербзум); 2) (г-й поступок, слова и пр.; пустяк, безделица)—дуринця (і охота тобі такі дуринці виробляти; чого-б ми мали боятися такбі дуринці).

Глухой—глухий; (сущ.—о жив. существе)—глушко, глушман; г-я ночь—глупа ніч; г-й заулук (тупик)—глухий, сліпий завулок, зубень || -хонемой—глухонімий || -хота—глухота, глухість-хости || -шитель—приглушник*, заглушник*, глушиць

|| -шить—глушити || -шь—глушина, глуш[ий], застум (м. р.); (уединенное г-е место, куда не доходит людской голос)—безслих[и]* (мі в таких безслихах живемо—нічогосінько не знаємо, що на світі діється).

Глыба—брїла, грўда, (пласт)—скїба; (одвернув плугом здоровенну скїбу землі).

Глеть—дивітися, глядіти (сов. [по]глянути, подивітися); куда глаза г-т—світ за очі, галасвіта; того и гляди—ось-ось, от-от, так і дивись, що... затого (а стєля вже угинається—ось-ось завалиться): глядь!—зиркі гульк! (скїдались шукати, біжимо туди, аж гульк—і слїду по нїм не стало).

Глянец—глянець, глянс. [пó]лиск || -цевать глянцювати. глянсувати || -цевый-цевитый—глянцевий, глянсуватий, лискучий.

Гнать-ся—гнати-ся (я жену), гонити-ся (я гоню); г-ть в шею—гнати у тришня. в потилицю, в три вирви; гонимый—гнаний.

Гнев—гнів || -вать-ся, вить-ся—гнивати-ся. гнівити-ся. (сердиться на кого),—гнів покладати, серце, пересердя мати на кого || -влиный—гнівливий || -вный—гнівний.

Гнедой—гнідий.

Гнездиться—гніздитися, кублится || -здо—гніздó кубло (в значенні людского жилья, пристанища, притона 2-ое: орлине гніздó, кубло; злодійське кубло).

Гнести—гнітити, (угнетать, притеснять)—гнібити.

Гнет—гніт (угнетение, притеснение)—гніблення*, гнібительство.

Гнида—гніда.

Гниение—гниття || -лой, лостный—гнилий, гнилявий || -локровне—гнилокрóв'я || -ль, -лье—гнилизна, гниль, гнильча || -ть—гніти.

Гноение гноїння, гнібєння*.

Гной—гній-гпю, (из нарыва, раны также) бруд || -йник—гноїника, гнояк || -йный, -истый—гноїстий, гнояний, гнійний || -ить-ся—гноїти-ся; (о ране также)—ятрится; (о глазах также)—закисати, каправіти; гноящийся (как прилагат.)—гноїстий*; (о глазах)—каправий; с г-мися глазами—кислобкий, каправий.

Гнусавый—гу[г]нявий, гугнявий, гундóсий || -сить—гугнявити, гугняти, гундóсити.

Гнусный огідний, мерзєний, мерзотний, плюгавий; (сущ.) плюгавець,

мерзотник || -сність—(как свойство) — огидність-ности, мерзєність, мерзотність-ности (огидність цього вчинку всіх од нього відтрутила); (гнущий поступок и пр.) — мерзота, паскудство, гідь*-ди. илюгавство (як ти можеш такú мерзоту плєстї).

Гнуть-ся—гнути-ся; (г-ться под тяжєстью вниз)—угнати-ся (там такòго яблук, аж дєрева вгинаються); легко гнущийся—гнкий.

Гнушаться—гидувати, брїдити-ся, грєбувати чїм.

Говеть—говїти.

Говор—1) (разноречие, способ говорить)—говїрка (тут що сєлò, тò й своєю говїрка; якась у нього чудна говїрка); (в научной терминологии также) — гóвїр-вору; 2) (шум голосов)—гбмін-мону, гáмїр-мору.

Говорить — (разговаривать, г-ть с кем)—говорити. балакати, розмовляти (якось вона чудно говорить—нічòго не розберєш; балакав я про щò заяву і з секретарем, і з головою—ніяк не допомòгòся; рáз тільки лучїлось з ним розмовляти. та й тò недòвго); (г-ть кому. что о чем)—казати (вїн нам нічòго за нас не казав; я-ж вам кажу, що це брехня); (произносить речь; также поэтич. г-ть)—промовляти (вїн промовляв надхєнно; пї бчї смїялися. сїяли, промовляли до мòгò сєрця); г-ть быстро, скороговоркой—дрїботїти; г-ть на немецком, языке—говорїти нїмєцькою, мòвою (по-нїмєцькому, по-нїмєцькій*); г-ть пространно, растянуто (выразит)—розвòдитися, *розправлятися про щò, над чїм*; г-ть намеками—говорїти, на збòгáд; г-ть напрямик, откровенно—говорїти, навпрямкї, навпрямєць, щїро, одвєрто (щїро кáжучи = откровенно говоря); г-ть в душе, про себя, самому с собой—*говорїти, на думкою, на думцї, самòму до себе*; (я збòдївся, але думкою, сам до себе казав, що зрòду цього не бóде); говорят—кажуть, (поговаривают) — подєйкують (подєйкують лїуди, що бóцїм-то вїн у Амєрику подáвсь); г-ть, не отдавая себе отчета в словах (выразит.)—блудїти словáми; г-ть в тон кому—говорїти, пїд лáд кому; нечего, не стоит и г-ть—нічòго, шкòдá й казати, шкòдá й мòви; коротко говорить—словом*, кòрòтко кáжучи; как

говорится—як тòй казав, як то кажеться; как говорил-рит Сократ—мовляв Сократ; не говоря худого слова—лихòго слòва не казавши, (ни с того ни с сего)—ні з дòб-рого дїва*; г-т как по-писаному—говòрїть, мов з кнїжки вчїтує*; не с тобой г-рят—не до тебе мòва; все это г-т о том, в пользу того... все це промовляє за тїм, на кòрїсть тогò... вoобщє говоря кáжучи загалòм; г-ть в нос—см Гнусить.

Говорливый — балакучий, говіркий, гомїний*, гомїлївий || -рун — балакун, балаклїй -лїя, торохтїй -тїя, (грубо)—бáзїкало.

Говядина—(коровье мясо)—яловичина; (бычье, воловье мясо)—бичїна, волòвина, волїтина.

Гоготать—гоготати, гоготїти, (хохотать) реготати-ся, реготїти, григотати*; (о гусях)—гелготати, герготати.

Год—рїк-рòку, год; в этом (настоящем, текущем) г-у—цòгò (потòчного, бїжучòго) рòку, цей (сєй) рїк; в том (прошлом) г-у—торїк, тогò (минулòго) рòку; в позапрошлом г-у—пòзáторїк; в будущем (следующем) г-у—на тòй рїк, настòпного рòку; относящийся к этому (настоящему), тому г-у, [э]того г-а—сьогорїчний, сьогорїшний*, тогорїчний*, тогòрїшний* (сьогорїчний урожай вимагáє не абї-якого експòртного апарáту); год (2, 3.. года) тому назад—рїк (2, 3.. рòки) томóу; из года в год, с каждым г-м—рїк-у-рїк, щò-рòку, щò-рїк* (чúю як щò-рїк пїдупадáють сїли); с году на год, гòд от году—рїк від рòку; в 22.. г-у—двáцять дрúгого рòку, в двáцять дрúгòму рòкї; через год—за через, у, нá рїк; до истечения г-а—до рòку (всє це мúшу до рòку сплатїти); каждый год (я бываю)—щò-рòку (я бувáю); что ни год—щò-рїк*; (два раза) в год—(двїчі) нá рїк; (7 тыс.) в год—7 тїсяч нá рїк рїчно; круглый год—цїлїсїнький* (цїлий) рїк; время г-а—порá рòку. Годы—рòкї, лїтá. (возраст также)—вїк (згадав дитїчї лїтá; не такий мїй вїк, щòб іщє робїти); в прежнее г-ы—за колїшнїх, давнїших рòкїв, лїт

Година (тяжкая)—лихолїття, чòрна, злїгòдня*. лихá гòдина; в [тяжкую] г-у бедственный (испытаний)—пїд, за, у лихолїття, *пїд, у [чòрну...] гòдину бїд та злїгòднїв (безголòв'я, напáсти), за... гòдїни..*

Годиться—годітис(я) (сов. згодітис(я)), а также: 1) (быть в пору)—*до міри, уміру б́ути* (т́ої ѓалстух б́ув мені не до міри то я його віддав); 2) (быть пригодным, способным к чему)—прида́ватися, нада́ватися до чо́го, на що́ (мі забу́ром поб́ачили, що жи́вотство до тако́ї робо́ти не нада́ється); не годится так делатъ—не годітис(я), не випад́ає, не́боже так робіти.

Годичный-довой — річний, роковий; (бывающий раз в году)—роковий, ро́чистий (ро́чистий я́рмарок).

Годный—годящий, (пригодный к чему)—прида́тний до чо́го. на що́ (розбері от́е залі́ззя, мо́же там є́ якé годя́ще; комі́сія при́знала, що він на сала́та прида́тний, годітис(я)).

Годовалый—однóлітій (сущ.)—однóліток, рі́чяк; г-й теленок, телка—бу́зівок. бу́зімок, па́зімок; г-й жеребенок, кобы́лка — стригу́н[е́ць], стригу́нка*. (общего рода)—стригунча́*. ча́ти; г-я овца—я́рка.

Годовщина—роковийни-віни, рі́чнийця.

Голенище—халя́ва.

Голень—гомі́лка, голі́нка.

Голландия — Голáндія. Нідерлáнди || - дец—голáндець || - дский—голáндський

Голова—голова́; повесит(ь) (понури́ть) г-у—пону́рити, похи́опити го́лову, пону́ритис(я), похи́опитис(я); рубит(ь) г-у—сти́нати (сов. стя́ти) го́лову; вниз г-й—сторч [го́ловю], сторчма́; с пенокрытой г-й — простово́лбсій; поднимать г-у (осмелеват(ь))—*підво́дити (сов. підв́ести) го́лову*, набирáтис(я) (набрáтис(я) д́уху; поплатит(ь) г-й—заплатити́ голоно́ю; сложит(ь) г-у — наложити́ (песов. на́кладати), лягт(и) (лягáти) голово́ю; намылит(ь) г-у намй́літи чу́ба, чупр́іну; очертя г-у—бросат(ь)ся...—стримго́лів*, óслін, б́езбач* кидатис(я); сломя г-у — стримго́лів, прож́огом; г-а кругом идет — голова́ óбертом іде́, світ морóчиться, в́ернет(ь)ся кому́; кружит(ь) г-а у кого—у голо́ві (го́лова) морóчиться. крутит(ь)ся кому́, *замороч напад́ає, берé когó* (сов. ...заморóчилось, закрут́илось... панáла, взяла́); не сносит(ь) ему́ г-ы — не мин́ути йому́ (не минé він) л́иха; разбит(ь) на г-у—унéнь, уш́еніт*, нач́исто* поб́ити, розб́ити; сорви́ голова—шн́ба́й-голова́ шн́бенік; приходит(ь) в г-у—спадáти (сов. спа́сти) на д́умку; засело в г-е—запáло в го́лову, ухо-

нілося голо́вій*; ломать г-у над чем—сушит(и), клопотáти го́лову (мб́зок) ч́ім; взбрело кому́ и г-у—*спливло́, набі́гло, набрело́ кому́ на д́умку*, (захот́елось)—заману́лося кому́; потерят(ь) г-у — стеря́тис(я), сторони́ти* [укра́й]; кружит(ь) (вскружит(ь)) г-у—завертáти (заверну́ти) го́лову*; в г-е неладно — б́ег у голо́ві*; вб́ить в г-у—утошкма́чтити. укй́нути в го́лову.

Головастик—пу́головок, півго́ловк.

Головка (шаровидный предмет, окончность какого-ниб. предмета)—го́ловка; г-и (в са́ногах)—пришви́.

Головной—1) голов[е]ний (головня́ ху́стка, во́ша); 2) (находящийся впереди) — на́чільний*, лобóвий* (на́чільна фортéця; лобовий відді́л = г-й отряд).

Головня—1) головéшка; 2) (вредитель хлеба)—зо́на, са́жка, головня́, засні́т.

Головокружение—запаморо́ка, замо́роч*чи, за́ворот[ы]-ту-ти, за́крут у голо́ві|- жительний—запаморо́чний.

Головоломка—[за]морóка || - ломний (замысловатый, затруднительный)—заморóчливий, (сильнее)—запаморо́чний*, карколóмний.

Головомойка—на́труска, на́гінка, по́нада́ха*; задат(ь) г-у—на́труски.. да́ти, намй́літи чу́ба, чупр́іну.

Головорез—зарі́зьяка*, головорі́з.

Голод — го́лод; изнывать, томиться, страдать от г-а—*го́лодом пид́іти, гй́біти, мл́іти, му́чнитис(я)*; истомит(ь)ся, измучит(ь)ся от г-а — намл́ітис(я), вймучит(ь)ся го́лодом; морит(ь) г-м—морит(ь) го́лодом. голод́ити; утолят(ь) г-д — ути́шат(ь)*, заспо́кóвати, гаму́ват(и) (сов. ути́шити, заспо́кóбіти, угаму́вати) го́лод; умират(ь) от г-а — по́мират(и) го́лодом, з го́лоду; во время г-а пид́ го́лод, за го́лода || - да́ть—голоду́вати; голода́ющий (как прилагат.)—го́лодний*. го́лодник (допомóга го́лодним) || - дний го́лодний; влачит(ь) г-е существование — *пид́іти, гй́біти го́лодом, живот́іти го́лодним жит́тям* || - довка, - д́уха—1) голо́днеча; 2) (г-а заключенных, тюремная)—го́лодний стра́нк.

Гололедица—о́желедь-ди, о́желеди́ци, голош́ік-щóку.

Голос—го́лос; во весь г-с — на вв́есь (ш́лий) го́лос, (грубо)—на вв́есь рот, на всі за́ставки*; в один г-с—[у]в_одно́*; совещательный, решающий г-с—дорáдчий, ухва́льний го́лос; подача г-в—голосу́вання || - сит(ь) (ири́читати)—голосит(и), завóдити || - сова-

ние — голосування; приступать к г-ю — *іті (сов. піті) на голосі*, приступати до голосування || -совать — голосувати || -совой — голосовой; г-я связка — голосник, голосовая струна.

Голословный — бездвідний, необгрунтований*.

Голоштаник — безштаник, голоколінень, голодраник.

Голубеть — блакитіти, голубіти || -бизна — блакить-ти, голубиць* || -богатый — блакитнявий || -бой — блакитний, голубий.

Голубить — голубіти.

Голубь — голуб (ж. р. голубка).

Гольий — гблий; совершенно г-й (выражит.) — голысьм-гблий; гол как сокол-гблий, як бубои, як лопуцьок, як турецкий святій; г-и руками (без ничего) — голіруч (то такий зарізяка, що до нього голіруч не пристуїншся) || -лытьба, -ль — голота, голеча, злидні-пів.

Гомерический — гомеричний.

Гонение — гонительство на кого, (притеснение) — утиск[и] -ку -ків || -нимый — гнаний || -нитель — гонитель, (притеснитель) — утискач.

Гонец — гинень, гонбень.

Гонка — 1). (бег в запуски) — перегбни (р.-нів); 2) (спешка) — гонїтва гоньба.

Гонор — гбнор.

Гонорар — гонорар.

Гоноррея — гонорей, збуряца.

Гончий — гончий* || -нчая (собака) — гончак-ка.

Гончар — ганчар-ря || -рный-рский — ганчарний, ганчарський || -рство — ганчарство.

Гоньба — гонїтва, гоньба || -нять — ганяти, туряти (шлісінський день туряють менше по всіх усюдах) || -няться — ганятися угаяти за чим; гоняющийся за чем-ниб. (большой любитель чего-ниб.) — гонїтель (ж. р. гонїтелька) за чим. на шб.

Гора — гора; склон[ы] горы — узбич-узбичи, узбичья, схил[и] гор; отрог горы — відібга; цепь гор — пасмо гір; в гору (вверх по горе) — у гору, під гору. на гору; под гору (вниз по горе) — з горі; по горе — горбю. по горі (горбю посувається валька; горбю ростуть молоді дубки); ити в гору — іти в гору; налететь как на каменную гору — мов на твердий мур покладатися; как гора с плеч мов камінь із пліч; сулить золотые горы — золоті гори обіцяти, кози в злоті

показувати; нир горой — бенкет на всю губу; стоять за кого горой — *обставати, стояти за ким, за когостібною горбю* (сов. обстати); не за горами — не за горами.

Гораздо — куді*, геть. далеко, багато, значно (він знається на цих справах куді краще, ніж ви гадаєте).

Горб — 1) горб; 2) (спина, хребет) — хребет. кряж-жа, спина; гнуть (погнуть) г-б — гнүти (попогнүти) хребет, снїну. кряжіти (попокряжіти); заработать г-м — *запрацювати, загорювати хребтом, крїжєм* || -батый — горбатый, горбастий* (быв у нього син-одинець та й той горбатый удався; горбастий ніс); делаться г-м горбати (сов. згорбати) || -бин[к]а — горббви[к]а горбок || -бистый — горбватий, горбуватий. горбастий || -бигься — гбрбити-ся || -бун — горбанья (ж. р. горбуля) || -бушка — окраець.

Горделивый — гордівливий гбр[овит]-ий || -дец — гордівник. гордїй-дїй, гордїня || -диться — пишатися, гордїти, гордїтися чїм, з чого || -дость — гбрпїсть-дosti, гбрдош-шїв || -дый — гбрдїй (чим, з чого) || -дыня — гордїня, гбрдош-шїв.

Горе — гбре, (беда, несчастье также) — ліхо, (чувство горя также) — жаль, туга, журба; предаваться гору — в тугу вдаватися; жгучее горе — пекучий жаль; горе охватывает — туга, жаль понімає, обнімає; с горя — з гбрі; причинить горе — завдавати гбрі, жалїб, туги, завгбрювати кому (сов. завдати..., завгбрити, загорчїти); живет с г-м пополам — живе ліха прикупївши; а ему и горя мало — а йому й байдуже[чки], а йому ані гадки...* й за вухом не свербїть*; испытать, изведать много горя — зазнати багато ліха, скуштувати гїркі вїпїти кївш ліха; мыкать горе — поневїрїт-ся, горювати, горювання приймати; с г-м пополам (сделать что) — з тяжкою бїдбю*; раздобыть, приобрести что-ниб. с г-м пополам — розгорювати, розгбрити шб, розгорюватися на шб, загорювати що (розгорював собі якое хатїнку та й живе); с г-м добытый — загорьований; горе постигло кого — гбре. ліхо впадо на когo; случилось, приключилось горе скбїлося ліхо (з кїм), спобїгло. снїткало... когo; горе-ученый, горе-художник... — бїда не вчїний, жалю гїдиний, гїркий* учїний (отб

ще мені цей адміністратор гіркий—
чисто напасть).

Горевать—1) (печалиться)—журитися
[за] чим, тужити за чим, убиватися,
побиватися за чим; 2) (бедствовать)—
горювати, бідувати, поневі-
рятися.

Горелка—нальнийк.

Горестный—бдісний, тужний, жаль-
ний*, жалісний*, гіркий || -ресть—
бдість*-ти, жаль, туга; г-и—бдіщі-
щів, жалі.

Гореть—горіти, палитися; (об освеще-
нии)—світитися (у них аж три лам-
пи світяться); (г-ть бурно, с боль-
шим пламенем)—палахотіти; (г-ть
слабо, мерцать)—блімати (далеко
десь блімають самотні вогниці);
(г-ть без пламени, рдеть)—жівріти,
жаріти, паленіти, пашіти (у печі
жіврів жар; зоря жівріє на сході;
лице йому паленіло, нашійло з сб-
рому); горелый—горілий, пале-
ний.

Горец—верховинець, гірняк, горяний.

Горечь—гіркість-кости, гіркота.

Горизонт—обрій горизонт || - таль-
ный—горизонтальний, поземпція.

Гористый—гбрянний, гористий, гору-
ватий, горуватий.

Горлан—горлань-ія, горлаі-лая || - ла-
нить—горлати || -ластый горлатий.

Горло—гбрло, горлянка; кричать во
все г-о кричати на все (на ціле)
гбрло, на всі заводи, заставки, на
всю губу; по-горло [чего-ниб]—до-
[не]схочу, по саму завязку [чого];
становиться попереk г-а—[у] попереk
гбрла ставати*; драть г-о—горлати;
приставать с ножем к г-у—* напо-
сідатися (сов. напосістися) на кого,
сікати (присікати) до кого гвал-
том, притьмом, з ножем до гбрла*
(притьмом на мене напосівся: дай та
й дай гробшей; що-ж би я зробив,
як до мене сікаються гвалтом); ды-
хательное г-о—дишник, дихало ||
- ловой—горловий || - лышко (сосу-
да)—шійка

Гори, ишло—гбрно, гбрен (р. гбрна).

Горничная—покоївка.

Горнопромышленность, заводство—
гірництво || - промышленный, за-
водский—гірнич[ий] || - промыш-
ленник, заводчик—гірнопромисл-
вель || - рабочий—гірник; а ближе: (в
каменоломнях)—каменяр-ра, (в руд-
никах)—рудник, (в шахтах)—шахтар-
ря.

Горностаи—горностаі.

Горный—1) гірський; г-я цепь—гір-
ське пасмо; г-й кряж, хребет—гір-
ський кряж; 2) (горнопромышлен-
ный)—гірнич[ий]; г-е дело, промы-
сел—гірництво; г-й инженер—гірні-
чий інженер*, інженер-гірнич[ий]*.

Город—місто, гброд.

Городить—городити; г-ть чепуху,
взор—верзти пісенітницю, абй-що,
ка-зна-що (не верзі абй-чого).

Городище (место, где был город)—
городіще.

Городовой—городовійк.

Городки (игра)—скраклі-лів.

Городской—міський, городський; го-
родянский (міський, городський
парк; городські, городянські звичаї).

Горожанин—городянин.

Горох горбх; при царе Г-е—за царя
Горбха || ховий—горбховий, горбх-
вяний; чучело г-е—опудало, курча
вбва; шут г-й—блэзень || -шина—
горошина.

Горский гірський.

Горсть, тка—жмєня, жмєнька.

Гортанный—гортанний, горловий ||
- тань—гортань.

Горчить—1) (делать горьким)—гірчити,
2) (отзываться горьким)—гореніти
|| - чница—гірчиця || - чичник—гірчи-
чник || - чница—гірчищница.

Горшечник—ганчар-ря.

Горшок—гбрщик, гбрнець.

Горький—гіркий; надоел пуше г-й
редьки—уївєя, мов той хрін, остогід,
остобісів*, увривєя || - коватый—
гіркуватий, пбгіркий, гірчастий.

Горючий—палкий, горючий; г-е сле-
зы—палкі, пекучі слэбзи.

Горячечный—гарячкбвий.

Горячий—гарячий (гарячий ббрщ; га-
ряча натура); (пылкий, жгучий
чаще)—палкий (палкє кохання; палка
пробва; палкий заклик; палкий по-
цілунок; палкє бажання); г-е время
—гарячий час, гаряча поря; стано-
виться г-м—гарячіти || - рячо—гаря-
чє, палко.

Горячиться—гарячитися, гарячкувати,
тріпатися (та ти не тріпайсь, кажі
ладом); не горячась—без запалу,
ладом*, (миро, миролюбиво также)—
лагодом*, лагідком*, (не спеша
также)—пбвагом* спроквола.

Горячка—гарячка, (болезнь также)—
[в]огневійця; пороть г-у—гарячку-
вати, *гарячку хапати збивати*.

Горячосгь пал[кість]-палу-палкости,
зана[льність]-запалу-запальности.

Горячо—см. Горячий.

Госпиталь[ний]—шпиталь[ний].

Господин—пан; (владелин, владыка)—
володар-ря, владар-ря; г-н положе-
ння—володар*, пан становина; г-а
(баре)—пані, (собират.)—панство,
(выразит.)—панота, панва (ач. скіль-
ки ті панви знов намибилося);
2) (как форма называння, титуло-
вання)—пан добродій (добродій
Пуанкаре зіволів одвідати поле
бюю; видно не все гаразд, раз
уже Еріб скликає до себе панів
міністрів); г-а—панове, панство. до-
бродійство (нехаї панове імнерія-
лісти цього не забувають).

Господство—панування, (высшая.
верховная власть также)—звєрхність-
ности, (преобладание)—горування*
(боротьба за визволення з-під ан-
глійської звєрхности; горування без-
посередніх імпульсів)||-дствовать—
панувати; (преобладать, брать верх)—
горувати (в його творях го-
рує гола манірна техніка); господ-
ствующий—влад[ич]ний*, командний,
пануючий, (преобладающий)—пере-
важний (владічні класи; переваж-
ною мовою дворянства була мова
французька).

Госножа—1) (барыня, хозяйка)—пані[я];
2) (владычица, властительница)—во-
лодарка; 3) (форма называння, титу-
ловання)—пані, добродійка.

Гостеприимный—гостинний, (хлебо-
сольный)—учтивий || -имство—го-
стинність-ности. (хлебосольство)—
учтивість-вості.

Гостинец—гостинець.

Гостиница—гостиниця, готель.

Гостинный двор—кунецький двір.

Гостить—гостувати, бути в гості ||
-сть—гість-гостя; в г-н, в г-х...—в
гостіну в гості, в гостіні, в гостях...;
приимать г-й—гостити, вітати. при-
імати гостей.

Государственник—державник || -дар-
ственность—державність-ности ||
-дарственный—державний || -дар-
ство—державна.

Готический готичький, готичний.

Готовальня—готувальня.

Готовить-ся—готувати-ся (готую-ся),
готовити-ся (готовлю-ся), а ближе:
1) (собирать-ся, снаряжать-ся, приво-
дить [себя] в надлежащий вид)—ла-
годити-ся, ладнати-ся, лаштувати-ся,
споряджати-ся, рихтувати-ся (лагодь
чемодани, бо завтра їдемо; ладнає
до друку 2-ге видання творів; Фран-
ція віддавна вже лаштувалася до ре-

ваншу); 2) (приготовлять изготовлять,
—виготовляти (завод виготовляє обла-
дування для шахт та конален);
3) (предназначать [себя] к чему, про-
чить куда)—способити. лагодити,
рихтувати (лагодили мене в адвока-
ти, а опинився би-де; мене рихтували
на інженера, наперекір моїм бажан-
ням); 4) готовится война, рефор-
мы и проч.—занбєється, кладється,
берється на війну (давнє вже занб-
силось між ними на війну); 5) (стря-
пать)—куховарити, варити щє, обра-
тисся з чїм.

Готовность—готов[н]ість - в[н]ости;
быть в г-н—бути наготові, вгото-
ві, готовим* до чєго; бути в гото-
[н]ості* (наше військо, наготові,
готовє до бюю, стояло на кордоні;
вorbжі армії перебували в цілкові-
тій бойовій готов[н]ості); с г-ю
делать что-ниб.—радо, охоче, з го-
тов[н]істю* щєсь робити (він радо
пріийав моє пропозицію).

Готов[ый]—готовий (крамійця гото-
вого бдягу; військо, готовє до бюю,
на бії; готовий він їхати чи ні? го-
товий до послуг); (согласный склоп-
ный что-ниб. [с]делать чаще)—ладний
(ладен-днє-днє), радний (я ладен
для вас це зробити. та не моя на
це сила; тисячі люду радніші були
головою наложити за цю ідею; но-
всякчас ладна реготатися).

Гофрированный—пібений, гофрова-
ний.
раб—граб.

Грабег-бительство—грабіж, гра-
бування, грабунок; (обирательство.
вымогательство, лихоимство так-
же)—здїрство, дерїїство*, дряпїж-
ництво (по судах було такє здїр-
ство, що годі було й пристунити-
ся) || -битель—грабіжник; (обирало,
вымогатель, лихоимец также)—здїр-
ця, дерїї-рія, дряпїжник || -битель-
ский—грабіжницький; здїрницький.
дряпїжницький || -бигь—грабувати;
(тянуть, захватывать что-ниб.)—гяр-
бати (цей уряд гярбав усє, щє тільки
під руку попадало).

Грабли—граблі.

Гравер-вировальщик—гранер, граві-
рувальник || -вировать—гравірува-
ти || -виора—гравіора

Гравий—рїнь рїни. жорства.

Град—град || -добитие—градобїї-ббю,
градобїття

Градация—градация.

Градусник—градусник || -дус—градус.

- Гражданин**—громадянин (ж. р. громадянка) || -жданский — 1) (общественный)—громад[ян]ський (громад[ян]ська повинність, громад[ян]ський обов'язок = г-й долг; громад[ян]ська війна; громадянська відвага, мужність=г-е мужество); 2) (в противоположность военному церковному)—цивільний (курсе цивільного права; інститут цивільних інженерів) || -жданство — громадянство; пользоваться правами г-а — мати права, заживати прав* громадянства.
- Грамм**—грам.
- Грамматика**—граматика||- тический—граматичний.
- Грамота** - 1) грамота. письмб; учиться г-е - учитися грамоти; 2) грамота. лист; верительная г-а вірчий лист; охранная г-а охоронний лист; дарственная жалованная г-а — дярчий, даровийний, надарчий лист || -мотей—грамотий, письмак || -мотный - письмениий, грамотний (последнее также в широком значении = сведущий, владеющий грамотой чего-нибудь: статья шкбм грамотна).
- Гран** (аптек.)—гран[о].
- Граната** (снаряд) граната.
- Грандиозный** грандіозний. (исполнительский, гигантский) — велетєньський. (величавый, чєстєвєний) — величний (югб величні заміри пішли марно).
- Граненый** — гранч[а]с[т]ий, гранчєстий || - шить — гранкувати.
- Гранит[ный]** граніт[овий].
- Граница** меж[а], грань-ни, гранія; (государственная) — кордби; выходить из г-ц приличия и пр. - перебирати (сов. перебрати) міру, переходити (перейти) межі пристбїности... || - шить — межувати (ці дві галузі освітньої справи щільно межують одна з одною = . . г-т между собой).
- Грань-ика**—1) (граница между плоскостями. самая плоскость многогранного предмета) — грань-ни, гранка; 2) (= граница) — см. это слово; 3) (типогр.) — гранка.
- Графа** — граф[а], (столбец) — шпальта || фика + графика || -фит—графит || -фить — лініювати, лінувати* || -фический — графічний.
- Графин** кар[а]фка графін.
- Грациозный** — граціозний, граційний || - ция грація.
- Грач** — грак гайворон, (собират.) — гайворбїня.
- Гребень**, - бешок, - бенка — 1) (г-нь горы, крыши и пр.) — грєбїнь-бенн.
- шйт 2) (для расчесыванья)—грєбїнь, а также: (для волос)—грєбїнець, грєбїчєк, (для льна, пельки и пр.)—грєблєка.
- Гребец** грєбєць, (на сенокосе также)—громадільник.
- Греза**—(видение, сновидение, фантом) — мар[а] (мн. мари); (приятная г-а, фантазия, мечта)—мрія (дївнї мари бєнтє-жилл югб сби; мар[а] розп[а]чєного мбзку; солбдкї мрїї оповїли їй д[у]шу) || - зить — м[а]рїти, (приятно г-ть, фантазировать, мечтать) мрїяти, спувати мрїї (вві сїї він т[я]жко м[а]рїв; л[а]гїдно мрїяла, м[а]рїла про золоту 'рїйдєшїсть); грєзїтся—м[а]рїється, мрїється.
- Грелка** грїлка.
- Греметь**—грїмити грїмотїти, грїмотати; (последовательными ударами)—грїмати (о стрельбе также грїмати) (грїм грїмїв, грїмав; чотїрї днї пбспїль грїм[а]ли гарм[а]ти; пбсуд, дзвбник бараб[а]н грїмотїть); грємящїй (как прилагат.)—см. Грємучий и мучий—грїмкий, грїм[у]чий (грїм[у]чий г[а]з).
- Грестн** — грєбтї; (граблями также) — громадїти; (веслами также)—веслувати; (лопатою руками и пр. также)—горїути, (о деньгах и пр. = грїбздат[ь] г[а]рбати (бт уже хто грбшеф г[а]рбав горїув, грїб силєнну сїду).
- Греть-ся**—грїтї-ся, вїгрїв[а]тї-ся (любїли наш дїд[у]сь на сбєчєку вїгрїв[а]тїся).
- Грех** - грїх; в г-х вводит[ь] — до грїх[а] призвбдити (сов. призвєстї); искупать заглаживать г-х — пок[у]тувати, покрїв[а]ти (сов. спок[у]тувати, покрїтїти) грїх; отпускать г и кому — розгрїш[а]ти (розгрїшїти) когб; ест[ь] г-х — нїде правди дїти, нїде грїх[а] пот[а]тїти; с г-м пополам — с[я]к-так з бїдбю* (якось ужє з бїдбю залат[а]ли югб та й оддалї). смертний г-х — смертєльний, непрощєний грїх; мой г-х—мїй грїх, мой вїн[а], причїна.
- Греховный** грїхбвний || -ховодник—грїхбвда.
- Гречиха**—грєчка || -невый—грєч[а]ний.
- Грешить** — грїшїти. (г-ть чєм)—*слабувати, хїбувати на шб*(усї ці прєк[т]и слабують на безгрунтбвнїсть, вїдрванїсть од житт[я]) || -шник—грїшник || -шно грїшно грїхбвно; грїх (жїв він грїшно грїхбвно; грїх такє робїти) || шный—грїшний.
- Гриб** - грїб. г[у]ба.
- Грива**—грїва.

Гривенник — грівенник

Грим — грим || - мировать-ся — гриму-вати ся.

Гримаса гримаса, міна* (ноб співанки та чудерицькі міни припáli до душі всій нашої дiтворі); корчить, делать гы гримасничать — кривити-ся викривлятися. кривити, викривляти, виробляти (сов. скривити викривити, зробити) міни, гримаси, гримасувати || - масничанье — гримасування, гримаси*, міни*, викривляння.

Грип — грип, інфлюєнза.

Гроб — 1) труна, домовина, трумна; 2) могила — гріб-гробу; в г-б глядеть, стоять одною ногою и г-у* на далекій, великій путі*, над гробом стояти, на смерті бiти, (насмешл.) — три чісниці (пів-чверти*) до смерті комy, загиати в г-б — на тiй світ загиати; до г-а, по г-б до скiбу, до віку, до смерті-віку || - бицца — гробийци; (могильний памятник) — нагробок || - бовой — 1) (относящийся к гробу) — трунiвий; 2) (могильный) — гробовий; до г-й доски — до сiдної дiшки || - бовщик — трунар-ря || - бокопатель — гробар-ря.

Гроза гроза, громовиця, (с сильним дождем) тiча || - зовой — грозовий, громовий, тунний.

Гроздь — грiно, грiка, кiтяг, кiм'ях.

Грозить — ся — грозити-ся; (угрожать чем, предвещать нечто дурное) — загрожувати, погрожувати (погрожують нам війною); (пугать, страшать) — нахвалитися, похвалитися на когi, страхати когi (як ото виказали на ньiбо, так вiн нахвалiвся силити); (выражать угрозу изгладом, жестами) — сваритися на когi (мати було посваритися на мене пiльцем, а не скажуть ничiбо) || - зний — грiзний || - зно — грiзно, згрiзна (згрiзна на мене глянув).

Гром — 1) (во время грозы) — грим-гробу; 2) гук*, гриміт*-моту, (грохот) — гуркiт-коту (побiдний гук оркестри; невгiвний гриміт далiких гармат); г-м аплодисментов — бiри бплески*.

Громада, дiна — громаддя, велiч-чи, велеть*-ти (заменяют и мн. ч.: здiлеку бовваіла похмiра велеть — нафтові вiшки та инстiрни); (прозанч.) — махiна, одорб[а]ло; (только о здани и пр.) — озiя; (только о чловеке) — лiбус || - мадний — величiзний, величiнний.

Громила — харциз[яка]*; (грабитель, вор) — грабiжник, злбдiй (а щоб нас настрашити, привiв iз собiю двiх здоровiнних харцизiв; грабiжники дiсталися до банку через горiще) || - мить — громити.

Громкий — голосний, гучний (голосний, гучний побстрiл, процес); становиться громче — голосiшати, гучнiшати (сов. поголосiшати...) || - мко — (вслух) — угблос, на-гблос, гблосио (читай угблос, щоб усi почули); (звучно) — гблосно, гiчно (гблосно, гiчно пролунав дзвiнок).

Громовержец громовержець*.

Громовий — мiвий — 1) громовий (позаторiк лiто громовi булi); 2) громовий, гримий (громовi, гримi, промiва); (громкий также) — гримкий (назад! погукнiв вiн гримким гблосом) || - могласний — 1) (громкий) — см. Громовой 2); 2) (гласный) — голосний, привселiдний* (це привселiдне обвинувачення з парламентської трибуни занекобiло булi мiнiстерські кiла) || - могласно — 1) (громко) — *громовим, гримий, гримким гблосом, на цiлий гблос*; - 2) (публично, во всеуслышание) — на-голос*, привселiдно* (при багатьiх свiдках вiн на-голос заявив, що зрiду не брав цих грiшей).

Громоздить — копичити, накопичувати, нагромiджувати || - моздкий — невкладистий, завiлий*, завальний.

Громоотвод — громозвiд-звiду.

Гроыхать — гримотати*, гримотiти, вигримляти*, грюкотати, грюкотiти (сов. гримотиути*, [вi]гримнути*, грюкiнути) (правiроч за горбiм рiвномирно й вiажко гримотали гармiти; вигримляючи кайданами, сiнули вони в дiщ та мряку).

Гросс — грiс.

Грот — грiта.

Грохнуть[ся] — гримнути[ся], бризнути[ся]*, гiпиути[ся], хрiбинути[ся] (так i бризнувсь менi в ибги).

Грохот — гуркiт - коту, грiкiт - коту, (глухой) — гiгiт - готу; гуркiтнява, гуркотiнiча, грюкiтнява (чiти гуркiт далiкого побiзда; там у заводi така грюкiтнява, що й слiва не чiти) || - хотать - 1) гуркотати, гуркотiти, гурготiти, грюкотати, (глухо) — гуготити; 2) (хотать) — реготати, григотати*.

Грош — (полкопейки) — шаг, шеляг; (вообще ничтожная сумма также) — конийка; ломаний г-ш — ламаний шаг,

щербата копійка (копійки щербатої не варт); г-и (ничтожная сумма)— [мизерія] копійки*, мизерія (у нас робота без виробу, а платять копійки); пропавши за г-ш—*пропавши за копійку, ні за понюшку тютюну, ні за напою душі*; и на г-ш нет правды—*немає правди й на копійку*; ии г-а за душой—*немає й копійки за душею*; в г-ш не ставить—*за ні[за]що мати, брати, і за вустілку не мати* || - шовый (дешевый, невысокого качества)—копійчаний* (копійчаний талант).

Грубеть—грубі[ша]ти, грубінути, (делаться жестким) — жорсткішати*, шорсткішати*, цупкішати* (від тако́го життя людина грубіє, жорсткішає; шкіра на руках шорсткішає, цупкішає) || - би[яни]ть—грубіянияти, грубіяништувати || - бость—грубість бости, (жесткость) — жорсткість, шорсткість, цупкість, (невежливость; невежливое, грубое слово, поступок)—грубіяństwo, грубощі-щів, незвичайність* ности, (сильнее)—брутальність || - бый—грубий, (жесткий)—жорсткий, шорсткий, цупкий, (невежливый)—грубіяньський, незвичайний* (сильнее)—брутальний (груба, жорстка, шорстка нату́ра; груба опра́ва; цупка матерія; грубіяньський учінок)

Груда—1) (куча)—ку́па, горá*; стіс (ку́пи, гори ка́міння; стіси книжок, паперів); 2) (глыба)—брыла, груда*, (пласт)—скиба* (брыли, скиби чорнозему).

Грудни[к]а — груд[и]ниа || - дной — грудний, огрудний; г-я клетка, — огрудля; г-й ребенок — немовля- [тко]-ляти-[тка], (точнее)—пригрудча́ти, пригрудна*, залáзушна дитина || -добрюшная преграда—діафра́гма, погрудниця*, грудочеревна перетинка || - дь—грудн-дей, перса, (поэтич.)—лоно; ед. грудь-ди применяется только к женской груди-сосцу (здоровий, широкій у грудях хлопець; жінка з надмірно розвиненими персами грудьми; пра́ва грудь більша од лівої; тулила діток до матеріного свого лона); вздохнуть полно́й г-ью, во всю г-дь—зідхну́ти на всі, на повні груди; кормить г-ью—годувати грудьми, груддю; отнимать ребенка от г-и—відлучати.

Груз — вантаж-жу́ || - зить-ся—ладувати-ся, вантажити-ся || - зовладелец, -зохозяин—власник вантажу́ || - зо-

вик — ваговіз-voзу || - зовой—вантажевий, вантажний || - зоотправитель—*відправник, посилач вантажу́* || - зополучатель—*відбирач, одержувач вантажу́* || - зчик — ладівник*, вантажник

Грузный (тяжелый, массивный) — ваговитий*, завалий*, дебелий, (выразит.)—бамбулуватий*, одороблий*.

Грунт—грунт || - товать—грунтувати || - товой—грунтовой; г-я вода—жильна, грунтова, позашкурна вода.

Группа—гру́па; гурт, громада; купа (ум гурток, громадка, купка) (4-а група 2-ого курсу; група „Визволення Праці“; громадянство поділилося на дві групи, громади, два гурти; збійвшися в одні гурт, в одну громаду, демонстранти рушили далі; по вулицях гуртками, громадками, купками снували люди) || - ппировать-ся—гуртувати ся, громадити-ся, купити-ся, групувати-ся || - ппировка (об'єднання, группа)—угруповання, згуртування* (в польській соц.-демократії гбстро позначилися два угруповання).

Грустить—смутитися, смуткувати, журитися [за] чим; сильно г-ть—тяжко смутитися... || - стный — смутний, зажурний*, зажурений, журливий; делается г-м—смутніти (сов. осмутніти) || - стно — смутно*, [за]журно, журливо || - сть—смуток, жур[б]я; наводит г-ть—смутити, навівати смуток

Груша—гру́ша || - шовый—грушевий.

Грыжа(мед)—гилá, килá, гриж*(муж.р.).

Грызния—гризний, гриз[и]ниа || - зть—грізти; (о мышах, червях и проч. также переносно)—точити (шашіль дєрево точити; туга йому серце точила); г-ть семячки, орехи—лузати насіння, горіхи || - зться—грізтися || - зун (зоолог)—гризун[е]ць.

Грыда—гряд[и]на, стяга́, пасмо (дє яка грядина, то зацілило, а в долині повимокало все чисто; далєко на шведь тягнеться стяга́, пасмо гір); речная г-а—забра, лава, (крупнее)—поріг-рбгу || - дка (огородная)—грядка.

Грядущий — прийдєний, потбмний, майбўтний || - душее (как существ.)—прийдєшність-ности, потбмність-ности, майбўтність-ности.

Грязевой—багновий* || - лечебница—багнолікарня* || - лечебный — багнолікарний* || - зный—кальний, а ближе: 1) (замаранный, неопрятный, также переносно)—брудний, нечистий (брудна сорбчка, кімната; брудні.

нечісті справи); 2) грязький, багністий (грязька дороба) || - зно—кально, а ближче: 1) брудно, нечісто (в хаті брудно); 2) грязько, багністо (на дворі грязько) || - зь—кал, а ближче: 1) (нечість, загрязнення, г-зь от неоприятности, также переносно)—бруд, нечість-ти; заматерелая г-зь на теле—леп (в кімнаті бруд, сміття; не знає життєвогo брудy); 2) багнo, болoтo, грязь-зи, грязюка; (плизан)—твaнь-ни (по вулицях багнo пікoли не просихає); целебные г-и—[з]ілюшi багна*; засохшая, замёрзшая комьями г-зь—груддiя (ед. грудка), колоть-ти; во нiться, валяться в г-и—бaбратнiся, барложитися в багні, болoті; [в]топтати в г-зь, [с]мешати с г-зью—*в багнo [в]топтати, [с]паплюжити*; ударить лицом в г-зь—*осоромитися, на кал сісти* (та вже не бійсь, на кал не сiдемо).

Грянуть—грим[о]ніти, рев[о]ніти (гримонув грім; ревіла оркестра).

Губа—1) губа; г-ы—губи, [в]уста; розвесити, распустити г-ы—розпустити губи, капці; у него г-а не дура—в нього губа не з лопуцька, він знає смак; ладуть г-ы—закопити губи; сжати г-ы—стиснути, (крепче)—зціпити губи; 2) (залив)—сага, затока.

Губерния—губернія || - рискний—губерський, губернійський.

Губитель—погубитель, згубця, погубник* || - бительний—згубний, погубний, загубельний || - бить—запапати, збавляти, губити. (напрасно, попусту растрачивать, истреблять)—марнувати (не збавляти собі здоровля, кинь оті покуреньки; серце болить дивитися, як воїні ліс марнують).

Губка (зоолог.)—губка || - бчатий—губковатий, губч[а]стий.

Гувернантка—гувернантка.

Гудеть—густі, гудіти, гучати; (глухо)—стугоніти, дудіти, гуготіти (гудять гудки по фабриках; земля стугонить, дудить, гуготить під ногами) || - док—гудок.

Гуж (в упряжи)—гуж || - жевой—тягловий (тяглові повинності) || - жем—1) тягло (до Київa крам проба-

лжено водбю, а далі тяглом); 2) (гуськом)—см. это слово.

Гул—гук, (глухой)—стуги-гону, гугит-готу || - лкий—лункий*, гудючий || - лко—лунко*.

Гульба—гульний, гүльбини, гүльбоці || - ляка—гультий-тяя, гульвіса || - льяне—[по]гуляння, гүлянка, погулянка || - лять—гуляти; (совершать прогулку пешком)—проходжуватися, на прохід[ку] ходити; (расхаживать, похаживать)—походжати; г-ть напропалу, во всю—гүльма гуляти, на всю губу, на всі заставки гуляти.

Гуманизм—гуманізм || - мапитарний—гуманітарний || - майний—людяний, гуманний.

Гумми—гүма || - ммнарабик—[арабська] гүма || - ммилак—гүмлак || - ммиластик—кавчук, гүмластик.

Гумно (крытан-постройка)—күня, стобла; но обычно для молотбы и складыванья необмолоченого хлеба служит открытая площадка—тік (р. тбку).

Гурт (скота)—гурт || - товицик—гуртовик.

Гурьба—гүрма, бүрса, ватага, күпещ* || - бой—гүрмом, гурманом*, күпшэм.

Гусеница—гусенія, (собирает.)—гүсін-сени.

Гусиный—гүсячий, гүсій; г-я кожа—сіроти.

Густеть—гүстшати, гүскинути, (плотнеть)—тужавіти (холонучи, віск тужавіе || - стой—гүстий (гүста каша, гүстий ліс; (обильный)—рисий (рисні сади; рясні яблука; рясний піт); (густой и высокий)—бүйний (бүйне жито, бүйне волосья); гүще (как сравнит. степ. прилагат.)—гүстий (учбра гүстий бүй бoрн), рясніший, бүйніший || - сто—гүсто, рясно, бүйно; гүще—(как сравнит. степень парения)—гүстш[e] || - столитвенный—ряснолістий, гүстолістий, рясний || - стота—гүшпа.

Гусь—гүсак, (самка)—гүска, гүсь (ж. р., род. гүси); множ. гүси || - ськом—вїтягом*, шилом, упрбстязж*.

Гуттаперча—гүма, кавчук, гутапєрча || - чевый—гүмвий, кавчуковий.

Гуца—гүца.

Д

Да—1) (утверждение)—так, егє [-ж] (Був ти у нього?—Так.); (энергичное утвержд.)—авжєж, атбж (Був ти в

нього?—Авжєж); да всдь...—таж, таджє[-ж] (таджєж вона сказала, но прийде); 2) (союз)—та (Іван та Петро;

хотів би, та не пускають); 3) (междоментне) — (знак припоминання) — ага́ ага́, о́т іще́ що́: пі́діть ви. .); (знак возмущення) — еге́ еге́, говори́ти ви всі́ умі́єте...); ізнак прика́зання); та ну́бо кажі́ть! = да говори́те же; да бу́дет!—хай бу́де!

Дабы—шоб[и].

Давать—дава́ти-да́ти; дай-ка!- да́й-по! да́й-ли́нень! давай-те-петь, писать и пр. і — ну́м[о] (співа́ти, писа́ти...); давай бог ноги — дра́ла. х́оду (а він як но́бачив—та дра́ла); д-ть в обрeз—ви́дави́ем дава́ти; д-ть себе в чем о́чет—бу́ти свідомим чо́го*. усвiдо́млюва́ти собі́ що*; д-ть по́нять—дава́ти на здо́гад; д-ть зна́ть—дава́ти відо́ма*; д-ть о себе зна́ть—зго́лошува́тись* сов. зго́лосі́тися) (охóчі хай зго́лосі́ться в паркóмі; д-ть себе́ зна́ть, почувствоват́ь — дава́тися в зна́ки в т́ямкі

Давить—дави́ти. тíснути; (гнeсти)—гнíти́ти і́горе но́го гнíти́ло); (сильне, можить)—ча́вити; (жать, беспокоить, трудить)—му́ляти (чо́біт му́ляе); давя́щий (тяжелый, гнетущий —гнíти́очнi (не видóвище справля́е гнíти́оче вражі́ння) || -вка — [с]тíск, тíскня́ва (вчи́вся вели́кий стíск) || -вление — тíск, на́гнíт (атмосфе́рний тíск; на́гнíт на буржуа́зію).

Давний - вни́шний—да́вний || -вно—дави́б; не так д-о—не що-дави́б; до-вольно д-о — но́давно, дави́нько || -вномину́вший - внопроше́дший—дави́номину́лий || -вность—да́вність; (прише́дший в д-сть — за́давний).

Даже—1) на́віть (на́віть воро́гі дивува́лись); 2) (так что́ даже вели́кор. наро́ди. ни́да а́жно)—а́ж (ну́ й закри́чав же він—а́ж стíни дви́гну́лись).

Далекий-ко—дале́кий-дале́ко; далеко-далеко—ген-гeн [дале́ко] (ген-гeн ми пі́демо з то́бю); да́льше-ле́е—да́лі, да́льше; и так д-ее—і́ так да́лі || -ль—дале́чнi, да́леч-чи, да́ли́на || -льпей-ший—да́льший (на да́льших сторíнках а́ктор говори́ть про те...); в да́льнейшем на́да́лі (на́да́лі проси́мо так не ро́бити) || -льни́й—да́льний, да́ле́кий (дале́кий ро́дич) || -льнобо́й-ный — дале́кося́жний*, дале́кобíйний (дале́кося́жні га́вби́ці) || -льновид-ный—дале́козбíрий*, прозі́рливий, да́лекозбíрий || -льнозоркий — да́лекозбíрий || -льность—дале́кість. да́льни́на; за д-стью́ рассто́яния; че́рез вели́ку відда́ль пра́вильні́ взаeмни́и не нала́годжено.

Дамба—та́ма, гать-ти.

Данная (юрид.)—да́нна-ннбí.

Данник—да́нник.

Данные (в значении существ.)—да́ні-них (всі́ ці да́ні промовля́ють за те...) || -ный (прилагат.)—да́ний (в да́ному ра́зі тре́ба-б iзро́бити так...) || -нь — да́нь-ни, да́нна; о́тда́ть д-ь ува́ження—зложи́ти по́ша́ну*.

Дар—1) дар; (подаренная вещь также) —даровíзна; 2) хист, дар, збíність, та́лант, та́лан. ке́бе́та || -ре́нный — да́рований || -ритель — да́рвнíк || -рить — да́рува́ти ко́му́ що́, ко́го́ чíм

Дармоед—дармо́їд || -динчат́ь — да́рмоíдствувати.

Дарование —1) хист, дар, збíність, та́лан[т], ке́бе́та (человек с больши́м д-ем —люди́на з вели́кими збíностями, вели́ким хíстом); 2) да́рува́ння; (пожа́лованне) на́да́ний || -ва́ть — да́рува́ти, о́бда́ровувати ко́го́ чíм, на́дава́ти ко́му́ що́ (при́рода о́бда́рува́ла його́ вели́кими збíностями) || -вi-тый —збíний. та́лановíтий, хистовíтий, ке́бíний.

Даровой—1) дармовíй, да́ровíй (да́ровíй о́бiд); 2) да́ровíзний*, да́рвнíй* да́рíжний (да́ровíзна зе́мля) || -рови́зна — да́ровíзна, да́рвнíзна; на д-нку — на ду́рнийчу́к || -ром—1) за́да́рма; [за]ду́рно; чу́ть не д-м—за́ни́да́рма; 2) (на́прасно)—[на]да́ре́ние, ма́рно (на́да́ре́ние хо́дiв ту́ді), ду́рно; д-м что...—да́рма́ що...

Дарственный—да́ровíзний; д-ая гра́мота, за́пись - да́ровíзний, да́рчий, на́да́вчий лі́ст, за́пис.

Датель—(юрид.) да́вель.

Дательный падеж (грам.)—да́вальний відмі́нок

Датский (географ.)—да́нськíй || -тча-нинн—да́нсьць.

Дача—1) [но]да́ва́ння, но́да́ча; 2) да́ча (ві́н поíхав на да́чу) || -чник — да́ч-ник || -чный—да́чний.

Два—два (род дво́х, дат. дво́м, твор. дво́ма) || -дцатый — два́цятíй || -дцать — два́цять, два́цятeро (да́в два́цятeро о́гiркі́ві).

Двигатель—дви́жийк, ру́шiй, дви́гун || -гательный — дви́жийй, ру́шiйний, ру́ховий || -гать-ся — ру́хати-ся, ру́шати-ся. (сов. ру́шити-ся, ру́хiу́ти-ся), дви́гати-ся, (сов. дви́гну́ти-ся); (д-ать куда́ также) — носу́вати (сов. носу́нути); (д-ться куда́ также)—посту́пати (посту́нiти), носу́ва́тися (посту́нутися); д-ться, трога́ться в путь—

рушати ([ві]рушити) (дивізія рушила в похід; рушай! гукнув отамай); д-ться масою—суїнути (сов. супуги. носуїнути) (всі як один суїули до дверей); д-ться к определеной цели—простувати.

Движение—рух; (мгновенное, разовое д-е)—пбрух (звичним пбрухом скбчив на коня); сделать быстрое д-не к чему—порватися до чбго (маси порвалися булі до влади, та їх здушено); быстрое, суетливое движение многих—ворушя, метушя; (д-не вперед=прогресс)—пбстун; (к определенной цели)—простувания, хід; дать делу д-не—дати справі хід; приходит в д-не—розрушуватися (сов. розрушитися); приводит в д-не—розрушувати* (розрушити), вправляти*, пускати в рух.

Движимость—1) (подвижность)—рухбмість; 2) (движимое имущество)—рухбмість, рухбме майно, рухбмі добра || -мый—рухбмий; д-ое имущество см. Движимость || -жуший (прилагат.)—см. Двигательный.

Двое—двоє (род. двбх); (мягко = нарочка)—двокоб (було в пях дітей двокоб); на своих, на двоих—батьківськими (приїхав батьківськими).

Двоебрачие—двоподружність*, двошлюбність || -брачный—двоподружній*, двошлюбний || -властие—двоевладдя || -душие—дво[є]душність || -душный—дво[є]душний || -женець двокоб, дво[є]жеиенць || -точие—дві крапки.

Двойка—двійка || -ни—близіята || -ник—двоєць*, двійник || -ной—подвійний (подвійні рами. подвійна брехія); двоїстий, двійчастий (двійчасте підборіддя) || -ствениый—см. Двоиной.

Двоить-ся—двоїти-ся; в глазах д-тся—двійнийть ув очах.

Двор—двір; задний, черныи д-р—задвірок; площадь под д-м—дворище; на д-е—(в широком значении, вне дома)—надворі (надворі ще видно, а в хаті пбиочі); со д-а (извне)—з-надвору (з-надвору хата чепурна, а в середині...); скотный д-р—обора, скотарня*, загорода; птичий д-р—пташній, птїчя; постоялый, заезжий д-р—заїзд; гостинный д-р—купецький двір; не ко двору—не під масть (воіа нам не під масть прийшлася).

Дворец—палац, дворець; д-ц труда—палац праці.

Дворник—двіриик || -рня—[двірська, дворова] челядь, двірия, двірська

люди || -ровый—двірський, дворовий; (суш. = д-ый человек) - двора́к, двіриак (ж. двірка, двіриачка).

Дворцовый—двірневий, палацовий. Дворянин—дворянин || -нский—дворянський || -нство—дворянство. Двоородный—...у перших (брат у перших).

Двоязыкий—подвійний, двоїстий.

Двубрачие—см. Двоебрачие || -главый—двоголовий, двоглавий || -грибный—двацятка || -значный—двозначний || -личный—дволичний, двоєдушний || -полюй—двопоблий, || -смысленность—1) двозначність; 2) (непристойность)—непристойність*, непристойний каламбур* || -смысленный—1) двозначний; 2) соромітний*, непристойний* || -степенный—двоступневий || -сторонний—1) двобічний; 2) (взаимный)—обопільний.

Двухдневный—дводенний; в д-ый срок—протягом двбх днів || -колебный—двокоблійний || -летний—дворічний, дволітній; (суш.)—дволіток || -местный—на два місяця || -месячный—двомісячний, в д-ый срок—протягом двбх місяців || -недельный—дво[х]тижневий; д-ый журнал—дво[х]тижневик || -сотый—двохббтий || -членный—двочленний || -этажный—двохпверхбвий || -цветный—двобарвний, дво[х]коблїрний, дво[х]кольоровий.

Дебаты—дебати.

Дебелый—дебелій; (суш.)—дебеляк[а]. дебелень; делаться д-м—дебеліти.

Дебет—дебет || -битор—дебітор.

Дебош—дешпет, бешкет || -ширить—дешпетувати, дешпет збивати.

Дебрь—не́тря (чаще во ми. ч.—не́три).

Дебют—дебю́т || -тировать—дебютувати

Дева—діва; старая д-а—старá діва, перестарок.

Девальвация—девальвація.

Девать, деть—дівати, [по]діти.

Деверь—дівер[ко].

Девиз—гасло, девіз, клич.

Девница—дівчина; быть д-й—діувати || -вический—дівочий, дівчачий || -вичество—дівбцтво, дівування || -вичник—дівч-вечір || -вка—дівка; здоровая д-а—дівєга; бой-девка—кбзир-дівка || -вочка—дівчи́ка, дівча[тко].

Девственник—неза́йманець*, правець || -вственница—дівчина*, діва; не: айт-маниця*, неблазниця*. правия || -вственность—1) дівбцтво, дівбчість, неза́ймаість*, неблазність.

(поэтически) — вінець; лишать д-сти — [по]збавляти (сов. [по]збавити) дівцтва*, справичувати (справичити), (поэтически) — віця розвивати, збавляти (сов. розвіти, збавити); потерять д-сть — утеряти дівцтво*. справичитись*; (поэтически) — втеряти, загубити вінець; 2) (переносно = нетронутость) — незайманість, цілішність || -вственный — 1) дівчий, незайманий, неблазний; 2) (переносно) — незайманий, цілішний (цілішні землі; незаймані ліси).

Девство — см. Девичество, Девственность || -вушка — см. Девица || -вчонка — дівчійсько.

Девяносто — дев'ятдесят[ь] дев'яносто || -стий — дев'ятдесятий, дев'яностий.

Девятнадцать — дев'ятнадцять.

Девять — дев'ять, дев'ятеро.

Девятьсот — дев'ясто

Дегенерация — дегенерація.

Деготь — дьготь. діготь || -рник — дігтяр-ра || -рний — дігтяний (дігтяне мило); дігтярний (дігтярна вулиця).

Дедунка — дід[уць] || -довский — 1) дідівський (дідівські звичаї); 2) дізний (дізні землі та мабтки).

Дедукция — дедукція || -тивный — дедуктивний

Деепричастие — дееприслівник.

Дееспособность — дездатність.

Дежурить — чергувати дежурити || -рний — черговий, дежурний.

Действенный — чинний, активний, дійльний, діючий || -ивное — 1) (продолжительное действие) — чинність, дія, акція (чинність закону — 10 років); (акт, разовое д-ие; поступок) — чин (вм. множ. чинність*), акт; учінок (враждебные д-ия — ворожа чинність); 2) (действие на кого) — вплив*, дія (лекарство не оказало д-ия — ліки не справили впливу); приводить в д-ие — пускати, вправляти* (пустити, вправити) в хід, надавати (надавати) чинності*; образ д-ий — [спосіб] новбдження; оказывать, производить д-ие справляти вплив, впливати, діяти (сов. справити, вплинути, подіяти); 3) (действие драматическое, в драме) — дія (п'еса на 4 дії; дія відбувається в Туреччині); 4) (д-ие арифметическое) — дія || -ивительно — 1) [на]справді, на правду, дійсно, || -ивительность — дійсність; в д-сти — см. Действительно; 2) на ділі*, в дійсності || -ствительный — дійсний.

Действовать — 1) діяти; (поступать) — чинити, робити (коли-б він усє це знав, то не чинив-би так нерозважно); (работать) — робити, працювати (телефон не робить, не працює); 2) (действовать на что) — впливати*, діяти (ніщо на него не д-ет — ніщо на нього не впливає) || -ивующий (как прилагат.) — чинний, дієвий (д-ие закони — чинні закони); д-ая армія — дієва армія; д-ие лица — дієві особи.

Декабрь — грудень || -рський — грудневий.

Декламатор — декламатор || -мировать — декламувати.

Декларативный — декларативний || -рация — декларація || -рировать — декларувати.

Деклассировать — декласувати (декласована інтелігенція).

Декоративный — декоративний || -рация — декорация || -рировать — декорувати.

Декрет — декрет || -тировать — декретувати.

Деланный — (неестественный) — роблений, (притворный) — удаваний, (принужденный) — сїлуваний, вимушений* (усмішка його була якась сїлувана).

Делать-ся — робити; (о чем-ниб. плохом) — коїти (скільки він лиха людям коїв); д-ть что-ниб. небрежно, плохо — партачити, партолити; д-ть что-ниб. медленно, мешкотно — марудитись, момсатись із чим; д-ть что-ниб. легко, как бы играясь — за іграшки робити (от пусте: та ти це за іграшки зробиш); д-ть не ешеша — покваблом*, покладаючи робити; ничего не д-ть (лениться) — байдикувати, баглаювати; решительно ничего не делает — і за холодну воду не берється; от нечего д-ть — знічев'я; д-ть кого чем (давать должность) — настановляти кого ким, на (за) кого (настановили його секретарем, на секретаря) || -ться — робитися, а ближе: 1) (происходить) діятися (немає газет: не знаю, що й на світі діється); (о чем-ниб. дурном) — коїтися (що тільки на світі коїться: брат сестру зарізав); 2) (об изменении, превращении) — ставати (ця армія стає найпотужнішою сілою контрреволюції); д-ться каким — виражається глаголом, образованим от сравнит. степени: д-ется холодным — холоднешає; д-ется зеленым — зеленешає...

Делегат—делегат || -гировать—делегувати.

Дележ-ка—ділба, поділ, паювання, ділення || -лежий - дільний || -ление—1) поділ; 2) (арифм. действие)—ділення.

Делец—діловик, ділок, ділець.

Деликатничать ± деликатності розв'язати || -катний—делікатний; (хрупкий)—тендітний (тендітна панночка).

Делимое (арифм.)—ділення || -мый—подільний || -тель (арифм.)—ділитель || -лить—ділити, (производит дележ также)—паювати.

Дело—справа, діло; тяжбеное дело—позов-звук; плохо дело—краще справа; странное дело—дивна річ; по делу, по делам: їздив у службових справах, за службовим ділом; я до Вас за ділом, справою; вырок суда у справі бандита №; Главная Управа в справах друку; братья за дело (начинать работу)—ставати, братися до діла, роботи; дело обстоит так—справа стоїть так; известное, видимое, ясное дело—відоме, видиме річ; виданное ли, слышанное ли дело—чи-ж видана, чи-ж чувана річ; дело житейское—світová річ; дела нет до чего—байдуже про щоб, до чого; это другое дело—це що інше, ін[ак]ша річ; в чем дело?—в чому річ? дело вот в чем—річ, справа ось яка, ось у чім; в том-то и дело—то-ж бо то й є, тим-то й ба; не в том дело—не в тім річ, сила; то ли дело: ет, щоб там у городі—немає в світі (немає краще), як на селі... от на селі—так-так*; не к делу—не до діла, не до речі; мое дело сторона—моя хата з краю; плевое дело—абиящия, пусте; мне что за дело?—мені щоб до того; это дело!—це діло*, це до діла; это особое дело—це особлива річ, стать*; то и дело—раз-у-раз, знай (пйше, а сам знай на неї позірає); в, на самом деле—[на]справді || -ловитый діловитий || -ловой—діловий || -лопроизводитель—діловід || -льно—до діла, до пуття || -льный—путєний*, путящий, пүтий, доладний.

Дельта—дельта.

Демагог—демагог || -гогический—демагогічний.

Демаркационный—демаркаційний.

Демобилизация—демобілізація || -зировать—демобілізувати (демобілізований червоноармієць).

Демократический—демократичний || -тизировать демократизувати.

Демон—демон.

Демонстрация—1) демонстрація; 2) (демонстрирование)—демонстрування || -стрировать—демонструвати || -стративный—демонстративний.

Деморализовать—деморалізувати.

Денатурированный спирт—денатурований спирт, денатурат.

Денационализация—денационалізація; (о людях и пр. также)—винародблення (винародблення українського мішанства) || -зировать—денационалізувати; (о людях и пр. также)—винародблювати (сов. зденационалізувати, винародовити).

Денежный—1) грошевий, грошовий (до е посobie—грошова заповідь); 2) (богатый деньгами)—грошовитий (грошовитий дядько; грошовита справа).

Денной—денний.

День—день; [не]рабочий, [не]присутственный день—[не]робочий день; день наступает—дніє; днєм—удень; в тот день—того дня; на [этих] днях—цими днями; на следующий день—назавтра, другого дня; в день—денно, на день (має два карбованці денно, піти раз на день); в продолжение целого дня—через цілий день; в один [и тот же] день—обидень (обидень поховали дочку й матір; я цю роботу обидень управлю); изо дня в день—день у-день; со дня на день—день під днй; день за днем—день [по]за день; каждый день—шодня; с каждым днем—шо-день; каждые два (три) дня—шо-два (трі) дні; спустя, через два (трі) дня—через (за) два (три) дні, по двох (трех) днях; проводит день—днювати (сов. переднювати) день; про черный день—про чорний день; добрый день!—добридень!

Деньги—грбші; наличные д-и—готівка, готіві грбші; кормовые д-и—харчові грбші; прогонные д-и—прогонні; мелкие д-и—дрібні грбші*; шальные деньги—дурні грбші*; недостаток в деньгах—скруті[а] на грбші; денег куры не клюют—грбшей до смутку*, до ліха, валява*; раз'ездные д-и—подорожні грбші.

Денеша—депеша.

Депо—деп.

Депозит—депозит.

Депутат—депутат, посбл (посбл до Державної Дүми).

Дергать—сіпати (сов. сіпну́ти), смі-
кати (смікну́ти); (резче, сильнее)—
шарпати (сов. шарп[о]ну́ти); д-ть за
ухо, волоси—скубти (скуб[о]ну́ти);
д-ла меня пелегка—надало мені,
надала мені лиха година*.

Деревенский—сільський || - венщи-
на—селючя*; (об одном человеке
также) - селюк (селючка); (грубей)—
мугирячя; (об одном человеке)—му-
гир[яка], (ж. мугирка) || - вня—1) селю;
(небольшая д-я, тяготеющая к боль-
шей)—пр:сілок; 2)—см. Деревенщина.

Дерево—дерево (мн. деревá); собир.—
дерево, деревина (багато дерева
вітер понаваляв); одно д-о—дереві-
на; срубленные д-вья, лес для по-
стройкн—деревня || - вообделочник;
-вообрабатыватель—дереворбець*
дереворбчик || - вообделочный,
-вообрабатывающий—дереворб-
чий*, дереворбчий || - вянуть - де-
ревіти, дубіти || - вянуть—дерев'яний;
д-ое масло—оліва; д-ая башка
(брань)—дубба голова*.

Держава—держáва.

Держатель—держáльник; в сложных
словах—держець (бумагод-ль—папе-
родержець) || - жать-ся—держати-ся,
тримати-ся; д-ть себя (о внешности,
осанке также) — мати поставу (мае
струнку поставу=д-тя строїно);
(о поведении)—поводитися; д-ть чью
сторону—стояти за ко́го, за ким, на
чью рúч, держати (тягти) рúку за
ким; д-ть слово—долержувати слова;
д-тсья вместе, за одно—гурту (купи)
держатися; д-тсья на чеку, насторо-
же—начуватися*, матися на бачности
|| - жиморда—держиморда.

Дерзить—грубіяти || - рзкий, рзо-
стный—зухвальный; (грубый)—гру-
биянский; (нахальный)—нахабный;
(сущ.) зухвалець, грубиян, нахаба ||
- рзость (свойство)—зухвальство,
грубиянство; говорить д-и—грубиян-
ти, говорити грубоці, (резче)—на-
шикувати.

Дерн—дерник, дерен. дернина; закла-
дывать д-м—дернувати (сов. задер-
нувати).

Дерюга—рядюга; (род подстилки, по-
крывала из д-и)—рядюб, ряднина.

Десаит—десаит.

Дескать—мовляв.

Десна—ясна (род. ясен); ед. ч.—ясно—
употребляется редко.

Деснот—деснот || - тический—десно-
тчий.

Десть—десть, деста.

Десятерик—десятерик || - тиднев-
ный—десятиденний || - тилетие—
десятиріччя, десятиліття || - тина—
десятина || - тирублевка—десятка
|| - тичный—десятичний || - ток—де-
сяток; несколько д-в—кількадесять,
кількадесятеро; от 10 до 20—кілька-
нацять, кільканацятро (там є штук
кільканацятро); не один д-к—не
однадесять || - тый—десятий; в д-ый
раз—вдесять; д-ая часть—десятина ||
- ть—десять, десятеро; д-тью де-
сять—десять разів десять.

Детализация—деталізація || - лизи-
ровать—деталізувати || - ль—де-
таль.

Детвора—дівторá, малеча, дівта ||
- теньш—дитинча-чати; а ближе:
д-ш волка—вовченя, вовча-чейти-
чати, д-ш лисицы—лисичей-няти,
д-ш кошки—кошеня-няти, д-ш со-
баки—цуценя-няти и т. д. || - ти—
діти; сводные д-и—зведені діти,
зведенята; д-и незаконные, внебрач-
ные—незаконні, нешлюбні діти*, (на-
родн.) байстрията, байстриюк; (насм.)
—самосійні, падаличні діти || - тина
—хлопчина, парубчина || - тище—ди-
тя-тяти* || - толюбивый—дітолюбний
|| - толюбие—дітолюбство || - тород-
ный—дітородний || - торождение—
народження дітєй* || - тоубийство—
дітоубство || - тоубийца—дітогу-
б[ень], (ж. дітогубница, дітогубка) ||
- тская (комната)—дитяча світлиця,
кімната || - тский—дитячий, дитин-
ний; но-детски—по-днтячому. з-ди-
тинна*; д-не ясли—днтячий захисток,
охорюнок; д-ий приют—днтячий при-
тулок; д-ий дом—днтячий будинок ||
- тство—дитинство; с детства—зма́л-
ку, з дитинства; с раннего д-а (выра-
зит.)—з пун'янку; впадать в д-о—
здитинюватися, дитинити (сов. здитини-
тись, здитинити), (от старости)—
вістарити рбзум.

Дефект дефэкт, вада || - ктивный,
- ктный—дефэкт[ив]ний.

Дефицит дефіцит.

Децентрализация—децентралізація
|| - лизировать—децентралізувати.

Дешеветь—дешевшати || - шевизна,
-шовка—дешевина, дешевинь; ку-
пить по д-ке—задешево, за півдэр-
ма* купити || - шёвый—дешевый.

Деягель—1) діяч; 2) (фактор)—чинник ||
- льность—дійльність || - льный—
дійльний.

Джут—джут || товый—джутóвий.

Диагноз—діягноза.

Диагональ — діагоналя, косина, перекут, перекуття [лінія] || - льный — діагональний перекутний.
 Диаграмма — діаграма.
 Диалект — діялект, говірка || - ктика — діялектика || - ктический — діялектичний.
 Диаметр — діаметр, поперечник, прогін-гобу || - метральный — діаметральний, поперечний.
 Диафрагма — діафрагма, перетинка; (анатом. также) — погрудниця*.
 Диван — диван, кайапа; (досчатый) — тапчан.
 Дивиденд — дивіденд.
 Дивизион — дивізіон || - зия — дивізія.
 Дивиться — дивуватися (чему — з чого, чому; на что — на щоб) || - вный — 1) (прекрасный) — чудов[и]ний; 2) (странный) — дивний, чудний || - во — диво, дивийця; на диво — на диво, на пробчуд, навдивовижу; диву даваться — дивом дивуватися.
 Дизентерия — дисентерія, кривавиця.
 Дикарский — дикунський || - карь — дикун; (нелюдим) — відлюдок || - кий — 1) дикий; (нелюдимый, безлюдный) — відлюдний; 2) (сумасбродный, странный) — дивачний*, химерний*, несосвітінний* (ви несосвітінні речі кажете), чудосвітський || - кобраз — ікатець-тя || - ковина — дивийця, дивина, дивовижа; (не) в диковину — (не) в дивовижу, (не) в дивийцю* || - ковиный — дивовижний.
 Диктант — диктант || - ктовать — диктувати || - ктовка — диктант; под д-ку — з гблосу.
 Диктатор — диктатор || - тура — диктатура.
 Дилемма — дилема.
 Дилетант — дилетант.
 Динамика — динаміка || - мический — динамічний.
 Динамит — динаміт || - митный — динамітовий.
 Династия — династія.
 Диплом — диплом.
 Дипломат — дипломат || - тический — дипломатичний || - тия — дипломатія.
 Директор — директор || - рекция — дирекція.
 Дирижер — диригент || - жировать — диригувати, керувати чим.
 Дисконт — дисконт[о] || - нтер — дисконтёр || - нтировать — дисконтувати.
 Дискредитация — дискредитація || - тировать — дискредитувати.
 Диснут[ировать] — диснут[увати].
 Диссонанс — дисонанс.

Дистанция — дистанція, віддаль - ли.
 Дистиллировать — дистилювати (дистильована вода).
 Дисциплина — дисципліна || - нарный — дисциплінарний; д-ое взыскание — дисциплінарна кара || - нировать — дисциплінувати (дисципліноване військо).
 Дитя — дитина, дитя-тяти.
 Дифирамб — дифірамб, дитирамб.
 Дифтерит — обклад[кї], дифтеріт.
 Дифференциал — диференціал || - ция — диференційція || - цировать — диференціювати; д-ванный — диференційований.
 Дичать — дичавіти || - читься — відлюдком поводитися*, бігати, цуратися людєй || - чок — дичок || - чь — 1) химерія*, нісенітниця; нести дичь — химерю гнати*, верзти нісенітницю; 2) дичина (настріляли багато дичин); 3) (глухое, дикое место) — см. Глушь.
 Дюта — дієта || - тический — дієтичний.
 Длина — довжина; д-ою (какой) — завдовж[ки] (який); в д-у — удвож; во всю длину — на всю довжину*, у всю довж || - нноватый — ндовгий, довгенький (палічка нічого, тільки довгенька тріхи) || - нноволосый — довговолосий, (насм.) — патлатий || - нногий — довгонігий, (насм.) — шибатий || - нноты (растянутость) — розволіклість, розтяглість || - нный — довгий.
 Длительный — довгий, довгочасний; зтяжний*, загайний, забарий || - ться — тривати, тягтїся.
 Для — [за-]для, до (книжки до читання), на, під (мішок на, під борошно), про (сорочка про свято, про будень).
 Дневальть — чергувати, бути черговим (хто сьогодні черговим) || - льный — черговий.
 Дневать — дяувати || - виик — [шо] денник || - вной — денний.
 Днём — удень.
 Днепр — Дніпр.
 Дунастр — Дунастр-стра.
 Дно — дно; вверх дном — горідна, догорі дном; (переносно также) — шкереберть, перевертом (усе шкереберть поперевертали).
 До — до; до самого... — аж до [самого]... (добіг аж до села); (о времени, на вопрос „когда?“ чаще) — перед (це було ще перед війною; так він жив аж до самої війни).
 Добавка, добавление, добавок — 1) долаток, додача, добавок

(далі дод́аток, дод́ачу до місячної плати); 2) (процес д-ння)—дода́вання, дода́вляння || - бавлять—дода́вати, дода́вляти, докида́ти, прикида́ти (сов. дода́ти, дода́вити, докину́ти, прикину́ти) || - бавочный—дода́тковий; д-ая стои́мость—надва́ртість, дода́ткова ва́ртість.

Добегать—добіга́ти (сов. добі́гти).

Добела—набіло*, до білого.

Добиваться—добива́тися; добит́ся своего—доко́нати, дійти́ свого́; добит́ся чего-ниб. хо́дженням—ви́ходити що́, криком—ви́кричати що́ и т. д.

Добираться—добира́тися, добува́тися, дістава́тися (здобі́ти сі́нми добу́всь до ко́бри; на си́лу діста́вся додо́му).

Доблестный—(облада́ющий высо́кими качества́ми)—[висо́ко]хва́льний*, до́блесный; (отва́жный, геро́ический)—геро́йський*, зви́тяжний*, побі́дний* (на́ше зви́тяжне ви́йсько...) || - блесть—до́блесть (редко́е); геро́їзм*, відва́га.

Добрести—добрести́; (дота́нчиться)—доплéнатись, доилуга́нитись.

Добро—до́брó.

Доброволец—охотник; (участник Добрармии)—добровлець || - льный—добрóхитний, доброві́льний; д-но—добрóхитъ, з до́брої во́лі, [своєю́] охото́ю (яко́г ніхто́ не си́лував, він охото́ю нішо́в) || - льческий—охотний (охотне ви́йсько); (о Добрармии)—добровольчий.

Добродетель—чесно́та, доброчесні́сть || - тельный—чесно́тливий, [добро]чесний.

Добродушне—доброду́шність, добротли́вість || - шный—доброду́шний, добротли́вий.

Доброжелатель—[добро]зичли́вець, прихі́льний || - тельный—[добро]зичли́вий, прихі́льний.

Доброчесственный—добрóтний, до́брый.

Добросердечие—добрóсєрдя || - дечный—добрóсєрдий.

Добросовестный—сумлі́нний, со́вісний.

I. Доброта—до́брість, добротá.

II. Доброта—добрóтність, добротá.

Добрый—до́брый; (очень д-ый, вырази́т.)—добрéнный, добря́чий; будь до́бр—бу́дь ла́ска[в]; будьте до́бры—бу́дь[те] ла́ска[ві]; чего д-го—ди́нись*, наді́йсь*, бува́[е], ча́сом (тре́ба за́гасити, а то́ ще, диві́сь, лі́хо скóти́ться); в д-й час!—щасли́во*! д-ый ве-

чер, день, д-ое утро, д-ой ночи—до́брыйвечір, до́брідень, до́брого ра́нку; [на] до́бра́ніч!

Добывать—[з]добува́ти (сов. [з]добу́ти); д-ть с больш́им трудо́м—розго́рювати (розго́рити); (раздобы́ть)—до́ско́чнті; до́бывающий (прилаг.)—добува́льний, видобу́тний, сирові́нний (сирові́нна проми́слобість); д-тое тяжелым трудо́м—крива́виці (усю́мою крива́вицю пограбува́ли); до́быть обма́ном—ви́дури́ти, ви́тумани́ти; д-ть борь́бой—ви́бороти; д-ть ни́щенством, попроша́йничество́м—ви́жебрати, ви́дайкати... || - ча—1) [з]до́бвич-чи; за д-ей (отправля́ться)—по́здбич, на́здбички (руша́ти); в [на] д-у (остави́ть)—на по́талу кі́нути; без д-чи (вырази́т).—нездóбихом (верну́всь без горі́лки, нездо́бихом); 2) [з]добу́ток, видобу́ток (добу́ток у ша́хтах невели́кий).

Доверенность—до́віреність, до́ручення; по д-и—з до́вірености́, з до́ручення || - ренный—до́вірений; (сущ.= д-ое лицо)—ви́рник || - рие—до́віра, до́віря; заслужи́вающий, внуша́ющий д-ие—ви́рогідний, гідний [до]ви́ри (мі́ довіда́лися про це́ од люде́й ви́рогідних); утрати́ть д-ие к чему́—зне́віритися чо́го* (я́ цих газе́т до-ре́шти зневі́ривсь; лиші́ться чо́го д-ня—зневі́ритися ко́му (пома́лу ці па́ртії зневі́рюютьсь ма́сам); оказыва́ть д-ие ко́му—звіря́тися на ко́го, ко́му*, да́вати [до]ви́ру ко́му* || - ритель—ви́ритель, до́віри́к* || - рительный—[до]ви́рчий, до́вірний (д-ое пи́сьмо—[до]ви́рчий, до́вірний лі́ст) || - рчивый—іме́вірливий, до́вірливий, імові́рний || - рять-ся-звіря́тися, до́віря́тися ко́му, на ко́го, да́вати ви́ру ко́му*; (д-ть что)—звіря́ти, спові́ряти ко́му, на ко́го (сов. зві́рити-ся,.. дати́).

Довершать—до́вершувати, ви́кіпчува́ти* (сов. до́верші́ти, ви́кіпчи́ти).

Довесок—до́ва́жка || - шивать—до́ва́жувати (сов. до́ва́жити).

Довзыскивать—до́правля́ти, дода́тково ви́правля́ти (сов. до́прави́ти,.. ви́прави́ти).

Довод—до́від.

Доводитъ—до́водити, до́проводи́жувати (сов. до́вести́, до́проводи́ти); (по́буждать, бы́ть причи́ной чего)—при́зводи́ти (при́звести́) (до то́го люде́й при́звів, що́ вже ду́мали з се́ла ті́кати); д-ть до ко́нца—до́водити [до] кра́ю; д-сти до бело́го калення ко́го - ни́б.—*роззлóбити, розлю́ти́ти вкра́й, до

нікуди*; д-ть до сведения—подавати до відома.
 Довольно—дбснть, довлі; д-о!—гбді! б́уде! д-о много—чимало; д-о большой = чималій; д-о твердый, высокий...—твердєнький, дбснть твердій...
 || - вольный—задовблений, вдовблений; быть д-ым чем (удовлетворяться)—задовольнятися, вдовольнятися (сов. задовольнитися,..) || - вольствие—постачання; провантное д-ие—харч[ування]; одєжное, обувное д-ие—бдяг, узуття; путевое д-ие—подорбжні грбші; квартирное д-ие—квартиря*; д-ие денежное—платня || -вольство—1) достаток, гаразд (вопій в достатку живуть); 2) задовбленість*, задовблення*, гаразд[ування] (на лиці ногб видно було задовбленість) || -вольствовать—постачати кому що || -вольствоваться—задовольнятися, вдовольнятися чім, з чбо.
 Догадка—збгад [з]дбгадка, дбмисел || -гадливый—догадливий || -гадываться—[з]догадуваться, домислятися (сов. [з]догадаться, домислитися).
 Догмат—дбгмат || -тический—догматичний.
 Договаривать-ся—1) договбрювати-ся, докбзувати, добалакувати-сь (вже до тбо договорівся [добалакавсь], шо далі нікуди); 2) гбдіти-ся (сов. погбдіти-ся), едіати-ся (поедіати-ся), договбряти-ся (договорити-ся); договаривающиеся стороны (как прилагат.)—договірні сторони || -вор—договір; (соглашение)—угбда; заключать д-р—складати, укладати договір (сов. зложити, скласти,..); нарушать, расторгать д-р—ламати, касувати договір || -ворный—договірний.
 Догонять—[наз]доганяти (сов. [наз]догнати).
 Догорать—догоряти (сов. догоріти).
 Догружать—доладбувати (сов. доладувати), довантажувати (довантажити) || -зка—доладування, довантаження (доладбування, довантажування).
 Додача—долбча, долбток.
 Доделывать—дорбблювати (сов. доробіти).
 Додумывать—додумувати || -ваться—додумуватись, домислятися, домізнбуватись (сов. додуматися, домізнитися, домізнуватися) (до такбо вже домізнувавсь, шо й не вторбпаеш).
 Додать—додати (сов. доісти).
 Доезжать—доїздити, доїжджати (сов. доїхати).

До жаривать—досмажувати (сов. досмажити).
 Дождевой—дошовий || -ждемер—дошомір || -ждливый—дошовитий, дошовий; осенняя д-ая погода, слякоть—сл[ь]бта, плбта; наступила д-ая погода—задощило, засл[ь]отило || -ждь—дбш; дождь с солнцем—білий, слпий дбш; дождь моросливый, с туманом—мжа, мжїця, мряка; д-дь проливной—з[а]лива; во время д-я—під дбш, дошем.
 Доживать—доживати; д-ть с горем, с трудом—догорювати (не знаємо, як до літа догоріємо).
 Дождать-ся—дожджати-ся (сов. дождати-ся), чекати, очікувати (сов. дочекати-ся), сподіватися чоб, на щб*; (насилу дождав[сь], дочекав[сь] тебе); ждет не дождется—*і не знаєть як, з останныого дожждается*.
 Доза—дбза.
 Дознание—дознання, рбзвід.
 Дозор—дозір, обхід, чата; ходити д-м—дозбром, обходом ходити || -рный—дозбрець.
 Дозревать—достигати (сов. достигнути), доспівати (доспі[ну]ти) || -зрелый—достиглий, доспільий.
 Дойный—дійний; д-й скот—дійняк.
 Доискиваться—дошукуватись, (докапываться)—дошїлюватись (сов. дошукатись, дошїлитись).
 Доисторический—передісторичний.
 Доить—доїти.
 Дойти—см. Доходить.
 Док—док.
 Дока—митєць, мастак*, голінний на щб, до чбо*(о, він до карткуді голінний).
 Доказательность—дбвідність, доказбвий, доказний; д-но—дбвідно, доказбво, дбказно || -зательство—дбвід, дбказ; д-а письменные—дбводи листбвні; вещественные д-а—речові дбкази || -зывать—довбдити (сов. довбستی); на деле д-ть—ділом довбستی || -зчик—довбдець; доказник, виказник*.
 Докалывать—доколбувати (сов. доколбти).
 Докаичивать—докінчувати (сов. докінчити).
 Докапывать-ся—докопбувати-сь, дошпбртуватись, доскрібатись, (дознаваться также)—дошїлюватись (сов. докопатись, дошпбртатись, доскрібтись, дошїлитись).
 Докармливать—догодбувати (сов. догодувати).

- Докатувать—докбчувати (сов. докоти́ти).
- Докашувать—докбшувати (сов. доко́сити).
- Доклад—доповідь-ди, доклад || -дно́й—доповідний || -дчик—доповідач, доповідник || -дывать—доповідати (сов. доповісти).
- Доковылять—дошкутильгати.
- Доконать—доканати.
- Докрасна—до червоного*, аж доки [не] почервонів-ла-ло.. почерво́ніють (розтирати відморжене, аж почерво́ніє, нагрів до червоного, аж почерво́ніло).
- Доктор—1) лікар (лікар середові́х хвороб, на середові́х хвороби); 2) (уче́ная-ступе́нь)—до́ктор (до́ктор пра́ва) || -рський—1) ліка́рський; 2) до́кторський.
- Доктрина—доктри́на || -не́р—доктрине́р.
- Документ—докуме́нт || -ментальний—докуме́нтальний.
- Докупать—докупбувати, докупляти (тре́ба докупити хлі́ба).
- Доламывать—долбмлювати, дола́мувати (сов. доломі́ти, долама́ти).
- Долбить—довбти́ (довби́ ка́мінь; довбе́ сво́ю нау́ку, мов ошалі́лий), довба́ти (довба́ти! со́бні ру́к довба́ють ске́лю).
- Долг—1) (обязанность)—пови́нність, обв'язок; первым д-м—наса́мперед*, по-на́йпе́рше, що-на́йпе́рше*; 2) (де́нежний)—бо́рг, винувате́-ого; брать, дава́ть в до́лг—позича́ти (сов. по́зичити), визи́чати (ви́зичити), боргува́ти (поборгува́ти, зборгува́ти), бра́ти, дава́ти (взя́ти, да́ти) в по́зику, бо́ргом, (только о товаре)—на́бір, на́-бо́рг; пога́шати до́лг—випла́чувати, сила́чувати (сов. ви́платити, сила́тити) бо́рг; влеза́ти в до́лги—заборгува́тись, *зага́нятись в бо́ргі, в по́зички* (сов. заборгува́тись, за́гна́тись...); в до́лгу, как в шелку—у бо́ргах, мов у ре́п'яхах; не оста́тсья в до́лгу—ви́ддя́читись*, ви́дплати́ти*.
- Долгий—до́вгий; отложи́ть в д-й ящи́к—на бе́зрі́к пусти́ти*; приказа́л д-о жи́ть—каза́в до́вго жи́ти, у бе́зві́сть пі́шбв*.
- Долговой—бо́рговий; д-ое обяза́тельство—бо́ргове́ зобов'яза́ння.
- Долговременный—до́вгоча́сний, до́вготрива́лий || -лговязы́й—до́вготелесий; (суш.)—до́вга́нь || -лголетни́й—до́вголі́тний || -лгоно́сик сви́нка, носа́й || -лгосро́чний—до́вгоча́сний, до́вготермі́новий, до́вгостро́ковий.
- Долгота—до́вгість, до́вгота́; (геогр.)—до́вжина́.
- Долготерпение до́вготерпи́ння || -лго-терпели́вый—до́вготерпли́вий.
- Долежать—до́лежати.
- Долезать—до́лази́ти, до́ліза́ти.
- Долетать—до́літа́ти (сов. до́леті́ти).
- Должать—[за]по́зича́тись, бо́ргува́тись.
- Долженствовать—см. До́лжний.
- Должник—ви́нува́тець (ж. ви́нува́тниця).
- Должностной—ура́дбовий, службо́вий; д-ое ли́цо—ура́дво́ва, службо́ва́ особа́; д-ое пре́ступле́ние—службо́вий злочи́н || -жність—поса́да, уря́д; состоя́ть в д-и, занима́ть д-сть—бу́ти на поса́ді; поступи́ть на д-сть, вступи́ти в д-сть—вступи́ти, ста́ти, заступі́ти на поса́ду; испра́влять чью́ д-сть—заступа́ти поса́ду ко́го; испра́вляющий д-сть—засту́пник, нака́зний..(засту́пник се́крета́ря, нака́зний се́крета́р).
- Должний—1) (быть д-ым—долженствовать)—ма́ти (значе́ние простого фа́кта: са́ме тоді́ я ма́в і́хати до Ха́ркова = я до́лжен бу́л., мне предсто́яло..), бу́ти пови́нним (значе́ние до́лга, обяза́нності: як сви́до́мий грома́дяни́н, я пови́нен це зроби́ти), му́сити (значе́ние ви́нужденно́сти, та́кже катего́рично́сти: хоч як не хо́четься, а та́ки му́шу і́хати; ха́й хоч уве́сь сві́т прб́ти на́с—ми му́симо́ це зроби́ти); до́лжно бы́ть—ма́бу́ть; 2) (по́добаю́щий)—нале́жний (ви́дда́ти ко́му нале́жну по́ша́ну); до́лжно ви́ража́ется та́к: (мне) до́лжно...—я пови́нен; (нам) до́лжно...—ми пови́нни; та́кже: годі́тсья, слі́д пови́нню (похо́ва́ли як слі́д по зако́ну); 3) ви́нний, ви́нен (ж. ви́нна, ср. ви́нне) (я ви́нен, ви́нний вам, зда́е́тсья, 8 червни́ців).
- Доливать—до́лива́ти (сов. до́літи, до́ля́ти).
- Долина—до́ліна, ді́л-до́лу; лесистая д-а—ба́йра́к; д-а ме́жду гора́ми—ме́жігі́р'я.
- Доллар—до́лар.
- Долой!—ге́ть! (ко́ многим та́кже)—ге́тьте! (Ану́, хлі́нци, ге́тьте зві́дси); д-й с гла́з—ге́ть з-пе́ред оче́й.
- Долото—до́лото́.
- Долюбливать—полю́бляти, улю́бляти (ви́н мене́ не полю́бляе).
- Доля—1) ча́стка, ді́л-ді́лу, ді́лення; (до́ля в чем)—па́й[ка] (в ко́го́ слова́х в ча́стка пра́вди; зерни́на по́діля́е́тсья на два́ ді́ли; узя́в сво́й па́й

із торгівлі); третья, пятая... доля— третина, п'ятина...; приймати, вступати в долю— приймати, приставати на пай*, до спілки; 2) доля, талан; выпасть на долю— судитися, випасти* (гірке життя йому судилося [випало]).
 Дом— 1) будинок, дім-дому (вийвели здоровіший будинок); каменний дом— кам'яний, мурований дім; 2) (учрежденне, фирма, династія)— дім, будинок (торговельний дім; дім Романових; дитячий, селянський будинок; будинок, дім відпочинку); исправительный, смиренный дім— направний*, напутенний дім*; исправительно-трудова дім— направно-трудова дім*; публичный дім (дом свиданий)— дім розпусті; почлежный дім— нічліг, поночівля*; игорный дім— картярський дім; 3) (домашний кров, очаг)— домівка, господар, оселя (на старість... остався без домівки).
 Дома— [в]дма || - машиний 1)— домбвий, домашній, хатний; (о животных также)— свійський; д-й скот (соб.)— худоба; д-я птица (собир.)— дробина; д-й скарб— збіжжя; д-его изделия— доморобний (це рушнік доморобний); 2) домашние (о членах семьи)— сем'яни, домашні, домові.
 Домалывать— домелювати (сов. домолоті).
 Доменный— домінний; д-ая печь— дбна, домінна піч.
 Доминировать— домінувати, горувати (почуття в нього домінують над розумом).
 Домкрат— домкрат.
 Домна— дбна
 Домовладелец— домовласник || - дельческий— домовласницький || - देने— домівство*.
 Домовой— домовик || - мовий— домбвий.
 Домоганье-гательство— домаганья || - гаться— домагатися, доправлятися, допомнітися.
 Домой— додому.
 Домолачивать— домолочувати (сов. домолотіти).
 Доморощенный— домороблий.
 Домосед— домоітар-ря, (пасм.)— нічкур-ра.
 Домоуправление— домбва управа || - мохозяин— хазяїн, господар дому, домохазяїн.
 Домысл— домисел-слу.
 Долашивать— долашувати (сов. доласити).

Донельзя— до нікуди*.
 Донесение— доповідь, рапорт.
 Дон (река)— Дін-Дбну || - нец— Діпець.
 Донимать— діймати (сов. доняти), дошкульати (дошкулити).
 Донос— віказ || - носить— 1) (о чем)— доповідати, рапортувати (сов. доповісти, відрпортувати); 2) (на кого)— віказувати (віказати) || - носчик— віказник*.
 Донеине— доніні.
 Допахивать— допхувати (сов. доорати).
 Допекать допекати (сов. допекти).
 Допечатывать— додрукувати (сов. додрукувати).
 Доплата— доплата || - плачивать— доплачувати (сов. долатити).
 Доплестись— доплентатися, дотягтися.
 Доплывать— допливати (сов. допливти, доплисти).
 Доподлинно— достоту, достемінно*, настоящее.
 Дополнение... — додаток, доповнення || - лиительный— додатковий || - лнять— доповнювати (сов. доповніти).
 Дополучать— добираати (сов. добрати).
 Донотопный— переднотопний, допотопний.
 Допрашивать— допитувати (сов. допитати) || - проситься— допроситися, допрохатися || - прос— допит, подвергать д-у— брати на допит; снимать д-с с кого— вчиняти допит кому || - просный— допитний.
 Допрыгивать— дострибувати (сов. дострибнути), доскакувати (доскачити).
 Допускать— допускати (не допустили нас до нього), дозволяти (ми не можемо цього допустити, дозволити); (предполагать) + припускати; допустим— припустім[о], даймо [на те] (даймо на те, що цьому так правда); д-ть себя до чего (позволять себе что)— допускатися чого (автор допускається таких чудяцьких помилок...) || - стимый— допустимий, припустимий, дозволений || - щение (предположение)— припущення.
 Допытываться— допитуватися.
 Дорабатывать— доробляти (сов. доробити).
 Дорваться— допастися, доп'ястися, дорватися.
 Дорезывать— дорізувати.
 Дореформенный— передреформний.
 Дорога— дорба; большая, проезжая д-а— шлях, вазовий шлях; железная д-а— залізниця; большая, торная д-а— бітний, [в]торбований шлях*.

столбовая д-а — верстовий шлях; проселочная д-а — нутівець; перекрестная д-а — перехрєсна дорѳга; окольная д-а — манівєць; ухаби-стая д-а — виббїста дорѳга; без д-и (ити) — бєздорїж, навманнїя (їтї); место расхождения д-г, перепутьє — роздорїжжя, рознѳга, розтѳка; сап-ная д-а — саппа дорѳга, змїнїяк; какою д-й (куда)? — кудѳю? этой, той д-й (сюда, туда) — сюдѳю, тудѳю; по д-е (зайти...) — мимохїдъ*, мимоїздом*; по д-е, не по д-е (быть) — не [по] руцї, [не]взаворотї (бути)*; собираться в д-у — лаштуватися, лагодитися у дорѳгу; устать с д-и — здорѳжитися, стомїтися з дорѳги; счастливой д-и — щаслива пїуть*! щасливої найти д-у, выйти на правильную д-у — тропи вїйти*, набїгти (уже й старїсть за плєчїма, а все нїяк тропї не набїжї); стать наперек д-и — стѳжку, шлях заступїти.

Дороговизна — дорожнєча || - гої — дорогїй; (ценный) — коштѳвный (хлїб дорогїй; не розбїй, дивїсь, це дїже коштѳвна рїч).

Дородность — огряднїсть || - родный — огряднїй.

Дорожать — дорѳжчати, дорѳжшати || - рожить чем — дорожити чим, ша-нувати що (трєба шанувати своє здорѳвля) || - житься — дорожитися.

Дорожка — стѳжка, дорїжка.

Дорожный — 1) шляховїй, дорѳжнїй; д-ая повинность — шляховїй вїдбїток; 2) (относящийся к дороге, путешест-вию) — [по]дорѳжнїй (подорѳжнї рєчї).

Доростать — доростати (сов. доростї).

Дорывать (дорывать) — докѳпувати (сов. докѳпати).

Досада — досада, пересєрдя, ѳзлїсть; с досады — з досади, з пересєрдя; причинять кому досаду — см. Доса-ждать || - садливый — досадливый || - садный (неприятный) — прикрїй (грїпилась прикра помилка) || - са-ждать — досаждати, дозѳляти, назѳля-ти кому, досадувати когѳ* (сов. до-садїти, дозѳлити... роздосадувати).

Досаливать — досѳлювати (сов. досѳ-лити).

Досевать — досѳвати (сов. досѳяти).

Досиживать — досїдживати (сов. до-сїдїти).

Доска — дѳшка; от д-и до д-и — вїд дѳшки до дѳшки, вїд азѳ до їжнїцї*, вїд налятїурки до палятїурки; д-а классная — таблїця; д-а грудная — груд[н]їна.

Досказывать — докѳзувати, договѳрю-вати (сов. докѳзати, договѳрїти).

Доскональный — доскопальнїй.

Дословный — дослївнїй; д-но — до слѳ-ва*, дослївно.

Дослушивать — дослїхувати (сов. до-слїхати).

Досматривать-ся — 1) додивлятися (я тогѳ фїльма не додивївсь до країю); 2) (присматривать) — доглядати, пиль-нувати (сов. доглядїти, допильнувати) (не допильнувала сторѳжа — от ї вкрали копїя); 3) (замечать) — доди-влятися, спостерїгати (сов. додивї-тися, спостерегти) (не додивївсь, що там яма, та й загїв) || - смотр — дѳгляд.

Доспевать — см. Дозревать.

Доспехи — збрѳя.

Досрочный — передчаснїй, передстро-ковїй*, передтермїновїй.

Доставать — 1) досягати (сов. досяг-[нї]ти, сїгнути до чѳго, чѳгѳ, доста-вати (досягнув рукѳю до стѳлі); 2) добувати, доставати (добїти, дїста-ти); (раздобыть) — допїяти, доскѳчи-ти (дє ти такѳго копїя доскѳчїв); (д-ть откуда, из чего) — [вї]добувати ([вї]до-бути), вїймати (вїйняти); 3) вїста-чати (вїстачити) (не вїстачило хлї-ба); не д-ет кому-нїб. чѳго — чѳгѳ (щѳ) кому бракує (купив-би, та грѳ-шей менї бракує).

Доставаться — 1) припадати, достава-тися (сов. припасти, достатися); д-ться по наследству — припасти у спадок*; 2) понадати, впадати (здѳ-рово їм попалѳ).

Доставка — 1) прїстава, довїз-вѳзу (дорѳги погїанї, тогѳ й прїстава така); 2) (поставка, снабжение) — постачання, достачання (налагѳдив постачання лїсовѳго матерїялу) || - влять — 1) при-ставляти (сов. прїставити), довѳзити (довѳзїти) (дрѳва ми вїготовили, та прїставити нїяк); 2) постачати (по-стачити), достачати (достачити); д-ть в достаточном количестве — настанча-ти (настачити) (хлїба у нас ѳбмаль, на всї губєрнїї не настанчїмо); 3) (при-чинять) — завдавати (завдати) (зав-дав багато клѳнѳту) || - вщїк — при-ставник, довїзник; постачальник.

Доставать — достѳювати (сов. достѳ-яти).

Достаток — достѳток, достѳтки.

Достаточно — дѳснїть, ловблї, (вдоволь) — подостѳтком; совершенно д-о, бо-лее чем д-о — залѳснїть (цѳгѳ менї залѳснїть) || - точный 1) достѳтнїй:

имеется что в д-м количестве; у нас на землю довільно.. земля довільна; 2) (зажиточный)—заможный, достатный.

Достеречь — допильнувати (не допильнували кбня—вкрадено).

Достигать — 1) (добиваться чего)—досягати (сов. досягну́ти) чого, осягати (осягну́ти) що, дохдити (дійти) чого (я дійшов таки всього, про що колись мріяв); 2) (куда)—[до]сягати [до] чого (сбшице туди ніколи не сягає) || -женне—[до]сягнення, здобуток (здобутки революції) || -жмиый—[до]сяжний.

Достовірний — певний, вірогідний.

Достойнство — 1) гідність; чувство собственного д-а—самоповага; с д-м (говорить...) — поважно, з повагою говорити...; 2) (высокое качество)—добра прикмета, як[ов]ість; варт[н]ість (без мп. числа) (книга эта имеет свои д-а—книга ця має свої добрі прикмети, свої вартність); ценить по д-у (воздавать должное)—цінити, шанувати по заслугі || -стойный—гідний (гбден, ж. гідна, ср. гідне) (не гбден він того, щоб його ще просити), достбний (це людина достбна); (сущ.)—достбник.

Достопамятный—вікопмний, пам'ятн гідний || -почтенный — [високо]шановний || -примечательность — знакоміть* || -примечательный—знакомітний* || -славный—преславний || -хвальный—прехвальный.

Достояние — добрб; (собственность, принадлежность)—в л а с н і с т ь (оці книжкй—це все його добро; культура стала власністю всього народу).

Достраивать—додобувати (сов. добудувати); (из камня)—домурбувати (домурувати).

Доступ — доступ, приступ || -ступаться — доступатися, приступатися; умеющий д-ться—доступний (не молодійця доступна — куди хоч доступиться) || -ступный—приступний, доступний.

Достучаться — достукатися.

Досуг — дозвілля, гулящий час; на д-е — на дозвіллі, гулящим часом || -сужий (незанятый, свободный)—дозвільний*, вільний, гулящий,

Досуха—насухо.

Досчатый — дощаний.

Досчитывать-ся — долічувати-сь (сов. долічити-ся), дорахбувати-сь (дорахувати-ся); они не д-ются [не д-та-

лись] 2 рублей—їм не стаб [не стало] двох карббавців, у них [війшов, виявивсь] недолік двох карббавців.

I. Досыпать—досыпать—досніати (сов. досыпати).

II. Досыпать—доспаты—доснплати (сов. доспати).

Досыта—досхочу, досіта.

Досыгаемость—досяжність; вне д-сти—по-за досягом, досяжністю || -гаемый—досяжний.

Доташить-ся — дотягті-ся, доволокті-ся, доплугаити-ся.

Дотерпеть—дотерпіти.

Дотла—до пня, до пбслідку, до рштити, до шенту.

Дотрагиваться — [до]торкатися (сов. [до]торкнутися), дотикатися (доткинутися) чого, до чбо.

Дотягивать—дотягати (сов. дотягті) || -ться—допніатися (доп'ястися), дотягтися (дотягнутися) (насилу доп'явсь рукою до вікна).

Доучивать — доучувати, довчати (сов. довчити) (довчили мене грамоти).

Доха—доха.

Дохвастаться—довихвалитися.

Дохлый — [з]дохлий || -хлятина—[з]дохлятина, стерво, шадло (последние также как брань) || -хлуть—дохнути.

Доход—прибуток, дохід; валовой д-д—гуртовий прибуток; чистый д-д—чистий прибуток; косвенный д-д—посередній прибуток || -дить—доходити (сов. дійти); безличное дошло, доходит, дойдет — дійшло[ся], доходить[ся], дійде[ться] (якби до якої небезпекі дійшлося, ми вам поможемо); д-ть до крайности—доходити[ся] до краю, до нікуди, до скруту; д-ть до сведения—доходити до відомма || -дность—прибутковість, (прибыльность)—зискбність || -дний—прибутковий, (прибыльный)—зискбний.

Доцветать—доцвітати (сов. доцвісти).

Дочерчивать—дорисбувати, докреслювати (сов. дорисувати, докресліти).

Дочиста—дбчиста, [геть]іначисто, до пбслідку*.

Дочитывать—дочітувати (сов. дочитати).

Дочь—дочка; дочь бондаря, писаря, портного и т. д.—бондарівна, писарівна, кравцівна...; дочь Цебецка, Ведея, Щербакá — Цебенківна, Ведівна, Щербаківна.

- Дошкільник—дошкільник || -льний—дошкільний.
- Дошкільний см. Доскільний || -щечка—дощечка, табличка (на дверях, блискуча табличка).
- Дошкільничатися — дошкільничатися (сов. дошкільничатися), називати* (називати) (ні-як не міг називати ґрунт під ногами).
- Драгоценність — коштовність, драгоценність, (д-я вещь чаще) — коштовна річ (покрали коштовні речі; аж тепер вони переконалися коштовності цієї книжки) || -ний — коштовний, драгоценний, великоцінний; д-й камень — самоцвіт.
- Дражить — дражити, дрячити, драгувати.
- Драка — бійка.
- Драма — драма || - тический — драматичний || - тург — драматург.
- Драинця, дрань — драинця, дрань, драйка; обивати д-нюю — дракувати.
- Драп — драп || - пировать-ся — драпувати-ся, окривати-ся*, убирати-ся* (окривається тогою величності).
- Дратва — дратва.
- Драть — дерти, дроти; драть за волосы, за ухо — скубти.
- Драться — битися (пані б'ються, а мужикам чуби болять) || - чливый — битливий.
- Дребедень — мотлох, непотріб.
- Дребезжать — деренчати, хряпотіти || - жаский (как прилаг.) — деренкучий, хряпкий*.
- Древесина — деревина, древіна, дерев'я* || - весный — деревний, деревинний.
- Древко — держак, держал[к]о, держалино; д-о копьа — ратище.
- Древие - (греческий, - славянский...) — старо(гречський, - слов'янський) || - вний — стародавній, давній; старожитний; (о человеке) — старезний, древній (у стародавній Греції; старожитний звичай; у нас на селі є дід дуже древній) || - вность — 1) (давность) - [старо]давність (стародавність цього звичаю висвідчає багато авторів), старовинність; 2) (прежнее, далекое время) — стародавні часи, [далека, давня] давнина, старовина; в д-и — за старих, [старо]давніх часів, в далекій (давній) давнині; 3) (древняя вещь) — старовина (также и мн. множ. числа), старожитна річ (збирає старовину).
- Древо — древо, дерево; родословное д-о — родові древо, родовід* || - насаждение — деревосадіння || - обде-
- лочный — дерево[об]робний || - точец — шашиль-шеля; (собир.) — шашиль-шели.
- Дрезина — дрезина.
- Дреколье — ломачья*.
- Дремать — дримати, куйти (вброд не дримає) || - мливый — дримливий || - мота — дримота || - мотный — дримотний.
- Дремучий — дримучий, дикучий* (дикучий ліс).
- Дренаж — дренаж.
- Дрессировать — муштрувати || - ровка — муштрування, муштра || - ровщик — муштрувальник.
- Дробильный — дробильний || - бить-ся — дробити-ся (це дробить сили класу; машинами дробить тісто на кружалки), дробити-ся; (распылять-ся) — розпоробувати-ся; (с силой) — трошити-ся* (ця сліпа сила трошить, ламає все навкруги) || - бный — 1) дробний; 2) (арифм.) — дробовий (дробове число) || - бь — 1) (ружейная) — шріт-шроту, дріб-дробу; 2) (барабанная) — дріботання*, дріб*; 3) (арифм.) — дріб.
- Дрова — дроба; отсутствие дров — бездрова || - вни — гринджбли, копильчак || - возов — дрововіз-воза || - вокол, - воров, - восек — дроворуб || - вной — дров'яний.
- Дроги — бендюгі, дрбгн; похоронные д-и — маїри.
- Дрогнуть — 1) см. Дрожать; 2) стелитися, двигнутися; враг д-л — вброд подався, завагавсь, схибнувсь* || - жать — триміти, дрижати; (сотрясаться) — двиг[от]іти, дрижати; (мелкой дрожью) — бриніти (з хлбоду все тіло бриніти); (о свете, отражении света — мерцать) — бриніти, леліти*, (слъзи бринять в очах; самотна леліла зірка), миг[от]іти; (о студенистом веществе) — драгліти, драгтіти (сало на йбму так і драгтіти); д-ть как в лихорадке — триміти, труситися як із пропащиці || - жаский (как прилаг.) — тремтячий, тремпчий.
- Дрожди — дріжджі.
- Дрожки — бігунки, бігунці.
- Дрожь — дрож (ж. и муж. рода), дрижа; (дрожащие) — тримітня, дрижання (дрижа його взяла; в гблосі його чулося тримітня); бросило в д-жь — морозом усипало, дрижа взяла*, (грубо) дрижакі напали*, циганський піт прийняв*.
- Дрозд — дрізд.
- I. Друг (сущ.) — друг (мн. друзі).
- II. Друг: Д-г д-га — одне одного; д-г д-гу — одне одному; д-г за д-а — одне

за одного; д-г за д-гом—одне по одному и т. д.

Другой—1) (второй)—другий; на д-й дсьє—другого дня; с д-й стороны—з другого боку, з іншої сторони*; один за д-м—одне по одному; 2) (иний)—інший, інакший, другий (це вже інакша справа); в д-е время—іншим часом; в д-й раз—іншим разом; в д-е место (куда-нибудь)—куди-інде (тут немає, ходім куди-інде); в д-м месте (где-нибудь)—де-інде (ходім де-інде пошукаємо).

Дружба—приятельство; (менее интимная)—приятелювання; д-у водить—приятелювати, товариство водити || - жєлюбне дружність, приятельність || - жєлюбно - дружньо, приятельно || - жєлюбный - дружний, приятельный || - жєственний - дружний, приятельный || - жинна - дружина || - жинник - дружинник || - жинный - дружинный || - жить—дружити, (о женщинах)—подругувати; (менее интимно)—приятелювати || - жика (друг дружке)—см. Друг || - жно—дружно; (согласно)—злагодию; д-о жить—у злагоді жити || - жный—дружный; (согласный)—злагідний.

Дряблый—дряглий* || - бнуть—дряглий*.

Дрязги—гриз[от]а, гризотія*; дріб'язкові пліткі, дріб'язковє перекосяння. Дрянной—поганий, паскудний; (ничтожный)—нікчемний, драптивий (поет з нього був драптивий); (незавидный)—кєпський (сиряви наші кєпські до краю) || - нь—дрянтя, погань, негідь, неспотріб (друкували всяке драптя); дело д-нь—кєпська справа.

Дряхлеть—[в]утліти*, хиріти*, дрягліти || - хлый—[в]утлий*, хір[н]ий, дрягліий.

Дуализм—дуалізм.

Дуб—дуб.

Дубильный—чипбарний, гарбарський || - бильщик—чипбар-ря, гарбар-ря.

Дубина—1) ломіака, дрюк, дрючок; 2) (о человеке)—дуб, лобур[яка].

Дубить (о коже)—чипити, дубити; дубленый—чипений, відублений.

Дубликат дублікат.

Дубовый—дубовий; (неуклюжий, топорный)—кострубатий (кострубата мбва).

Дубрава—ліброва.

Дуга дуга || - говой—дуговий, дужний || - гообразный—дужний, дугастий.

Дудка—дудка, сопілка (тапцювати під чужу дудку) || - дки! [а] дзуськи! [а] засы! (шоб я ще й гробі платив—це вже дзуськи!).

Дуло—дүлө; (пушечное)—жєрлө.

Дума—дүма || - мать—дүмати, гадати; (предполагать)—гадати; нечего и думать (о том)—шкөдä й гädки (про тє), nemá чого (нічого) й дүмати; он д-ет, что... (он такого мєнєня)—він такöй дүмки (дє-хто був такöй дүмки, що трєба вертätися); и не думает (о чем)—i гädки не мäе (за, про шөб); никак не думал i в гөлову не покладäв; много о себе д-ть—високо нестїся, зайöбитися (дуже вже високо вонä несється).

Дуновение—пöдих, пöвив, пöдув.

Дуплистый—дупл[ни]астий || - пло—дуплө.

Дура—дурнä-ийö (отö ще дурнä), дур[л]єпа; у него губа не дура—він знäе смäк || - рак—дүрєнь, дурний, дурйло, туман, (резче)—йöлон; непроходимый, набитый д-к—несосвітєнный, непроторєнный*, заплішений дүрєнь; он не дурак—він не дурний; оставить, остаться в д-ах—пошити ся в дүрні, убрäти-ся дүрнем; валять д а - дүрия стрöти, клєти, дурникувати, штукäрити, штүки викидäти; || - рацкий—дурнйчий; (глупый)—дурний (кйньте свої дурні фантазії) || - рачество—дүрöщі, дурникування || - рачить—дурити. туманити, морöчити когö || - рачиться—дурити, дурникувати, дурнй стрöти, клєти || - рачок—дүрник; дурачки (карт. игра)—дүрєнь || - рачье—дурнöта, дурнєча, дурнйччя || - рєнь—см. Дурак || - реть—дурити || - рить—дурити.

Дурман—дурман || - манить—дурманити.

Дурнеть—марити, (резче)—погаити; становится безобразным—брїднути || - рно—1) ислöбре, злє, поганö (вй недöбре вчинили); 2) млöсно (о состоянии, близкой к обмороку также)—зäморочно* (тошно также)—канүдио*, я чувствую себя дурно, мнє дурно—мені млöсно... менє млöстить; ему стало дурно (он упал в обморок)—він зөмлїв || - рной—лихий, недöбрый, поганий; дурен лицом—негäрний, поганий на лиці, на врöду; д-й глаз—урічливє, лихє öко || - рнота (тошнота, обморочное состояние)—млöсть, зäмороч*.

Дурь—дүрöщі, дур-ру; дурь нашла на кого—дур напäв, дүрöщі напäли когö.

Дутый — дутый || -ть-нуть—1) дуті (наст. вр. дмў, дмеш, дмє, дмемб...) — дмухнути, подихнути; (о ветре — дуть сильно, порывисто) — бурхати-бурхнути; (о человеке чаще) — дмухати (не дмухай на свічку); а он и в ус себе не дует — а йому ані гадки, а він і гадки не має. а йому й за вухом не свербитъ*; 2) (пить) — дудляти, джуглити; дуй во всю — гоні! || -ться—1) дутися; сторч дивитися на кбго; (в карты) — тнутися, різатися.

Дух — дух; воспрянуть духом підністися духом; падать д-м — занепадати, підунадати* духом; собираться с д-м — набиратися відваги, духу; не в духе быть — в лихому настроі бути. недобре матися*; в духе быть — в доброму настроі бути, добре матися*; дух захватывает — дух відбирає*; перехоплюе, забивае (прош. вр. — відібрало, перехопило, забило); перевести дух — віддихнути, духа звісти; притаить дух — затаїти духа; испустить дух — зідхнути, віддати* духа; тяжелый дух — важкий дух, задуха; в один дух, одним духом — духом; во весь дух, что есть духу — що-духу; ни слуху ни духу о нем — за нього й гблосу немає*, слухи загули за ним, ні чутки, ні звістки за нього немає.

Духи — пахоші.

Духоборец — духоборець.

Духовенство — духовенство, духівництво, понівство.

Духовный — 1) духовн[и]й; 2) (относящийся к духовенству) — духовний; д-ое завещание, д-ая — духівниця, духовна.

Духовой — духовий.

Духота — задуха, духота.

Душ — душ.

Душа — душа; [нет] ни души — [нема] ні [живого] духу, ні [живої] душі; быть без души от кого, души в ком не чають — дух ронити за ким, кбло кбго; до глубины души до живого, до самого сердца; душа в душу жить — [мов] одним духом жити*; от [всей] души — від шйрого сердца; отвести душу — спочити душею, душу відволбжити; всей душой — з цілого сердца; [прийтись] по душе — [припасти] до душі, до сердца, до внодобби; сколько душе угодно скільки душа забажає, досхочу; хватать за душу — за сердце, за душу брати; душа в нятки ушла — циганський нт пройняв*; чуть душа держится — тільки душа в тілі.

Душевнобольной — душевнохворий, (сумасшедший) — божевільний.

Душевный — душевний, искренний, сердечный также) — шйрий, сердечный.

Душевой — подушный (подушный пиділ).

Душегуб[ец] — душегуб[ець] || -бство — душегубство

Душеспасительный — спасенный.

Душистый — запашный, пахущий, духовитый.

Душитель — душитель, душий || -шить — 1) душити; 2) (духами) — пахити*, напахувати (не пахит так дуже хустку — недобре) || -шиться (духами) — пахитися*, напахуватися.

Душник — душик.

Душный — (знойный) — душный, жаркий; (удушливый) — задушный. (на дворе душно; в хати було задушно).

Дуэль — дуэль, поединок.

Дует — дуєт.

Дыба (орудие пытки) — дыба || -бом — дыба-бом, сторч[ем] (волосся стало сторч) || -бы: становится на дыбы — дыба, насторч*, рубя ставати, спинається (кнь став дыба; я й казав, так кудь там — всі насторч зп'ялися).

Дым дим; обратиться в дым, исчезнуть, развеяться, как дым — дымом узйтися*, піти, розвіятися*, [димом] злимити; дым коромыслом — гармидер, бурло, буча; дым валит — дым бучае, шугае f - мить — 1) (испускать из себя дым) — см. Дымиться; 2) (производит дым) — димити, курити (кто це так надимив; сидят, люльками димлять) || - миться — димити (солба димить, диміе, ліс тйхо димів), димувати, курити, куритися (пожарище довго курило; дрбва куріють, курять); (испускать пар также) — парувати (крбв парувала на сбиці).

Дымка — 1) (ткань, также переносно) — серпанок (світ йому повитий идеалистичним серпанком); 2) (туман) — ма́рево, [i]мла (также и переносно: идеалистична мла).

Дымный — димный, курный; (полный дыму) — накуренный*, надимленный* (темна накурена хата) || -мовой — димовой; д-ая труба — димар-ря || -моход — димохід, а ближе: 1) часть его, выходящая в комнату — кбмин; 2) на чердаке: а) лежащая, боров лежень; б) стоячая — вивід; 3) над крышей — димар, верх, вивід || -чатый — димчастый.

Дыня — дыня.

Дыра—діра (ум. дірка) || - рявий — дірявий.

Дыхання—діхання; (одни прием дыхания, также и переносно) — підих, віддих (прислухавсь до кожного її підиху; підихом своїм оживив усє навкруги); затанть, перевести и т. д... д-не — см. Дух || - хательный—дишний, діхальний || - шать—1) дихати; д-ть полной грудью — дихати на повні, всі груди; (скоро и тяжело) — дихтіти; еле д-т—дүх ледве зводить, ледве дихає; 2) (веять—также)—подихати, машіти. дхнути (вітрець ледве-ледь подихає; обліччя нашіло, дхнуло мбодістю); д-ть злобой также—важким дүхом, пеклом дихати.

Дышло—дйшель (муж. р.).

Дьявол — дйвол || - вольский—дй-вольский || - вольщина (навождение) — чортівня*, чортовіння (що за чортівня!).

Дьякон—дйкон || - чок—дячок.

Дюкий—дебелый, кремезный, здоровый*; (сущ.)—дебелень, здоровань.

Дюжина — дванацятка.

Дюжинный (обыкновенный)—рядовой, звичайний, звичайнісінький.

Дюйм—цаль-ля || - мовка - цалівка.

Дюна — діона, надма.

Дядя — дядько; жена родного д-и—дядина.

Дятел—ятл[ь]—ятла-ятеля, дятель-тя, жовна.

Е

Евангелие—евангелія-ліі.

Евнух—евнух, (сконец)—різанець.

Еврей—еврей, жид (последнее слово не имеет в укр. исключительно-бранного значения); (ж. р.)—еврейка. жидівка; (собирает.)—еврейство, жидівство || - рейский—еврейський, жидівський.

Европа—Европа, Еврона || - еец—европеець, европеець || - пензировать-ся — европé[зува]ти-ся, европé[зува]ти-ся (сов. з'європéзувати-ся, поєвропéти-ся..) || - пейский—европейський, европéський.

Еда їжа, їдд.

Едва—[за]ледве (він говорив [за]ледве чутним глосом); едва лишь, только—ледве-но*, тільки-но, скоро-но (скоро-но всіли у пбзд. як він уже рушив); едва не—ледве не, мало не, трохн не (ледве не виав); едва-едва — ледве[не] ледве — (ледве-не-ледве дотягсь я долбму); едва ли—навряд [чи], ледве чи (ледве чи, навряд чи він сам управиться; а чи буде він дбма? — навряд); едва ли не—*[ледве] чи не* (ледве чи не по-останне ми тут зішлися; ми зішлися сюди чи не в-останній раз).

Единение—едиання.

единица—одиниця; е-а измерения—мірича одиниця, одиниця виміру* || - ничный—поодинокий, одиничний.

Единобожие—единобóжність* || - борство—поєдино, герць || - брачие — одноподрóжність*, одношлюбність || - брачный — одноподрóжний*, одношлюбний || - верец — одновірець || - верный—одновірний || - властие—

единовлáддя*, самовлáддя* || - властный — единовлáдний, самовлáдний (принцип единовлáдної упрáви захитався; самовлáдний держáвець нашої країни) || - временный (однократный)—одноразóвий (одноразóва запомóга) || - гласие-гласиость — одноголóбність - ности, (единодушие, согласие) — одностáйність-ности (одноголóбність, одностáйність цих виборів висвідчає перемену в настроях мáс) || - гласный—одноголóбний, одностáйний || - душе — единость-ности, одностáйність ности, односéрдля || - душевный—одностáйний, односéрд[н]ий || - личный — особый*, самовлáдний* (такі справи не можна вирішати особистою владою) || - мысленное — единость*-ности, одnodумність-ности, одностáйність*-ности || - мысленик — одnodумень || - образие-образность — одновзирність* - ности || - образный — одновзирний* || - племенной — одноплеменець || - племенной—одноплеменный || - утробный—одномáтерний.

Единственный — единый, одинкий, один, (выразит.) — однім-один, [одій]-однісінький ([одійм]-одна, одна-однісінька на цілу округу школа перебуває в страшному занéпаді); е-е число—одинна; е-й сын, е-я дочь—[сїи]-одинак (одинець), [дочка]-одиначка (мав однак-сїна, та й той помёр) || - нство — единость, бдність-ности || - ный—единый.

Едкий—ідкий, ідіочий; (язвительный также)—ущипливий, куслівий, гризький || - ко—ідко, ідіочо; ущипливо.

Едок—ідець, ідбк.

Еж[ик]—іжак-ка.
 Ежевика—ожина.
 Ежегодник—річник || - годно — шор-
 робку. шорічно || - годний—шорічний.
 Ежедневно—щодня, щоденно, по-
 всякдень || - вний—щоденний, по-
 всякденний.
 Ежемесячник—місячник || - чно—шо-
 місяця, щомісячно || - чний—шомі-
 сячний.
 Ежеминутно—що - хвилини; (постоян-
 но) — раз-у-раз (раз-у-раз одрива-
 ють від роботи) || - тний—шохви-
 лийний.
 Еженедельник—тижневік || - льно—
 що-тїжня, щотижнево || - льний—
 щотижневий.
 Ежечасно—(каждый час)—щогодини;
 (постоянно)—раз-у-раз; щочасно, по-
 всякчасно || - сний—щогодинний;
 (всегдашний, постійний) — щочас-
 ний, повсякчасний (щогодинний при-
 хід поїздів; щочасна мука та стра-
 ждання).
 Ежиться—іжитися, а ближе: (о коже
 и. пр.—сжиматься, морщиться)—ку-
 торжиться*, братися зморшками; (о
 живом суц—жаться, сжиматься в
 комок)—щуплится, куплится, шти-
 ться
 Ежовый—іжаківий; взятъ в е-е рука-
 вицы—узятъ в шори, в лабети, в
 тисні, щупкі руки; держать в е-х ру-
 кавицах—в шорах, *у лабетах, в тис-
 нях, щупких руках держати*.
 Езда—їзда || - дить—їздити || - док—
 їздець.
 Ей-богу—їй-бо[гу].
 Еле—[за]лєдве; еле-еле—лєдве[-не]-
 лєдве (залєдве видно; лєдве-не-лєдве
 виволік його під гору).
 Елейный—(о человеке и пр.)—елєйку-
 ватий, масткословий, масний; соло-
 дєнький* (малєнький, меткий, елєй-
 кува́тої мови чоловічок).
 Еловый—ял[ий]овий, ялицєвий.
 Ель, елка—яліна, яліня; (уменьш.)—
 яліника, ялічка (різдвяна яліника=
 рождественская е-а).
 Ельник (еловый лес)—ялинник-ка.
 Емкий—[в]місткий || - кость—[в]міст-
 кость*.
 Еревениться—гзїтися, гороїжитися,
 приїтїтися.
 Ересь—єресь || - тик—еретїк || - тиче-
 ский—еретїський.
 Ерзать—сєватися, чєвгатися, гємза-
 ться.
 Ерошить—куйєвдити, кєшлати, кудєв-
 чити.

Ерунда—абї-що*, ка-зна-щєб, дурний-
 ця, а ближе: 1) (пустяк, нечто, не
 стоящее внимания) — абїщниця*, ні-
 кчемниця; 2) (газиматя вздор)—ні-
 сенїтниця, бредня (не робї абї-чєгєб,
 ка-зна-чєгєб, дурїний; єт іщє, щєб
 я такої абїщницї, абї-чєгєб злякєвся,
 єє не вірїшї, а якєсь бредня) ||
 -ндить -1) (делать глупости) — ро-
 бїти, вирєбляти абї-що,... дурїний
 (не робї абї-чєгєб); 2) (говорить глупости)—плєстї, верзтї, правїти абї-
 що,... бреднїє*; галамєгати*.

Ерш йорж.

Если—колий, як[щєб]; также якбї, колий-б
 (колий, якщєб він прїйде, поклічте
 його сюдї; колий-б він прїйшов, по-
 клічте його сюдї); если-бы—якбї,
 [на]колий-б; если-бы я знал (мы зна-
 ли...) — якбї знатї (якбї знатї,
 зрєду-б не пішов).

Естественник—природник; природо-
 знаєць || - ственно—прїродно, на-
 турально; это вполне е-о — *єє зє-
 всїм прїродна рїч, зєвсїм прїродно,
 натурально, (общеприято, водїтся)—
 єє свїтова рїч* (а що Кєсть за дїв-
 чєтами бїгає, так єє-ж свїтова рїч) ||
 - ственный—прїродний, натураль-
 ний; (самородний, данний самої прї-
 родой)—саморїдний (прїродний до-
 бїр=є-їй подбор; прїродна, саморїд-
 на фортеця=є-я крепость); є-є дєло
 —*прїродна, звичайна рїч*, звичай-
 не дїло, прїродно*, звичайно||-ство—
 прїрода, нату́ра, сушість-щєстї,
 єствє || - ствознание-ствоєведение—
 природознєство || - ствовєд-ствоєис-
 пытатель — п р и р о д о з н а в е ч и ;
 природодослїдник, дослїдник прї-
 роднї*.

Есть (3 л. ед. ч. от быть)—є[сть]; то-
 єсть—сєб-то, тєб-то, єб-то

Есть—їсти (наст. вр. їм, їсї, їсть, їмє,
 їстє, їдять; повел. накл. їж, їжмо, їж-
 те); (признавать с'єдобним, употре-
 блять в єду также)—уживати (спа-
 сїбї, я оселєдцїв не вживаю; маго-
 метани не вживають свинїни); по-
 єдом єсть—їдєм їдєма, їдом їсти,
 жєрцєм жєрти, пожирати.

Ехать—їхати; (быстро)—бїгти (учєбра
 бїгли тут брїчкою якєсь салдати);
 є-ть на чєм—їхати чїм (конєм, трам-
 вєєм, нєбїздом).

Ехидный—єхїдний, єхїдкуватий;
 (суш)—єхїда (такїй єхїда—нїяк їз
 нїм не вживєшся).

Еще—[ї]щє; єще бы!—щє-б пак дє-ж
 пак атєж пак!

Ж

Ж—см. Же.

Жаба—1) жа́ба; 2) (болезнь)—жа́ба, зівнийця; грудная ж-а—грудна́ жа́ба, да́ва.

Жабры—зя́бра,-бер, зя́бри,-брів.

Жаворонок—жа́ворон[ок].

Жадничать—жа́днува́ти || - днюсть—жа́дба, жа́дливість-вості; (алчность)—жа́жерливість-вості, за́хланність,-но́сти, ненáтля (дивівся на хліб із нелю́дською жа́добою в оча́х; він осору́живсь мені сво́єю жа́жерливістю) || - днуй—жа́дбний, жа́дний, жа́дливий; (алчный)—жа́жерливий, за́хланний, ненáтлий; (суш.)—жа́д[и]ю́га (жа́дбний по́гляд; жа́дний, жа́жерливий на грбші).

Жажда—(позыв к питью)—сира́га, жага́, зга́га; (желание, стремление)—жа́дба, жага́, жа́дання, пра́гнення; томиться ж-й—*спра́гою, жа́добою, жа́гбою,.. знемага́ти (сов.—знемогти́ся)*; истомленный ж-й—спра́глий, знемо́жений спра́гою,..; утолять ж-у—утиша́ти*, га́мува́ти спра́гу,.. (сов.—утиши́ти. вга́мува́ти, насити́ти...) || - жа́дять—пра́гнути, жа́дати, жа́ждувати; жа́ждущий (как прилагат.)—жа́дний, жа́дбний, пра́гну́щий, жа́жду́щий, жа́ждє́нный.

Жалеть—жа́літи, жа́лувати, шко́дува́ти, жа́лкува́ти ко́го, чо́го, за ким, чим; (бережно относиться)—ша́нува́ти (не ша́нува́в здо́рбля, а тепе́р і ка́ється).

Жалить—жа́літи (кома́рі дуже жа́лять); жа́дящий (как прилагат.)—жа́лкий, жа́лливий (жа́лкі до́бри воро́ги).

Жалкий—1) (плохой, убогий, вызывающий жалость)—ну́ждє́нный, злиде́нный, мизе́рный, жа́лю гідний; (ничтожный)—ні́кче́мний (я опи́нівсь в ну́ждє́нному, злиде́нному ста́новищі; мизе́рна, ні́кче́мна, жа́лю гідна лю́дина); 2) (жалостный, жалобный)—жа́лісний, жа́лібний (жа́лісна пі́сня) || - лко—1) (=жа́ль)—см. это сло́во; 2) (плохо, убого)—ну́ждє́нно, злиде́нно, мизе́рно*, жа́лю гідно*; (ничтожно)—ні́кче́мно* (ббсний, обша́рнаний, він ви́гляда́в ні́кче́мно); 2) (жалостно, жалобно)—жа́лісно, жа́лібно (жа́лісно розповіда́в старий, аж пла́кали лю́ди).

Жало—жа́ло.

Жалоба—ска́рга, (юридич. также)—жа́лоба (пода́в ска́ргу, жа́лобу п су́д; в пі́сні сво́ї ска́рги ви́лива́ла); ж-ы (сетования)—на́ріка́ння, бі́дка́ння,

жа́лі (зрбду не чу́в од ньо́го жо́бних на́ріка́нь; падо́кучило мені ва́ше повсякча́сне бі́дка́ння) || - лобио—жа́лібно, жа́лісно || - лобный—жа́лібний, жа́лісний || - лобщик—ска́ргівник*, жа́лобник; (истец)—по́збвник, по́зівач.

Жалованная грамота—да́рчий*, да́рови́зний*, на́да́вчий лі́ст, на́дання.

Жалованье—пла́тній; (содержание)—уде́ржання, утрімання.

Жаловать—1) (оказывать расположение)—жа́лувати*, по́любля́ти ко́го, ста́витися прихі́льно до ко́го* (ві́н мене́ не дуже-то по́любля́є; прбси́мо лю́бити й жа́лувати); 2) (даровать)—да́рува́ти ко́го чим, ко́му щб, на́дава́ти ко́му щб, ша́нува́ти ко́го чим; 3) (посещать)—бува́ти в ко́го, наві́дувати*, одві́дувати ко́го, захо́жатн до ко́го || - ва́ться—жа́літися, ска́ржитися; (сетовать, высказывать жалобу)—на́ріка́ти на щб, бі́дка́тися чим, пла́катися на щб, чим (на́ріка́є на сво́го си́на, бі́дка́ється, пла́чється си́ном).

Жалостливый, жалостный—жа́лісли́вий, жа́лісний || - лость—жа́ль-жа́лю (муж. р.), жа́лощі,-щів; без ж-и—без жа́лю, безжа́льно*; із ж-и—жа́ліючи, шко́дуючи ко́го, з жа́лю, з жа́лощі до ко́го; ж-сть берет, охо́втува́є—жа́ль бере́, порива́є, по́нима́є* (сов.—узя́в, порва́в, по́няв); ка́кая ж-сть!—як[ий] жа́ль, як[а] шко́да! || - ль—жа́ль, шко́да, жа́ль[ко] (а ви не бу́лі там?—Жа́ль, шко́да! дуже жа́ль[ко], ве́лика шко́да, що не всі зйи́шлися; мені по́го дуже жа́ль[ко], дуже шко́да); мне стало (сделалось) э́го жа́ль—мені ста́ло (зробило́ся) по́го, за ньо́го жа́ль, шко́да, мене́ жа́ль узя́в за ньо́го.

Жандарм—жа́нда́р[м].

Жанр—жа́нр.

Жар, жара (жары)—1) (высокая температура)—жа́р, на́л; (этой также)—спе́ка, жа́ра, (сильнее)—спе́кба, жа́рба, (духота)—ду́хба, (парящий этой)—ва́р, па́р[ня], па́рба, ска́ра, шквара́ (на дві́рі жа́р, па́л... пеке́льний, спе́ка, жа́ра... пеке́льна; тїж-де́нь лежа́в у жа́ру); бросает в жар—*успі́ає, бере́, по́нима́є жа́ром, в жа́р уки́дає* (сов.—успі́пало, взпіб, по́няло, вкі́нуло...); 2) (раскаленные угли)—жа́р, (одни угли)—жа́рїна, (мелькие раскаленные угли с золой)—

присок; 3) (пыл) — [за]пал, бпал; с жаром говорить, делать что-ниб. — палко*, запально*, із запалом щось казати, робити; в жару битви, роботи — в розпалі бою, роботи.

Жаргон — жаргон.

Жареное — см. Жаркое || - рить —

1) прягти, пряхити, смажити, пекти, жарити, шкварити (пряже, пряхити яєнню, м'ясо, молоко); жареный — пряхений, смажений, печений, жареный; 2) (о сильном жаре, зное) — пекти, смалити, жарити, пряхити, шкварити (сбнче пече, смалить, жарить; павіщо було так жарити в печі); 3) (для выражения усиленного действия) — смалити, жарити, шкварити, чесати, тяти, затинати (а ну, жар смали,.. тий, затинай!) || - ркбе — печеня, печене-ного, смаження || - ровня — жарівни[и]ця.

Жаркий, -рко — жарячий, -че, жаркий, жарко, (душный, знойный) — душный, душно, скварный, -по. (жгучий) — пекучий, палючий, палкий, (пыльный) — палкий, палко, запальный*, запально*, завзятий, -то (жарячий климат, день; жарко, душно на дворі; пекуче проміння сбнця; палкі, пекучі сльбзи; завзяті, палкі сунеречки).

Жатва — (сбор хлебов, время этого сбора, также переносно) — жнивá, жнйво, (хлеб, готовый к жатве, скатый хлеб, также переносно) — жнйво, ужйпок* (почалися жнивá; було це саме жнивáми, під жнивá = ...во время ж-ы; труда положили не мало, зате-ж і жнйво яке багáте; чимáлий зібрáли ужйпок); пачинать ж-у — зажинати[ся]* (сов. зажати[ся]); начало ж-ы — зажин[ки]; заканчивать ж-у — обжинатися (сов. обжатися); конец ж-ы — обжинки, дожив[ки]; время перед ж-й — переднйок (на переднйку кобже хлйбом журиться) || - твенный — жпйвний, жнйвний, жнйварський, жатний (жпйвнй, жнйварські пісні; жпйвний, жнйвний час; жатні машини); ж-ая машина (жнейка) — [само]жйтка; заниматься ж-и работами — жнйвувати (навряд чи й знайдете тепер пйвдволу — саме люди жпйвують).

1. Жать — тйснути, стискати, душити, давити, жати (тйснуть, душать мене звідусиль; мйщо тйсну, стискаю вáшу рúку; комір мені давить, жме); (об обуви и пр. = трудить) — муляти, трудити (чобіт муляв [в] погу); (выжимать) — віддушувати, душити, ча-

вйти, прасувати (випоград віддушують спеційльним пресом); жать масло (постное) — бити олію || - ться — 1) жатися, кúлитися, шулитися (кúлитися мов із хблodu); 2) (тесниться) — тулитися, горнутися (люди тулилися одіе до одного); 3) (мяться нерешительно, колебаться) — мулятися*, мулитися* (бáчу, він нáче муляється, — так я сам пішов); 4) (скупиться) — кряжити*, скуйитися (приходиться й мені над грйшми кряжити, бо їх, бач, не гúсто).

II. Жать — жати (жну, жнеш...).

Жвачка — жуйка, жвака, жвачка; жевать ж-у — жулку жувати, ремигати || - чное животное — ремигавец.

Жгут — джгут, скруть.

Жгучий — палючий, пекучий, палкий (палюче проміння сбнця; палючі, палкі бчі, сльбзи; пекучий бйль; пекуча потреба), жалкий, смалький, жалючий*, жижкий, жалливый (жалка кропивá; смалький, жижкий, жалкий вітер, мороз).

Ждать — ждати, чекати чогб, на щб, сподіватися, очікувати чогб.

Ж[е] — 1) же. (после гласн.) — ж; знов (де-ж це він б? він мене боїться, я знов його опáсуюсь); когда в русск. ж[е] означает противопоставление и может быть заменено посредством а, в укр. чаще употребляется именно а (одін полк заночував у місті, а другий рúшив далі; сидіть отút — а як спитáють.. коли-ж, як-же спитáють...). Такой же, тот же [самый], там же: так-ж, так-само картину маємо в сусідній окрúзі; тбй-[же-ж] таки, той самий áвтор зазначає...; там-[же-ж] таки, в тій самій книзі знаходимо вказівки на те... Один и тот же — одін*, той самий (буває часом, що одін робйтник мусить керувати двомá відділами; на тому самому дереві можна виростити два сорта груш). Так же — так само, однаково* (так само, однаково чинили й інші мої товариші). Или же — абб-ж, а чи (та як хочте: учіться в школі, а чи візьміть добрих яких книжок); 2) (ноукаанне) — бо (ідй-бо сюдй, кажú тобі); ну же — нубо (та нубо годі, не плачі). Все же — все-[ж] таки*.

Жевать — жувати, (выразит.) — жвакати, жмакати, жакувати.

Жезл — жезло, жезл.

Желание — бажання, охота, хйть-хбти, (сильнее = стремление, вожеление) —

жадання, прагнення (не маю найменшого бажання, найменшої [о]хоти туди їхати; всі свої жадання й боби в пісні вилівав); по собственому (доброму) ж-ню — самохить, своєю охотою, вблею, з власної волі, охоти; против ж-ня — проти волі, невблею (це сталося проти моєї волі; мені затягли туди невблею); по ж-ню — на бажання, з бажання; на вибір* (з бажання публіки оркестр виконав кантату; беріть на вибір, щоб тільки оком накинете); исполнять чье-ниб. ж-не-чинити. виконувати, вволюти чийсь вблю (сов.—вчинити, виконати, вволюти); предоставлять чьому ж-ню — давати кому на волю || - ланний — жадавший || - лательный — бажающий || - лать — бажати, хотіти (казав йому і те, і се — не хоче робити, та й гобді!); желать кому чего — бажати, зичити (я тобі злого не зичу); ж-ть спокійної ночі, доброго утра — на добраніч, на добридень давати.

Желе — желё, драгли, лів.

Железа — залоза || - лезистый — залозуватий, залозистий.

Железистый (от железно) — залізуватий, залізистий (залізувати вода).

Железнодорожник — залізничник || - жный — залізнич[и]ий.

Железный — залізний, залізняний; ж-ая дорога — залізниця; ж-ая руда — залізна руда, залізвинна, залізник || - лезо — залізо; ж-о листовое, кровельное — залізна бляха (листова залізо), дахове залізо || - зоделательный — заліззоробний; ж-й завод — залізна гута || - зоплавильный — залізотоп[иль]ний; ж-й завод — залізна гамарня || - зопрокатный — штабарний; ж-й завод — штабарня.

Желоб — жоблоб, риштак, ріпва.

Желтеть — жовті[ша]ти, половіти || - тизна — жовтість, жовтізна, жовтіна || - товатый — жовтавий, пбжовтий, жовтастий, жовтуватий || - ток — жовто́к || - туха (болезнь) — жовтяниці, нійць, жовтяниця || - тый — жовтий, (светло-ж-й, цвета спелой ржи) — половий.

Желудевый — жолудяний (жолудяна кава)

Желудок — шлунок, (у четвероногих животных также) — кендюх; на тощий ж-к на тще-серце || - дочный — шлуноквий.

Желудь — жоблудь.

Желчный — жовчний, жовчевий (жовч-

на вдача; жовчеві залози); ж-й пухырь — жовчний || - лчь — жовч, -чи.

Жеманиться — маніритися, маніжитися || - манный — манірний, маніжистий || - манство — манірність.

Жемчуг — перло (собирает.), перли, лів || - жинна — перліна || - жный — перловий, (подобный ж-гу) — перлістий (перлове намисто; перлісте вино).

Жена — жінка, (реже) — жона, (супруга) — дружина, (фамильярно) — старá (дави й поїсти, та не знаю, де моя старá зайшла; а чом-же ви самі, без старбі?); жена и муж (супружеская чета) — подружжя; законная жена — шлюбна жінка; разведенная жена — розвідка, розлучена жона; жена брата, дяди — братова-вої, дядина, -ни; жена кузнеца, бондаря, учителя, генерала, Ивана, Петра (фамильярно) — коваліха, бондаріха, учительша, генеральша, Іваніха, Петріха...; жена Чуба, Мар'янічка, Вєдя, Суліми, Завіи, Марковича... — Чубова, Мар'янічкова, Вєдева, Сулімніна, Завіина, Марковичева, (также фамильярно) — Чубіха, Мар'яніччиха.; братъ в жени — брати за жінку, жону, дружину, брати за себе когò, братися з ким (сов.—узяти, побратися).

Женатый — жонатий, одружений.

Женин — жінчин, дружинин.

Женить-ся — женити-ся, дружити-ся, одружувати-ся, братися з ким, брати [за себе] когò (сов.—оженити-ся, одружити-ся, побратися, взяти...) || - нитьба — одруження, шлюб, оженіння (з ким) || - них — жених, (после сватовства, обрученный ж-х) — наречений, молодий.

Женолюбивый — жонолюбний, (сущ.) — жонолюб[ець], (грубо) — бабія, бія, бабич || - ионенавистник — жонофòб*, жоноборець* || - иноподобный — жоновідий, жоноподібний* || - иский — жіночий, жіноцький; ж-й пол (женщины) — жіноча стáть, -ти, жіноцтво, (презрнт.) — жіно́та; по-женски — по-жіночому, по-жіноцькому || - иственый — жіночий || - ищная — жінка, (редко) — жінощина; молодая замужняя ж-а — молодія; публичная ж-а — повія.

Жердочка — жєрдка, жєрдина, ворина; (собирает.) — жєрдя, вір'я.

Жеребая кобыла — жєрєбна кобіла || - бенок — лошá — лошáти, лошáтко, (годовалый) — стригу́н[ець], (старше) — лошáк, (уменьшнт.) — лошáчок || - бец — жєрєбєць, бгир, -ря; заводской, пле-

меншой ж-ц—стадник || - биться—жеребйтися.
Жеребьевка—жереб[к]ування*.
Жерло—джер[е]ло, зів, горло.
Жернов—жорно, жорен (ми.—жорна) || - рновой—жорновий.
Жертва (пожертвовање, жертвоприношение)—[по]жертва, офіра, (дар)—подання, поданок (віддав себе на жертву спільній справі; пожертви, подання приймає редакція); іскупительная, благодарственная, умиловительная ж-а—нокутна*, подячна, благальна жертва; приносить, совершать ж-у (жертвоприношение)—давати*, принести, чинити [по]жертву (сов.—дати, принести, вчинити) || - твенник—жертвник || - твенный—жертвний, офірний || - твователь—жертводавець || - твовать—жертвувати що, чим, офірувати що; жертвующий (как прилагат.)—жертводавець (список жертводавців).
Жест—жест, порух; об'ясняється ж-ми—на мйгах говорити || - стипулировать—жестипулювати.
Жесткий—жорсткий, шорсткий, цупкий (цупке волбся; цупка вдача), (шероховатий, корявий)—цупкий, шакарубкий (шкіра на руках цупка; чоботи, як вимокли, зробилися шакарубкі), різкий, дерзкий (різкий пісок; різка вода; різка, дерзка трава); (твердый, плотный)—цупкий, сутугуватий, твердий (цупке, сутугувате, тверде м'ясо; цупка матерія; цупка, сутугувта земля); (беспокоящий, давящий, мозолящий)—мулький (мулька постіль, обужа); ж-ий вагон—твердий вагон.
Жестокый—1) жорсткий, лютий, лемилосерд[и]ний (жорстка, немилосерда людина, вдача; люта кара); 2) прикрий*, лютий, тяжкий (прикрий, лютий вітер, холод, мороз, біль; тяжка, прикра образа, туга, хвороба) || - стоко—1) жорстко, люто, лемилосерд[и]о; 2) прикро*, тяжко (він зразу-ж такі мусів прикро, тяжко розчаруватися; ви прикро, тяжко номіляєтесь) || - стокосерд[и]ний—твердосерд[и]ний, жорст[о]косерд[и]ний*, безсерд[і]чний, бездушний*.
Жесть—[біла] бляха, жерсть; покрывать жостью—бляхувати, ушнвати бляхою, жерстити; покрытый жостью—[по]бляхований || - стяник—бляхар, -ря || - стянка—бляшанка, жерстянка || - стяной—бляшаний, жерстяний.
Жечь—палити; пекти (дров нема, то

солону палмо; соще палити, пече; пече, палити у роти); жечь (пережигать) кирпичи, уголь и пр.—палити, перепалювати цеглу, вугілля; крапива жжет—кропива жалить[ся]; жженый—паленний, перепаленний.

Живительный—живущий, життєдайний* (живущий, життєдайний напій—ж-ая влага) || - виться—живітисся, ніжвлятисся, підживлятисся* (воий, бач, звикли коло панів підживлятисся) || - вность—1) (продовольствие)—харч.-чу* (муж. р.), [по]живність; 2) (домашняя птица)—дробища, дріб-дробу (муж. р.) || - во—1) (оживлено)—жваво (розмова ішла жваво, без натяжки; з бадьорим духом, жваво взялися до роботи); 2) (вмиг, сразу, быстро)—(не попрощавшись, живо скочив на коня і помчав; а ну, живо мені щоб було готове; не гаючись, живо взялися до роботи) || - водер—живолун, шкуролуп, шкуродер, (собачник)—гицель, ц[е]ля, (переносно также)—дерілюд*, дерій* || - водерия—шкуродерия, гицлівка || || в[ой]—1) живий, (изредка, в застывших формулах)—жив (ну, як він—жив[ий], здоров[ий]?); все живое, живушее—живло (за сощем усє живло прокінулось); живая изгородь—живопліт, плбту; на живую руку—на швидку, живу руку, на швидко-руч; задеть кого за живое—*за живе взяти, забрати, доняти, вразити до живого*; 2) (подвижный, оживленный)—жвавий; принимать в чем живое участие—брати чинну*, жваву участь || - вопиесец—маляр, -ра || - вописный (эффектный, выразительный)—мальовний || - вопись—1) маллярство, малювання (історія маллярства; кинувши шкблу, віддався маллярству, малюванню); 2) малювання, мальовання* (чудове малювання немов-би жилло на полотні).
Живот—1) живит, вота, черево; вверх, вниз ж-м—горічерева, долічерева; 2) (стар.)—живот[т]я* (книга живот[т]я); биться не на ж-т, а на смерть—битися на смєрть, до загину.
Животворный, -творящий—животворний, живущий, життєдайний*.
Животновод—зоотехник, скотар, -ря, живинник* || - водство—зоотехнія, скотарство, живинництво*.
Животное—тварина, звірина, звір, -ря; (собирает.)—живина*, звірина, звіру, твар*, -ри (у нас усякого звіру є; і зайці і лисці); ж-ое плотоядное,

травоядне, всеядне—м'ясоїд, тра-
воїд, всеїд; ж-ое млекопитающее—
савець, -вця; ж-ое позвоночное—хре-
бетник, хребтна тварина; ж-ое сум-
чатое, пресмыкающееся—торбач, -ча,
плазун; ж-ое жвачное—ремігавець;
ж-ое в'ючне—в'ючак, в'ючій тва-
рина; царство ж-х—тваринний світ,
тваринне царство; 2) (брань)—твар-,
ри, тварюка, бідо || -вотний—тва-
ринний, звіриний, звірячий (звіриніс
царство; звірячий ж'ах).

Животренещущий—животрєпетний.

Живучий—живучий, живущий || -вчик
—живчик || -вєм—живцем.

Жид—жид (ж.—жидівка).

Жидкий—4) (противоположность твер-
дому)—рідкий, плинний, текучий
(рідка маса розтопленого металу;
тверді та плинні, текучі тіла); 2) (не-
густой, неплотный, редкий)—рідкий
(рідкий борщ; рідка борідка, рослин-
ність); (слабый, бессильный)—шуп-
лий, [в]утлий*, квлий || -дковатый
—п'рідкий, ріденький || -кость—
1) (вещество)—рідина, плин, течиво;
2) (качество)—рідкість, плинність,
текучість*; рідкість; шуплість*.

Жижа, жижица—рідь*, -ди, рідота
(поги його мисли чорну, смердючу
рідь; що це за борщ—самá рідота);
(в вареной пище)—юха, юшка, щер-
ба; навозная жижа—гноївка.

Жизнедеятельность—життьова сила
(цей р'ух есть-вияв життьовбі сили
наших пародних мас) || -зненность—
життєвість, життьова сила (історія
уже в'свідчила життьову силу наших
домагань) || -зненый—життьовий,
життєвий, живущий (життьова путь;
життєві, живущі собі); ж-ые при-
пасы—см. Живность || -знеописа-
ние—життєпис || -знерадостный—
життерадісний || -знеспособный—
життєздатний.

Жизнь—життя, (время ж-и)—вік
(життя і смерть; сучасне життя в
цілій його мнговзірності; недбгий
йому вік судився); скудная жизнь
(прозябанне)—животіння*, живот-
тя*. В первый раз в ж-и: уперше
на віку бачу такє диво. Никогда, ни
за что в ж-и: ніколи, нізачо в сві-
ті, зрбду не зв'аживсь-би я на та-
кий злочин; зрбду не бачив таких
прекрасних форм; міже-б.ти поки-
нув її?—Ніколи, нізачо в світі;
зрбду ні! При ж-и: за жи[в]оття його
гнали, тепер уславляють; іще за жи-
вота, жи[в]оття батькового подався

він в Америку. Всю жизнь, в про-
должение всей ж-и: [через] цілий
вік, усє, ціле життя він тяжко біду-
вав. До конца ж-и: вони не мінjali
своих переконань [аж] до [самої]
смерті; любитиму тебе довіку, поки
віку. Загробная жизнь—тогосвітне,
потоїбічне життя; будинчняя жизнь
—будєшина, будєнне життя; доро-
гая, дешевая жизнь—дорогий, де-
шевий прожиток (всім-би гаразд у
Москві, та прожиток дорогий); об-
раз ж-и—життьовий уклад*, уклад
життя*; лишать ж-и—заподіювати
смерть, одбирати життя* комусь,
собі, страчувати когось, себе (стра-
чуватися) (сов.—заподіяти.., одірати..,
стратити[ся]..); заплатитъ, пожертво-
вать, поплатиться ж-ю за что-ниб.—
наложити, заплатити життям, голо-
вю; провести жизнь—вік звікува-
ти; проводить в жизнь—переводити.
запов'аджувати в життя, вживляти*
(сов.—перевести, запов'адити.., вжи-
вити); борьба не на жизнь, а на
смерть—боротьба на смерть, до за-
гину; загубитъ, испортитъ кому жизнь
—світ зав'язати (світ собі зав'язала
із тім лед'ахом); портитъ жизнь
кому—заїдати вік (чий, кому); то-
миться ж-ю—нудити світом (в наш
час молоді, здорові люди світом ну-
дять); пользоваться ж-ю—зживва-
ти світу, життя.

Жила—1) жила; 2) (прижимистый че-
ловек)—жмїкрут.

Жилет—жилет[ка].—

Жилец—1) (квартирант)—пожилець;
2) житєць (він на цьому світі не
житєць).

Жилистый—жілавий.

Жилище, жилье—осєля, житлб, жит-
вб || -лищный—житловий || -лой—
жилій; жилое помещенне—житлб.

Жильный—жильний, жилой (жиль-
на кров; жилове збжище=ж-ая за-
лежь).

Жир—сїть, -ти, товщ, -щу, жир, сало;
(жінки мають на животі г'рубший шар
сїти, товщу; в суні плавало кілька
скалочок жиру; взяли з кабанá два
пуди сала, сїти, товщу; увєсь салом,
жиром заріс); жиры—сїть*, товщ*, сї-
тощ*, товщі, жири; (как приправа к
еде)—омаста (х'арч-би то й ніч'го,
та омасти мало); топленый жир (го-
вяжий, бараний, козий)—лій-л'ою, (сви-
ной, гусиный, утиный)—смалець; ры-
бий жир—трін-трону; пугряной
жир—здір-здрбу; жир у убойного

скота—нагул; вытопки жира — вишкварки; слой жира на жидкости—осу́га; беситься с жиру — дуріти, казїтися з жи́ру, з розко́шів, жирува́ти* || - реть—сїтїшати, глїдшати, жиріти || - рийий — сїтїий, жирний, сїтїий, (о человеке и пр.—толстый, тучий)—гладкий, опїснїстий; (сущ.)—гладу́и, (ж. р.)—гладу́ха; (обильный жиром, маслом, маслянистый)—масний, масткий (сїтїий, жирний борщ; гладкий, мов тої каба́н; сїт[н]ї́а, мастка́ земля; масна́ пляма; масний блїск) || - ровой—1) сїттєвий*, товщєвий, жировий* (сїттєві за́лози—ж-ые железы); 2) лофовий (лофовє мїло); 3) жировий (жирові яйця) || - ротоп — салганіцк || - ротопня — салган.

Житейский—життьовий; дело ж-ое—світová річ, світовє діло (єт, що́ тут жїхїтїся—цє діло світовє!) || - тель—жїтель (ж. р.—жїтелька), жїтєць, жїлєць* (ж. р.—жїліця), мєшканєць (ж. р.—мєшканка, мєшканїця); жїтели (населєние)—лїудїсть (пїд цїм пбглядом мїська лїудїсть зїачїно рїзнїтьєя від сїльськбї); городской, сельский ж-ль—городїиин, сєлюк, сєлянїн; ископный, корєпной ж-ль — тубїлєць: ж-ль Харькова, Києва, Чернїгова, Донбасса, Одєссы...—хїркївєць, хїркїв'яиин, кїяиин, чернїгївєць, донбїсївєць, одєсїт... || - тельство—пробува́ннїя, перебува́ннїя, жїтлб (присудїли адмїнїстратївнїм порїдком вїслати на мїсце пробува́ннїя); вид на ж-о—пїшпорт.

Житница—жїтнїця, збїжнїця.

Жить — жїти; (прожива́ти, жїтельствовать где)—пробува́ти, перебува́ти (не зїаєте, дє вїн тепєр пробуває?); жїть кем (прислугой, учїтелем...) — жїти за кбго (за наїмнїчку, вчїтеля...); жїть (проводить) лето, зиму—лїтува́ти, зїмува́ти; жїть богато, широко—жїти вїстївно*, в достїтках, у розко́шах; жїть в своє удовольствїе (пользоваться жизнью) — зажива́ти жїттїя, свїту; жїть бедно, плохо (бедствовать)—бїдува́ти, понєвїрїтїся, жїти, лїха прикупївши; жїть в мире— у [дбб-рїя] злїгодї жїти; жїть плохо, скудно (прозябать) — животїти; жїть смежно, в соседстве — сусїдїти, сусїдувати; жїть чем, на чєй счєт—жїти з чбго, чїм кбштом; жїть уединєсно—самотбю, вїдлїуднє жїти, самотїти; здорово живєшь—нї з дбб-

рого дїва, нї сїло, нї пїло, гїрмадїрма; приказал долго жїть—*ду́ха зїдхнїв, вїддїав, перєстївївся, пїшбв у бєзвїсть*, казїв довго жїти || - тьє—жїттїя, жїтїв'я, животтїя (єт, що́ наше животтїя—самє бїдува́ннїя); жїтельство, пребыва́ннє где)—пробува́ннїя (ї згадалося йому гїркє йогб пробува́ннїя на далєкїй чужїиї); жїттїя нет из - за кого — прбсвїтку нємає, *свїт нєлїб, нє мїлий чєрєз кбго, свїт зав'язав тб*.

Жмурить, -ся—мружїти, -ся, жму́рїти, -ся (мружїть протї сбнця очєнїя; гєй, кому́ жму́рїтїся?—гукнїв Федькб) - рки (игра)—пїжмурки, пїаїс.

Жмыхи—жма́ки, жмїхи; (из конопли)—маку́ха.

Жнец—жнєць-жєнцїя.

Жнея—жнїя, жнїця, жа́ля, жа́тнїця.

Жниво (жнїва), жнївьє, жнїтво (жнїтва) — 1) (= жатва) — см. это слово; 2) стерїя (дє буйло вчбра стїгле жїто, рїбїє непрївїтна стерїя).

Жница—см. Жнея.

Жолоб—см. Желоб.

Жолудь—см. Желудь.

Жох—пробза, жїган, зух.

Жрать—жєрти, лїгїти.

Жребий—1) жєреб[бк]; бросать ж-ї—кїдати жєреб[бк], жєреб[к]увїти; 2) дбля, талїи (тяжкї йому дбля вїпала, судїлася).

Жрец — жрєць - жєрцїя || - ческий — жрєцький, жрєчїий || - чєство—жрєцтво.

Жрица—жрїця.

Жужелица (продукт каменного угля)—жужєлиця, жужїль, жєли.

Жужжать—дзїжчїти, брунчїти, брумчїти, брєнїти, брунїти, густї; (о людях также)—гомонїти, ропотїти*, роптїти*, бубонїти, туркотїти (-тїти)*, дрїботїти*; ж-ть в уши кому (назойливо твердить)—натуркувати, торбчїти*, туркотїти, туркати [в уха] (однб йому натуркують, торбчїть—купї та й купї); жужжащий (как прилагат)—дзїзкучїий, брунчїлївий* (дзїзкуча осї, кўля; брунчїлївї джмєлї).

Жук—жук.

Жулик — (вор) — раклб; (мошенник)—шахраї, шалїган*, крутїй || - лїковатїий—раклувїтїий*; шахраюва́тїий, шалїганїстїий*, крутїюва́тїий || - льє-раклїччїя*; шахраїиї*, шалїганї*, крутїї*.

Журавлиный—журав[л]їиий || - равль — журавєль.

Журить—картати, сварити* когб, докоряти, виговоряти* кому; (впушати) — угрушати, пригрушати* когб.
 Журнал—журиал; (періодическое издание вообще)—часопис; еженедельный, двухнедельный, ежесечасный ж-л—тижневик, дво[х]тижневик, місячник || - лист—журналіст || - льный—журіальний, часописний*.
 Журчать—дзюрчати, дзюркотіти,-тати,

джуркотіти,-тати, ропотіти*, роптати, бреніти, гурчати, бурчати; журчащий (как прилагат.)—дзюркітлівий, джуркітлівий, буркітлівий.

Жуткий—моторошний, жаский, лячий || - тко—моторошно, жаско, тбропко, лячно || - ть — (чувство страха) — бстрах; (нечто страшное)—страхіття*, страхів'я*, страхіть* (як згадаеш ту ніч—яка то страхіть була!).

3

За—за; (бежать за доктором)—бігти по лікаря; (сесть за стол) — до, стблусісти; (выставить за себя)—зімість себе виставити; (за непригодностью)—через непридатність. Он шел за стеной—він ішов поза стіною. За что?—За віщо, за-що. При глаголах, где за имеет значение частицы, указ. на начало действия, см. эти глаголы; напр., запеть; ищи петь—співати и прибавь за-.

Заартачиться — упертись, затытись, пнем стати.

Забава—втїха, забавка || - ный—забавний, втїшний || - влять(ся) — бавити, розважати(ся).

Забастовать — застрайкувати || - тов-ка—страйк-(ку) || - товщик—страйкар-(ря) || - вочный—страйковий.

Забвение—забуття; предать забвению — в непам'яті пустити.

Забеременеть—завагітїти, заваготїти.

Забирать — забирати || - ться—забиратись.

Забивать—1) убивати; 2) (подавлять) — затуркувати || - ться—забиватись.

Забияка—задерїй, задерїка.

Заблаговременный — заздалегідний, завчасний || - нно — заздалегіди, заздалегідь, завчасу.

Заблудиться—заблудити[ся], заблукати[ся].

Заблуждаться — помилятись || - देने—омана. Вводит в з-не — заводити в оману (чын-н. заблуждения)—помилкї.

Забой—забий,-ббю.

Заболеть—заздужати, заслабнути, захворїти || - левание—1) хворбба; 2) (начало болезни) — захворування; (зарегистровано пять заболелавний)—зарєєстрбовано п'ять випадків хвороби); (з-ть чем)—заслабнути на шб.

Забор—1) (изгородь)—паркн; 2) (забиране)—набір (набору) || - щик—набірник.

Забора—турббта; (заботы) — клбпїт-(поту), піклування || - ливость—дбайлівість || - ливый—дбайлівий || - тить-ся—турбуватись про шб, дбати чим, за шб, (заботы о ком)—піклування.

Забраковать — забракувати, відкинути.

Забрасывать—закїдувати || - бросить—1) закїнути; 2) (оставить без внимания)—заздбати, занехаяти || - шенный—заздбаний.

Забрести (забрехать)—1) забрестї, забрїдати; 2) (=заблудиться) — заблукати.

Забывать—забувати || - быть—забути || - ться—1) забуватись; 2) (утра-тить меру)—зарозумїватись, (забыть-ся)—зарозумїтись, занєстїся || - быв-чивый — забудько, непам'ятїший, забутий.

Заваливать,-ся—завалювати,-ся || - лн-ка—прїспа, прїзбба.

Заведение — 1) устанбва, закклад; 2) (действне)—заведення, запровадження; (питейное з-ие)—шинбк; (красильное)—красїльня и т. д. (см. прилагательные).

Заведомо—зазнакї || - мый—відомий, звїсний, очевїдний.

Заведывать—орудувати, розпоряджати, керувати || - дующий (отделом)—керівник, завїдувач відділу || - дывание—керування.

Завериуть—1) загорїти, завїнути; 2) (в переулк)—заверїти.

Завершить—завершїти.

Завербовать—залучїти, затыгті.

Заверять—1) (=уверять) — запевнїти; 2) (подпись, документ) — ствєрджувати || - рить—запєвнїти, ствєрдїти.

Завеса—занбна || - шивать—запнїати, завїшувати || - сить — зап'ястї, запнїти, завїснїти.

Завести—1) (некий обычай и т. д.)—запровадїти; 2) (речь и т. д.)—знїти мбву; 3) (часы, пружнну)—накрутїти годїнника.

Завет—заповіт || - ний—заповітний.
 Завещание — заповіт, духівнийця ||
 - щать—заповідати, відказати || - ща-
 тель—заповітник, спадкодавець.
 Завиваться (завивать волосы)—закру-
 чувати, завивати волбсья.
 Завидный (достойный зависти)—за-
 видний, заласний || - довать—зздри-
 ти, завидувати || - висть—зздросці,
 ззвисть || - вистливый—завидющий,
 зздрсний.
 Зависеть—залёжати від чо́го, діятися
 чим.
 Зависимость—залёжність || - мый—за-
 лёжний, (в за-сти)—залёжно від чо́го.
 Завитки (локоны)—кучері; (вообще)—
 закрутки; (о словах переносно)—ви-
 хляси; викрутаси, фіглі.
 Завладеть чем—заволодіти (чим), за-
 посісти що.
 Завлекать — зиа́джувати || - влечь—
 зиа́дити.
 Завод — завод (винокурений, коже-
 венный... см. там) || - ской—завод-
 ський, фабрицький || - чик — фабри-
 кант || - доуправление — заводська
 управа.
 Завоевывать—завойбувати || - вать—
 звоювати, здобути || - ватель — за-
 войбвник || - тельный—завойбвниць-
 кий*, завойбвничий*; (завоевать сво-
 боду)—здобути свободи.
 Заволаживаться — (небо заволоклось)
 —захмарилось.
 Завопить—зарепетува́ти, заголосіти.
 Заворачивать—1) загорта́ти (см. За-
 вернуть); 2) заверта́ти.
 Завсегда́й (кабацкий)—сво́я люди-
 на в шійку.
 Завтра—1) (наречие)—за́втра, взáвтра;
 2) (существительное). — за́втра ||
 -шний—за́втрішний; (завтра утром)—
 за́втра враніі; (вечером)—за́втра
 вв́ечері.
 Завтрак—снїда́нок, снїдання || - кать—
 снїдати.
 Завывать—завива́ти, скйглити; (о лю-
 дях)—голосіти.
 Завязка—за́в'язка.
 Завязнуть—загру́знути.
 Завязь—за́брость, в'язь (-зи).
 Загадка—за́гадка || - дочиний—загад-
 ко́вий || - иость—загадко́вість.
 Загар—снадь, сма́га.
 Загвоздка—зака́вка, закарлю́чка.
 Заглавие—заго́лбок || - вная (буква)
 —початко́ва літера.
 Заглаживать—(переносно)—затушкó-
 вувати, затира́ти, зама́зувати; (пре-
 ступление)—сноку́тувати.

Заглохнуть—(переносно)—ушóхнути;
 (сад заглох)—зди́чавіти, бур'яно́м
 узй́тися.
 Заглушить—затлуміти, заглушіти;
 (запах)—забіти.
 Заглядеться—завидітись || - денье—
 (на загляденье)—на диво, на про́-
 чуд.
 Загон—(для скота)—обора, бичий, (для
 овец)—коша́ра.
 Заговаривать — заво́дити, зди́мати
 мо́ву, забала́кати || - ться—забала́ку-
 ватись.
 Заговор—1) змо́ва; 2) (колдовской)—
 замовля́ння || - щик—змо́вель*.
 Загонять—заганя́ти.
 Загораживать—загоро́джувати (заго-
 родіти); (дорогу)—перетниа́ти шлях.
 Загораться (-реться)—займа́тись, за-
 горя́тись (зайня́тись, загорі́тись) ||
 - рельий—засма́глий.
 Загородка — загоро́жа.
 Загородный — позамі́ський, загоро́д-
 ний.
 Заготовлять — за́пасати, готува́ти ||
 - вить—заготува́ти, наготува́ти || - ка
 —заготівля* || - ительный—загото́в-
 чий || - итель—загото́вник.
 Заграница—зако́рдон || - ичный — за-
 кордо́нний.
 Загребать—(деньги и т. д.)—зага́рбу-
 вати, загри́бати, гребті (він гребё
 грóші).
 Загреметь—загуркотіти (о громае); (о
 человеке)—грйму́ти.
 Загробный — замоги́льний, потойбіч-
 ний.
 Загромоздить—завали́ти; (мебелью)—
 заста́вити.
 Загрубелый — зашка́рублий.
 Загружать — переванта́жувати; (= на-
 грузжать)—см. Грузить || - грузка—
 наванта́ження.
 Загрязнить — забрудни́ти || - неие—
 забрудне́ння || - ненный—забрудне-
 ний.
 Загудеть—загусті́ти.
 Зад—зад || - ница—гу́зно, зад || - ний—
 за́дний; (задним умом крепко)—му́д-
 рий по шко́ді || - дом—(бнтъ)—за́дки
 біти || - ды—(в науке)—заді́ || - док—
 задо́к || - динк—зака́блук.
 Задавать (урок, задание)—зага́дувати;
 (тон)—пе́ред ве́сти || - дать — зага-
 да́ти || - дание—зава́дння || - дача —
 зава́дння, за́дача || - ваться целью —
 встаюва́ти собі зава́дння || - дачник
 —зада́чник.
 Задавить—1) задуші́ти; 2) (= разла-
 вить)—см. там).

Задаток—1) завдаток; 2) (здатки)—1) хист, кебета (см. Талант); 2) нахи; (у него плохие задатки)—в ньбо погані нахили.

Задвижка—засувка, засовень.

Задельный—задільний, закладний (о работе)

Задевать—чіпати || - деть — зачепити (см. Задирать).

Задерживать (завесу)—запинати.

Задерживать—затримувати, задержувати; (приостанавливать)—припиняти || - ться—гаяться, баритись (см. Медлить) || - жание — задержання, арест || - жка—війн, припин; (без задержки)—без упину. (Работа с задержками)—пінява робота.

Заирать—(вызывать на драку)—займа́ти, зачіпати, заїда́тись || - дира—задеріка, заводій.

Задобрить—улеїтати, підмаслити, загодити (кому).

Задолжать—бути винним кому || - женность — борг. (Задолженность учреждения равняется) — борг установа виносить.

Задор — завзя́ття, за́пал || - ный—задерікуватий, завзя́тий.

Задумать—надумати || - ться—замислитись || - мчивый—задумливий, замислений.

Задухевный—щирый.

Задышка — дихавиця.

Заем—1) (действие)—позичання; 2) позика.

Заезд — заїзд || - эжать — заїздити, заїкджати || - хать—заїхати.

Зажать (рот)—затуліти; затіснути

Заживать (о ране)—загбюватись.

Заживо—живцем.

Зажигать—запалювати, (свет) — засвічувати (лампу, свечку) || - жечь—запалити, засвітити || - жигание—запалювання, засвічування || - тельный (о речи) — запальний || -галка—запальничка.

Зажиточный—забжний.

Зажмуривать — замружувати, заплющувати.

Зазор—прозір (-збру).

Зазывать—заклика́ти.

Зазвонить—зздзвонити.

Зазвучать—забрєити, залунати, розлягтись.

Зазимовать—зазимувати

Зазнаваться, - наться — занбєитись, пишатись; зарозумітись, занбєстись.

Зазубрина—щербїна.

Заигрывать—жартувати з ким, залицтись до ко́го.

Занка—занїкало || - ться—занїкуватись.

Занмодавец—кредитор; (=ростовщик) — лихвар (-ря) || - мообразно — позичково.

Заемствовать—запозичати || - ванне—запозичення.

Заискивать—запобігати ласки в ко́го || - ющий—запобігливий, улєсливий.

Зайти, - ходить—заїти, заходити; (о солище, месяце),—сісти, закотїтись; (зайти к кому) — завітати, заїти до ко́го. (Зашла речь о чем) — Знялі мбу про вішо.

Закабалить—закріпощати (-стіти), закабалити || - енный — поневблений, затбпленный.

Закадычный — заприсяглий, вірний, щирый.

Заказ — замбвления || - ывать — замбвляти || - чик—замбвець. (На заказ) — на замбвления. (Принимаются заказы) — Рбимо на замбвления шо.

Закалять, -ть—загартбвувати (загартувати) || - ленный — загартбваний || - лка — 1) гартування (процесс); 2) (качество готового продукта)—гарт.

Закаменелый—скам'янілий.

Закат—захід (-ходу).

Закачать — заколєсати, загойдати || - ься—захитатись, схитнїтись.

Закваска — рбзчина (только в прямом значении). (В них сильна еще мелкобуржуазная закваска)—В них живуть ще залишки дрібнобуржуазности.

Заклад (биться об заклад) — закладатись, заходити у заклад.

Закладывать—1) (учреждение)—закладати (закласти); 2) (лошадей) — запрягати (запрягти); 3) заставляти (имущество) || - ная—заставний лист || - водержатель — заставодержець || - ка (здания, учреждения) — закладни.

Заклеймить — потаврувати; (только переносно)—заплямити.

Заклепывать — занюбвувати; || - лепать—занюувати || - пка—1) шота; 2) (процесс)—занютування.

Заклинать — заклинати || - натель—чаклуи, ворожбит || - клятие — заклин.

Заключать — 1) закінчувати; 2) (в тюрьму) — садити; (договор) — складати; 3) (делать вывод) — вивбдити; 4) (мир)—укладати мир; 5) (в себе) — помїмати, містити в собі || - чительный—прикінцевий, копєчний.

Заклучение—1) (тюремное) — ув'язнення; 2) вивід, висновок; 3) (в

заключенне)—наприкінці; 4) (мира)—замірення; 5) (на заключенне)—на віршення, на ирїсуд; (дать заключенне)—скласти прїсуд.
 Заковать—закувати, закути, забити || - ний—закутий.
 Заклятий (враг)—запеклий ворог.
 Заколачивать—забивати.
 Заколдовывать—зачаровувати || - ванний—зачарований.
 Заколоть—заколоти.
 Закон—закон; (нарушать)—ламати закон || - ность—законність || - ний—законний, правий || - вед—законодавство || - дательство—законодавство || - положенне—закон || - номерный—слухний, закономірний || - номерность—слухність.
 Законорожденный (ребенок)—шлюбна дитина.
 Закоренелый—запеклий, зятій.
 Закоулок—закомірок; (в жилище)—закуток, закапелок.
 Закрашивать—зафарбовувати.
 Закреплять—закріпляти.
 Закрепостить—покріпачити || - щенный—покріпачений.
 Закричать—гукиїти; (сердито)—загрїмати; (от боли и т. д.)—заверещати, закрячати. (См. Кричать).
 Закройщик—закравач, майстер кравецький. (Бывший кройщик Иваненка)—колийший майстер Иваненка.
 Заком засік, засіка.
 Закрывать—закривати; (двери, окна)—зачиняти; (свет)—заступати; (рот кому)—затуляти рота кому; (глаза)—заплющувати; (крышкой)—покривати, накривати; (собрание)—закривати; || - тие—закрїтїя; || - тый—закрїтий, зачинений, затулений и т. д.
 Закулисный—закулісний.
 Закупать—закуповувати || - кунка—закуївля, закуп.
 Закупорить—заткнути, зашпунтувати || - тья (о венах)—заснїтїтїя || - рка (вен)—заснїт, (посуди)—зкривашя*.
 Закуривать, - нить—запалювати (запалїти), закурювати.
 Закусывать—1) угрїзати (о коне и т. д.); 2) закушувати (закусїти) || - куска—закуска; (перед очередной едой)—побранок, передобїдок, пїдвечїрок.
 Закутить—загуляти.
 Зал—зала.
 Заламывать—(цену)—заправляти, (поля)—загниїти.
 Залаять—загавкати, загавкотїти.

Залеживаться—залєжуватїсь || - жавшийся—завалїщий, залєжїлий.
 Залежи—побілади.
 Залетать—залїтїти.
 Залечивать—загбювати.
 Залив—затока; (на реке только)—заводь, сага.
 Заливать—залївати; понїмїти, затопляти || - вное—холодєць || - вной (луг)—лука, бург, илавнї.
 Залог—застава || - вой—заставний || - ложить—заставити щось || - жник—заручник || - годатель—заставник. (Это послужит залогом победы)—Це бїде запорукою перембги.
 Залп—вїпал.
 Замазывать—1) замазувати; (щель)—зашпарбовувати; 2) (пачкать)—см. Пачкать || - зка—замазка; (для деревьев)—вар (вару).
 Замалчивать—замбчувати, мбчки омиїти.
 Заманивать—приїаджувати || - чивый—приїадний.
 Замарать—закаляти, забруднїти, зашмарувати || - рашка—затїпа, невмивака, задрїпа, нетїнаха, замазура; (замаранная репутация)—заплямбана слава.
 Замаскировать—залїчувати, замаскувати.
 Замахиваться—замїрїтїся, намїрїтїся
 Замедлить—загїяти || - дleine—гїянка, загїяка; (без замедления)—небавом, негїяло; (замедлить шаг)—укоротїти ходї; (замедлить движение)—прїдєржати рух.
 Замелькать—замїгїти.
 Замена—замїна; (взамен)—намість*, навзамїн || - нять—замїняти на щб; (заменить его другим)—замїнїти його на йшого.
 Замереть—завмєртїти, умлїти.
 Замерзать—замерзїти.
 Заместитель—заступник || - стительство—заступнїцтво.
 Замет—завїй (-вбю), замєт || - тать—замїтїти; (о шитье)—обкїдувати, обкїдїти.
 Заметка—знак, замїтка; (заметки карандашом)—потїтки олівцєм || - тить—запрїмїтїти, помїтїти, постерегїти, завважитї || - тный—значний, прїмїтний; (заметь себе)—затїям собї.
 Замечать—помїчїти; завважувати || - чанне—1) увага, завваження; 2) (унрек)—вмбва, дорїкання; (сделать замечание)—вмбвити || - чїтельный—взначний, знаменїтїй.

Замешательство—замішання.
 Замешивать (кого-либо во что)—вплу-
 тувати || -шанный (в деле) — при-
 четний до чого.
 Замещать (по работе и т. д.) — за-
 ступати || - щение—заступлення.
 Заминка—запінка.
 Заморозки—приморозки.
 Замыкать, -кнуть(ся) — замикати, за-
 мкнѹти(ся).
 Замок—замок (замкѹ).
 Замок — палац, замок; (воздушные
 замки)—химери. (Строит воздушные
 замки) — Думкою багатіе, у хмару
 заходить.
 Замокать — замовкати; вщухати (о
 стихии).
 Замораживать—заморбжувати.
 Заморский—заморський.
 Замуж—заміж || - жество—заміжжя ||
 - жния—заміжия; (выйти замуж)—
 піти заміж, одружитися.
 Замутить — скаламутити, сколотити;
 (стошнить)—зауудити.
 Замучить — замучити; (на смерть)—
 замордувати, закатувати.
 Замша—замша.
 Замысел — задум || - мышлять(ть) —
 замишляти (замислити) || - мысло-
 ватый—хитрый, штучний.
 Замять (дело)—*замазати справу.
 Замяться—запнѹтись, замѹлитись.
 Занимать—1) позичати (грбші); 2) (ме-
 сто и т. д.)—займати, обнимати; 3) (за-
 бавлять)—розважати; 4) (воображе-
 ние)—цікавити || - тельный—цікавий.
 Занавес—завіса || - ка — заслѹнка, за-
 нѹна.
 Заниматься—займатись чим (чаще при
 помощи одного глагола—напр., учи-
 телювати, рибалити, шевцювати, кра-
 марювати).
 Занос—завала*.
 Заносчивость—зарозуміість, пиха ||
 - чивый—пихатий, зарозумілий.
 Занять—1) позичити; 2) (место)—зай-
 пати || - тие—зайняття (крамарюван-
 ня, шевцювання і т. д.) || - той —
 занятий || - тный—цікавий.
 Заоблачный—надхмарний.
 Заодно — 1) заразом, за одним за-
 ходом; 2) (вместе)—спільно, гуртом.
 Заочно—заочі || - ный—забчний.
 Западать—западати || - дный — західний
 || - дия—пастка || - над—захід (заходу).
 Запаздывать—запізнюватись.
 Запаявать—залютовувати.
 Запальчивость — запальність; (в за-
 пальчivosti) — в запалі || - чивый —
 запальистий, запальчастий.

Запас—запас || - ной—запасний || - сли-
 вый—запасистий || - сать—запасати.
 Запах—запах, дух, пахощі.
 Запачкать — забруднити, закаляти;
 (жирным)—засмальцювати, заялбзити;
 (слякотью) — забрьохати, заляпати,
 затінати; (репутацию)—см. Замарать.
 Запашка—брапка.
 Запеть (песню)—заспівати пісні. (По-
 смотрим, что он запоет) — По-
 бачимо, якбї він заспіває.
 Запечатлевать — відзначати, позна-
 чати. (Слова запечатлелись)—Слово
 закарбувалось.
 Запечатывать — запечатувати || - та-
 ный—запечатаний.
 Запицаться—затинятись || - пнѹться—
 затнѹтись, затятись || - пинка — за-
 пінка.
 Запирать — замикати; (на крючок)—
 зашіпати || - тья — затинятись ||
 - тельство — затин || - пертый — за-
 мкнутый.
 Записывать — записувати || - писка—
 1) писулька, пишдѹлка; 2) (Записки Ин-
 ститута) — Записки Інституту || - ной
 — 1) записний; 2) (отъявленный) —
 запеклий || - пись—запис (муж. р.).
 Запихать—убгати, запхати.
 Заплакать—заплакати || - канный—
 заплаканный.
 Заплата—лата || - ный—латаний.
 Заплатить—заплатити, сплатити.
 Заплесневеть—зацвісти || - плесневе-
 вший—зацвілий, пліснявий.
 Заплечный (мастер)—кат.
 Заповедь—заповіт (муж. р.) || - дный
 лес—заказник, заказаний ліс.
 Заподозрить — підбзрити, зазбрити ||
 - зренный—зазбрений. (Он ее за-
 подбзрил)—Він на неї подѹмав.
 Запоздалый—запізнілий, пізній.
 Запой—запій (р.—запѹю)
 Запоминать—запам'ятати || - мнить—
 запам'ятати, затямити || - мниание —
 запам'ятання.
 Запонка—шпінка, кнѹпка.
 Запорожец—запорѹжець||-жский—за-
 порізький || - жье—Запоріжжя.
 Запор—1) засув, замок; (на запоре)—
 нід замком; 2) (меднц.)—закреп; (ве-
 тер.)—чѹмер.
 Заправлять (делом)—орѹдувати || - ви-
 ло — верховѹда.
 Заправский—справжний.
 Запрашивать — 1) (приглашать)—см.
 Приглашать; 2) (о цене)—заправля-
 ти; 3) заїтувати.
 Запрещать—забороняти || - тить—за-
 боронити || - щение — заборѹна ||

- щено—заборонено, не вільно || - тительный—заборонний.
Запродавать—запродавати || - жная—запись—запродавчий запис.
Запронаститься—заподітись десь.
Запрос—1) інтерпеляція, запит; 2) (о цене)—заправа. (Цены без запроса)—Ціни поставні.
Запросто—нопробсту.
Запрудить—загатити || - да—загата, грёбля.
Запрягать, - пречь—запрягати, запрягти.
Запугивать—залякувати || - гать—залякати, настрахати || - ивание—залякування || - ный—заляканний, запобуханний.
Запускать (пренебрегать)—занехаювати, занедбувати || - стить—запехати, занедбати || - щенный—занеханий, запедбаний; (о болезни)—задавнена хвороба.
Запустение—пустака.
Запутывать—заплутувати || - тать—заплутати || - танный—заплутаний.
Занылить—запорошити || - тья—пиллом припасти || - ленный—запорошенный, закурешный.
Запыхаться—засапатися, задыхатися, захекатися.
Запястье—1) плёсно; 2) (=браслет)—обручка.
Запятая—кбма; (точка с запятой)—серёдник, тбчка з кбмою.
Запятнать—заплямувати || - нный—заплямований.
Зарабатывать—заробляти || - ботать—заробити || - боток—заробіток || - ботный—заробітний || - ботаться—запрацюватися.
Заражать, - зить—заражувати, заразити || - за—зараза || - зительный—заразливый, перехідний*.
Заранее—зиздалигодн, зиздалигидь, зизгодя.
Зарапортоваться—забрехатися.
Зарево—заграва.
Зареветь—ревнүти, заревті; (заплакать)—заріумсати.
Зарегистрировать—зарееструвати.
Зарез—заріз; (до зарезу нужно)—трёба' по заріз.
Зарезать—зарізати.
Зарекаться, - речья—зарікатися, заректіся || - рок—зарік, зарікання.
Заржаветь—заржавіти || - вевший—іржавый.
Заржать—заіржати.
Зариться (на что)—зазіхати на щб.
- Зарождаются**—зарбджуватися || - родыш—зарідок; (ботан.)—зав'язок.
Заростать—заростати; (о ране)—затягатися, загоюватися || - росли—хаші, чагар, гушавина.
Зарывать—закопувати || - тья—1) вриватися; 2) зарозумітися. (Зарвавшиеся империалисты)—зарозумілі імперіялісти.
Зарыдать—заридати, заголосити.
Зарычать—загарчати; (силнее)—зарыкати.
Заря—світанок (утрення); рання, вечірня зоря; (на заре)—удбсвіта.
Заряжать—1) (оружие)—набивати; 2) (током)—заряджати || - ряд—1) набій (набю); 2) (электрический)—заряд.
Засада—засідки, залбга.
Засаживать—засаджувати; (засадить в тюрьму)—вкнүти в в'язницю.
Засаленный—засмальцьбований.
Засаривать, сорить—засмічувати (засмітити); (пылью)—затрушувати; (засорить глаз)—запорошити око.
Засасывать—всмбктувати, засмбктувати.
Засвидетельствовать—засвідчити || - вование—засвідчення.
Засвистеть—засвистіти.
Засветло—завидко, за сонця, за дня.
Засевать—засівати || - ять—засіяти || - сев—сівба, сіянка.
Заседатель—засідатель || - ние—засідання, збрн.
Заселять—заселювати, осаджуватися, залоднювати || - енность—залодненість.
Засиять—засіяти.
Заскорузлый—зашкарүблнй.
Заскрежетать—заскреготіти.
Заскрипеть—зарипіти.
Заскучать—занүдитися.
Заслон—заслбн || - нять (свет)—застити || - нка (в печи)—засліпка.
Заслуга—заслүга.
Заслуживать—заслүговувати на щб || - жить чего—заслужити на щб || - жений—заслүжений.
Заслушать—заслүхати || - тья—заслүхатися.
Засматриваться—задивлятися.
Засмеяться—засміятися.
Заснуть—заснүти, поспнүти || - нувший—заснүлий.
Засов—засув.
Засовывать, - унуть—засувати, заснүти. (Засунул руки в карман)—застромив руки в кешеню.

Заступаться — заступатись; (= защищать) — заступати. — Кто мене без матери буде заступати? (Кто заступится за меня, когда я осталась без матери?) || - ник — захисник || - ничество — заступництво.

Засыхать, сохнуть — засихати, засхиути.

Застава — застава, рогатка.

Заставать — заставати; (врасплох заставить) — застукати, заскочити.

Заставлять — приневольвати, силувати, примушувати; (заставлять замолчать) — зацітькувати; (об оружейной стрельбе) — примусити замовкнути.

Заставаться — застобюватись || -стой — застій (-стобю) || -стойный — застійний, стоячий.

Застарелый — застарілий, (о болезни) — за давнишній.

Застегивать, гнуть — застібати, застібнути.

Застигать — см. Заставать врасплох.

Застонать — застогнати.

Застраивать — застробювати, забудбувати.

Застраховать — застрахувати.

Застращать — застрахати, залякати.

Застрелить — застрелити.

Застудить — заохолодити.

Заступ — рискаль.

Застучать — застукати; (сильнее) загриюкати; (о колесах) — заторохтіти; (о сердце) — заколотитись; (о зубах) — зацокотіти.

Застывать — холонути, застигати || -тывший — застиглий.

Застенчивый — соромливий, несміливий || -вость — соромливість, несміливість.

Засуетиться — заметушитись, забігати, засуетитись.

Засуха — посуха, суша || -ливый — посушливий.

Засучивать — підсुकувати, забочувати || -чить — підсукати, закасати, закотити.

Засчитывать — зараховувати || -читать — зарахувати.

Засыпать (от спать) — засипати, засипляти.

Засыпать (от сыпать) — засипати, завалити, заснітити. (Он засыпал словами) — Засипав як горблом у бочку.

Засыпать — завальювати, заснічувати, засипати.

Засыхать — всихати || -сохнуть — всохнути, засхиути.

Затасканный — заялбзений || -нвать —

затягати; (= деть куда-нибудь) — запротобрити де; (= стащить) — зацупити, затірити.

Затвердевать — тверднути, робитися цупкім || -девший — затужавілий; (о почве) — забучавілий; (коркой) — зашкарублий.

Затвердить — завчыти.

Затвор (у ружья) — замбк; || -ник — відлюдник || -нический — відлюдний.

Затворять — зачнннати.

Затевать — загадувати, вигадувати, витівати || -теи — вигадки, витівки || -ливый — хитрий. (Затеяли пахать) — Загадали орати. (Затевают глупости) — Дурійці витівають.

Затекать — затікати; (о руке, ноге) — терпнути || -течь — 1) затекти; 2) затерпнути.

Затем — 1) (после этого) — по тому, потім, тоді, далі; 2) (для этого) — для того; бо; (затем, что есть хочется) — їсти бо хочу.

Затемнять — тмїти, затьмарювати; (только переносно) — заморбчувати. (Товарное обращение затемняет в сознании людей истинный характер производственных отношений) — Товаровий обіг затьмарює в свідомості людській справжній характер виробничих відносин.

Затеряться — загубитись.

Затесаться — втересуватись, втіснутись, втасуватись.

Затирать — затирати || -тереть — затерти; (о льде) — зашеретувати.

Затихать — втихати, стихати || -тишь — тиша, безвітря.

Затмить (переносно) — см. Перещеголять.

Затонуть — потонути.

Затопать — затупати, затупотіти; (оч.-н. тяжело) — загупати.

Затопить — 1) затопити; 2) (печь) — розпалити в печі, затопити.

Затоптать — затоптати.

Затор (льда) — зашерет.

Затормозить — загальмувати.

Затараторить — зацокотіти, заторохтіти.

Затосковать — занудьгуватись, засумувати.

Заточение — см. Заключение.

Затошнить — занудити.

Затравить — зацькувати, (зверя) — загнати || -вка — пайівка || -вник — запальник.

Затрата — витрата || -чвать — витрачати || -тить — витратити.

Затрепетать — затріпотіти (о птице); затіпатись, затруситись.

Затрещать — затріскотіти; затріщати, (о сале) — зашкварчати || щина — стусан, потилічник.
 Затрагивать — 1) займати, зачіпати; 2) (затронуть вопрос) — зачепити справу; (не затрагивать) — не чіпати справи.
 Затрубить — засурмити.
 Затруднение — трудно́сть, морб́ка; (затруднения) — трудно́щі || — нительный — сутужний, трудний || — нительность — трудно́щі || — тельно — трудно.
 Затуманить — затуманювати; (переносно) — заморбчувати, затемнювати.
 Затупиться — затупітись.
 Затухать — загасати.
 Затхлый — прітхлий.
 Затыкать — затикати.
 Затылок — потилиця || — лочный — карковий.
 Затыгивать (дело) — затыгати, зволікати справу || — тья (о ране) — затыгаться; (о петле) — зашморгуватись; (дымом) — затыгуватись; (о льде) — зашерхати.
 Затыжка — 1) (шнурок) — поволб́ка; (на штанах) — очкур; 2) (задержка в деле) — тягані́на, зволіканія.
 Затыжной — затыжий.
 Заулок — завулок; (тупик) — зазубень.
 Заунывный — тужливий.
 Зауспокойный — заунокійний.
 Заупрямиться — затятись.
 Заурядный — абі-який; (незаурядный политический деятель) — не абі-який діяч політичний.
 Заутреня — ўтреня.
 Зафрахтовать — зафрахтувати.
 Захвалить — перехвалити.
 Захват — захо́плення || — ный (овладеть захватным образом) — захопити, загарбати, захарлати || — нить — захопити. (Захватить врасплох) — запопасти (см. Застигать).
 Захватанный — залябзений.
 Захворать — (см. Заболеть).
 Захиреть — захлянути, охлясти, захірити || — ревший — хиренний, охлялый.
 Захихикать — захихикати.
 Захлебнуться — захлянутись, залітись.
 Захлеснуть (кнутом) — захвиснути; (водой) — захлюпати; (сильнее) — залляти; (петлей) — зашморгнути.
 Захлопать (кнутом) — ляснути; (в ладоши) — заплескати, залляпати || — нуть двери — грібкнути дверима. (Захлопал глазами) — Заклі́пав, залупав очима.

Захныкать — запхныкати.
 Заходить — 1) (в гости и т. д.) — заходить; (по дороге) — завертати; 2) (о солнце) — заходити, западати.
 Захожий — зайшлий, зайдений, зайда, прихобько.
 Захолустье — закутень, глушина; (отдаленное место) — відсторонь.
 Захотеть — схотіти, захтіти || — тья — заманутись, забажатись; (сильнее) — закортіти; (фамил.) — приспичити.
 Захототать — зареготати [сь].
 Захрапеть — захропті.
 Захрипеть — захарчати.
 Захромать — зашкадибати, зашкунтильгати.
 Захрустеть — захрустіти; (о пище) — захрумтіти.
 Захрюкать — зарбкати.
 Захудалый — зийділий, миршавий.
 Зацапать — загарбати, зацупити.
 Зацветать — зак(у)вітати.
 Заценить — зачепити || — ка — зачіпка || — ниться — зачепітись; (задеть за что-н.) — черкнути об віщо.
 Зачавкать — заплямати, зачвкати.
 Зачарованный — заворбжений.
 Зачастить (часто ходит) — вчашати || — стую — часто-густо; раз-у-раз; по-часту.
 Зачатие — зарбдження || — чать — понести, заваготіти; законити.
 Зачахнуть — зайдіти, захірити, закніти; (о зерне) — приплібскути.
 Зачем — для чо́го, навіщо, чо́го; (зачем-то) — чо́гось, навіщо.
 Зачеркивать — закреслювати.
 Зачерпнуть — зачерпути.
 Зачерчивать — зарисбувати.
 Зачесывать — зачсувати || — саться (на теле) — засвербіти.
 Зачет — 1) зарахування; 2) (= экзамен) — іспит семестровий, іспит || — тная книжка — іспітба книжка.
 Зачищник — завбдя, привбдець.
 Зачислить — 1) зарахувати; 2) (на службу) — вписати || — сленне (на службу) — впис, зарахування.
 Зачитываться — зачитуватись (книжкой).
 Зашагать — постебнувати, попростувати.
 Зашататься — схитнутись, захитатись.
 Зашвырнуть — зашнурпути.
 Зашевелиться — заворушитись.
 Зашелестить — шелеснути; зашелестіти, зашарудіти.
 Зашивать — зашивати.
 Зашипеть — зашипіти; (о змее, гусе) — засичати; (о сале) — зашкварчати.

Заштатный—заштатний.
 Заштопать—защипувати.
 Зашуметь—зашуміти; см. Шуметь.
 Защелкать—заляскати; (о зубах)—
 заклацати; (о соловье)—затібхкати.
 Защита—1) захист, заслона; 2) (ей-
 ствие)—оборона || -тник—оборонець
 || -щаться—захищати себе, боро-
 нитись || -щать захищати, оборо-
 нити || - щитный—захисний || - щен-
 ный (от ветра)—захисний.
 Заявлять—заявляти || - вление—заявл.
 Заяц—зачень (зайця) || - ячий—заячий.
 Збруа—збрúa.
 Звать—1) клікати, гукати; 2) (=на-
 зывать)—взивати || - ние—званія ||
 - тельный (надеж)—клічний відмінок.
 Звезда—зоря, зірка, зірний; (пада-
 ющая) літавець; (путеводная)—про-
 відія зірка; (пятикопечная)—п'яти-
 кутна зірка || - дый—зоряний || - до-
 образный—зірчастий || - дочка—
 зіронька.
 Звенеть—дзвеніти, дзеленькати, дзень-
 кати, теленькати.
 Звено—кільце, ланка.
 Зверь—звір (-ра) || - инец—звіринець ||
 - ный—звірочий || - ролоп—ловець
 || - ский—пелюдський, звірочий ||
 - ство—звірство || - ски—як звір ||
 - рек—звір'я (-яти).
 Звон—1) дзвін; (похоронный)—под-
 звіння; 2) (мелких звонок)—дзень-
 кіт (-оту), теленькання.
 Звонарь—дзвонар(рй) || - нить—дзво-
 нити, калатати; (в звонок)—дзень-
 кати, теленькати || - нкий—дзвінкий,
 - кость—дзвінкість || - нок—дзвоник,
 дзвінок.
 Звук—звук, гук || - ковой—звучний
 || - чный—гучний, голосний || - чать
 - гучати, звучати, лунати; (тише)—
 брєніти; (это звучит странно)—це
 брєніть зачудно, дивно.
 Звякать—брязкати, теленькати.
 Здание—будівля; (каменное)—кам'яниця
 Здесь—тут. (уменьш.)—тутечки; ось-де,
 ось-дечки || - шний—тутешний.
 Здоровый—здоровий, дужий || - вье—
 здоров'я || - ваться—вітатись, приві-
 татись, на добридень казати; (за
 руку)—ручка́тисся. (Пей на здоровье)
 —Пий здоров || - веть—здоровшати.
 Здраво (мыслить)—звичайно, розумно
 мислити || - вие—здоров'я.
 Здравомыслен—здоровий розум ||
 - слящий—розумний, розсудливий ||
 - воохранение—охорона здоров'я
 || - вступите—здорові були, здоров
 був!

Зев—паща, пелька; (анат.)—зів.
 Зебра—зэбра.
 Зевать—1) позіхати; 2) (прозевать)—
 гави ловити || - вака—роззява ||
 - вок—пзіх; (=иседосмотр)—огріх.
 Зеленый—1) зелений; 2) недостиглий
 || - ватый—зелеявий, прызелеяний
 || - лень—зілля, зельє; (об овощах)—
 - зелеяна || - ленщик—горбдінник ||
 ленеть—зелеити || - лье—зілля.
 Земельный—земельний.
 Землевладелец—землевласник || - ле-
 владение—землеволодіня || - делец
 —хлібороб || - делне—хліборобство
 || - дельческий—хліборобський ||
 - лекоп—грабар (-рй) || мер—земле-
 мір || - ройка—прджок, ціпкур ||
 - трясение—землетрус || - черпалка
 —землечерпалка || - устройство—
 земельний устрій, землевпоряджен-
 ня. (Землеустроительный)—земле-
 впорядний.
 Землистый—землястий.
 Земля—1) земля, грунт; 2) (страна)—
 країна, край; 3) (то, на чем ходят)—
 діл (дблу), земля; (упасть на землю)—
 - впасти до-дблу; (лежать на земле)—
 лежати дблі || - ной—земляний ||
 - ляк—земляк || - ика—землянка.
 Земляника—суніці || - ничный—су-
 ничковий.
 Земной—земний.
 Земноводный—земноводний, водозе-
 мець.
 Земский—земський.
 Зеркало—дзеркало, люстро, свічадо ||
 - льце—люстерко || - кальный—дзер-
 кальний.
 Зерно—зерно; (одно зерно)—зернина;
 (пшеничное)—пшеничина; (просяное)
 —просіна (и т. д.); (отборное)—чбл;
 (мелкое)—заміркувате, дрібіє || - по-
 вой—зерновий; (хлеб)—паший, збіж-
 жя || - иоочистительный—зерноочи-
 с[т]ний* || - нышко—зернятко, зерни-
 ка || - ноядный—зерноідний || - ни-
 стый—зернистий.
 Зигзаги—зигзаги, кривулькі || - го-
 образный—зигзаговидний*.
 Зима—зима || - мний—зимовий || - мой
 —взімку, взимі || - мовать—зиму-
 вати || - мовка—зимівля.
 Зипун—сіряк.
 Зипуне—рбзів.
 Злак—зілля, травниста рослина.
 Златорогий—золоторогий || - тоустый
 —золотоустий || - тоглавый—золото-
 вєрхий.
 Злать, - ся—злити(ся); гнів мати на
 кого.

- Зло—ліхо, зло || - сть—злість (злості) ||
- ба—злоба || - бний—злий, злющий
|| - й—злий, лихий.
- Зловонне—смбірід (смброду) || - нний
—смердіючий || - дей—лиходій || - ка-
чественний (медич.)—небезпечний
|| - намеренний—зловмисний ||
- памятный—злопам'ятний || - рад-
ний—зловтішний || - словне—лихо-
слів'я || - стиний—зловмисний || - сча-
стний—бідолáшний || - умышленник
—злочинець || - употреблять—зло-
вживати || - бление—зловживання;
надужиття.
- Зловещий—зловісний.
- Злополучний—см. Злосчастний.
- Змеевик—змівик.
- Змей (бумажний)—літавець, змій.
- Змея—змій, гадюка || - ний—гадю-
чий || - йка—гадючка.
- Знак—знак; (денежний)—грошовий;
(препинання)—розділовий знак;
(в знак чого-либо)—на знак чогось
|| - чек—значок; (= флажок)—прапо-
рець.
- Знакомить—знайомити || - ться—знайо-
митись, зазнайомлюватись, зазнава-
тись || - мство—знайомство || - мый—
знайомий.
- Знаменатель—знаменник || - тельный
знаменний || - нитый—славєтний ||
- тость—знаменитість || - ние—знак
|| - новать собой—значити, позначати.
- Знамя—знамено, корогів, стяг, пра-
пор || - еносец—хорунжий.
- Знание—знання; (с практич. оттепком)
—знаття.
- Знатный—зпатний || - ток—знавєць.
(Знатно ответил)—одказав, одповів
знаменито.
- Знать—1) знати; 2) мабути; 3) (люди)
—вельможне панство. (Дать знать)—
сповістити; (дать о себе знать—пе-
реносно)—датися в знаки; (знать
толк в чем)—знатися на чому ||
- ться—водитися.
- Знахарь, -ка—ворожбит, шептун; шен-
туха, відьма.
- Значение—1) значіння, зміст; 2) (важ-
иость)—значіння, вага, сила || - чи-
тельно—значно; куди || - тельный—
значний, чимáлий, не абі-який ||
- чить—значити, визначати; (много
значит)—багато важить || - читься—
лічиться, рахуватися, бути вписаним
|| - чит—бже, значить, значиться.
- Знающий—що знається на чому, тя-
мущий.
- Знобить—морозити.
- Зной—сієка; (сильнее)—пєкло, парий
|| - йный—пєкучий, палючий.
- Зоб—воло.
- Зов—поблнк, гук.
- Зоднак—зодіак.
- Зодчий—будівничий.
- Зола—зола, попіл, дуг.
- Золовка—зовиця.
- Золотистый—золотавий || - тить—зо-
лотити || - ник—злотник.
- Золото—зблото, злбто; (сусальное)—
сухозлбтня, шумиха; (чистое)—щй-
ре зблото; (червоное)—чєрвінь || - той
—1) золотий; 2) червінець, дукáч ||
- тоскатель—шукáч зблота || - то-
швейка—гаптярка.
- Золотуха—золотуха || - шный—золо-
тушний.
- Золочение—позолбчування || - ченый
позолбчуваный.
- Зольник—попельник.
- Зона—збиа.
- Зонд—зонд, прбтничка.
- Зонт—нарасблька, зонт; (глазной)—ко-
зирьбк.
- Зоркий—(глаз)—гбстре бко || - кость—
гбстрый зір; (переносно) также—
пильний, пильність, видющість.
- Зрачок—зініця, зріпка.
- Зрелый—1) стіглий, достіглий; 2) о
человеке—дійшлий, дорбслий || - лость
—спілість, достіглисть; дійшлисть, до-
рбслість || - реть—спіти, спінути, до-
стигати; (о людях также)—доходити
свого зрбсту; (видеть)—см. Видеть.
- Зрение—зір (р.—збру); (слабое)—пло-
хий зір; (с точки зрения)—з нб-
гляду.
- Зрелище—видбвище.
- Зритель—глядáч || - тельный—(зал)—
зала театральна; (вообще)—зоро-
вий (напр., нерв).
- Зря—дарємно, мáрно; (говорить зря)—
без діла говорити.
- Зрячий—видющий.
- Зуб—зуб; (сжать зубы)—зціняти зу-
би; (шелкать зубами)—клатати зу-
бами; (точить зубы)—гострити зуби
|| - боскалить—шкірнти зуби, глу-
зувати || - чистка—копйстка || - чатый
—зубчáстий || - бчик—зуббк.
- Зубец—зубєць; (выпуклый)—візубєнь;
(вогнутый)—зázубєнь; (в зубч. ко-
лесах)—пáлець || - било—1) шрубєнь;
2) (для насечки напильников)—зубило.
- Зубр—зубр, тур.
- Зубрить—товкти.
- Зуд—свербіж, сверблячка; (писатель-
ский зуд)—писмєнницька свербляч-
ка*) || - деть—свербіти.

Зыбь—1) (на море)—брїжі, зиб (м. р.); 2) трясовина (болото) || -бкий—1) хиткий, хибкий; 2) (о болоте) — грузький || -бучий (песок) — спикий пісок.

Зычний—гучний.
Зябкий—мерзкий, мерзлякуватий || -кость—мерзлякуватість (-ости).
Зяблый—мерзлий.
Зять—зять.

И

И—і (И), та.

Игла—голка; (на зданні)—шпиль; иглы хвойных дер.—глиця.

Игнорировать—ігнорувати.

Иго—кормїга.

Иголка—см. Игла.

Игорный (дом)—гральний дїм, гральня.

Игра—[і]гра; подвижные игры—рухомі ігри || -рать, -ся—[і]грати, -ся; гуляти, -ся, (гуляти у шахи); иг-ать на скрипке—грати на скрипку || -ривый жартівливий; ігрістий, пікантний || -рок—[і]грєць; игрок в карты—картїяр, -ра || -рушка—іграшка (чужа бїда за іграшку); цїця, цїцька.

Идеал—ідеал || -льный—ідеальний.

Идея—ідея || -деализировать—ідеалізувати || -деалистический—ідеалістичний || -деология—ідеологія.

Идиот—ідїот, яблп || -тизм—ідїотїзм.

Идол—їдол || -лопоклонник—їдолопоклбнець.

Иждивенец—утрїманєць || -ние—кошт, кбшти; на иждивєнні родителєв—на кбшти батькїв, кбштом батькїв; кто состоит на вашем иждивєнні?—когб удєржуєте (утрїмуєте) на вїші кбшти?

Из—з (їз, зї, їзі) || -за—1) (откуда)—з-за, з-по-за; 2) (по причине)—чєрез (кого, що).

Изда—хата || -бач—хатїйк.

Избавитель—вїзвобльник || -вление—вїзвблення || -влять—вїзвобляти, вїббавляти; из-те мєня от этого!—дїйте мєнї спбкїй з цим! || -вляться (избавиться)—збубатїся (збўтїся, позбўтїся) (чогб); (выразит.)—спєкатїся, здїхатїся (кого, чого).

Избаловать—розбєштати, (выразит.)—дати розпўсту || -ся—злєдасцїти, розлєдасцїтїся.

Избегать—унїкати; (чуждаться кого-н.)—цуратїся; во избежание—щоб уїйкнути (чогб), щоб запобїгти (чомў).

Избивать (избить)—вїбвїати (вїбїти), набиватїся (мужїк дўрно нарбївся, а пан його ше й набївся) || -биение—вїгўблення.

Избиратель—вїббрєць || -льный—вїббрчий.

Избирать—обирати (изб-ть кем—обирати за кбго, на кбго).

Избрание—обрання || -нии—обранєць || -нный—1) обраний (обрани представитель); 2) добірний (добрїє товариство).

Избрать—обрати (т. Вєдя обрано на (за) гблову ревїзїйної комїсії).

Избыток—надмїр, лїшок; пбвїява (од пбвїяви сил юнїцьких); (в знач.—довольство)—достатки (живуть у достатках).

Изваяние—статуя (стоїть, як статуя).

Изверг—недблюд, кат[їога].

Извержение (о вулкане)—вїбух.

Извести—см. Изводить.

Известие—вїсть (род. п. -ти), звїстка || -стно—вїдбмо || -стный—вїдбмий, знїний.

Известь—вїпно || -стковый—вїпїячний; и-ая копь—вїпїякбва коппальня, вїпїярка || -стник—вїпїяк.

Извещать—повїдомляти || -щение—повїдбмлення.

Извиваться—звїватїся.

Извилина—лукбвина, закрут, загїб || -листый—лукастий, колїнуватий.

Извинение—вїбачєння, пробачєння; просить извинєння—просїти вїбачєння, перепрбшуватїся || -нительно—простїмо || -нять—вїбачати, (только в сов. в.)—пробачити; извините!—вїбачте, вїбачїте, пробачте! || -няться—перепршати; (сов. в.)—перепросїти, просїти вїбачєння.

Извлекать (доход)—вїдобувати, побирати (прїбўток); (пользу)—см. Пользоваться; (сов. вид)—сножиткувати; (математ. корєнь)—корїювати || -влечение—(из протокола, устава...)—вїпис, вїтяг; (математ. корїя)—корїювання; (доходов)—вїдобування.

Извне—з-бкола, зовнї.

Изводить (известить)—перевбдити, стрїчувати (стратити); (раздражать)—дратувати, мордувати; (надоеть чем-лїбо)—назолїтїся (вїн мєнї назолївся своїми прїмхамї) || -ся—марнїти, (сов. в.)—змарнїти.

Извоз, (заниматься извозом)—хурманувати || -зчик—вїзник.

- Извольте — см. Пожалуйста; (наре-
ше) — сількись; чего изволите? — що
(вам) вбодно?
- Изворачиваться — викрúчуватися.
- Изворотливый — в'юнкій, спритний,
викрутий.
- Извращать — перекурúчувати || - щение
— перекурúчення; схйблення, зне-
правлення (сексуальне знеправлен-
ня).
- Изгиб — загіб, кривина, залом; см. еще
- Извилина || - ать — згинати, (сов. в.)
— [i]згнýти || - аться — вигинáтися;
звивáтися (гадóка звивáється...).
- Изгнание — вигнáння || - иник — вигнá-
нець.
- Изгонять — виганяти, вигонити.
- Изгородь — [o]горóжа; живая из - дь
— живопліт, плóту.
- Изготавливать — виробляти, вироблю-
вати.
- Издавать — видавати || - дание — видá-
ния (книжка виходить третім видá-
ням); видавання (право видавання
цих підручників належить Держ.
Видавництву) || - датель — видавець ||
- дательский — видавничий || - да-
тельство — видавничтво.
- Издавна — здавна, з давніх давн.
- Издали — здалеку, здаля.
- Издевательство — знущáння, глум ||
- ваться — знущáтися (з ко́го), глу-
митися (з ко́го), шкйлити (з ко́го).
- Изделие — виріб; (выработка) — рбливо.
- Издерганный — здепервбанный (зде-
первбанный інтелігент); пошáрпаний
(пошáрпани нерви).
- Изддержать — витратити || - ся — витра-
титися || - жка — витрата.
- Изддыхать — здихати; (о многих) —
по[ви]здихати.
- Изжарить — спекти, засмажити.
- Изживать — виживати (що), (сов. в.) —
вижити, відживати (що) (слід від-
жити ці залишки старóго побуту).
- Изжога — згага.
- Излагать — викладати; (сов. в.) — викла-
сти; изложенный — викладений, за-
значений (з зазначених причин не
міг стáти до роботи).
- Излечение — лікування (не надається
до лікування) || - чимый — вигойний.
- Изливать (горе, тоску, чувства) — про-
являти, виявляти, розвбдитися (про
своє горе).
- Излишек — лішок, зайвина (лішок вбг-
кости в землі) || - шество — 1) роз-
кйшша, розкошувáння; (выразит.) —
жирувáння; 2) (пеумер. пользов.) — над-
уживáння || - шне — зайва річ (зайва
- річ говорити про це) || - шний — зай-
вий.
- Излияние — вйлив; и-не (чувств) — освід-
чення, вйявлення, проявлення.
- Изложение — вйклад, викладання.
- Излом — злом, -му.
- Излучать — (тепло, свет) — випромйню-
вати; (волны радио) — радйовати.
- Излюбленный — улóблений; (как
существо) — улóбленець, -нка.
- Измельчать — здрбнити.
- Измена — зрада || - нение — зміна, від-
міна || - ник — зрадник || - нический
— зрадничий || - ничивый — мйв-
ливий, змйний || - нять — 1) (пре-
давать) — зраджувати (кого); 2) мейять
— змйняти, відмйювати.
- Измерение — вймйр, обмйр || - римый —
вмйрий || - ритель — мйрничя (мйр-
ничя грймлячого газу), вмйрник ||
- рительный — мйрничий || - рять —
вмйряти, обмйряти, обмйрювати.
- Изможденный — вйсилений, знесй-
лений.
- Измышлять (измыслить) — вймиш-
ляти, вймислити, змйслити, вйгаду-
вати.
- Изнанка — спід, вйворот, низ; наиз-
нанку — навйворот; из-ка жизни —
зворотний бйк життя.
- Изнасилование — згвалтувáння || - вать
— згвалтувати.
- Изнашивать (износить) — збйшувати,
зносити || - ся (о частях механизмов,
машинах) — зужитковуватися, зужй-
тися, вйстарйюватися.
- Изнеженный — пешеный.
- Изнемогать (изнемоочь) — знемагати,
знесйлюватися, упадати на сйлах ||
- можение — знемога.
- Изнищать — зуббжити.
- Изнурять — вйсйляти, вймбрювати,
(сов. в.) — вйморити.
- Изнутри — з-середини.
- Изобилле — см. Избыток; (о плодах) —
рясибта; в изобилии — здобйль, подо-
стáтком || - ловать — рясиити (чим)
(когб промóва рясиила чужозем-
ними словáми); бйти багатим (на що)
(рйчкй багатй на рйбу); мати (чогóсь)
здобйль.
- Изобличать — вйсвідчувати, викрйвати
(щось) (вйкрити брехнй).
- Изображать (изобразить) — змальбó-
вувати, змалювати; изображать из
себя... — удавати з себе... || - женне —
образ; (процесс) — змалювáння.
- Изобразительный — (об искусстве) —
образотвбрчий; мальовничий (мальов-
ничй засоби мбви).

Изобретатель — винахідець || - ретательний — винахідливий; вигадливий || - ретать — винаходити, (сов. в.) — винайти || - ретение — винахід (-ходу, м. р.); винайдення, винаходження (как процесс).

Изолировать — ізолювати.

Изощрять — вигострювати, удосконалювати (дбвгі вправи вигострюють здатності); (сов. в.) — витончити (витончив розум); **изощренный** — зацізнаний (у чому), знаючий (чого); (о вкусе, способностях) — вигострений, (только о вкусе) — рафінований || - ся (в чем-ниб., иронично) — вимудривувати (закордонна буржуазія вимудривує брехні на СРСР; почав вимудривувати дотепи).

Израсходовать — см. Издержать; зужиткувати (зужиткували все паливо).

Изредка — зрідка.

Изречение — вислів (Ленінові думки та вислови).

Изрядный — чималій; изрядно — гаразд, чимало (гаразд панівся).

Изувер — бузувір || - ство — бузувірство.

Изувечить — скалічити, покалічити.

Изумительный — дивовижний; изумительно — на прбчуд(о) || - мление побдв, здивування; приводит в изине — здивувувати; прийти в изине — здивуватися || - млять — дивувати, чудувати.

Изумруд — смарагд.

Изуродовать — зіівечити, спотворити; см. еще Изувечить.

Изучать — вивчати, студіювати || - чение — вивчання, вивчення, студіювання, студії (він продовжував свої студії англійської мови).

Изыскание — (средств) — вишукування; (о научных, осведомительных исследованиях) — дослід, дослідження || - скивать — винаходити; из - ать средства (денежные) — винаходити кошти, здобувати кошти; из - ать способы... — добирати спосіб.

Изысканный — добірний, вишуканий.

Изюм — озюм, узюм.

Изъявительное (наклонение) — дійсний (спбсіб).

Изъявлять — (желание, полю) — освідчати, (сов. в.) — освідчити; (согласие) — погоджуватися (на що), приставати (на що).

Изъян — 1) ганджа (кінь з ганджею), см. еще Порок.

Изъяснять — пояснювати, з'ясовувати.

Изъятие — відібрання, відбирання, ви-

лучення (відібрання церковних коштовних речей).

Изыщность (изыщество) — виборність; витоиченість; майстерність, художність; оздобність; доладність || - щный — красивий, виборний (красне вбрання); витоичений (витончені маніри); майстерний, художний (майстерне робливо; художний орнамент); оздобний (оздоби вироб); доладний (доладна жінка); изыщная литература — красне письменство.

Икать — [г]икати.

Икона — ікона.

Икота (икотка) — [г]ікавка.

Икра — 1) ікра, (одно зерно) — ікріна; (как кушанье) — кав'яр; 2) (у ноги) — літка, литки.

Ил — мул; (наносы из ила) — іамул.

Или (иль) — абб, чи.

Иллюминировать — ілюмінувати.

Имение — маєток.

Имениник — іменішник || - инны — іменішні.

Именительный (падеж) — називний (відмінок).

Именно — саме; (= как-то:) — а саме.

Именной — іменний.

Иметь — мати; имеется — б; не имеется — немає; иметь в виду — мати на увазі, бці; иметь значение, веса — важити (это не имеет никакого значения — це не важить нічого); иметь виды — важити (на кого, що); иметь действие — мати силу (цей закон ще має силу).

Импери́я — імперія || - риализм — імперіялізм || риалистический — імперіялістичний.

Имущество — майно, маєтки; им-ство наследственное — спадкове м., спадщина || - венный — майновий.

Имущий — заможний, мабтний.

Имя — ім'я (р. п. — ім'я), імення; по имени — на імення; клуб имени т. Варинского — клуб імени т. Варинського.

Иначе — інак[ше]; как-иб. иначе — ін-як.

Инвентарь — інвентар.

Индивидуализм — індивідуалізм || - листический — індивідуалістичний || - льный — індивідуальний.

Индюк — идік || - дюшка — идічка.

Иней — іній, - ею, наморозь, - зи (ж. р.).

Инертный — інертний.

Инженер — інженер.

Инициатива — ініціатива || - тивный — ініціативний || - тор — ініціатор.

Инкриминировать — інкримінувати.

Иноверец — иновірець.

Иногда—иногда, інколи, часом.
 Иигородий—чужогорбдий, з інших міст; позаміський (позаміські адресати).
 Ииоземец—см. Ииоотраиец || -мний — см. Ииоотраиный.
 Ииой—інший, інакший; де-хто, де-котрий (де-хто сиділи, а де-хто стояли).
 Ииок—інок, см. Моиах.
 Ииоплеменник—чужоплеминик, чужорбдець.
 Ииорордец—иорордець || -дческий—иорордецький.
 Ииоказательно—алегорично; приповідно (цього виразу він ужів приповідно); в перенесеному значінні (цей його вираз слід розуміти в перенесеному значінні) || -ный—алегоричний; з перенесеним значінням, приповідний.
 Ииоотраиец—чужоземець; (чужой)—чужинець || -мний—чужоземний; чужий (чужі слова в українській мові); ииоотраиные языки—чужі мови.
 Ииститут—інститут.
 Ииструктировать—інструктувати || -ктор—інструктор || -кция—інструкція.
 Иистру. е ит—інструмент; (нар.)—струмент.
 Иитерее—1) зацікавлення (ує з зацікавленням прослухали доклад); (интересность)—цікавість; (эти данные имеют большой интерес для статистики—ці дані у великій мірі цікаві для статистики); 2) інтерес (класові інтереси) || -ный—цікавий, інтересний; быть в интересном положении—бути в поважному стані || -овать,-ся—цікавити,-ся, интересовать,-ся; интересующийся—цікавий (чогб), зацікавлений (у чому), аматор.
 Иитрига—інтрига.
 Иифекционный—інфекційний || -ция—інфекція.
 Иирония—іронія || -низировать—іронізувати || -нический—іронічний.
 Ииск—пбзбв; пред'явнть иск—занести пбзбв, запізвати (когб) || -овой—позбвний.
 Иикажать—спотворювати, перекручувати (перекрутив мої думки); перекирвляти (обличчя перекирвлене від гніву) || -женне—спотворення, перекирвлення, (процесс)—спотворювання, перекирчування.
 Иикалечить—нокалічити, скалічити.
 Иискаиие—шукання; прагнення (нові прагнення в галузі мистецтва) || -ка-

тель—шукач; иекатель приключенный—авантюристик; (выразит.)—лицарщастя || -кать—шукати.
 Иеключать—вилучати, виключати; иеключая—опріч, за винятком; не иеключая—не виключаючи, як також || -чение—вилучення, виключення (виключення із списку); виняток (ує без винятку) || -чительно—вилучно, виключно; он говорит иеключительно по-укр.—він говорить самю укр. мовою || -чительный—винятковий (винятковий випадок); вилучний, єдиний (вилучне заняття його було рибальство).
 Иисковеркать—знівечити, понівечити; см. еще Иикажать.
 Иискомый (о числе, величине, количестве)—потрібний, пошуканий, що [йогб] шукається.
 Иисконный одвічний, споконвічний; прастарий; иисконные обитатели—прамешканці.
 Иисконаемый—копальний; иисконаемое—копаліна.
 Иискоренение—вїкорінення; (продол., многокр. процесс)—вїкорінювання || -нять—вїкоріняти.
 Иискоеа скбса, криво.
 Иискра—іскра || -кристиый—іскристий.
 Иискренний—щирий || -ниость—щирість.
 Иискривление—вїкрив, скривлення.
 Иискупать (искупить)—спокутувати (провину) || -пление—покута; иискупительная жертва—спокутна жертва.
 Иискуентель—спокусник.
 Иискуеио—штучно, майстерно || -спный 1) штучний, майстерний (штучно зроблений пристрій); 2) умілий (умілий майстер) || -сетвенный—штучний (штучне угнібнення); рблений (рблений сміх); иискуественное дыхание—штучний віддих || -сетво—1) (изящн. иск.)—мистецтво; 2) (умение, техника)—уміість, техніка (будівнича техніка).
 Иискушать—спокушати, підводити на спокусу || -шенне—спокуса.
 Ииспания—Еспанія || -иский—еспанський.
 Ииспарение—випар; (выделение пара)—парування || -рина—поті || -ряться—випаровуватися; (выделять пар)—парувати, братися парою.
 Ииспечь—спекті.
 Иисписывать—списати, понисати.
 Ииспитой—опийлий.
 Иисповедывать,-ся—сповідати,-ся || -дь—сповідь,-ди.

Исподволь—споквбулу, повблі.
 Исподлобья—(смотреть ис-я)—сторч
 (дивітися); (выразит.)—зізом диві-
 тся.
 Исподтишка—знішка, нішком; (вы-
 разит.)—тішком-нішком.
 Исполни—вѣлет[ень] || -ский—веле-
 тѣнський.
 Исполнение—виконання; (процесс)—
 виконування; привести в ис-ие—см.
 Исполнить || -итель—виконавець
 || -пительный—виконавчий || -нять
 (исполнить)—виконувати (віко-
 нати); здійснювати (він здійснив свої
 памири); исп-ить желание, волю—
 уволити, учинити вблю; исполнить
 долг—учинити обв'язок; испол-
 няющий обязанности—виконавець
 обв'язків; исп-ять обязанности—
 справувати (за кого) || -няться—
 1) виконуватися; 2) здійснюватися,
 справджуватися (справдитися) (спра-
 вдилися мої надії); 3) (о-возрасте,
 промежутках времени)—минати
 (з того часу минуло п'ять років).
 Использовать—використувати; (мног.
 в.)—використовувати.
 Испортить—зіпсувати || -рченность
 —зіпсованість.
 Исправительный—поправчий, ви-
 правний || -вление—поправа, ви-
 правлення; (мног.)—виправлювання;
 (о должности)—справування || -влять
 —справляти, поправляти, випра-
 вляти; (сов. в.)—поправити, випра-
 вити; ис-влять должность (кого)—
 справувати (за кого), заступати
 (когo) на посаді, заступати (чню)
 посаду; исправляющий должность
 —см. Исполнять, исполняющий
 об.
 Исправно—справно || -ность—справ-
 ність || -ный—справний.
 Испражнение—виклад, послід, екскре-
 мент || -жняться—випорожнитися,
 облегшатися.
 Испрашивать (испросить) (разре-
 шение, согласие)—просити, випра-
 вляти (виправити).
 Испробовать—1) випробувати; (випро-
 бувати якість новіт продукції);
 (=побробовать)—одпробувати, скуш-
 тувати; 2) (испытать)—зазнати (він
 багато ліха зазнав).
 Испуг—переляк, ляк; переполох || -ать
 —злякати, перелякати, перестра-
 шити.
 Ипускать (запах чего)—тхнути
 (чим), нести (чим), паши (чим),
 (зловоние)—смердіти.

Испытание—1) випроба, випробуван-
 ня (випробування здатності); (экза-
 мен)—іспит; 2) (беда, несчастье)—
 ліха, іспит, (выразит.)—ліха година
 || -тывать (испытать)—1) випро-
 бовувати (випробувати) (комісія ви-
 пробувала працездатність канди-
 датів); 2) (=ощущать)—зазнавати,
 дізнавати, відчувати, почувати (зазнав
 ліха); (о боли муках, страдании)—тер-
 піти, страждати (терпіли велику муку);
 испытанный—випробуваний; испы-
 туемый—вивірюваний; (в научных
 экспериментах)—досліджуваний, об'-
 єкт досліджу.

Исследование—розвідка, дослід;
 (только процесс)—дослідження, до-
 сліджування || -ватель—дослідник ||
 -вательский—дослідчий, дослідний
 || -вать—досліджувати.

Иступленный—несамовітний, не-
 стямний.

Истекать—(о сроке, времени)—ви-
 ходити, кінчатися, минати; истечь
 кровью—зійти кров'ю; истекший
 —минулий.

Истерзать, -ся—змордувати, -ся, зму-
 чити, -ся.

Истерика—гістерика || -рический—гі-
 стеричний.

Истец—позовник, позивач.

Истечение (о сроке)—скінчення; по
 истечении (срока)—по скінченні;
 (медиц., о крови)—вплив.

Истина—істина || -ино—істинно, дійс-
 но || -нный—істинний, дійсний,
 ширий.

Истлеть—золіти, перетліти; (о дереве)
 —струхлявіти.

Исток—вітик; джерело (з джерел
 знання).

Истолковывать—товмачити.

Истолочь—стовкти, потовкти, пото-
 лочити.

Истома—млість (-сти, ж. р.), млісті
 (множ. ч.) || -мить—знудити (знудило
 мене довго дождання); зморіти
 (тяжка робота зморіла); змліти
 (спіка змліла) || -миться—зисмог-
 тіся (знемігся від тяжкої роботи);
 знудитися (знудився, довго дожи-
 даючи).

Истопник—грубник.

Историк—історик || -рический—істо-
 річний || -рия—історія; случилась
 история—трапілася оказія.

Источник—джерело.

Истощать—1) охля[нути] (від гблуду
 він зовсім охляв); 2) (истощить)
 виснажати (віснажити), висилати

(висилити) (важка робота виснажила його сили); (о запасах)—вичерпати || - щаться (истощиться) — виснажаться, (виснажитися), висиляться (висилитися); (о запасах) — вичерпаться, кінчитися || - щение — виснаження, висилення; по ист-нии запасов — коли запаси скінчатся.

Истратить,-ся — витратити,-ся.

Истребитель — вигубник, винищувач || - бительный—1) згубний (згубні війни) 2) вигубний (вигубні загони) || - блять — вигублювати; вибавляти (вибавляти шкідників).

Истребовать — виправити (виправити належні кошти).

Истукан — бовван.

Истый — справжній, щирый, істиний.

Истязание — катування, мордування || - затель — кат || - зать — катувати, мордувати.

Исход — кінєць; на исходе (что-л.) — доходить краю, кінчається (щось) (грбші доходять краю; січень кінчається) || - дить — виходити, попоходити (попоходив по всіх магазинах); исходящий (о №№, бумагах) — виступний || - дний — вихідний.

Исходатайствовать — виклопотати; (выразит.) — вистарати.

Исхудать — схуднути, (выразит.) — з тіла спастн.

Исцелять — ціляти, уздоровляти, вигобувати (вигойти).

Исчадие (выразит.) — кобдо (кобдо гадюче).

Исчезать — зникати || - зновение — зникнення.

Исчерпывать,-ся — вичірпувати,-ся (сов. в. — вичерпати,-ся); исчерпывающие даніе — вичерпні, повні дані.

Исчисление — [об]числення (числення часу) || - слять — числити, обчислювати.

Итак — отже.

Итальянец — італієць || - ка — італійка || - нский — італійський.

Итти — іти (йти); идет (к лицу) — личить, пасує; не идет так делать — не годиться (личить) так робити; все идет хорошо — усб йдеться гаразд.

Итог — підсумок || - го — разбм.

Ищайка — слідєць (собака-слідєць).

Июль — ліпень || - ский — липневий.

Июнь — червень || - ский — червневий.

К

К — до (Іду до лікаря. Тобі до лиця зелене. З усякими справами вдаватися до секретаря т-ва), на (На жаль — к сожалению; на собором кому — к чьему стыду. На 10-річчя Жовтня — жодного неписьменного. На ранок я вже буду в Полтаві), над (Приходьте над вечір); изредка — (прим. в бран. выраж.) — (і)к (Туді к лихий годині).

Кабак — шинк,-нку || - батчик — шинкар,-я, (женщ.) — шинкарка,-и.

Кабала — неволя, корміга, кабала || - балить — см. Закабалить || - бальный — кабальний.

Кабан — киур,-ра, (кастрир.) — кабан,-а, (дикий) — веп(е)р,-пра, (ум.) — веприк,-ка.

Кабинет — кабінет,-у (Бактеріологічний кабінет) || - бинетный — кабинетовый (Кабинетовий учений).

Каблук — підбір,-ббра, підп'яток,-тка.

Кабриолет — кабриолет,-ту, біда,-и (ж.р.)

Кабы — якби, коли-б. Кабы знать да ведать — якби знаття.

Кавалерия — кавалерія, кіннота, комонне військо || - валерист — кавалерист, кіннотчик, комбиний (у військові).

Кавардак — (беспорядок) — розгардіяш, (суматоха) — гармідер,-у, шарварок,-у.

Каверза (чаще во мн.) каверзы — каверзи, викрутки; інтриги.

Кавычки — лапки (знак "...").

Кадастр — кадастер,-тру.

Кадет — кадєт,-а (Кадєтський уряд).

Кадка — діжка, (мал.) — діжечка, (больш.) — кадіб,-доба.

Кадр — кадр,-у.

Кадык — борлак,-ка, Адамове яблуко.

Каждый — кожний, усякий || - ждый год. вечер, день; каждый вторник, каждый праздник, каждое лето — що-року, що-вечора, що-дня; що-вітїрка, що-свята, що-літа || - ждый раз — що-разу, кожного разу; раз-у-раз || - ждодневный — щоденний.

Казак — козак,-а || - заки — козаки, козацтво (Червоне козацтво) || - зачок — козачок,-а.

Казарма — касарня (По червоних касарнях).

Казать(ся) — здаватися, видаватися, удавати || - жушийся — нозірний.

Казна — (деньги) — грбші, (государств.) — скарб (державний),-у; держава.

уряд, казнá (із рус.) || -зенний — державний, казенний, скарбовий || -значей — скарбнийк || -значейство — скарбниця (державна та ин.).

Казнь — стрáта, кáра (на смерть) || -знить — стрáтити, -áчу, (множ.кратн.) — стрáчувати (Щó то люду пострáчувано тоді).

Как — як || -будто — (не)мóв, (не)нáче, бóдим, нiби || -бы — як-би, колi-б (Колi-б не впасти) || -вдруг — аж óсь, як óсь, колi це, колi враз, ра́птом || -должно, как полагається — як трéба, як гóже, як налéжить (-ся), як мае(-тсья) бóти || -нарочно — як на те || -нибудь — як-небудь, абi-як, я́кось || -следует — як слiд, слiдóм (Трéба слiдóм усé робити), до-ладу, до пуття, гаразд || -то, — 1) я́кось (Де трéба я́кось полáгодити); 2) (напр.) — як óт; а сáме (Де-які нáші поéти, як-от, Днiрiвськiй, Сосю́ра, — з уснiхом викорiстовують цю тóму) || -бы то ни было — як не ё || -угодно — як завгóдно, як вóля, як охóта (чнiя); як хоч[е]те (—хочу, —хочемо), як знáете (—знáеш), про мéне || -только — скóро (тiльки), скóро-но || -ов, ой — якiй; що (Що за приéмнi люди нi Конiськi!) || -ово — як (Як ся мáете?) || -...так и... — 1) як..., так i... (Як жилá, так i жiтiме); 2) ..., як i... (Дослiджувати флóру, як i фáвпу кра́ю; i, i... (i перше, i дру́ге страше́нно мене́ бентéжить); хоч..., хоч (i)... (Хоч цей, хоч i той — однакову ма́ють хiбу...)).

Какао — какáо, -а.

Кал — гнiй, гнiю, пéчність, -и, вiмiт, мету, вiклад, -ду.

Каламбур — каламбóр; при́кладка.

Каланча — вартóва вежа, вартiвня (пожежна).

Калека — калiка.

Календарь — календáр, -я || -дарний — календáрний (Календáрний план пра́ці).

Каленне — розпiкáння, гартува́ння. До белого калення довести (в переносн. знáч.) — допекти, дошкóлити вкрай, до аж-аж || -лённий — розпéчений; гартóваний; (об орехах) — пéчений, смáжений.

Калибр — калiбер, -бру, рóзмiр, -ру.

Калина — калiна, (ум.) — калiнонька (Будуть пташкi прилiтáти, калiноньки їсти).

Калитка — хвiртка.

Каллиграф — калiграф || -графия — калiграфiя, краснóпис, -у || -графический — калiграфiчний.

Калмык — калмик, -á || -мыцкий — калмицький.

Калоша — калóша.

Калькуляция — калькуля́ція, калькулюва́ння || -кулировать — калькулюва́ти; (соверш. вид) — скалькулюва́ти.

Камень — ка́мiнь, -мею (материал) и -меня (отдельн. кам.), (соб.) — камiння, (ум.) — камiнець, -ми́ця, камiнчик, -ка || -менистый — каменiстий || -мениый — кам'яний || -мениый уголь — кам'яний вугiль, кам'яне вугiлля || -мениоугольный — кам'яновуглiний || -мениый дом — кам'яниця || -мениая стена — мур, -у || -мениоломия — каменiря; кам'янище || -мениолом — каменiр, -ра || -менищик — муля́р, -а, мури́вник, -á || -мень краеугольный — на́рiжний ка́мiнь.

Кампания — кампа́ня (Весня́на засiвнá кампа́ня).

Канава — рiв, -óву, кана́ва.

Канал — канáл, -у || -иализация — каналiза́ція || -иализировать — каналiзува́ти, (сов. вид) — поканалiзува́ти.

Канарейка — канáрка.

Канат — лiнва, ко́бóла.

Канва — канва́.

Кандалы — см. Цепи.

Кандидат — кандидáт, -а || -дидатский — кандидáтський || -дидатура — кандидатóра.

Каникулы — вака́ції || -кулярный — вака́цiйний.

Канифоль — ко́лофóнiя.

Канон — канóн, -у || -нонический — канонiчний || -нонизация — канонiза́ція.

Канцелярия — канцеля́рiя, писáрня || -рский — канцеля́рiйний, писáрський (Писáрськi е прилáддя).

Капать — кра́пати, ка́пати, капóти || -пля — кра́пля, (мн.) — краплi, (отдельн. капля) — краплiна.

Капелла — капéла (Держáвна Украiнська Мандрiвнá Капéла — Думка).

Капитал — капiтáл, -у || -тал основной — iста || -тал наличный — гóтiвка || -тал первоначальный — первiсний капiтáл || -тал иарощенный — иарощений капiтáл || -талист — капiталiст, (богач) — дúка || -талистический — капiталiстiчний (капiталiстiчне суспiльство, капiталiстiчний лад) || -тализм — капiталiзм || -талный — капiтáльний, грунто́внiй.

Капитулировать — (с) капiтулюва́ти || -питуляция — канiтуля́ція.

Капот — капóта (ж. р.).

Каприз — капрíз, -зу, при́верéда, (прихоть) — при́мха || -зничать — капрiзу́-

- ва́ти, химерува́ти, вередува́ти, (о дет.)
—комізі́тнися.
- Капуста—капу́ста (Нашаткува́в діжку
капу́сти) || - стний—капустя́нний.
- Кара—ка́ра || - рательний—ка́рний
(Ка́рні експеди́ції), ка́ральний.
- Караван—ва́лка; карава́н.
- Карандаш—оливець,-я.
- Карась—кара́сь,-я.
- Караул—ва́рта, ча́та, сторо́жа || - уль-
ний—ва́ртовий, ча́товий.
- Карета—берлін,-у.
- Каркати—кря́кати, крúкати.
- Карман—кешéня, (ум.)—кешéнька ||
- манний—кешенько́вий; к-й вор—
зло́дій-кешéнник || - манная кра́жа
—краді́жка з кешéні.
- Кари (рыба)—ко́роп,-а.
- Карта—(географ.)—ма́па; (игр.)—
ка́рта (Гра́ти в карт) || - рточка—
ка́ртка || - ртина—карті́на, образ,
(живоп.)—ма́льованпя, (небольш.)—
ма́люнок.
- Картавий—гарка́вити || - ртавий—гар-
ка́вий.
- Картежник—карті́вник, картя́р || - ар-
те́ж—*карті́вий, картівни́цтво.
- Картон—текту́ра.
- Картофель—карто́пля,-і || - фельний
—карто́пляний, (отд. клубень)—кар-
то́плина, (стебли)—карто́плиння.
- Карьера—кар'є́ра||-рист--кар'є́рист,-а.
- Касать, ся, ко́снутися—дотика́тися,
діткнúтися до чо́го, (дотрагива́тися)—
торка́тися, торкнúтися до чо́го; (за-
трагива́ти)—зачіпа́ти, за ч е п и т и,
(многокр.)—зачіплюва́ти що (не раз за-
чіплювано цю сира́ву й у пресі), тор-
ка́ти, торкнúти що, поруша́ти, по-
ру́шити, (многокр.)—пору́шувати що;
(сонрикаса́тися)—стикáтися, зіткнú-
тися з чим; (иметь отноше́ние к ч.-л.)
—нале́жатися до чо́го (Це до мене́ не
пале́житья)||-саніе—до́тнк,-у; (сопр.)
—стик,-у || - сательная (матем.)—до-
ти́чна || - сательно ч.-либо—що́ до
чо́го || - сательство иметь к ч.-л.—
нале́жатися до чо́го || - саю́щийся
(им. оти. к ч.-л.)—доті́чний, що на-
ле́житья до (Усі́ спра́ви, що нале́-
жатья до мене́...); нале́жний до ч. (Усі́
нале́жні до цього́ діла докуме́нти),
що́ до ч. (Він збира́є усі́ відбо́мості що́
до перебува́ння Т. Шевче́нка в Яготі́н-
ні). Что́ каса́ється (до)...—що́-(ж) до...
(Що́-ж до Укра́їни, то тут ма́ємо
своєрідні господа́рські умо́ви...).
- Касторка, каст. масло—ри́ци́на.
- Кастрат—кастра́т || - стрировать—ка-
струва́ти, вала́шати, халашта́ти.
- Кастри́оля—кастру́ля.
- Катаракта (бельмо)—полу́да, ката-
ра́кта.
- Ка́тет (математ.)—пря́мка (Квадра́т про-
типря́мки до́рівнюється су́мі квадра-
тів дво́х пря́мок).
- Каток—(при катанні белья)—кача́лка,
ма́гель,-глю; (при обрабо́тке почвы)—
грудо́бий,-бію, ко́ток,-а; (для кони-
кобе́жцев)—ко́ванка.
- Католик—като́лик,-а || - толицеский—
като́лицький, като́личний || - лицизм
—като́лицізм,-у.
- Каторга—ка́торга || - ржний—ка́торж-
ний.
- Кафе—см. Кофе́йна.
- Кафедра—кате́дра (Науко́во-Дослі́д-
ча Ка́тедра Мовозна́вства у Ха́р-
кові).
- Качать(ся)—колиха́ти(ся), гойда́ти(ся),
хита́ти(ся) || - чель—ре́лі, ко́ліска,
го́йда́лка || - чка—гойда́нця, *хит-
ня́, *хита́вця.
- Качество—які́сть,-кости (Бере́мо́ під
ува́гу не саму́ кі́лькість, а й які́сть
пра́ці; (признак, свойство)—прикме́-
та, вла́стивість (Чо́рний ко́лір—прик-
ме́та чо́рної ре́чи) || - ственний—
які́сний, що́ до яко́сти || - ственно,
в качеств. отноше́нии—що́ до
яко́сти, які́стю, які́сно.
- Качка—см. Кача́ть(ся).
- Каша—ка́ша || - шниця—кулі́ш,-шу́,
(ум.)—куле́шник,-ку.
- Кашель—ка́шель,-шлю́ (Поро́шки від
ка́шлю) || - шлять—ка́шляти, ка́хка-
ти, (сильно)—бу́хка́ти.
- Каштан—кашта́н,-ну́ (матеріал) и
-на́ (отд. дере́во или пло́д).
- Каюта—каю́та.
- Кая́ться—ка́ятися, поку́тувати || -ю́щий-
ся—поку́тник, (женщ.)—поку́тниця.
- Квадрат—квадра́т || - ратний—квадра-
то́вий || - ратура—квадра́тура. (Воз-
выша́ти в квадра́т—квадратува́ти,
піді́бсити до квадра́ту).
- *Квакати́ (об утках)—кря́кати, ка́х-
кати; (о лягу́шках)—кря́кати, кум-
кати.
- Квартал—(города)—кварта́л,-лу; (бух-
галт. и др.)—кварта́л,*чверть[o]рі́ччя.
- Квартет—квартéт,-ту.
- Квартира—квати́ра || - тирант—квати-
ра́нт || - тирий—квати́рний || - тиро-
нанима́тель—кватиро́найма́ч,-а.
- Квалифика́ция—квалі́фіка́ція; (с)квалі-
фікува́ння || - фикаціо́нный—квалі-
фікаці́йний || - фици́ровать—квалі-
фікува́ти, (сов. в.)—скфалі́кува́ти.
- Кварц—кварц,-цу.

Квас—квас,-су || -ас хлебний—сирі-вель,-вціо || -асить—квасити || -аша—запара,(кушанье)—кваша||-ашеиье—квасиво, кваси́на (Купив яблу́к на квасиво. Кваси́на доро́га тепе́р).

Кваси́ца—галу́н,-ну́.

Кверху—догорі.

Квитанція—квіт,-ту; квітáнція.

Квиты—мы с вами квити—ми з ва́ми пла́тні, не ви́нні оди́е днóму.

Кегля—скрако́ль,-кля,(во мн.)—скра-клі,-ів.

Кедр—кед(е)р,-дра,(отдельн. дерево или также—кедр. дерево, как мате-риал)—кедрі́на.

Келейно—самото́ю, на самоті́; (по)-тае́мно || -елья—ке́лія.

Керосин—гас,-су || -синовий—гасо-вий || -ика—гаси́ця || -сино—ка-лильний—гасожа́ристий.

Кибитка—бу́да, халабу́да (Ми поїдемо бу́дою. На ма́йдáні розтанувáлиси шигáни з своїми халабу́дами).

Кивать—кива́ти, колива́ти, хита́ти (Я що́ подивлю́ся на ньóго, а він і хитне́ голово́ю) || -вок—кйв,-у.

Кидать, кинуть—кида́ти, кину́ти,(о мног.)—покида́ти || -да́ться,-ну́ться—кида́тися, кину́тися, мет-ну́тися,(толпой, стае́й)—гу́ну́ти (Со-ба́ки так і гу́ну́ли...).

Ки́ев—Ки́їв,-Кие́ва || -влянин—ки-я́нин,(ж.)—ки́янка || -вский—ки́в-ський.

Кикимора—ма́ра, потво́ра, дідько.

Кила—см. Гры́жа.

Килограмм—кілогра́м,-у, кіло || -ло-метр—кіломе́тер,-тру || -ло-уа́тт (физ.)--кіло-ва́т.

Киль—кіль,-лю.

Кинжал—кинджа́л,-у.

Кино—кіно || -по-сеа́нс—кіно-сеа́нс,-у || -по-теа́тр—кіно-теа́тр,-у.

Киноварь—цино́бра.

Кинна—па́чка, в'язка—(лист. таба́ку)—папу́ша.

Кипарис—кіпа́рис,-у (дерево).

Кипеть—кипі́ти,(сильно)—кипко́тати,-лу́,(образуя пузыри)—бу́лькати,буль-котáти,-чу;(об известі)—мусува́ти || -пучий—кипу́чий, кип'я́чий || -пя-щій—кип'я́чий (кип'я́ча вода́); що кипі́ть (Украї́ське життя́, що ки-пíть навкругі́) || -ипятити—варі́ти, грі́ти що,(о моло́ке)—топі́ти, па́рити || -пяток—вар,-у, окрі́п,-бу || -ипя-чений—перевáрений, перевáрю-ваний, грі́тий (Перевáрювана вода́, па́рени́й о моло́ке).

Кирка́—моты́ка, копа́нця.

Кирпич—це́гла,(одна шт.)—це́глина || -ирнич обо́жже́нный—випале́на це́гла,—сырой—сире́ць,-рця || -ир-ничный (дел. из кирпича)—це́гли-ний,(относ. к кирпичу)—це́гельний к-ый завод—це́гельня. О кирпичном цвете—це́гля́стий.

Кисея—серпа́нок,-нку || -сейный—серпа́нко́вий („Кисе́йная бары́шня“—тенді́тна па́ни(очк)а“).

Кислый—кйсли́й,(в сильн. степ.)—кис-ле́нный, кислю́чий (Сделать кис-лую мну—скриві́тися) || -слота (хим.)—кислота́ (Сірча́на кислота́) || -слород—кйсе́нь,-сию.

Кисть—(гроздь)—грóб(з)но (Грóзно виногра́ду), ке́тяг (Ке́тяг я́гід); (к сну́рку, поясу, а также--кисть руки)--кй́тця (пад.); пучки́;(живописн.)--пе́н-зель,-зля;(для де́гтя, ма́зилка)—квач,-а;(нитука́турная)—віхоть,-хтя, ші́тка.

Кит (зоол.)—кит,-а́.

Китай—Кита́й, Хі́на || -таец—кйта́ець, хі́нець || -тайский—кйта́йський, хі́нський.

Кичиться—пиша́тися, чва́нитися, пин-ді́очитися.

Кишеть—кйші́ти, комаши́тися.

Кишка—кйшка (Пряма́я кишка—пут-вийця) || -ищечный—кйшковий (Кйшкові́ стру́ни. Кйшкові́ недуги).

Клад—скарб,-бу (У скі́тських моги́лах зна́ходять ба́гато цінних скарбів).

Кладбище—клядо́вище, гробови́ще (Його́ похóвано на міськóму гробо-ви́щі), (погост)—цві́нтар,-ря.

Кладовая—комбра,(ум.)--комі́рка,(для с'ести. припасов)—хйжа, хйжка || -довщик—комбро́ний.

Кладь—вага́, покля́жа, на́клад (З ва-гбу́ чи впо́рожні́ їхати́мете?).

Кланяться—кля́нятися, уклоня́тися,(сов.)—уклоні́тися (Вклоні́ться йому́ від ме́не), віта́ти (Віта́йте всі́х знайо-мих!) || -ня́ться друг дру́гу -- ві-та́тися || -ня́ться чем-ли́бо—да́ру-ва́ти що́.

Клапан—хли́пок,-пка, хлі́павка.

Класс—кля́са, рбзді́л (Ва́гби 1 - ої кля́си), (шк.)—кля́са—(школя́р з 4-ої кля́си); (обществ.)—кля́са, верствá (Суспі́льні кля́си—ве́рстви) || -ласс рабочий—робі́тник о, кля́са робі́т-ни́ча || -лассовый—кля́сбвий (Кля-сбві́ суперечности́) || -ссик—кля́сик || -сифициро́вать—кля́сифікува́ти -сний—кля́сбвий.

Клей—кле́й,(из муки или крахмала)—кля́йстер;(столя́рный)—кару́к,-ка ||

- лейкий—клейкий, держкий (о хор. клее), липкий || - леить — клéти, (стол. клеем) — карúчити || - леиться — клéтися, (стол. кл.)—карúчитися. (Дело не клеится—не йде в лад).
- Клеймить—клеїнити, таврувати, штемнувати || - ймо — клеїно́, тавро́, ште́ми,-у.
- Кле́н—кле́н,-у, (кленов. дерево)—кле́йна.
- Клепа́ть—клепа́ти || - лепка — (вещь)—кле́пка, (действие)—клепа́ння.
- Клетка—клітка, (для дом. птиці)—ку́ча, ко́ць; (анатом.)—комірка, клі́тина; (о ткани)—ка́рта (Картата ма́терія) || - леть—комбра, хйжа, (ум.)—комірка, хйжка.
- Кле́цка—галу́шка
- Клеши́я—клі́шній, щипа (у рака) (Кудь кінь з копитом, тудь й ракъ клі́шнію).
- Клещ (насек.)—кліщ.
- Клещи—кліщі, обце́ньки.
- Клик — гук, по́клик || - нчка — прізва, прікладка.
- Климат — клі́мат, підсо́ння || - матический — клі́матичний, до підсо́ння нале́жний (Умбви підсо́ння Схі́дньої Украї́ни).
- Кли́н—кли́н,-а (Клі́н клі́ном виганя́й), (ум.)—клі́нець,-нця, (дерев.) — (за)плі́шка, (жел.)—глоба́; (в земледел.)—ла́н,-у (Насі́ньовий лан).
- Кли́ника — клі́ніка || - лниический — клі́ничний.
- Кличка—см. Клик.
- Клок—пук,-ка́, жмут,-та́ (Жмут сі́на). (только о волос.)—пе́лех;(кусок)—шма́ток, кла́поть (Кла́поть землі [площади земельной]) || - лочок—шма́ток, пучо́к, кла́пник (Кла́пник папе́ру).
- Клокотать — клеко́тати,-чу́, булько́тати,-чу́.
- Клониться—схиля́тися, хилі́тися (Хилі́тися до занепа́ду). К чему́ это кло́нится?—до чо́го вонб йде́ться.
- Клочок—см. Клок.
- Клуб (організ.) — клуб,-у (Робі́тничний клуб і́мени Профінте́рну || - бний—клуббвий (Клубба́ ира́ця).
- Клубе́нь (ботанич)—бу́льба || - лубне-плод — *бульбови́на (Картбля на́лежить до бульббви́ни).
- Клубиться — клубо́татися,-чу́ся, віхоритися || - лубок—клубо́к,-бка́.
- Клуби́нка—полу́ниця, чаще во мно́ж.—полу́ниця; (отд. плод) — полу́нична я́года; (куст)—полу́ничник.
- Клык—ікло,-а (ср. р.); сіка́ч (у слонов).
- Кляв — дзьобб,-а, піс пташи́ний, (ум.)—дзьобо́к, носо́к.
- Клюка—ко́бтур,-а, (заостр.) — клю́чка.
- Клюква (раст.)—журав(л)и́на.
- Ключ—кльо́ч (Ключ од скрі́ні); (источн.)—джерело́, (ум.)—джерельце́, (кое-как оиравл.)—крі́пийця || - лючом бить—джерелом б́ити || - лючевой — джерельний, крі́пийний || - лючник — кльо́чник, шафа́р,-ря, (женщ.)—кльо́чниця, еко́номка || - лючи́ником б́ить—кльо́чникува́ти.
- Клякса — пля́ма, (на папе́рі від чорні́ла, атра́менту)—кля́кса.
- Клянчить — каню́чити, цига́нити, як-лити (Годі́ тобі́ яклі́ти).
- Клясть—кля́сти, проклина́ти || - яється — (за)присяга́тися, кля́стися || - ятва — прі́сяга, кля́тьба́; (проклятие)—прокля́ти,-льбу || - ятву да́ть в чем — (за)присяѓтися на чо́м || - ятвени́й — прі́сяжний, під прі́сягою || - ятвени́о — під прі́сягою, за прі́сягою, прі́сягаю́чись || - ятвопресту́пление — кривопрі́сяга || - ятвопресту́пник — кривопрі́сяжник, (о женщ.)—кривопрі́сяжниця́.
- Кляуза — кля́вза, ка́верза.
- Кляча — шка́па, шка́пина, коня́чина.
- Кни́га — кні́га, кні́жка || - нига для чте́ння — чита́нка || - ни́гоизда́тельство — вида́вничтво || - ни́гопеча́тання — друка́рство || - ни́гопеча́тник — друка́р,-а́ря || - ни́гопеча́тання — друка́рня || - ни́гопро́давец, - ни́готорго́вец — кні́га́р,-а́ря || - ни́готорго́вля — (занят.)—кні́га́рство; кні́жка́ торгівля; (магазин)—кні́га́рня || - ни́готорго́вий—кні́га́рський || - ни́гохра́нилице—кні́госхо́вище, (библіотека)—кні́гозбі́рня || - ни́жний—кні́жкбвий; кні́га́рський (кні́га́рський рино́к) || - ни́жник—кні́жник.
- Ки́опка—цвя́шок; гудзі́к, ки́опка (На́тиснув гудзі́ка — і́ вже ти слуха́еш я́когось там ко́нцерта з Аме́рики).
- Коа́ли́ція — коа́ліція || - али́ционний—коа́ліці́йний (Коа́ліці́йний у́ряд).
- Кобель — пес, (ум.)—не́сик.
- Кобы́ла — коби́ла, (не бывш. еще же-ребой)—лоши́ця || - былка (в муз. інстр.)—коби́лка.
- Кова́рний — зрадли́вий, підсту́пний, лука́вий || - варство — зрадли́вість, підступ, лука́вство.
- Кова́ть — кувати́, клепа́ти,-плю́ (Кова́ль кле́пле, і́бки те́пле) || - вка — кува́ння, (лошад.)—підкбу́вання || - вкий—ковни́й || - вкость—ковни́сть (Ковни́сть—прикме́та ме́талів) || - ва́ний — ку́тий, ковани́й.

Ковер — кйлим, -а, (ум.) — кйлимбк, -а, кйлимець, -я, (узк.) — кбц(ь), -я, -а, (ткан. из овеч. шерсти и др.) — верета, (ум.) — веретка.

Коверкати — перекрúчувати (Він не перекладає, а перекрúчує), калічити (мбву), псувати, півечити.

Ковка — см. Ковати.

Ковш — ківш, - овшá, коряк, - á, ко-рець, -ця.

Ковыль — ковила, тйрса; кйло (часом і межі кропивю росте кйло) || - овыльная степь — ковилóвий степ.

Ковылять — шкандибати, шкутильгати, коливати (По-під-тйнню вдова шкандибáє).

Ковырять — колупати (Не колупай печи), копирсати (Копирсати чим у печі), корпати (напр., у нбс).

Когда — колй, як (Колй-ж ви пойдете? А це вже як оборюсь та обсьюся) || - огда - бы — колй-б, якбй || - огда-нибудь — колн-небудь, (когда бы то ни было) — бұдь-коли, абй-коли (Це такé, що й абй-коли йогó зробити мбжна) || - огда-то — колйсь (Була колйсь шляхеччипа...) || - огда-то бы-вшеє — колйшиє.

Коготь — кйготь, -гтя, пазур, -ра (Вйз-вил праці з пазурів капіталу), (ум.) — кйгтик, пазурчик.

Кодекс — кбдекс, -у, усезбйрка (Кбдекс закбнів за працю) || - дификация — кодифікація || - дифицировать — (с)кодифікувати.

Кое-где — де-де, де-не-де, подекуди (Тільки де-де, в небагатьох місцях, доховалися ці звичай. Де-не-де серед хліба синіли волбшки. Урожай серед-кбвий, подекуди навіть добрий) || - ое-какой — абйякий, сякйй-такйй, бұдь-який || - ое-как — сяк-так, абйяк, як-небудь || - ое-когда — деколи, колй-не-коли, вядйгоди || - ое-куда — декуди, абйкуди || - ое-кто — де-хто, хтось || - ое-что — дешо, абйшо, дешиця (Маю вам сказати дешицю), шось.

Кожа — шкұра и шкіра (чаще о челов. коже) [Пильнуймо, щоб чйста була завсідн наша шкіра. Хорбби шкіри] || - жа сыромятная — сирйця || - жи старой кусок — шкурат[бк], -а || - жу сдирати — білувати (коб) || - жаный — шкурянйй, шкірянйй, шкуратяййй (Шкуратяййй гаманець); ремінний (Ремінний пояс) || - жевник — чинбар, -я, гарбар, -я || - жевником быть, заниматься кожевным промыслом — чинбарювати, гарбарювати ||

- жевенный завод, кожевня — чин-барня, гарбарня || - жевенный про-мысел — чинбарство, гарбарство || - жевеник — *шкірянйк, -а, робітнйк чинбарства (гарбарства) [Спйлка робіт-ників чинбарства] || - жиый — до шкұри, шкіри (належний), шкірний || - жица — шкұрка.

Коза — козá, (ум.) — кйзка, кйзонька, (дик. степи.) — сайгáк, -á || - озёл — цап || - озлёнок — козеня, - яти, цапеня, - яти || - озий — кбзйчий || - озлиный — козлячий, цапйний.

Козлы — (у экипажа) — передбк; (для распилки дров) — кбзлы, кобильйця.

Козни — підступи, інтрйги || - стронть — підступи чинйти, інтрйгувати прбти кбго, підкбпуватися під кбго, чигати на кбго.

Козырь — кбзир, -я, світка || - зырять — козиряти, ходити з кбзря, світ-кувати || - зыриуть — козирнути. зайти з кбзря, з світки.

Козявка — кұзька, комашка.

Койка — ліжка (Лікарня Червоного Хресту на 35 ліжок).

Кокетка — кокетка, (нар.) — дженджу-рұха.

Коклюш — кашлюк, -á.

Кокон — кбкон, -у.

Кокс — кбкс, -су || - ксовать — коксу-вати, перепáлювати кам'яне вугілля.

Кол — кйл, ола, пáкіл, -ола, пáля, (собир.) — кйлля, (ср.-р.) — пáкйлля || - ок-кйлок, -ка, кйлбчок, -чка; На кол посадить — настромити на пáлю, посадити на пáлю коб.

Колба — кблба, бáнька (з ирямю шйй-кою).

Колбаса — ковбасá || - лбасное заведе-ние — ковбасия.

Колдовать — чарувати, ворожити, чак-лувати || - доводство — ворожйння, чари || - дун — чарйвнйк, ворожбйт, (жен.) — ворбжка, чаклұн, (жен.) — чаклйвнйця.

Колебать — хитати, коливати || - баться хитатися, колйватися, колйхатися, (душ. сост.) — вагатися || - бание — ва-гáння; хитáння, колйвáння (колйвá-ния гемператұри, хитáння маятника).

Коленкор — перкаль, -áлю.

Колено — колйно, (во мп.) — колйна (водй по-колйна); на колени, на коленах — навкблйшки, навкблйшках; (поколе-ние) — поколйння; (изгиб) — зáворбт.

Колесо — кблесо, кбло, (ум.) — колйсьце, колйщá(тко), (зубчатое) — триб(бк), -á, (точильное) — точыло || - олесная мазь — колбмазь, -зи || - олесник — стель-мах, колодйй, колйснйк.

Колики—см. Колоть.

Колея—кбля.

Количество—кількість, -костн (% кількість цукру у буряці), число (число школярів) || -личественно, в колич. отношении—що до числа, числом, кількістю, що до кількості, числово, кількісно || - личественный—числовий, кількісний, [або] що до числа, кількості (облік праці що до якості її й кількості).

Колкость—см. Колоть.

Коллегия—колегія (Колегія при Наркомбсі) || -ллегалный--колегіальний.

Коллектив—колектів, громада (с.-г. колектів „Нові Життя“ у Карлівці) || - ллективный—колектівний, гуртовий (гуртова праця) || - ллективное хозяйство—колектівне господарство, (сокр.)—колгосп, -пу || - ллективный договор—колдоговір, (согл.)—колугода || - ллективно—колектівно, гуртом, громадою (громадою обух сталить) || - ллективизм—колектівізм || - ллективистический—колектівістичний (к-ий рух) || - ллективизация—колектівізація || - ллекция—коллекція, збір(ка); (збірка мохів України).

Колода—колбда, пень (обруб.), для утрамб. землі--баба; (карт.)--колбда || - лодка—чаще во мн.—дйбки, колбдки (убги в дйбки забити) (на сапог)—копйл, -а.

Колокол—дзвін, -бну; (звонок)--дзвбник, (во мн.)—дзвбни || -кбльчик—дзвбнк, дзвбчок, -а, (раст.) (во мн.)—дзвбчки || - кбльня—дзвбница.

Колония—колбнія, осада || - лоннальный—колоніальний (колоніальні володіння Англії) || - лонизация—колонізація || - лонизировать—колонізувати, осаджувати || - лонист—колоніст, -а, осадець, -я, осадник, -а.

Колонна—колбна, соха, слуп; (воен.)—колбна, лава.

Колорит—колорйт, -ту.

Колос—кблос, -у; (ум.)—колосбк, (собр.)—колбсса (ср. р.); (метелка овса или проса)—вблот, -а (собирает)--вблбт-тя || - лоситься—викидати кблос, колосйтнся || - лосистый—колосйстий.

Колосник—рушт, -у.

Колосс—вблет(ень) || - лоссальный—вблетенський, колосальний.

Колоть—колбти (колбти свиню, колбти дрбва), штрикати (остр. предметом, напр.—вилкою), шпигати (чем-либо бол. плоским, напр.—ножом); (о бол.)—колбти, шпигати (кбле,

шпигае в грудях, у ббці) || -олика—кблька, колбття || - олкость—(чаще во мн.)—уразліві, ущипліві речі, шукулкі, кусливі, колючі слова || - олкость сказать—(образно)—гедзика вкйнути.

Колпак—ковпак, -а, шапчук, -а.

Колтун (мед.)—ковтун, -а.

Кольцо—кільце, каблўчка, (наперст.)—перстїнь, -еня, обрўчка || - ольцевать (снабжать кольцом)—перстенювати (напр., птиц).

Колыбель—коліска || - лыбельный—колїсковий || - лыбельн. песня—колїсанка.

Колочий—колький, колбчий.

Коляска—коляса.

Ком, комбк—грудь, грудка, км'ях, (из теста)—галька, (глины замеш.)—вальбк, -а. Сбится в ком скімшитнся.

Команда—команда || - мандир—командир, старшина (Школа червбних старшин) || - мандный—командний (командні висбти. Командна мбва в армії) || - мандовать—командувати || - мандировать—виряджати, (многokr.)—виряджувати, (сов.)—вйрядити (менє вйряджено до Кйева, щоб я познімав тут кбпї з дє-яких нам'ятбк укр. мбви), вйряджувати, вйрядити, посилати, пїслати до... || - мандировка—вйряд(ження); вйрядне посвідчення || - дировочные—подо-рбжні грбші, *вйрядне.

Комар—комар, -а (комарї найбільш докучають увечерї).

Комбинация—комбїнація; (сочетание)—сполучення, спбєднання; (процесс)—сполучання, (многokr.)—сполучування, спбєднування || - бниривать—комбїнувати; сполучати, (многokr.)—сполучувати, спбєдчувати, (сов.)—скомбїнувати; сполучити, спбєдиати || - бнириванный—скомбїнований || - бнируемый—комбїнований.

Комедия—комедія (Гоголеву комедію „Ревїзор“ „наською мбвою“ М. Садбвський переклав) || - медия кукольная—вертеп || - медия (смешн.)—кумедія, чудасія (кумедія без грбшей!).

Комета—комєта, (нар.)—мїтла (Над Кйевом мїтла простяглася).

Комик—кбмик, -а || - мический—комічний.

Комиссар—комїсар, -ара (Рада Нарбдних Комїсарїв У. С. Р. Р.) || - миссарнат—комїсарїят, -у (Нарбдній Комїсарїят Земельних Справ.—Н.К.З.С., Охорбни Здорбв'я—Н.К.О.З. та ин.).

Комиссия — комісія (комісія для скликашя з'їзду); (коммерч.)—коміс,-у (Припис вам книжок на коміс) || -миссионный—комісійний; (при купле-продаже)—комісбвий || -миссионные—комісбве (10% комісбвого) || -миссионер—комісіонер,-а.
 Комкать — м'яти, бгати, жўжмити || ком—жўжмом.
 Комментарий—коментар,-я || -ментировать—коментувати, (сов.)—скоментувати; пояснювати || -ментирuemый—коментований; що коментується.
 Коммерция — комерція, гандель, -лю, торговля || -мерческий—комерційний || -мерсанта—комерсанта,-а.
 Коммуна — комуна || -мунальный—комунальний (Комунальні послуги) || -мунар—комунар,-ра, (женщ.)—комунарка || -муниста—комуніст,-а, (женщ.)—комуністка || -мунистический—комуністичний (Комуністичний Інтернаціонал, (сокр.)—Комінтерн) || -мунизм—комунізм,-у.
 Комната — кімната, покой,-бію, світлиця, (эти.)—хата (На дві хаті живё), (ум.)—кімнатка, покбїк,-я || -тний—хатний.
 Комод — комбда.
 Компактный — компактний, збитий, щільний, суцільний.
 Компания — компанія; товариство || -нон — компаньйон, спільник,-а, (женщ.)—компаньйонка, спільниця.
 Компенсация — компенсація || -мпенсировать—компенсувати, відшкодувати; (сов.)—укомпенсувати, відшкодувати.
 Комплекс — комплéкс,-у || -сний—комплéксний,-а,-е (комплéксний метод).
 Комплимент — комплімент; (во мг.)—компліменти, милощі (Наговорів їй усяких милощів).
 Композитор — композитор, (музикант) — музика || -позиция — композиція.
 Компостировать (билеты) — компостувати, штемпувати || мностированный — (за)компостований, штемпований.
 Компот — (у)звар,-у.
 Конвенция — конвенція.
 Кошвой — варты || -пвойный — вартбвий || -пвонровать — вартувати.
 Конгломерат — конгломерат,-у, зліп,-у.
 Конгресс — конгрéс,-у.
 Кондитерская — кондиторська, цукерня.
 Конек — (ум. от конь)—кбннк; (для кат. на льду)—*полозёць,-я, полозбк,-а,

ковзаны,-я; (мн.)—ковзани, полозци (скбвзатися на полозцях) || -нькобежец—сковзач,-а, бігун (на ковзаних, на полозцях),-а.

Конец — кінéць,-я, край,-ю. Вконец, до конца — украй, до-краю, до-(о)станку, до-решти (До-решти витратитися з грбшей, з хліба. Украй зруйнувати собі здоров'я). В конце—у кінці, кінéць (чогб) [Сидить дід кінéць столу], край (чогб) [Край села стояла хатка], наприкінці [Він поверне наприкінці серпня]. В конце концов—кінéць-кінéць, урешті, насамкінéць. С конца в конце—від краю до краю. Да н дело с концом—та й гбді, та й край увéсь || -конечный—кінéцьний, (последний)—останній. В конечном итоге—кінéць-кінéць, наприкінці всьобб, у кінéцьовому висліді, в загальному (останньому) підсумкові || -нечно — річпевна, звичайна, (в. утвердит. ответах)—авжéж, а якуе-(ж), атбж; запéвие, розуміється || -нчатъ—кінчати, (сов.)—скінчити, довести до краю -нчатъся—кінчатися, (умирать)—кннати || -нечность—кінцівка || -нчна--кончйна, упокобнення, кінéць (віку).
 Конина — коніна, кінське м'ясо.
 Конкуренция — конкурéнція || -курровать—конкурувати; їти взаводи з ким || -курс — кбнкурс (Кбнкурс на найкращий сельбуд).
 Конкретный — конкретний || -кретизировать—конкретизувати, (сов.)—сконкретизувати || -кретизация — конкретизація, (с)конкретизування (процесс) и сконкретизования (продукт).
 Коновязь — конов'язь,-и, припін,-бну.
 Конный — кінний (Кінне вїйсько. Кінна плбща).
 Конопель — конопля, (бессемян.) — плбскінь,-они, (семен.) — матірка. Конопл. семя—часто просто—сімя (Сімяна олія — конопл. масло); (вытрепл.)—прядиво.
 Консервы — консёрви,-ів || -нсर्वировать—консервувати || -нсर्वируемый—консербований || -нсर्वированный—законсербований || -нсर्वация—консервація, консервування, (сов.)—законсервування || -нсर्वатор—консерватор || -нсर्वативный—консервативний || -нсर्वатизм—консерватізм.
 Консилиум — консйліум, лікарська рада.
 Конский — см. Конь.

- Консолидація—консолідація, консолідування, (сов.)—сконсолідування || -исолідуватися—консолідуватися, (сов.)—сконсолідуватися.
- Конспект—конспікт || -спектиривать—конспектувати, (сов.)—конспектувати.
- Конспирація—конспірація || -спиративий—коспіративний || -спиривать—конспірувати.
- Констатировать—констатувати, стверджувати, (сов.)—законстатувати || -ирование—(за)констатування.
- Конституція—конституція, уставини (Осібни радянської конституції) || -ституціонний—конституційний (Конституційна держава).
- Консул—консул || -сульство—консульство.
- Контингент—контингент,-у.
- Континент—континент, суходіл,-бу (Боротьба на морі й на суходолі).
- Контора—контора || -рщик—конторник,-а.
- Контрабанда—контрабанда, пачкарство || -дой займатися—контрабандувати, пачкарувати || -дист—пачкар, коптрабандіст.
- Контрагент—контрагент,-а.
- Контракт—контракт (Контрактівий Яриарок у Києві).
- Контраст—контраст,-у, супротив,-и, протилежність,-ости || -трастиривать—контрастувати.
- Контрибуція—контрибуція, бкуп,-у.
- Контролер—котролер,-а, (женщ.)—котролерка || -ролиривать—котролювати || -роль—котроль || -рольний—котрольний.
- Контузить—контузити || -тузия—контузія.
- Конус—конус,-у, (лопух.)—стіжок,-жкя || -пус усечений—конус зрізаний || -иусобразний—конусуватий, стіжкуватий.
- Конференція—конференція (12 парт-конференція).
- Концессія—концессія.
- Кончатъ—см. Коиец.
- Конь—кінь,-оня || -иский—кінський || -нюшня—стайня, кіннийця.
- Кооператор—кооператор,-а, (женщ.)—кооператорка || -рация—кооперація (Споживча та кредитова кооперація) || -ратив—кооператив,-у [Житловий кооператив (житлкооп) ч. 3-є] || -ративний—кооперативний (Кооперативна торгівля) || -рививать—кооперувати, (сов.)—скооперувати || -рививаний—скооперований || -рививать—кооперований || -рививание—кооперування, (сов.)—скооперування, шпобртатися, (медлитъ)—марудитися.
- Копилка—см. Коиить.
- Копировать—см. Коиия.
- Копить—збирати, збивати, ховати (гробші) || -пилка—карнавка, карна-вочка.
- Копия—копія, спис(ок)-у, (рукописи) —перепис,-у || -пировать—копіювати || -пировальный—копіювальний -пировщик—копіст,-а.
- Копоть—сажа, кіноть, кіптява || -птить курити (Ляипа курить), задімлювати (Два окбсти повісив задімлювати).
- Копошиться—ворушитися, комаши-тисся.
- Коптить—см. Копоть.
- Копь, чаще—копи (мн.)—копальні || -соляные—солонці.
- Кора—кора (Кора дубова. Зємя ко-ра) || -рка—корка, (хлеби.)—скорин(ка), (на раст.)—шкурка, лушпінка, (собрив.)—лушпіння || -рой, кор-кой покрываться, покрываться—братися корбю, узятися корбю, кор-кою, заскоринити.
- Корабль—корабель,-бля || -бельный—кораблевий (Кораблева шбгла).
- Коралл—корал,-у; (корал. монисто)—оралі,-ів || -ралловый—кораловий (Кораловий риф).
- Корень—корінь,-реня, (граммат.)—корінь, (вм. множ. чаще собир.)—коріння (сп. р.)—(Якє коріння, такє й насіння) || -ренастый—кореністий, кор-частий, (о чєлов.)—кремєзний || -рєнитисся—(перєв.)—маті коріння в чім, брати коріння з чоґо, грунтуватисся на чім - рєниой—1) віддів-ний, старожитний, (о туземце)—тубі-лець, (исконний)—одвічний; щірний, питбмий (Щіра Рєсія); 2) рад-кальний, грунтовий, осібвий (Ос-ібвий, грунтовий зміни, поліпшення), докорінний (Докорінна перебудова суспільства); 3) (зуб)—күтний; 4) (ло-шадь)—голубельний || -рєшок—(ум. от корінь)—корінець,-я, корінчик,-а; (талона, чека)—спінка || -рєввой—корєневий (корєневашійка) || -рєвви-ще—корєвище, коряк || -рєвплод—*корішняк,-а (Буряк, морква й інші корішняки).
- Корзина—кіш,-ошя, кошіль,-єля, кб-ник,-а, кошівка, (луб. рем.)—кбзуб, козубєнька || -зиполетєниє—коши-карство.

Корица — цинамон || -ричевий —
цинамбовий, брунатний, барнястий,
рудуватий.
Корм — кóрм,-у, (для люд.)—хáрч,-у
и -и, (мн.) — харчі, пбкорм,-у, (для
скота)—корм, годівля || - мить—кор-
міти, годувати, (питать)—харчувати
|| - митель,-кормилец—кормитель-я,
годівник,-á || -мление—годівля, году-
вання, (питание)—харчування || -рмо-
вой—кормовий (Кормові рослини).
Корма—кёрма, стеріб || -рмчий—кер-
маніч, стерийчий.
Кормилец, кормовой и др.—см. Корм.
Кормчий—см. Корма.
Корневище, корневой, корнеплод—
см. Корень.
Коробить — мене коробит — дýшу
мені вёрне, каріочить.
Коробка — коробóк,-á, коробчок,
(дуб.)—кóзуб, козубка, (картон.—
часто)—шабатурка).
Корова—корбва, (ум.)—корівка, ко-
рівонька (Дійна корбва, ялова) ||
-ровий—корб'ячий || -ровье масло
— часто просто мáсло (все растит.
масла—олій).
Короед (насек.)—короїда,-и (м.).
Король — корбль,-я || -ролева — коро-
лева, королиця || -ролевич — коро-
лєнко || -ролевна—королівна || -ро-
левство—королівство || -ролевский
—королівський || -ролем быть —
королювати.
Коромысло—корбмисло, (у колодца)—
журавель,-вля.
Корона — корбна (Завжди терпбвий
вінець бóде крáщий, ніж пійшна ко-
рбна) || -новать—коронувати.
Короста—см. Чесотка.
Коростель—деркáч,-ачá (пт.).
Короткий—корбткий; кúшій || -ротать
—коротати || -роче—(прилаг.) — ко-
рбтший (Цей ослін корбтший від на-
шого), (нар.) - корбтше || -роче ста-
новиться — корбтшати (Дні тепér
корбтшають, а нбчі дбвшають).
Корректировать — коректувати, ви-
правляти || -ректор—коректор || -рек-
тура—коректа (Автурська коректа).
Корреспондент — дописувач,-а, коре-
спондєнт (Кореспондєнт або до-
писувач робітничий — (сокр.) — роб-
кбр,-у; дописувач селянський—(сель-
кбр,-у) || -рреспондировать — до-
писувати, кореспондувати || -рреспон-
денция — дбпис,-у, (мн.) — дбписи,
кореспондєнция, листування.
Коридор—корндбр,-у, (узкий проход)
—суткй, суточкй, (очень узкий)—сý-

тісок,-у (Пбльський „коридбр“ у Схід-
ній Прусії).
Корсет—корсєт,-у, шнуровіці.
Корточки — на корточках — на пб-
чїпках, карáчки.
Корчевать—корчувати.
Корчма—корчма, шнїбк,-у.
Коршуи (пт.)—шуляк,-á, шуліка.
Корь (бол.)—кїр, кбру (м. р.).
Корявый—шкарубкий (Шкарубкі чб-
боти); (о стилє, рєчи)—кострубатий;
(о дерев.) — корякуватий, кривий,
корчакуватий (Нáша берєза пай-
корчакуватуватіша — нар. скорого-
ворка).
Коса—коса, (ум.)—кіска, кісонька; (у
косарєй)—косá (Коса з грабкáми) ||
-сарь — косáр,-я || - сить — косїти,-
щў || - силка—косáрка, самокбска ||
-сьба—косїння, косовїця.
Косвенный — непряий, посерєдний
(Непряї, посерєдні подáтки); (падеж
в грам.) — непряий, скїсний (від-
мїнок) || -венно—посерєдньо.
Косить—см. Коса.
Косматый—кошлáтий, патлáтий, воло-
хáтий || -смы—пáтли, кудла.
Космос — кбсмос, усєсвіт,-у, усє-
свіття || -смический—космічний („У
космічному оркєстрі“), світовий ||
-смонолит—космополїт,-а || -смопо-
литический—космополїтїчний.
Косный — незрушний, марудний
(Тємна, незрушна мáса) || -сноязыч-
ный — недорїка, недомбва, запїку-
ватий.
Косой — кбсий (Кбсі двєрі); скїсний
(Скїсний кут, скїснє промїння), кривий
(Кривє око) || -со — кбсо, скїсно,
крїво || -со смотреть, косїться —
крївим, кбсим бком дивїтися, скбса,
зїзом поглядáти, — дивїтися || -со-
глазый—крївобкий, кривий на бко,
кособкий, зїзуватий || -солапый —
клїшавий, клїшонбгий || -соуголь-
ный—скїснокутїий || -согор--(с)косо-
тїр-бру, ўбїч,-у и -н.
Костер — (в)бгнище, багáття, (дымя-
щїйся)—курїще.
Кострец — крїжі; стєгнб, окїст,-бсту.
Кость—кїстка, (ум.)—кїсточка, (мн.)—
кїсткй, кбсті || -стяной—кїстяний ||
-стлявый — кїстлявий || -стїстый—
кошáвий; окбстуватий.
Костыль—мїлиця, чаще мн. — мїлиці
(Ходїти на мїлицях), кбстур,-а; (род
гвоздя)—костїль, швáхур,-а.
Костюм — костїом,-у, убрáння || -стю-
мировать(ся)--убїрати(ся), костїому-
вати(ся).

Косяк—(дверной)—одвірок,-а,(окоп.)—лутка || -сяком лететь (о журавлях и проч.)—ключём летіти.

Кот—см. Кошка.

Котел—казан, котёл, кітла || -тельщик—кітляр.

Котенок—см. Кошка.

Котловина—улбоговина.

Котомка—торба, кайстра, клупок.

Который—котрий (прим. в вопросит. предложениях и редко в относительных) (Котра година?), (часто) — що („Людина, що сміється“).

Кофе—кава || -фейный—кавовый (Кавове дерево) || -фейник (посуд.)—кавнийца || -фейня—кафё, каварня.

Кофта—блўзка, (этногр.)—іюпка.

Кочан—качан,-а, (капусты)—голівка.

Кочевать—кочувати, мандрувати || -чевник—кочівник,-а || -чевой—кочовий, мандрівний, перехожий.

Кочегар—кочегар,-а || -рка—кочегарка.

Кочерга—коцюба, кочерга.

Кошелек—гаманець,-я, капшучок,-чка.

Кошка—(вообще, независ. от пола)—кіт,-отá, (ум.)—кóтик (Діти гуляють в котá й мйшки), (реже)—кішка, (ум.)—кішечка (Як кішечка, підкрадається); (самка)—кітка, кішка || -ошачий—котячий, кошачий || -от—кіт,-отá || -отёнок—кошеня,-яти, котеня(тко) (Кішка з котенятами).

Кошунство—блюзнірство, богозневага.

Краевой—см. Край.

Краугольный—паріжний (Наріжний камінь).

Кража—см. Красть.

Край—край, країна, сторона, (чужой)—чужина, (теплый край, куда улет. птицы на зиму)—(в)ірій; (конец)—край, кінець,-я, (посуды)—віщя, крїси, (судна)—крїси; облявок, (остр.)—руб,-а || -раевой—крайовий || -раний—(с)крайний, остáнный (В остáнньому вже разі доведеться вдатися й до цього способу) || -райне—край (Край треба грóшей), до скрúту, гірко (До скрúту треба, гірко треба), навмір, украй (Украй виснажений), геть-то (Геть-то малá освіта), надзвичайно || -райность—край,(с)крайність, протилéжність (Протилéжності спадаються); надмірність. По крайней мере—що-найменше, бодáй, принаймі.

Крамoла (см.)—крамóла, ворохібня || -мольник—крамóльник || -мольный—крамóльний, ворохібницький.

Кран—кран,-у || -под'ёмный—підойма (техн.).

Крапива—кропивá, жалніа || -пивный—кропів'яний.

Красавец—красень,-я, красун,-а, уродливий, уродливець,-я || -савица—красуня, уродлива, уродливица || -расивый—красний, гарний, уродливий, хорóший, гóжий;(живописный)—красовитий (Красовите взгíр'я) || -сивогарно, гóже, красно || -сиветь,— — краше становиться—кращати, гарнішати || -расота—красá, (о челюв. кр.)—урóда, гарна, пішна врóда || -расоваться—красувати, пишáтися || -раше—(прилагат.)—кращий, гарніший, (нар.)—краще.

Красить—красіти, фарбувати || -расильный—фарбóвий (Фарбóві рослини), фарбувальний || -расильня—красильня, фарбарня || -раска—фарба, краска (Олійні фарби) || -расочный—(отп. к краске)—фарбóвий. барвістий, мальовничий || -расящее вещество—барвіник, пігмент,-у.

Красный—червóний (Червóний прапор) || -сноармеец—червоноармієць || -сноречивый—красномóвний || -сноречие—красномóвство || -сний лес—бір,-бру || -сное слово—прикладне слівце, прикладка, дотёпне слівце || -сний угол—пóкуть || -снеть—червоїти, шаріти, рум'яніти, (со стыда)—червоїти з сóрому, (образно)—пекти ráки.

Красоваться—см. Красавец.

Красота—см. Красавец.

Кратер—кратер,-у.

Краткий—корóткий (Корóткий нарис Історії України) || -тковременный—недовгочáсний || -ткосрочный—на корóткий термін, короткочáсний, корóткий (Корóткі кúрси) || -ткость—корóткість.

Краx—крах. Крах потерпеть—зазнáти краху, провалітися з чим; увірвалося комú що; (обр.)—у тáль піти; (вульг.)—засніатися.

Краxмал—крохмáль || -хмальный завод—крохмáльня.

Краше—см. Красивый.

Краюха (хлеба)—окраець,-я.

Кредит—кредит,-у || -дитный—кредитóвий (Кредитóве товариство) || -дитовать,-ся—кредитувати,-ся (Інди́видуальне кредитування). В кредит—на-бор(г), на віру.

Кремень—кремень,-меню, (ум.)—кремíнець,-я.

Крепнть(ся) — зміцняти(ся), зміцнювати(ся), кріпнть(ся) || - нкий — кріпкий, міцний (Міцний чай, тютюн. Міцна матерія), цупкий (Цупкі пята. Цупкий морбз), дужий (Дужий чоловік), твердий (Твердий, міцний сон) || - пко — міцно, кріпко, цупко, дуже, твердо || - пколобий — твердолобий || - пок на ухо — недочуває, глухенький || - пиуть — міцнть, міцншати, кріпшати, тверднати, дужчати || - пость — міць, міцність, твердість; (воєнна) — фортеця, замок, твердіня; (юрид.) — кріпость || - постной — 1) замковий, фортечний; 2) кріпачий, — кріпак || - постное право — кріпачтво.

Кресло — крісло (Крісла 1 ряду), фбтель.

Крест — хрест, -а, (ум.) — хрестик, хрещик, -а. Красный Крест — Червоний Хрест (Головна управа Українського Червоного Хресту) || - рестить(ся) — хрестити(ся) || - рестины — хрестини || - рещение — хрещення, охрещення (Бойове хрещення; охрещення Русі); (церк. пражди.) — водохрещца || - рестовидный — хрещатий || - рестообразно — нахрест.

Крестьянин — селянин, -а, (множ.) — селяни; вместо множ. часто собир. — селянство (Незаможне селянство) || - стьянский — селянський (Селянський будинок) || - стьянство — селянство, (сопр.) — сельбуд || - стьянни крепостной — кріпак, -а.

Кривой — кривий || - вая (математ.) — крива, -бі || - визна — кривина, кривість || - вить(ся) — кривити(ся) || - вить душой — кривдити, ламати дүшу, криводүшити || - влять(ся) — кривитися, викривлятися || - водушие — криводүшність || - волниный — криволнійний.

Кризис — криза (Економічна криза) || - ритический — критичний, (тяжелый) — трудний, скрутий (Скрутіє матеріяльне станбвище), сутужний (Тепер сутужно на дрбва).

Крик — крик, галас, лемент, (шум) — гамір, -мору || - ричать — кричати, галасувати, (на кого-ниб.) — гримати.

Кристалл — кристал, -у || - ллизация — кристалізація, (ви)кристалізування || - ллический — кристалічний (Кристалічний лупак).

Критика — критика (Якою має бути літературна критика?) || - ритиковать — критикувати || - ритический — критичний (Критичні твори Франкві) || - ритик — критик.

Кричать — см. Крик.

Кров — 1) см. Крыша; 2) стріха (Під рідною стріхою); притүлок, захист.

Кровать — ліжка, ліжничя, крбать, (ум.) — крбатька.

Кровь — крбв, -и, (реже) — крив, -бви || - ровавый — кривавий || - ровяной — крив'яний || - ровяные шарни — крив'яні тільця, (белые) — білокривці и (красные) — червонокривці || - ровообращение — кров(о)ббг, -у || - ровеноси. сосуд — жилá || - ровожадный — хйжий, жадний на кров, кровожерный || - ровопийца — упір, глїтáй, павук, п'явка, кровопивець || - ровопрлитие — кровопролїття, рбзлив крбви || - ровотечение — кровотеча || - ровотечение остановит — затамувати, запнїити кров || - ровосмешение — кровомїство || - ровосмеситель — кровомїсник.

Кронть — крãти || - ройка — крãпня, крїй, -бю (Шкбла крбю) || - роильщик — крãльнїк, -а.

Кролик — крїль, -оля, (ум.) — крїлик, -а, трүсик || - иководство — крлївнїцтво.

Кроме — (о)крїм, (о)прїч, опрбче.

Крот — крїт, -отá || - ротовина — кротовина, (собнр.) — кротовїня.

Кроткий — тїхий, сумїрний, лãгїдний || - тость — тїхїсть, сумїрнїсть, лãгїднїсть.

Кротость — см. Кроткий.

Кроха — крїхта, крїшка, (ум.) — крїхїтка, крїшечка, росїнка, рїска [Рїски в рот не брав] || - хотный — манїсїнкий, дрїбнїнький, дрїбнїсєнький.

Круг — крүг, -у, (ум.) — кружбк, кружбчок, (окружность) — кбло, (ум.) — кїльце, (диск) — кружáло, кружáльце; (обществ.) — кбло (Громáдськї кбла); (на воде) — жмуркї || - говой — круговий (Круговá зарүка), ручковий (Ручковá чáрка) || - гозор — кругогляд, -у, бвід, -у, ббрїй, -ю || - гом — навкругї, навкбло, круг (чогб), округї; (совершенно) — геть чїсто, цїлкбм, геть усє || - говорот — колбворот || - госветный — кругосвітний, кругоземний.

Кружево — мербжево.

Кружка — күхоль, -я, (ум.) — күхлик, (для денег) — карнãвка, карнãвочка.

Кружечный сбор — Карнãвкбвий збр, збрãнїця.

Крупа — крупї, -їв, (груб.) — дерть, -и || - пника — крупнї(к)а, зєрнã(тко) || - пичатый — пнтльбваний || - пчатка

- питель, пильовий млин; пильоване борошно || - подерия — драчка, крупорюшка || - пяной—круп'яний.
- Крупный** — буйный, грубый, значный, більший, великий, дорідний (Буйна картопля. Буйний шрифт. Грубі камінці. Значна вага. Більші міста краю. Велика промисловість. Дорідне зерно), видатний (Видатний учений) || - пнейший—найбільший, найвидатніший, найзначніший, || - пнеть — більшати || - пио говорить — з серцем, гостро говорити || - пный разговор—гостра розмова.
- Крутой**—крутий || - рутизна—круча || - рутень—вихор; водокрут, вір,-у.
- Кручина** — журба, жура, туга || - ручиниться—журитися.
- Крушение**—катастрофа (на залізниці. в повітрі), аварія (на морі), (иногда)—розбиття, звалення, повалення (Повалення монархії).
- Крыжовник**—агрус,-у.
- Крыло**—крило,-а, (мп.)—крила,-л (Будимо червоні крила), (ум.)—крильце,-я. Левое, правое крыло партии—лівийця, правийця.
- Крыльцо**—ганонок,-у, (без навеса)—рундук, східки, східці.
- Крым**—Крим || -ымчак—(житель Крыма)—крымець,-мця || - ымский—крымський (Крымський півострів).
- Крыса**—шур,-а, пацюк,-а.
- Крыть(ся)**—крити(ся), ховати(ся), таїти(ся) || - ыша—дах, покрівля.
- Крюк, крючок**—гак,-у, гачок,-чка.
- Кряж**—кряж,-у, пасмо, стяг,-у.
- Кряхтеть**—крекати.
- Кстати**—до-речи, до-діла; на-руч (А йому це й на-руч). Некстати — не до-речи, не до-ладу, не до-діла. Кстати случится — нагодиться (Саме й він нагодився).
- Кто**—хто || - то-то—хтось || - то-нибудь—хто-небудь || - то бы то ни было—абі-хто, будь-хто.
- Куб**—куб,-бу || - батюра—кубатюра || - бик—кубик,-а || - бический—кубовий || - бист—кубіст || - бистический—кубістичний. Возвышенне в куб—кубування, піднесення до 3 ст.
- Кубок**—келих, чара.
- Кувшин**—глек,-а, (ум.)—глекчик,-а,
- Кувыряться** — перекидаються, вивертатися.
- Куда**—куди, (в каком направлении)—кудью (Кудью-ж нам іти?) || - да-нибудь—куди-небудь, абі-куди || - да-то—кудись.
- Кудахтать** (о курах)—кудкудакати.
- Кудель**—куделиця, кужиль, (на гребне)—мичка.
- Кудесник**—см. Колдун.
- Кудри**—кучері,-ів || -дрявий—кучерявий (Кучері на голові. Кучерявий дубок).
- Кузнец**—коваль,-я || - зицом быть—ковалювати || - зница—кузня || - зичный промысел—ковальство || - зичный цех — ковальня, ковальський цех,-у.
- Кузов**—козуб, (экипажа)—кіш,-ошіа.
- Кукиш** — дүля, фіга (Сукати, тикати дүлі кому).
- Кукла**—лялька || - уколка — лялька, лялечка, (зоолог.)—лялька (Перетворення ляльки на метелика).
- Куковать** (о кукушке)—кувати (Зозуля кує), кукати.
- Куколка**—см. Кукла.
- Куколь**—кукіль;-олю || - уколеотборник (очищ. хлеби. зерна от куколя и пр.)—кукільничя.
- Кукуруза**—кукурүдза, (нар. назв.)—пшеничка, пшінка (Наркомзём пропагує серед селянства культуру кукурүдзи).
- Кукушка**—зозуля. Цвета кукушки — зозулястий (Күри зозулясті).
- Кулак**—1) кулак,-а (Кулаками частувати когб), (собр.)—кулаччя, у. р.; 2) (сельск. богач) — сільський багатий, глитаї, куркуль,-ля, (во множ.)—куркулі, глитаї, (собр.)—глитаїство, куркульство, (презр.) — куркульня, куркуляччя, глитаїня || - лацкий—куркульський, глитаїський, (презр.)—куркулячий.
- Кулик** (птица)—кулік,-а.
- Кулисы**—лашту́нкі (По-за лаштунками—за кулисами).
- Культивировать**—культивувати, плекати || - тивированный — культивований || - тура—культура || - турный—культурний || - турник—культурник || - турничество—культурництво.
- Кума**—кума || - ум—кум,-а || - умом быть—кумувати.
- Кумач**—китайка.
- Кумир**—кумір, божок,-жка.
- Купать**—купати || - паться—купатися || - панье—купання, купанка.
- Купец**—купець,-я, (мелк.)—крамар,-я || - печеский — купецький || - печество—купецтво, крамарство || - нить—купити || - пля—купівля (Купівля-пробаж).
- Купол**—баня || - полообразный — банюватий.

Купорос медный — сінній камінь, еню.
 Курган — могила (Шевченко заповів поховати його на могилі недалеко Дніпра), бугор, ра, (песч.) — кучугура.
 Курить — курити, палити || - рящий — курець (Для курців) || - рилка — курільня.
 Курица — курка, (ум.) — курочка, куріпка || - рилый — курячий || - ринное — мясо — курятина (Суп з курятиною).
 Курлыкать — мугікати (Щось мугіче собі).
 Курносый — кирпятий, кірпа.
 Курок — курок, -рка.
 Куронатка — куріпка, куро́пта, (цы-пен.) — куріп'я, -п'яти.
 Курчавый — кучерявий || - рчаветь — кучерявіти.
 Курьёз — курібз, -бзу и курйбз, -у; чудасія || - рьёзный — курібзний, курйбзний.
 Курьер — кур'ёр, -а, гінець, -я.
 Кусать — кусати || - сок — кусень, шматок, грудка, клопоть (Кусень, шма-

ток хліба, дёрева. Грудка льбду, земли, цукру. Клопоть папёру).
 Кустарник — чагарник || - арниковый — чагарниковый (Чагарників рослин).

Кустарь — кустар, -я (из русск.) || - старинный — кустарный (Кустарні виробн), домовый (Домове робливо) || - старинный промысел — кустарный, дрібний, домашний промисел || - старничество — кустарничество.
 Кутить — гуляти, піти-гуляти, гулятьювати, (пьянствовать) — піячити, (пировать) — бенкетувати || - теж — гульня, гулятьювання.
 Куча — купа, (ум.) — купка, (сыпуч.) — вброх, -у, (овоцей) — бурт || - читься — купчитися, громадитися, скуплюватися.
 Кучер — візник, погонич, фурман || - чером быть — візникувати, фурманувати.
 Кушетка — кушет(ка), рід каньпки м'якої.

Л

Лабаз — борошенна комбра, крамни́ця з бброшном || - ник — борошенник.
 Лаборатория — лаборатрія; робітня || - бораторный — лабораторний || - бо-раит — лаборант.
 Лава (вулкан.) — лава.
 Лавина (снежн. обвал в горах) — лавина, сніговина.
 Лавка (скамья) — лавка, лавочка, (подвижн.) — ослів-лбу; (торгов. завед.) — крамни́ця, (ум.) — крамни́чка || - вочник — крамар, -аря || - вочница — крамарка.
 Лагерь — табір, -бору, кіш, -оша || - герем расположиться, стать — отаборитися || - герный — таборвий.
 Лад — (согласие) — згода, (з)лагода, (музык.) — лад, акорд, гармонія || - дить — ладнати, бути в (добрій) з(ла)годі з ким || - дно — у згоді, добре, лагідно; (= хорошо!) — гаразді добре!
 Ладонь — долонья, (уменьш. множ.) — долбшки.
 Ладья — човен; (шахм.) — вежа.
 Лавировать — лавірувати, кружити.
 Лавр — лавр, лавріна || - вровый — лавровый.
 Лазарет — (військовий) шпиталь, -лю, лазарет, -ту.
 Лазать, лезть — лазити, -жу, лізти, -зу, (ползати) — плазувати || - зейка — вилазка, пролазка [Свині в горді,

мабуть, десь є вилазка] || - зутчик — вивідач.

Лазурь — фарба блакитна; блакить (неба), (р. п.) — блакити (ж. р.) || - зурный — блакитний.
 Лай — гавкання, гав, -вку, брехіт, -хоту, (сильный) — гавкотня, валування || - ять — гавкати, -вкаю, брехати, -шу, валувати, -ую.
 Лак — лак, -ку, покіст, -кбсту || - кировать — лакувати || - кированный — лакований, лаковий [Лакві ббтики].
 Лакать — жлуктати, сьорбати.
 Лакей — лакей, л(ь)окай, пахблок, (пре-зр.) — лакіза || - кейничать — лакеювати, л(ь)окаювати.
 Лакомый — ласий [Ласий шматок]; ласий на щб || - комитсья — ласувати чим; (= заритсья) — квáпнтися на щб || - комка — ласун, ласогуб, (о женщине) — ласуха || - комства — ласощі, щів.
 Лампа — ля́мпа, (керос.) — гасник, гасни́ця || - мпочка — ля́мпка (електрична ля́мпка), ля́мпочка || - мпу поднять — підкрутити, чу́ гасник, ля́мпу, опустить — прикрутити, чу́.
 Ландкарта — ма́па.
 Ландшафт — краєвід, -у, пейзаж, -у.
 Ландыш — конва́лія.
 Ланцет — ланцет, -у.
 Лань — ланя, дика коза́.
 Лапа — ла́па.

- Лапоть — постіл, столá, (мн.) — постолі; (мочальн.) — лпчакі; (кожан.) — ходакі || - потинк — лапаці, -на.
- Лапша — лóкшина.
- Ларь, -рек-рундук, рундучок, -чка; будка; (на мельнице) — скриня || - рчик — скринька, шкатулка.
- Ласкати — пестити, -шу когó, голубити когó, (прим. животн.) — лашити, (о любовн. ласк.) — милувати, любити когó || - скатися — ластитися до когó || - ска — ласка, пестощі, -щів, милощі, -щів || - сковий — ласкавий, приязний, || - скаючий — пестливий, голубливий.
- Ласточка — ластівка [Перша ластівка]. (детеныш) — ластів'я-в'ятн (ср. р.)
- Латинский — латинський || - тинський язык, латынь — латина [Мертва латина й греччина переважали в системі тодішньої освіти].
- Латунь — мосяж, -жу (м. р.), жовта мідь || - тунний — мосяжний.
- Латы — панцер, -ра.
- Лафа — добро.
- Лачуга — халупа, халупка.
- Лгати — неправду казати, -жу, (враті) — брехати, -шу, (иногда) — побрехувати, -ую || - гуи — брехун || - гунья — брехуха.
- Лебеда (раст.) — лобода.
- Лебедь — лебідь, -беда, (самка) — лебедя, лебідка, (детеныш) — лебедя, тятн (ср. р.) || - бедний, -бязний — лебедийний, лебедячий.
- Лебезить — лабузятися, -жуся, підлешуватися до когó, дрібцювати перед ким.
- Левый — лівий || - вая сторона — лев. берег (реки) — лівобіччя, лівобережжя || - вая рука (також — левое крыло — партини пр.) — лівія || - вою стороною — лівобіч (чого), ліворуч || - визна — лівість, -ости, лівина [„Дитяча хвороба лівини“] || - вша — (лев. рука) — лівія; (о люд.) — шульга.
- Легенда — легенда || - гендарний — легендарний, казковий.
- Легкий — легкий, неважкий [Легка, неважка сокіра; легка праця]; вільний [Вільна хода] || - гковоспламеняемый — займистий, (скоро)запальний || - гковерный — легковірний, імовірний || - гковере — легковірність, -ности || - гкомысленный — легкодумний, пустий || - гкомыслне — легкодумство, пустота || - гкоплавкий — легкопливний || - гкость — легкість || - гкое — легеня, -ні (ж. р.); (во мн.) — легені, -ів || - гочный — (относ. к легким) — легепевий [Легеня артерія]; (о больном) — хорий на легені || - гче — лекш(е) (наречие), лекший (прилагат.) [Бензина лекша, ніж гас] || - гче стало кому — полекшало кому.
- Лед — лід, льоду, крига || - дник — (погреб со льдом) — лідниця; (глетчер) — льодовик || - дяной — льодовий, крижаний, (как лед) — льодовий [Льодова сіль] || - довитый океан — Льодовий океан || - донец — смоктуя || - енеть — братися кригою, крижнати, -ію || - докол — льодоріз, -у || - доход — скрес (криги), льодолом.
- Лежать — лежати || - жанка — лежанка || - жебок — лежень, лега, полежати || - жанне — лежання, лежанка [Годі тобі лежанки справляти] || - ечь — лягати, -жу, (о многих) — нолягати || - ечь в основу чего-либо — лягати підвалиною чогó, за основу стати чому.
- Лезвие — лезо, жалó.
- Лезть — см. Лазать.
- Лейка — конівка, поливальниця; ліпка.
- Лекарь — лікар, -ря || - рем быть — лікарювати || - рство — ліки || - рственний — лікарський [Лікарське зілля].
- Лексика — словня, лексика || - ксион — словник, лексикон, -ну [Словник чужомовних слів] || - ксический — лексичний.
- Лектор — лектор, (о женщ.) — лекторка || - кция — лекція [Лекція з гігієни, з історії соціалізму] || - ксионный — лекційний.
- Лелеять — пестити, -шу, голубити, (взлепывать) — кохати, плекати (плекати надію).
- Лемех (у плуга) — леміш, меша.
- Лён — льон, льону, (сєв. н зап. Укр.) — лен, лєну [Обстеження льонів (ленів) України] || - ьняной — льонвий, льонний [Льонна олія] || - ьнище — льоніще || - ьнопрядильня — льонопрядня.
- Ленивый — ледачий, (сущ.) — ледар, -ря, (ж.) — ледарка || - ность — лінощі, ледарство || - ниться — лінуватися; ледарювати, байдикувати || - нь — ліпки, лінощі [Лінощі посіли йогó].
- Лента — стяжка, стрічка, (шпр.) — бінда, (кинематогр.) — фільм; (полоса) — стяга, смуга || - иточный — стяжковий || - иточный глст — солітер.
- Леопард — леонард, -а.
- Лепесток — пелюстка (у квітки), (ум.) — пелюсточка.
- Лепетать — белькотати, -чу, лепетати, -чу, жебоніти, -нію [Жебонять, як ма-

лєнькі діти || - пет — бєлькіт, коту, лєпет, жебоїїїїя
 Лепешка—кбржик, -а, перєпїчка, (сыри.)
 —маїдрїка, (лекарств.)—пастїлька.
 Лениць—лїпїти, бгати [Бгати пироги]
 || - пїться—лїпїтїся; тулїтїся, шў-
 литїся || - пка — лїплення, || - пной—
 лїпний || - пщик — лїпник, лїпїль-
 ник, -а.
 Лес—лїс, -су, (древн., девств.)—пралїс,
 (красн.)—бїр, ббру, (неболш.)—гаїт, -ю;
 лес вырубленний—зрўб, -бу || - сной
 —(к лесу относящ.)—лїсовий [Лїсова
 квїтка, лїсова управа]; (богатый лесом)
 —лїсїий [Полїсся—то дуже лїсїя краї-
 на] || - сник—лїснїк (побережник) ||
 - снїчий—лїсїнїчий || - снїчество
 —лїснїцтво, лїсовє господарство ||
 || - соводство—лїсїнїцтво || - совод
 —фахївєць-лїсїнїк || - сопромыш-
 лєнїк — лїсопромїслєвєць || - со-
 сека — дїлянка в лїсі || - сїстїй—
 лїснїй, лїсїстїй || - сонїльїя—пїль-
 нїя, тартак (на водї).
 Леса—рїштєванїя, рїштїнок.
 Лесєнка—см. Лєстїнїца.
 Лєсс (горн. порода)—лєс, -су || - ссо-
 вїднїй—лесуватїй || - ссовїй—лє-
 совїй.
 Лєстїнїца (неподвїж.)—схєдн, -їв, схїд-
 цї, -цїв, (вїнтов.)—крўченї схєдн; (пе-
 редвїжн.)—драбїна, (ум.)—драбїнка.
 Лєсть—лєсть, лєстошї, -цїв || - стїнїй—
 прїхїльнїй, похвальнїй (напр., вїд-
 клїк).
 Лєтаргїя—лєтаргїя, обмєртїя, обмї-
 ранїя || - ргїчєскїй—лєтаргїчнїй.
 Лєтать, лєтєть—лїтатї, лєтїти, -чу, лї-
 путї, (с слєд, шумом)—шугатї || - т
 —лїт, льбту (Налєту—см. этє сл.) ||
 - танїє—лїтанїя, *лїтїба (ав.) || - та-
 тєльнїй апарат—апарат до лїтанї-
 я, (самолет)—лїтак || - тчїк — лїтїн,
 лїтєць, авїятєр || - тучнїй—лєтїчнїй
 [Лєтїчї пїскї] || - тучая мышь—ка-
 жан, лїлїк || - тучка (лїсток) — мє-
 тєлїк.
 Лєто (вр. года)—лїто, (ум.)—лїтко, лї-
 тєчко; (=год) — рїк [Сїм рїк мак не
 родїв.], (реже)—лїто || - том—улїтї,
 улїтку, лїтнїє добї || - та начало—
 прїлїток. В разгарє лєта—у рєз-
 повнї лїта, самє в сєредолїттї. Каж-
 дє лєто—щє-лїта, лїто - крїзь-лїто.
 Лєто прєводїть—лїтуватї. Лєта-
 вїк [Людїна сєрєднєго вїку], лїта
 [Людїна похїлїх лїт] || - тєрасль—пї-
 гїн(єць) || - топїсь—лїтєпїс || - топї-
 сєц — лїтопїсєць || - тєсчїслєннє—
 єра, лїточїслєнїя || - тнїй — лїтнїй

[Лїтнї ваканцїї] || - тїєє (жильє, доро-
 га)—лїтнїяк.

Лєчїть—лїкуватї; (раны, язвы)—гбїтї
 || - чїться—лїкуватїся, (от раны) —
 гбїтїся || - чєннє—лїкуванїя, лїкї, -їв;
 гбїїїя || - чєбнїй—до лїкуванїя (на-
 лєжнїй) [Лєчєбнїє дєло—Спрїва лї-
 куванїя]; лїкарськїй, мєдїчнїй, лї-
 карчнїй || - чєбнїца—лїкарїя || - чєб-
 нїк—лїкарськїй порадїк.

Лєшнїй—лїсовїк, (полїсїн).

Лєщ—лїщ, чабак.

Лєщє—брєхїнї, нєправдївєць || - жє-
 прїсяга—крїва, фальшїва прїсяга,
 крївопрїсяга || - жєсвїдєтєль — нє-
 правдївїй, фальшївїй свїдок || - жє-
 свїдєтєльствє—фальшївє свїдчє-
 нїя || - жєсвїдєтєльствєватї—фаль-
 шїво, нєправдїво свїдкуватї || - жє-
 учєннє—фальшїва наука || - жївнїй
 —брєхлївнїй; фальшївнїй || - жївєсть
 —брєхлївїсть; фальшївїсть.

Лї—чї. (Ставїтїся в самєм началє прєд-
 лєжєнїя: чї мєжє слїпїй слїпєго
 водїтї?)—соотв. рус. — Может ли...).

Лїбо—абє [Абє добўти, абє дбма нє
 бўтї], хоч [Хоч мєнї, хоч тобї, а нє
 мїнється комўсь їхатї], Ктє-лїбо,
 кудє-лїбо и др.—см. этї сл.

Лївєнь—см. Лїть.

Лїзатї—лїзатї, -жў; (вылизыватї)—лїз-
 катї || - лїзнутї—лїзїнутї.

Лїквїдация—лїквїдация, скасуванїя ||
 - квїдатор—лїквїдатор, (о жєнщ.)—
 лїквїдаторка || - квїдационнїй — лї-
 квїдациїннїй || - квїдироватї—лїквїду-
 ватї, (о законч. дєїствїнї)—злїквїду-
 ватї || - квїдированнїй — злїквїдє-
 ваннїй || - квїдировємїй — лїквїдє-
 ваннїй, щє лїквїдється, (лїквїдємо).

Лїкєр—лїкєр || - кєрнїй—лїкєровнїй.

Лїковатї—радїти, тїшитїся, трїумфу-
 ватї || - кованнє—радїнїя, трїумф(у-
 ванїя), тїшєннїя.

Лїлїя—лїлїя.

Лїловнїй—фїялковнїй, (сїрєпєвнїй) —
 бужкєвнїй.

Лїмон—цїтрїна || - мєнїннїй—цїтрї-
 нєвнїй || - мєнїад—лїмонад.

Лїмфа—лїмфа, пїсока || - мфатїчє-
 скїй—лїмфатїчнїй, пасокєвнїй.

Лїнїя—лїнїя, рїса || - касатєльнєя—
 дотїчїя || - рєководящєя—прєвїднїя
 лїнїя || - нєїннїй—лїнїннїй || - нєїка
 —лїнїїка || - нєватї—лїнїуватї.

Лїннї—лїн (рыба).

Лїннїять—лїннїятї.

Лїпа—лїпа, (собрїє.)—лїп'я (ср. р.) ||
 - нновнїй—лїповнїй; (поддєльннїй, нє-
 настєящїй или нєлєхєго качєствє)—

— „солбм'яний“ [„Солбм'яний“ пашпорт, „солбм'яний“ агробм] || - нповое дерево—ліпина [Білий, як ліпина] || - нповый лес—липийк.

Липкий—липкій, беручкій, клеюватий; (о хлебе) — глевкий || - пкость — липкість, липучість, клеюватість || - пнуть—ліпнути, братися [Болбо береться до коліс].

Лира—ліра (старогрєцька) || - рический—ліричний || - рика—лірика || - рик—лірик.

Лиса,-ица—лис, лисіця, (детеныш)—лисичей,-яти (ср. р.) || - исий—лісячий, лисичий.

Лист—лнст,-а, (бумаги, лист железа и пр.)—аркуш,-а [Папєру аркуш], (у растен.)—листок,-тка, (как собират.)—лист, лісту [Нарвав лісту дубового на квасиво] || - ства—лістя (ср. р.) || - ственный—лістяний [Лістяні й шпилькові дерева] || - ственница—модринь, модрєни (ж. р.); —модрїна,-їни (женск. р.) [Лавка з модрїни].

Литератор—літерат(ор), письменник, (о женщ.)—літерат(ор)ка, письменница || - тература—література, письменство || - тературный—літературний; письменський [Зразки старописьменської українщини].

Лить—літи, лятї, ллю, (о жидк. куш.)—сіпати [Усип мені борщу]; літи, вливати (напр., з блива) || - иться—літися, лятїся, (струей)—цебеніти, дзюріти, (только о крови)—юшіти [Кров з нбса так і юшіть] || - итейный—ливарський || - итейное дело—ливарство || - итейн. цех, мастерская—ливарня || - итейщик—ливар,-аря, (котлов)—кітляр,-ра || - нтой—літїй, виліваний || - итьє—лиття, вливання || - нвень—ливний дощ, зліва, зліва || - нвмя лить (о дожде)—літи, як із відря.

Лихой—хвятський, завзятий, (о коне)—баский; (=злой)—лнхий [Лихі люди] || - хо (нареч.)—хвятсько.

Лихорадка—тряся, гарячка, пропасница || - хорадочный—гарячковий; мов у пропасниці, в гарячці.

Лицемер—облудник, лицемір || - мерный—облудний, нещїрий, лицемірний || - мерне—облуда, фальш, нещїрїсть.

Лицеприятный—сторонний || - тие—сторонність.

Лицо—1)лицє (Він з лиця гарний), (ум.)—лічко (Мармурове дівоче лічко), обліччя, вид(бк). В переносн. знач.

—лицє (Лицєм до села); 2) особба, персбиа (Високопоставні особби), (граммат.)—особба; 3) (лицев. сторона)—лицє, верх, правий бік (сукиа, полотна) || - цевой—лицевий, правий, верхній || - цевать—лицювати || - цовка—лицювання || - чный—особбовий (Особбовий склад установа), особбистий (Суто-особбиста справа), особбний || - чно-особбво; особбисто; особбио, сам (я це чув особбио) || - чность—особба.

Личина—машкара, личїна.

Личинка—робак, (у бабоч.)—осєльня, (у пчел)—черва, (майск. жука)—борозняк.

Лишай—лишай; (на дереве)—обрїсник.

Лишать, лишить—(по)збавляти, (по)збавити когб || - шить свободы—з(а)невблнти когб, волю відібрати кому, (в смысле тюреми. заключ.)—ув'язити когб || - слова—заборонити мбви || - жизни—збавити віку кому, стратити когб || - шенне свободы—з(а)невблення; ув'язнення когб (место лишения свободы—в'язниця, місце ув'язнення) || - шення (недостатки)—нестатки, злідні || - шиться чувств—зімліти, знепритбмїти || - ума—здуріти, збезглздіти || - силы—знемогтіся, знесїлитися.

Лишний—зайвий, зайшїй, вільний (Вільні зємлі), (деньги)—лєжаний; непотрїбний.

Лишь—тільки, лишє, самє [Самє він був у хатї: більш нікогїсїнько не булб] || - только—скоро-но, скбортїльки || - бы—абї [Ми такі—абї нас не чїпали] || - бы то—абї-то || - бы как—нибудь—абї-абї [Він робить так, абї-абї...] || - бы-где—абї-де || - бы-что—абї-що.

Лоб—чолб, лоб, (р.)—лбба || - бный—лобовий, чільний, чоловій.

Ловелас—зальбтник, дівчур,-а, женихайло, джигуи,-а, волоцїбога.

Ловец—ловєць, мислївець.

Ловкий—ручий (Весєлий, ручий молодїк), зручий; мотбрний, меткий. жвавий; (сметливий)—спрїтний, (умеющ. обойти)—промїтний || - вко—(з)ручно; хвачько, мотбрно. жваво; спрїтно || - вкость—ручїсть, зручність; хвачькість, мотбрність; спрїтність.

Лобзать—цілувати || - занне—цілунок.

Ловить—ловїти, хапати, (в бегу)—переймати || - вчий—псїрник (охоти.) || - вя—(у)лбви, ловїтва, ловїння || - вушка—пастка, хапка, (петли для птиц)—сільці || - виться—ловїтися.

Лодка—човен,-иа, (ум.)—човник, човничок, (длині)—дуб,-а, (челинок)—душоубка, човник, (мачтов.)—байдак,-а || - дочный—човніввий || - дочник—човняр,-а, (перевозящий через реку)—перевізник.
 Ложа—лбжа (в театре и др.), (в ружье)—приклад.
 Ложбина—жолббина.
 Ложе—лбже, ліжко, ліжниця (Прокрүстове ліжко).
 Ложить—ложити, класти || - житься—лягати, кластися, (о хлеби. раст. и пр.)—вилягати, (сов.)—лягти, покластися, вилягти).
 Ложка—лбжа || - жечник—ложкар || - жечный промысел—ложкарство || - жка разливная—ополбник.
 Ложь—фальш,-у, брехня, неправда || - жный—неправдивый, брехливый, || - жность—фальшивість, неправдивість.
 Лоза—лоза, лозиння, верболіз,-лбзу, (прут)—лозіна, різка.
 Лозунг—клич, гасло, лбзунг (Наш клич—пролетарі усіх країн, єдиайтеся!) || - зунг выставить—вікнути гасло, клич.
 Локальный—локальний, місцевий || - каллизировать—локалізувати, (сов.)—злокалізувати (Пощастіло швидко злокалізувати пожежу) || - кализация—локалізація.
 Локать—см. Лакать.
 Локомотив—паротят,-у || - мобиль—паровик,-а, локомобиль.
 Локоины—лбкопи, кучері, (ум.)—кучерики.
 Локоть—лікоть,-ктя || - коток—ліктик || - ктевой—ліктівий [Ліктева кістка].
 Лом—лім,-лбма || - мать,-мить—ламатти, ломити, (дерево)—трошити, (о бол.)—мияти || - мить цену—гнути, заправляти ціну || - миться—ламатися, ломитися || - миться в открытую дверь—бітися в розчиненні двері || - мка—ламання; злім,-бму; перебудова || - мкий—ламкий, ламучий; крихкий || - мкость—ламкість, ламучість; крихкість, (р.)—ости || - мота—ломбта, ломець || - моть—уламок, скіба.
 Ломовик, ломовой извозчик—бендбжник.
 Лоскут-ок—кляпоть, (ум.)—кляпник, обрізок,-а || - skutный—кляпівий (Кляпівая монархія).
 Лопата—лопата, заступ || - патка—лопатка; копістка.
 Лопасть—лопаты, пелюстка,

Лопать—трискати, лускати, (сов.)—триснути, луснути.
 Лоск—глянц,-у, (пб)лиск,-у || - щить—глянцувати || - сниться—лисити, блищать, виліскувати.
 Лот (мера веса)—лбт,-а || - (для измерения глубины)—оливийця || - ток—коряк; ваганбчки.
 Лохань,-ника—помийниця.
 Лохмотье—лахміття, драгтя, руб'я, рам'я.
 Лошадь—кінь, коняка, (самка)—кобйла, (детен.)—лоша,-ати, лошатко,-а || - шаденка—копячий(к)а, шкапа || - шадный—кінський || - шадная сила—кінська сила; вправність коня(ки), паровий кінь,-оня;
 Лошак—віслюк,-а.
 Лоштить—см. Лоск.
 Лощина—вібалок,-у, жолббипа.
 Луб—луб, ліко.
 Луг—лукá, (часто мн.)—луки || - говой—лучий || - говодство—луківництво.
 Лудить—лудити || - дильщик—лудильник || - женне—лудіння.
 Лужа—калюжа, (больш.)—баюра.
 Лужайка—муріг, (р.)—мурогу, (ум.)—муріжок,-жкá.
 Лужение—см. Лудить.
 Лук—цибуля || - ковица—цибуліна, цибулька.
 Лук—лук (Лук і стріли).
 Лукошко—кбшик, козубенька.
 Луна—місяць,-я || - нный—місячний || - натик—лунатик, сповйда.
 Лунь—лунь, сироватень. Белый, как лунь—білий (сівий), як молоко.
 Лупить—лупити, облуплювати, здирати, (кожу)—білувати || - питься—лупитися.
 Луч—прбмнь,-я, (собр.)—проміння, (ум.)—промічник, парост,-а (Сонце парости напускало) || - чевой. Лучевая кость—прбмнь || - чезарный—променійстий, осянійстий, осяйливий || - чеобразный—променійстий, проміюватий || - чеиспускание—проміювання, випроміювання.
 Лучина—скáлка, лучина.
 Лучший—кращий, найкращий, (най)-лучший, (най)ліпший || - чше (нар.)—краще, ліпше, (прилагат.)—кращий, ліпший, лучший (Наш кінь кращий од вашого). Изменить(ся) к лучшему—на краще повернути(ся), обернути(ся). Лучше всех,-чше всего—найкращий, найліпший; найкраще, найліпше || - чшим сделать—поліпшити, покращити || - чшим стать—покращати, поліпшати.

Луштить—(грызть)—лузати, (агрон.)—
лушити (Лушити стерню).
Лыжи—ліжви, на́рти.
Лысий—лісий, (шутл.)—голомбзий ||
- сина—лісна.
Льгота—пільга, поблекша || - готный—
пільговий [Пільговий перезд].
Льдина—см. Лед.
Лестец—лестун, улесник, облесник ||
- ьстивый—мстивий, облесний ||
- ьстити—лестити, облещувати, (п о
д о л ь щ а т ь с я)—підлещуватися ||
- ьститися (зариться)—квалитися,
ласитися на щб || - ьстивость—ле-
стивість, улесливість, облесливість.
Любезный—(милий)—любий, люб'яз-
ний, мільий; (вежливый)—увічливий
|| - безничать—примілятися, (за)-
лицятися || - безность—люб'яз-
ність, приємність; (вежлив.)—увічли-
вість.
Любить—любити; (прим. об отнош.
между мужч. и женщ.)—кохати, ми-
лувати || - бити друг друга—люби-
тися; кохатися, милуватися, (ухаж.)—
женхатися || - бимец—улюблєнець
|| - бимица—улюблєниця || - бимчик
—любимчик, мазунчик || - бимый—
любий, коханий; улюбаний || - би-
тель—любитель (любитель голубів,
любитель спорту), аматор,-а; охбчий
до чбго (охбчий до науки).
Любовь—любв,-ови, кохання, кохан-

иячко; (л. ласки)—любоші, милоші;
замилування (Замилування до при-
рбди, до старовини) || - боваться—
любувати, милуватися || - бовник—
коханець,-я, любас, полюбвник ||
- бовница—коханка, любаска, полю-
бвниця || - бовный—люббвий ||
- бовио—міло, люб'язно; люббно ||
- бознательность—допитливість,
охбта, жадбба (Жадбба до науки) ||
- пытство—цікавість || - бой—бўдь-
який, абї-який, усякий, перший-
ліпший.

Люди—люди || - дншки (презр.)—люди
|| - дный—людний || - доед—людоїд,
людожер, (жен.)—людоїдка, людо-
жерка || - дской (человеческ.)—люд-
ський; (гуманный)—лю д я н и й ||
- дскость—людяність.

Люк—ляда; (на судне)—люк.

Люлька—коліска || - люкать—люляти.

Лютеранин—лютор,-а || - теранский—
люторський.

Лютый—лютий || - тый враг—запек-
лий, затятий вброк || - тость—лютість,
(р.)—ости || - еть—лютіти, лютішати.

Люцерн—конюшіна (корм. тр.).

Лягать—брикати, хвицати || - гаться—
брикатися, хвицатися.

Лягушка—жаба.

Лямка—шлей, тягло.

Ляпать—ляпати, (сов.)—ляпути.

Ляпис—ляпис,-у.

М

Маг—маг, чарівник || - ня—магія || - ги-
ческий—магічний.
Мавзолей—мавзолей.
Магарыч—могоріч.
Магазины—магазин, крамниця; книж-
ный м.—кингарня.
Магнит—магнет.
Мазание—(комнаты м.)—мазіня, ма-
зінка; (маслом м.)—мащення; (колес
м.)—шмарування.
Мазать—мазати; (маслом м.)—ма-
стіти, (колеса м.)—шмарувати; (силь-
но м.)—квацювати.
Мазка—см. Мазание.
Мазурик—пройдісвіт, ланець, ракло.
Мазь—(аптечная м.)—масть, мазь; (ко-
лесная м.)—колбмазь.
Май—травень; 1-е мая—перше травня
|| - ский—травневий, м. жук—хрущ
|| - ёвка—маївка.
Маис—кукуру́дза.
Мак—мак.
Макать—умочати.
Маклер—маклер.

Макушка—шпиль, (горы); щолопбк,
тім'я (темя).

Маленький—маіенький, маленький.

Малиновый—(цвет м.)—кармазиновий
(колір); (сок м.)—малиновий (сік).

Мало—мало, трбхи; слишком мало—
иадто мало, замало; мало-по-малу—
потроху, повблі; мало-мальски—
хоч трбхи, хоч дещо; мало ли кто—
мало хтб || - ловато—малувано, об-
маль, замало, побмало.

Маловажный—малозначний, незначи-
ний.

Малодушество—легкодўшність || - вать
—спадати дўхом || - иый—легкодў-
хий.

Малоземельный—малоземельний.

Малозначный, малозначительный
—см. Маловажный.

Малоизвестность—маловідбмість ||
- ный—маловідбмий.

Малоимущий—маломбжний.

Малокровие—недокрбвність || - иый—
недокрбвний.

Малолетне, малолетство — недоліття, малоліття; с малолетства — змалку.
 Малолетний — малолітній, недолітній.
 Малоомощность — малосильність легко-
 сільність.
 Малоопытный — малодосвідчений.
 Малорослый — низькорослий, малий
 (на зріст).
 Малосильный — малосильний.
 Малоумный — недбумок, недоумкува-
 тий.
 Малоупотребительный — маловжива-
 ний.
 Малоценный — нецінний, некоштовний.
 Малочисленный — нечисленний.
 Малый — малий, невеликий; без малого
 — мало не, тріхи не, безмалъ не.
 Мальва — рожа.
 Мальчик — хлбпець, хлбпчик, хлоп'я;
 (в городском жаргоне) — пацан.
 Мальчишка — см. Мальчик.
 Малютка, малюточка — дитинка, ди-
 тинчя, маля, малятко.
 Маляр — маляр, ра.
 Мама — нєня, мама, матуся.
 Маменька, мамочка — нєнька, матуся,
 матінка || - кин — матусин, нєнчин.
 Мамонт — мамут.
 Манеж — маніж.
 Маневрировать — маневрувати || - рен-
 ний — маневровий
 Манер — см. Манера 2); таким мане-
 ром — таким побитом, робом; на
 своей манер — на своє стать.
 Манера — 1) манєра, звичка (такá вже
 їх звичка); 2) взір, спбсїб, роб,
 штиб (на взір тогб, як у селян роб-
 биться; на панський штиб почав
 одягáтися).
 Манжета — манжєта.
 Манить — 1) (подзывать знаком) — ки-
 вати, моргати; 2) (привлекать) — вá-
 бити, нáдити, манити.
 Манюшка — шемізєтка.
 Мания — мánия.
 Манкировать — манкерувати.
 Мановенне — в специальном словосо-
 четанни в мановенне ока — мїттю,
 раптом, в одну мить.
 Мануфактура — мануфактура.
 Марать — каляти, брудити; (о живот-
 ных) — паскúдити || - ранне — каляння,
 занєйшування, забруднювання.
 Марганец — манган.
 Маргаритка — стокрбть, -ти (ж. р.), сто-
 крбтка.
 Мариновать — 1) маринувати, мєжити
 (заготовлять со спєннями); 2) м. дело
 — зволікати, нроволікати справу ||
 -над — маринáд, мєживо.

Марка — марка.
 Маркий — мазкий, грязький.
 Марксизм — марксїзм || - систский —
 марксівський, марксїстський.
 Мародер — мародєр.
 Март — бєрезень || - овский — березнє-
 вий.
 Мартышка — мавпа.
 Марш — марш; Марш! — рушáй! геть!
 гайдá! (Геть звідцїля!); шагом марш!
 — крбком руш!
 Маска — маска || - ироваться — маскува-
 ти, -ся.
 Масленица — масниця.
 Масло — 1) (коровье) — масло; 2) (ра-
 стит.) — олія; м. сбивать — колоти-
 ти м.
 Маслобойня, маслобойка — оліїня;
 маслорбня.
 Маслянистый — 1) маслястий, масткий;
 2) оліїний (Насіння сбнашинка дý-
 же оліїне); 3) (о воде, покрытой
 маслянистой пленкой) — осугуватий ||
 || - ний — масний, масткий; 2) за-
 смальцьований, заялбзений (засмаль-
 цьований фартух).
 Масса — маса || - ссивный — масивний
 || - ссовой — масовий.
 Мастер — майстер, ремісник; часовой
 м. — годнинкар (р. п. — рá); дзигар-
 майстер; седельный м. — сідляр (р. п.
 — рá); золотых дел м. — золотник;
 мастер лгать — чистобрєха; на все
 мастер — мнєць, зугарний на все,
 до всьбго || - ская — майстерня ||
 -ство — майстерство || - ски — май-
 стерно.
 Маситый — шанбвий, повáжний.
 Мать — масть.
 Масштаб — маштáб.
 Мат (в шахматах) — мат.
 Математика — матемáтка || - тический
 — математїчний.
 Матеревбийство — матеревбийство.
 Материнский — матєрний; (принадле-
 жащий матери) — матєрин, матчин; м.
 наследне — материзна.
 Материал — 1) матерїял (Цю рїч зрб-
 блено з порядного матерїялу); 2) знá-
 дїбок (мн. ч. — знáдббн) (знáдббн до
 історїї Жовтнєвої революцїї).
 Материализм — матерїялізм.
 Материк — суходіл, матерїк.
 Материя — 1) (физич., химич.) — матє-
 рия, твбриво, субстáнция; 2) (ткань) —
 матєрия, тканїна.
 Матерой — 1) здорбвий, кремєзний;
 2) дорбслий (м. волк — дорбслий
 вовк).
 Матерщина — матїок, лáйка по-матєри

Матерь—ма́ти, (ласково)—не́лька,
 Матка—1) (анат.)—ура́з; у неє випадє-
 нне м.—ура́з виходить; 2) (самка)—
 ма́тка, самйця.
 Матовый—ма́товий.
 Маточник—1) (пчелов.)—ма́точник;
 2) (анат.)—ура́зник.
 Матрац—матра́ц.
 Матрос—матро́с || -сский—матро́ський.
 Мать—см. Матерь.
 Махать—махати, хитати (Тільки слў-
 хає та головою хитає); ма́яти (ма́яти
 пра́пором).
 Машина — озія (преимущественно о
 зданиях, строениях); велич (род. п.
 —чи) (Ліс у мене стародавній, доб-
 рий; дуби—велич усє).
 Маховик—маховé колесо, маховік.
 Маховой—маховий.
 Махорка—махорка, тютюн-самосад.
 Махровый—1) повний (о цветах);
 2) дурак м.—йболоп, дурйло.
 Мачеха—мачуха.
 Мачта—щобгл.
 Машина—машына || -ист—машыныст
 || -истка—друкарыця || -иный—
 машыновий.
 Маяк—маяк.
 Маятник—ма́ятник, хитун.
 Маяться—(о тяжелой жизни)—попєв-
 ряться, бидувати; (в работе)—мўчи-
 ться, (сов. в.)—змўчиться.
 Мгла — мля, імля; сырая м.—мряка,
 мжйчка || -листый—імлыстый.
 Мгновение—мнть, момєнт.
 Мебель — мэблї (во мн.) || -ный --
 мэбльовий || -иرويанный — мэбльо-
 ваний.
 Меблировать—мэблювати || -ровка—
 [у]мэблюваня.
 Мед—мéd || -овый—мédовий, медяний.
 Медаль—мédалья.
 Медведь—ведмідь || -ица—ведмєдиця;
 Большая М.—вїз; Малая М.—малый
 вїз.
 Медвежий—ведмєжий (ведмєжа по-
 слўга); ведмєдячий (ведмєдячий бар-
 ліг).
 Медицина — медыцына || -ицинский—
 медычыний.
 Медленность—повільність || -иный—
 повільный.
 Медлитель—марўда, загайко || -иость
 — забарлывїсть || -иый—забарлывий,
 забарый, загайный.
 Медлить—барытиса, гаятиса.
 Медоносный—медодайный, медный.
 Медь—мідь-миди (р. п.) || -иый—мід-
 ний, мідяний; медный купорос—
 вїтрогбль.

Меж—см. Между.
 Межа—межя, грань, край; м. между
 ивами—обміжок, обніжок, міжний;
 м. между двумя полями, полоса—
 суголобок, сўголов.
 Междоветие (грам.)—оклічник.
 Междоусобица, междоусобие—усоб-
 быця, чварн.
 Между—між, помїж, межї, проміж;
 м. себя—з-по-між себе, з-по-серєд
 себе; м. тем—тимчасом, протє;
 м. прочим—між йшим, прынагідно.
 Междоуведомственный—міжвїдомчий.
 Международный—міжнародний.
 Междоуцарствие—міжцарїв'я.
 Межевание — межуваня, розмежу-
 ваня.
 Межевать — межувати, розмірювати;
 (м. межевыми ямами)—копцювати.
 Межевой—межовий; м. яма с насы-
 пашым около неє холмиком—ко-
 пець.
 Мел—крейда || -овой—крейдыний.
 Мелеть—мїлїшати, мїлїти.
 Мелизна—1) мїлкє місце, мїлкїсть
 (Кболо мбсту є мїлкє місце).
 Мелкий—1) дрібний, (ум.)—дрїбнєнь-
 кий, дрібнїний (дрїбнї грбші, дрібнї
 картопля); 2) мїлкий (мїлка річка);
 3) плєскатий, плиткий (о посуде);
 м. зерно—замїркувате збіжжя.
 Мелководие — мїлководдя, маля вода.
 Мелкозернистый — дрібнозерныстый;
 (о хлебом зерне)—замїркуватий.
 Мелколиственный—дрїбнолыстыый.
 Мелкопоместный (дворянин)—панок,
 дрібний помїщик.
 Мелкота (о малых и мелких живот-
 ных, детях и пр.) — малеч, малєча,
 дрібнота.
 Мелодический—мелодїйный.
 Мелочной—1) дрібний, *роздрїбний
 (дрїбний крам; роздрїбнє торгївля);
 2) дріб'язковий (Людына з його
 дріб'язкова—человек он мелочный).
 Мелочь—1) см. Мелкота; 2) дріб-
 ныця, абыщыця (Це така дрібныця,
 шо не вартя й увагы); 3) (о день-
 гах)—дрїбнякї, дрібнї || -иость—
 дріб'язковїсть.
 Мель—мїлыня, переміль.
 Мелькать—иуть)—1) (о свете)—мнган-
 ти, мнготїти, блїмати; 2) ма́яти (У да-
 ленї ма́яв пра́пор); 3) (быстро прой-
 ти)—промайиути, змайиути; 4) (про-
 бежать, скрывается)—шмигнути, шми-
 гопути, шаснути.
 Мельком—мїттю, швїдко, мнгєм.
 Мельник—мїрошник, мєльник; быть
 м.—мїрошынкувати.

Мельница—млиш; ветряи. м.—вітряк
 || - ичпый—млиновий.
 Мельчать—дрібишати, малитися.
 Мелюзга—мілька; (о детях)—малеч,
 малеча; дрібнота.
 Мена—міна, міньба, вимін.
 Менес—менше; м. всего—найменше,
 що-найменше; тем не м.—однак,
 одначе, протє, усє-таки.
 Меновой—міновий, обмінний; м. за-
 пись—замінний лист.
 Мениовщик—міньяльник, міньяло.
 Менструация—місячка, цвіт, жіноче; м.
 с белями—оплава, уплави.
 Меньшинство—менішсть.
 Менять,-ся — мінити,-ся, виміювати,
 промінювати.
 Мера—1) міра; не в м.—через край,
 заіадто; по м. сил, можности—по
 змбі; выдавать мерою — відавцем
 давати; 2) спосіб, заходи (Заходи для
 ліквідації неписьменства; на всякий
 спосіб припинити бандитизм); при-
 нять меры—ужити заходів.
 Мерещиться — верзтися, увижатися,
 привиджуватися.
 Мерзавец—паскудник, падлюка, по-
 ганець.
 Мерзкий, мерзостный — мерзєний,
 паскудний, гидбтний.
 Мерзость—гидота, мерзота, паскуд-
 ство (Зробити паскудства він не
 мбже); м. запустення—мерзота (по-
 гань) пўстки.
 Меридиан—меридіан, південник.
 Мери—валах; кінь.
 Мерка—мірка.
 Меркнути—мерхнути, теміти, темі-
 шати, сутеніти (день сутеніє), марніти
 (урода марніє); (о славе)—заходити.
 Мерный—мірний.
 Мероприятие—заходн.
 Мертвенность—1) мєртвсть; 2) по-
 мертвілсть, завмерлсть (Помертві-
 лсть погляду; завмерлсть його
 тривала недобго) || - иный—мертвя-
 чий (мертвяча тїша), як у мерця
 (Чоло йому було блідє, як у мерця).
 Мертвец—мрець (род. п.—мерця)—мер-
 твьяк || - кая—трупария || - кий—мер-
 твєцький; мертвецки пьян—п'яний,
 як піч, як хлюща.
 Мертвечина—мерлятина, мертвячина;
 (падаль животных)—стєрво.
 Мертворожденный — мертворожде-
 ний, мерчук.
 Мертвый—мертвий.
 Мерцать — бліматн, мигтіти, миго-
 тіти.
 Мерять—міряти, виміряти.

Месить—місити.
 Мести—местити, замітати.
 Местком—місцьком.
 Местность—місцевість, місце || - ный—
 місцевий.
 Место—місце; в одном м.—до гурту,
 до кўпи; во всех м.—скрізь, по всіх
 усюдах; к месту—до-рєчи; местами
 —де-не-дє; м. битвы—ббіще, бойо-
 вище; на м. преступлення — на га-
 рячому вчинку; общее м.—загаль-
 ник; отхожее м.—відхідник; укрытое
 м.—схованка, криївка; 2) посада
 (Пробшу призначити менє на посаду
 секретаря).
 Местоимение (грамматич.) — займен-
 ник.
 Местожителство—місце проживан-
 ня, домівка, мешкання.
 Местоположение — місцевість,-востн
 (гарпа місцевість для дому відпо-
 чинку).
 Местопребывание — місце перебу-
 вання.
 Месторождение—1) місце народжен-
 ня; 2) (геолог.)—родовище.
 Месть—1) (сущєств.)—пбмста; 2) (глаго.)
 —см. Мести.
 Месяц—місяць; молодой м.—молодїк.
 Месячный—1) місячний (місячна піч);
 2) що-місячний (що-місячний часо-
 пис).
 Металл—метал || - ист—металїст || -иче-
 ский—металїчний || - обрабатываю-
 щий—металообробний || - оплавиль-
 ный — металотопний (гамарський);
 мет-вильная печь — металотопня,
 гамарня || - ургия—металургия (га-
 маринство).
 Метелка—мітля, віник.
 Метель—хуртовина, метелиця || - ный—
 хуртовинний; метельные заносы—
 замєти.
 Метить—1) мїтити, значити; 2) важи-
 ти (важити на посаду секретаря).
 Метка—познака, зазначка, знак; (на-
 резная)—карб; (выжженная)—тавро
 Меткий — влўчний, влўчий (влўч-
 ний пбстріл; влўчий стрїлец) ||
 -кость—влўчність.
 Метла—1) мїтля; 2) (раст.)—пирїй.
 Методический—методїчний.
 Метрический—метрїчний.
 Мех—1) хўтро; подбивать мехом—
 хутрувати; 2) мїх; 3) кузнєчний м.
 —мїх (ковальський) || - овой—а) ху-
 тряний; 2) мїховий || - овщик—куш-
 нїр.
 Механический—механїчний; механи-
 чески—механїчно.

- Мечта—мрія; (несбыточная)—химэра ||
- тель—мрійник || - тельность—мрій-
ність || - тельный—мрійний || - ть—
мріяти, мари́ти.
- Мешать,-ся—1) мішати,-ся, змішувати,-
ся; 2) (препятствовать)—перебивати,
заважати, ставати на заваді, на пе-
решкоді.
- Мешкать—га́тися, барі́тися.
- Мешковатый—(о человеке)—вайлува-
тий; (об одежде)—бахматий; ланту-
хуватий.
- Мешок—мішбк, лантух; сакві || - шоч-
ник—мішечник.
- Мещанин—міщанин.
- Мздоимец—см. Взятчи́к.
- Миг—ми́ть, момéнт; мигом—мі́ттю,
вми́ть.
- Мигать—мигати, блімати; (о глазах)—
моргати, кліпати.
- Мизинец—мизинець.
- Миллиция—міліція.
- Миллион—мільйон || - иард—міліярд.
- Міловать—мілувати, мілість кла́сти.
- Міловидный—міловидний, гарнієн-
кий, гáрний на обліччі.
- Мілосердие—мілосердя || - дный—
мілосердий.
- Мілостыця—мілостиня.
- Мілость—мілість, ласка (Живу́ у чу-
жій сім'ї з ласки); мілости проси́м
—прóсимо, прóсимо завітати; сде-
лайте мілость—бу́дьте ласкаві; но
вашей мілости—чэ́рез вас.
- Мілый—мілий, любий, коханий.
- Міминка—міміка, мі́ги; розговари-
вать міминкой—говори́ти на мігах.
- Мімо—мі́мо, пóвз, біля, по-біля, по-
при́; стунай мі́мо! -- забира́йся
геть!
- Мімолетный—скоротéчний; но́біжний
(побі́жне вражі́ння).
- Мімоходом—1) мі́мохід, по дорóзі;
2) прина́гідно (...мі́моходом рассмо-
три́м связанны́й с э́тим вопро́с—
прина́гідно...).
- Міна—1) (снаряд)—мі́на; 2) (гримаса)
—мі́на || - нный—мі́нний.
- Міидадь—мігдаль || - ный—мігдале-
вий.
- Мінерал—мінерал || - льный—міне-
ра́льний.
- Міністр—міні́стр || - стерство -- міні-
стерство.
- Мінование, в спец. выраж. по міно-
ваннї надобности—ко́ли мі́не по-
треба.
- Міновать, мінуть—мі́нати, обміна́-
ти, проміну́ти.
- Мінувший—міну́лий.
- Міну́та—хвили́на; ($\frac{1}{60}$ градуса)—мі-
ну́та || - тный—хвильовий, хвилін-
ний; міну́тний (міну́тна стрілка).
- Мір—1) мір (Мір хата́м, війна́
на́лаца́м!), зго́да, ла́года, ла́д (Живи́-
мо у зго́ді); 2) сві́т, всесві́т (вселен-
ная); пойти́ по міру—пі́ти у стар-
ці, старцо́вати; в міре (с тобою не
проживе́шь)—сумі́ром (з тобою не
проживе́шь).
- Міраж—міра́ж, ма́рево.
- Мірволить—потура́ти.
- Мірить,-ся—міри́ти,-ся, замиря́ти,-ся,
прихо́дити до зго́ди.
- Міриый—мірний (мі́рне насéлення);
тихоми́рний. спо́кійний (Пожи́лець
це́й був люди́на тихоми́рна); (ми́р-
ные отношения)—сумі́р, зла́года ||
- но—мі́рно, зла́гідно; суно́кійно.
- Міровоззрение—світо́гляд.
- Міровой—1) світо́вий; 2) міро́вий
(міро́вий судя́).
- Міроед—гліта́й, жмі́крут.
- Мірозданне—1) світобудова, всесві́т;
2) процес м.)—світотво́рення.
- Міролюбие—міролю́бство || - ивый—
міролю́бний.
- Міросозерцание—см. Міровоззре-
ние.
- Мітнінг—мі́тнінг.
- Мішень—ці́ль, мета́.
- Мішура—шумі́ха.
- Міладенец—діти́нка; грудной м.—
немовля́ (род. п.—немовля́ти).
- Міладенческий—діти́нничий, немовля́-
чий || - ство—діти́нство; с міладе-
чества—зма́лку, зма́льства.
- Мілекопитающий (зоологич.)—сса-
вець.
- Мілеть—мі́ти, умліва́ти.
- Мілечный (путь)—Чума́цький Шлях.
- Міненне—ду́мка, га́дка; по моему
міненню, я того мінення—на мо́ї
ду́мку, як на мене.
- Міміоумерший—завме́рлець.
- Мінімый—уда́ваний; (ложный)—неправ-
дівий, фальші́вий, ні́би (ні́би хворий).
- Мінительность—підозрі́л[ив]ість, гіпо-
хондри́чність || - иый—підозрі́л[ив]ий,
гіпохондри́чний.
- Міогний—багато де-хто, де-кого, де-
кому... (Багато де-кого не було́); ба-
гатьо́х,-тьо́м,-тьома́ (Багатьо́м дове-
ло́ся тіка́ти).
- Міого—багато, багачко́, чимало́.
- Міогобожие—міогобожья́.
- Міоговодный—міогово́дий, повно-
во́дий.
- Міогогранный—1) гранча́стий; 2) см.
Міогосторо́ний.

Многоземельный—великоземельный.
 Многозначительный—значущий.
 Многократный—кількаразбвий; (грамматич.)—наворотбвий.
 Многолетний—довгорічний.
 Многолюдие, многолюдность—велелюдність || -ный—велелюдний, людний.
 Многопольный—многозмінний, на кілька змін.
 Многоречивый—велембвий, велеречивий.
 Многосемейный—великосімбвий.
 Многосторонний—багатобічний, різносторонній, усебічний.
 Многострадальный—велетерпний.
 Многоуважаемый—вельмишанбвий.
 Многоцветный—багатобарвний, багатокольорбвий.
 Многочисленный—числбний.
 Многочлениый—багаточлбний.
 Множество—сила, багáто; бесчисленное м.—сила силбнна, ббзліч.
 Множимое—чйник, мббженник (перший) || - житель—чйник, мббженник (другий).
 Мобилизационный—мобілізаційний.
 Могота—в спец. выражении не в мототу—не по силі, не під силу, несила.
 Могучий, могущественный—могутній, дужий, потужний.
 Могущество—могутність.
 Можно—мбжна; вільно (Тут паліти—вільно).
 Мозг—мбзок.
 Мозжечек—мбзчок.
 Мозолистый—мозблявий.
 Мозолить—мўлити, мбзблити (Нові чбботи мўлять).
 Мозоль—мбзбля.
 Мой—мій, моя, моё.
 Мойка—1) миття; 2) мійка (где моют шерсть).
 Мокнуть—мбкнн.
 Мокрота—вбгкість, мбкрість.
 Мокрота—харкотіння.
 Мол—1) мовляв; 2) (существ.)—мол.
 Молва—поговір, поголбска, чўтка; дурная м.—неслава.
 Молебен, молебствие—молеббн (р. п.—бня).
 Моление—моління.
 Молитва—молїтва || - венник—молїтбвник || - венный—молїтбвний.
 Молить—см. Умолять || - ся—молїтнся.
 Моллюск—м'якўн, молїбск.
 Молиносный—блискавичний.
 Молния—бліскавка, блискавиця.

Молодежь—мблбдь-ди; || - дец—молбдць, (рослый парень)—левенець || - диться—молбдїтнся || - днйк—молбднйк, пáмолбдь, дн (преимущественно о растениях) || - дой—молбдїй; *молодой человек—молбдїк; молодой человек (Молодой человек, будь ласка, зайдїть сюді); молодá людїна (Він збвсім молодá людїна) || - дость—мблбдїсть, достн.
 Моложавый—молбдїстий.
 Молоко—молбкб || - сос—молбдйк; (ругательно)—шмаркáч.
 Молот—мблот.
 Молотилка—молбтáрка.
 Молоть—молбтн || - ба—молбтїння || - тый—мблбний.
 Молочный—молбчний; молочные продукты—мблб, молбчні продўкты.
 Молча—мбвчки, мовчáзно.
 Молчаливый—мовчазний.
 Молчать—мовчáти; молчи, -те!—цїть, -те! мовчїть.
 Моль—мїль (род. п.—мблю, муж. р.).
 Мольба—благáння.
 Момент—момбнт.
 Монарх—монáрх || -хический—монархїчний.
 Монастырь—манастїр (р. п.—рй).
 Монах—чернець (род. п.—ченця; мн. ч.—ченці), манáх, (насмешл.)—каптўршк || - ния—чернїця, манáшка.
 Моисто—намїсто; нить м.—разбк намїста.
 Монтер—моптёр.
 Монотонный—однотбний, одноманїтний.
 Мор—пбщсть; (о чуме)—моровїця.
 Мораль—морáль.
 Моргать—моргáти, клїпати; (презр.)—лўпати.
 Морда—мбрда, пїка; (о животн. также)—пїсок.
 Море—мбре || - ряк—морйк.
 Мореплавание, мореходство—мореплáвство.
 Морить—губїти, вивбдити, вигублїти.
 Морковь—мбрквa.
 Моровой—моровїй; м. поветрие, м. язва—моровїця.
 Мороженое—морбзиво.
 Мороз—морбз || - ить—морбзїти.
 Моросить—мрйчїти, їмжїтн.
 Морской—морський.
 Морщина—змбршка, брїжа || -нистый—змбршкуватий, мбрхлий.
 Морщить, -ся—мбршїти, -ся; м. лоб—сўнитнся.
 Мост—мїст; пловучий м.—наплавний; мїст, цепной м.—ланцюбвний мїст ||

- ик—місток, кладка || - ить—мости-
ти, стеліти; (камнем)—брукувати.
Мостовая—брук.
Мот—мот, моталіга || - овство—мар-
потратство, трінькання.
Мотать—1) мотати, хитати; 2) (о ин-
ках)—мотати, сотати; 3) (расточать)—
мотати, мантачити.
Мотивировать—мотивувати.
Моток—міток (р. п.—ка).
Мотор—мотор || - ный—моторовий ||
- ист—моторіст.
Мотыка—сапачка, сапка.
Мотылек—метелік.
Мох—мох || - натый - волохатий.
Моча—сеча || - чевой—сечовий; м. пу-
зырь—міхур, сечник || - ченспуска-
ние—сечепуск; мочеиспускатель-
ный канал—сечепровід (-воду) ||
- чить,-ся—мочити,-ся.
Мочалка—віхоть, віхтик.
Мочь—1) (существ.)—міць, сіла; не в
м., м. нет—несіла; со всей м.—що-
сіла, чим дуж; 2) (глагол)—могті,
здужати, здоліти.
Мошеник—шахрай || - ничество—
шахрайство.
Мошна—гаман, киса.
Мщение (мостовой)—брукування.
Мощи—моші.
Мощность—могучість, (о машине еще)
—ефект; (о слое земли, геологич.)—
грубість || - ный—потужний, могуч-
ний (потужний чинник розвитку).
Мрак—тёмрява, мброк.
Мрамор—мармур.
Мрачный—1) тёмний (Цей ліс був
тёмний неказанно); 2) похмурій,
понурій (небо понуре); (о чело-
веке)—понура, суній.
Мститель—містник || - ность—мстівість.
Мстить—мститися, помститися (на
кому).
Мудреный—мудрий (Невеличка штуч-
ка, та мудра); мудрваний (мудро-
ване запитання).
Мудрец—мудрець || - рость—мудрість
|| - рый—мудрий.
Муж—1) (супруг)—чоловік; 2) муж.
Мужаться—відважуватися, бути муж-
нім.
Мужеложство—мужоложство.
Мужеский—чоловічий.
Мужественный—мужній.
Мужик—музик.
Мужской—см. Мужеский.
Мужчина—чоловік.
Музей—музей.
Музыка—музика || - льный—музичний
|| - ит—музика, музикант.

Мука—мука.
Мука—бброшно; крупчатая м.—пит-
льоване б.; питлівка.
Мукомольный—млинарський (Мли-
нарський Трест) || - комол—млинар
(-ря).
Мул—мул, ослиок.
Мундштук—1) цуглі. мундштук;
2) (для курения)—мундштук.
Муравей—мурашка, муравель || - ник
—мурашник, комахнище.
Мурлыкать—муркотіти, воркотати.
Мускул—м'яз, м'ясень (-сня) || - истый
—жйлавий || - льный—м'язовий.
Мусор—сміття; (битый кирпич, щебень
и т. п.)—груз || - иый (ящик)—сміт-
ник, смітниця.
Мутить—1) каламутити, баламутити;
2) (тошнить)—нудити, вадити.
Мутнеть—каламутитися; темніти, тем-
нішати (шкло потемніло) || - иый—
мутний, каламутний.
Муха—муха.
Мучение—муки, мордування || - ник—
мученик.
Мучительный—бблісний.
Мучить—мучити, катувати, мор-
дувати || - ся—мордуватися, кара-
тися.
Мучной—борошняний.
Муфта—муфта.
Мчатся—мчати, гнати.
Мщение—пбмста.
Мы—ми.
Мыло—мйло || - вар—миловар || - варе-
ние—миловарство || - льный—мйля-
ний, мйльний.
Мысленный—мислений, *подуманий;
(подумане запитання); уявний (уяв-
ний помір).
Мыслитель—мислитель, мисленник.
Мыслить—мислити; см. еще Пред-
ставлять.
Мысль—думка, гадка, мисль; прийти
на м.—на думку спасти; не было
в м.—на думці не було.
Мыс (геогр.)—ріг, рбгу.
Мытарство—митарство, поневір'яння.
Мыть,-ся—мити,-ся.
Мычать—мукати, мичати.
Мышеловка—пастка [на мйші].
Мышка—1) мйшка; 2) (под мышкой)—
нід пахвою.
Мышление—мислення; мисління (про-
цесс).
Мышца—м'яз, м'ясень,-сня.
Мышь—мйша, (собир.)—мйшва || - ше-
нок—мишеня (род. п.—мишенята);
м. летучая—кажан, лелік.
Мышьяк—мишак; (химич.)—арсен.

М'який—1) м'який; 2) (о землі)—пухкий; 3) (о чолловеке)—лагідний, делікатний, м'який.
 М'якіна—полбова.
 М'якоть—м'якуш, м'якушка; м. тыквы или дыни—мнзка.
 М'ямлнть—м'ямрнті, наплятн; (о нерешителности)—марудитн || - ля—тхотій.
 М'ясник—різник || - ной—м'ясній; мясная лавка—різниця.

М'ясо—м'ясо.
 М'ята—м'ята.
 М'ятеж—бунт || - ник—бунтівник, бунтár (р. п.—р'я) || - иый—бунтівлий.
 М'ятель—см. Метель.
 М'ять—м'ятн; (лен, конопли)—тіпатн || - ся—м'улнтіся, м'ятнся.
 М'яукать—нявкати, нявчати.
 М'яч—м'яч, оп'юка.

Н

На—1) (предл.)—на; женнться на ком—женнться з кнм; на все руки мастер—на все (до всього) златний; на прошлой неделе—минулого тїжня; на случай (пожара...)—про вїпадок (пожежі...); 2) (междом.)—на! (на, їжі).
 Набавнть—набавнті, накінутн || - вка—набавка, накіндка.
 Набальзамнровать—набальзамувати.
 Набат—дзвін на гвалт, на сполбх.
 Набег—набіг, бігу, напад.
 Набело—начисто.
 Набережная—наберєжжя (ср. р.).
 Набивать, -ся—набивати, -ся; набивать руку в чем л.—наважувати руку до чого || - вка (процесс)—набивання; (на ткани)—вїбїйка || - виой—набивний; (о ткани)—внїбїчаний.
 Набираться, -ся (набратн, -ся)—набррати, -ся (набрати, -ся); набираться ума—доходити рбзуму.
 Наблюдатель—1) спостерєжник, спостерігач (Навїть сторінній спостерєжник мбже помїтити); 2) назбрця, наглядач (На назбрному п'ункті сидїло двбе назбрців) || - ный—1) (о чолловеке)—спостерєжливний; 2) (о п'ункте)—назбрний.
 Наблюдать—1) назнрати (когб, що), доглядати; пнльнувати (Пнльнуйте арештованого!); 2) спостерєгати (Через мїкроскоп мбжна спостерєгати, як рухаються ці мїкрбнн) || - деине—1) догляд, пнльнування (догляд за хворннн); 2) спостерєження (спостерєження в галузі економїчних наўк).
 Наболеть—наболїтн; наболелый—наболїлий.
 Набор—1) набїр; (процесс)—набрання (партїїці лїннського набору); 2) (типогр.)—набїр; складання (процесс) || - щик (тип.)—складач.
 Набрасывать (набросать)—накидати (накидати), понакидати (понакидано усїодн папїрців); набросать очерк—зробїтн нарис || - ся (наброснться)

—накидаться (накинутися); дориватнся, допадатнся (допалися до їжі).
 Набросок—нарис, начерк.
 Набухать—бубнявітн, бучавїтн, (сов. в.)—набубнявітн, збучавїтн.
 Наваливать, навалить, -ся—1) навертати, навалювати, -ся, навалїтн, -ся; 2) накладати, навантажувати (навантажили повннїй вїз).
 Навар—щербá.
 Навастривать, наострнть—нагостривати, нагострїтн; и. лыжи—накнвати п'ятамн, дати тягу; и. уши—насторбжитн, нашорбштн вуха; и. руку, наострнть—набїтн, наламати руку, наважнтн руку (до чого).
 Навевать—навивати.
 Наведываться—навідуватнся, одвідуватнся.
 Навеки—навіки, до віку, повїк.
 Навербовать—навербувати.
 Наверно—1) напєвне, запєвне, лнббн (Чорна хмара наступає, лнббн дощик б'уде).
 Наверстать—надолужитн, навернуті.
 Наверх—угбру || - у—угорї.
 Навес—1) (над крыльцом)—дашбк, піддашшя; (над воротами) острїшок; 2) (склон)—схїлок, схил.
 Навеселе—під чárкою, на підпїтку.
 Навестить—одвідати, провідати.
 Навет—наговїр, наклеп, ос'уда.
 Навзничь—навзнак, горїлийць.
 Навзрыд—ридма, ридаючи, рєвне.
 Навигационный—навігаційний.
 Навлекать (навлечь)—(гнев, подозрєнне)—накликати; (беду)—прнзводнті до бїдн (когб); (чьє-лнбо неудовольствне на себя)—наразнтіся (ком'у).
 Наводнение—пбвідь, води (ж. р.); пбвннь, -вени (ж. р.).
 Навоз—гнїй || - ный—гнонойвий, гнонойий; навозное топливо—кнзьяк.
 Навонять—насмєрдїтн; (о чолловеке, животных)—напсєтнті.
 Наворовать—накрáстн.

- Наврать—набрехати, набріхувати, по-набріхувати.
- Навсегда—назавжди, повік, до віку.
- Навстречу—назустріч; (при ловле)—навперейми.
- Навыворот—павиворот, набпак.
- Навык—звичка, навичка.
- Навьючивать—навантажувати, ладувати, набатбувати.
- Навязать—1) нав'язати, дов'язати; 2) накинати, завдати (Завдали йому тяжкої роботи) || -ся—нав'язатися, набітися, причепитися, учепитися (Він сам навівся в гості до мене).
- Навязчивость—настирливість, уїдливість, налязливість.
- Нагадить—напакостити, напаксудити.
- Нагайка—нагай, канчук.
- Нагар—нагар, ру; нагор, ри (ж. р.); (на металле)—жужелиця, згар (ж. р.).
- Нагибать (нагнуть)—нагнати (нагнути).
- Нагишом—голим, голяка, голицем.
- Наглец—нахабник || -лость—нахабність.
- Наглотаться—наглитатися, наковтатися.
- Наглухо—1)*навік, назовсім (Не йди тудю, бо там двері забито навік); 2) (плотно)—щільно.
- Наглядный—набчний (Набчні методи навчання); делать наглядным—унабчувати.
- Нагнетать—нагнітати || -тельный—нагнітний.
- Нагноение—1) (процесс)—гнибіння, нагнивання; 2) (результат)—зайтрення.
- Наговаривать—1) наговорювати, обмовляти (кого); (выраз.)—пеню волоткі (на кого); 2) (многое сказать)—наговорювати, набалакувати (Набалакав багато, а слухати нічого).
- Наголо—1) наголб (Шаблі наголб); 2) геть чисто, до щенту (Селб геть чисто вигоріло).
- Нагоняй—нагінка, прочухан.
- Нагорать (нагореть)—нагоряти (нагоріти); мне нагорело—мені влетіло.
- Награбить—награбувати.
- Награда—нагорбда, винагорбда.
- Награждать—винагорбджувати, (сов. в.)—нагородити.
- Нагребать (нагрести)—нагрібати, нагортати (нагребті, нагориути).
- Нагревание—1) (процесс)—нагрівання; 2) (степень теплоты)—огрів.
- Нагромоздить—нагромадити, накопичити.
- Нагрубить—нагрубіянтити.
- Нагружать—павантажувати; (н. кладь)—ладувати; (н. работой)—наважувати.
- Нагрузка—1) (процесс)—вантажження, ладування; 2) (вес или кладь)—вага, поклада; 3) (н. работой)—наваження.
- Нагрывают—надійти, набігти (несподівано, нагло) (Надійшли несподівано гості); ударити (Ударили нагло ворожі сили).
- Над—над, понад (понад Дніпром).
- Надбавить—пабавити.
- Надвигать, ся—насувати, -ся.
- Надвое—навіп, надвбе.
- Надворный—надвірний; н. строение—будова на подвірті.
- Надгробный—надмогильний (надмогильна промова); похоронний (похоронний спів).
- Надевать—надівати; надягати, одягати; (об обуви)—узувати.
- Надежда—надія; (ожидание чего-л.)—сподіванка, сподівання; возлагать н.—інокладати надію; питать н.—держати, мати надію; потерять н.—стратити надію || -жний—надійний (Надійний засіб боротьби з шкідниками); певний, вірний (На нього сміло покладайтеся, людина вірна).
- Надел—наділ, ділу.
- Наделать—наробити, (только о ч.-н. иллом, напр.—„беды“)—накбти.
- Надеяться—надіятися; (ожидать чего-л.)—сподіватися (чогось); (полагаться на что-л.)—покладатися.
- Надзиратель—доглядач; (надсмотрщик, наблюдающий)—дозорний, наглядник.
- Надзор—догляд, нагляд; (процесс)—доглядання, наглядання.
- Надламывать—надломлювати.
- Надлежать (в специальн. выраж. надлежит)—слід, треба, повинно; надлежащий—належний, відповідний, слухний (До плуга треба слухного погбнча, щоб проворний був); надлежащим образом—як слід, як належити, належним способом.
- Надлом—вилім, вишерб.
- Надменный—пихатий, з пихбою, пиндючний; (как существ.)—чванькб.
- Надо, надобно—треба, потрібно; мне надо (чего л.)—я потрібую (чогб),
- Надобность—потреба; по мере н.—в міру потреби || -ный—потрібний.
- Надоедать (надоесть)—набридати, (набриднути) (Твой брехия набридла), обридати (обриднути), остивати (Тайостило мені з тобою панькатися).
- Надолго—надовго.

Надоумить—дати, настановити на рб-зум; наратити.
 Надпись—напис, -су (муж. р.).
 Надрывать—надриватися, (сов. в.)—надриватися, підвередитися.
 Надстройка—1) (процесс)—надбудовування; 2) (результат)—надбудова (ідеологічна надбудова).
 Надстрочный—надрядковий.
 Надувательство—обдурювання, піддурювання.
 Надувать (надуть)—1) надимати [надувати] (надутн, надму, надмеш) (вітер надимає вітрила); 2) дурити, обдурювати, піддурювати || -ся—1) надиматися; 2) напужуватися; (с заносчивостью)—піндіючитися.
 Надаться—наідатися, (сов. в.)—наїстися; наестся до отвала—наїстися до відброду.
 Наедине—на самоті, наоднійці (на самоті я почав міркувати); сам-на-сам (я був з ним сам-на-сам).
 Наездник—їздець.
 Наем—наймання, найми; в. н-м—у найми || -ник—наймит || -ница—наймичка || -ный—найманий || -щик—наймач.
 Нажать—1) (нажму, -нешь)—нажати, ужати, (несов.)—нажнати (тільки півкопій нажав); 2) (нажму, -нешь)—см. Нажимать.
 Наждак—шмергель.
 Нажива—1) зиск, корість; 2) принада (принаду рба скусйла).
 Наживать—наживати; (о приобрет. имуществе, сов. в.)—надбати; нажить беды—набігти ліха, доходитися ліха; нажитой—надбаний, набутий || -житое—набуток, надбане.
 Нажим—натиск || -ать (нажать)—натискати (натиснути).
 Назад—назад; год тому н-д—рік тому, перед рбком.
 Название—назва.
 Наземь, на землю—доблу, до землі; н-мь лицом—доллиць.
 Назидание—наука, напучення || -тельный—навчальний, напучливий.
 Назначать (назначить)—призначати (на кого, за кого), настановляти (на кого) || -чение—призначення; к месту назначения—на призначене місце (посаду) || -ченный—призначений.
 Назойливый—настирливий, уїдливиий || -вость—настирність, уїдливість, наізливість.
 Назревать—1) поспівати, достигати; 2) (о нарывах)—вистбюватися, набн-

ратися, вистигати; назревают события—настигають події.
 Найти—см. Находить.
 Наивный—найвний, безхитрий.
 Наигрывать—награвати.
 Найденыш—найда, знайда.
 Наизнанку—навиворот.
 Наизусть—напам'яті; читать н-ть—читати з пам'яті.
 Наискось—навокосі, навкосі, навскосі.
 Наказ—наказ.
 Наказание—кара; высшая мера наказания—найвища кара || -зуемость—карність || -зуемый—підкарний || -зывать—карати, (сов. в.)—скарати, покарати.
 Накаливать—розпикати, розжарювати.
 Накауне—напереддні.
 Накармливать (накормить)—нагодбувати (нагодувати).
 Накладная—накладна, фактура.
 Накипь—1) (при варке)—шум, шумовіння; 2) (на посуде)—накип (муж. р.).
 Накладной—накладний, додатковий (накладні видатки).
 Накладывать (наложить)—накладати (накласти); см. еще Налагать.
 Наклеветать—наклепати (на кого), обмовити (кого).
 Наклеивать—наклеювати, наліплювати.
 Наклон—похилість; (местности)—схил, спад || -ение (грам.)—спосіб, || -ность—1) (о положении)—похилість; 2) (о влечении)—нахил, схильність (до чого) || -ный—похильний, похильний, (о местности)—спадистий, || -ять, -ся—нахилити, -ся, похилити, -ся.
 Наковальня—ковало (ковадло).
 Накожный—нашкірний, шкіряний (шкіряні хвороби).
 Наконец—нарешті, урешті, укінці, упослід; наконец-то ты пришел!—аж ось коли ти прийшов!
 Наконечник—кінєць, (стрелы)—наконечник.
 Накопление—нагромдження (доба нагромдження капіталу); скупчування (скупчування гумусу в ґрунті) || -плять—нагромджувати, скупчувати; (н-ть какое-л. вещество в себе)—набирати[ся] (чогб) (буряк набирається цукру).
 Накрахмалывать—накрахмалювати.
 Накрест—навхрест.
 Накрывать, -ся—1) накривати, -ся, напинати, -ся; 2) захопити, заскочити, (захопили злочинця на вчійку).
 Накрепко—міцно, наміц; н-о запретить—гбстро, сувбро заборонити.

Накупать, накупить—накупляти, накуповувати, накупіти.
 Налагать (наложить)—накладати (накласти); налагать налоги—оподатковувати; наложить на себя руки—(самоу) смерть собі заподіяти.
 Наладить—налагодити, направити.
 Налево—ліворуч; (на быков)—цобі.
 Налегать (налечь)—1) налягати (налягти); 2) (наставати)—наседати, напосідати (напосісти)-ся.
 Налегке—легко, злегка (вийшов злегка одягнений); собратся н-е—нашвидку зібратися; ехать н-е—порожнім їхати.
 Налет—1) наліт, налітання; (о нападенні)—напад, наскок; 2) (хмич.)—цвіт, суга; 3) (на теле)—падь (увесь язик надь поняла).
 Налету—уліт, на льоті; пхіпко (він дуже здатний)—пхіпко засвоєє всі пояснепня).
 Наливка—1) паливка; 2) (процесс)—наливання.
 Наличность (наличие)—наявність (наявність причин); (о деньгах)—готівка; (о лицах)—присутність || - ный—наявний; (о лицах)—присутній; платити наличнымими—платити готівкою.
 Налог—податок; налагать н.—оподатковувати || - овой—податковий.
 Наложение—накладання || - ный—накладений; н-й платеж—накладна плата.
 Наложница—налбжница.
 Намагинчнвать—магнетувати.
 Намек—п'ятяк; говорить намеками—казати на дбгад || - ать—натякати, закидати на дбгад.
 Намереваться—міти намір, наважуватися || - ренне—намір || - ренно—умісне, з наміром.
 Наместник—намісник.
 Наметить (намечать)—намітити, назначити, позпачити (намічати).
 Намозолить (глаза)—нам'юляти бчі.
 Намудрить—намудрувати.
 Наниматель—наймач || - ть (наняты)—наймати (найняти).
 Нанос—наніс, нбсу; (в воде)—намул || - ной—панесений; (водою)—навивий.
 Наносить (нанести)—наносити, (о мног.)—поназбсити; (вред, убытки...)—заподіювати, учиняти, робити; (о линиях в чертеже, рисунке)—назначати, накреслювати; нанести оскорбление—образити.
 Наоборот—навпак[і], наопак, павверле.
 Наобум—навманія, на галай.

Наотмашь—навідліг.
 Наотрез—твердо, рішучо.
 Нападаты—нападати, опадати; напала на него печаль (горе, раздумье, сонливость...)—поняв, узяв його смуток...; нанасть враспloh (кого)—спобігти, збігти (кого) || - деине—напад, - ду (муж. р.) || - дки—нападки.
 Напасть—нанасть, халепа.
 Наперебой—один поперед одним.
 Наперевес—навпереваги.
 Наперегонки—навіпередки.
 Наперед—наперед, поіереду.
 Наперекор—наперекір, навсупор.
 Наперерез—напереріз; (при ловле)—навперейми.
 Наперерыв—см. Наперебой.
 Наперечет—обмаль; (образнее) (они у нас наперечет)—у нас їх що кіт наплакав.
 Напечатать—надрукувати.
 Напилек—терпуг, підпйлок, напйлок.
 Напирать—напирати.
 Напитать (жидкостью)—вймочити, намочити || - ся—намочитися, набратися; набрати, втягти (в себе) (треба добре намочити ватку, щоб вона увесь рбзчин утягла в себе).
 Напиток—напій (мн. ч.—напбї), пиття, трунок.
 Напичкать—напхати, набгати.
 Наплевать—наплювати.
 Наплыв—наплин || - ать (наплыть)—напливати (папліпути, наплисті).
 Наповал—на смерть.
 Наподобие—на взір, взбром, на зразбк, подббно (до, чбго), наче.
 Наполнять—наповняти, сповняти.
 Напоминать—нагадувати.
 Напор—натиск, навал || - ный—навальный; водонапорная башня—водо-навальпа вежа.
 Направление—напрямок || - влять—направляти; справляти (справив його на певну дорбгу), спрямовувати, (сов. в.)—спрямувати || - вляться—прямувати (куди ти прямуеш?).
 Направо—правбруч.
 Напраслина—леня, дармїця; взвести н.—прикінути пеню.
 Напрасно—марно, даремне || - ный—марний, даремний.
 Например—наприклад, прїиром.
 Напрокат (давать, брать)—спосуджати (спосудити), позичати (у Сільськогоспод. Товаристві спосуджають селянам машини); (взяты напрокат)—позичений.
 Напролет (о времени)—цілісінкий, геть увесь (цілісінку піч просїдв).

Напролом—напробуд, проббем.
 Напропалую—1) до загину, на одчай, очайдушно, будь-що-будь; 2) на всі заставки (дйав його на всі заставки).
 Напротив—1) прбти, супроти; 2) аж ніяк (ти гадаеш, я сумую?—Аж ніяк, я дуже радий), (навпакі).
 Напрягать (напречь),-ся — напружувати, напружити,-ся || - ряження — напруга, напруження, натуга.
 Напрямик — навпростець, напрямом, прямо, прбсто (тепер ти мусиш напрямом сказати щйру правду).
 Напугать — налякати || - ся — налякати, страху набратися.
 Напускать—напускати; и-ть на себя дурь — дурника стрбти, удавати || - ся — напускатися; (на кого)—накидатися.
 Напыщенный — напужений, бундючний.
 Напаяливать—нап'ялювати, напинати, нацуплювати.
 Наравне—урівель, нарівні, урівні.
 Нараспашку—нарбзхрист.
 Нараспев (говорить) — мйчю говорити.
 Нарасхват—наперебій, один поперед одним (свіжий крам один поперед одним розкупили).
 Нарваться — нахопитися, наскбчити, наразитися; здобутися (здобувся халспи).
 Нарезка—1) нарізка, карб; 2) (о наделах землі)—нарізка.
 Нареканье—1) нарікання; 2) (ропот)—рёмство.
 Наречие—1) говірка, наріччя, діалект (північно - українська говірка); 2) (грам.)—прислівник.
 Нарцательный — 1) нарицательная ценность—помінальний; 2) (грам.)—імєнник рядовий; это имя стало нарицательным—це ім'я стало рядовим.
 Нарком—нарком || - ат—наркомат.
 Наркомвнешторг—Наркомзовнішторг (Нарбдній Комісаріят зовнішньої торгівлі) || -внудел--Наркомвнусправ (Н. К. унутрішніх справ) || - военмор—(Н. К. військових та морських справ) || - здрав — Наркомздорбв (Н. К. охорбни здорбв'я) || - зем — Наркомзєм (Н. К. земельних справ) || - индел—Наркомзовнішсправ (Н. К. зовнішніх справ) || - почтель — Наркомпоштель (Н. К. пошт та телеграфів) || - прод—Наркомхарч (Н. К. харчових справ) || - прос—Наркомбс (Н. К. освіти) || - путь — Нарком-

шляхів (Н. К. шляхів) || - рабкрин—Наркомробселін (РСІ) (Н. К. робітничо-селянської інспєкції) || - собез—Наркомсоцязабєз (Н. К. соціального забезпєчення) || - труд--Наркомпраці (Н. К. праці) || - фин — Наркомфін (Н. К. фінансів) || - юст — Нарком'юст (Н. К. юстиції).

Народ—на́рід (род. п.—на́рбду); люд (для означення масы людей) || - ник — народбвець || - ничество — народбство || - ность--на́рбдність || - ный — на́рбдний || - оведение — народозна́вство || - онаселение—на́селення, лю́дність.

Нарост—на́ріст (род. п.—на́росту).

Нарочно—умйсне, навмйсне.

Нарочный—гінєць, посланець.

Наружно—назвєрх, звєрху; (по внешности)—на погляд, з погляду, на бко || - ность — збвйшність, бколо; (о внешности человека)—подбба, прирбда || - ный — звєрхній, околйшній; наружные постройки — надвйрні будівлі.

Наружу—1) (со внешней стороны)—з збвйшнього ббку, знадвбру, звєрху (ти похилйвся знадвбру); 2) назвєрх, на пбверх (його шахрайства вййшли назвєрх).

Нарушать — порушати, порушувати; и-ть слово, присягу... — ламати... || - шение — порушення; зламання || - шитель—порушник.

Нары—пйл (пблу), лави.
 Нарыв—болйчка, пухйр, чирйк || - ать —на́ривати.

Наряд — 1) на́рйд; 2) (убранство)—убраній, стрйй,-бю || - ный — стрййний, дббре вбраний.

Наряду — 1) пбряд, пбруч; 2) рйвно, однаково (кбсить вйи однаково зі мйбю).

Наряжаться — прибрятися, вистрбюватися (вйстроїлася, як лйлєчка).

Насаждение—1) на́са́дження, 2) (дєлянка)—дйлянка.

Насасывать, (насосать)-ся—на́тягати; на́тягті, - ся, (насосом) — помпувати, (ртом)—насмбктувати,-ся, насмоктати, -ся, нассати, -ся (комар нассався крбви).

Наседка—квбчка, квоча.

Насекомое — комаха || - оядный — комахоїдний.

Население — 1) на́селення, лю́дність; 2) (процесс)—за́селення, осєлювання, залю́днення || - нность—за́селєність, залю́дненість.

Населять, - ся—осєляти, - ся, осаджу-

ватися, заліднювати,-ся; (о мног.)—
позаселювати,-ся.
Насиліє—насильство, гвалт || - ловать
— насилувати, гвалтувати || - льно—
силоміць, силбм, накідом || - льствен-
ний—силомічний; (принужденний)
— силуваний, зневоленій; н - ая
смерть—валтовна смерть.
Насилу—лєдве, насилу.
Насквозь—наскрізь; навспіл (ця пляма
навспіл сукиа пройшла).
Наскоро—пбхапки, пбхапцем, швид-
комá; на скорую руку—напрово;
скоро-наскоро—як-пайшвидче.
Наскочить—наскбчити; н-ть на беду—
нахопитися на ліхо.
Наскучить—сприкрити; см. Надоесть.
Наслаждаться—тішитися, розкошу-
вати, зазнавати розкбшів, (сов. в.)—
натішитися || - жденіє—насолбда,
утіха, розкбші (мнж. ч.).
Наследіє, наследство—спáдок, спáд-
щина, насліддя; (от деда)—дідизна;
(от отца)—батьківщина; (от матери)—
матерізна || - дник—спадкобмець
|| - дний—спáдщинний || - дованіє—
спадкобство, спадкобмієсть, - ности
(ж. р.) || - довать—одбирати, узяти
спáдок, одідичити || - дственність—
спадкобівсть || - дственний—спад-
кобвий.
Наслоєніє—напластувáння, наверству-
вáння; (процес)—напластбвувáння,
наверствбвувáння.
Насмехаться—насміхáтися, глузувати
(з кбго); (с издевательством)—глу-
митися (над ким)
Насмешка—пбсміх, глузувáння, кеп-
кувáння || - шливий—посмішкуватий,
глузлівий || - шник—насмішник,
глузун.
Насморк—нежить,-ти (ж. р.).
Насолить—1) насолити; 2) (причинити
неприятність)—дозолити, допекти.
Насос—пбмпа; н. нагнетательный—
пбмпа нагпінá; н. под'ємний—
пбмпа *натягбва; насоса поршень—
смок.
Наспех—нашвидку, пбхапцем.
Насплетничать—наплетіти, наплєскати.
Наставленіє—наўка, направа (на-
права, як уживати) || - влять—на-
правляти, (на дурное)—нагрушати.
Наставной—притбчений, надставний.
Наставнять—1) (жидкость на чем.-л.)—
настбювати; 2) рішбче стояти (на
чбму) (рішбче стояти на свобму);
(требуя чего-л.)—доправлятися (чобб),
наполягати.
Настать—настáти, наспіти.

Настежь—навстіж, навстяж.
Настнгать—наздоганяти.
Настойка—настбюнка.
Настойчиво—завзято, наупбрно, при-
тьбм || - вый—завзятий, наупбрний;
настойчивая необходимость—на-
гáльна потреба.
Настороже—на сторбжі, стброжко.
Настоятельный—пильний (пильне про-
хáння), нагáльний (нагáльна потреба).
Настоящее—теперішність.
Настоящий—1) справжній, дійсний;
щирій (щира правда, щире зблото);
сўтий (він був сўтий англієць);
2) (современный)—теперішній, су-
часний; 3) (этот)—цей, оцєй (в кішці
цього рбку).
Настраивать (настроить)—1) набу-
дувати, (о мног.)—понабудбвувати;
2) (налаживать)—направляти, наладиу-
вати; 3) (напроказить)—накбти.
Настрога—як-найсуббріше.
Настроєніє—настрій,-ою (муж. р.).
Настройщик—направник.
Наступать—наступати; (во времени)—
наставати, заходити (зайшов вєчір);
надбодити (надббдив час вакáцій)
|| - пательний—наступний, нанадий
|| - пленіє—наступ; (во времени)—
настання; надббдження.
Насущный—1) насўшний; 2) доко-
нєчний; насущная необходимость—
доконєчна потреба.
Насчитывать—нарахбвувати, налічу-
вати.
Насыпь—насып,-пу (муж. р.), вїсип,-
пу (муж. р.).
Насыщать, насытить—насычати, на-
ситити || - щеніє—насычення.
Наталкиваются—1) наражáтися, на-
трбчуватися, (сов. в.)—наразитися,
натрутїтися; 2) (встречать)—натра-
пляти, надббвувати (шо).
Натворить—накбти.
Натирать—1) натирати; 2) (мозолить)
—мўляти (намўляти).
Натиск—натиск, нагпін.
Наткнуться—см. Натыкаться.
Натолочь—натокти, натокмáчити.
Натошак—на-тщєсерце, на-тщє, на-
тошакá.
Натравливать—нацькбвувати, під-
їбжувати.
Натуга—напруга, натўга.
Натуживаться—напружуватися.
Натура—1) натўра, природа; 2) (ха-
рактер)—удáча || - лизация—натура-
лізация || - лист—природник, при-
родознавец || - льный—природний,
натурáльний.

Натыкаться—натикатися, наражатися. (сов. в.) — наразитися; (на что-л. острое) — нахромитися; см. еще Наталкиваться 2).

Натяжение — на́тяг || - жка — 1) (процесс) — натягання; 2) (неточность при утверждении) — на́тяг, усилюваний (дбказ...).

Натянутость (в обращении, приемах...) — нещирість, вимушеність.

Наугад — 1) навздогяд; 2) навмання (заблукавсь і йде лісом навмання).

Наугольный — наріжний.

Наудачу — навмання, на щастя.

Наука — нау́ка || - учность — науковість || - учный — науковий.

Наускивать — см. Натравливать.

Науток — навіткі, навіткача.

Наушничать — нату́ркувати; (на кого-л.) — побтайки обмовляти (коб).

Наушение — підмова; по его наушению — як він підмовив...

Нахал — наха́ба, наха́бник || - льничать — наха́бно поводитися || - льный — наха́бный; нахально — наха́бно; (грубой силой) — навісом.

Нахвалиться: (не нахвалится — не схвалиться).

Нахвататься — набратися, (сильнее) — нахапати.

Нахмуриться — похмуріти, похмурим стати.

Нахлебник — нашіїник, нахлібець.

Нахлобучка — на́гінка, прочуханка.

Находит (найти) — находити, знаходити (найти, знайти); (о мног.) — познаходити; (об изобретен.) — винаходити (винайти) || - дка — [з]нахідка || - дчивый — спритний, зарадливий.

Находиться — 1) находитися, походити; (иронич.) — нашвєндятн; 2) (о месте нахождения) — бу́ти, перебувати, пробувати (жить где-л.).

Нахождение — нахо́дження; (о пребывании) — перебування, пробування.

Нация — на́ція || - ционалист — націоналіст || - ционалистический — націоналістичний || - циональный — національний.

Начало — 1) початок; 2) основа, грунт, засада (оснівні засади марксїзму); действующее и. — движник || - льный — початковий.

Начальник — начальник || - нический — начальницький || - льство — начальство, (арханч.) — старшина.

Начерио — начорно.

Начертательный — нарисовий; || - чертание — нарис.

Начинять — набивати, (о пище) — начиняти || - ика — фарш, начинка.

Начитывать, -ся — налічувати, -ся, нараховувати, -ся; начитывается в на- / личности — є готівкою.

Начет — начислення, нараховування.

Начинание — за́мір, -ру, за́хід, -ходу.

Начинать, -ся — починати, -ся, розпочинати, -ся.

Начисто — 1) на́чисто, ч́исто (перепиши ч́исто); 2) цілком, геть усє, усє ч́исто (усє ч́исто погоріло).

Начитанный — начитаний.

Наш — наш; (выраз. — наш родной, не иностран.; также пронично) — на́ський („на́ська“ буржуазія).

Нашатырь — салом'як (хлорак амбнія).

Нашествие — на́хід, нава́ла (татарська нава́ла).

Нашивка — нашівка.

Нашумевший: нашумевшая история — голосна історія.

Наяву — на-яві.

Не — не. В соединении со словами искать на соотв. слово, если не найдется под Же.

Неблагонадежный — непевний, неблагонадійний.

Небезопасный — небезпечний || - полезный — небезкорисний, корисний такий.

Неблаговидный — негарний.

Неблагоприятный — несприятливий.

Небо — не́бо.

Не́бо (во рту) — піднебіння; мягкое и. — вілочки.

Небрежность — недба́льство || - ный — недба́лий.

Небылица — неби́лиця, небува́льщина.

Неважный — незначний, (не совсем хорбший) — плохенький, благенький.

Дела идут неважно — Справа абіяка.

Неведомек: мне неведомек — мені не-вдогяд, я не доберу́.

Неведомый — незанний, беззвісний.

Неведение — 1) (несознательность) — несвідомість; 2) (неосведомленность) — незнання. По неведению — не знавши, несвідомо.

Невежа — печема, мугір || - жливый — нечємний, невічливий.

Невежда — неук, невіглас.

Невежественный — темний, неук || - ство — темнота, неучтво.

Неверие — безвір'я, невіра,

Неверный — 1) (измениник) — непевний, зрадливий (непевний спільник; зрадлива жінка); 2) (неправильный, ложный) — невірний, неправдівий, хибний (хибні чуткі).

- Невероятный—неймовірний.
 Невесомый—неважкий.
 Невеста—наречена; молодá (в брачній парі); быть н-ой—бути па виданні.
 Невестка—невістка.
 Невзгода—знегіддя; злидні.
 Невзирая—без огляду (на щó), мімо (чогó), дарма що, всу́переч (чому).
 Невзначай—несподівано, зпена́цька.
 Невзиос—невплата.
 Невзрачный—непоказний, міршавий.
 Невзыскательный—незабагливий, невигадливий.
 Невидаля—діво. Вот невидаль!—От діво якé!
 Невидимый—невидимий, незримий.
 Невидный—непоказний; малозначний.
 Невинность—невинність, см. Девственность || - ный—невинний, см. Девственный || - новий—невинуватий, невинний.
 Невменяемый—1) (о поступке)—неосудний; 2) (о состоянии)—непритомний; несамовитий, непритаманний.
 Невиятный—невиразний, нерозбірний.
 Невод—невід (-оду).
 Невозбранно—вільно.
 Невоздержный—непомірковапий, см. Неумеренный.
 Невозможно—неможливо || - ность—неможливість, незмога || - ный—неможливий.
 Невознаградимый—невідшкодбовний.
 Неволить—невлити, сілувати, при(з)мұшувати.
 Невольник—невільник || - ический—невільницький || - ичество—невільництво.
 Невольно—мимоблі, мимохить.
 Невообразимый—неймовірний.
 Невпопад—не в лад; невлучно; (не к месту)—не до ладу.
 Невразумительный—нерозумний (Грінч).
 Невредимый—непошкоджений, цілий.
 Невтерпеж—кортіть (чогось); настёрло, приспичило; аж гóді терпіти (нет сил терпеть), аж терпéць увірвався.
 Невтерпеж—1) (нет сил терпеть)—(аж) терпéць увірвався (набóдові увірвався терпéць); (аж) гóді терпіти (біль такий, що аж гóді терпіти); 2) (о сильном желани, потребности)—кортіть (чого), настёрло, приспичило.
 Невыгодный—незискóвний, небаришовитий (незискóвне підприємство); непожитний, неспірний, невігідний (непожитні умóви; невігідне станó-вище) || - но—незискóвно; непожитно, неспірно, невігідно.
 Невыносимый—нестерпучий, нестерпний.
 невыработанность—невиробленість || - ный—невироблений.
 Невыразимый—невимóвний.
 Нега—1) (полное довольствие)—сбодоші, рóзкоші; 2) (сладостное упоение)—млюсть.
 Негде—ніде, нема́-де.
 Негласно—негласно, неявно || - ный—негласний, неявний, неприлюдний.
 Неглижировать—нехтувати, легковажити.
 Негодный—1) нездатний (до чогó), несудий, негодящий; 2) (дурной, плохой)—нікчёмний.
 Негодование—обурення, гнів, пересёрдя || - вать—обурюватися, пересёрдя мати.
 Негодя—негідник.
 Негр—негр, му́рп.
 Неграмотность—неписьменність || - ный—неписьменний.
 Недавно—недавно, нещодавно.
 Недалекий—1) (близкий)—недалékий; 2) (об умствен. способн.)—педоумкуватий, *дрбногóловий.
 Недаром—недарма.
 Недвнжимость—1) (неподвижность)—нерухóмість; 2) (н-ое имущество)—перухóме майно || - мый—нерухóмий.
 Недействительный—недійсний.
 Неделимый—нероздільний.
 Недельный—тижневий.
 Неделя—тиждень; каждую н-ю—щó-тижня.
 Недеятельный—бездіяльний.
 Недобор—недобір, бóбру.
 Недоброжелательный—незичливий, недоброхитний.
 Недобросовестный—несумлінний, несóвісний.
 Недобрый—недóбрый.
 Недоверие—недовір'я || - рчивость—неймовір'я || - рчивый—неймовірний, невірливий.
 Недовес—недовага, нецòвна вага.
 Недовольный—незадоволенний || - льство—незадоволеність.
 Недоедать—недоїдати.
 Недозрелый—свидуватий (о фруктах)
 Недоимка—недóймка, недоплата, завїска || - мочный—недоїмковий || - мщик—недоплатник.
 Недолговечный—недовговікий.
 Недолюбливать—неполюбляти, недолюбувати.

Недомогать — нездужати, недужати, слабувати.
 Недомыслие — недомисел, незрозуміння, *недогямство.
 Не доплатить — недоплатити.
 Недоразумение — непорозуміння.
 Недород — недорід, рбду.
 Недоросль (иронич.) — невіглас, неук; недорбсток.
 Недосмотр — недбгляд.
 Недоставать — бракувати, не ставати; не достаєт — бракує, брак (грбшей брак).
 Недостаток — 1) (погрешность, порок) — хйба, вада; (из'ян у животных) — гандж; 2) (бедность, нужда) — нестáток, нестáтки; 3) недостáча (через недостáчу матерйялів роббти довелбся припинити) || - точно — недбснть || - точный — недостáтний.
 Недостижимый — не досяжний.
 Недостоверный — непевний.
 Недостойный — 1) не гідний, не вартний чогб; 2) (недостойный проступок) — ганебний учйнок.
 Недоступный — неприступний, не доступний.
 Не досчитаться — не долічнтися.
 Недосуг — 1) (как существов.) — не дозвілля; 2) (как наречие) — ніколи, нема часу.
 Недотрога — недотбрканий, незаймайо.
 Недоумевать — бутн непевним, у непевності || - менне — непевність; нерозуміння || - менный — *недомислений (недомислені питáння).
 Недоучка — недбук.
 Недочет — 1) недолік (ревзія виявила недолік сум); 2) хйба (хйби державного апарáту), пробрх, *недбйменток.
 Недра — нáдра, нйдра (експлоатáція надр).
 Недружелюбный — неприязний.
 Неестественный — неприрбдний, ненатурáльний.
 Нежданный — несподіваний.
 Нежелание — нехйть, хоти (ж. р.), небажáння.
 Нежели — нйж, а нйж (було б тобі одразу сплатити подáток, а нйж тепер гáяти час); (при сравн. степенн) — як, над, за (с внн. пад.), від (с род. п.).
 Нежилой — 1) (где не живут) — незамешкапий; 2) (где нельзя жить) — непридáтний жити, мешкати.
 Нежить — нйжити, голубити || - жничать — нйжитися, пеститися || - жный — нйжний, тендйтний.
 Незабвенный — незабутний.

Незабудка — любй-мене, не забудь.
 Незавидный — абй-який; *незаласний (незаласна його дбля); незавидний.
 Независимый — незалежний (незалежна с.-д. п. Нймеччннн), неплдглий || - мость — незалежність, неплдглість.
 Незадолго — незадбво, що-йно перед...
 Незаконность — незаконність || - ный — незаконний || - ннорожденный (ребенок) — нешлюбна дтйна, (образно) — байстрия, байстриук, безбáтченко.
 Незамедлительно — негáйно || - ный — негáйний.
 Незаменимый — незамінний, незаступний.
 Незанятой — вільний, гулящий (не було вільних місць).
 Незапамятный — споконвічний, одвічний; с н. времен — споконвічно, од стародавніх часів.
 Незапятнанный — незаплямований, чистий.
 Незатейливый — 1) не вибáгливий, не вигáдливий; 2) (простой) — нехйтрний, немудрий (нехйтрий малюнок).
 Незаурядный — не абй-який.
 Нездоровиться — нездужатися; нездоровится — нездужається, неможеться.
 Нездоровый — 1) (больной) — недужий, слабйй; 2) (вредный для здоровья) — нездоровий, вадливий.
 Незлобный, незлобный — незлісний, незлостйвий.
 Незнание — незнання.
 Незначительный — незначний.
 Незыблемый — непорушний, непохйтний.
 Неизбежный — неминучий.
 Неизвестный — невідомий; незнаний (Кйнець історйї невідомий. Незнаі країни).
 Неизменный — незмінний, неодмінний.
 Неизмеримый — незмірний, неомірний.
 Неизъяснимый — 1) (трудный для выражения) — не сказаний; 2) (трудн. д. выражения) — не сказаний, невимовний.
 Неисверный — не ймовірний.
 Неисущий — не замбжний.
 Неимение — брак, недостáча; за неимением — через брáк, через відсутність.
 Неисправный — непоправний; незарáдний (незарáдне лйхо) || - вный — несправний; недбалий (не д б а л и й служббвець).
 Неиссякаемый — невичерпаний, невичерпний.
 Неистовый — не самовйтий

- Неистоцимый — невиснажний, см. Неиссякаемый.
 Неисчерпаемый — см. Неистоцимый, Неиссякаемый.
 Неисчислимый — несчислений, незліченний.
 Некий — якийсь; той (нак некий герой — як той герой).
 Ненюгда — 1) (нет времени) — ніколи, нема коли, нема часу; 2) (когда-то) — колись.
 Некстати — не до речі, не до ладу.
 Неноторий — 1) якийсь (якийсь час він був хворий); 2) де-який, де-хто (де-хто стояв, а інші лежали).
 Некто — хтось.
 Ненуда — нікуди, нема куди.
 Нелепица — нісенітниця, дурниця || - пий — недоладний (недоладний (учінок); недоречний, беглудний безглузде заняття).
 Неловкий — неспритний, німний, незграбний; неловкость, неловкое положение — ніяковість, ніякове стапівще.
 Нельзя — не можна, не вільно; как и больше, меньше и т. д. — як-найбільше, як-найменше...; дои. — до краю, загато.
 Немало — чимало || - важный — немало-важный, значний.
 Немедленно — негайно; (после чего-л.) — незабаром || - ний — негайний.
 Немец — німець || - кий — німецький.
 Неминуемый — неминучий || - мо — неминуче.
 Немногие — небагато, мало-хто (мало-хто його розумів); для немногих — для небагатьох, мало для кого; немногим — небагатьом, мало кому || - го — небагато, гроби.
 Немой — німий.
 Ненавидеть — ненавидіти || - вистный — ненависний || - висть — неависть.
 Ненаказуемость — безкарність, некарність || - зуемый — безкарний, некарний.
 Ненарушимый — непорушний, незламний.
 Ненастье — негода, сльота; началось и. — засльотилося.
 Ненасытный — неситий, неажерливий; (как сущ.) — неажера.
 Необдуманный — нерозважний (нерозважний учінок).
 Необитаемый — безлюдний, незалюднений.
 Необозримый — неоглядний.
 Необузданный — нестриманий, неспійний, свавільний.
- Необходимо — докбице (треба), неминуче (треба), необходимо; крайне необходимо — до скруту треба || - мость — доконечність, доконечна потреба, неминучість, потреба || - мый — докбице потрібний, доконечний, неминучий, необхідний (необхідні матеріали; доконечна потреба; неминучі наслідки такого життя).
 Необъяснимый — незрозумілий, що не надається з'ясувати.
 Необъятный, необъемный — неосяжний.
 Неограниченный — необмежений.
 Неодиократио — не раз.
 Неодобрительный — непохвальний.
 Неожидано — несподівано, знебачка, знеацька || - пность — несподіванка || - ний — несподіваний, негаданий.
 Неопасный — безпечний.
 Неоплатный — невилатний (заліз у невилатні борги).
 Неопределенный — 1) невизначений; 2) (расплывчатый) — невразний, неясний. (Неопред. наклонение в грамм.) — діємієнник.
 Неопровержимый — см. Неоспоримый.
 Неопрятый — неохайний, (образисе) — неіпаха, задрипаний.
 Неосмотрительный — необачний, не-обережний.
 Неосновательный — 1) (без оснований) — безпідставний, неслухний; 2) (несолидный) — негрунтовний.
 Неоспоримый — незанеречний.
 Неответственный — невідповідальний.
 Неотвязный — невідчепний, уїдливи.
 Неотесанный (о человеке) — нечёмний; *книпоть (см. Грубый).
 Неотложный — невідкладний, пильний; нагальний.
 Неотразимый — непереможний.
 Неотступный — невідступний.
 Неотчуждаемый — невідбіраний, невідбірний.
 Непереводимый — неперекладний, (що не надається до перекладу (перекласти).
 Неплатеж — неплата || - тельщин — неплатник, неплатільник.
 Непобедимый — непереможний; не-оборний (необорне бажання спочинути).
 Неповоротливый — неповороткий, немоторний, вайлуватий, нестеліпа.
 Непогода — негода.
 Непогрешимый — непохибний, непомильний (непохибні висновки марксізму); непогрішний (догмат про непогрішну ірповідь папи).

Неподалеку — поблизу чого́, близько чого́.

Неподкупный — не підкупний.

Неподражаемый — незрівняний.

Неподходящий — не підхо́жий, неприла́тний.

Непозволительный — не го́жий, непристо́йний (непристо́йні жарти); неможли́вий (неможли́ва неувáжність).

Непоказной — см. Невидный.

Непоколебимый — непохи́тний, непо́рушний.

Непомерный — надмі́рний, непомі́рний.

Непоправимый — непопра́вний.

Непорядочный — неприя́дний, непу́теший.

Непосильный — надси́льний.

Непосредственный — безпосере́дний || - ино — безпосере́дне.

Непостижимый — незбаги́ений, недовідо́мий.

Неправильный — непра́вильний; неслу́шний (неслу́шні заува́ження); (ошибочный) — хи́бний.

Неправый — несправедли́вий, непра́вий.

Непредусмотренный — непередба́чений.

Непреклонный — невла́даний; (непоколебимый) — незло́бний, непохи́тний.

Непреложный — незмі́нний, непо́рушний.

Непременный — неодмі́нний || - ино — неодмі́нно, доко́пче.

Непреодолимый — необо́рний.

Непрерывно — без пере́рви (робота йшла́ без пере́рви день і ніч), не́впійно; раз-у-ра́з (грим гримів раз-у-ра́з) || - ный — безперестáнный, не́впійшний.

Неприемлемый — непри́йнятний, не́підхо́жий.

Неприкосновенный — 1) неза́йманий, недоторка́ний (недоторка́ний фонд); 2) (непричастный) — непри́чєтний.

Неприлично — неприя́тно, неподоба́, не лі́чить, не упада́є || - ный — неприя́стойний.

Непримиримый — непри́мирєний.

Непринужденность — не́вимушені́сть || - нный — не́вимушений, незнево́лений.

Непристойный — соромі́цький, безлі́чний.

Непритворный — ши́рий, неуда́ваний.

Неприятный — неприя́зний, во́рбожий.

Неприятель — во́рог || - ский — во́рбожий; (принадлежащий вр.) — во́рогів.

Неприятность — непри́ємність, при́кри́сть || - ный — непри́ємний, при́крий.

Непроглядный — безпросві́тний.

Непродолжительный — недóвгий, ко́роткий, недовгоча́сний; в н. времени — незаба́ром.

Непроизводительность — непродукти́вність || - ный — непродукти́вний; ма́рний (ма́рна тра́та часу́).

Непроизвольный — мнмові́льний, не́свідомий; (рефлекторное движение) — ві́друх.

Непромокаемый — непромока́льний; см. Непроникаемый.

Непроницаемый — непро́никли́вий; непро́пускний (водонепро́пускні пере́городи).

Непростительный — непрості́мий; см. еще Непозволительный.

Непроходимый — непро́хідний, непрола́зний; н. дурак — не́світський ду́рєнь.

Непьющий — не́питу́щий.

Неравенство — не́рівність.

Нераздельный — не́поді́льний.

Неразлучный — не́розлу́чний.

Нераспорядительный — не́розпора́дливий, не́меткий.

Нервность — не́рво́вість || - ный — не́рво́вий.

Нередко — раз-у-ра́з, ча́стєнько.

Нерешительность — не́зва́жливість, ва́ганія; быть в н. — вага́тися || - ный

— не́зва́жний, (иронично) — розга́дько.

Неряха — неохайни́к, нехло́й, нечепу́ра

|| - ряшли́вость — неохайни́сть, нехло́йство, нечепу́рність || - ряшли́вый — неохайни́й, нечепу́рний.

Несбыточный — не́збу́тний, хи́мєрний.

Несвязный — нескла́дний, недола́дний.

Несгораемый — во́гнетривки́й.

Нєсклоняемый (грам.) — не́вді́мний.

Несколько — де-кі́лька, скі́лькись.

Нескончаемый — нескі́нченний, не́пере́рбний.

Нескромный — нескро́мний.

Неслыханный — нечу́ваний.

Несменяемый — незмі́нний.

Несметно — незлі́ченно, без лі́ку, безлі́ч

|| - ный — незлі́чений, не́счислений.

Несмотря на... не зважа́ючи на...; дарма́ шо... (дарма́ шо дощ, а я піду́), ми́мо (чого́).

Несносный (неотвязный) — насти́рний, неможли́вий.

Несоблюдение — недоде́ржання, невикона́ння (штраф за невикона́ння поста́нов).

Несовершеннолетие — недолі́ття, не́повнолі́ття || - тний — недо́літок, не́повнолі́тний.

Несовершенный — 1) недоскона́лий (недоскона́лий ме́ханізм); 2) (грам. о

виде глаголов) — недоконаність (діє-слѳва).
Несовместимый — несполучий, несумісний.
Несоизмеримый — невмірний.
Несокрушимый — незломний.
Несомнениый — несумнівний, безперечний || -ино — безсумнівно, безперечно.
Несообщительный — мовчазний, огурний.
Несоответственный, несоответствующий — невідповідний || -иность — невідповідність.
Несоразмерный — перозмірний.
Несостоявшийся — нездійснений (нездійснена угода; *невідбутній (невідбу́те зібрання)).
Несостоятельный — 1) неспромбжний (неспромбжна гіпотеза); 2) невиплатний (невиплатний боргівник) || -ность — 1) неспромбжність; 2) невиплатність; 3) (незажиточность, бедность) — нестáток (чаще во мн. ч. — нестáтки) (прийшов нестáток, забрав і остáток).
Не спеша — повагом, спроквола.
Неспособный — нездатний (до чого); (без способностей) — нездібний; (бесильный что-л. сделать) — нездобльний; нева́рний.
Несправедливость — несправедливість || -вый — несправедливий.
Несравненный — недорівняний, незрівняний.
Нестерпимый — незносний, нестерпучий.
Нести,-ся — не́сти,-ся; (быстро ехать, бежать, двигаться...) — [и]мча́ти, гна́ти.
Нестроевой — 1) нешереговий, нестроєвий; 2) (о лесе) — небудівельний.
Несуразный — неподобний, недоладний; см. еще Нелепый.
Несущественный — неістотний.
Несчастье — неща́стя, лихо || -стиый — неща́сний, безталанний (безталанна дѳля).
Несметный — см. Несметный.
Нет — 1) не́ма[е] (у мене не́має грошей); 2) ні (—ти підеш? — Ні!).
Нетрезвый — нетверезий, підпийний || в и. состоянии — б́увши п'яний (-а...), на підпитку.
Нетронутый — незайманий, целочатий; (о земле) — цілийний.
Неуважение — непова́га, знева́га || -жительный — 1) неважний (неважні причини); 2) зневажливий (зневажливе повблження).
Неувядаемый (образно) — неври́ущий, незабу́тний (неври́уща сла́ва).

Неугомонный — неваго́мний, безуга́вний.
Неудача — нева́да (сьогдні мені в моїй справі нева́да); (в общем значении — несчастн. судьба) — негала́в, нево́ля || -чник — негала́вник, нева́дець, нева́ха || -чный — нева́лий.
Неудержимый — нева́пний; нестри́мний (нева́пний потік часу; нестри́мне революційне підйсе́ння).
Неудобный — незру́чний || -ство — незру́чність.
Неудовлетворительный — недовста́тний.
Неужели — хіба́, нева́же; (как недоверчиво - восклицат. самостоятельное слово) — таке! (— Я сьогдні літа́в аеропла́ном! — Таке!).
Неуклонный — непохібний, неухі́льний; к неуклонному исполнению — до непохібного викона́ння.
Неуклюжий — незгра́бний, невако́вирний.
Неукоснительный — см. Неуклонный и Незамедлительный.
Неукротимый — неваго́мний (слабее, чем русск. слово).
Неуловимый — 1) нева́пний (губрб́шук патра́пав на слі́д цього́ нева́пного зло́дія); 2) (едва заметный, слышимый, осязаемый...) — неочутний, ледви чу́тний, ледви помі́тний.
Неумение — нева́пня, нева́лість || -лый — нева́лий, недовста́тний; неумело де́лать — парта́чити (отсюда неумелый, как существ., — парта́ч).
Неуместный — недорече́ний, недоладний || -но — не до ладу́, не до рече́.
Неумолимый — нева́гапний.
Неумышленно — нева́мисне, без на́міру || -ный — нева́мисний.
Неуплата — нева́плата.
Неурожай — нева́рожа́й, недорі́д.
Неурочный — нева́значений; недовво́лений (за недовво́леною до́бю по́люва́в); нева́дований (прийшов під несподі́вану по́ру).
Неурядица — нева́д, безва́ддя, нева́рядок.
Неуспевающий — нева́ста́лий.
Неуспех — нева́спіх, нева́спіх.
Неусыпный — нева́спі́щий.
Неустанный — безпереста́нний.
Неустойка — недовдо́ржка.
Неустойчивый — нева́ста́лий, нева́ста́пкий.
Неустранный — нева́спілий, нева́спілий.
Неуступчивый — нева́дтливий; нева́спікуватий, завзя́тий.
Неутешный — нева́рожа́ний.
Неутолимый — нева́спітний, нева́спітний.

Неутомимый—невтомний.
 Неуч—неук.
 Неузвнмий—невразливий, невразний.
 Нефть—нафта || - тяной — нафтовий ||
 - промышленник — нафтопромисл-
 вець || - тяная вышка—нафтова вышка.
 Нехороший — поганый, кепський, не-
 добрий.
 Нехотя—пехотя, нехотячи.
 Нечаянно—исподівано, ненароком.
 Нечистота — нечисть, бруд || - стый —
 нечистий; нечист на руку — халкий.
 Нечто—щось.
 Неявка—неприбуття, неявка.
 Ни—ні, ані (ані я, ані він не прийшли);
 кто бы ни..., что бы ни... — будь-
 хто, хоч хто, будь-що, хоч що (хоч що
 говорити, а зведе, на одні); ни гугу—
 ані телень, ані мур-мур.
 Нибудь—см. Кто-нибудь, Что-нибудь,
 Где-нибудь и т. д.
 Нива—нива, лан; (вспаханная)—рілля.
 Нивелировать—нівелювати.
 Нигде—ніде.
 Нижеозначенный—нижчезазначений,
 зазначений далі || - підписавшийся—
 що підписався тут (далі), нижчепід-
 писаний || - приведенный — нижче-
 наведений, наведений далі || - сказан-
 ный — нижчезазначений, зазначений
 далі || - следующий—наступний, по-
 дальший || - упомянутый — нижче-
 згаданий, згаданий далі.
 Нижний—нижній; долішній (долішній
 біг Дніпра); спідній (спідня сорбчка).
 Низ—низ, спід, пбду (зі спбду е рўчка),
 діл, дблу (до-дблу вєрби гне високі)
 || - ина—низній, низькоділ, діл || - кий
 — 1) низький; 2) ганєбний (ганєбний
 учїнок), підлий, низький (підлий ха-
 ра́ктер); и. голос—товстий, низький
 гблос; и. цена — малá ціна || - мен-
 ность — низькоділ || - менный —
 1) (геогр.)—низинний; 2) см. Низкий
 2) || - ость—підлбта, паску́дство.
 Низвергать—повалювати || - ржение—
 повалення.
 Низводить—звдїти.
 Низкопоклонный—шапковїтий, лаке-
 юватий || - иничать — гнїти спїну,
 шапкувати, підстилатися, бити чолом.
 Низкопробный—низькопробний.
 Низлагать—скидати, повалювати || - ло-
 женне—скїнення, повалення.
 Никак—1) ніяк; 2) (кажется)—либонь
 || - ой—ніякий; (ни один)—жбдний.
 Никогда—ніколи.
 Никто—ніхтб.
 Никуда — 1) нікуди; 2) (ни к чему)—
 нікуди, нідочбго, нінашо.

Нисколько—ані трбхи.
 Нисходящий—сходовий, (об питонации)
 —спадний.
 Нитка—нітка || - точный—нитковий.
 Нить — см. Нитка; красной нитью
 проходит в рассказе...—червоною
 смўгою...
 Ничком—ниць.
 Ничто—ніщб; нічбго; абсолютно ин-
 чего—нічогісїнько; ничего (=пускай,
 все равно)—дарма, байдуже; обра-
 тить в ничто — обернїти в нівець
 || - жество—нікчємїсть, нікчємїнця
 || - жиый—нікчємний; (только об осо-
 бах) — хїрний; сделаться ничтож-
 ным—нікчємїти.
 Ничуть—аж ніяк.
 Ничья (в игре)—нічий, рбзигри.
 Нищий—(как прилагат.)—см. Бедный;
 (как существ.)—старець, жебрак ||
 - енський — старчачий, жебрацький,
 злидєнний, мїзєрний || - енствовать
 — старцювати, жебрати || - ета—убб-
 гїсть, злидні, злидарство; мїзєрія
 („Мїзєрія філософї“).
 Но—та, а, алє.
 Новичок—новак.
 Новобраец — новобранець, рекрут ||
 - брачный — повоженець (мн. ч. —
 новожєнці), молодїй || - введение—
 нововведення, новїна || - лунне—мо-
 лодїк, новїй мїсяць || - рожденный
 —новонарджєний.
 Новость—новїна || - вый—новїй.
 Нога—нога; жить на широкую ногу
 —широко жити, жити на всю гўбу;
 подняться на ноги (переносно)—
 стати на станў.
 Ноготь—ніготь.
 Нож — ніж (ножа) || - ницы — ножиці
 || - ны—пїхви.
 Ножной—ножайий.
 Ноздря, ноздрн—ніздря, нїздрї (род
 множ.—ніздер); (у быков, лошадей)
 —храп || - реватый — нїздрюватий,
 дїркуватий.
 Ноль—нуль, зєро.
 Номер—числб, нбмер, (в гостинице)—
 нбмер || - ной, ант—номерний.
 Нора—нора.
 Нормировать — нормувати || - вка—
 пормування.
 Нос—ніс; драть и.—кїрпу гнїти; и.
 получить — облїзня пїйма́ти; гово-
 рит в и.—гунявїти || - овой—носо-
 вїй; и. платок—носочкбк || - атый—
 носїй, носатий.
 Носилки—ноші || - льщик—носїльиик,
 носїй, ія. || - ситель—носїтель.
 Носка — носїня, нбшення || - кий —

1) (об одежде) — кріпкий, міцний;
2) (о птицах) — несущий (несуща кўрка).
Носок — с(ш)карпётка, (сапога) — перёд, (чайника) — нёсик.
Нотариус — нотар (род. п. — ря) || - ри-
альний — нотаріальний, нотарний.
Ночь — ніч || - чевать — почувати ||
- члежний — нічліжний || - чной —
нічній || - члег — нічліг, поночівля.
Ночник (для освещения) — каганець.
Ноша — нёша.
Ноябрь — листопад.
Прав — 1) (характер) — удача, ібров,
натўра; 2) (обычай) — звичай; наде-
ние ираров — занёпад моральности
|| - иться — подбратися, до сподоби,
до вподоби бўти || - ствениость —
моральність || - ствениый — мораль-
ний; (примерной нравствен.) — добро-
звичайливий.
Ну — 1) (подбадривающее) — а ну, кё
лишень, нўмо, нум; 2) (ну, я и по-
шел) — отбж я й пішбв.
Нужда — 1) (потребность) — пдгрёба;

2) (бедность) — злідні, нестаток || - ться
(в чем-л.) — потрібувати (чогó); (тер-
петь нужду) — терпіти злідні, не-
статок; бідувати || - ждающийся — не-
спроможний, (в чем) — що потрібує.
Нужник — відхідник.
Нужно — трёба, потрібно, слід || - ный
— потрібний; очей нужное дело —
пільна справа.
Нутро (всем своим нутром) — сёрцем;
нутряной — інтуїтвний.
Ныне — нїні, тепёр || - ший — нїніший,
теперішій.
Нырять (нырнуть) — ринати, (пори-
нўти, пірнўти).
Ныть — 1) (болеть) — скеміти, ніти;
2) ніти, скімлити, скїглїти || - тье —
скїглїння.
Нюхать — нюхати; (и. воздух — о жи-
вотном) — нюшити (собака нюшить
|| - тельный — нюхальний, до ню-
хання).
Няньчиться — няньчитися; пестувати
(когó).

О

О, об, обо — 1) (для обозначен. пред-
мета, о котором идет речь) — про, за
(за вóвка помóвка...); (для об. предм.,
на который направлено действие или
с ним связано) — об, на (об камінь
розбївся; обїпрїся на мёпе).
Оба (ж. р. — обе) — обїдва, (ж. р.) —
обїдві; (о мужчине и женщине вме-
сте) — оббе, (уменьш.) — обїйко.
Обагрить (кровью) — покривавити ||
- ся — покривавитися.
Обалдеть — отетерїти.
Обанкротиться — збашкрутувати.
Обаяние — чари, чарівнийчїй уплїв ||
- ятельный — чарівнийчїй, зваблївнїй.
Обвал — завала, обвалення || - ивать, -ся
(обвалить, -ся) — обвалювати, -ся, за-
валювати, -ся.
Обвенчаться — перевїнчатися.
Обвес — педóважка || - вешивать — об-
важувати, педóважувати.
Обветшать — зістарїтїся, зносітїся.
Обвивать — повївати.
Обвинение — обвїнувачення; (только
как процесс) — вїнувачення || - нитель,
--обвїнїтель, звїнуваччик || - нитель-
ный — звїнувальний; об-ный акт —
звїнувальний акт || - няемый — звїну-
ваченнїй || - нять — вїнуватїти, вїнувати;
(приносить жалобу) — оскаржувати.
Обворожительный — завороблївнїй,
чарівнїй.

Обыкать — приатўрїюватися, обвту-
ватися.
Обгонять — переганати, впереджати.
Обделка — обрбкка; (проц.) — обрблю-
вання || - лывать — обрблювати, об-
робляти.
Обдирать — обдирати, (сов. в.) — обдёрти,
здрїрати; лупїти; об-ать шкуру (с ту-
ши) — бїлувати || - тельство — здїрство.
Обдумывать — обмірковувати, розмір-
ковувати, розважати, зважувати.
Обед — обїд || - дать — обїдати || - ден-
ный — обїднїй; (в обеденное время)
— в обїд; (после, до обеда) — після,
до обїд.
Об'едать, -ся — об'їдати, -ся || - дки —
недбїдки, з'їдьки.
Об'единение — об'їдїання || - иять, -ся
— об'їдувати, -ся.
Обеднеть — збїднїти, зубжїти, при-
бїднїти.
Обезвреживать — знешкóджувати,
унешкóджувати.
Об'езд — об'їзд || - чик — об'їзднїй.
Обездолить — понедбїти.
Об'езжать, об'ехать — об'їздїти, об'-
їхати.
Об'езжать, об'езживать — 1) вїж-
джати (лошадей); 2) (кругом) — об'-
їздїти.
Обезлесенне — збавлення лїсу, вї-
лїсення.

Обезлюдеть — обезлюдіти, вилюдніти
 || - дить — вилюднити.
 Обезобразивать — нівечити вигляд;
 зогіджувати (обличчя зогіджене
 злістю).
 Обезопасить — забезпечити.
 Обезоруживать — обеззбрювати, уне-
 збрювати.
 Обезуметь — зави́снити, сказітися.
 Обезьяна — ма́впа || - нничать — мав-
 пувати.
 Об'єкт — об'єкт, предмет (предмет його
 спостережень) || - ивний — об'єктивний.
 Об'єм — обсяг, обмір || - истый — вели-
 кий на обсяг, чималий.
 Оберегать — берегти, нильнувати.
 Обертка — обгортка || - тывать — об-
 гортати.
 Обескуражить — збавити духу, зба-
 внти відваги (оці нещастя зовсім
 збавили йому́ духу); (озадачить) —
 збїти з пантелику (на такє повод-
 ження він не сподівався, і це збїло
 його з пантелику).
 Обеспечение — забезпечення (соці-
 яльне забезпечення) || - чивать — за-
 безпечувати.
 Обессилеть — знесилитися, висилитися,
 знемогтіся (за два тижні хвороби
 знемігся, став сам не свій) || - ливать
 — знесилювати, висиляти.
 Обесславить — знеславити, увести в
 неславу.
 Обесценивать — знецінювати.
 Обесчестить — [з]ганьбіти, знеславити.
 Обет — обіт, іту, обрік, обку; давать об.
 — зарікати́ся.
 Обещание — обітниця, обіцянка || - щать
 — обіцяти.
 Обжаловать — оскаржити || - вание —
 оскарження.
 Обжигание — випалювання || - гать —
 випалювати (випалювати цеглу),
 о[б]палювати || - гаться — (о кирпиче)
 — випалюватися; о[б]пика́тися (опікся
 гарячим молоком).
 Обжора — несія́жера.
 Обзаведение — см. Приобретение.
 Обзор — бгляд.
 Обида — кривда, покривдження, ураза
 || - дный — уразливий, кривдий ||
 - дчивый — образливий || - дчик —
 кривдник, напасник || - деть — скрив-
 дити; образити (оскорбить), ура́зїти
 || - деться — образїтися, ура́зїтися.
 Обилие — (множество, избыток) — сила,
 надмір; (богатство, довольство) — до-
 статок, рзкіш; (об. плодов или ли-
 стьев) — ряснота || - льный — багатий,
 го́йний (на щоб); рясний.

Обицьяки: говорить об. — говорити
 манівцями, позагорідно.
 Обирательство — здїрство || - рать
 (обобратить) — обдирати (обдєрти).
 Обитать — жити, пробувати || - аемый
 — засєлений || - атель — см. Житель.
 Обиход — ужїток, обихідка; для до-
 машиного об. — для хатнього вжїтку
 || - иый — звичайний, усякдєнний.
 Обкладывать (обложить) — обкладати
 (обкласти).
 Обкрадывать — обкрадати.
 Облава — облав (род п. — облаву.
 муж. р.).
 Облагать — обкладати; об. налогом —
 оподатковувати; см. еще Обклады-
 вать.
 Облагодетельствовать — добродїство
 зробити (кому́).
 Облагораживать — ушляхєтнювати,
 ублагорбджувати, (сов. в.) — ублаго-
 рбдити).
 Обладать — мати (кислород обладает
 свойством... — кисень має силу, вла-
 стївість...); розпоряджати, посїдати
 (що) || - датель — см. Собственник.
 Облако — хмара; витать в обл. (= фан-
 тазировать) — захбдити в хмару.
 Область — 1) край, країна; 2) поле, га-
 лузь, царина (поле діяльності; на
 полі народньої освїти; в царинї су-
 спільнозїавства) || - тной — крайовїй.
 Облачный — хмарний (хмарний день).
 Облегчать — полєгшувати, улєгшувати
 || - чение — полєгкїсть; (льгота) —
 пільга.
 Обливать — зливати.
 Облигация — облігация.
 Облик — вигляд, стать, -ти (ж. р.), по-
 стать, постава.
 Обличать — викривати, виявляти; обл.
 в измене, незнании... — викривати
 зрадництво, незнання... || - читель-
 ный — осудний.
 Обложение — обкладання; обл. на-
 логами — оподаткування.
 Обложка — обкладника, обгортка.
 Облокачиваться — спиратися.
 Обломок — уламок, окрушина.
 Обман — обмана, ошуканство; (притвор-
 ство) — облуда; (заблуждение) — омана;
 обм. зрения, чувства — омана збру...
 || - ный — обманний, облудний ||
 - ывать — дурїти, обдурювати, ошү-
 кувати || - ываются — оманюванєся,
 омилятєся || - чивый — облудний
 || - щик — обманник, дурїсвіт.
 Обмелеть — помілішати, поміліти.
 Обмен — вїміи, обміи || - ивать — ви-
 мїнювати, обмінювати.

- Обмеривать — 1) виміряти (виміряти площину квадрату); 2) недомірювати, обмірювати (крамар недомірює покупцеві).
- Обмолачивать — обмолочувати.
- Обмолвиться — 1) помилитися [на слові]; 2) (проболтаться) — прохопитися || - вка — помилка [на слові].
- Обморок — зомління, знепритомнення; падать в обморок — зомлівати, зомліти, знепритомнювати.
- Обнадеживать — подавати надію (пащо), забезпечати; (уверять, сулить) — упевняти.
- Обнажать — загблювати; об-ать оружье — братися до зброя; об-ать голову — злімати шапку, (выраз.) — шапки геть.
- Обнародование — оголошення || - вать — оголосити.
- Обнаружение — викриття, виявлення || - живать — виявляти, винести на явність.
- Обнимать (обнять) — 1) обіймати, обійняти; 2) розуміти (марксизм розуміє всі галузі людського знання).
- Обнищать — зубожіти, па злідні зійти, збідіти.
- Обновлять, -ся — поновляти, -ся || - ленне — поновлення, понова.
- Обобщать — узагальнювати || - щенне — узагальнення.
- Обогащать — збагачувати || - щаться — збагачуватися, (сов. в.) — збагатіти || - щенне — збагачення, (процесс) — збагачування.
- Обоготворять — обожувати.
- Обогревать — оґрівати, зогрівати.
- Обод — обід, боду, (собира.) — обіддя || - ок — обідець.
- Ободрение — заохота, додання духу || - рять — заохочувати, додавати духу, підіймати духа.
- Обожать — божествити; (сильно любить кого-л.) — любити, кохати рівне; (очень любить что-л.) — (дуже) полюбляти; обожаемый — улюблений || - жествлять — обожувати.
- Обоз — 1) вівка (назустріч їхала дві вівки селянських возів); 2) обоз (послали його до військового обозу) || - ный — обозний.
- Обознаться — помилково признавати, помилитися.
- Обозначать — визначати, означати || - ченне — визнака, визначення, ознака, означення, (проц.) — означування.
- Обозревать — оглядати, озирати || - рение — огляд, перегляд (політичний огляд за тиждень).
- Обои — шпалери, тапети || - бойщик — обивач.
- Обойма (для пуль) — обійма.
- Оболочка — оболочка, оболочка, тулубець; (кожица) — облудка.
- Обольститель — перелесник, баламут || - ный — зваблівий, ваблівий.
- Обольщать — зводити, зваблювати || - щенне — зведення, зваба.
- Обоняние — нюх || - нять — нюхати, чути (носом) || - нятельный — нюховий.
- Оборачивать, -ся — обертати, -ся.
- Оборванец — обідранець, обшарпанець, лахман, гольтіпак.
- Оборонитель — оборонець || - ный — оборонний, оборончий || - на — оборона.
- Оборот — 1) обіг (обіг гробшей); 2) оборот (оборот рахунку, підприємства); см. на обороте — див. на другому боці || - ливый — спритний || - ный — 1) обігвий; 2) оборотний; 3) см. Обратный.
- Оборудование — устаткування, обладнання, устаткування || - вать — обладнувати, устатковувати, (сов. в.) — обладувати, устаткувати.
- Обоснование — уґрунтування || - вывать — уґрунтувати, (сов. в.) — уґрунтувати.
- Обособление — відокремлення || - лять, -ся — відокремлювати, -ся.
- Обострить, -ся — загострити, -ся.
- Обоюдный — обопільний.
- Обоюдоострый — двусічний.
- Обрабатывать (землю) — робити, управляти (землю); обробляти, оброблювати (рілля); (напр., материал) — опрацьовувати || - ботка — обробіток, оброблення, оброблювання (рілля, ґрунту); опрацювання (матеріалу) || - батывающая промышленность — обробна індустрія.
- Образ — 1) образ, вигляд, постать (образ його немов стоїть перед очима; він мав нелюдський вигляд); 2) спосіб, побит, чин (яким-би то побитом гробшей здобути); таким образом — таким чином, рббом; образ мысли — напямок думок; образ правления — державний лад; равным образом — зарівно, рівно-ж || - ец — взір, бру, зразок || - ность — образність || - ный — образний || - цовый — зразковий, взірцевий || - чик — см. Образец.
- Образование — 1) утворення, сформовання, (процесс) — творення, формування (утворення землі і корі); 2) освіта (відділ освіти) || - ванный —

- 1) утворений, сформованих; 2) освічений (людина була й освічена) || - вывать—1) утворювати, формувати; образується складка—набігаче брїжа; 2) (давати образование, обучать)—освічувати.
- Образумить—папоумляти, навчати на рбзум || - ся — стямитися, прийти до глўзду, прийти в рбзум.
- Обратно — пазад, навспак || - ный — зворотній (закон зворотної силн не має); обратно-пропорциональ-ный — зворотно - пропорциональ-ный; обратное действие (о законе) — зворотня сила.
- Обращать,-ся (обратить,-ся — 1) см. Оборачиваться; 2)-ся (во что) — обертатися (на щб), переходити (у щб), поміатися (чим); (только о живых существах) — перекинутися (чим); 3) (о деньгах, средствах, крови) — обігати; обращать внимание — звертати увагу; обращаться (к кому) — звертатися (до кбго), (по делу обр.) — удаватися (до кбго); обратить в ничто — повернути в нівець; обращать в бегство — пускати в рбзтіч, гоийти; обр-ться в бегство — кінутися тікати; обратиться в пар — узятися парю; обращаться (с кем) — повбдитися; обращаться пренебрежительно — поневірати (ким) || - щение — обертання (землі довкола сбиця); (переход во что) — обертання, перрхід, - ходу (у що); (к кому) — звертання (до кбго); (с кем) — повбдження; (о крови, средствах, деньгах) — обіг,-бігу.
- Обрез — 1) переріз, зрізок; 2) (книги) — край, руб; в обрез — намаль, без лішку; саме враз || - ать — обрізати, обтніати || - ок — обрізок.
- Обременение — обтяження || - ный — обтяжений || - ительный — обтяжливый, сутужний || - нять — обтяжати.
- Оброк — чинш || - рочный — чиншовий.
- Обрастание — обростання || - тать — обростати.
- Обрубок — оцупок; цурпалок.
- Обругать — виляяти, наляяти.
- Обрусить — *зросійшити, зрусифікувати || - тель — русифікатор || - тель-ный — русифікаторський.
- Обруч — обруч.
- Обручение — заручини.
- Обрушивать,-ся — 1) завалювати,-ся, повалити,-ся (старя будівля завалилася); 2) (нападать) — нападатися, напосідати (на кбго) (напався з лайкам на мене).
- Обрыв — круча, пробалля, ўрвище || - истый — крутий, спадистий || - ок — уривок.
- Обрюзглый — брезкий, брезклий || - гнуть — набрзкнути.
- Обряд — обряд, чин || - ный — обрядовий.
- Обсемять,-ся — обсівати,-ся.
- Обсервационный — обсерваційний; (воен.) — чатовий.
- Обскабливать — обскромаджувати.
- Обстаивать — обставати (за ким), стояти (за кбго), боронити (кбго, що).
- Обстановка — обстаива; (об окружающем быте или строе) — отбчення.
- Обстоятельный — докладний, ґрунтівний (докладна доповідь; ґрунтівна рбзвідка) || - льство — обстаива, обстава; по независящим об. — з незалежних причин.
- Обсуждать — обмірковувати; (на собрании) — обговорювати || - ждение — обмір[бв]-ування, обговорювання, обговорення.
- Обувь — узуття || - вать,-ся — узувати,-ся, назувати.
- Обугливать — обпалювати (на вугіль) || - ся — братися вуглем.
- Обуза — тяготя; (образн.) — глоба.
- Обуздание — вгамування || - дывать — вгамбувати, приборкувати, утихомірювати.
- Обуревать — збурювати (вітри збурють море; прїстрасті його збурюють), схвилювати.
- Обусловливать — обумблювати, заумблювати || - ся — обумблюватися, заумблюватися (чим); бути залежним (від чбго).
- Обух — обух, надовбень.
- Обучать — навчати || - ся (чему) — навчатися (чогб) || - чить — навчати || - читься — навчати || - чение — навчання; отдасть в об. — віддати в науку.
- Обуять — охопити, огорнути, поняти (поняв його гнів).
- Обхват — обіймище, обмах (такі дуби, що кожен по півтора обіймища) || - ывать — о(б)хбплювати.
- Обход — обхід, ходу; в обход закона — оминаючи закбн || - ить — обхбдити, мніати; закон обх. — о[б]мніати закбн || - ительный — привітний || - ной — обхідний.
- Обхождение — повбдження (з ким).
- Обшелушить — облўшити; (зерно в мельнице) — обшеретувати.
- Обшивка — обшивка; (процесс работы) — обшивання.

- Обширный—просторный, обширный.
 Обшлаг—чохла, карваш.
 Общегосударственный—загальнодержавний || - доступный—загальноприступний || - житие—спільне помешкання, інтернат || - народный—цілонародний || - ние—спілкування; зноссни; иметь общение—мати зноссни, спільне (з ким), спілкувати || - обязательный—загальнообов'язковий || - полезный—загальнокорисний || - принятый—загальновизнаний, загальноновжіваний || - распространенный—загальнопоширений || - употребительный—загальноновжіваний.
 Общественник—1) (общ. работник, деятель)—громадський робітник, діяч; агроном- общественник—агронбм-громадбець; 2) (ученый социолог)—суспільник, суспільнознавець || - иность—громадськість (Радянська громадськість) || - нный—1) (социальный)—суспільний (суспільний лад); 2) (публичный)—громадський (громадська бібліотека).
 Общество—1) (термин социологич.)—суспільство (первісне суспільство); 2) (активный слой общества)—громадянство; 3) товариство (споживче, акційне товариство); сельское общ. (=община)—громада.
 Общий—1) загальний (загальні збори); 2) спільний (у нас із ним спільні інтереси), сукупний (сукупна праця); 3) гуртовий (гуртовий віторг).
 Община—громада || - иный—громадський.
 Обязательный—товариський; привітний.
 Общность—спільність.
 Обыватель—обиватель.
 Обыгрывать—об(і)гравати, (сов. в.)—обіграти.
 Обыденный—щоденний, повсякденний; звичайнісінький.
 Обыкновение—звичка, звичай, наліга; по своему об.—своім звичаєм; сверх об.—над звичай, проти звички || - венный—звичайний.
 Обыск—трус; производит обыск—трусіти, чинити трус || - ивать—обшукувати; трусити.
 Обычай—звичай; быть в обычае—повестися; по обычаю—за звичаєм || - ный—звичайний; звичаєвий (звичаєве право).
 Объявление—об'ява, оголошення || - лять—об'являти, оголошувати.
 Обязанность—обов'язок; вменить в об.—поставити за обов'язок; счн-
 тать об-ю—мати (уважати) за обов'язок || - иный—обов'язаний, повинний.
 Обязательный—обов'язковий || - тельственный—обов'язний || - тельство—зобов'язання.
 Обязывать—зобов'язувати, покладати обов'язок (на кого).
 Объяснение—пояснення; (истолкование)—з'ясування || - ительный—об'ясн. записка—(писане) пояснення; об'яснит. примечания, заметки...—примітки, нотатки на пояснення || - иять—пояснювати; з'ясовувати || - ияться—1) з'ясовуватися (усе з'ясувалося дуже просто); 2) висловлюватися (висловлюйся зрозуміліше!); 3) говорити (вони говорили французькою мовою); 3) (столковаться)—порбдумітнся.
 Объятие—обійми (мн. ч.—обіймів).
 Овал—овал || - льный—овальний, закруглий.
 Овдоветь—повдовіти.
 Овес—овес (род. п.—вівса); овсяный—вівсяний.
 Овечий—овечий.
 Овин—клубя.
 Овладеть—опанувати (когб, що; ким, чим); посідати (когб, що), заволодівати; мною тоска овладела—менé туга посіла; овладеть собою—перемогтіся.
 Овод—гедзь.
 Овощ—овоч; горбднна (собирает.) || - ной—овочевий, горбднний.
 Овраг—яр; (поросший лесом)—байрак; (степной)—балка.
 Овца—вівця (р. п. множ. ч.—овець).
 Овцевод—вівчарник || - ство—вівчарство.
 Овчина—смух, смушок || - нник—чинбар, кушнір.
 Огарок—недбгарок.
 Оглавление—бглав, зміст.
 Огласка—оголбска, рбзголос; получить огласку—стати загально відомим.
 Оглашать—1) оголошувати; 2) лунати, розлягатися, розтинатися (луна розлягається в лісі = эхо оглашает лес).
 Оглобля—голббля.
 Оглухнуть—оглухнути; (о мног.)—поглухнути.
 Оглушать—оглушати; (ударом)—приголбмшувати || - ительный—приглушний, оглушливий.
 Оглядывать,-ся—оглядати,-ся, озирати,-ся.

Огнедышащий — вогневий (вогнева́ горá).
 Огненный — вогняний, вогнепний.
 Огнестойкий — вогнетривкий || - стрелъ-ный — вогнепáльный || - упорный — см. Огнестойкий || - тушитель — гаситель.
 Огниво — кресáло.
 Оговаривать — 1) обмовляти, ославляти; 2) (наперед обуславливать) — застерігати.
 Оговор — обмова, наклеп || - ка — 1) помилка (у вимові); 2) (наперед обусловленное) — застерєження.
 Огонь — вогонь; беглый огонь — шпаркий вогонь; открыть огонь — ударити вогнем; перекрестный огонь — перехрєсний вогонь.
 Огород — горбд || - ник — горбдник || - иничество — горбдництво || - ный — горбдний.
 Огорчать — засмучувати, жалю, туги завдавати; (неприятное сделать) — прикрості чинити || - ся — засмучуватися, у смúток, тугу вдаватися || - ченне — засмучення, жаль, прикрість, гризбта.
 Ограбить — пограбувати || - ленне — пограбування, грабунок.
 Ограда — горбжа, огорбжа; (из хворосту, плетеной) — тин, пліт; (дощаная) — паркан; (решетчатая) — штахєти.
 Ограждать, -ся — 1) огорбжувати, -ся; 2) (заступаться, защищать, отстаивать) — захищати, боронити, -ся || - де-ние — 1) (процесс) — огорбжування, городіння; см. Ограда; 2) захист, обороба.
 Ограничение — обмеження || - ченность — обмеженість || - ченный — 1) обмежений; 2) (об умствен. способн.) — дрібноголовий, недоумкуватий || - чивать — обмежувати || - ничительный — обмежний.
 Огромный — величезний, величєнный.
 Огрубевать — грубішати, загрузівати; (о коже) — шкарубнути, кацубіти || - бенне — огрубіння.
 Огрызок — недбгризок.
 Огулом — огулом, загалом;
 Огурець — огірбк || - ечный — огірбк-вий.
 Одаренный — кебетливий, кебетний.
 Одевать, -ся — удягати, -ся, одягати, -ся, зодягати, -ся, убирати, -ся.
 Одежда (одежа) — одєжа, бдиж, -іжі (ж. р.), [з]бдяг.
 Одеревенеть — о(з)дерев'яніти, одере-віти, одубіти, зацупіти || - нелость — здерев'янілість.

Одержимый — 1) (сумасшедш.) — бисну-ватий, божевільний; 2) одержимый болезнью, страхом... — поиятий, — перєнятий, охоблений..
 Одеяло — ковдра; стеганное о. — шти-ховаиа ковдра.
 Один — один; ни один — жбден, жбд-ний; один-на-один — сам-на-сам.
 Одинаковый — одинаковий || - окий — самітний || - очество — самітність, са-мотá || очка — одинак, (кустар — оди-нак); поодинокке — по-одинці || - очный — поодинокий; од. заклю-чение — окрєме ув'язнення.
 Одичать — здичавіти || - вший — здича-вілий.
 Однажды — раз, одного разу.
 Однако — одначе, однак, протє.
 Однобортный — однорядний || - вре-менный — одночасний, рівночасний || - значащий — однозначний || - знач-ный (математич.) — одноцифровий || - коленчатый (ботанич.) — одноколін-частий || - конный — однокінний || - кратный — одноразбвий || - лепе-стковый (бот.) — однопелюсткбвий || - летный — однорічний, одиолітний || - образие — одиоманітність || - об-разный — одиоманітний || - родный — 1) однорідний; 2) (из однород. мате-риала) — одноцильний || - сложный — одпоскладбвий || - сторонний — одно-бічний || - цветный — однобарвний; одноклірний; одиомастий || - этаж-ный — одиоверхбвий.
 Одобрение — (хороший отзыв) — по-хвала; (признание) — ухвала || - ри-тельный — похвальный; ухвальный; одобрительный отзыв — похвальне зданія || - рять — похваляти; ухваляти.
 Одолевать — перемагати, змагати; (сов. в.) — подолати, здоліти.
 Одолжать (одолжить) — 1) (кого чем) — позичати (кому що), спосуджати, (спосудити) (кого й кому), побор-гувати || - ся — 1) (брать взаймы) — по-зичати, спосуджуватися (у кого чого), запозичатися; 2) (привимать услуги) — ласки позичати, людськбї мйлости брати, принуждатися (не стану я в людях принуждатися) || - женне — ласка, мйлість, лости, послуга; сде-лайте одолжение — зробіть ласку, будь-ласка.
 Одряхлеть — зістарітися.
 Одуванчик — кульбаба.
 Одуматься — о(роз)думатися, схамену-тися.
 Одурачивать — дурити || - ченный — задурений.

- Одурь—бдур,-ра (м. р.), дурість || - ре-
ине — одуріння || - реть — одуріти,
здуріти; (от неожиданности)—отетє-
ріти || - рять—дурманити, туманити;
запаморочувати (релігія запаморочує
свідомість...).
- Одутлый—одутлявий, набрєсклий.
Одушевленный—1) (к. чувством)—під-
ісеєний (чимсь); 2) (грам.)—живий.
Одышка—дїхавиця.
Ожог—бпїк,-пєку; опєчене (місце).
Ожерелье—намисто, кольє.
Ожесточать,-ся—озвіряти,-ся, розлю-
чувати,-ся (розлютіти,-ся); ожесто-
чений бой—запєклий бій.
Оживленный—жвāvий (точилася жва-
ва розмōва).
Ожидание—1) (процесс)—чеканія,
очікування, жданія; 2) (надежды)—
сподіванія, сподіванки || - дать—
1) ждати, дождати, чекати (на кого),
очікувати; 2) сподіватися.
Озаботиться—подбати (чим).
Озадачить—здивувати.
Оздоровливать—оздоровляти || - здо-
ровление—оздоровлення.
Озеро—бзеро || - рный—озєрний, озе-
рвий.
Озимь—озимнā || - мый—озімий.
Озоблять—розлютєвувати, зліти;
(сов. в.)—розлютувати, узліти || - бле-
ние—лютість,-тости, розлючення.
Ознакомливать,-ся—ознайбмлювати,-
ся.
Ознаменование—в ознаменованіє
—на знак, щоб відзначити || - вать—
відзначити.
Означать—означати; означенный—
зазначенний.
Озноб—дриж.
Озорник—бешкетник || - рничать—
бешкетувати || - рство—бешкет, бала-
мўтство.
Оказание—поданія (поданія медичної
допомоги) || - зывает—подавати (по-
давати допомогу); оказывать со-
действие—допомагати, сприяти;
ок-ть доверие—давати віру; ок-ть
сопротивление—стати опбром; ок-ть
честь—віддати честь, зробити честь;
ок-ть снисхождение—покласти мй-
лість (на кого).
Окаймлять—облямбувати.
Окаменелость—скам'янілість || - не-
лый—скам'янілий || - неть—скам'яніти.
Оканчивать,-ся—кінчати,-ся, закінчу-
вати,-ся.
Окармливать—обгодбувати.
Окарнать—обчикрїжити; (крылья)—
прибєркати.
- Океан—океан || - ический—океанічний
|| - ский—океанський.
Окисел—бкис || - сление—окіснення
|| - слять—окіснювати, окисляти ||
- сляться—окіснюватися, окисати ||
- сь—бкис (род. п.—бкису, муж. р.).
Оккупация—окупация || - ционный—
окупаційний.
Оклад—платія, оклад || - ной—оклад-
ний, податковий.
Оклеветать—оббрєхати, (несов. в.)—
оббріхувати, оклеветати.
Окликнуть—(позвать кого)—гукути.
Оки—вікіб.
Оковы—кайдани, пўта.
Оковывать—о[б]кєвувати; окован-
ный—окўтий.
Околица—окблиця.
Около—1) (вокруг)—навкбло, округі;
2) (возле)—кбло, біля, край; 3) кбло,
трєхи не (кбло трєтьої годїни; трєхи
не шість рублів).
Околоток—(окрестн.)—окблиці, (боль-
ница)—військєва лікарня.
Окольный—околішний, окольные
пути—манівці.
Окопный—вікєнний, вікєнєшний; ок.
стекло—шібка; ок. косяк—лўтка.
Окончание—закінчення || - чательный
—остатєчний.
Окоп—шанєць,-иця, окїп,-кєпу.
Окорок—бкїст (бкєсту); (ветчина)—
шінка.
Окостенеть—задубіти, окостеніти.
Окоченеть—закляк[ну]ти; задубіти
|| - иелость—заклякїсть, задубїлість.
Окраина—окраїна, бкрай; (города)—
край, окблиця.
Окраска—забєрвлення, бєрва; за-
щитная о-ка—захиснā бєрва || - ра-
шивать—забєрвлювати; ок-ть в
красный цвет, зеленый...—черво-
ніти, зеленіти; фарбувати.
Окрепнуть—змїцїти, подўжчати.
Окрестность—окблїці.
Окровавливать—скривєвлювати; (сов.
в.)—скривєвннн.
Округ—окрўга || - ление—заокрўглення
|| - лый—круглїстий || - лять—за-
окрўглювати.
Окружать—обкрўжувати, отбчувати
|| - жной—окружний || - жность—
кбло; ок. круга—кбло крўгу.
Октябрь—жєвтєнь || - ский—жєвтє-
вий || - брята—жєвтєнєята || - енок—
жєвтєнє (-яти) (с. р.) || - ины—червєне
хрєщення.
Окулировать (дерев.)—очкувати ||
- вка—очкуванія.
Окунь—бкунь.

Окупиться—оплатитися.
 Окурок—недбукрок.
 Окутывать—обгортати; повивати (туман повів верхівля дерев).
 Окучивать—обсапувати, сапати.
 Олицетворение—уособлення, втілення.
 Олово—ціна || - вяний—цинковий.
 Ольха—вільха.
 Омерзение—огіда || - ительный—огідний.
 Омертветь—змертвіти.
 Омоложение—*умолбження.
 Омрачать—затемрювати,-ся, потьмарити,-ся; (о выражении лица)—насуплюватися.
 Омут—1) гліб, прірва; 2) твань (його затягло у твань щоденних дріб'язкових інтересів).
 Ои, она, оио—він, вона, вонб.
 Онаизм—онанізм, солодійство || - нист—онаніст, солодій.
 Онеметь—оніміти, заніміти.
 Опаздывать—запізнюватися, спізнитися.
 Опаивать—обпювати.
 Опала—неласка, немилість || - льный—в немілості.
 Опасаться—побюватися || - сеие—побювання, опаска || - сность—небезпека || - сный—небезпечний.
 Опека—опіка || - кун—опікун (опекуниша—опікунка); опекать, быть опекуном—опікуватися (ким).
 Опередить—випередити, (нес. в.)—випереджати.
 Опериться—убитися в колодочки, обрості пір'ям.
 Опешить—оторопіти.
 Опечаливать завдавати смутку, засмучувати || - ся—засмучуватися, смутити, (сов. в.)—засмутитися, зажуритися.
 Опечатать—запечатати, накласти печаті.
 Опечатка—друкарська помилка.
 Опилки—тріна, різовини; (желез.)—ціндра.
 Опирается—спиратися.
 Описание—опис || - сательный—описовий || - сывать—1) описувати; (нес. в.)—описати, списати; 2) (юридич.)—поцінувати, цінувати.
 Описка—помилка, бгріх (у письмі).
 Описи—опис (род. п.—опису, муж. р.).
 Плакивать—обплакувати; тужити, голосити (за ким).
 Оплата—оплата, сплачування || - лачивать—сплачувати, оплачувати.
 Оплодотворяют—запліднювати.

Оплот—опора, захист.
 Оплошность—хйба, недбальство; допустити опл.—схйбити, хйби дати.
 Оповестить—см. Опубликовать.
 Опоздавший—запізнілий, спізнілий || - здание—запізнення, спізнення || - здать (опаздывать)—запізнитися, спізнитися, (нес. в.) запізнитися...
 Опознавать—пізнавати.
 Опозоривать—осороблювати, знеславлювати.
 Оползень—зсув, бсув.
 Онолчатся—повставати (проти кого) || - чение—рушення, (в Росії)—ополчення.
 Опоминуться—схаменутися, стямитися.
 Опора—підпора || - рный—1) підпорний (підпорний стовп); 2) опірний; опорный пункт—опірний пункт, опірще.
 Опорки—шкарбапі.
 Оporожиять—снорожити.
 Оporочивать—ганьбити; (сов. в.)—зганьбити.
 Опостылеть—сприкріти, остіннути.
 Опохмеляться—похмілятись.
 Опоясывать,-ся—1) підперізувати,-ся; 2) (окружать)—отбчувати.
 Оппозиция—опозиція || - ционный—опозиційний.
 Оппортунист—опортуніст || - ический—опортуністичний.
 Оправа—оправа.
 Оправдание—виправдання || - дательный—виправдий (акт); довідний (документ) || - дывать,-ся—виправдувати,-ся; 2) справджувати,-ся, (сов. в.)—справдити,-ся (справдилися мої надії).
 Опрашивать—розпитувати, питати.
 Определение—1) означення; (процесс)—означування; 2) (юридич.)—постанова, вйрок, рішенець; 3) (на должность)—призначення, настанова.
 Определенный—1) певний (певна послідовність); 2) визначений (засідання відбуваються у визначені дні); 3) виразний (виразні ознаки хвороби) || - лительный—означальний || - лять—1) означати, визначати; 2) (юридич.)—вирішати, постановляти; 3) (на должность)—призначати.
 Опровергать—спростовувати || - ржение—спростування.
 Опрокидывать—перекидати, валити.
 Опрометчивый—нерозважливий.
 Опрометью—прожбгом.
 Опротестовывать—протестувати проти чого.

- Опротиветь—обрїднути, спрїкритися; (сильно)—остогїднути.
 Опрощаться—опрбщуватися.
 Опрыскивать—обрїзкувати.
 Опрятный—чепурний, охайний.
 Оптик—бптик || - ика—бптика || - ический—оптїчний.
 Оптовый—гуртовий || - товщик—гуртївник || - том—гуртбм, на-гурт.
 Опубликовать—оголосїти, оповїстїти.
 Опускать,-ся—1) спускати,-ся; 2) см. Пропускать; 3) занепадати, пїдупадати (збвсм пїдупав і зуббжїв).
 Опустевать—пустїшати, (сов. в.)—пустїти || - стение—пўстка, спустїння.
 Опустошать—спустошати, пїюндрувати; опустошенный—спустбшений, спїюндрбваний || - шительный—пустбшливий, руйнїнцький.
 Опутывать—обпўтувати, оплентувати.
 Опухать—спухати, опухати || - холь—бпух,-ху (муж. р.).
 Опушка—1) (одежды)—облямївка, лямївка; 2) (леса)—узлїсся.
 Опыление—запїлення || - литель—запїльник.
 Опыт—1) експерїмент, [с]прбба; 2) (сумма опыта)—дбсвід; (по собственному опыту)—з власного, з свого дбсвїду || - ный—1) досвідчений; 2) (= експерїментальний)—досвідний (Досвїднїа, експерїментальна станція).
 Опьяневать—п'янити; (сов. в.) сп'янити || - нение—сп'янїлїсть, пїдпїток; в легком опьяненїи—на пїдпїтку || - нять—п'янити || - няющий—п'янкїй.
 Опять—знов[у].
 Орава—см. Стая.
 Оранжевая—оранжерїа.
 Оранжевый—червоножбвтий, жовтогарячий, оранжевий.
 Оратор—оратор, промбвць || - ский—ораторський.
 Орать—горлати, репетувати.
 Орбита—орбїта.
 Орган—брган; органы чувств—бргани почуття || - изм—органїзм || - ический—органїчний.
 Организатор—органїзатор, упорядчик || - низация—органїзація || - низовать—органїзувати, упорядїти.
 Оргия—бргїа.
 Орда—орда.
 Орден—брден.
 Ордер—брдер.
 Орел—орел (род. п.—орла).
 Орех--горїх,-рїха || - ховый--горїховий.
- Оригинал—1) первотвїр; (написан.)—первбпис; 2) (человек своеобразный) оргїнал, штукар || - льный—оригїнальний.
 Ориентироваться—орїентуватися.
 Оробеть—сторопїти.
 Оросительный—зрбщувальний.
 Орошать—зрбщувати; (сов. в.)—зросїти || - шение—зрбщування, зрбшення.
 Орудие—1) знарїддя (знарїддя вирбнїцтва); 2) гармата (дальнобїйна гармата).
 Оружие—збрбя; огнестрельное ор.—збрба пальна; холодное ор.—збрба сїчна; с ор. в руках—збрбно; поднять ор.—взятися до збрбї, стати до збрбї || - жейный—...збрбї (магазин збрбї) || - женосец—джўра.
 Оса—оса, (осиное гнездо)—осїще.
 Осада—облбга || - дный—облбговий; осадное положение—стан облбги.
 Осадок—гўща, фус; атмосферные осадки—бпади || - дочный—осадбвий; осадочные породы—осадбвї бкклады.
 Осаждать—облягати, обкладати; осаждать вопросами—папосїдати з питаньями
 Осаживать—спїняти, збвати.
 Осанка—постава, бпстать.
 Осведомление—ознабмлення, освїдбмлення || - ленность—ознабмленїсть, освїдбмленїсть || - лять—ознабмлювати, освїдбмлювати.
 Освещать—освїтлювати || - щение—освїтлення, свїтло.
 Освидетельствование—бгляд (лїкарський бгляд) || - вать—оглїдїти, зрбїти бгляд.
 Освободитель—визволїтель || - ный—визвольний (визвольний рух).
 Освободить,-ся—звільняти,-ся, увільняти,-ся (звільняти від податкїв; увільняти з посади); визволяти,-ся (вїзвоили з тяжкб невблї) || - ждение—звільнення, увільнення; визволення.
 Освящать—освящати || - щение—свячення.
 Оседлать—осїдлати.
 Оседлость—осїлїсть || - лый—осїлий.
 Осел—осел (осла) || - сленок—осля || - ица—ослїця.
 Осень—бсїнь; осенью—в-осенї || - ный—осїнїй.
 Осечка—осїчка.
 Осливать—подўжувати; (сов. в.)—подлати.

Осина—осика || - новый—осиковий.
 Осиротеть — посиротіти || - ить — посиротіти.
 Оскалнить,-ся—вискалювати,-ся, вишеряїти,-ся.
 Оскандалиться—ускандалитися.
 Осквернять — спаганювати, спаскюджувати; (осквернять память, честь) — зневажати.
 Осколок—скалка, відломок; (стекла)—склянка.
 Оскомнина—оскоба.
 Оскоплять — халаштати, валашати; оскопленный—хлаштан.
 Оскорбление — образа || - бительный — образливый || - блять,-ся — ображати,-ся, зневажати.
 Оскудение—см. Обеднение.
 Ослабевать — слабшати, (сов. в.)—зіслабнути, послабнути || - блять—послабляти.
 Слепительный—*осліпний||- пленне—осліп, осліплення || - ниуть — осліпнути.
 Осложнение—ускладнення || - жиять — ускладнювати.
 Ослушание—непослух.
 Ослышаться — недочути || - шка—недослух.
 Осматривать—оглядати.
 Осмеливаться — насмілюватися, відважуватися.
 Осмотр—бгляд || - ительный—обачний || - щик—оглядач.
 Осмысленный—розумний || - сливать — усвідомлювати (собі).
 Основа—основа || - ванье—1) підстава (на якій підставі?); ріція (ріція існування); 2) (учреждения)—заснування, закладення; до оснoвания—до шенту || - ватель — заснуватель, фундатор || - вательный—грунтовоий || - виой —оснівний || - вывать—засновувати, закладати || - вываться (на ком, на чем)—грунтуватися, спиратися (на кого, на що).
 Особа—особа.
 Особоно—особливо, пядто || - иность — особливость || - иный—особливий.
 Особняк—*осібняк, окремі будинок || - няком—окремо.
 Особо—1) окремо, осібно; 2) см. Особоно || - бый—1) окремий, осібний; 2) см. Особенный; особое мнение — осібно, окрема думка.
 Оспа — віспа || - спопрививатель — щепій (віспи), прищеплювач.
 Оспаривать—засуперечувати, заперечувати.
 Осрамлять, -ся — осоромлювати, -ся; пересоромлювати (многих).

Оставаться — зоставатися, лишатися; оставаться верным — додержувати вірности; остаться в долгу — завиїти (кому); счастливо оставаться! —бувайте здорові, на все добре || - влять—зоставляти, лишати; оставьте в покое! — дайте спокій; оставить за собою право... — застерегти собі право.
 Остальные (остальной) рёшта(суц. с род. пад.означаемого предмета: рёшта грёшей = остальные деньги; рёшту грёшей віддали мені); інші (записані лишійся, а інші пішли додому).
 Останавливать—спиняїти, зупиняїти.
 Останки—(о трупе)—тіло.
 Остановка — зупинка, *постоянка (до трамвайної постоянки 40 кроків).
 Остаток—залишок, остача, рёшта; (в дурном смысле)—послідок.
 Остервениться—осатаніти, оскаженіти.
 Остерегаться—остерігатися.
 Остов — снасть,-сти (ж. р.); (о скелете) —кістяк.
 Остолбенеть—остовпіти.
 Остолоп—йблoп.
 Осторожный—обережний || - ность — обережність.
 Острастка—пристрашка, острашка.
 Острне—вістря || - трить—1) гострити (гострити ножа); 2) (говорить остро-ты, сов. в. — сострить) — удавати (удати) дотепу, утяти д., кидатися у д., на дотепи примудрятися; [дотепи] прикладати (на кого).
 Остричь—обстригти.
 Остров—острів || - ной — острівний || - вок—острівець || - витянии—островик.
 Острог—тюрма, в'язниця.
 Острога—бсть.-сти.
 Остроконечный — спичастий; (о верхушках)—гостроверхий.
 Острота—1) пекучість (пекучість цього питання вже минула); 2) (остроумие) — дотеп; 3) (свойство острого)—гострість.
 Остроумие — дотепність || - мный — дотепний.
 Острый—гострий.
 Остывать—простигати, холонути.
 Осуждать—1) (юрид.) — засуджувати; 2) (поричать) — гудити || - ждение—бсуд, засуд.
 Осунуться — змарніти; з лиця, з тіла спастн.
 Осушать — о[б]сушувати || - шительный—осушний || - шка-осушування, осушення.
 Осуществлять—здійснювати || - вление

- здійснення; осуществи́мый— здійснений.
- Осчастливить— ушаслявити.
- Ось— вісь, -бси.
- Осязание — дотик || - зательный — 1) дотикальний; 2) (заметный) — помітний (заходи що до боротьби із шкідниками дали помітні наслідки) || - зать— дотикатися (чого), відчувати дотиком.
- От, ото— від || од; (с оттенком причинности)— з (з гододу, з щастя, з радощів).
- Отапливать— опалювати, огрівати.
- Отбоириться (от чего) — спекатись, здихатись (чого).
- Отбирать (отобрать)— відбирати, відібрати || - бор— добір (добру).
- Отблеск— відблиск, відсвіт.
- Отбой— відбій; нет отбоя — нема одгону. (Бить отбой) — відступати.
- Отбор— добір, -ббру || - ный— добірний || - очный (отборочная комиссия)— відбирна комісія.
- Отбросы— нікидьки.
- Отбывать— відбувати.
- Отвага— відвага || - важиваться— зважуватися | - важность— відважність, відвага || - важный— відважний, відважливий.
- Отвадить— відіадити, (иссов. в.)— віднажувати.
- Отвал— в выраж. до отвала— до відброду, по саме нікуди.
- Отвар— вивар; (бульон)— юшка, шерба || - ной.— виварий, варений
- Отведать— скуштувати, одпробувати.
- Отвергать— відкидати; отверженный — злидар; всеми отверженный — всіма покинутий; [що] всі його відбігли, відцуралися.
- Отвердевать— тверднути, твердішати.
- Отверстие— отвір (отвору).
- Отвертка— долотце, вивертачка.
- Отвертывать, -ся— відкручувати, -ся.
- Отвесный — прямийсний; стрімкий (стрімка скеля).
- Ответ— відповідь; письменный от-т— відпис; в ответ — у[на] відповідь || - ственность — відповідальність || - ственный — відповідальний || - чик (юрид.)— запізваний.
- Отвечать— відповідати.
- Отвешивать (отвесить)— відважувати (відважити).
- Отвешивать— відмагатися, відникувати.
- Отвислый— обвислий.
- Отвлекать — відвертати (увагу); (о научн обобщении)— абстрагувати || - влеченный— абстрактний, уявний,
- Отвод (о свидетелях, кандидатах, избираемых)— відсторонення || - нть — відбодити; (от. место, помещение)— визначати, призначати.
- Отвосвать— одбити, одвоювати.
- Отворачивать— відгортати (нібли); відвертати (обличчя).
- Отворять— відчиняти.
- Отвратительный — відворбтий, огидний || - вращение— огіда, огидність.
- Отвыкать — відвикати || - нуть — відвикнути, відзвичаїтись.
- Отгадка — рбзгадка || - дывать — відгадувати.
- Отглагольный (грам.)— віддієслівний.
- Отговаривать — відмовляти, розраджувати, (сов. в.)— розрадити || - ворка— вимбвка.
- Отголосок— відгомін, відгук.
- Отдавать— віддавати; отдаваться (о звуке)— луна́ти, (резко)— лящати (так гавкає, що аж в ухах лящить).
- Отдаленный— віддалений, відлеглий.
- Отдание— відданія (відданія під суд) || - дача— віддача.
- Отдел— відділ || - ение— 1) відділ, філія; 2) відділення (відділення церкви від держави).
- Отделка— 1) (процесс работы)— оброблення; 2)— оздоба.
- Отделывать — обробляти; (украшениями)— оздоблювати || - ся — здихуватися, (сов. в.) — здихатися (не здихався бід).
- Отдельно— окремо, нарізно || - ный— окремий || - лять— відокремлювати.
- Отдушина— прбдуха, (переносно)— вихід.
- Отдых — відпочинок; (на короткое время)— перепочинок; дом отдыха — дім відпочинку || - ать — відпочивати, спочивати.
- От'езд— від'їзд.
- Отек— набряск, пухлиня.
- Отелиться — теля привести, уполжитися.
- Отесывать (отесать)— обтисувати (обтесати).
- Отец — батько || - теческий— батьківський, отецький, || - течественный— батьківщиний; отечественная буржуазия (иронич.) — свійська, рідна буржуазія || - течество— рідний край, батьківщина || - тцовский — батьків, батьківський; || - тчество — по-батькові (ім'я та по-батькові).
- Отзвук— відзвук, відгук.
- Отзыв— 1) відклик (гасла Комінтерну знаходять живий відклик серед широкіх мас західнього пролетаріату);

2) (о работе, книжке...) — думка, бічка, рецензія, здання; давати на отзыв — давати на розгляд, на бічку. || - ать (отозвать) — відкликати (відкликати) || - аться (отозваться) — озиватися (озватися); позначатися (це позначить на дальших поколіннях); зголоситися, відгукнутися (робітництво зголосилося на заклик допомогти закордонним братам); висловлювати думку (погляд), давати (складати) бічку (рецензент добру склав бічку новій книзі) || - зывчивый — співчутливий.

Отказ — відмова, відмовлення; до отказа — до краю, скільки мога || - ывать — відмовляти || - ываться — відмовлятися; зрікатися (зрікається своїх слів).

Откалывать — (дерево) — відщеплювати; (камень) — лупати || - ться — відщеплюватися. (Левые эс-эри отколелись) — ліві ес-єри відщепились.

Откармливать — відгодбувати.

Откладывать — відкладати.

Отклонение — відхилення || - нять, -ся — відхиляти, -ся, ухилитися.

Откомандировать — відрядити.

Откормленный — відгодбаваний, годбаваний.

Откос — убіч (род. п. — убочу, муж. р.); (горы) — косягі (род. п. — косягору).

Открещиваться — відхрищуватися.

Откровенный — одвертий.

Открывать — відчиняти (двері, вікно...); відкривати (з б р и...); винаходити (нові засоби лікування...) || - крытие — відкриття; (только об изобр.) — винахід, -ходу || - крытый — відчинений, відкритий (місце, відкрите з усіх боків); одвертий (одвертий характер); винайдений (нововинайдений засіб лікування...); открытое письмо — листівка, листівна картка || - крыто — одверто.

Откуда — звідки, звідкіля.

Откуп — відкуп || - ать — відкупати || - аться — викупатися || - ной — відкупний || - щик — відкупний.

Откупоривать — одкривати.

Отлагательство — (в выражении) — безотлагательства — негайно, не зволікаючи.

Отлагать — відкладати, відволікати || - ся — відкладатися; (отделяться) — відділятися, відпадати; (химич. и геолог.) — осідати.

Отламывать — відломлювати.

Отлив (геогр.) — відплив || - ать (отлить) — відливати, (відліти, вилляти);

(в металлург.) — виливати; (о цвете, зрнт. впечатл.) — мінитися, відлискувати, гра́ти || - ка — виливання.

Отличать — відрізняти, вирізняти || - чаться — (от чего) — відрізнятися; (чем) — визначатися || - чение — 1) відміна, різниця; в отличие от... — на відміну від...; 2) (отличит. признак) — відзнака || - чительный — *відзначний, відмінний; отличительн. признак — питіма прикмета || - чный — 1) (очень хороший) — чудовий; 2) см. Отличительный.

Отлогий — спадистий.

Отложение — (геолог., биологич.) — поклад; (процесс) — відкладання.

Отлынивать — ухилятися (від роботи).

Отлучение — відлучення || - чка — відгода.

Отмалывать — відмоблювати.

Отмалчиваться — відмобчуватися.

Отмашь (на отмашь) — на відліг.

Отмежевание — відмежування || - жевать, -ся — відмежовувати, -ся.

Отмель — міліна.

Отмена — скасування, зпесення; в отмену циркуляра за №... — на зпесення обіжнику №... || - нять — касувати, зпесити.

Отместка (в отместку) — у помсту.

Отметка — зазначка, нотатка (у себе в зошиті поробів нотатки), (школьный бал) — [шкільний] знак, бал || - мечать — зазначати; занотобувати (только о письме).

Отморозить — відморозити.

Отмщение — помста.

Отнекиваться — відмагатися.

Отнимать — віднімати, забирати.

Относительно — 1) (небезусловно. сравнительно) — поглядно, *розмірно (поглядно невеликий розмір); 2) (в отношении чего-л., о чем-л.) — що до, за (за наші господарчі успіхи доповідач нічого не сказав) || - тельный — поглядний || - ть — віднісноти || - ться — відніснитися; (об отношении к кому-л., чему-л.) — ставитися (він ставитися до мене добре).

Отношение — 1) віднісноти; 2) (деловая бумага) — лист, завідомлення; в этом отношении — під цим поглядом.

Отныне — відтепер.

Отнюдь — ні в якому разі не, геть не.

Отобрание — відібрання.

Отовсюду — звідусіль.

Отодвигать — відсувати, усувати.

Отозвание — відкликання, — відклик.

Отомстить — помститися (над ким).

Отопление — опал, опалення, огрівання.

- Оторопеть—стороніти, отетеріти.
 Оторочка—облямівка.
 Отослання—відіслання.
 Отощати—захлясти.
 Отпадать (отпасть)—відпадати (відпасти) || - дение—відпадення, відпад.
 Отпечаток — відбиток || - чатывать— видрукбувати, віддрукувати || - чатываться — накладати відбиток, позначатися; (типогр.)—віддрукуватися.
 Отпирательство — відікання, відпирання || - тья (отказываться от чего-л., не сознаваться)—відікати, відмагатися.
 Отпирать—відмикати, (сов. в.)—відмикнути.
 Отписка—відпис,-су (м. р.).
 Отпихивать — відпихати || - хнуть — відпихнути.
 Отполировывать — відполірувати, вишліхувати.
 Отпор — відсіч,-січи (ж. р.), відпір,-піру (м. р.).
 Отправитель — пересілач || - вление —1) виражання (виражання в подорж); 2) (почтов.) — пересилання, пересилка; 3) (служ. обязанностей)— виконання; 4) — функція || - влять — 1) виправляти, відряжати, виражати; 2) пересилати, надсилати; 3) виконувати.
 Отпраздновать—відсвяткувати.
 Отпрягать (-пречь) — випрягати (випрягти).
 Отпрыск—парость,-сти (ж. р.); (только о растении)—бросток, пагіи,-гону.
 Отпуск—відпуск || - ной—відпускний.
 Отрабатывать—відробляти, відроблювати || - работка—відріток.
 Отрава — отрута || - вление — отруїння || - влять—отруювати, (сов. в.)—отруїти, затруїти (тяжкі випари затруїли все повітря).
 Отрада — вірада, вірадість || - дный — вірадісний.
 Отражать,-ся—відбивати,-ся; (только о свете)—відсвічувати,-ся || - жение — 1) см. Отпор; 2) (света) — відбиття, відбивання, відсвіт.
 Отрасль—галузь, дільниця (в усіх галузях народнього господарства).
 Отребе—побкид (ж. р.).
 Отрез—1) урізок; 2) одріз, *куцак (байдити, озбрбені одрізами...); наотрез—цілковито || - ок—відрізок || - ывать — відрізати; відкраювати (кусок чоголибо).
 Отрезвлять—витверэжувати.
 Отрекается—зрікати (чогó), (сов. в.)—зріктися; відцуратися (коли-б пан за плуга взявся, то й світа відцурався) || - речение—зречення.
 Отрешать—усувати, звільняти.
 Отрицание — заперечення || - цательный—1) заперечний (заперечна відповідь); 2) від'ємний (від'ємний бік справи; від'ємна величина) || - цать—заперечувати.
 Отродье—кбдло.
 Отрок—см. Юноша || - рочество—мблодість.
 Отросток — 1) (ботан.)—парость,-сти (ж. р.); (молодые побеги)—памолодь,-ди (ж. р.), 2) (анатом.)—відросток.
 Отруби—вісівки.
 Отрыв—відрив.
 Отрывистый — уривчастий || - вной—відривний || - вок—уривок || - вочный—уривковий.
 Отрыжка—на́дха; отрыжки старого режима—відгуки старого режиму.
 Отряд — загін (род. п.—загону); (сторожевой)—чата; (биологич., при классификации)—ряд.
 Отряхивать — струшувати, обтрушувати, (сов. в.)—струсити, обтрусити.
 Отсвечивать — відсвічувати; (отсвет) — відсвіт.
 Отсоветывать—розраджувати, (сов. в.)—розрадити, розраяти.
 Отсрочивать—відкладати (речення), відстрбчувати || - чка — відклад (речення), відстрбчення.
 Отставать — 1) (не поспевают)—відставати, приставати; 2) (отделяться, отклеиваться)—відставати, відліпати; отстань от меня—дай мені слбкій || - вка—відстава, абшит || - влять — відставляти; (увольнять) — звільняти || - вной—відставний, звільнений.
 Отстаивать — обстбювати що || - тья (о жидкости)—устбюватися.
 Отсталый—відсталий.
 Отстраивать—відбудувати.
 Отстранять—усувати.
 Отстреливаться—відстрілюватися.
 Отступать.— відступати || - пление — відступ || - пник — відступник, перекінчик || - пничество—відступництво || - пной — відступний; от-ое—відступіє.
 Отсутствие — відсутність, -ности || - ствовать—не бути, бути відсутнім (мы отсутствовали — пас не булб); отсутствующий—відсутній.
 Отсчитывать — відрахувати, відлічувати.
 Отсыреть — відвбхнути; зволбжитися, вбхким стати.

Отсюда — звідси.
 Оттаивать — відтавати.
 Отталкивать — відпихати; відтрусувати.
 Оттачивать — гострити || - точить — нагострити, загострити.
 Оттенок — відтінь, ни (ж. р.).
 Оттепель — відліг.
 Оттеснять — відтискати, відштовхувати.
 Оттиск — відбітка (окрема відбітка з часопису); см. еще Отпечаток.
 Оттого — тим, тому, тым-то.
 Оттопыривать — випищати; (о губах) — закопильовати.
 Оттуда — звідти, звідтіля.
 Оттягивать — відтягати; зволікати (справу, час).
 Оттяжка — зволікання (справа, часу).
 Отуманивать — туманити.
 Отупеть — отупіти.
 Отхаркивать — відхаркувати.
 Отход — відхід, -ходу, на отходе — при кінці || - дить — відходити (потяг відходить о 8 год. веч.); кінчатися (кавуни вже кінчаються); відходити, відхаяти (вопá тобі відходить твою слабість).
 Отхожий — отх. промысел — заробітки; отх. место — відхідник, нужник.
 Отцеубийца — батьковбийник.
 Отцовский — батьківський, батьків.
 Отчаливать — відчалувати.
 Отчасти — почасти.
 Отчаиваться — у різнач удаватися, надію трятити || - чайние — різпач, розпұка || - чайный — 1) рознічливий; 2) очайдұшний, завзятий (завзятий був чоловік).
 Отчего — чо́го, чо́му, від чо́го, через що́.
 Отчеканить — 1) (монету) — накарбувати; 2) (о словах) — одрубати.
 Отчество (имя по отцу) — по-батькові.
 Отчет — звіт, справоздання; не отдавать себе отчета в чем-л. — не здавати собі справи; бути несвідомим (чо́го) || - ность — звітисть, ности || - ный — звітний.
 Отчетливый — виразний.
 Отчим — вітчйм.
 Отчисление — відрахування || - слять — відрахувувати.
 Отчитывать — вимовляти, вичи́тувати.
 Отчитываться — звіт, справоздання подавати.
 Отчуждать — 1) вивласнювати; 2) (делать чужим) — відчужувати || - ждение — 1) відбрана́; 2) відчуження; полоса от-ния — смұга, терен · вивласнення.
 Отшельник — самітник.

Отшибать — відбивати.
 Отщепенец — відщепенець, *відкиичик.
 Отыскивать — відшұкувати; знаходити.
 Отъявленный — неприторенный (неприторенный злодій), запёклий, зятятый.
 Отяготительный — обтяжливый, сутужный || - гощать — обтяжати, обтяжувати || - гощение — обтяжения; (процесс) — обтяжування.
 Отяжелеть — обважніти.
 Офицер — офіцер.
 Оформлять — оформлювати || - ление — оформлення; форма.
 Официальный — офіційний.
 Ох — ох || - ать — бхати.
 Охапка — оберёмок; в охапку — жу́жом.
 Охват — 1) охо́плення, поняття (поняття мере́жею кооперативів); 2) о́бсяг (о́бсяг роботи) || - ывать — охо́плювати, по́німати (сум по́німае).
 Охладевать — холбнути; интерес охладел — зацікавленість спала.
 Охлаждать — охолбжувати || - ждение охолбда; (о чувствах) — остұда.
 Охмелеть — захміліти.
 Охорашиваться — приченурятися.
 Охота — 1) (желание) — хіть (род. п. — хбти), охбта; 2) (промысел) — мисливство; (процесс охоты) — полювання; (псовая охота) — лбви, гайтування || - титься — 1) мати охбту (до чо́го); 2) полювати || - тник — 1) охбчий (до чо́го); 2) мисливець; ловець || - тничий — мисливський; ловецький || - тно — охбче, залюбки.
 Охра — вбхра.
 Охрана — охорбна (охорбна дитинства); сторо́жа (злодії пролізли, коли сторо́жа поснұла) || - нение — охорбна || - нительный — охорбничий || - нять — охороняти, стерегти.
 Оценивать — цінувати, оцінювати || - нка — цінування; (назначенная цена) — *рбзцін || - ночный — цінувальний || - нщик — оціник.
 Оцепенеть — здеревніти, заціпнути.
 Оцеплять — отбчувати.
 Очаг — бгнше.
 Очарование — очарування || - вательный — чарівний, чарівний || - вать — зачарувувати, причарувувати.
 Очевидец — самовідець || - видно — очевидно || - видный — очевидный.
 Очень — дұже.
 Очередной — черговий || - редь — черга; стоят на очереди (о вопросах заседания) — стояти на порядку денному.

Очерк—пáрис.
 Очерпнуть—знеславити когб, наказати на кого (чогб), закаляти.
 Очерстветь—зачёрствіти.
 Очертанне—обрис.
 Очертя (голову броситься)—на одчай [душі пуститися].
 Очинить (карандаш)—на гостріти олівця.
 Очистка—очіщення.
 Очищать—о[б]чищати, вичищати.
 Очки—окулярн.
 Очко (в сети и т. д.)—вічко; (= почка—см. там); (в картах)—очкб.
 Очная ставка — звбди; дать очную ставку — поставити на звбди, звбдити на бчі.

Очнуться—очутітися, очуїяти.
 Очуметь—зачуміти, очманіти.
 Очутиться—опинітися.
 Ошалеть—ошаліти, зшаленіти, зпавісіти.
 Ошейник—нашийник.
 Ошеломлять—приголомшувати.
 Ошибаться—помилятися || - бка—пб-мйлка || - боčnýй—помилковий.
 Оштрафовать—оштрафувати.
 Ощупывать—обмацувати.
 Ощупь—на ошупь--*на дотик; ошупью—напбмацки.
 Ощутительный—чутлий.
 Ощущать—відчувати || - щенне—відчуття, учуття.

П

Павлин—пáвич.
 Пагубный—згубний.
 Падаль—пáдлю, стёрво.
 Падать—пáдати; (в упадок приходит)—занепадати, підупадати; падать в обморок—зомлівати; падать духом—занепадати дұхом, у зневіру вдаватися; падающий (о валюте)—*підупадний || - денне—падіння, падання, (о цене)—зпйження || - дучая (болезнь)—чбрна нёміч.
 Падеж — 1) пáдь-ди (ж. р.) (на скотину); 2) (грам.)—відмінок.
 Падкий—охбчий (до чогб), сквáпний (на щб).
 Падчерница—пáсербия.
 Паевой—пáйовий || - ек—пáйка (ж. р.).
 Паз—ушўл, жблбб.
 Пазуха—пáзуха.
 Пай—пáй || - щик—пáйщїк.
 Пакет—пáкёт.
 Пакля—кббчья (ср. р.) (з ньбго мехáник, як з кббчья батїг).
 Пакость—кáпость || - тить—шкбдити.
 Палата—пáлáта; п-та мер и весов—пáлáта мїри й вáги; проверочная п-та—вивірнá п-та; ума п-та—розўмна голова || - тка—пáмёт, шатрб, таш.
 Палач—кáт.
 Палевый—поббвий, пáлевий, ясножбвтий.
 Палец—пáлець; (конец пальца)—пўчка; большой п.—велький п., ручний п.; указательный п.—вказівний; средний п.—середній п.; безымянный п.—підмизийний п., каблучкбвий п.; мизинец—мизйшець.
 Палисадник—присáдок, пáлисáдник.
 Палить—пáліти—см. Жечь и Стрелять || - лящий—пáлючий, пекўчий.

Палка—цїпбк, кий, пáлиця; (большая)—ломáка, гирлига; (собират.)—пáлїчья; вставляют палку в колеса—ставати на завáдї— || - лочка—пáлїчка.
 Паломник—прочáнный (мн. ч.—прочáни) || - мнїчество—прбща.
 Пальма—пáльма.
 Палуба—пáлуба, чардáк.
 Пальба—пáльбá, стрїляння.
 Памятливый—пáм'яткий || - тник—пáм'ятник; (литерат. пам.)—пáм'ятка; памятки природы—зббтки прирбди || - ть—пáм'ять; в память врезаться—у тямкї запáсти; дать на память—дáти на спбми; говорить на память—говорїти, з пáм'яти || - мятный—незabўтний.
 Паника—пáника, переполбх || - нический—пáнїчний.
 Панихида—пáпахїда.
 Панталоны—пáнтáлбн.
 Пантеизм—пáнтєїзм || - теистический—пáнтєїстїчний.
 Пантомима—пáнтбмїма.
 Панцырь—пáнцєр,-єру (м. р.).
 Папираса—цїгáрка || сний—цїгаркбвий || - сник—цїгáрник || - сница—цїгáрница; (для папирос)—шцгаршїчка.
 Папка—обгбртка, пáпка.
 Папоротник—пáпороть (род. п.—пáпороти, женск. р.).
 Пар—пáра; (агропомич.)—пар, паршá; занятой пар—засїяний пар.
 Пара—пáра; быть под пару—бўти до пáри.
 Параграф—пáрáграф.
 Парад—пáрáд || - ный—пáрáдний.
 Паразит—пáрзїт, чужбїд.
 Паралич—пáрáлїж, пїдвїй, вббю.

Параллели — паралелъ, рівнобіжннк;
проводити параллели (переноси.)
— робити порівняння, спорівнювати
(доповідач спорівняв теперішній стан
промисловости з передвоєнним) ||
- ний — рівнобіжний, паралелъний.
Парень — парубок, (соб.) — парубокत्वъ;
хлбпець (усі мої товариші — гáрні
хлбці).
Пари — парі; держати пари — заходити
(іти) у заклад (з ким), закладатися.
Парижский — парізький (Парізька
Комуна).
Парик — парік, перука || — махер — голяр,
парикмахер; перукар (-ра) || — махер-
ская — голярня, парикмахерська;
перукарня (театральна перукарня).
Парить — ширяти, буяти.
Парить — парити; (пороть, бить) —
чесати, чухрати.
Парк — парк.
Паркет — паркét, тахла.
Парламент — парламéнт || - ер — парла-
ментёр.
Парник — парнік.
Парное (молоко) — тёпле молоко; мо-
локо з-під корови.
Парный — паристий.
Паровой — паровий || - воз — паротяг,
паровик, локомотив || - ход — паро-
плав || - ходство — пароплаводство.
Паром — порби.
Партер — партёр.
Партия — партія || - тийность — партій-
ність.
Парус — вітрило, парус || - ный — ві-
трильний, парусний.
Парча — грезёт.
Паршивый — паршивий, шолудивий;
(мерзкий, плохой) — паскудний, мер-
зєнний.
Пасека — пасіка.
Пасквиль — пасквиль.
Пасмурный — хмарний.
Паспорт — паспорт || - ный — паспор-
товий.
Пастила — павидло.
Пассажир — пасажір || - ский — паса-
жирський.
Пастбище — пастівник, пасовище.
Паства — паства.
Пасты — пасти || - стух — пастух; (овец) —
чабан; (стада) — чередник.
Пасты — 1) паща, пелька; 2) (глагол) —
упасти; (в упадок прийти) — занепасти,
пидупасти; (о ценах) — знизитися, змен-
шитися; (пасты в сражении) — полягти
(ляжу).
Пасха — великдень || - схальный — ве-
ликодний.

Пасынок — пасинок, пасерб.
Патент — патéнт; п-нт на изобретение
— патéнт на винахід.
Патока — патока; (свекловичная) — меляс.
Патриот — патриót || - ический — патри-
отичний.
Патрон — патрби || - ат — патронат ||
- ировать — патронувати, піклуватися,
дбати (за кого) || - таш — патронташ,
ладунка.
Патруль — чата, патруль || - лировать
— чатувати, патрулювати.
Пауза — павза.
Паук — павук; (мироед) — глитай ||
- утина — павутиння (ср. р.).
Пах — пахва.
Паханье — оранья, бранка || - харь —
орач, плугатар (род. п. — пл - ря) ||
- хать — орати || - хотный — брний ||
- хоть — рілля (ж. р.).
Пахнуть — пахнути, душити, пахтіти.
Пацифизм — пацифізм.
Пачка — пачка, стіс (-стбсу).
Пачкать — каляти; (плохо рисовать) —
мазати; (плохо писать) — базграти.
Пашня — рілля (ж. р.).
Паясничать — блазня удавати, блазну-
вати.
Паять — лютувати || - льник — лютивийця.
Певучий — співучий, співний (голосок
тихий, співучий); співливий, (соловей
иный удасться дуже співливий) ||
- вчий — співак, (-вчая) — співачка;
(о птице) — співочий (весела, мов та
пташка співоча).
Пегий — строкатий; (в полоску) — пе-
ристий.
Педаль — педалья, ступір.
Пейзаж — краєвид.
Пекарь — пекар (-ря), печильник, хлібо-
пéк || - рия — хлібопéчня, пекарня.
Пеклеванный — питльбований.
Пеленать — повивати, сповивати.
Пеленка — пелюшка; пеленки — спо-
виток (дитина у сповитку).
Пена — піна; (при варке чего-н.) — шу-
мовина, шумовиння (ср. р.) || - ниться
— пінитися; шумувати || - нка — 1) (на
кипяченом молоке), — шкурка, плівка,
кожушок; (на варенье) — шумовина,
шумовиння; 2) (морская п.) — пінция
(морська).
Пение — спів, співи; (процесс п.) — спі-
вання.
Пенсия — пенсія || - сионный — пенсій-
ний.
Пень — пень, пеньок.
Пенька — коноплі; (для пряжи) — прядиво
|| - ковые товары — мотузза.
Пеня — пеня || - иять — нарікати.

- Пепел—пóпiл (род. п.—пóпелу); превратнться в пепел—спопелiти || - льный—попелястий.
- Первенец—первák, первiсток || - венство—нершiсть (матч на першiсть У. С. Р. Р.) || -венствовать—перед вести, головувати, передувати || -вичный—первинний первiсний.
- Первобытний—первiсний || -классный—першорядний || -начальный—первiсний; первоначальное накопление—первiсне нагромадження, нагромаджування || -степенный—см. Первоклассный.
- Первонсточник—первiспе джерелó.
- Первый—першiй, первий; во-первых—по-перше; в первый раз—уперше.
- Перебегать—перебiгати || -бежчик—перекiнчик.
- Перебивать—перебивати || -ся—перебуватися, перемагати (пóки—щó перебувалися своїм бóрошном).
- Перебирать—перебирати; (привередничать)—вередувати || -ться (перезжать)—переiзйти, переходити, перебирати.
- Перебой—перебiй; наперебой спешили...—поспiшалися одiн по-перед óдного...
- Перебор—перебiр (-бóру) || -ка—1) (процесс)—перебирання; 2) (перегородка)—передiлка || -чивый—вередливий.
- Перебранка—лáйка, свáрка.
- Перебрасывать—перекидати; (кого-л. для работы)—переносити.
- Перебродить (о жидкости)—перешумувати, переграти.
- Переваливать—переходити || -ся—перехилитися, перевáлюватися.
- Пересваривать—перевáрювати; (о желе) —перетрáвлювати.
- Перевертывать—перевертати, перевертати, повертати.
- Перевес—перевáга.
- Переверять—перебрiхувати, переверчувати.
- Перевод—1) перéклад (перéклад українською мовою з російської); 2) перенéсення, перемiщення (на iншу посаду); 3) перéказ (пóштою) || -ить—1) перекладати (якбó мовою з якоi); 2) переносити, перемiшати; 3) перéказом надслати; перевести дух—звести дух || -ной—1) перекладний (перекладне оповiдання); (по переводу, к переводу относящийся)—перекладбвий; 2) переказбвий (переказбвий куцбн) || -чик—перекладач.
- Перевозка—перевéзения; (время перевозки хлеба с поля)—возовiця.
- Перевоорачивать—перевертати, перевертати.
- Переворот—перéворот.
- Перевязка—перев'язка || -зочный—перев'язний (перев'язні матерiяли); перевязочный пункт—перев'язня.
- Перегибать—перегинати; палку перегибать—перекрúчувати.
- Переглядываться—[i]ззирати, переглядаться.
- Перегнивать—перегнивати; (о дереве)—трухлявити; перегнившие остатки—перéгнилки || -гной—перегний (-ною).
- Переговоры—переговóри.
- Перегонка—1) переганання, перепускання (переганання спирту); 2) перебони, випередки (побiгли на випередки) || -ный—перегинний || -нять—1) переганяти, перепускати; 2) переганяти, випереджати.
- Перегораживать—неретинати, передiляти.
- Перегорать—перегоряти, (сов. в.)—перегорити.
- Перегородка—передiлка, перегороджа.
- Перегружать—перевантажувати; (работой)—пере[об]тяжувати || -грузка—перевантаження, (процесс)—перевантажування; (работой)—пере[об]тяження.
- Перед—перед || -ний—передний; передняя (комната)—передбкiй, -кбю || -овой—передовий (передовáстатя); (прогрессивн.)—поступбвий || -ок—передбк.
- Передавать, -ся—передавати, -ся || -даточный—передатний || -дача—передача.
- Передвигать—пересувати.
- Передвижение—пересування, рух; средства передвижения (о транспорте)—комунiкацiйний зáсоби || -жной—рухбмий; маандрiвий (теáтр, вiставка).
- Передел—передiл || -ляти—передiляти.
- Переделка—(процесс)—перероблення, перероблювання; (что-л. переделанное)—переробка || -лывать—переробляти, перероблювати.
- Передник—запiлка, попередник.
- Передоверие—передовiрення || -ритель—передовiрець || -рять—передовiряти.
- Передопрос—передбпит, дбпит удруге (вторичный допрос).
- Передразнивать—перекривляти, передражнювати.

Передряга—кюпіт, морбка.
 Передышка—перелочінок.
 Переезд—перезїзд.
 Пережевывать — пережбвувати; (о жвачных)—ремигати.
 Переживать—переживати.
 Пережиток—перезиток, залишок, забуток (забутки старовини).
 Перезакладывать—перезаставляти.
 Перезрелый—переспілий.
 Перензбрание—перезобрания || -брати —перезобрати, наново обрати.
 Перименование — зміна назви, ім'я || -вывать —змінити назву, ім'я.
 Переназначивать—перейначувати, ина-чтти.
 Перекись—надокис (род. п.—надокису, муж. р.).
 Перекладина — поперецька, поперецьна; (в пристави. лестнице) — шабель (мн. ч.—шаблі); (между стропил) —бантна; (через ручеек, канаву...) —кладка, переход.
 Перекличка—переклик || -кликаться —перегукуватись, перекликатись.
 Переключат —перемикати || -чатель (тока)—комутатор, перемйкач.
 Перекрашивать, -ся—перекрашувати, -ся, перекрашувати, -ся.
 Перекрестный—перехрестний || -сток —перехрестя; (о дорогах) —роздоріжжя, хрищатки.
 Перекупать —перекупати || -пщик —перекупник || -пщица—перекупка.
 Переламывать—переламувати, (сов. в.) —переломити.
 Перелет—переліт || -ный—перелітний.
 Переливчатый (о цвете, звуке...) —милий, переливчастий.
 Перелистывать —перезгортати, перекндати (сторінки).
 Переложение—перезказ.
 Перелом —перелом, злом; (в болезни)—пересильня; на переломе —на грані.
 Перемалывать —перемелювати, (сов. в.)—перемолоти.
 Переманивать—переманювати, перетягати.
 Перемежаться —переміжати, перепадати; лежати, іти... навпереміжки (кам'яновугільні поклади ідуть навпереміжки з верствами пісковиків та глин) || -жающая лихорадка—наворотба пропасниці, гніточка.
 Перемежевать —перемезувати, розмезувати.
 Перемел —переміна, зміна || -ный —перемінний, змінний || -ичивый —змінний, мильвий || -нять —пере-

міняти, змінити || -няться —перемінятися, змінятися, відмінятися.
 Перемешивать — (сыпучее) —перезгортати, перезгортати; (жидкое) —перемішувати.
 Перемещать —перемішати (сов.—перемістити) || -щение—переміщення.
 Перемигиваться —переморгуватися, зморгуватися.
 Перемирие —примір'я, замірення, неремірок.
 Перенаселение —перелюднення || -ленность—перелюдненість.
 Перенесение—см. Перенос.
 Перенимать—переймати.
 Перенос —перенесення (перенесення майна на нове помешкання; перенесення рахунку) || -носигь—1) переносити; 2) (претерпевать) терпіти || -носой —походящий || -носный (иносказательный)—перенесений.
 Переносица—перенісся (ср. р.).
 Переночевать —переночувати, переспати.
 Переодеваться—перевдягатися.
 Переосвидетельствование —бг л я д удруге. другий огл., поновний огл.
 Переоценивать—перезцінювати || -ника —перезцінення.
 Перепахивать—перезбрювати.
 Перев —перезспів.
 Перепел—перепел.
 Перепечатка —перездрук.
 Переписка—1) (списывание)—перепісування; 2) (корреспонденция)—листування || -сывать —перепісувати || сываться—листуватись || -счик —перепісувач || -сь—перепіс, -су (м. р.).
 Переплачивать—переплачувати, переплачувати (в ціні).
 Переплет—1) (о книге) —оправа, палітурка (-ки); 2) (окошный п) —рамено; (в строительстве, ремеслах)—плетиво || -ать —переплітати; (книги)—оправляти || -чик —оправник.
 Переполнять —переповнювати.
 Перепонка (животи. и растит.) —болби[ка]; перетинка, см. еще Перекладина.
 Перепончатокрылый—костокрилий.
 Переправа —переправа || -ляться —перезвзитися, передаватися на тбі бік.
 Перепродавать —перепродавати || -дажа—перепродаж (м. рода).
 Перепроизводство—перепродукція.
 Перепуг —переляк || -ать —перелякати || -аться—перелякатися.
 Перепутать —поплутати.
 Перепутье—роздоріжжя.

- Переработка — переробка; (только процесс) — перероблювання || - рабатывать — перероблювати.
- Перерасход — перетрата, перевитрата.
- Перерешать — (о намерении) — змінити намір, думку; (о рішеннях суда, собраний) — змінити вирок, ухвалу.
- Перерождаются — перероджуватися, (сов. в.) — переродітися.
- Перерыв — перерва; перестан, відгал праці без відгалу).
- Пересадка — пересад (род. п. — ду, муж. р.), пересадження || - саживать — пересаджувати, (сов. в.) — пересадити.
- Пересаживаться (пересесть) — пересідати (пересісти).
- Переселенец — переселенець || - ние — переселення.
- Пересечение — пересіч; (путей) — хрищатик, роздоріжжя.
- Пересилывать — перемагати.
- Пересказ — переказ || - ывать — переказувати.
- Пересматривать — переглядати, передивлятися || - смотреть — перегляд.
- Переспрашивать — перепитувати.
- Переставать (перестать) — переставати; (о ветре, шуме, дожде...) — ущухати, угавати.
- Перестраивать — перебудовувати; (о муз. INSTR.) — перестроювати, переладнювати; (воен.) — перешикоувати (шерег) || - стройка — перебудова, перебудування; перестроювання.
- Перестрахование — перестраховання.
- Перестрелка — стрілянина.
- Пересуды — пересуди.
- Пересчитывать — перелічувати, перераховувати.
- Пересылка — пересилка, пересилання.
- Пересыпать — пересипати.
- Перетаскивать — перетягати.
- Перетасовать — переталювати.
- Переть — перти.
- Перетягивать — перетягати.
- Переубеждать — переконувати (йшого, на йнше), на йніші переконання навертати.
- Переулок — провулок.
- Переустройство — перебудування.
- Переуступать — відступати.
- Переутомление — перевтома || - ленный — перевтомлений, потомлений.
- Переучет — переблік (п е р е б л і к краму); векселя п. — передисконт векселя.
- Перехватывать — перехоплювати.
- Перехитрить — перехитрувати.
- Переход — перехід || - дийный — переходный || - дящий (о суммах) — перехідний (перехідні кошти).
- Перец — перець.
- Перечень — перелік.
- Перечеркивать — перекреслювати.
- Перечисление — перелічення, перелічування || - слять — перелічувати.
- Перечить — [с]уперечити, говорити насторч.
- Перешагнуть — переступити, пересягнути.
- Перешептываться — переіптуватися.
- Перешеек (геогр.) — шийка.
- Перешеголять — перевершити, закасувати (своєю виправністю закасував усіх).
- Перезамена — переіспит.
- Перила — поруччя (ми. ч.), баліси.
- Перина — пуховик.
- Период — період; (о времени) — доба || - дический — періодичний.
- Перистый (об облаках) — см. п. сл. Облако.
- Перламутр — перло (ср. р.), перламутр || - овый — перловий, перламутровий.
- Перо — перо (ми. ч. — пера); (о птичьих) — пір'я (ср. р.) || - чинный (ножик) — складаний ніжик.
- Перпендикулярный — перпендикулярний, простопадний.
- Персия — Персія || - сидский — перський.
- Персона — персона, особа.
- Перстень — см. Кольцо.
- Перхоть — лупа.
- Перчатка — рукавичка.
- Пес — пєс (пса).
- Песенка — пісенька, співанка || - сняя — пісня, спів; весенняя песня — веснянка.
- Песок — пісок || - сочный — пісковий || - счаник — пісковик || - счанный — піскуватий; песчаная почва — піскуватий, пісковина, супісок.
- Пестик (ботан.) — товкачик.
- Пестрить — рябити (рябит в очах) || - рый — строкатий, рябий.
- Петля — петля; (древная) — завіса.
- Петух — півень, (уменьш.) — півник; индейский п. — индик || - тушиться — пнидіючтися.
- Петь — співати; петь по слуху — співати з гóлоса.
- Пехота — піхота || - хотинец — піхотинець || - хотный — піхотиний.
- Печалиться — сумувати, журитися; (о ком) — побиватися (за кнью).
- Печаль — сум, журба, || - ный — сумний, журний, смутний.

Печатанне—друкування, друк || - тать — друкувати; (в фотогр. п-ть позитив*) відсвітлювати, робити позитивн || - тинк—друкар, р'я || - тный—друкований || - ть—1) печать, печатка (без печатки не дійсне); 2) друк, преса; книжка вышла із печати—книжка вийшла друком; отдать в п-ть—віддати до друку.
 Печень—печінка.
 Печенье—печиво.
 Печник—пічник || - чной—пічний.
 Печь—1) (существ.)—піч, печі; кухонная п.—варіста п.; 2) (глагол)—пекти.
 Пеший—піший; (как существ.—пешеход)—пішанийця (муж. р.) || - шком—пішки; (выразит.)—піхтурбу.
 Пешка—пішак; (в переносном знач.—безответный, помыкаемый)—попіхач.
 Пещера—печера || - рный—печерний.
 Пивовар—бровар[ник] || - енне—броварство, пивництво; пивоваренный завод—бровария, пивовария.
 Пика—1) спис; 2) (масть в картах)—вино; в пику—навсупор (це він мені навсупор сказав).
 Пила—пйлка || - лить—пйляти, різати; (переносно—п-ть словами)—картати || - льщик—пильник.
 Пилигрим—процання (множ. ч.—процанн)
 Пилуля—пілюля.
 Пинок—стусан.
 Пионер—піонер.
 Пир—бенкет || - овать—бенкетувати.
 Пират—пірат
 Пирог—піріг.
 Пирожное—пирожие, печиво, тістечко.
 Писарь—пісар (род. п.—р'я).
 Писатель—письменник || - ница—письменница.
 Писать—писати; (картину)—малювати.
 Писк—пищання; (пискотия)—піскнява.
 Пистолет—пистоль, пистоль.
 Писчебумажный—паперовий.
 Писчий—до писання (пап'єр до писання).
 Письменный—письмовний (письмовна робота учнів; письменне приладдя); письмен-ые доказательства—листовні докази.
 Письмо—лист.
 Питание—1) харчування (громадське харчування); 2) (биолог.)—живлення || - тательный—1) поживний (поживні речовини); 2) харчовий (харчовий пункт) || - тать,-ся—1) харчувати,-ся; 2) (биол.)—живітнся, брати

живлення; нитать надежду—плекати надію.
 Питомец—вихованець; (женск. р.)—вихованка.
 Питомник—садбня, розсадник.
 Пить—пити || - тье—пиття; питво; (для скота)—пйло || - тьевой—питний.
 Пихать—пхати, штовхати.
 Пихта—смерека.
 Пичкать—напихати.
 Пища—їжа, харч, (приготовленная)—страва || - щеваренне—стравлення || - щеварительный—травний || - щевод—стравохід || - щевой—харчовий; пищ-вос довольствие—харчування, харчі.
 Пищать—пищати, пискотити.
 Плавание—плавания || - вательный—до плавания (пояс до плавания); плават-ый спорт—плавний спорт || - вать—плавати.
 Правильный—топільний; п. завод—гамарня || - льщик—топільник, гамарник.
 Правильный—топйти || - вка—топлення || - вкий—топкий || - вник—плавник, (рыбий)—перб (мн.—пір'я).
 Плавный—плавкий.
 Плакат—плакат.
 Плакать—плакати, (с причитанням)—тужити || - ся—бідкатися.
 Плакса—іюня, рева.
 Пламенеть—палати, полуменити || - нистый—полум'ястий || - нный—1) поблум'яний; 2) палкий (палка любов) || - нь (пламя)—пблум'я.
 План—план || - овой—плановий || - омерный—планомірний.
 Планета—планета.
 Планировать—1) (разбивать по плану)—планувати; 2) (авиацион. терм.)—*планирувати.
 Планка—лиштва, пла́нка.
 Пласт—скіба, шар.
 Пластинка—плітка; (фотогр.)—платівка.
 Пластырь—пластер.
 Плата—плата, запла́та; заработная пл-та—заробітна платня; плата в рассрочку—плата на рати || - теж—платіж || - тежный—платіжний || - тежеспособность—виплатність || - тельщик—виплатник || - тить—платити || - тный—за плату (входити за плату).
 Платок—хустка; носовой п.—носочвчбк.
 Платье—убрання, костюм; (о женском)—сукня.
 Плаха—1) ешафот; 2) (бревно)—колба.

Плач—плач || - евний—жалюгідний.
 Плашмя—плискбм. плазом.
 Плащ—плащ, керсія.
 Плева—пліва, плівка; девственная
 плева дівоча перетинка.
 Плевание—плювання || - ательница—
 плювальниця || -ать—плювати || -вок
 —плюй.
 Плед—плед.
 Племенной—племінний, заводський.
 Племя—плім'я (род. п.—племени).
 Племянник—племінник, небіж || - ни-
 ца—племінниця, небіга.
 Плен—полби || - ник—положений, бра-
 нець || - ний—иолонений.
 Пленительный—звabливий, чарів-
 ний.
 Пленка—плівка; (только о раст. и
 животн. плснке) — болонка; (фото-
 граф)—фільм.
 Пленять—вabити, чарувати.
 Плесень—цвіль, цвіли (р. п.).
 Плескаться—плюскати, -ся, хлбпати, -
 ся, плюскотіти.
 Плесневеть—зацвітати, пліснявіти,
 сніядіти; братися цвіллю.
 Плести—плесті; пл-ти ерунду—верзті
 дурний || - ся—1) плестіся; 2) плён-
 татися, чвалати (яогб конячка чвалает
 абн-як).
 Плетень—пліт (плбту).
 Плеть (плетка)—канчук.
 Плечо—плсчє, рамєио.
 Плешивый—плішівий, голомшівий,
 голомбзий.
 Плита—пліта, (собирает.)—пліття.
 Пловец—пливєць.
 Пловучий—илавучий; (о мосте)—на-
 плавийий.
 Плод—бвоч, плід || - дить, -ся—плоді-
 ти, -ся || - довитый—плідний, плодію-
 чий || - довий—овочєвий, илодовий
 || - доводство—плодівийцтво || - до-
 иеременный—плодозимийий || - до-
 родный—родіочий || - досмен—пло-
 дозміи || - дотворный—корісний.
 Пломба—плбмба || - бировать—плом-
 бувати.
 Плоский—плаский, плсскатий, рівний
 (такий плсскатий, як от корж), пли-
 скбватий (на низєнькому плискбва-
 тому острівці); (об остроте, шутке)—
 недотєпний, безбарвий, заялбзєний
 || - скость—1) илощїиа (земля зда-
 ється рівною площїиою); 2) (пош-
 лость)—заялбзєпа, утєрта, безбарвна
 (дўмка, слбво, вїслв...).
 Плоскогорье—високорївна.
 Плоскогубцы—обцєньки.
 Плот—плит, сплав.

Плотина—грєбля.
 Плотник—тєсля || - тничать—тєсля-
 вати || - тничество—тєслярство.
 Плотно—щїльио; мїцно (мїцно при-
 бита дбшка); плотно поєсть—га-
 рбзд, як слїд попоїсти || - ность—
 1) щїльиість; 2) (физичсск., хими-
 ческ., о насєлєнии)—гўстїсть || - ний
 —1) щїльий; 2) (физ., химич., о на-
 сєлєи.)—густий; 3) мїцний (мїцнє по-
 лотиб); 4) (о чєлєвєкє)—дебєлий,
 кремєзий.
 Плотоядный—м'ясоїдний, м'ясожєр-
 ний; (перєносно)—пожадливий, хтї-
 вий (хтївї поглядї).
 Плоть—тїло.
 Плохо—погано, злє, кєпськє || - хой—
 поганий, кєпський; плохо дело—
 кєпська спрaва.
 Площадка—майданчик; (вагона)—гa-
 нок; (лєстницє)—устўп.
 Площадной (о брани)—вўлишнїй,
 чбрний.
 Площадь—майдан, плац.
 Плуг—плуг.
 Плут—крутїй, шєльма, шахрaй || - тия
 (плутни)—вїкрут, вїкрутнї, шах-
 рaйство || - товать—шахрувати, мах-
 лувати || - товской—шахрaйський;
 плутовской вид—хїтрїй вїгляд.
 Плыть—плїсти, плїнчти.
 Плюгавый—мїршавий.
 Плясать—танцувати || - ска—тавбк.
 Плющ—блющ.
 По—1) (с дат. п., обєзнач. „где, по
 чсму“ перевєдїтєся творит. п.
 сущєств.)—їти плєм (=по полю),
 лїсом; 2) (с творит. п., обєзнач. „со-
 гласно с чем, вдоль чєго, по об-
 разцу, примєру“) — за (зробїв за
 твоїми вказївкaми; пішла за водбю=
 по течєнїю; бланок за зразкбм
 україбaкївськїх); 3) (по причинє)
 —з, чєрез (з нєнавїсти до мєнє);
 4) (мєра, размер, предєл)—по, до (по
 три рублї; до недїлї); 5) (по мїєнїю,
 взглядaм)—иа (на моїю дўмку); по
 адресу—на адресу; по какому делу
 —в якїй спрaвї; по постановлєнїю
 —згїдно ухвали, постанбви (...за ухвa-
 лою, постанбвою); операции по
 сбыту—опєрaції збўту (...шо до
 збўту); расхбды по содержанию—
 вїтрати на утрїманиа (...шо до утрї-
 маниа); задачи по физикє—зав-
 даннїа з фїзикє.
 Побагроветь—почєрвонїти.
 Побайваться—поббюватїся.
 Побег—1) утєча; 2) (растєния)—пaгїи,
 пaсннок.

Побегушки (в выраж. „на побегушках“) — побігеньки.

Победа перембга || - бедитель — перембжець || - бедный — перембжний, звитьжний || - бедоносный — побідєний || - беждать — перемагати, (сов. в.) — перемогті.

Побелить — вибілити.

Побережье — приберєжжя, узберєжжя.

Побеспокоить — потурбувати.

Побираться — старцювати, жєбрати.

Побиться об заклад — зайті у заклад, закластися.

Поблагодарить — подякувати (кому).

Поблажка — потурання, попуст; поблажки не давать — не потурати.

Побледнеть — збліднути; (как полотно, сильно) — пополотніти.

Поблекнуть — зблякнути, змарніти.

Побои побіи || - ще — бойовище.

Побор (поборы) — вірва (вірви), здірство.

Поборник — оборонець, рєчник.

Побочный — сторбний, додатковий (додатковий заробіток).

Побрить, -ся — поголіти, -ся.

Побрякушка — брязкало.

Побудитель — побудник, *движнийк, *підгін, -гону || - будительный — побудливий; *направний (направні мотиви) || - буджать (побудить) спонукувати, змушувати, схилити (такі тяжкі умови змусили мене відмовитися від роботи); заохочувати (приклад цей заохочує всіх досягти таких наслідків) || - буджение — причини міркування, мотив (з яких міркувань ви покинули педагогічну діяльність?); (бессознательное и.) — спонука; см. еще Побудитель.

Побывать — побувати.

Повадиться — спонадітися || - дка — 1) (привычка) — налбга; звичка; 2) см. Поблажка.

Повалить, -ся — повалити, -ся.

Повальный — масовий, огульний, поголівний; повальная болезнь — пбшесть.

Повар — кухар, куховар.

Поваренный — кухєнний.

Поведение повбдження, поведінка.

Повезти (об удаче) — пошастити, ніти рукбю.

Повелевать — орудувати, розпоряджати (чим), посідати (що); (новелеть) — наказати, розказати, звеліти || - лєние — наказ, рбказ, веління || - литель — владар, -ря, повелитель || - лительное склонение — вольвий спбсіб.

Повергнуть (в тоску, уныние, отчаяние...) — завдавати (туги...); кидати (у рбзпач...).

Поверенный — вірник.

Поверие — повір'я.

Поверить — 1) повірити, повіри віри; 2) сов. в. от поверять.

Поверка — перевірка.

Поверстный — верстовий, від верствї.

Поверхностный — поверхбвий, позверхбвий; побіжний (побіжне вражіння).

Поверхность — поверхня.

Поверять — перевіряти, (сов. в.) — перевірити.

Повеса — гультяй, гульвіса.

Повесить, -ся — повісити, -ся, завіситися; пов-ть нос похінїпитися.

Повествовать — оповідати || - тельный — оповідальний, розповідний.

Повестка — пбвістка.

Повесть — пбвість, — пбвісти (р. п.).

Поветрие — пбшесть, -ти (ж. р.).

Повздорить — посєрдитися, см. Поссориться.

Повивальная бабка (баба) — баба-сновтїуха, повнтїуха.

Повидаться — побачитися.

Повидимому — видно; (с оттенком большей уверенности) — лїббнь.

Повинная — признання; явиться с пов-ой — повинїтися (прїїті).

Повинность — повинність; пов-ть натуральная — відбїток; пов-ть воинская — військбва повинність.

Повинный — 1) винний; 2) (в редком значении „покаявшийся“) — що признався до винї; повинную принести — признатися до винї.

Повинноваться — слїхатися, корїтися || - вєние — пбслух, слух'яність, покбра.

Повод — 1) пбвід (візьми коня за пбвід); 2) прївід; по какому поводу — з якбго прїводу; без всякого повода — без ніякої причини.

Повозка — віз (вбза), пбвіз.

Поворачивать — повертати; поворачивайся! — мершїй! || - вернуть — поверїїти, заверїїти.

Поворот — поворбт, зворбт || - ливий — поворбтний, меткий || - ний — поворбтний, зворбтний.

Повреждать — зашкбджувати; (сов. в.) — зашкбдити, завадити || - ждение — шкбда, ушкбдження.

Повременный — часовий (повр-є издание — періодичне видання); почасовий (почасбва заплаата).

Повседневный повсякдєнний.

Повсеместный—повсюдний.
 Повсюду—усюди, по всіх усюдах.
 Повторение—повторення || -рний—повторний || -рять—повторювати.
 Повышать—підвищувати, піднісати || -шення—підвищення, піднесення.
 Пвязка—обв'язка, оперізка.
 Погашать (погасить)—(долги)—сплачувати; (затраченые средства)—відшкодовувати; (имущество)—амортизувати || -шення—(долга)—сплачування; (затр. средств)—відшкодування; (имущества)—амортизація.
 Погибать—гинути, (сов. в.)—загинути || -бель—загібель, загиби || -бельный—згубний.
 Поглощать (поглотить)—убирати; (химич.)—углиняти; (свет)—абсорбувати || -шення—убирання (в себе), (хим.)—углиняння, утягання; (света)—абсорпція.
 Погнаться—погнатися.
 Поговаривать—гомоїти, говорити; поговаривают—ходять балачки.
 Поговорка—приказка.
 Погода—погода; хорошая п.—година; плохая п.—негода.
 Погодя—перегодом. згодом.
 Поголовно—чісто, геть (усі, усіх, усім...) (поголовно всех арестовали—усіх чісто заарештовано) || -ний—масовий, загальний.
 Погон—погон.
 Погоищик—погонщик.
 Погоня—догін, гбну (що сили в їх стало, побігли в догін); гонитва (гонитва за грішми) || -гоиать—підганяти.
 Погорелец—погорілець.
 Погорячиться—погарячитися; погорячившись—у запалі.
 Пограничный—прикордонний.
 Погреб льох.
 Погребальный—похоронний || -бать—ховати, хоронити || -бенне—похорон.
 Погремущка—см. Побрякушка.
 Погрешность—бгріх, омилка.
 Погром—сплюндрування, спустошення; (в спец. знач.—еврейский)—погром.
 Погружать, -ся (погрузить, -ся)—1) занурити, -ся, затопляти, -ся (занурився в воду; затопив погляд у далечинь); погрузиться в размышления—у роздуму зайти; 2) (о грузах)—ладувати, вантажити, -(сов. в.)—зладувати, навантажити || -грузка—ладування, вантаження.
 Погрязать—загрузати.

Погубить—завапастити, збавити.
 Под—під, попід; над (над вечір=под вечер); под рукой—на побхвату; под гору—з горі.
 Подавать, -ся—подавати, -ся.
 Подавиться—удавитися.
 Подавление—придушення; притишення (притишення почуття) || -влять—придушувати; притишувати; подавляющее большинство—переважна (значна) більшість.
 Подавно—поготів, потому, потім (ув Одесі немає землі, а в Чорномор'ї і потім немає; тепер вітрів немає, а там і потому).
 Подагра—подагра.
 Подарить—подарувати || -рок—подарунок.
 Податель—подавець.
 Податливый—здатливий, поступливий.
 Подать—подати, -ти || -тиой—податковий.
 Подача—подавання.
 Подачка—датка, (подачки)—мантулі, мінтуси.
 Подаяние—мілостиня.
 Подбивать—1) підбивати; 2) (подговаривать)—наштірювати.
 Подбирать—підбирати, (сов. в.)—підібрати; добирати, (сов. в.)—добрати || -бор—підбирання; добір, ббору (гарний добір кольорів) || -щик меховкушнір.
 Подбородок—підборіддя (сп р.).
 Подбочениваться—у боки братися.
 Подбрасывать—підкидати.
 Подвал—*підповерх (кватіря у підповерсі); льох (вино з льохів Сільськосоюзу).
 Подведомственный—підвідомний, підлеглий.
 Подвергать—віддавати, виставляти, поставляти; п-ть наказанию—накладати кару; п-ть опасности—виставляти на небезпечу; п-ть лишению прав—позбавляти прав; п-ть суду—віддавати під суд || -ся—підлягати, підпадати (підлягати карі); п-ть опасности—бути у небезпечі; підпадати під небезпечу.
 Подвертываться—навертатися (навернутися), надходити.
 Подвиг—подвиг || -вижник—подвижник.
 Подвигать—посувати.
 Подвижной—1) рухливий; 2) (противопол.—недвиж.)—рухомий (рухомий склад=подвижной состав ж. д.).
 Подвластный—підвладний.

Подвода—підвода, хура || - дчик—підвідник, хуршій.
 Подводный — підводний (підводна лодка).
 Подвоз—навіз, привіз.
 Подворотня—підворотниця.
 Подвох—підступ, каверза.
 Подвыпить—підпити; подвыпивши—на підлітку.
 Подвязка—під'язка [підв'язка].
 Подгадить—підкапостити, пошкідити.
 Подговаривать—підмовляти.
 Подгонять—підганяти, (сов. в.)—підганяти).
 Подгородный—передміський.
 Подготовительный — підготівчий || -вка -- підготівлення, підготівка || -влять—підготівлювати, (сов. в.)—підготувати.
 Поддавать,-ся—піддавати,-ся.
 Поддакивать—підтакати.
 Подданный — підданий, підданець || -нство—підданство.
 Подделка — підробка, підроблення || -львать,-ся — підроблювати,-ся || -льванне—підроблювання || -льний —1) підроблений; 2) (о смехе, чувстве...)—удаваний, роблений.
 Поддерживать — піддержувати, підтримувати || -жка — піддержка, підтримка.
 Поддувало—піддувало; отверстия в решетке п-ла—прогарн.
 Под'езд—під'їзд.
 Подействовать — упійнути; (о мерах воздействия, лекарствах)—допомогти, мати [свій] наслідок.
 Поделка—дрібна робота.
 Под'ем — 1) піднесення (піднесення революційних настроїв); 2) (поднимание),—підняття; 3) східження (східження на Монблан); 4) (обувь)—підбиття; 5) (о местности)—узвіз,-вбзу; стал тяжел на под'ем—став м'який, незрушний || -ный — звідний (звідний кран); под'емные деньги—гробші на пер'їзд, подорбжні гробші.
 Поденщик—поденний, поденник.
 Подержанный—уживаний, бувший у вжитку.
 Подешеветь—подешевшати.
 Поджарый—худорлявий, сухорлявий.
 Поджидать—чекати (кого й на кого), очікувати, дождатися (кого).
 Поджигатель—палій; || -гать—підпалювати.
 Поджилки—жіжки.
 Поджог—підпал.
 Подзадоривать — розпалювати, під'южувати.

Подзатыльник—запотилишник.
 Подзащитный—підоборонний.
 Подземелье—підземелля, сутереєни.
 Подземный—підземний.
 Подзол—нопільняк, підзол.
 Подкапывать,-ся—підкопувати,-ся.
 Подкараулить—підстерегти.
 Подкидыш—підкидько, підкинений.
 Подкладка—1) (в одежде)—відшійвка, підбійка; 2) см. Подоплека.
 Подкова — підкбва || -вывать — підкбувати, (сов. в.)—підкувати.
 Подкожный—підшкірний.
 Подкол — підкіп (підкопу); (переносно);—підступ.
 Подкрадываться — підкрадатися, підбиратися.
 Подкрепление — підсілок, підмбга || -плять—підсілювати, покріпліати || -пляться (едой)—під'їсти, попоїсти.
 Подкузьмить—підкувати.
 Подкуп — підкуп || -пать—підкупляти.
 Подлаживаться—піддбрюватися, ласки запобігати.
 Подле—см. Возле.
 Подлежать—належати, підпадати (ця справа належить до суду) || -жащий —належний (до чого); подлежащее (грам.)—підмет.
 Подлец—падлібка, паскуда.
 Подлинник — першовтір || -ниость — справжність, дійсність || -ний — справжній, правдивий; с подлинным верно—з першовтіром згідно.
 Подло—підло || -лый—підлий.
 Подлог—фальшування, фальш || -ложный — фальшований, фальшивий.
 Подмастерье—підмайстер.
 Подменить—підмінювати.
 Подметать—підмітати, (сов. в.)—підместі.
 Подметить—углядіти, зауважити.
 Подметка—підметка.
 Подмещивать—примішувати.
 Подмоченный—підмочений.
 Подмости — ристовання; (театр.) — кш,-кбу.
 Подмышка—пахва, паха.
 Подначальный—підрядний.
 Подневольный—підневільний.
 Поднимать—підіймати, збдити; (промышленность); производительность... —піднісити, (восстанне) — знімати, здіймати; поднять шум—збити бучу; подниматься (о ценах)—підніститися.
 Подножье (горы)—підгір'я || -жка — ступиця, підніжка || -жный — підніжний; (корм п-й)—паша.
 Поднос—піднос (підносу)
 Подобаєт—годиться, слід.

- Подобне—подбба, подібність; на-не — на взір || -бно—мов, як, іаче || -бный—подібний.
- Подобострастие—підлесливість.
- Подождать—зачекати, почека́ти (когб й на ко́го), подождати.
- Подозревать—підозрівати; подозреваемый — запідзрений || -рение — підозріння || -рительность — підозрілість || -рительный—підозрілий.
- Подоконник—підлокітник, лутка (я за луткою коло вікна сиджу́).
- Подол—поділ; (одежды)—подблок, запбла.
- Подоики (общества)—покидьки (громадянства).
- Подоплека—*підосно́ва.
- Подотдел—підвідділ.
- Подотчетный—підзвітний.
- Подорваться — надірв́атися, підвередитися.
- Подорожать—подорб́жчати.
- Подоспеть—приспіти, наб́днитися.
- Подходный — відприбуткбвий; подоходно-поимущественный налог — відприбуткбво-майнобвий подáток; подоходное обложение — прибуткбве оподаткування.
- Подошва — підбшва; п-ва горы — підгір'я.
- Подпадать—підпа́дати.
- Подписание—підписа́ння ||-сией (лист) — підписний лист; подписная цена — передплáта || -ска (на периодич. издания) — передплáта, передплáчування || -сывать — підписувати || -сываются (на периодич. изд.) — передплáчувати (газету, часопис...) || -сь—підпис, су (м. р.).
- Подполье — нелегáльний став, нелегáльний умбвни, нелегáльне існування || -льный—нелегáльний, та́ємний.
- Подпора—підпб́ра.
- Подпочва — підгру́нтя || -венный — підгрунтбвий; вода под-ная — підгрунтб́ва вода.
- Подпоясываться — підперізуватися.
- Подправиться—підмогті́ся.
- Подруга—попру́га.
- Подпускать допускáти, припускáти.
- Подражание—наслідування || -жать — наслідувати (когб).
- Подразделение — підподі́л || -лять — підподіля́ти.
- Подразумевать—розумі́ти.
- Подрасти—підб́льшати, підрості́.
- Подрасться—поб́йтися.
- Подробность — подрб́иця || -бный — докля́дний, у подрб́ицях.
- Подросток—підлі́ток.
- Подруга — поб́руга, подру́жниця || -жится — здруж́итися, заприязні́тися.
- Подручий—підру́чний.
- Подрыв—1) зрив, підрив; 2) (авторитета, доверия...)—збавлення || -вать—1) зривáти, підривáти; 2) збавля́ти (авторитету) || -ваются (подорваться) — надривáтися, надвередж́атися, надвереді́тися.
- Подряд—1) (суш.) підря́д; 2) (нареч.) зря́ду || - дчик—підря́дник.
- Подрясник підря́сник.
- Подсвечник—свічб́йк; (церковный)—ставн́йк.
- Подсказывать—підка́зувати.
- Подскакать—підскб́чити (Подскакал на коне)—підскб́чив коне́м.
- Подскакивать—підстри́бувати.
- Подслащивать—посо́лоджувати.
- Подследственный—підсл́дний.
- Подслеповатый—підслі́па, сліпоб́кий, сліпа́вий.
- Подслушивать—підслухáти.
- Подсматривать—підгля́дати, піддивля́тися.
- Подсмеиваться — кепку́вати з ко́го, підсмію́ватися з ко́го.
- Подснежник — прб́лісок (мн. ч.—прб́ліски).
- Подсолнечник—сб́нячник.
- Подсолнечное масло—(сб́нячничкова) олі́я.
- Подспорье—підпо́мога.
- Подставка — підста́вка || -вной — підставн́ий.
- Подставлять—підста́вляти.
- Подстергать—підстері́гати, (сов. в) — підстергті́.
- Подстирать—підсте́лювати (подостлать)—підстелі́ти.
- Подстрекать — підстру́нчувати, підб́ивати || -тель—підбу́рник, напра́вник || -тельство — підб́ивання, підстру́нчування, напра́ва.
- Подстрелить—підстрéлти.
- Подступать—підступáти.
- Подстрочный—підря́дкб́вий.
- Подсудимый—підсу́дний || -дность — підсу́дність || -дный — підлэ́глий су́дові.
- Подсчет—підраху́нок; підрахб́вання.
- Подтасовывать — (карты) підта́льб́увати; (факты, цифры...)—перекру́чувати (в шахрайський संब́сб), мах-ловáти (з чим).
- Подтачивать—підтб́чувати.
- Подтверждать — підтвэ́рджувати || -ждение—підтвэ́рдження.

Подтяжки — помічі.
 Подтянуть — підтягти.
 Подумать — (над чем) — зміркувати (що), змислити (що); (о ком, чем) — згадати (за ко́го, про ко́го).
 Подурнеть — споганіти, погіршати; (сделаться глупее) — подурнішати.
 Подушка — подушка.
 Подхватывать — підхоплювати.
 Подход — перепровадження; трактування, підступ, погляд (уміле перепровадження справи антирелігійної пропаганди; професійне трактування справи; обережний підступ до найбільш питань; такий погляд на справу занадто звужує її обсяг) || - ить 1) підходити; 2) (быть к лицу, приличествовать) — пасувати, личити || - ящий — слухний; (соответственный) — відповідний; придатний (са́ме це придатний для селá крам); (к лицу) — притобшний.
 Подчеркивать — підкреслювати.
 Подчинение — упідлеглення || - иный — підлеглий, підрядний.
 Подчинять — упідлеглювати || - ся — підлягати, підпорядковуватися.
 Подчистка (в документе, счете...) — підчищене [місце].
 Подшивать — підшивати.
 Подшипник — валиця, підшипник; п. на шариках — кульковá валиця.
 Подштанник — спідні.
 Подшутить — пожартувати з ким, втяти жарта з ким.
 Подыгрывать — пригравати.
 Подыскивать — підшукувати.
 Пожадничать — поласитися.
 Поединок — двобій, -ою; (состязание) — герць.
 Поезд — поїзд || - ка — по́дорож.
 Поемный (луг) — заплашний (— на лу́ка, пійма).
 Пожалеть — пожаліти, пожалкувати.
 Пожаловать (к кому) — завітати (до ко́го); пожа́луйте — про́шу, впробсимо (пробсимо до кімнати.); (кому что) — подарувати (кому́ що), надати || - ся — поскаржитися.
 Пожалуй — 1) певно, либбонь (чорна хмара наступає, либбонь дощик буде); 2) (ладно, пусть уж) — про мене (про мене, хай і лишáється тут).
 Пожалуйста — будь ласка.
 Пожар — пожа́р, пожежа || - ный — пожа́рний, пожежний.
 Пожатие — стиск.
 Пожелание — побажання, пожадання.
 Пожениться — побратися, одружитися.
 Пожертвование — пожертва || - твовать

пожертвувати, офірувати (пожертвував велику суму); поступитися (поступився своїми інтересами); пожертвовать жизнью — наложити життям.
 Пожива — пожива; (у пчел) — узяток || - виться — поживітись
 Пожизненный — довічний, доживоття.
 Пожилой — літній, побстарий.
 Пожимать — стискати.
 Пожинать (плоды) — збирати (те, що посіяв).
 Пожирать — пожирати, (сов. в.) — пожерти.
 Пожитки — манаття, *барахло.
 Поза поза || - ировать — позувати.
 Позабавиться — розважитися.
 Позаботиться — подбати (за, про ко́го, що; чим); поклопотатися.
 Позавтракать — поснідати.
 Позавчера — позавчора, завчора.
 Позади — позаду, іззаду, по-за (по-за хатою).
 Позаимствовать — запозичити.
 Позапрошлый год — позаторішній; в позапрошлом году — позаторік.
 Позариться — поквартитися, поласитися.
 Позволение — дозвіл, -волу; с позволения сказать — пробачте на слові, шанувальни слухи ваші || - лительно — годіться, е рація (бтже, е рація запитати, чом так недбало переводилося до́сі справи!) || - лять — дозволяти, (сов. в.) — дозволити.
 Позвонок — хрибець || - ночник — хрибёт, стовп хрибтовий.
 Поздний — пізній || - дно — пізно.
 Поздороваться — привітатися.
 Поздороветь — поздоровшати.
 Поздравительный — (речь, слово, приветствие) — на привітання, для привітання (промову на привітання вигосив т. Введь) || - вление — привітання, вітання || - влять — вітати.
 Поземельный — поземельний.
 Познция — позиція || - ционный — позиційний.
 Познание — пізнавання || - вать — пізнавати.
 Познакомить, -ся — познайомити, -ся.
 Познание — пізнання.
 Позолота — позолота.
 Позор — ганьба, сбром || - ить — ганьбити || - ный — ганьбний.
 Позыв — хіть, хобти (ж. р.); по́тяг (до ко́го).
 Поймать — с[у]піймати, зловити.
 Понменный — імешний.
 Понька — пійманка, пійманья.

Поиск (поиски) — шукання, (образнее) — шукаїна.
 Пойти — піти.
 Поить — поїти, напувати.
 Пока — поки, доки; аж (сидів, аж сонце зайшло); тимчасом (нехай тимчасом посидять).
 Показ — показ || - зание — свідчення || - затель — показчик || - зательний — зразковий, показовий || - зной — показний || - зывать — показувати; (в судеби. проц.) — свідчити; показывать вид — удавати (шо); и виду не покажет — і правзакї не дасть || - зываться (ноказаться) — показуватися; здаватися, (сов. в.) — здатися (мені здалося, що це був мій знайомий).
 Покамест — ноки-що; см еще Пока.
 Покатый — спадистий, згористий.
 Покачиваться — нохитуватися, гоїда-тися.
 Покаяние — покўта, каяття || - ятися — нокаяться; (искупить виину) — спокўтувати.
 Покинуться — покинутися
 Покидать (покинуть) — покидати, лишати; відбігати (відбігти) (когб).
 Покладистый — згідливий, потульпий.
 Поклажа — лажа, ваїтаж.
 Поклеп — наклеп; возводити н-н. — натягати наклеп, пеїю волокти.
 Поклон — уклїн, лону; вітання (пердайте йому моє вітання) || - ник — прихїльник; быть поклонником (чего) (= быть любителем чего) — кохатися (у чбму); (п. культура) — поклбник, приклбник; || - ница — прихїльниця; приклбниця || - ненне — оббжнення || - няться — оббжнювати.
 Поклясться — заприсягтїся.
 Покой — [с]пбкїй, супокїй, -кбю; оставить в покое — дати спбкїй.
 Покойник — иебїжчик, покїйник.
 Покойный — 1) спокїйний, супокїйний; 2) см. Покойник.
 Поколебать — нохитнїти || - ся — нохитнїтися; завагатися.
 Поколение — поколіня; молодое поколение — памолодь.
 Покончить — покїнчїти; пок-ить жизнь самоубийством — собї смерть заподїяти; збавити себе життя, покїнчїти самогубством.
 Покорнейше — уклїнно, ласкаво.
 Покорность — покбра. покїрність || - рный — покїрний, покїрливий || - рять, -ся — покорїти, -ся, корїти, -ся, скорїти, -ся.
 Покос — покїс, -кбсу.

Покража — крадіжка.
 Покрасить — покрасїти, пофарбувати.
 Покраснеть — почервонїти; (от стыда, смущения) — зашарнтися.
 Покров — накрїття, покриття; снежный п. — сїговий настил; растительный п. — рослїнне вкрїття; почвенный п. — грунтова поволбка.
 Покровитель — покровїтель, охорбник || - ственный — охорбичий, протекційний || - ство — охорбництво, протегування || - ствовать — нїдпїрати, охоронїти, протегувати.
 Покрой — крїй, -крбю.
 Покрывало — покрївало, накрїття.
 Покрывать, -ся — покрївати, -ся, укрївати, -ся; пок-ться пылью, снегом... — припадати пїлом... пок-ться водою, пеною, льдом... — поїятися водбю...
 Покуда — см. Пока.
 Покупатель — покупець || - тельница — покупниця || - тельная способность — купївельна спромбжність.
 Покупать — купувати || - пка - 1) (процесс) — купївая, закупия; 2) (купленное) — пбкупка || - пной — купбваний (купбваний хлїб).
 Покушаться — ваїжитися; робїти, нїднбснї замах || - шепне — замах.
 Пол — 1) пїдлбга; (земляной) — долївка; (деревянный) — помїст; (паркетный) — тафльбвана пїдлбга; 2) статья (р п. — стїти, ж. р.), поголїв'я, рїд, пол; 3) 1/2-пїв - || - овой — 1) пїдлбгбвий; п-ая доска, половица — мо-стїна; 2) сексуальний, поголївний, ноловий; половые органы — прирбдження; ноловой акт — см. п. сл. Акт.
 Пола — полї.
 Полагать — гадати; положим — припустїмо, дїймо па те; положить голову — наложити, накласти головбю; полагаюсь на вас — здаюся на вас; полагается (надлежит) — налбжить, (должно) — слїд.
 Поладить (не поладили) — не помирїлись. (Це вчбра менї з Яцькбм приїшлось не помирїтїсь).
 Полати — пїл (пблу).
 Полгода — пїврбку.
 Полдень — пївдень; в полдень — о пївдня.
 Поле — пбле; (обрабатываемое) — лан; (пахотное) — рїлля; опытное п. — до-свідне п; паровое п. — толбка, пар; показательное н. — зразкбве, пока-збве п.; поле битвы — боїще; поля книги — берегї, краї; поля шляпы —

- кріси || - водство — рільництво, польовé господарство || - вой—польовий.
- Полезный—корисний, пожиточний.
- Полемический—полемічний.
- Полено—поліно.
- Полет—літ; літання (зразкові літання на планерах); полет фантазии—ширїння, буїння фантазії.
- Полечь—полягти.
- Ползати—пóвзати || - зкий—повзкий || - зком — пóповзом, пла́зом || - зучий — сповзний (сповзний бéрег); (о растеннях) — виткий.
- Поливать — поливати || - вка—поливанка.
- Полинять—зліняти.
- Полировать—яснити, глянцювати.
- Политический—політичний.
- Полиция—поліція || - ейский—поліцай.
- Полчиное—поймать с поличным—зловити на (самім, гарячім) вчїнку.
- Полка — полиця.
- Полк — полк || - овник — полковник || -овой — полковий || - ководець — полковбдець.
- Полю — 1) пóвно, ущérть; 2) (довольно, будет уже)—гóді, дóсить, край.
- Полиовластный — повновладний || - кровный — повнокрвний || - лунне — пóвня (місяця) || - мочный — повновáжний.
- Полностью — уповні, цілком || - нота — пóвня, пóвнява, пóвність; (телесная п.) — опáсність, -стости || - ный — пóвний, (о толстяке)—гладкий, опáсний.
- Полночь—північ; в. полночь — опівночі, у глупу ніч.
- Половина половина || - нчатый—половинчастий.
- Половица — мостїна.
- Половодье—пóвідь, -води (ж. р.).
- Положение—1) станбище стан (тїжкé станвище); быть в интересном положении — б́ути у повáжному стáні; 2) стáтут, постанова, регламент (стáтут про вибори); 3) тв́ердження (головні тв́ердження докладу); осадное положение—стан облóги || -жить — поклáсти, см. еще Полагать.
- Положительный — 1) статéчний, стáлий (людїна статéчна); 2) (против.—отрицат.)—позитивний; ползный ответ—згóда; положительно (=решительно, совсем)—рїш́уче (рїш́уче я не знав, що маю робити), зóвсім.
- Полос (саней)—санїця.
- Полоса—смўга (через усé пóле йшли смўги); стяга (саранá летїла дóвгою стягóю), штаба (великі штаби залїза) || -сатый—смугастий; (о цвете—в полоску)—перїстий.
- Полоскать—полоскати || - тельница — полоскательница.
- Полость — дупліна, ямина (ротовá дупліна).
- Полотенце—рушійк.
- Полотно — полотнó || - тнище—пїлка.
- Полоумный — навісний, недоумкуватий.
- Полтинник — півкарбóванця, коповїк.
- Полтора — півторá || - ста—півторáста.
- Полубог—півбóг
- Полугодие—піврїччя || - дичный—піврїчний.
- Полуграмотный — напівписьм'яний, напівграмотний.
- Полуда—полўда, побїл.
- Полудикий—напівдїкий; напівдикўнський.
- Полукруг — півкрўг; (только линия)—півкóло || - лый—півкрўглий.
- Полуживой—напівживий.
- Полулист—півáркуш.
- Полумертвый—напівмёртвий.
- Полумрак—півтёмрява, прїсмерк.
- Полуоборот—півповорóт.
- Полуостров—півóстрів.
- Полуофициальный — півофіціальный.
- Полупрозрачный—напівпрозбрій.
- Полутень—сўтїнь, -тїни.
- Полутон—півтóн.
- Полуторный—півторáчний.
- Полутьма—прїсмерк.
- Получатель—(корреспонденции)—адресат; хто (шо) відбирає, одérжує || - чать—одérжувати, дїставати, відбирати || - чение — одérжання, відбирання.
- Полушарие—півкўля.
- Полушка—шаг (м. р.).
- Полушубок—кожўх.
- Полый — порóжнявий; (о цилиндрах, напр., стеблях растений)—цївуватий.
- Польны — поїни (род. п.—поїну, муж. р.)
- Польза—кóристь; в пользу—на кóристь; извлекать пользу—зужиткóвувати, послужити на пользу—пїти на кóристь; расположить в свою пользу—привернїти до себе || - зованне—користування; (о врачебном)—лїкування || - зоваться (чем)—користувáтися (з чóго); польз-ся дурной славой—у неслáві б́ути; п-ться уважением—у пошáні б́ути;

- п-ться несчастьем другого — (образно) ліхом торгувати; п-ться случаем — користатися з нагоди, okazji.
- Польский — польський.
- Польстить — піддестити || -ся — поласитися, поквартитися, зазіхнути.
- Польша — Польша.
- Полюбить, -ся — полюбити, -ся, поохати, -ся, уподобати; мне полюбилось — я уподобав.
- Полюбовный — злагідний.
- Полюс — бігун, пюлюс.
- Поляк — поляк; (презрит.) — лях.
- Поляна — гальяна.
- Полярный — бігунівий, полярний (полярні краї).
- Помада — помада.
- Помазанник — помазанець.
- Помаленьку — по троху.
- Помарка — викреслення, вймазане.
- Поменьше — 1) трохи менший, -е; 2) якнайменше (витрачайте якнайменше грошей).
- Поменять, -ся — по[з]мінити, -ся.
- Померкнутъ — померхнути, затьмити, -ся.
- Померять, -ся — поміряти, -ся.
- Поместительный — місткий.
- Поместье — маєтність, маєток, держава.
- Помесь (ублюдок) — покруч, ча (м.р.), підтумок (то не справжній хорт — підтумок).
- Помет — послід; (пом. домашн. животных) — кизяк.
- Пометка — зазначка.
- Помеха — завада; быть помехой — стати на заваді.
- Помешанный — божевільний, причинний || - ательство — божевілля || - аться — збожеволіти, з глузду зійти
- Помешать — 1) (препятствовать) — перешкодити, на перешкоді [заваді] стати; 2) (о перемешивании) — помішати.
- Помещать, -ся — містити, -ся, заміщати, -ся || - щение — приміщення; жилье пом-не — житло, поміщення.
- Помещик — пан, поміщик, дідич || - щичный — поміщицький, дідицький, панський.
- Помиловать — помилувати, дарувати вишну || - ванье — помилування, дарування вишні.
- Помимо — 1) опрiч, крім; 2) проти, мiмо (це зроблено мiмо тебе вiдi); без вiдому (без мого вiдому дано дозвiл).
- Поминание — поминки || - нать — 1) (о культе) — поминати; 2) (вспоминать) — згадувати; поминай как звали — шукай вітра в полі.
- Помиутно — що-хвилини.
- Поминуть — пам'ятати.
- Помогать — [до]помагати, (сов. в) — [до]помогти; помочь беде — запобігти, зарадити ліхові.
- Помои — помий, вйполоски || - ойный — помийний.
- Помол — мліво.
- Помолвка — заручини.
- Помост — поміст, мбосту.
- Помочь — см. Помогать.
- Помощь — допомога, поміч; прийти на помощь — стати у поміч, на поміч || - щник — помішний.
- Помрачение — засліплення.
- Помутить, -ся — скаламутити, -ся, збаламутити, -ся; (о рассудке) — замутити, -ся.
- Помыкать — попихати (на когось ти тих діток покинула?.. Та їх будуть чужі діти попихати); потирати руки (об когось) (варили воду з нас ледачі дукки і потирали об козацтво руки).
- Помысел (помысл) — помисел, гадка.
- Помышление — см. Помысел.
- Поиадобиться — знадобитися, здатися, у пригоді стати.
- Понамарь — паламар(-ря).
- Поиапрасну — даремне, надаремне.
- Поиаужиться — наповажитися, посилкуватися.
- Понедельник — понеділок.
- Понемногу — по троху; (о скоростях, процессах...) — поволі.
- Понести — понести; понестъ наказание — дістати кару; понестъ убыток — утратитися, зазіхати шкоди; понестъ ерунду — дурниці правити; химери погнати.
- Понижать — знижати; понизить цену — спустити ціну || - жение — зниження.
- Поникнуть — поникнути, похніпитися.
- Понимание — розуміння || - мать — розуміти; давать понять — давати в знакі, зрозуміти.
- Поновлять — поновляти, відновляти.
- Поножевщина — різанина.
- Понос — бігунка.
- Поносить — 1) (честить) — лихословити, ганити; 2) (об одежде) — поносити; см. еще (сов. вид) Понести || - шенный — ношений.
- Понравиться — сподобатися, до вподоби прийтись.
- Поиуждать — силувати, спонукати || - ждение — силування, спонукка.
- Поиукать — підганяти.
- Понятие — поняття, розуміння || - тливый — тямкий, тямущий || - тивый —

зрозумілий, розумний, понятно — зрозуміло, розумно.
 Поощрение — заохочення || - рительний — заохотний || - рять — заохочувати, (сов. в.) — заохотити, дати похвалу.
 Пои — піп || - овський — попівський.
 Попадати — (попасть) — попадати, потрапляти; (в цель) — удіяти; попасти в неловкое положення — попасти в клопіт; попасти впросак вкляпати; (энергич.) — у дурні пошитися || - ся — попадатися, траплятися; (попадаться на глаза) — на очі навертатися || - даніе — влучання, влучний стріл.
 Попарно — парами.
 Поперек — поперек || - речний — поперечний.
 Попеременно — впереміж || - иний — впереміжний.
 Поперхнуться — заглинутися.
 Попеченне — ніклування || - чительство — опікування, опіка.
 Поплавок — поплавець.
 Попойка — пійка.
 Пополам — упів, напів, на половині.
 Поползновение — намагання, поіада, см. еще Покушение.
 Пополнять — поповняти || - ненне — поповнення.
 Пополудни — після обід.
 Попона — дерга, кана, поіона.
 Поправка — поіправка; (в бумагах) — підмітка || - влять — поправляти || - вляться — поправлятися; (после болезни) — відужувати, одужувати.
 Попрек — докір, докіра || - ать — докоряти, коріти.
 Поприще — арена, поле (діяльності).
 Попробовать — спробувати, узяти на спіток; (на вкус) — покуштувати.
 Попросить — попросити.
 Попросту — по-просто, просто.
 Попрошайка — жебрак || - айничать — жебрати, старцювати.
 Попугай — пануга.
 Попускать — потурати, попускати || - стнтельство — потурання, попуск [-ання].
 Попусту — по-дурному, надурно, марно.
 Попутный — подоріжний; (о ветре) — ходовий || - тчик — подоріжний; (временный сторонник) — поіутник, * прикіччик.
 Попытка — спроба.
 Пора — порі, добі, час, годіна; с тех пор, как — відколи; с этой поры — з цього часу, відтепер; с давних пор — здавна; до сих пор — досі; до

тех пор, пока — доіти, поіки, поіти; до поры до времени — до слушного часу; порою — інколи, іноді, часом.
 Пбра — шпара, пбра.
 Поработать — поневолювати.
 Порадовать — розважити, потішити, звеселити.
 Поражать (поразить) — 1) уражати (уражити), здивувати (дівні звуки вразили мої вуха); 2) поразить (врага) — розбити (вброга) || - женіе — порізка; нанести поражение — розбити; потерпеть пор-не — бути розбитим, переможеним; ураза (лікар констатував уразу легінів).
 Поразительный — дівний, дивовижний.
 Поранить — поранити.
 Пораньше — як-найраніше, яко-мога раніше; заріні, заріння (сьогодні заріні пообідаємо, та піді хоч раз погуляю).
 Порвать, -ся — порвати, -ся, подірти, -ся.
 Поредеть — порідіти, порідшаті.
 Порез — порізане (місце).
 Порешить — 1) (принять решение) — покласти [рішіння]; 2) (покончить) — покінчіти.
 Пористый — шпаристий, порістий.
 Порицание — доіана; виразити порицання — висловити доіану || - цать — ганити, гудити.
 Порка — хлбст[а].
 Поровну — нарівно.
 Порог — поріг (-рбгу).
 Порода — поріддя, рід; (геологич.) — поклад || - днстий — порідистий, доброго плбду, поріддя.
 Порождать (породить) — спричиняти (що); спричинятися (до чбго), викликати || - жденіе (ехиднино) — коділо гадюче.
 Порознь — різно, нарізно.
 Порой — часом, іноді.
 Порок — (недостаток) — вада, хіба; (грех) — гріх; порок сердца — вада серця.
 Поросянок — поросі (род. п. — поросіати).
 Поросль — парост, ту (м. р.); (о мелком кустарнике) — чагарник, чагар.
 Пороть — 1) поріти (поіито поіано — треба поріти); 2) сікти (різками) — шмагати; пороть вздор — теревені правити, дурнийі верзти.
 Порох — поіох || - овой — пороховий; п-ой склад — пороховія.
 Порочность — зіпсутість; (сильнее) — злочинність || - ный — зіпсутий; зло-

- чіпший; порочный круг — блудіє
кóло
- Порошок — порошок.
- Порт — порт || - овой — портовий.
- Портить — псувати, нівечити.
- Портмоне — гаманець, портмонет (род.
п. — портмонéту).
- Портной — кравець || - няжеский —
кравецький || - няжество — кравецтво.
- Портрет — портрет.
- Портсигар — цигарниця.
- Портфель — тека, портфель.
- Портянка — опуча.
- Порубка — поруб, -бу (м. р.).
- Поругання — иаруга.
- Поругаться — полаяться.
- Порука — зарука.
- Поручать — доручати, припоручати
|| - ченне — доручення; но поруче-
нню — з доручення || - читель — за-
поручник, ручитель || - чительство —
запорука.
- Порфира — багряниця.
- Порхать — пурхати, трипотіти, перелі-
тати.
- Порция — порція, пайка || - ционный —
порційний.
- Порча — псування, нівечення.
- Поршень — тóлок.
- Порыв — поривання, запал; (о ветре) —
бурхання, подув || - аться — пори-
ваться — || - истый — рвачкий, нагаль-
ний; бурхливий.
- Порядковый — порядковий.
- Порядок — порядок, лад; привести в
порядок — упорядкувати || - дочно —
1) (о количестве) — досить, чимало;
2) (о качестве) — порядно, гаразд ||
- дочность — порядність || - дочный
— порядний; путящий, путний (только
о качестве); (о количестве) — чималый.
- Посадить — посадити, посаджати (хліба
напекла такого молодого, що як
посаджала, а він увесь і сівся в
печі), посадовити (посадовили го-
стей) || - дка — (о растениях) — садіння,
садження; (на судно, поезд) — поса-
дження, ладування || - дочный (мате-
риал) — садиво.
- Посвящать — присвячувати (кому що);
(кого в тайну) — втаємничувати || - ще-
ние — присвята; (о религиозн. обряде) —
свячення.
- Посев — посів, засів; (действие) — сівба,
сіянка || - ный (- ной) — сійний, по-
севной материал — сійний матеріял,
сієво, насіння.
- Поседеть — посіяти.
- Поселенец — осельник; первый посе-
ленец — осадчий, осадник || - ление
- оселя, селище || - лок — осада, см.
еще Поселение || - лять, -ся — се-
лится, -ся, осаживаться (осадиться).
- Посемейный — родинний.
- Посетитель — одвідувач.
- Посещать — одвідувати || - щение —
одвідини, одвідання.
- Посиделки — вечірниця, дбсвітки.
- Посильный — по силі, можливий.
- Поскольку (— постольку) — а що — то, а
як — то (а що на порядку денному
немає цієї справи — то ми її не роз-
глядатимемо), (посильки — постільки).
- Поскорее — як-найшвидче, мершій.
- Поскупиться — поскупитися.
- Послабление — полéгкість, попуск.
- Посланец — післанець || - ние — пі-
слання, лист || - нник — посбл (род. п.
— послá).
- После — після, по (по обіді, по війні).
- Последний — останній || - дователь —
учень, *сторонник || - довательный
— послідовний || - довать — піти (за
ким); последовать примеру, со-
вету — піти за прикладом, порадою
|| - дствие — наслідок || - дующий —
наступний, [по]дальший.
- Послезавтра — післязавтра, позавтра.
- Пословица — приказка, прислів'я.
- Послужить — послужити, здатися, спри-
чинитися; это послужит к испра-
влению — це спричиниться до випра-
влення; это послужит во вред — це
пошкодить; это послужит в пользу
— це стане у пригоді; це піде на
користь; это послужит причиной —
це спричинить || - жной — службо-
вий.
- Послушание — послух, слух'яність ||
- шать, -ся — послухати, -ся || - шник —
послушник || - шный — слух'яний.
- Послышать, -ся — почути, -ся.
- Посменно — на чергу, наперемін.
- Посмертный — посмертний.
- Посмешище — сміхвище || - мяние —
пбсмiх.
- Посмотреть — подивитися, глянути;
(заботиться) — поглядіти, доглянути;
- Пособие — допомога, замога; учеб-
ное пособие — підручна книга, під-
ручник || - бник — посббник.
- Посоветовать — порадити (кого), при-
радити (кому що) || - ся — порадитися.
- Посодействовать — допомогти, по-
сприяти, у поміччі стати.
- Посол — см. Посланник || - льский —
посольський || - льство — посольство.
- Поспевать — 1) (о созревании) — по-
співати, вистигати; 2) (о действии) —
устигати, поспівати.

Поспешать—поспішати,-ся, ква́питися
|| - шный — поспішний, поква́пний;
поспешная работа—поспішна́, на-
га́льна робота; поспешно — ча́пко,
пб́хашцем, швидкомá.

Поспособствовать—см. Посодейство-
вать.

Поспорить — засперечáтися, зазма-
гáтися (зазмагáлися за той горб,
та й сваряться, та й позивáються
дб́сі; зазмагáлися; хто швидче до-
б́жить).

Посрамлять—сб́рому завдавати, осо-
рб́млювати || - ся—сб́рому зазнавати
[набрáтися], усорб́митися.

Посреди—по-серед, серед.

Посредник—посередник || - нический
— посередницький || - ничество —
посередництво.

Посредственный — м́рний, пом́рний,
звичайненький, середній || - ность
— пересична людина, (сильнее) —
аб́и шо.

Посредством—ч́рез, за помб́гою, за
пом́ичю; (или творит. падеж соответ-
ствующ. слова, напр.,—посредством
обжигания—обпáлюванням; посред-
ством ножа—пож́ем).

Поссорить,-ся—посварити,-ся.

Пост - 1) п́ст (род. п. —пб́сту); 2) пб́ст
(р. п. —пб́сту) (пост № 3) || - овой —
постовой; (сторожевой)—чатовой.

Поставка — поставáния || - вить — по-
ставити; (о мног.)—постановити; по-
ставить на вид — дати на зам́тку,
заува́жити (ком́у шо), в́ставити
(ком́у шо); поставити на своем —
довест́и свогб́, поставити на свое;
поставить в известность — пов́дб́-
мити (когб́), дати до в́дб́му (ком́у);
поставить вопрос ребром—постá-
вити спрáву р́ба || - влять — поста-
чáти (чогб́ ком́у) || - вщик — поста-
чáлец, доставник.

Постановка — 1) (пьесы, картины) —
постанова, худб́жне офб́рмлення
п'есн, картини; 2) (вопроса)—тракту-
вáния справи || - вление — ухв́ала,
постанб́ва; (по постановлению) —
за ухв́алою || - влять — ухв́алювати,
постановляти.

Постараться — подб́ати (за кб́го, шо),
поклопотáтися.

Постареть—постáритися, з́стáрити.

Постель — пб́стль, л́жка || - льный —
постельный.

Постепенный—ступн́евый; постепенно
—ступн́ево, повб́лі, номáлу.

Постигнуть — зба́гнути || - жение —
зба́гнення.

Постыться—пост́тисья.

Постылый — п́сний.

Постой—пост́й (род. п. —б́ю).

Постольку (-поскольку) — см. По-
скольку.

Посторонний — сторб́нный.

Постоялец — постоялец || - лый двор
— за́зд.

Постоянный — 1) пост́йный; 2) (ценз-
менчивый, твердый)—стáльный, ста́н-
вќй; 3) (всегдашний)—повсякч́асний
|| - иство — 1) пост́йність; 2) стá-
л́сть.

Пострадать — постраждáти.

Построение—буду́вання—(Логические
построения Каутского) — логичні по-
будб́ви Кáвтського).

Постройка — 1) (процесс)—буду́вання;
2) (строение, зданне)—будівля, будб́ва.

Построчный — порядкб́вый; (оплата)—
в́дрядкб́ва оплáта.

Поступательный — поступный (по-
ступный рух).

Поступать (поступить)—1) д́яти, чи-
н́йти; 2) (на службу)—стáвати; (на по-
сáду)—поступáти; 3) (с кем-либо)—
повб́днитися || - пление—пост́пления,
(средств, денег...) надб́дження ||
- пок - уч́инок.

Поступь — ходá.

Постыдный—срамб́тный, ганеб́ный.

Постылый—осоруж́ный.

Посуда—пб́суд (род. п. —пб́суду, муж. р).

Посчастливиться—пошаст́йти.

Посылать—слáти, надсилáти || - лка—
посылка; (логич.)—т́за || - льный—
посильный.

Посягательство—зáмах || - сягать (по-
сягнуть)—вáжитися, ч́нн́йти зáмах,
піднб́сити (піднб́сти) зáмах; норн-
в́ати р́ку.

Пот—п́т || - еть—п́тн́ти || - ный — п́т-
ный || - огонное—потовн́б́ние.

Потайной—потайный, та́емный.

Потасовка—чубан́на.

Поташ—потáш.

Потворствовать—потурáти.

Потемки — п́тьмá; в потемках —
пб́ноч́.

Потемнеть — потемн́ти; (на дворе)—
смёркнут́; (о блеске)—номёрхнут́.

Потеплеть—пот́пл́ти, потепл́шати.

Потерпевший (юрид.)—скр́вдженный.

Потерпеть — нот́рп́ти; пот-еть кру-
шенне—тра́пнитися авáр́й (з пб́тягом
тра́пилася авáр́я), розб́тисья.

Потеря — згубá, стрáта || - рять — за-
губит́; утрáтити; пот-ять даром,
напрасно, безрезультатно—змар-
нув́ати; п-ть доверие (к ком́у) —

- зневіритися (я потерял к тебе доверие — ти мені зневірився); п-ть девственности — см. п. сл. Девственность; п-ть сознание — знепритомніти.
- Потихоньку** — тихеселько, стїха, потиху; (исподтишка) — тишком, ийшком, тишком-ийшком.
- Поток** — потік (р. п. — потόку).
- Потолок** — стеля.
- Потом** — потім, по тому, відтак.
- Потомок** — нащадок, потόмок || - мственый — нащадний, потόмний || - мство — нащадки, потόмство.
- Потому** — тому, тим, через те; — что — бо; тому (тим) що; через те що; за-тим що.
- Потонуть** — утопінути, потонути.
- Потоп** — потόп[a] || - пать — потопати, тонути.
- Потрава** — спаш, шу (м. р.), патолоч, чи (ж. р.)
- Потратить** — потратити.
- Потребитель** — споживач || - бительский — споживчий; потребительские интересы (= интересы потребителей) — інтереси споживачеві, споживачів || - бленне — споживання || - блять — споживати
- Потребность** — потреба || - бный — потрібний || - бовать — загадати, зажадати, піднести вимогу; это требует много средств... — це вимагатиме; это требует много времени — це візьме багато часу; требуется — потрібно (биі) буде (будуть).
- Потрошить** — патрати.
- Потрудиться** — попрацювати; потрудитесь это сделать! — потурбуйтесь...
- Потрясать** — 1) трясати, трусити; 2) хитати, порушувати, збурювати (захитали трюни).
- Потуга** — натуга, силкування; потуги (у рожениц) — нерейма.
- Потуплять** — (глаза) — спускати; (глолу) — похиопити.
- Потухать** — гаснути.
- Пожинать** — повечеряти.
- Поумнеть** — порозумішати, набратися рбзуму.
- Поучать** — навчати || - чение — навчання, наука, напучения || - чительный — напутний; поуч-ное слово — см. Поучение.
- Похабный** — сороміцький.
- Похвала** — похваля || - лить — похвалити.
- Похвальный** — 1) (достойный хвалы) — хвальний; 2) (хвалебный) — хвалебний.
- Похвастать** — похвалитися.
- Похититель** — крадіжник, крадій || - хищать — викрадати, красти; уносити, поривати (смерть унес а могб близького приятеля) || - хищение — крадіж[ка].
- Похлебка** — юшка.
- Похмелье** — похмілля.
- Поход** — 1) пōхід - хбду (пōхід робітничий); 2) (при отвешивании) — похід (-хбду) || - нть — 1) (на кого) скидаться (на кōго); 2) (о хождении) — походить, попоходити || - ка — ходā || - ной похідній.
- Похождение** (-иня) — пригōда. авантюра.
- Похожий** — схбжий, похбжий (з ким), подібний (до кōго); быть похожим на кого — скидаться на кōго.
- Похоронный** — похорбний, погрббний; марш пох-ный — жалбний марш || - ны — пōхорон, ховання.
- Похоть** — хтївість, пожадливість || - тливый — хтївий, пожадливий.
- Похудеть** — схуднути; пох-еть на лице — з лиця спати, змарити.
- Поцелуй** — поцілунок || - ловать — поцілувати.
- Почаще** — частіш[е].
- Почва** — ґрунт, нетронутая п. — ціліна; подзолистая п. — попіллякбвий ґрунт; черноземная п. — чорноземля, черноземельный ґр. || - венный — ґрунтовий; почв-ая вода — жильна вода || - вообразование — ґрунто-творения || - воведение — ґрунтознавство.
- Почему** — чом[у], через щб; вот почему — отбж, б. через щб; почему-то — чомусь.
- Почерк** — нисьмб, писання; рука.
- Почерпнуть** (знания) — взяти знанія.
- Почесать** — почухати; почесать языки — попащекувати.
- Почесть** — [но]шана; п-сть оказывать — шаиу віддавати.
- Почет** — шанбба, повага || - ный — почесний.
- Почни** — почин.
- Починка** — направа, лагодження; (одежды заплатами) — латання || - иочный — направний (направпа майстерня) || - нять — направляти, лагодити, полагоджувати (полагодити) (він там коло клуни лагодить вбза); (одежду заплатами) — латати.
- Почтать** (уважать) — шанувати.
- Почка** — 1) (анат.) — ийрка; 2) (ботл.) — брўнька; выбрасывать почки — на-

брунькóвуватися || - ковать—очкувати, щепити.
 Почта—пóшта || - тальон — ноштáр (род. и - ря) || - товый — поштóвий (и. ящик)—поштóва скринька.
 Почтение — поважáния, повага; мое почтение! — здорóві! || - ный — поважаний.
 Почти—мáйже.
 Почтить — ушанувáти || - тельный — шанобливый || - тельность — шанобливість
 Почувствовать — відчути, почувти.
 Пошиб — штиб, кштáл.
 Пошлина—митó; судебная п. — присуди, пересúдок || - иный — митовий, митний.
 Пошлый — утёртий, заялóзений, тривяльний (заялóзени дóтепи); мерзённый. паскúдный (паскúдный учинок).
 Пощада помилування; лáска; дать н-ду—поклáсти лáску || - дить—помилувати.
 Пощечина—ляпас.
 Поэзия—поэзія.
 Поэт—поёт || - ический — поетичний.
 Поэтому — через це, томú; óтже, то (помú трéба, то він і прийшов).
 Появление—поява, з'ява || - вляться — появлятися, з'являтися.
 Пояс—пóяс, перезбк; пояс гор—пáсмо гiр.
 Пояснительный — см. Об'яснительный.
 Поясница—поперék, крижі.
 Пояснять—з'ясбувати, висвітлювати.
 Прав (он прав)—він має рáцію, його правда.
 Правда—пáвда; по правде сказать — на пáвду сказáти || - дивый — правдівый || - доподобный—правдоподобный, імовірний.
 Праведник — пáведник || - дный — пáведний.
 Правило — пáвило || - льный — пáвильный, вірний.
 Правитель — [у]пáвитель, керівник || - ство—уряд || - ственный—урядовий.
 Править—пáвити; урядувáти; пáвить бритву—напáвляти бритву || - вление—пáвління; урядувáния (член пáвління; урядувáния держáвою).
 Право—пáво; право!—дáлебі; про-гражданское—п. цивільне; п. уголовное—п. кáрне || - вед—пáвознáвель, пáвнийк || - ведение — пáвознáвство || - вой—пáвний, пáвовый || - нарушение—пáвпорúшен-

ня || - нарушитель—пáвпорúшник || - способный—пáвоздáтний || - судие — пáвосúдя || - та—пáвість.
 Правoverный—пáвoвiрний.
 Правoписание — пáвoпис (род. п.—пáвoпису. муж. р.).
 Правoславие—пáвoслáв'я.
 Правый — пáвий.
 Прадед—пáдiд.
 Празднество — святкувáння, свято || - здник—свято, пáзник || - здичный — святкóвий; пр-ный день — свято || - здно без дiла, без рoбoти || - здновать святкувáти, обхóдити свято || - здный гулящий (гулящий час); зáйвий (зáйве питáння)
 Практика—пáктика || - тикант — пáктикáнт || - тиковать — пáктикувáти || - тический — пáктичний
 Прачечная—пáльня || - чка—пáля, пáчка.
 Пребывание — перебувáння, пробувáния || - вать—перевувáти, пробувáти
 Превозмогать — пересилювати, перемагáти.
 Превозносите — вихвалáти, величáти, лiдибсити.
 Превосходит (превозойти) — переважáти; закасувáти (мiй булáний навзавóдах закасувáв його мишáстого) || - дный—чудóвий || - дство—перевáга || - дительство—ясновельмóжність (при перевoде с русск. оставл. без перевoда).
 Превратный — змiнний, непостiйний пр-ое истолкование — фальшiве товмáчення.
 Превращать (превратить) перетвóрювати (на що); обертáти (в що) (гáрну зéмлю оберiули в смiтний) || - ся — перетвóрюватися (на що); брáтисся (чим) (гáряча водá берéться пáрою); зiхóдити (на що) (i ми колiсь булi дóбрi, а óсь же довелóся зiйти на ледáщо).
 Превращение—перетвóрення
 Превышать — перевiщувати || - шенне — перевiщення, (власти)—надужиття влáди.
 Преграда—перепóна; грудо-брюшная пр. — грудiнно-чéревна перéтника, *погрудiниця.
 Пред—см Перед.
 Предавать (предать)—1) вiддавáти (вiддáти пiд суд); предать забвенню—пустити у непáм'ять; 2) зрáджувати (когó) (соцiял-угодóвцi зрáджують iнтереси рoбiтничества) || - даваться—(чeму) — удавáтися, укидá-

- тися (у шо) (у́дався в розпу́сту) ||
- датель—зра́дник || - дательский—
зра́дницький, зра́дливий || - датель-
ство—зра́дництво.
- Предание** (легенда)—переказ, легенда.
Предаинный—відданий, вірний.
Предварительный—попередній; про-
ое следствие—попереднє слідство.
Предвещать—віщувати.
Предвзятый—упереджений.
Предвидеть—передбачати, завбачати.
Предвкушать—зарані смакувати; в
предвкушении—зарані смакуючи.
Предводитель—провідник; ватажок
(ватажок банди) || - ствовать пере-
дувати, перед вести, головувати.
Предвыборный—передвиборчий.
Предел—межа; выйти из пределов—
вийти за межі, узяти через край;
положить предел—покласти край;
(выразит.)—покласти, дати берега ||
- льный—1) остаточний, крайній
(остаточний термін); 2) домєжний
(домєжиа вартість); (также)—найви-
щий, найнижчий.
Предзнаменование—ознака, знаменє.
Предисловие—передмова, переднє
слово.
Предлагать—пропонувати; пораду,
думку підносити; ставити (ставити
питання, внесок).
Предлог—1) см. Отговорка; 2) (по-
вод)—приклучка, притока; 3) (грам.)
—приймєник
Предложение—1) пропозиція, внесок;
2) (сватовство)—освідчини; 3) (грам.)—
рєчення.
Предложный (падеж)—місцевий (від-
мінок).
Предместье—передмістя.
Предмет—(общее)—об'єкт, (вещь)—
рїч, (рєчи).
Предназначать—призначати, намі-
чати.
Преднамеренный—умисний.
Предок—предок.
Предопределять—назначати, визна-
чати (наперед).
Предоставлять—1) надавати (надано
йому право робити ревізію); 2) зда-
ватися, припоручати (припоручи це
зробити мені); 3) достачати, при-
ставляти (я приставив увесь край
їлий); предоставлять на усмо-
трение—давати на волю, здаватися
на волю, (фамильярно)—здаватися на
призволяче
Предостерегать—перестерігати, осте-
рігати || - режение—пересторога,
осторога.
- Предосторожность**—обачність; (меры
предосторожности)—запобіжні за-
ходи.
Предосудительный—гідний догани,
засуду, негбжий.
Предотвращать—одвертати, запоби-
гати.
Предохранение—охорона, заховання;
(от чего)—запобіження || - анитель—
запобіжник; (в электрич. проводке)—
застережжик || - анительный—запо-
біжний || - анять—охороняти, захб-
вувати.
Предписание—припис, наказ || - сы-
вать—приписувати, наказувати.
Предполагать—припускати, мати на
думці (міслі); предположим—дай-
мо, даймо на те припустімо || - ло-
жение—припущення; гадка.
Предпоследний—передостанній.
Предпосылать—подавати наперед,
наводити наперед || - лка—перед-
умова.
Предпочитать—віддавати перевагу,
ставити вище || - чтение—перевага;
оказывать п-ние—см. Предпочи-
тать.
Предилечие—передрам'я.
Предположительный—гаданий, гіпо-
тетичний.
Предприимчивость—підприємницький
хист, запопадливість || - вый—заю-
взятливий, запопадливий.
Предпринимать—братися (до чоґо),
заходитися; упоряджати (упоря-
джається експедицію до центральної
Азії) || - тель—підприємець.
Предприятие—підприємство.
Предрасположение—схильність, на-
хил.
Предрассудок—перє[д]суд; (во множ.
ч.)—забобни.
Председатель—голова || - ствовать—
головувати
Предсказание—*передвіщення || - зы-
вать—передвіщати, прорікати || - за-
тель—віщує.
Предсмертный—передсмертний.
Представитель—представник, заступ-
ник || - ство—представництво, за-
ступництво.
Представительный—показний, ста-
тєчний.
Представление—1) унесєння, запропо-
нування; надання (запропонування
до нагороди; надання проєкту);
2) (психол.)—уява; 3) (театр.)—вистава
|| - влять—1) підносити (унєсок),
запропонувати; надавати; 2) уявля-
ти; 3) виставляти; 4) (кого-л.

- кому)—знайомити (з ким), рекомендавати; представьте себе — уявіть собі; представился случай—випала нагода; представляться (кем-л.)—уважати (когось); представить к увольнению — подати на звільнення.
- Предстоять** — предстонт — має, повинно бути (має бути засідання); предстоящий — майбутній, наступний.
- Предубеждение** — упередження.
- Предугадывать** — завбачати, передчувати.
- Предумышленный** — см. Преднамеренный.
- Предупредительный**—запобігливий || -реждать—попереджати; (что-либо)—запобігати (чому) || -реждение — попередження; запобігання (чому).
- Предусматривать** — передбачати || -трительность — передбачність, обачність || -тельный — обачний || -тренный — передбачений.
- Предчувствие**—передчуття || -воваты — передчувати.
- Предшественник**—попередник || -ство-вать—бути перед (чим, ким); предшествующий — попередній, передущий.
- Предыдущий**—попередній.
- Пред'явитель**—пред'явник, подавець || -влять—подавати, пред'являти; п-ть иск—позов закладати; п-ть обвинение — ставити обвинувачення; п-ть требование — ставити вимогу, вимагати.
- Премник** — наступник, спадкоємець || -мственность — наступництво, спадкоємство || -мственный — наступницький, спадкоємний.
- Прежде**—1) (нареч.)—раніше, давніше; 2) (предлог)—поперед, уперед; прежде всего—насамперед; прежде чем—перш як, заки[м]; прежде времени — до часу, передчасно.
- Преждевременный**—передчасний.
- Прежний** — попередній, перший, колишній.
- Президиум**—президія (ж. р.).
- Презирать** — погорджати (ким), ставитися, з призирством (до кого) || -зрение — иризірство, погорда || -зренный — ганебний, гідний призирства || -зрительный — иризірливий, погордливий.
- Преимущественный** — переважний, головніший || -ство — 1) см. Предпочтение; 2) привілей (привілеї) (права та привілеї).
- Преклонный** (возраст, лета) — похилый, старечий.
- Прекословить**—перечити.
- Прекрасный** — чудовий, прегарний, прекрасний.
- Прекращать**—припиняти; кінчати || -ся — припинятися; кінчатися, переводитися (перевівся рід).
- Прелестный**—чарівний; см. еще Прекрасный.
- Прелесть** — розкіш (розкоші) (степи, поля—розкіші моя); розкішья (розкішья вільного життя).
- Преломление** — (фізич.)—заломлення || -млять—заломлювати.
- Прельщать** — 1) (пленять)—чарувати. приваблювати, завблювати; 2) (обольщать)—обіцувати, зводити, спокушати.
- Прелюбодейство** — перелюбство || -вать—перелюбствувати, перелюбчинити.
- Преминуть**—проминути.
- Премировать**—[у]преміювати.
- Премия**—премія.
- Преисбрегать** — 1) нехтувати, занедбати (кого, що) упосліджати (кого що), 2) см. Презирать || -брежение — 1) нехтування, занедбання, упослідження; 2) см. Презрение || -жительный (о тоне, отношении)—значимий.
- Прение**—сперечання (ми. ч.), дискусія; открыть прения — розпочати дискусію.
- Преобладание** — перевага, зверхність || -дать—переважати, перевагу мати; преобладающий—переважний.
- Преобразование**—перетворення, перебудова, реформа || -вывать — перетворювати, перебудовувати, реформувати.
- Преображать**—міняти вигляд, форму, обличчя...; перетворювати || -ся—мінитися на вигляді..., мінитися; перетворюватися.
- Преодолевать** — перемагати, (только сов. в.) подолати, подужати.
- Препинания знаки**—розділові знакі; точка — крапка; т. с запятой — середник; запятая — кома, пробілка; двоеточие—двокрапка; !—знак оклику; ? — знак запитання; _ — лапкі; ()—дужки; []—ламані дужки, кля́мри.
- Препирательство** — сперечання, змагання || -ратся—сперечатися, змагатися.
- Преподавание**—вклад, викладання || -ватель — викладач || -вательница — викладачка || -вать—викладати.

- Препроводительный**—супровідний.
Препроводить—надсилати || - жде-
 ние (времени)—(для препровожде-
 ния времени)—щоб згаяти час.
Препятствие—перешкода || - вовать—
 перешкоджати, на перешкоді ста-
 вати.
Пререкание—суперечка; входит в
 пререкания (с кем)—заходить у
 суперечки.
Прерывать—переривати; (что - либо
 кому)—перебивати; (что-либо са-
 мому)—припиняти || - вистый—пере-
 рванный, переривный.
Пресекать—покладати край, припи-
 няти; запобігати (лихові)—пресечь
 в корие злоупотребления—ви-
 коринити зловживання.
Преследовать—переслідувати, (цель)—
 намагатися до (чого).
Пресловутый—уславлений.
Пресмыкаться—плазувати; пресмы-
 кающийся—плазуни.
Пресс прес || - овать—пресувати.
Пресса—преса.
Престарелый—досугий, старечий.
Престол—престол, трон.
Преступление—злочин || - пник—зло-
 чинещь || - пница—злочиниця ||
 - пность—злочинність || - пный—зло-
 чинний.
Пресыщать (пресытить), -ся—пере-
 сичувати, -ся; пресыщенный (хм.)—
 пересиченый.
Претворять—перетворювати.
Претендовать—претендувати; дома-
 гатися (чого).
Претензия—претензія.
Претерпеть—(горе, бедствие...)—за-
 знати, набратися (лиха...); (беды)—
 не повіряться.
Претить—гидувати; мне претит—
 мені гідко, мене нудить.
Преувеличивать—перебільшувати.
Преуспевать—мати успіх, посту-
 пати
Преходящий—перебутий, минутий.
При -при, за (за царату).
Прибавка—набавка; додаток (скільки
 ви додатку ще хочете?) || - влять—
 набавляти, прибавити (набавлено
 платні); прибавить шагу—надати
 ходи || - вление—збільшення, збіль-
 шування (збільшення родини) || -
 вочный—додатковий; прибавочная
 стоимость—надвартість.
Прибегать (к средствам, мерам...)—
 удаватися (до чого), братися (на що);
 прибегать к уловкам—братися на
 хитрощі.
- Прибирать**—прибирати, чепурити;
 прибрать к рукам—прибрати до
 рук, приброркати
Приближать, -ся (приблизить, -ся)—
 наближати, -ся (приблизити, -ся).
Приблизительный—приблизний || - по
 —приблизно, близько, шось (при-
 близительно пять лет)—близько;
 шось; десь із п'ять років.
Прибой—прибій, ббю.
Прибор—пристрій, прилад, начиння;
 (столовый)—накриття, кувэрт.
Прибывать—прибувати || - бытие—
 прибуття || - ющий (гость)—при-
 їжджий.
Прибыль—1) (коммерч.)—зиск; валовая
 п.—гуртовий зиск; чистая п.—
 чистий зиск; 2) (воды .)—підбування;
 вода идет на прибыль—вода під-
 буває || - ьный—зисковий.
Привал—1) (навигац.)—причал; 2) (оста-
 новка, отдых)—зупинка, перепочи-
 нок.
Приведение—приведення; пр-ие в
 исполнение—виконання; пр-ие в
 порядок—упорядкування.
Приверженец—(вірний)—прихильник,
 прибічник.
Привес—доважка.
Привет—привіт, віту, привітання ||
 - ливый—привітний || - ствениый—
 (приветственное слово)—приві-
 тання; (пр-шая речь, адрес)—про-
 мова, вітання, адреса на вітання ||
 - ствие—вітання, привітання || - ство-
 вать—вітати.
Прививать, -ся—прищеплювати, -ся, щеп-
 ити || - тель—щепиї, щепильник.
Прививка—щепіння, щеплення; пред-
 охранительная п.—охоронне щеп-
 лення
Привидение—привид (м. р.), (собирает.)
 —привиддя.
Привилегия—привілей || - гирован-
 ный—упривілейований.
Привлекать—1) притягати (притягати
 до відповідальности); 2) (на свою
 сторону)—привертати; 3) (чаровать)—
 вабити, надити; (к суду, пред'являя
 иск)—позивати || - кательный—при-
 вабливий || - чение—1) притягнення;
 2) привернення.
Привод—пробід, пас || - ить—при-
 водити, наводити; приводит в по-
 рядок—упорядковувати; пр-ть в
 страх—здавати страху; пр-ть в
 чувства—очутити; пр-ть в ярость—
 розлютувати; приводит в исполне-
 ние—виконувати, доводити до зрббу.
Привоз—довіз, вбзу.

Приволье—привілля; (хорошая, сладкая жизнь)—нагу́л || - льный — привільний.

Привыкати—привикати, звикати, привичаються; (освонтися)—оббу́тися (оббулася в хаті) || - вычка — звичка, навичка || - вычий — звиклий; звичайний (звичайний розпорядок дня).

Привязанность—прив'язаність, шіра прихильність.

Привязывать—прив'язувати.

Привязь — припіч, поіу (м. р.), прив'язь.

Пригласительный — за́про́сний, *го́стьовий (го́стьовий квиток) || - глашать—запро́шувати, (сов. в.)—запро́сити || - глашение — за́про́шення, за́про́сний.

Приговаривать—1) примовляти, приповідати; 2) (о суде)—присуджувати.

Приговор—присуд, вирок; приговор вынести—присудити, вирікти.

Пригодиться—здатися, придатися, уригбді стати || - дий — придатний.

Пригород—см. Предместие || - ный — підгородній.

Пригоршня—жмєня.

Приготовительный — підготівчий || - вление готування, приготування, лагодження || - влять—готувати; лагодити (лагодити вози в дорбгу).

Пригореть—припалитися.

Придавать—надавати, додавати; придавать малое значение—легковажити (шо).

Приданое—посаг.

Придаток—дода́ток, при́даток.

Придача—прида́ча, дода́ча.

Придворный—двірський, (суш.)—придворець.

Придерживаться—додержуватися.

Придирка—при́кли (род. п.—при́клепу), при́чка || - рчивый — при́чпливий || - раться—чи́плятися.

Приднепровский—піддніпрський.

Придумывать—прид́мувати, вигадувати.

Прием — 1) при́мання, відби́рання (при́мання відвідувачів щоденно; відби́рання кореспонденції провадяться з 10 г. ранку); 2) (гостей)—ві́тання, обходи́ти; 3) (способ действия)—спосі́б (род. н.—способу) || - ка — см. Прием 1) || - ный — (экзамен)—вступний; (день)—при́манний; (сын, дочь)—при́ма́к, при́ма́чка || - щик — при́ма́к || - ыш — при́ма́к, (ж. р.)—при́ма́чка.

Прижигание — при́палєння; при́палювання.

Прижимать — при́тиска́ти || - ся — ту́лі́тися.

Призвание—1) (природн. располож.)—по́кли́кання; 2) (предопределение)—при́знача́ння; 3) (процесс)—при́кли́кання, за́кли́кання.

Приземистый — при́земкува́тий, при́са́дистий, при́са́дкува́тий.

Признавать — визнава́ти || - наие — визна́ння || - нательный — у́дяч-ний.

Признак — озна́ка; вторичные признаки (биол.)—вторі́тні озна́ки.

Призрак — при́ма́ра, ма́ра || - рачивый — облудний, фантастичний.

Призрение—до́гляд.

Призыв—за́клик; (на воен. службу)—и́ризов || - кой—зазиви́й (зазиви́й по́клик); (возраст) — призови́й || - ать—призиви́ти.

Приемлемый—при(и)́ятний, при́датний.

Прииск—ко́пня, копа́льня.

Прийти — при́йти, наді́йти; при́йти в голову — спа́сти на думку; при́йти в забвение — пі́ти в пєпа́м'ять; при́йти на помощь — стати у (до) по́мочи; при́йти в сознание—при́йти до на́м'яті; при́йтись по вкусу — при́па́сти до смаку́.

Приказ (приказание) — на́каз; по приказу—з на́казу || - ывать—нака́зувати.

Приказчик—прика́жчик; (надсмотрщик над рабочими)—при́гінчий.

Прикасаться—торка́тися, дотика́тися.

Прикидываться (кем)—удава́ти (кого) (удає із себе ду́ри́ка).

Прикладной—застосова́ний (Институт застосова́ної хємі́ї).

Приключение — при́года, при́ключка, аванту́ра; искатель приключений — аванту́ри́к, аванту́рист.

Прикосновение — торка́ння, до́тик || - ность — 1) доторка́ність (доторка́ність особи); 2) причє́тність (причє́тність до злочину) || - нный—причє́тний (причє́тний до злочину).

Прикраса—оздо́ба, при́кра́са.

Прикреплять—при́кри́пляти || - пление — при́кри́плення.

Прикрытие — 1) на́криття; 2) за́хист (під за́хистом важко́ї артиле́рії); за́ту́ла. (Под прикрытием фраз)—за́ту́ляючи фра́зами.

Прилагательное (имя)—при́кме́тник.

Прилагать—при́клада́ти, додава́ти.

Прилежание—дба́лість, запо́надливість, працьови́тість || - жный—дба́лий, запо́надливий, працьови́тий.

Прилив — на́плив; (морск.)—при́плив.

- Прилициствовати** — лічити, годітися
|| - чне — звичайність, пристойність.
- Приличний** — 1) пристойний; 2) відповідний (відповідний у даному випадку); неприлично — не лічити, не годітися.
- Приложение** — 1) прикладання; застосування (точка прикладання сил); 2) додаток (недільний додаток до газети); 3) (грам.) — приложенья.
- Приманка** — припада.
- Применение** — застосування || - менительно — відповідно (до чого), згідно (з чим) || - менять — застосовувати || - меняться — пристосовуватися.
- Пример** — 1) приклад; 2) см. Образец || - ный — 1) (образцовый) — зразковий; 2) (приблизительный) — приблизний.
- Примесь** — домішка.
- Примета** — знак, прикмета, покіть (ти).
- Примечание** — увага, ірмітка.
- Примирение** — помірєння, замірєння; згода (привернути до згоди); примирение не состоялось — мирова не відбулася, до згоди не дійшлося || - рительный — примірний; примирительная комиссия — комісія порозуміння.
- Приморский** — надморський.
- Примыкать** — 1) прилягати (Молдавія прилягає на заході до Румунії); 2) прилучатися, приєднуватися (прилучився до лівого крила парламенту).
- Принадлежать** — належати || - жность — 1) приналежність; 2) прилад, приладдя (приладдя для догляду хворих) || - надлежности — стрій, справа. Слюсарська справа.
- Принимать** — приймати, брати; пр.-ть во внимание — брати на увагу; пр.-ть к сведению — брати до відому; пр.-ть кого за... — уважати ког за...; пр.-ть меры — уживати заходів; принимаю во внимание — з уваги на...; уважаючи на...; прийняття за дело — узятися, стати до роботи, діла.
- Приносить** — приносити; пр.-ть благодарность — складати подяку; пр.-ть пользу — давати користь.
- Принудительный** — примусовий.
- Принуждать** — примушувати, сілувати, пр.-ти неволювати || - ждение — примус, неволювання, сілування, принука; по принуждению — з примусу || - жденность — вимушеність || - жденный — вимушений.
- Принятно** — прийнятті; (должности) — обияттї; (мер) — уживання (заходів).
- Приобретать** — набувати, придбавати; п. славу и т. д. — добувати, зажити слави || - тельная давность — давнина придбання || - тенный — 1) набуття; 2) здобуток || - тенный — придбаний, нажитий, набутий.
- Приобщать** — 1) см. Присоединять; 2) причащати.
- Приостанавливать** — 1) (действие чего-либо) — припиняти; 2) см. Остановивать || - вление — припинення.
- Припадать на ногу** — шкандибати, шкутильгати.
- Припадок** — напад, перехід.
- Припарка** — оклад (Ставить себе припарки) — оклад брати.
- Припасать** — наставати || - пасы — 1) припас; 2) (с'єстн.) — харч (ж. р.).
- Припахивать** — одгбнити, тхнути. (Рыба припахивает) — Рыба чимсь тхне.
- Припев** — приспів, ірспівок || - аючи жить — жити ліха не знати.
- Припек** (солнечный) — осбнця, ірїгрів; (в хлебе) — набуток.
- Приписка** — 1) ірпис; 2) (процесс) — ірписування || - ной — додатковий, ірписний || - сывать — 1) ірписувати; 2) накидати (Ему ірписывали участие в этом деле) — Йому накидалося участь у цій справі.
- Приплата** — приплата || - чивать — приплачувати.
- Прилестись** — приплєнтатися, пришкандибати, припхатися.
- Приплетать** — приплїтати, доплїтати || - плести — приплєсті.
- Приплод** — приплїд (-плбду).
- Приплюснутый** — приплєсканий, плєскуватий. (С приплюснутым носом) — плєскопбний.
- Приподнимать, -ся** — підіймати, -ся; (о человеке) — підводитися, зводитися; (быстро) — схоплюватися.
- Припоминать** — пригадувати, спам'ятати, згадувати.
- Приправа** — заправа || - лять — заправляти.
- Припрыжка** — (в припрыжку) — підскоком.
- Припугнуть** — нагнати холоду, настрахати.
- Припрятывать** — прихобувати, перехобувати || - тать — приховати.
- Приравнивать** — дорівнювати до чого, чому; рівняти до чого.
- Приращивать** — 1) прирбщувати; 2) побільшувати.
- Приращение** — побільшення, намноження.

Прирезка—прирізування, || - зывать —прирізувати.
 Прирезной—прирізний.
 Природа—1) природа; 2) суть, істота || - ний—природний, родимий, природжений || - доведення - природо-знавство.
 Прирост—приріст, збільшення.
 Приручати—освоювати, приручати.
 Присасываться - присисатися.
 Присваивать—присвоювати || - свое-ние — присвоювання, привласнення.
 Приседать—присідати.
 Присест (С'єсть за один присест)—за одним заходом, за одним разом з'їсти.
 Прискорбие--см. Огорчение. (Кглубокому прискорбию)—На превеликий жаль || - бний случай—сумний випадок.
 Прислониться — притулитись, прихилитись.
 Прислуга — прислуга, (собирает.) — служба.
 Прислужиться—прислужитися до ко-го, вистаратися перед ким || - жник —услужник, слуга. (Прислужники буржуазии) — Посіпаки буржуазії; (слабее)—слуги, наймити буржуазії.
 Прислушиваться--прислухатися.(При-слушиваться к мнению низов) — Прислухатися до думки низів.
 Присматривать—доглядати, наглядати; (присмотреться)—придивитися.
 Присмиреть—принишкинути, вгамуватися, притихнути.
 Присмотр—дгляд, нагляд.
 Присниться—приснитися; (образно о чем-либо необычном)—приверзтись.
 Присовокуплять—додавати, долучати.
 Присоединять — приєднувати (країну то-що); прилучати || - иение—приєднання, прилучення || - тья—приєднуватися, приставати; прилучатися. (Он присоединился к мнению большинства)—Він пристав на думку більшості.
 Присосавшийся — п'явка. (Присосав-шийся к партии)—приплентачі партії.
 Присоседиться - припроститися, присвататися, пригноздитися.
 Приспособление — 1) приладження, принатурення; 2) (=прибор) — при-ладдя, прилад || - блять,-ся—прила-джувати; пристосовувати || -при-тья — принатуритися.
 Приспешник—см. Помощник.
 Пристав—пристав, комісар; (становой пристав)—становий; (судебный при-став)—взний.

Приставать—1) ставати, зупинятися; 2) причалювати; 3) (о ч.-л. клей-ком) — прилипати, приставати; 4) (к человеку)—в'язнути, уідатися, сікатися; 5) (о лошади и т. д.)—приставати, змордуватися || - ка—приставка.
 Пристальный--(взгляд) цільний, уваж-ний.
 Пристанище — пристановище, приту-лок. прити || - стань —пристань.
 Пристанодержатель—передержанець.
 Пристань—приплав.
 Пристегивать — пристібувати, (пере-носно)—причеплювати. (Пристегивуть вопрос к чему)—причепити справу, питання до чого.
 Пристрастие—1) пристрасть сторони-исть (заинтересованность); (предубе-ждение)—передсуд; 2) (любовь к чему) —нахил, пристрасть || - ний—при-страсний || - ститься—прилюблятися до чого, вкинутися в що, вдаватися в що, кохатися в чому.
 Пристойный—см. Приличный.
 Пристрелить—см. Застрелить || - ивать (ружье) — пристрелювати || - лка (ружья)—пристріл.
 Пристраивать — прибудовувати || - тья (устраиваться)—примощува-тись, пристроюватися.
 Пристройка—прибудова.
 Приступ—напад, штурм
 Приступать—1) приступати; 2)(браться за что-либо) — заходитися, братися до чого, починати що, заходжуватися кóло чого.
 Пристыдить — посоромити.
 Присяжка — підпряжка || - жий—орчиковий, бичовий.
 Присуждать—1) присуджувати; 2) за-суджувати (осудить) || - декий—за-суджений || - ждение—присуд; (про-цесс) —присудження.
 Присутственный — (день) — робочий день || - иное место — устаюва || - ствие —присутність || - ствующий —присутній || - ствовать — бути. (Я на этом заседании не присут-ствовал) — Я на цих зборах не був.
 Присущий — властивий, притаманний.
 Присчитывать—прираховувати.
 Присылать — присилати, надсилати || - лка—присілка
 Присыхать—присихати || - сохнуть—присхнути, присохнути.
 Присяга — присяга || - сягать—прися-гати || - сяжий засед.—присяжний суддя.

Присядка (В присядку)—навприсіди, навприсідки.
Притаптывать—притоптувати.
Притащить—притягти. притаскати, приволікти || - ться—приволіктися, приплентатися, прихатися.
Притворный—фальшивий, брехливий, удаваний || - ряться—удавати, прикидываться || - ство—облуда, фальш. (Он притворяется больным)—Він удає хворого.
Притвор—притвор; (м., где стоят женщины)—бабинець.
Притекать—допливати, притікати.
Притеснение—гніт, утиски || - снять—гнобити, утискати (кого), насідати на кого.
Притертый (о пробке)—притертый, прихлібований чіп.
Притихать—см Приумолкнуть, Затихнуть.
Приток—доплив.
Притолока—одвірок (звєрхній).
Притон—кублє злодійське, кішло.
Приторный—[прикросолідкий], пудний.
Притупляться—тупішати, тупітися. (Память притупилась)—Пам'ять притєрлася.
Прича—прічча.
Притягивать—притягати || - нуть—притягти || - жательный (о местности)—присвєдінний (заімеєнник) || - жеєне—притягання.
Притязание—домагання, претензія.
Приударять за кем—упадати коло кого, залицятися до кого.
Приуныть—засумувати.
Приурочивать—приспособувати до чого.
Приучать—привчати, привичаювати до чого.
Прихвостень—приший-хвіст, похвостач.
Прихлебатель—дармоїд, похлібець.
Приходить—приходити, надходити; (прийти)—1) прийти. падійти; 2) наступати, наставати. насівати; (п-ть в возраст)—доходити зрєсту; (в сознание)—очуняти, опам'ятатися, счутися. (Пришло в голову)—Спало на думку; (п-ть в упадок)—занепадати, підупадати.
Приходиться—1) (кем)—приходитися, доводитися; 2) (приходится)—треба; 3) (=причитаться)—припадати, впадати (см. Причитаться); (приходиться на опред. время)—припадати, випадати.
Приход—1) (церковный)—парахвія ||

- дской—парахвіяльний; 2) прибуток, прихід (прибду); (записать в приход)—записати на прихід, прибуток.
Приходный—приходний, прибутковий || - ходо-расходная книга—прибутково-видаткова книга.
Прихожанин—парахвіянин.
Прихожая—передня, прісінок || - жий—захбжий, зайда.
Прихорашиваться—причепурятися, чепуритися, прибиратися.
Прихотливый—1) вередливий; 2) вибагливий || - хоть—прімха, витребєньки—см. Каириз.
Прицел—1) (процесс)—прицілювання; 2)—приціл || - иваться—націлятися, наміряться на щє, на кого.
Прицеплять—чіпляти, при-, по-чіплювати || - пить—причепити || - цепной вагон—причіпний вагон.
Причаливать—причалювати.
Причастие—1) причастя, дарі; 2) грам.— причасник, дієприкметник || - ность—причєтність || - ный—причєтний.
Причесывать—причєсувати || - ческа—1) причєска; 2) (процесс)—причєсування.
Причина—причина; (стать причиной)—спричинитися до чєго, спричинити щє || - нить—учинити, заподїяти; (причинить вред)—зашкодїти, нашкодити, (п-ть—убытки)—збїтки, наробити || - ность—причинєвість || - ный—причинєвий.
Причислять—приписувати || - сление—припис, зачислення, причєслєння.
Причитаться—припадати, налєжатися || - ющийся—налєжний, приналєжний.
Причудливый—химєрний, чудний || - ды—химєри, химєроди.
Пришелец—зайда, захбєць, прихбєдко; (презрительно)—заблуда, приплєнтач.
Пришепетывать—шепелявити.
Пришествие—см. Приход.
Пришпоривать—стискати острогамми.
Прищуривать,-ся—щєлїтисє.
Приютить,-ся—притулитися, дати притулок, знайти притулок. прихїлїти,-ся || - ют—притулок.
Приязненный—приязний, прихїльний || - язь—приязнь.
Приятель—приятель || - ский—приятельський || - ятный—прієминий || - тно—пріємно, залюбки.
Про—про, за. (Говорить про себя)—казати до сєбе, самєму собї; (пр

- слаголах) — про-, пере. (Прошел дождь) — Перейшов дощик.
- Проба** — 1) (попытка) — спроба; 2) (испытание) — спіток, пробба. (Взять на испытание) — взяти на спіток; 3) (на золоте и т. д.) — пробба || - бовать — пробувати, спітувати; (пищу) — куштувати.
- Пробавляться** — пробуватися, перебуватися, перемагатись.
- Пробег** — перебіг || - пробегать — пробігати || - жать — пробігти, перебігти. (Пробежать две страницы) — передивитись, перекинути дві сторінки.
- Пробел** — пробпуск, -прогалина.
- Пробивать** — пробивати; (о часах) — вибивати || - тья (о растениях) — витикатись.
- Пробирать** — вимовляти когось || - тья — пролазити, прокрадатись, протіскуватись.
- Пробирное клеймо** — пробірчий карб || - бириная палата — пробірчий уряд, пробірний уряд.
- Пробка** — кобок; (деревянная пробка в бочке) — чіп (чобна); затичка, заткало.
- Проблеск** — проблиск, прбсвіток.
- Прободение** — см. Прокол.
- Пробой** — 1) (инструмент) — пробій (-ббю); 2) (болт) — пробобіч.
- Проболеть** — переболіти.
- Проболтаться** — пробалакатись, пробазікатись, прохопитись.
- Пробор** — прбділь.
- Пробуждать, ся** — см. Будить, Просыпаться.
- Пробыть** — перебути, пробути; (день, неделю, лето...) — переднювати, перетяжнювати, перелітувати; (кем-либо пробыть) — продідувати (стариком), продівувати (в девушках), промоскалювати (солдатом) и т. д.
- Провал** — 1) прбвалля (см. Бездна); 2) провал (напр. — организации) || - нваться — провалюватись, засипатись.
- Проведать** — 1) см. Навестить; 2) назнати, прочути, довідатись.
- Проведение** — 1) переведення. (Проведение в жизнь этих мер даст нам возможность...) — Ужівши цих заходів, ми матимемо змогу...; 2) (линии, дороги) — проведення.
- Провентилировать** — провентилувати, провітрити.
- Проверяют** — перевіряти || - верка — перевірка.
- Провиант** — провіант, харчі, оборм.
- Провидение** — провидіння.
- Провизия** — провізія, харч (женск. р.).
- Провиниться** — завинити, провинити || - винность — провинна; провинившийся — провинний.
- Провинция** — провинція || - циальный — провинційний.
- Проводить** — 1) провадити (напр. — кампанию); 2) провдити; 3) см. Обманывать || - дник — провідник.
- Проводка** — 1) см. Проведение 2; 2) (тока пара) — токопровід, паровий провід.
- Провожать** — виряджати, випроводжувати.
- Провозвестник** — провісник.
- Провозглашать** — проголбшувати.
- Провоз** — перевіз || - зить — перевізити || - иться — продубатись, пропратись. (Он провозился целый день) — він промарудився, пропобрався цілісінкний день.
- Проволока** — дріт (дрбту) || - лочный — дротяний.
- Проволочка** — тяганіна.
- Провоняться** — засмердітись.
- Проворный** — проворний, меткий || - ство — меткість.
- Провороваться** — прокрастися; (п-вшийся) — спійманий на крадіжці.
- Проворонить** — прогавити.
- Прогалина** — галява, прогалина.
- Проглотить** — проковтнути, поглинути.
- Проглядывать** — проглядати, виглядати || - деть — недогледіти — см. Проворонить.
- Прогнивать** — прогнивати; (прогнивший) — зогнилий.
- Проговориться** — пробалакатись.
- Проголодаться** — бути голодним.
- Прогонять** — проганяти || - гнать — прогнати; (сильнее) — протурити.
- Прогонны** — подорбжніна.
- Прогорать** — прогоряти.
- Прогоркнуть** — згіркнути.
- Программа** — програма || - ммный — програмбвий.
- Прогрессивный** — прогресивний, поступбвий || - ссия — прогресія || - гресс — побступ, прогрес || - снет — прогресіст, поступбвещь.
- Прогул** (на работе) — прогул || - ка — гулянка, прогулянка || - ливаться — гуляти.
- Продавать** — продавати; (продать все) — спродати все || - вец — продавещь.
- Продажа** — прбдаж (м. р.); (-жа с аукциона) — прбдаж з аукціону || - иость — продажність || - ный — продажний.

Продевать — просбувати, простро-
 мляти; (нитку)—всиляти.
 Прodelка — 1) штукз; 2) шахрайство
 (см. Мошенничество).
 Продешевить — передешевити.
 Продержать — продёржати, протрн-
 мати.
 Продиктовать — в диктуру проказати,
 продиктувати.
 Продирать (глаза)—бчи протирати.
 Продлить — продбжити, протягті.
 Продовольствие — см. Провиант, Про-
 визия || - ственный налог — прод-
 податок; продовольственный —
 харчовий, продовольчий.
 Продолговатый — довгастьий.
 Продолжать — продбжувати. (Он про-
 должает дело вождя)—Він робить
 далі, він доробляє діло вождеве ||
 - жаться — точитися, тягтіся, тривати
 || - жение — продбжения; (в про-
 должение)—протягом, через (В про-
 должение трех дней) — Через три
 дні, протягом трьох днів. (В продол-
 жение всего лета)—Через усё літо
 || - жительный — довгий || - тель-
 ность — довгість.
 Продолжный — подбвжний, поздбвж-
 ний.
 Продрогнуть — перемёрзнути.
 Продувать — продувати, продмұхувати
 || - вной—1) продувий; 2) (о чело-
 веке)—шахраювати.
 Продукт — продукт || - тивность — про-
 дуктивність || - тивный — продуктив-
 ний, успішний.
 Продумать — продумати, розміркувати,
 розважити || - иный — добре обмірко-
 ваний.
 Продать — проідати.
 Проезжать — проїжджати || - езжий —
 подорбжий || - здом — переїздом,
 мимоїздом, по дорбі || - езд — переїзд.
 Проект — пробкт.
 Проехать — проїхати, минути.
 Проживать — 1) (жить где-л.) — меш-
 кати; 2) проживати || - житие — про-
 життя || - житочный (минимум)—про-
 житковий (мінімум).
 Прожигать — пропикати, пропалювати;
 (жизнь)—проціндрувати життя, про-
 гұлювати життя.
 Прожорливый — зажерливий, ненас-
 ний.
 Прожужжать (уши) — натуркати в
 вуха.
 Проза — проза || - ический — 1) про-
 заїчний; 2) (написанный прозой) —
 прозбвий.
 Прозевать — прогавити.

Прозвание, прозвище — прізвище,
 прізвище; (насмешл.)—прикладка.
 Прозвонить — продзвонити и т. д. —
 см. Звонить.
 Прозвучать — прозвучати и т. д. — см.
 Звучать.
 Прозрачный — прозорний || - ность —
 прозбрість.
 Прозябать — 1) рості, виростати; 2) ні-
 діти, сквіти, животіти, дні терті.
 Произведение — 1) (искусства, мысли)—
 твір (твору); 2) — вироб.
 Проигрывать — програвати || - грыви —
 прбгра. (Мы в проигрыше) — Ми
 програти, стратили на цбму.
 Производитель — 1) виробник, про-
 дучепт; 2) насінник, плідник.
 Производительный — продуктивний
 (непроизв.—непродуктивный) || - тель-
 ность — продуктивність || - водствен-
 ный — виробничий, продукційний ||
 - водство — 1) виробництво, про-
 дукція; 2) (по службе)—підвищення
 || - водный — похідний.
 Произвол — свавля; (оставить на про-
 извол судьбы) — кинути на призво-
 ляше || - вольный — довільний, само-
 вільний.
 Произносить — (см. Говорить, Выго-
 варивать); произносить речь — про-
 мовляти || - ношение — вимбва.
 Происходить — 1) (бывать, совершаться)
 — робитися, бувати, чинитися. (Про-
 исходит собрание) — Відбуваються
 зббри. (Произошла беда) — Ліхо-
 скбілося, сталося; 2) — похбдити, ви-
 пикати. (Человек происходит от...)
 Людїна похбдити від...; бїти якбго
 рбду. (Он происходит из крестьян). —
 Він селянського рбду || - хождение
 — похбдження, рід (рбду). Похб-
 дження людїни.
 Происшествие — 1) (= событие) — подія;
 2) — прибда, випадок. (Необыкновен-
 ное происшествие) — Надзвичайна
 прибда.
 Пройдоха — прбйда, пройдїсвіт.
 Прок — пуття; (итти в прок) — піти на
 кбрнсть, на добре; (солить в прок)
 — солїти; (заготовлять в прок) —
 заготовляти.
 Проказа — проказа (болезнь).
 Проказы — каверзи, фїглї || - зник —
 пустун, каверзник.
 Прокалывать — прокблювати, про-
 штрикувати.
 Прокат — 1) користання, прокат; (брать
 на прокат) — познчати коня, віз,
 рояль, машину || - ный — познчальний;
 2) (о рельсах) — штабування.

Прокладывать—1) (=пролагать, напр. дорогу)—торувати шлях, прокладати; 2) (прослаивать)—перекладати чим.

Проклиять—клясти, проклипати || -клятие—1) (=прокливание)—прокляття, кляття; 2) прокліп (-кльбиу) || -клятый—проклятий, клятий, проклятуший.

Прокорм—годівля, харчування (про людей) || -мить—прогодувати, прохарчувати.

Прокол—пробиття; (=отверстие)—дірка; (сделать прокол)—проколоти.

Прокурор—прокурор || -ский надзор—прокурорський догляд.

Прокутить—прогуляти, проманічити, прогайнувати. (Прокутил всю ночь)—Прогуляв цілу ніч. (Прокутил все деньги)—Прогайнував, процидрил усі гроби.

Пролагать—см. Прокладывать.

Пролезать—пролазити, продиратись.

Пролесок (цветок)—пріліска, прісунень.

Пролет—переліт, проліт, (в постройке)—прісвіт; на жел. дороге—перегін (прогону).

Пролетарий—пролетар, ря || -ат—пролетаріят || -ский—пролетарський || -летаризованный—спролетаризований.

Пролетать, теть—пролітати; пролетіти, пролінути.

Пролетка—кабриолет.

Пролив—протічка.

Проливать—проливати; (пр-ть свет)—кідати світ, висвічувати || -ливной (дождь)—злива, ливний дощ.

Пролог—пролог; (к песне, поэме)—заспів.

Пролом—пролім (-лому); (итти на пролом)—проблем іти.

Промахиваться—1) (конкретно)—хйбити, не влучати; 2) (переносно)—прохобплюватись || -махнуться—1) схйбити, не влучити; 2) прохобнитись || -мах сделать—см. Промахнуться. (Промах в политике)—огріх, обмах. Не промах—маху не дасть.

Промедление—загайка; (без промедления)—негайно || -длить—забаритись, прогаяти.

Промежуток—(врем.)—перерва; (п-к между домами)—суточкі || -точный—проміжний.

Промелькнуть—промайнити; (о свете)—проблинути, блинути, промгити.

Промер—вимір.

Промерзлый—перемёрзлий.

Промонна—водорій, (во льду)—вилолоч.

Промокать—промокати || -нуть—промокнуть.

Промолчать—промовчати.

Промотать (деньги)—протрінкати, промарнувати.

Промчатся—промчатись.

Промывать—промивати || -вка—промивания.

Промысел—прімісел, роздобутки, ремесло || -словой—промисловий.

Промышленник—промисловець || -енность—промисловість, індустрія || -енный—індустріяльний || -шлять—промишляти.

Пронзительный—пронізливий, гбстрий.

Пронизывать—пронізувати, прошивати.

Проникать—прохобдити; (понять)—збагнути; (проникаться)—перейматись || -икновение внутрь—захобдження.

Пронимать—дошкуляти, допикати.

Проницаемость—проникливість.

Проницательный—проникливий || -ность—проникливість.

Проныра—пріобза.

Прообраз—пробобраз.

Пропаганда—пропаганда; (п-ст)—пропагатор || -дировать—пронагувати.

Пропадать—пропадати; гйнути (см. Погибать) || -жка—згуба, втрача; (пропажа документов)—втрата документів (Произошла пропажа документов)—Загублено документи.

Пропасть—1) см. Бездна; 2) сила, безліч.

Пропащий—пропаший.

Прописка—впис, пропіска || -совать—записувати, вписувати; (лекарство)—записувати || -сная буква—початкова літера || -пись—зразок до писання; (прописью)—письмом.

Пропитание—харчі, прожиток, прогодування. (Зарабатывать на п-ние)—Заробляти на хліб, на харчі, на прожиток. (Пропитание десяти человек)—Прогодування десятиох чоловіка. (Искать пропитания)—хліба глядіти.

Пропитаться—(запахом)—напахатись; (сыростью)—проинятись вогкістю; (вообще)—перейнятись, проинятись чим.

Пропить—пропіячити.

Пропихивать—проинхати; (пропихнуть)—пропахати.

- Проповедь—казання, проповідь || -ды-
вать—проповідувати || - дник—про-
повідник.
- Пропорция—пропорція || - ональный
—пропорційний, номірний, віднос-
ний.
- Пропуск—1) огріх, прогалина; 2) пе-
репустка, дозвіл || - скать—1) про-
пускати, перепускати; 2) (время)—
гаяти час || - ной—пропускний.
- Прорабатывать—проробляти.
- Прорастать—проростати, пробиватись,
витикатись.
- Прорезиненный—гумбований.
- Прореха—дірка; (переносно)—прога-
лина, огріх.
- Пророк—пророк || - рочество—про-
рочтво.
- Прорубь—ополонка.
- Прорыв—прорив || - ваться—проби-
ватись.
- Просак—(попасть в просак)—встряти,
вклепатися; (образно)—вскочити по
самі вуха.
- Просачиваться, сочиться—просиса-
тись, проссатися; проточуватись,
проточітись.
- Просверливать, -лить—провірчувати,
провертати.
- Просвет—пробіток; проріз || - свети-
тельный—освітній.
- Просвещение—освіта || - щенный—
освітчений || - щать—освічувати.
- Просвечивать—світнітись.
- Просвира—пробкура.
- Просеивать—пересівати, висівати; (в
решето)—точити.
- Просесть—сивина.
- Просека—просіч, прогоня, проруб;
(пошире)—проворіття.
- Проселочная дорога—дорігга, путі-
вець.
- Проситель—прохач || - сить—прохати,
просіти; (надоедливо)—циганити,
канючити; (просить милостыню—как
занятие)—старцювати || - сяться—
просітись.
- Проскакивать—проскочувати || - чить
—проскочити.
- Проскальзывать, скользнуть—про-
слизнути. (В его изложении про-
скальзывает—тенденция)—В його
вйкладі позначається, світить тен-
денція.
- Прослабить—пронести, промкнути.
- Прославиться—вславитись || - лять—
виславляти, славити || - lenne (Для
прославления этого метода)—Щоби
вславити цей метод.
- Прослеживать—см. Следить.
- Прослезиться—сльозу пустити.
- Прослушать—1) см. Прозевать; 2) про-
слухати, перечути.
- Прослышать—прочути, зачути.
- Просматривать—1) переглядати, не-
редивлятись; 2) см. Проглядеть,
Прозревать.
- Просмотр—перегляд.
- Просо—просо || - сорушка—шере-
тівка.
- Просовывать—просувати || -сунуть—
просунути.
- Просрочивать—пропускати строк,
термін || - чка—снизнення.
- Проставать—вистоявати || - тоять—
вистояти.
- Простак—простак, дурень.
- Простенок—міжвіклина.
- Простирать—протягати (руку); (про-
тяться)—сягати, протягатись.
- Простительный—простимий.
- Проститутка—повія, проститутка.
- Простоватый—простацький.
- Простодушный—простодушний.
- Простой—простий (-стбо).
- Простой—1) прбстий звичайний;
2) дурієнький, простацький || - сто
—просто, по прбсту || - стога—про-
стота.
- Простокваша—самокіш, кісле мо-
локб, кисляк.
- Простолюдин—прбстий чоловік (жін-
ка), простац.
- Простонародье—простолюд, простац-
тво.
- Простор—прбстір, воля || - ный—про-
стбрий.
- Простофиля—(см. Простак)—гава.
- Пространный—(подробный)—доклад-
ный (см. Подробный) || - ство—прб-
сторін, обшир || - ственный—про-
сторбвий.
- Простуда—застуда || - живаться—за-
студжуватись.
- Проступок—провіна.
- Простывать см. Остывать.
- Простыня—простирадо.
- Просфора—см. Просвира.
- Просыпаться—1) просипатися; 2) (от
сна)—прокидатися.
- Просьба—прохання.
- Проталина—таловина.
- Проталкивать—пропихувати.
- Протекать—протікати; (о времени)—
мннати.
- Протест—протест || - товать—проте-
стувати.
- Против—прбти, супроти, прбсто ||
- иться—протівітись, опиратись;
(образно)—огинатись || - ник—су-

- протівник, вóрог || - ний—1) гидкий, огідний, осоружий, відворотний; 2) протівний. (В протівном случае)—в протівному разі, ина́кше.
- Противовес**—противага.
- Противодействие**—протичіи, протидіяння || - ствовать — чийти бнір, протидіяти || - ствующий — протичийний, відпóрний.
- Противозаконный** — протизакóний, неправний.
- Противоположение**—протиставлення || - жиый—протилéжийий.
- Противопоставление**—см. Противоположение.
- Противоречивый** — суперéчливий || - речие—суперéчність (Діалектічна суперéчність). Не терпін протіворечия—не дозволяє собі заперéчувати, нерéчити || - речить—перéчити, заперéчувати; суперéчити. (Вн йому перéчить. Це суперéчить правді).
- Противоядие**—протівотрута.
- Протискиваться** — пропихáтись, протіскуватись.
- Протокол** — протокóл || - лировать — протоколювати || - льный — протокóльний.
- Проточный**—протóчний.
- Протрезвиться**—витверезитись.
- Протухнуть**—протóхнути.
- Протыкать**—(см. Прокалывать).
- Протягивать**—1) простягáти; 2) (=затягивать) — проволікáти, зволікáти (время, дело) || - тяжение — прóтяг. (На протяженні двох часов)—Прóтягом двох годій || - жно — довго, прóтягом.
- Профан**—профáн.
- Профессиональный**—фахбвий, професійний; (проф. союз) — професійна спілка || - фессия—фах « - ссионал—фахівець; (в дурином смысле) — професіонал.
- Профессор**—професóр.
- Профиль**—прóфіль.
- Прохвост**—підчйхвіст.
- Прохлада**—холодóк, прохóлòда || - ный — свіжий, прохóлòдний, пóхолодний.
- Проход**—прохід, перéхід; (между постройками)—суточкй; (через толпу)—прóтовл || - ходимец — прóйдівсвіт || - ходитъ — 1) прохóдити; 2) (о времени)—мипáти || - дной—прохідний; (п-ое свидетельство)—нодорóжня пóсвідка.
- Прохождение** — прохóдження; (пр-ие воен. службы)—вїдбування.
- Прохожий**—перехóжий.
- Процветать**—процвітáти, квітнути.
- Процеживать**—процїжувати.
- Процент**—процéнт, відсóток || - ний—відсóтковий.
- Процесс** — 1) процéс, справа в суді; 2) процéс, дія.
- Процессия**—процесія, пóхід.
- Прочет**—пóмилка в рахóнку.
- Прочий**—йиший || - чие (остальные)—решта, инші. (Прочне пошли домой) — Решта пішли додóму.
- Прочитать** — 1) прочитáти; 2) (чу-, блочно)—зачитáти.
- Прочить** (Его прочат в председатели) — йогó рихтóють на гóлову.
- Прочный**—тривкий, міцний, дебéлий, цупкий || - ность — тривáлість, цупкість. Цупкá матерія, шкїра. Тривкá, міцнá машїна.
- Прочь**—геть; (не прочь от чего-либо) — не від тóго, щоб.
- Прошедший**—мишóлий. (В. прошедшем году)—Мишóлого рóку.
- Прошение** — прохáння; (старинно) — супліка.
- Прошлый год**—торїший.
- Прошлый**—см. Прошедший.
- Прощание**—прохáння || - щать — прощáти, вибачáти (см. Извинять), дарувáти || - щаться — прощáти когó || - щай—бувáй здоров, ирощавáй || - щение — вибачення, иробáчення, прощéння.
- Проявление** — прóяв || - лять — виявляти || - ляться—виявлятись, позначáтись.
- Проясняться**—(о погоде)—на годїні ставáти, випогóджуватись; (о рас-свете) — розвїднюватись, розвїднїятись.
- Пруд** — став || - дить — гатїти, загáчувати.
- Пружина**—спружїна.
- Прут**—лózїна, рїзка.
- Прыгать**—стрїбáти, плїгáти || - нуть — плїгонóти, стрїбнóти || - жок — плїг, скїк (скóку) || - гание — стрїбáння || - гуи—стрїбуи; (фам.)—стрїбуець.
- Прыскать** — брїзкати, кропїти; (п-ть смехом)—нїрскати.
- Прыть** мотóрність; (во всю ирыть)—шо есть дóху || - ткий — прудкїй, мотóрний || - ткость — прудкїсть, мотóрність, шпáркїсть.
- Прыщ**—прїщик, прїш.
- Прядь**—(шерсти)—пáсмо; (льна)—мїчка; (льна в десять иригоршней)—повїсмо || - диво — прядиво, кужїль || - жа—ирядиво || - дильщик — прядїльник, -ниця || - дильня—прядїльня.

- Прялка—прядка.
 Прямой — прбстий, прямиий, правий
 || - мо—прбсто; (прямой дорогой)—
 навропстєць || - моугольник — про-
 стокутник
 Пряник — пїрийк; (из меда) — медяник
 || - ный—гбстрий, пряний.
 Прясть—прясти || - ха—пряду́ха.
 Прятать — ховати, крити, хоронити,
 переховувати.
 Псаломщик—дяк.
 Псария—псарья.
 Псевдоним—псевдонім.
 Психика — псїхїка || - ческий — пси-
 хїчний.
 Психологія — психологія || - гический
 — психологічний.
 Птенец — пташа́; пискля́ (род.—пташа́ті,
 пискля́ти) || - нцы — пташа́та, пта-
 шеня́та пискля́та.
 Птица — птах, птіця || - цеводство —
 птахівництво
 Птичий—пташиний || - ник — пташня.
 Публика — публіка || - кація — оголо-
 шення. оповіщення || - ковать—ого-
 лбшувати, оповішати || - чный—при-
 людиний; (п-я женщина) — см. Про-
 ститутка; (п-я продажа)—авкціон,
 потбржка. (Публично заявил)—При-
 вселюдио заявив.
 Пугало — 1) (=чучело огородное) —
 опу́дало; 2) страхбвище.
 Пугать — лякати, страхати, полбхати ||
 - ться—лякаться, полбхаться || - ный
 —полбханий || - ливый—полохливий.
 Пуговица—гудзнк.
 Пуд—пуд.
 Пузырек — 1) пляшечка; 2) (на воде
 и т. д.)— см. Пузырь.
 Пузо—пузо.
 Пузырь—пұхир; (на воде) — бұльба,
 банька; (мочевой пузырь)—сечовий
 міхур.
 Пук—жмут, пук.
 Пулемет—кулемет.
 Пульс—пульс.
 Пуля—куля.
 Пункт—пункт.
 Пуп — пуп || - овина — пуповіння,
 пупець.
 Пурпур — багрєць || - пый—пурпурбвий.
 Пускай—см. Пусть.
 Пускать—пукати; (пускать в ход)—
 пукати; (пускаться на произвол
 судьбы)—пукатися бєрега || - стить
 — пукити.
 Пустовать—пустувати, гуляти || - той
 — порбжній; (п-е место) — пұстка ||
 - тырь—пұстка || - тотя—порожнєча
 || - тошь—см. Пустырь.
 Пустомеля — лєнетєнь.
 Пустыня — пұстєля || - ный — без-
 лбдний, пұстєльний.
 Пусть—1) нехай, хай; 2) (пусть не-
 большой...) — бодай, нехай невели-
 кий.
 Пустяк—дрібнийця, дурнийця; (пустяки!)
 — пұстє! (пустячный)—абї-який ||
 - ковый — см. Пустячный.
 Путаница — плутайна || - тать — плу-
 тати.
 Путеводитель — провідник || - тево-
 дный—провідний || - тевої—дорбжній;
 (п-е издержки)—вїтрати на дорбгу,
 подорбжїї кбшти.
 Путєвый—путящий, пұтний.
 Путешественник — подорбжвий, ман-
 дрївник || - шєствнє—пбдорж. ман-
 дрївка || - шєствовать мандрувати,
 подорожувати, вїдбувати пбдорж.
 Путь — путь (ж. р.), шлях (м. р.). (По
 пути)—по дорбзі. (Скользкий путь)
 —слизькє (образно). (Таким путем)
 —такїм спбсббом, рббом, пббитом.
 Пух — пух (-ху), (пухлый) — пухкий,
 пухнатиий || - шнстыий — пухнатиий
 || - иуть—пұхиути.
 Пучеглазый—банькуватиий. витрїшку-
 ватиий.
 Пучина—вир; безбдня.
 Пучок—жмут—см. Жук.
 Пушка—гармата || - карь — гармаш ||
 - шєчний—гарматний.
 Пуща—пұша, (=дебри)—нєтри, (=за-
 росли)—хашї.
 Пуще (всего)—над усє.
 Пчела—бджолá || - водство—пасїчнийство
 || - ник—пасїка || - вод пасїчник ||
 - лнний—бджбляний.
 Пшеница—пшенїця || - ничный—пше-
 нїчний.
 Пшено—пшонб || - ный—пшоняний.
 Пыж—клєйтух, затицка.
 Пыл—зাপал.
 Палать—палати, палахкотїти.
 Пыль — пил, пброх, (на дороге) — кұ-
 рява || - лннка — порошїнка || - лить
 —курїти || - ный — кұрїий.
 Пылкий—палкий || - кость — палкїсть,
 зাপал, зাপхват.
 Пырей—перїй.
 Пытать — катувати, брати на мұки ||
 - тка—катування, тортұри || - ливый
 —допитлївий || - ться — см. Про-
 бовать.
 Пышет—пашить, жактїть.
 Пышный — пїшний, бучний || - ность
 — пїшнїсть, бұчнїсть.
 Пьяница — п'яніця, пїяк; (пьяный) —
 п'яний || - ство—пїяцтво; (=попойка)

— п'ятика || - стовать — п'ячити ||
- неть — п'яїти.
Пядь — п'ядь.
Пялить — 1) напинати, п'ясти; 2) (глаза)
— витріщати, вилупляти бчі.
Пяльцы — крбсна.
Пята — п'ятá || - тка — п'ятá. (Показать
пятки) — п'ятами наживати.
Пятерка — п'ятка.
Пятерня — п'ятіря.
Пятилетне — п'ятиріччя || - дневный —
п'ятидєнный и т. д.

Пятиться — рачкувати.
Пятнать — плямити; (= клеймить) — тав-
рувати || - ипстый — цяткований ||
- тно — пляма || - тнышко — цята.
цятка.
Пятница — п'ятниця, п'ятника.
Пять — п'ять || - сот — п'ятьсот || - на-
дцать — п'ятнацять || - десят — п'я-
десят || - тый — п'ятый; (п-я — часть) —
п'ятіна || - тью — четыре (п'ять раз
по чотіри).

Р

Раб — невільник, раб || - олепный —
підлий || - ство — неволя, ярмо, раб-
ство || - ский — рабський, невільни-
чий.
Раба — невільниця, рабїня.
Работа — робота, праця || - тать — ро-
бити, працювати || - тодатель —
роботодавець || - тящий — роботящий,
робучий || - тик — 1) робітник, пра-
цьовник; 2) наймит (Партийный ра-
ботник) — партійний працьовник, ро-
бітник. (Хозяин и работник) — госп-
дар і наймит.
Рабочий — 1) (сущ.) — робітник; 2) (оти.
к работе) — робочий (напр. — робочий
час); 3) (оти. к рабочему) — робіт-
ничий (напр. — робітничий рух).
Равин — рабин.
Равенство — рівність.
Равнина — рівнява, рівнина; (в горах)
— полонина.
Равно — одинаково; (равно как) — так
саме || - бедренный — рівнораменний
|| - весие — рівновага || - действие —
рівнодєнь || - душе — байдужість ||
- душный — байдужий || - действу-
ющая — вислідна || - мерный — рівно-
мірний || - мерность — рівномірність.
Равный — рівний, одинаковий; (равно —)
рівно —; (напр. равноправный) рівно-
правний; (равносильный) — рівно-
значний.
Рад — рад, радий || - оваться — радіти
|| - дость — радіші, радість || - дост-
ный — радісний, радий || - достойно
— радо, радісно.
Ради — для, за-ради.
Радуга — веселка, райдуга || - дужий
— райдужний.
Радушие — привітність || - ный — при-
вітний, гостинний.
Раз — раз; (раз за разом) — раз-по-раз
|| - зик — разбчок || - овой — разовой
|| - ом — враз.
Разбавлять — розпускати, розбідити.

Разбег — розгін (розгону) || - бегатьси
— розбігатись, розсипатись. (Осталь-
ные разбежались) — Решта повтіка-
ли. (Глаза разбегаются) — Очі вбирає.
Разбередить — роз'ятрити.
Разбивать(ся) — розбивати(ся); (раз-
бить врага) — побити; (разбить вдре-
безги) — потрошити на гамуз; на мак
розбити, порубати; (р-ть врага вдре-
безги) — посікти в пень || - бивка —
(спрашивать вразбивку) — питати в
роздріб.
Разбирательство — розправа; (в суде)
— розгляд справи; || - рать — розбирати;
(р-ть дело) — розглядати справу.
Разбитной — промітний, мотбрий.
Разбогатеть — забагатіти.
Разбой — харцизство || - ник — харциз,
розбишака || - ический — розби-
шацький.
Разбор — 1) розбір (розбору); 2) см. —
Разбирательство. (Без разбора) —
не розбираючи. (Валить в одну кучу
без разбора) — гатіти в одну кучу
взаміт || - борка — розбирання || - чи-
вый — 1) см. Четкий; 2) вередливий,
примхливий; (в хорошем смысле) —
розсудливий, оглядний || - ная (мо-
дель) — розбірна модель.
Разбрасывать, -ся — розкидати, -ся ||
- бросанный (о жилищах) — роз-
сипний, розкиданий. (Ружье раз-
брасывает) — рушійця різніть.
Разбухать — набрякати, бучавіти.
Развал — розпад || - ивать — руйнувати,
розвалювати || - иваться (на кресле)
— розкинутись на... || - лина — руїна.
Разве — хіба, чи-ж; (разве только) —
хіба що.
Развевать, -ся — розвіювати; (знамя
раз-ся) — прапор має.
Разведение — (растений) — розсада,
розвід; (животных) — розплід.
Разведка — довідки, розвідки || - веды-
вать — 1) розвідувати; 2) (=раз-

- узнавать)—довідуватись, дізнаватись
|| - ведчик - розвідач.
- Разверстка—розкладка в'ялог, уклад.
(Продразверстка) — продрозкладка,
продовольчий уклад.
- Развертывать—см. Разворачивать.
- Развесистый—розлогий, крислатий.
- Развешивать — 1) (на всех) — розва-
жувати; 2) розвішувати || - сить —
розважити; порозвішувати. (Раз-
весил уши)—розпустив вуха.
- Развивать—розвивати; (развить—)роз-
винути || - витие — розвій(-ою), роз-
виток.
- Развлекать,-ся—розважати, бавити,-ся
|| ченне—розвага, забава.
- Разводит—1) розводити; (раст.)—роз-
саджувати; (жив.)—розпліджувати;
2) (=распускать в жидкости)—роз-
пускати, розчиняти; 3) (разводит
мост)—розсувати || - вод — [шлюбна]
розлука, розвід || - воды — мерэжки
|| - водящий (часовых) — розвід-
ний.
- Развозить—розвозити || - везти—роз-
везти, порозвожувати.
- Разворачивать—розгортати; (развер-
нуть) — розгорнути. (Развернуть ра-
боту по снабжению уездов) — під-
сілити ностачання повітів.
- Разврат—розлуста || - тный—розпусний
|| - тник, -ница—розпущеник, -ница ||
- тить—розбештати (|| - щать—роз-
бештувати) || - тся — розбештатись,
розінсіти.
- Развязка—розв'язок, розв'язка.
- Развязный (тон) — вільний, невї-
мушений; (в плохом смысле)—фа-
мільярний, панібратський.
- Разгар—розпал(-лу).
- Разгибать, согнуть — розгинати, ро-
зигнути.
- Разгильдяй—розбешений.
- Разглагольствовать — просторікувати.
- Разглашать — розславлювати || - шение
— розгобшення.
- Разглядывать—роздивлятись.
- Разгневать,-ся — гнівити, розгнівити,
-ся.
- Разговаривать—розмовляти, балакати
|| - вор — розмова, балачка || - вор-
чивость — балакучість || - чивый —
балакучий || - вориться — розбала-
катись || - ворный—розмовний.
- Разговенье—розговини.
- Разгон—1) см. Разбег; 2) розігнання
(пр., парламенту) || - нять—розганяти
|| - зогнать—розігнати.
- Разгораться — розпалюватись, роз-
палятись, розгорятись.
- Разгорячать,-ся—розпалити,-ся.
- Разграбление—розграбування.
- Разграничение—розмежування || - ни-
чивать—розмежовувати.
- Разгром — знищення, спустошення,
розбір.
- Разгружать—1) вивантажувати; 2) (об-
легчить работу)—зменшити праці ||
- зка — 1) вивантаження; 2) змен-
шення праці.
- Разгул гульба.
- Раздаваться — 1) розсуватись, роз-
стунатись; 2) (о звуке)—розлягатись,
лунати, розтинатись.
- Раздавить—розчавити, роздушити.
- Раздача—роздання.
- Раздвигать—розсувати || - жной—роз-
сувий.
- Раздвоение—роздвоєння.
- Раздевать,-ся — роздягати,-ся; (раз-
деться)—роздягати,-ся.
- Разделение—поділ; (р. труда)—поділ
праці || - льный — подільний (=от-
дельный—см. Отдельный) || - льная
запись—подільний акт || - лять—по-
діляти.
- Раздирать—роздирати, шарпати.
- Раздобреть — поглядшати, нагуляти
тіла.
- Раздобыть—розжитися.
- Раздолье—привілля, розклш.
- Раздор—розрада, незгода.
- Раздосадованный — см. Рассержен-
ный.
- Раздражать — драгувати || - жение —
1) роздратування; 2) (раны) — роз'-
ятрення || - жимость — уразливість
|| - мый — уразливий || - жительный
—дражливий, гнівливий.
- Раздроблять—дробити, кришити.
- Раздувать—роздмұхувати || - раздут
— роздмұхати.
- Раздумывать—1) см. Думать; 2) (раз-
думать) — передумати || - мье—роз-
дум—см. Задумчивость (Раздумье
взяло)—см. Колебание.
- Разевать—роззявляти || - зиня — роз-
зява.
- Раз'едать — роз'їдати, ятрїти, їсти ||
- едающий—роз'їдливий.
- Раз'единять—роз'єднувати || - динить
—роз'єднати, порізніти || - динение
—роз'єднання; (ссора) — розбрат —
см. Ссора, Раздор.
- Раз'езд — 1) роз'їзд; 2) чати || - ные
деньги—подорожні гроші.
- Раз'езжаться—1) роз'їжджатись, роз'-
їздітись || - ехать — роз'їхатись,
пороз'їздітись; 2) (проехать мимо по
дороге)—розминатись (розминутись).

Разжалобить, -ся — розжалити, -ся.
 Разжаловать — деградувати, розжалувати.
 Разжигать — розпалювати; (только конкретно) — розсвічувати. (Розсвітів вогонь).
 Разжижать — см. Разводить.
 Разлагать, -ся — розкладати || - женне — рзклад, (р-е тела) — гииття.
 Разлад — нелад, рзбрат.
 Разлакомиться — розласитися.
 Разлезаться — розлазитися.
 Разлентиться — зледати.
 Разлетаться — 1) розлітатися; 2) (на куки) — розскочуватися на кашурки || - тетсья — розскочитися, розскепатися.
 Разлив — 1) водопілля; 2) (вина) — рзлив || - вать — розливати || - лить — розлити, розілляти.
 Разливательная ложка — ополбник.
 Различать — 1) розпізнавати; 2) розрізняти || - личие — різниця || - личный — 1) різний; 2) (=всякий) — усякий.
 Разлука — розлука, розстання || - лучать, -ся — розлучати, -ся || - ченне — розлучення || - чник — розлучник.
 Разлюбить — розлюбити, -ся.
 Размазия (про человека) — тухтія.
 Размазывать — 1) розмащувати; 2) (=длинно говорить) — розмазувати.
 Размалывать, молоть — розмелювати, розмолбти.
 Разматывать — розсбтувати.
 Размах — рзмах || - ивать — розмахувати, -ся || - шистий — замашний.
 Размежевание — розмежування, рзрізка || - жевывать, -ся — розмежовувати, -ся.
 Размельчать — дробити, кришити.
 Размен — рзмін || - нять деньги — розбитн грбші || - нять много денег на мелочь — наміняти дрібних || - иные деньги — дрібні (грбші). (Недостаток разменной монеты) — нестача дрібних.
 Размер — рзмір; (средний по размеру) — рзміром середній; (средний размер оси) — пересічний рзмір, пересічна довжина бси.
 Размечать — позначати || - тка — позначення.
 Размешивать — розмішувати, (сахар в чае) — колотити.
 Размещать — розмішувати, розташбувати || - местить — порозмішувати, порозмішати || - шенне — розміщення, розташування.
 Размножать, -ся — плодити, -ся || - же-

ние — розплідження (р-не; брошюры) — розмбження.
 Размножить — розтросити, потросити.
 Размол — мливо || - алывать — розмелювати. (Размол зерна) — розмелювання пашні
 Размывать — розмивати.
 Размыкать (ток) — роз'єднувати, розмикати || - омкнуть — роз'єднати, розімкнути.
 Размышление — рзмисл, роздумвання, міркування || - лять — міркувати, розмислювати, розмишлятися.
 Размягчать — розм'якшувати.
 Разнимать (дерущихся и т. д.) — розборювати, розвбдити.
 Разница — рз(ж)ниця || - ный — різний, усякий (см. Различный) || - но — різно. (Они разно смотрят на этот вопрос) — Вони по-рззовому на цю справу дивляться.
 Разновидность — одміна || - гласие — суперечка || - образие — різноманітність || - образный — різноманітний || - временный — неодночасний || - именный — різномісний || - речивый — суперечливий || - речиво — не в однб || - речие — суперечність || - цветный — різнокольоровий || - сторонний — різносторонній || - родный — рзновзірний.
 Разносить — 1) рознісшувати; 2) (разбивать вдребезги) — см. Разбивать.
 Разночинец — полупанок.
 Разнощик — рзнобсець.
 Разнузданный — рзбещений.
 Разоблачать — 1) викривати; 2) см.
 Раздевать || - ченне — викриття || - ченый — викритий.
 Разобщенне — розлучення, порізнення.
 Разогреть — розігрівати.
 Разодеться — причепуритися.
 Разозлится — розлютуватися.
 Разорение — (результат р-я) — рзбр, руйніція, руйна; (процесс р-я) — руйнування || - рять — руйнувати || - ряться — звбдитися на нішб || - ренный — спустбшений, (человек) — зуббжений. (Они разорились) — Ім на звід пішлбся.
 Разоружать, -ся — роззбрбювати, -ся || - женне — роззбрбєння || - женный — роззбрбєний.
 Разочарование — р о з ч а р у в а н н я || - оывать, -ся — розчарбувати, -ся, зневіритися || - роваться — зневіритися, розчаруватися.
 Разрабатывать — розробляти; (р. тему) — опрацьбувати || - ботка — розрббка, опрацювання.

- Разразиться (о громе) — ударити, (о войне, восстании) — вибухнути, (сметом) — см. Расхохотаться, (гневом) — скипити гнівом.
- Разрастаться — розростатись || - стане — рбзріст (-росту).
- Разрежать — проріджувати, розріджувати || - дить — прорідити, розрідити.
- Разрезать, резать — розрізувати (розрізати), розкраювати, країти (розкраяти) || - рез — розріз, прбріз, розтин. (В разрезе) — в розрізі, в перекрої.
- Разрешать — дозволяти || - шени — едбзвіл || - щать вопрос — розглядати справу || - шить вопрос — розв'язати справу || - шительный — дозвільний.
- Разрушать — руйнувати || - шенне — руйнування || - шительный — руйнівничий, руйний || - щенный — зруйнований.
- Разрывать, -ся — 1) розкопувати; 2) (о снаряде) — розриватись, вибухати; 3) розривати || - рыв — 1) вибух; 2) (сношений) — розірвання знбси, рбзмир || - ной — розривний. (Они разорвали друг с другом) — Вони розцуралсь.
- Разрыхлять — нушити (землю).
- Разряд — 1) рбзряд, відділ; 2) (энергии, тока) — розряд.
- Разряжать, -ся — 1) см Разодеться; 2) розряджати рушніцю, викрүчувати наббі. (Разрядил в него все семь пуль) — Вісадив у ньбо всі сім куль.
- Разубеждать — перекбнувати на йнше, розріджувати.
- Разузнавать — см. Разведывать.
- Разум — рбзум || - ный — розумний || - меется — ясна (звичайна) річ, авжжж.
- Раз'яснять — пояснювати, товмачити || - нить — пояснити, вїтовмачити || - сненне — пояснення.
- Разыгаться — розграватись, розгүлюватись.
- Разыскивать — розшүкувати || - скать — розшукати, знайти, вїшукати.
- Рай — рай (р. — рāju).
- Район — райби || - ный — районбвий || - нированне — районування.
- Раковина — 1) черепашка; 2) (в клозете и т. д.) — чаша; (ушная р-а) — вүшня.
- Рак — рак; (болезнь) — рак || - кообразное — шкаралүппик
- Рама — рјама || - мка — рямці || - мочный — рямковий.
- Ранить — ранити, уражати; (сов. вид) — поранити, уразити || - на — рана, урза || - нений — зранений, поранений, уражений || - ненне — 1) (процесс) — поранення, зранення; 2) (=рана) — рана, урза.
- Рапо — рапо || - ний — ранний || - нией весной — на прбвесні. (Ранним утром, рано утром) — вранці рано. (Слишком рано) — завчасно, пбрано, зарано || - новато — раненько || - ньше — раніше.
- Ранец — ранець.
- Рапорт — рапорт || - овать — рапортувати.
- Раскалять — розпикати || - ленный — розпеченый.
- Раскалывать — розкбловати; (о дереве — расколоть) — розчакнүти.
- Раскаты (грома) — гүркіт (-коту) грбму.
- Раскачивать — розгбйдувати || - качать — розгойдати — см. Качать, Колебать.
- Раскаianie — каяття || - иваться — каятсья.
- Расквартирование — розміщення.
- Раскладывать — розкладати || - ка — розбділ, уклад.
- Раскланываться с кем — кланятсья із ким.
- Раскленить (афиши) — розліпити; (о многих) — порозліплювати афіші.
- Расковырять — розколупати.
- Раскол — рбзбрат, незбда, рбзцеп.
- Раскрадывать, красть — розкрадати — порозкрадати.
- Раскраснеться — почервоніти, розчервонітсья.
- Раскрашивать — кольорувати, розмальбувати, розбярвлювати || - ска — кольорування.
- Раскронть череп — см. Разможжить.
- Раскрывать — 1) розчиняти (двери); 2) розтуляти (рот); 3) розгортати (книгу); 4) розхрїстувати (грудь). (Раскрывать преступление) — викривати злбчин || - тие — 1), 2), 3) — розчїнення, розтүлення...; викрїття.
- Раскопка — рбзкопн.
- Раскупать, -нить — розкупати, порозкупбвувати.
- Раскусить (понять что) — розчбвпати.
- Распадаться — розпадатсья || - денне — рбзпад || - дается (книга) — кнїга ділиться (на двї частїні).
- Распахать — розорати, зорати || - пашка — брапка.
- Распахнуть — см. Раскрыть (двери); (сильнее) — розчакнүти двбрі.
- Распевать — вїспївувати.

Распекать (словами) — вимовляти, (силіше) — картати.
Распечатывать — розпечатувати, розпакбовувати.
Распивочно и на вынос (образно) — хоч пий, хоч лий, хоч добму несй. (Надпись на кабаке) — Прбдаж і розпиття.
Распищать, - пять — розпищати; розп'ясти, розпищати || - пятый — розп'ятый, розп'ятый.
Расписанье — рбзклад, рбзпис (годн, побягив).
Расписка — рбзписка, (платежная) — квиток || - ваться — розписуватись.
Расписывать — 1) розписувати; 2) (стены и т. д.) — розмальбувати.
Рассилавать — розтбплювати || - леньный — розтбпленный.
Расплата — розплата, виплатка.
Расплодиться — порозплбджуватись.
Расплывчивый — розпливчастий.
Расплюсывать — розчавлювати, розплбскувати.
Располагать, ся — розкладати, ся, розміщувати, розташовувати; (войско) — шнкувати, розташовувати. (Я располагаю временем) — Я маю час. (Располагает силами) — розпоряджає силами. (Тишина располагает ко сну) — Тйша хйлять на сон. ((Располагать к себе) — прихйляти до себе.
Расположенный — 1) прихйльний, схйльний до чбго; 2) (=находящийся где) — що лежить десь. (Местность, расположенная между реками) — Мйспбвйсть, що лежить помйж рйчкми || - женне — 1) прихйльнйсть, схйльнйсть; 2) (предрасположение) — нйхил; 3) розблог, розташування (матеріалу, вйська); 4) (расположение духа) — см. Настроение.
Распорядитель — 1) розпорядчнк (на вечірці); 2) керовнк || - ность — розпорядлвйсть.
Распоряжаться — порядкувати, орудувати, заправляти || - женне — 1) (=приказ) — розпо йдження; 2) (процесс распоряжения) — порядкування; (отдать в чье-н. р-ие) — вйддати кому до рук.
Распоясываться — розперізуватись.
Расправа — розправа || - виться с восставшими — упбратись з повстаніями, придушйти повстання.
Распределение — 1) (процесс) — розподілення, розміщення, розкладання; 2) (результат) — розбділ, рбзклад. (Распределение налогов между людьми) — уклад.

Распределять — розподіляти, розкладати, розміщати || - лительный — розподільчий || - литель — розподільник.
Распродавать — спрбдувати || - дать — спродати || - даже — спродання || - дать все — поспрбдувати все.
Распростирать — см. Простирать; (с рас - мн об'ятями) — розкрйвшй обйями.
Распространять — пошйрювати, шйрити, розповсйбджувати; (слухи) — розголбщувати || - ненне — пошйрення || - ненный — пошйрений, повсйбдний || - ненность — пошйренйсть || - нительный аппарат — апарат пошйрення || - няться — пошйрюватись; (о болезни) — розкйдатись.
Распря — зв'ада, рбзбрат.
Распрягать лошадей — випрягати кбні.
Распускать — 1) см. Растворять; 2) розпускати; 3) (слухи) — см. Распространять || - тья — 1) (о деревьях, цветах) — розвйвйтись; 2) (о людях, морально) — розббщуватись (розббститись) || - щенный (морально) — розббщенный. (Распущенные знамена) — розвйнуті прапорі.
Распутница — бездорйжжа, рбзтань, рбзквась.
Распутство — розп'утство || - тный — розп'усний.
Распутье — перехрбстя, роздорйжжа, хрбщатик.
Распутывать, -ать — розпл'утувати, розплутати, розпутляти.
Распухать — розпухати.
Распущенность — розббщенйсть || - нный — см. Распускать.
Распятие — розп'яття.
Рассада — розсада || - динк — розсадник, шкйлка.
Рассаживать — розсаджувати || - дить — розсадити, порозсаджувати.
Рассвет — свйтанья; (перед р-ом) — удбсвйта || - таег — розвйднюється, на день займйється.
Рассвирепеть — розлютуватись, роз'ярйтись || - певший — розлютований, розлючений.
Расседлать — розкульбачити, розсйдлати; (несколько коней) — порозкульбачити, порозсйдлувати.
Рассекать — розтинати, розсйкати || - сечь — розтяти, розітнути, розкрйати.
Расселение — розсблення || - лить — порозсблювати.
Расселюна — розпаднна, розкблнна.
Рассеивать — 1) розсйвати; 2) розпорбшувати (напр. — вйсько).

Рассеянный — розкиданий; см. Невнимательный || -нио слухать — через верх слухати || -иность — розкиданість; см. Невнимательность.

Рассердиться — розсердитися, розгніватися. (Рассердившись) — з пересердя.

Рассказ — оповідання || - вать — оповідати || -чик — оповідач.

Расследование — розслід.

Расслышать — дочути. (Я не расслышал) — Я не дочув.

Рассматривать — розглядати || - трение — розгляд || - трений — розглянутий || - треть — розглянути.

Рассмешить — розсмішити.

Рассмеяться — зареготати.

Рассол — розі́л, росі́л (-солу) || - ник — квасок.

Рассортировывать — сортувати.

Расспрашивать — розпитуватися || - просы — перепитки.

Рассрочивать — давати на виплат, на рати (Внос по р-ке) — рата.

Расставание — розставання, розстання || - тья — розста́ваться; (поссорившись) — розцуратися.

Расставлять — розстановляти || - тановка — 1) (говорить с расстановкой) — розмовляти, промовляти повагом; 2) (расположение) — розплог, розклад || - тавить — 1) розстановити, порозстановляти, розташувати, (солдат) — розшикувати; 2) (руки, ноги) — розчепирити, розкріслити.

Растегивать — розстібувати || - гиуть — розстібнути, розціпнути.

Расстилать — розстеляти || - латься — стелітись.

Расстояние — відстань; (на р-и пяти верст) — за п'ять верст. (Держаться на рас-и) — оддалік держатися.

Расстреливать — розстрілювати || - лять — 1) розстріляти; 2) (все патроны) — вістреляти, новістрелювати.

Расстроить — розладнати, перебити — см. Мешать || - тья — 1) розладнитись, розладнатись; 2) (о настроении) — засмутитись || - ство — 1) знеладдя; (прийти в расстройство) — занепасти, розладитись; 2) (желудка) — бігунка — см. Понос.

Расступаться — розступатись, роздаватись.

Рассудительный — розважний, розважливий || - ность — розважність; розважливість.

Рассудок — розсудок, глуд.

Рассуждать — міркувати || - ждение —

міркування || - дить — 1) розміркувати, розважити; 2) розсудити (о двух ссорящихся).

Расчет — 1) рахунок; 2) звільнення (з посади); 3) сподіванка, розрахунок. (Взять, принять в расчет) — Взяти під увагу що, зважити на що || - ливый — оглядний; (бережливый) — ошадний.

Рассчитывать — 1) вираховувати, обчислювати; 2) (= увольнять) — звільняти (з посади); 3) (р-ть на что-л.) — розраховувати, сподіватись на що.

Рассылать — розсилати; (всем) — порозсилати || - ная книга — розносна книга || - сыльный — см. Посыльный.

Рассыпать(ся) — розсипати, -ся, розтрушувати || - сыпать — розсипати, розтрисити || - сын — розсип || - ной — розсипний; (врасынную) — врозтіч, врозсіп || - пчивый — крихкий, сипкий, розсипчастий.

Растапливать — 1) розтоплювати; 2) розпалювати в печі.

Растащить — порозтягати.

Растаять — розтопитись, розтанути; (безлично) — розгасати, розгаси. (В марте растаяло) — В березні розгасло.

Раствор — розчин || - рять — розчиняти, розпускати; (сахар, мед) — розсичувати.

Растение — росли́на, рості́на || - теня (собираательно) — зілля || - тительный — росли́нный.

Растерзать — пошматати, роздерти || - ние (отдать на растерзание) — віддати на поталу.

Растеривать — розгублювати || - ний — розгублений || - ряться — змішатись, розгубитись.

Расти — рості; (в переносн. зн.) — вищати; (р-ти пышно) — буяти; (р-ий быстро) — гічкий.

Растирать — розтирати.

Растительный — росли́нный || - ность — росли́нность. (На лице) — волбсья, борода.

Растить — вирощувати, ви́кхувати.

Растление — см. Изнасилование.

Растолковывать — 1) втовкмачувати, товкати; 2) (об'яснять) — пояснювати, товмачити. (Три часа растолковывал) — три години товк, товкмачив. (Нужно растолковать — крестьянам) — Треба втовмачити, пояснити селянам.

Растопка — підпал.

Растопыривать — розтепірчувати, розкарячувати, розкріслювати.

Расторгать — розривати, зривати ||
- жєнє — зірвання; (брака) — роз-
брання, рбзвід.
Расторопный — хисткий, моторний ||
- ность — моторність.
Расточительность — марнотратство ||
- ный — марнотратний.
Растравлять — розвереджувати, роз-
йтрувати.
Растрата — розтрата || - чивать — роз-
трачувати.
Растрепанный — розпатланий.
Растягивать — 1) напнати, розпнати;
2) протягати (напр. — слова); (= зятя-
гивать) — зятягати || - тянуться
(упасть) — гєпнутись.
Растяжимый (о сроке, понятни) — роз-
тяжний.
Расхваливать — вихваляти.
Расхватать — розхапати.
Расхищать — розкрадати || - хищение
— розкрадання.
Расход — видатки || - овать — видавати
|| - ование — витрачення || - дный —
видатковий.
Расходиться, разойтись — 1) роз-
хбднись, розйтись. (Все разо-
шлись) — усї порозхбднись; 2) (по-
ссориться) — розцуратись, порізнитись;
3) (удаляться от чего) — різнити.
(Язык Франка расходится кое в
чем с общелитературным) — Мбва
Франкбва різнить дєшо з загально-
літературною; 4) (во мнениях) —
непогбджуватись; 5) (разбушеваться)
— розпалитись; 6) (треснуть) — роз-
сбхнутись; 7) (по дороге) — розми-
натись, розминутись. (Наши пути
разошлись) — Наші шляхї роз-
минутись.
Расхождение — непогбдження, незбда;
порізнення, розхбдження (о значеннї
оттенков — ср. Расходиться).
Расцвет — рбзк(ц)віт || - тать — роз-
к(ц) ітати || - сти — ироквітнути, роз-
цвістї.
Расцветивать — см. Раскрашивать.
Расценивать — цїнувати || - нить — роз-
цїнувати || - шка — розцїнка.
Расчесывать — розчісувати || - сать —
розчесати.
Расчищать — розчищати.
Расчислять — обчислювати || - сление
— обчислення.
Расшатать — розхитати || - нное хозяй-
ство — підупале господарство.
Расширение — розширення || - рять —
розширювати || - ренная комиссия —
ширша комісія.
Расщелина — розкблина.

Рвануть — смикнути, сїпнути || - ся —
смикнутись.
Рвать, -ся — 1) дєрти, рвати, -ся; шмату-
вати, -ся; 2) (= нарвать) — паривати;
3) бловати, рїгати || - аный — по-
дєртий, драний.
Рвота — бловання; (вещество р-ы) —
— бловотїння || - тное — бловїє.
Ребенок — дитина; (грудной) — немовля
(- ляти); (внебрачный) — байстрїя
(- ряти) || - бята — 1) дїтки, дїти; 2) (о
взрослых) — хлбпци || - бяческий — ди-
тинний, дитївячий || - бячество —
дитїнність.
Ребро — 1) ребрб; 2) (переносно) — край,
руб. (Ребром) — рїба || - берный —
ребрбвий.
Ребус — рєбус, речевá зáгадка.
Ревизия — ревїзія || - онный — ревїзїй-
ний || - онизм — ревїзіонїзм || - зовать
— ревїзувати.
Ревматизм — ревматїзм, ломєць, го-
стєць.
Ревновать — ревнувати, зáздрити || - ио-
сть — рєвнощї, зáздрїсть || - ивый
— ревнївий, зáздрий || - ностный —
запопáдливий, шїрий.
Рев — рїкання || - еть — ревтї, рїкати.
Революция — револїція || - ионный —
револїційний || - опер — револїціо-
нєр.
Регалии — клейнбди, регалїї.
Регистр — регїстр.
Регистрировать — реєструвати || - стра-
ция — реєстрація || - ионный — реє-
страційний.
Регулярный — регулярний || - ировать
— регулювати.
Редактор — редáктор || - ировать — ре-
дагувати || - иция — редáкция || - ици-
онный — редакційний.
Редиска — редїска || - дька — рєдька.
Редкий — 1) — рїдкий; 2) (не часто
встреч.) — рїдкий, незвичайний ||
- дко — рїдко || - дкость — рїдкїсть ||
- деть (= разрежаться) — рїдїти; (ста-
новиться реже) — рїдшати || - же —
рїдше; (редко, да метко) — хоч раз, та
гарáзд.
Резать — рїзати, крãяти, розтинати;
(- р-ть мелко) — кришити || - ся — бї-
тись; (зубы режутся) — зїбнї вирї-
зуються || - жущий — рїзкий (Рїзка
косá, рїзкий вїтер).
Резвый — жвãвий || - вость — жвãвїсть.
(Резвая лошадь) — баский кїнь. (Рез-
вость на бегах, скачках) — швїд-
кїсть.
Резерв — рєзєрв || - ный — рєзєрввий
|| - уар — водозбїр, рєзєрвуар.

- Резина—гума, резина || - овий—гумовий, резинковий.
- Резолюція—постанова, резолюція.
- Резкий—різкий, прикрий; (о тоне)—гострий; (о чертах)—виразний, гострий, (о цвете, холоде)—прикрий || - ко—гостро; прикро. (Резко сказати)—Гостро сказати. (Скала резко обрывается)—Скала прикрою кручею схдить. (Резко ответил)—притяв слово.
- Резон—рація || - нер—резонёр, стару́н || - ний—резонний, що має рацію.
- Результат—результат, наслідок, вислід || - та́нта—вслідна́.
- Резчик—(скульптор)—різбяр (-ра́); (по металлу)—сийцар (-ря).
- Резь—різачка, сбияшинці.
- Резьба—1) (процесс работы)—різба́; 2) різь. (Мастер позолотил резьбу на сундуке)—Майстер позолотів різь на скрині.
- Резюмировать—резюмувати.
- Рейд—рейд.
- Река—ріка, річка; (уменьш.)—річенька || - чной — річковий (Дніпро найбільша з українських річок (рік).
- Рекогносцировка—см. Разведка.
- Рекомендація—рекомендація || - дательний-рекомендаційний || - довають—рекомендувати.
- Рекрут—ре́крут || - ский набір—бра́нка, набір (-ббру).
- Религия—релі́гія || - иозний—релі́гійний || - иозность—релі́гійність.
- Рельса—ре́йка.
- Ремень—ре́мь; (невьдел.)—сирі́ця; (в машине)—пас || - менной—ре́мний || - мешок—ре́мнець, ре́мничк.
- Ремесло—ремество́ || - сленный—ремесний || - сленник—ремеснік.
- Ренегат—ре́негат; (от национальности)—не́рвертень; (ополяченный)—недбляшок.
- Рента—ре́нта. (Земельная рента)—Земельна ре́нта. (Дифференциальная рента)—Диференційна ре́нта.
- Репа—рі́па.
- Репейник—реп'я́х.
- Ресницы—ві́ї.
- Республика—респу́бліка.
- Ретивый—беркий; (о лошади)—баский.
- Речь—1) промва; 2) (=язык)—мва.
- Решать—1) вирішувати, вирішати; порішати. (Бой решил судьбу страны)—Бій порішив долю країни; 2) (только=постановлять, принимать решение)—покладати, укладати, постановляти, ухвалювати; 3) (задачу)—рішати, розв'язувати || - шенне —
- 1) 2) рішенець, постанова, ухвала; 3) (задачу)—рішення || - шаться—зв'язуватись, відв'язуватись (о вопросе, задаче)—см. Решать.
- Решающий—переважний; (с правом решающего голоса) З правом голосувати. (Решающий голос)—ухвальний голос.
- Решетка—ґрати; (ограда)—штахети́, (на телеге)—драбкі.
- Решето—ре́шето.
- Решимость—рішучість.
- Решительный—рішучий, відважний || - но—рішуче; цілком, геть (см. Со-всем).
- Реять—(о птице, аэроplane)—ширя́ти, шуга́ти; (блестеть)—мріти.
- Рехнуться—сказитись, з глу́зду зсунутись.
- Ржавчина—іржа́ || - вый — іржавий || - веть—іржавіти, братись іржою; (ржавчина пристала)—іржа́ вхопйлась.
- Ржаной—жітній; (р-й хлеб)—житня́к.
- Ржать—іржа́ти.
- Рига—клу́ня, стодбла.
- Риза—різи, ша́ти.
- Рикошет—рикоше́т, відскік || - том—наскопйть, відскоком.
- Ринуться—ринути.
- Рис—риж || - овий—рижбвий.
- Риск—риск || - овать—рискувати, пускати́сь на щастя, ризикувати || - ко-ванний—рисковитий.
- Рисовать—малювати, рисувати || - суюнок—малюнок, рисунок || - ся—ста-туватись || - совальные принадлеж-ности—приладдя малювати.
- Ритм—ритм || - мический—ритмічний.
- Риф—риф; (коралловый р-ф)—кора-лова ра́фа.
- Рифма—ри́ма || - оплет—віршомаз.
- Робкий—боязкий, плохий || - беть—торопіти || - бость—ббязкість.
- Ров—рів (рову), рівча́к.
- Ровесник—одноліток.
- Ровно—1) як раз, саме; 2) рівно, пла́вко || - ный—рівний (рівна, гладка дорбга); плавкий (напр., плавкий рух); (р-ое отношение)—однакове, спра-ведливе повбдження.
- Рог—ріг (рбга) || - атый—1) роговий; (рогатый скот)—товар, рогова́ худ-дба; 2) (с длинными рогами)—ро-га́ль, рогатий || - овой—роговий.
- Рогатка—рога́тка.
- Рогожа—рогбжа; (солом.)—ма́та.
- Род—1) рід (рбду); 2) (ботан., зоол.)—гату́нок. (Разного рода)—всі́кі, різні. (Дело такого рода)—така́

справа. (Мне двадцать лет отроду) — Мені двадцять років.
 Родильний — поліжничий || - ница — породілля.
 Родимий — 1) рідний, питимий; 2) (=природжений) — родимий.
 Родина — батьківщина.
 Родника — родника.
 Родить — родити, народжувати || - дителі — батькі; (фамільярно) — старі || - тельський — батьківський || - ское наслідие — батьківщина.
 Родительний падеж — родовий відмінок.
 Родник — джерелo, криниця || - ковий — криничний.
 Родной — рідний || - дие — см. Родственники.
 Родовой — родовий.
 Родовспомогательний — поліжничий || - додлове — родиво, родовід (-вoдy) || - начальник — праотець роду. (Родоначальник еволюційної теорії) — батько, родител ь еволюційної теорії.
 Родственники — роднічі, рідня || - ственний — споріднений, рідний || - ственно, по-родственному — рідно. (Рідно любити) || - дство — 1) спорідненість; 2) (=родственники) — рідня.
 Роды — злoги.
 Росие — ріба || - иться — роїтися.
 Рожа — 1) піка, марміза; 2) беішха (болезнь) || - жистый — беішовий.
 Рождение — народження || - ство — Різдво || - дественский — різдвяний.
 Роженица — см. Родильница.
 Рожь — жіто.
 Роза — тройида || - зовый — рожевий || - зоветь — рожевіти.
 Розвальни — см. Сани.
 Розга — різка, лозина || - ги — різкі, лоза.
 Роздых — см. Отдых.
 Розничный — роздрібний; (продажа в розницу) — продаж вроздріб, подробицею.
 Рознь — незгода, розбрат.
 Розыгрыш — розигри.
 Розыск — розшукування; (уг. розыск) — карний розшук.
 Рой — рій (роя) || - иться — роїтися.
 Рок — фатум, доля || - ковой — нещасний, фатальний.
 Роль — рoля; (играть значительную роль) — не абі-яку відогравати рoлю.
 Ром — ром.
 Роман — роман || - итический — романтичний.
 Ромашка — ромeн.
 Ронять — упускати, роніти; (Ронять

достоинство) — зневажати. (Этим вы роияете достоинство организации) — Цим ви зневажаєте організацію.
 Ропот — парікання, ремство || - тать — парікати, ремствувати.
 Роса — роса || - сника — ріска || - систый — рoсяний.
 Росказни — теревeні.
 Роскошь — рoзкіш, -(коши) || - ный — розкішний || - шествовать — розкошувати.
 Рослый — висoкий, статурний.
 Роспись — рoзклад; рoзпис (муж. р.).
 Рoзпуск — рoзпуск.
 Россып — рoзсип (муж. р.); (золотые россыпи) — золотий пісок.
 Рост — 1) (процесс роста) — зрoстання; (цен) — пiдвйщення цін; 2) зріст (зрoсту); (высокого роста) — на зріст висoкий || - стовщик — лихвaр (-ря) || - щический — лихвaрський || - ство — лихвaрство.
 Росток — пaгін (-гoну), пaросток.
 Рот — рот (род. — рoта).
 Рота — рoта || - тный командир — сoтник.
 Ротозей — роззява, гaва.
 Рoхля — марyда, вайлo.
 Роца — гaй.
 Ртуть — живe срібло, ртуть.
 Рубанок — гeмбель.
 Рубашка — сорoчка; (детская) — льoля.
 Рубеж — (на р-е) — на грaні.
 Рубец — карб; (на теле) — шрaм; (в матери) — рубeць.
 Рубни — рубін.
 Рубить — рубати || - тся — бiтись, рiзатись.
 Рубль — карбoванeць.
 Ругань — лaйка || - гательство — лaйка || - гать — лaяти || - тельний — лaйливий; (ругать по-матери) — матюкати.
 Руда — рудa || - ник — копaльня || - докоп — шахтaр, (-ря).
 Ружье — рушниця; (охотничье р-е) — дробовик; (кремневое р-е) — мушкет, самопaл.
 Рука — рукa; (правая) — правиця; (левая) — лiвiця; (рука об руку) — пoрyч; (под рукой) — на пoхвaтi; (на скорую руку) — на швидкy.
 Рукав — 1) рукaв; 2) (реки) — рaмeно, протoкa; 3) (пожарный рукав) — кишкa || - внцa — рукавиця. (Взять в ежовые рукавицы) — у тiснi руки, у лaбeти взяти, у лeштaтa взяти.
 Руководитель — керoвник, кермaнич || - дить — керувати || - водство — 1) керування; (под р-ом) — нiд прoводoм, нiд oрудoю; 2) (=учебник) — см. Учеб-

ник || - дящій—провідний, керовний-
чий.
Рукоделне—рукоділья.
Руконашій (бої)—біій ізруч.
Рукопись—рукопис (-су).
Рукоплекать — рукоплекати || - ка-
ния—блески.
Рукоятка — держак; (косы) — кісся;
(ножа)—колбдка; (вообще)—держак,
ручка, держално.
Рулевой — 1) стерийний, керманіч;
2) (отн. к рулю)—стерновій || - руль—
стерно, керма.
Румын — румуи || - скии — румуи-
ський.
Румянец—рум'янець || - ший—рум'я-
ний, рожівний.
Русалка—мавка, русалка.
Русло—річйще; (фарватер)—стрижень;
(старое русло реки)—старик.
Русский — 1) російський, руський;
2) (существительн.)—росіянин.
Русый—русявий, русий.
Рухлядь—манаття.
Рухнуть—завалитися.
Ручаться — ручитись || - тельство —
запорука.
Ручей—струмий, струмок, течій.
Ручка—ручка (см. Рукоятка).
Ручной—приручений, освбений; 2) (отн.
к руке)—ручий.
Рушнуться—завалюватись, валитись.
Рыба—риба || - ак—рибалка || - ацкий—
рибальський || - ловство — рибаль-
ство. (Заниматься рыбной ловлей)—
рибалити.
Рыбий — риб'ячий; (р-й жир) — трін
(-бну).
Рыбный—рибний; (р-я ловля)—рибо-
ловля.
Рыболов—риболовець, рибалка.

Рыбпромышленник — рибас, рибо-
промисловець.
Рыгать—см. Рвать.
Рыдать—ридати || - ние—риданія.
Рыжий—рудий.
Рыло—(у свиньи) — рило; (браинное
сл.)—пика, рило.
Рынок—1) базар; 2) (в полнт. эконо-
мни)—рынок || - ночий—базарний;
(р-я цена)—рикова ціна.
Рысь — 1) (аллюр)—ристь; (ехать р-ю)—
Іхати ристо; тюпати; 2) (животное)
— рись || - систый — сягийстий ||
- сак — рисак, сягийстий кинь.
Рысцой — відтюпцем.
Рыть—рити; (кому яму)—підкопува-
тись під кого || - твина—рипа, коло-
мий; (глубокая)—чорторій.
Рыхлый—1) пухкий, рухлий; 2) (легко
рассыпающийся)—крихий.
Рыцарь — лицар || - скии—лицарський.
(Рыцарь без страха и упрека)—Ли-
цар без страху й илями.
Рычаг—підбйма, ворущило.
Рычать—рикати || - ние—рики.
Рюмка—чарка, келішок.
Рябина—горобина, орябина.
Рябой—рябий, віснуватий.
Рябь (на воде)—брижі.
Ряд—ряд; (в строю)—шерег, лава;
(целый ряд вопросов)—ціла низка
(справ, питань...); (ряд домов) —
перія.
Рядить—1) наймати; 2) (= наряжать)—
убирати, чепурити.
Рядная запись—вінбий лист.
Рядовой (солдат) — прбстий, шере-
говий.
Рядом—поряд, попліч, поруч, обік,
суспіль.
Ряса—ряса.

С

С—з, зо, із, зі, ізі (в сложенні со сло-
вами перед к, п, т, х пишеться „С“).
(С нимн был третій)—З нимн був
третій. (Молот с большой рукоятю)—
Молот із здоровим держалиом). (Со
всеми)—зі всіма.
Сабля—шабля; (увелич.)—шаблюка.
Саваи—покрів (-кріву).
Саврасый—буланій.
Сад—сад, садок; (уменьш.)—садчок ||
- водство—садівництво || - довник—
садівник || - вод—садівничий || - овий
— садовий; (с-е растения) — садо-
вній.
Сажа—сажа.
Сажать — 1) садовити, насаджувати;

2) (в тюрьму)—засаджувати; садо-
вити.
Саженец—сажанка.
Сажень—сажень (- жия) (м. рола);
(погонная с.)—поздбвжний с.; (нуб.
саж. дров)—стіс, стбсу.
Салазки—санки, грниджбли.
Сало — сало; (свечное)—лій (лбю);
(внутр.)—здір (здбру); (растоплен-
ное)—смалець.
Сальный (о словах) — сороміцький.
Салфетка—серветка.
Салют—яса, салют || -товать—ясу да-
вати, салютувати.
Самец—самець || -ка—саміця; (самец-
лягушка)—жабич; (с.-лисица) — ліс;

- Сборщик—збирач, побірчий.
 Сбрасывать—1) скидати; 2) (=столкнуть)—зіпхнути; (сбросить армяк)—скинути свитину; (сбросить со скалы)—зіпхнути з кручі.
 Сброд—наволооч.
 Сбруя—збруя.
 Сбывать—1) збувати; (сбыть что-либо неприятное)—здихатись чого; 2) (о воде)—спадати (см. Убывать) || -ться—здійснюватись, справджуватись.
 Сбыт—збут.
 Свадьба—весілля || -дебний—весільний.
 Сваливать—1) звальювати; 2) (вину)—звертати на кого провину || -ться—падати.
 Свалка—1) (место для мусору)—смітник; 2)—тиск; колотнеча.
 Сварливый—сварливий, заїдливий.
 Сват—сват, староста || -ха—сваха, свашка || -тать—сватати.
 Свая—пая; (свайная постройка)—будова на паях, пальова будова.
 Сведенние—звід (зводу); (сведение счетов)—обрахунок.
 Сведение—відомість; (к с-ю)—до відома.
 Сведущий—свідомий чого; що знається на чому.
 Свежевать—білувати.
 Свежий—свіжий; прохолодний || -жо—холодно || -жуть (о ветре)—дужчати; (о погоде)—свіжішати, холоднішати.
 Свекла—буряк || -кольный—буряковий.
 Свекор—свекор. || -кровь—свекруха.
 Свергать—скидати; (иго)—скинути ярмо || -женне—скинення, повалення. (Свержение царизма)—скинення, повалення царату.
 Сверкать—(о молнии)—блискати; (=блестеть)—блищати, леліти || -кающий—блискучий.
 Сверлить—свердлити || -ло—свердел.
 Сверстник—одноліток.
 Сверток—1) сувій (субю); 2) (=узел с чем)—клунок.
 Свертывать—згортати, звивати || -путь—згорнути, звинути || -ваться (о молоке)—зсідатись || -ванне (предприятный)—звуження, згортання підприємств.
 Сверх—над; (сверх того)—крім того, по-за тім; (сверх силы)—над силу || -рху—1) з горі; 2) над чим, по-верх чого.
 Сверхестественный—надприродний, незвичайний.
 Сверхкомплектный—надкомплектний, позакомплектний.
 Сверхурочный—позаурочний, позачерговий.
 Сверхштатный—позаштатний.
 Сверхчеловеческий—надлюдський.
 Сверчок—циркун.
 Свирать—звіряти.
 Свесить—звážити.
 Свет—1) (=мир)—світ; 2) (солнца и т. д.)—світ; (искусств. освещение)—світло || -ский—світський.
 Светать—см. Рассветать.
 Светить—світити; (о звездах)—зорити.
 Светлеть—ясніти, світлішати.
 Светлый—1) ясний || -тло—ясно; (светлокрасный, светложелтый...)—ясночервоний, ясножовтий... || -тлейший—ясновельможний (титул).
 Светочувствительный—світочутливий.
 Свеча—свічка, свіча; (сальная)—лойова свічка.
 Сवेशиваться—звисати.
 Свивать—1) см. Пеленать; 2)—звивати, скручувати.
 Свидание—побачення; (до с-я)—до побачення.
 Свидетель—свідок || -тельское показание—свідчення || -тельство—1) свідчити; 2) бути свідком; 3) (осматривать)—оглядати || -тельство—1) (удостоверение)—посвідка, свідцтво; 2) (свидетельство ученых, свидетелей)—свідчення.
 Свинец—свиніць, бливо || -нцовый—олив'яний.
 Свинка—1) підсвинок; 2) (болезнь)—свинка.
 Свинья—свиня || -ной—свинячий || -водство—свинарство || -нья (презр.)—свинота || -нина—свинина.
 Свинство—свинство || -нтус—свиня.
 Свирель—сопілка.
 Свиреный—ліотий || -ствовать—лютувати.
 Свистеть—свистіти || -тение—свист || -ток—1) (сигнал)—свисток; 2) свистик.
 Свита—почет (почту).
 Свиток—сувій (субю).
 Свобода—воля, свобода; (свобода слова)—вільність слова; (с-а печати)—вільність друку; (свобода воли)—свобода волі || -дный—вільний || -дно—вільно; (=не тесно сидит)—на ослаб || -долюбивый—свободолюбний.
 Свод—1) (потолок)—склепіння; 2) збір (збору), збірник, кодекс (законів) || -ка—звід (зводу).

Сводить—1) зводити; 2) (судорогой)—судомити; 3) (сводити счеты—отомстить)—помститися на ко́му.

Сводница—свашка, свáха || -ничество—свашкування.

Сводный—збірний, зведений.

Сво е во ли е—свабля, свавільство || -ный—свавільний || -ничать—сваблити.

Своевременный—учасний, своєчасний; (своевременно)—в слухний час || -ность—учасність, слухність.

Своенравный—примхливий, вередливий.

Своеобразный—своєрідний, свій особливий || -ние—своєрідність.

Свой, -я, -е—свій, своя, своє.

Свойственный—властивий чому, належний до чого, пригаманний чому || -ство—властивість, ознака, прикмета.

Свойство—своєцтво.

Сволочь—наволоч.

Свора—ла́я; згра́я. (Капіталістическая свора)—капіталістська згра́я.

Сворачивать—1) см. Свертывать; 2) (с дороги)—звертати, збобувати.

Сво́як—сво́як || -ченица—свисть.

Свыкаться—призвичаюватись || -нуться—призвичаїтись, звикнути, прина́туритись.

Высока—згорі, звисо́ка.

Свыше—над, по-над (см. Сверх).

Связка—в'язка; (бумаги)—жмут; (дров)—в'язанка; (волокон)—павісню; (анатом.)—зв'язка.

Связный—долідний || -но—до ладу́.

Связывать—зв'язувати || -зати—зв'язати, з'єднати || -ться—1) налагодити зв'язок, зв'язатися; 2) (о чем-л. дурном)—злігатися, зізнатися; 3) (подражаться и т. д.)—зчепитися.

Связь—зв'язок.

Святой—святий || -тость—святість || -татство—святотатство || -тыня—святощі || -титель—святитель || -тоша—святеник.

Священник—панотець, піп (попá) || -щенный—святий || -ниие—святе письмо́.

Сгибать—згинати || -ться—згинатися; скб́рчуватися.

Сглазить—навб́рчити.

Сглу́пить—по-дурно́му зроби́ти.

Сгнивать, сгнить—зогнивати, зогнїти.

Сговор—1) (перед свадьбой)—зару́чии; 2) (=заговор)—зб́ва || -рится—умб́вится, погб́дится; змб́вится.

Сгодиться—(см. Пригодиться).

Сгонять, согнать—зганяти, зігнати, прогнати.

Сгорать—горіти, палїтиса || -реть—згоріти || -ние—горіння.

Сгорбиться—згб́рбитиса

Сгоряча—згáрячу, під гарячу руч.

Сгребать—1) (сено)—грома́дити; 2) згріба́ти. (Сгреб в кулак)—схопїв у жме́ню.

Сгущать—згущати || -ться—гуснути || -щенный—згуслий; (о консервах)—згущений || -щаемость—згущеність.

Сдавать—здавати || -дать—(должность)—скла́сти; (карты)—поді́лити; (экзамен)—скла́сти іспит || -ваться, -даться—здава́тиса, піддава́тиса (зда́тиса, підда́тиса). (Сдаётся мне)—Мені зда́ється. (см. Казаться).

Сдавливать—стїскувати, здавлювати.

Сдатчик—здавець.

Сдача—1) зда́ча (крепости); 2) (денег)—ре́шта.

Сдваивать—подво́ювати || -вонть—подво́їти.

Сдвиг—пб́сув, зсув || -ать, -нуть—зру́шувати, зру́шити, зсува́ти, зсу́нути.

Сделать—зроби́ти; (переносно)—вді́яти, вчи́ити; (что-н. дурное)—нако́їти, заподі́яти || -ться—зроби́тиса ким, за ко́го; ста́ти, за ко́го, ким || -иний—зрб́лений. (Он сделался вождем масс)—Він став за провб́диря ма́сам.

Сделка—угб́да, порозуміння; (мировая)—мирова́ || -иний—закладний, задільний; (сдельная работа)—закладна́, задільна робб́та || -щина—задільщина*.

Сдерживать—стрїмувати, спиня́ти || -жать слово—додержати слова || -ться—стрїмува́тиса || -нный—стрїманий, поздержливий.

Сдирать—здирати; (шкуру с кого)—білува́ти когб́.

Сдувать—зду́хувати || -дуть—здухну́ти.

Себе—собі. (Не по себе)—Мені ніяк || -стоимость—собівартість.

Себя—себе́; (в соед. с предл.—себе)—до себе́, від себе́. (Вне себя)—не тямлючи себе́, в нестя́мі || -любие—себелюбство || -любивый—егоїстичний, себелюбець, собі́й.

Сев—сі́ба || -оборот—сівозміна.

Север—північ (півночи) || -ный—північний; (с-о-восточный)—північно-східний.

Сегмент—сегмент, окра́ець.

- Сьогодні—сьогдні || - шний — сьогднішній.
- Седалищная кость — кўльша, сідниця.
- С'єдать—з'їдати || - добний—їстиний, їстимий, споживний, травний.
- Седло—сїдло || - делка—сїделко || - дельник—лімар, сїдляр || - лать—сїдлати, кульбачити || - ловина — улогівина, сїдло. (Без седла)—бхляп Іхати.
- Седой—сївий || - днина — сивніа, сїдь || - деть—сївіти.
- Седьмой—сїбмий.
- С'єздить — 1) поїхати; 2) (ударить) — затопїти.
- С'єзжать—з'їзїти || - ться—з'їзїтнся. (С'єхалось много делегатов) — Багачько наз'їжджалося делегатів.
- Сезон—сезби.
- Сейм—сїйм.
- Сейчас—зараз, тепер. (Сейчас только) — оцє. (Сейчас только пришел) — Оцє прийшов.
- Секвестр—секвєстр, одібрання земєль церковних.
- Секретарь — секретар || - ствовать — секретарювати.
- Секрет — секрет || - ный — секретний, потаємний || - ничать — критися з чим.
- Секта—сєкта || - тант—сектант.
- Секунда—секунда.
- Селадон—селадон, бабїй.
- Селедка—оселєдець || - дочный—оселєдцевий.
- Селезенка—коса.
- Селезень—качур.
- Селить — селїти || - ться — оселитись || - ленне—селб, сєлище.
- Селитра—салїтра.
- Село—селб || - ский — сїльський; (с-ов хозяйство) — сїльське господарство || - ско-хозяйственный — сїльсько-господарчий || - ская община—сїльська громада.
- Сельдь—см. Селедка.
- Семейный — (человек) — сїмєйний; 2) — родїний.
- Семейство—см. Семья.
- Семена—насїння || - новодство—насїнїцтво || - нной — насїнний, насїнньовний || - нное растение—сїянка.
- Семенить (ногами)—дрїботїти.
- Семерка—сїмка; (в картах)—сьомака.
- С'ємка—здїмання || - мщик—здїмач.
- Семь—сїм (семї, сїмбх) || - десят—сїмдесят || - мидесятый—сїмдесятїй || - мидневный—семидєнний || - милетний—семилїтїй; (ребенок)—семилїток; (семь с половиной)—пїввосьма; (семь раз) — семикрати || - надцать—сїмн[д]цять.
- Семья — сїм'я; (только в первонач. смысле)—родїна.
- Семя—насїння, сїм'я; (мужское с-я)—яркїсть, рїжєння.
- Сени—сїни, прїсїнок.
- Сено—сїно || - кос—сїножать; (=косьба)—косовїця || - овал—сїнник.
- Сень — (под сенью) — пїд захїстом, пїд покрбвою.
- Сенат—сенат || - тор—сенатор.
- Сентябрь—вєресень (-сїя).
- Сера—сїрка || - ный — сїрчанїй || - нистый—сїрчїстїй; (серно-кислый)—сїрчан (блїва, сїрбла, хрбму..) || - ватистый — тїосїрчан || - водород — сїрковдєнь.
- Серб—сєрбин, (мн. ч.)—сєрби.
- Сердечный — 1) серцевїй; 2) (переносно)—сердєчний, рєвний, шїрий.
- Сердитый—сердїтий || - то—з серцем, сердїто.
- Сердить—гнївїти, сердити || - ться — гнїватись, сердитись.
- Сердоболіе — жалослївїсть.
- Сердце—сєрце; (в сердцах)—з пересєрдя.
- Сердцевина — сєрце, осєрдя; (в дереве)—стрїжень.
- Сердцеведец—серцевїда.
- Серебро—сїбло || - ряний — сїбний || - брить — сїблїти || - брїстїй — сїблїстїй, сїблївий; (голос)—дзвїнїй; (с-е деньги)—сїбнїякї.
- Сереть—сїрїти.
- Серп—сєрп.
- Серьга—сєрєжка.
- Серый—сїрий, мїльний. (Серое существование)—нїдїння, сїїнїя || - оватый—сїрявий, сїрєнький; (о животных)—попелїстїй, сїрий.
- Серьезный—сєрїбзїний, повїажний.
- С'єстной — їстиний; (с-е припасы)—харч (ж. р.), бкорм (м. р.).
- Сестра—сєстра; (двоюродная)—сєстра в пєрших.
- Сеть—сїсти.
- Сетка—сїтка.
- Сетование — нарїкання.
- Сетчатка—сїтчїлка.
- Сеть—сїть, сїтка; (большая сеть для зверей, птиц)—тепєто.
- Сеча—сїча
- Сечь—1) сїктї; 2) (розгами) — парїти, шмагати рїзками, рїцям || - чєние (поперечное)—см. Разрез.
- Сеялка—сївалка.
- Сеять — сїяти.
- Сжалнться — зглїнутнсь на кбго, змїлосєрдїтнсь над кнм.
- Сжатие—стїск || - то (о языке)—стїсло

|| - тый—1) стиснений; 2) (о языке)— стислий || - жать—стиснути; потиснути; (зубы)— зціпіти || - жаться—скбрчнтись, зібгаться; (образно)— скаціобнтись, знітнтись.

Сживать—виживати || -жить—вжити, здіхатись (см. Избавиться).

Сжигать—палити || - жечь—спалити. (Сжег все бумаги)— Попалив усі папери

Сжимать—потискати, стискати. (Сжал его руку)— Потис йому руку; (зубы)— см. Там || - маемый—стискальний || - мость—стискальність.

Сжию—жэнь (-пи) || - нать, сжать—вижиати, вжити.

Сзади—1) ззаду; 2) позад. (Подошел сзади)— підійшов ззаду. (Сзади него стоял)— позад нього, за ним стояв.

Сибарит—розкішник, сибарит.

Сибирский—сибірський; (язва)—сибірка || - бирь—Сибір (м. р.).

Сивый—сівий || - вуха—сивуха.

Сигара—сигара.

Сигнал—сигнал, гасло || - льный—сигнальний.

Сиделец—(в лавке)—продавець || - ка—сиділка, сидуха || - лица—продавальниця.

Сидеть—сидіти || - дя—сидячки; (сиднем сидеть)—сідьма сидіти || - дение—1) (процесс)—сидіння; 2)—сидець, сіжа || - дячий—сидячий; (сидячих мест)—місце сидіти.

Сизий—сізій, сівий.

Сила—сіла, снага, поту́га; (собствен. силами)—самотужки, самогужки. (Нет сил)—несіла. (Быть в силах)—здужати, здолати. (Изо всех сил)—чим дуж. (Через силу)—над сілу. (Постановление входит в силу)—Постапба набирає сіли, чинности. (В меру сил и возможности)—як посійля || - лой—силоміць, живосілом, силком; (заставлять)—сйлувати || - лы—сіли (Темні, чорні сіли.)

Силач—дужак, дужий, дужеший.

Силикат—кремніак.

Силиться—силкуватися, пиутися.

Силок—сильце.

Сильный—дужий; (очень)—силеший, дужеший, поту́жний || - но—дуже, сільне; (любить, плакать)—рєвно || - нее—дужче; (становиться)—дужчати, міцнішати, вбиватися у силу.

Символ—сїмбол, сїмвол || - нческий—сїмб(в)олічний.

Симпатия—сїмпатія, спочуття || - тизировать—сїмпатизувати.

Синагога—синагога.

Синева—сінява, блакить.

Синий—сіній, -я, -е.

Синильная кислота—сіійй квас.

Синица—сіійця.

Синоним—сїнінім.

Синтаксис—складий, сїнтáкса.

Сниль—см. Синева || - илька—сїнька.

Синяк—сїнійк.

Сиплый—хрїплий.

Сирень—бузбк || - невий—бузбквий.

Сирота—сиротá || - тский—сирітський.

Система—сїстєма, лад || - тический—сїстєматїчний, до ладї.

Ситець—сїтець, китáйка.

Сито—сїто.

Ситуация—сїтуация.

Сифилис—сїфіліс, прáнци.

Сифон—сїфбн.

Сияние—1) (процесс)—сїяння; 2)—сїяво.

Снять—сїяти, зорїти (зїрки зорїють).

Сказание—сáга, кáзка (см. Сказка).

Сказать—сказати, мовити || - ться (больным)—об'явїтись хвбрим. (В этом сказывается)—в цїм внявляється; (сказывается влияние)—позначáється вплив.

Сказка—кáзка || - очный—казковий || - очник—бабї*

Сказуемое—прїсудок, предикат.

Скакать—скакати, стрїбати; (о лошади)—бїгти скбком, скбчки || - куи—стрибїи, стрїбунець; (о лошади)—баскїй кїнь, кїнь || - ковой—скаковий*.

Скала—скала.

Скала—скєля || - листый—скєльний, скєлястий.

Скалнить зубы—вїшкрїятись.

Скамья—лáва, ослїи (ослбну) || - мечка—ослїичик, (о трех ногах)—дзїглик.

Скайдал—скандáл, бєшкет.

Скаред—см. Скупой.

Скармливать (о траве)—вїпасати.

Скат—узгїр'я, узбїч, спуск.

Скатерть—убрїс.

Скатить, -ся—скотїти, -ся.

Скатывать—скатать—згортати, звївати (згорїути, звїнути) || - ваться—скбчуватись.

Скачок—см. Прыжок || - чки (конские)—гбни.

Скашивать—1) см. Косить; 2) зрїзувати навскїс, зрїзувати.

Скважина—шпáрка || - жистость—шпаруватїсть, шїлістїсть.

Скверный—погáний, паскїдний || - словне—непрїстбїйна мбва || - но—1) погáно, паскїдно; 2) (=плохо)—зле, кєпсько, погáно. (Скверное состо-

яние дорог) — Лихній, кепський стан шляхів.
 Сквер садок, сквер.
 Сквозить — 1) провівати; 2) просвічувати || -ной -крізний; (ветер) — протяг; (двор) — прохідний двір.
 Сквозь — кризь.
 Скворец — шпак.
 Скелет — кістяк.
 Скептик — скептик.
 Скидка — зніжка.
 Скипетр — бєрло.
 Скипидар — терпентин; (вульг.) — шпиніар.
 Скирда — стїрта; (соломы) — ожерєд.
 Скисать (о молоке) — скисати.
 Скиталец — заволоба || - ться — поневірятись, тнїятись, блукати.
 Склад — 1) склєп; (оптовий) — гуртовá кобра; 2) (человек такого складу) — такóї вдáчі || - дочний — складовий.
 Складывать — складати || - ться — складатись || - чина — склáдка || - дка (по одежде) — збїрка, змбршка; (на лице) — змбршка, рїса || - дной — склáданий || - дний — долáдний || - дно — доладу.
 Склеивать — зліплювати.
 Склеп — склеп.
 Склепывать — клепати, нїтувати || - ка — нїта, склєпка.
 Склока — чвáра || - чник — чвáрпик.
 Склон — схил, нохїлість, згїр'я.
 Склонение (грам.) — відміна || - нять — 1) (грам.) — відмінювати; 2) схилати; 3) (на свою сторону) — залучати до себе || - ться — схилатись || - иность — нахил, охóта до чо́го || - нний — схильний, охóчий до чо́го.
 Склянка — шклїянка.
 Скоба — (у двери) — клїяма, клїяма || - ки (грам.) — дужкї || - бяной — залїзний.
 Скоблить — скребті, скромáдити.
 Сковорода — сковородá.
 Сковывать — скóвувати || - вать — закути, скути.
 Сколок — взір (взбру).
 Сколотина — маслянка.
 Скользнуть — скóвзатись || - кнї — скóвзкий; слизкий || - женне — скóвзання.
 Сколько — скїльки; (с-о нїбудь) — дєшо; (сколько угодно) — до звóлу, дó схочу́, до нєсхочу́; (сколько можно) — їко мóга; (сколько людей!) — їко́го багáто наро́ду!
 Скомкать — зїбгати.
 Скоморох — фігляр, блáзень.
 Скомпрометировать — скомпромітувати, у славу ввєсти.

Сконфузить, -ся — осорóбити, -ся, сбрóму наїстись.
 Скончание (до скончания века) — до кінця світу, повік.
 Скончатся — сконáти; (фамильярно) — дуба дати.
 Скопление — скўпчення; (людей) — тиск, тїснява.
 Скопец — скопєць, вáлах.
 Скопидом — см. Скупец.
 Скопнть — 1) назбирати, збїти грóшей (см. Оскоплять).
 Скорбь — скорбóта, жаль || - бний — скорбóтний, скорбний || - беть — тужїти.
 Скорлупа — лушпїя; (твердая) — шка-ралупа.
 Скорняк — чинбáр (-рїя).
 Скоро — швидко; скóро || - рей — швїдче, хутчїй, мершїй; (как можно скорей) — чим дўж, як-найшвїдче.
 Скороговорка — скороговірка.
 Скоромиться — поскорóбитися, зламати піст.
 Скоропостижный — на́глий, раптóвий.
 Скоропреходящий — швидкоминучий, недовгочáсний.
 Скороспелый — скороспїлий, скорóздрий.
 Скорострельный — скорострїльний.
 Скоротечный — на́глий, хвильовий || - ная чахотка — невпїнні сухóти.
 Скорпион — 1) (насекомое) — скóрпїй; 2) (бич) — скóрпїб.
 Скорчить (гримасу) — скривїтись || - ться — скóрчитися, закардзїюбитися.
 Скорый — хуткий, швидкий, скóрий; (поезд) — швидкий нїтяг; (в скором времени) — незабаром, небáвом; (на скорую руку) — па швїдку || - рость — швїдкїсть, скóрїсть.
 Скот — худба; (рогатый) — товáр, рогатїзна, роговá худба; (рабочий) — тїгло, робóча худба || - тний двор — обóра || - овод — скотáр (-рїя) || - водство — скотáрство || - скнї — скóтський, скотїнячий || - обойня — рїзнїця || - оподобний — скотоподбний.
 Скотина — скотїна; (ругат.) — товáря (їо)ка.
 Скрашивать — прикрашати, приздóблювати.
 Скребица — греблó, гребнїця.
 Скрежетать — скреготати || - крежет — скрегіт (-оту).
 Скреплять — 1) скрїпляти; (бумаги) — зчєнювати; 2) (подписью) — посвїдчувати, ствєрджувати. (Скрепила бумагу булавкой) — Сколбá, зчєнїла, папірці. (Скрепил подписью) — Ствєрдив підписом.

Скрести—скреbtтй, шкрѣбати, скубтй.
 Скрещивать—1) парувати (різні порбди); 2) (скрестить шпаги) — скрижувати шпаги || - щиваться — (пути скрестились) — шляхй пересіклись.
 Скрипач—скрипаль, скрипник; уменш.) — скрипниченько || - пичный—скрипковий.
 Скрипка—скрипка; (играть на с-е) — грати на скрипку.
 Скрипеть, -нуть — рипіти, скрипотіти, рйпшути || - пучий—скрипливий, рипучий.
 Скромный—скромний || - пость—скромність.
 Скручивать—скручувати.
 Скрывать—кріти; (=прятать) — переховувати; (в душе)—тайти || - ться—зникати; (от суда и т. д.)—укриватись, ховатись.
 Скрытый—потайливий || - но—побтай[ки], ийшком || - пость—потайливість, потайкуватість.
 Скрытый—потабмний; схований.
 Скудность—скудбта, нестаток || - дный —убогий; (сильнее) — мизёрний, пуждённий, злидённий.
 Скудоумие — скудоумство || - мый—недоумкуватий.
 Скука—нудга, нудбта.
 Скула—вилля.
 Скульптор—різбяр (-ря) || - тура—1) різбярство; 2) (статуя) — скульптура, статуя, постать || - турный—скульптурный.
 Скупать — скубувати || - пить — поскубувати.
 Скупой—скупий || - пец—скупердяга, скиара || - питься — скупитися || - пость—скупість, скупоші.
 Скупщик—скупник.
 Скучать — нудитися, нудгуватися || - чный — нудий || - но — нудно, нудга. (Скучно смотреть) — нудга дивитись.
 Скушать—см. С'есть.
 Слабеть—слабшати, слабнути.
 Слабеть — проносити (о желудке) || - тельное—проносиё.
 Слабоватый — слабкёнкий, плохий || - то—слабкёнко. (Сделать слабовато)—абй як зробити.
 Слабоумие—недоумство, || - ный—недоумкуватий, благёнкий.
 Слабый—1) слабйй, квблий, мявий, плохий; (нездоровый)—недолужний, недугйй, слабйй; 2) (не тугой)—слабкий; 3) (ученый, деятель и т. д.)—слабйй, плохёнкий || - бо—1) мяво; 2)—слабоко; 3) (понимать и т. д.) — эле роз-

уміти || - бость—квблість, недолужність; (нездоровье)—неміч (немоци). (Характера)—хйбкість, слабість || - бо- сильный—малосйлий, недолужийй.
 Слава—слава; (дурная) — неслава || - вить — величати, вславляти || - виться—вславитись, славитися чим.
 Славный — 1) славетний; 2) (=милый) —гарний, славный.
 Славословить — величати, славословити || - вие—величання.
 Славянин—слов'янин || - нский — слов'янський.
 Слагать—(стихи)—складати; (штраф)—дарувати штраф кому; (слагать ответственность) — зрікатися відповідальности, складати відповідальність || - гаемое—доданок.
 Сладить—управитись, упобратись.
 Сладкий—солбдкий || - коватый — солбдёнкий, посолбдкий || - дко — солбдко || - козвучный — милозвучный; (делаться слаще)—солбдшати.
 Сладострастный—спбрзий || - стие—спбрзийсть, побхйть.
 Слаживать, -дить—1) лагодити, порядкувати; 2) (справиться с кем)—управлятися; 3) (прийти к соглаш.)—побгбднися.
 Слазить — 1) (о коже)—злазити, лупйтися; 2) злизати, злазити.
 Сламывать, сломать — збмлювати, зломіти (зламати); (сопротивление)—подужати, перемогти бпир.
 Сланец — лупець || - цевый — лупцевий.
 Сласти—ласоші, солбдоші || - толюбец —ласун.
 Слащавый—солбдкий.
 Слева—1) з лівого ббку, зліва; 2) лівбруч. (Подошел слева)—Підійшов з лівого ббку. (Слева от Днепра)—Лівбруч Дніпра.
 Слегка — легёнко, злёгка.
 След—слід (сліду), прослідок; (ноги)—ступня; (колес) — тор; (от проташ. предмета)—новобка; (на свежем снегу)—поибва || - дом—слідком.
 Следить—стежити, доглядати, пильнувати.
 Следовать—1) слідкувати; 2) (примеру)—наслідувати, йти за ким; 3) (из чего) —виходити || - тельно—отже, отбж || - дует—1) слід; (как следует) — як слід, слідком; 2) виходить || - ванне—перехід (-хбду); хід; 4) налёжати (о деньгах) || - дуемый—палёжний.
 Следствие—1) слідство; 2) (результат) —наслідок, вислід; (вывод) — висповок || - дователь—слідчий || - ственный—слідчий.

- Следующий — 1) наступний, подальший; 2) (причастие от следовать = ехать) — що прохдити; (на след. день) — дрого дня; (на след. неделе) — на тм тижні || - щее — ось що, такé; (нижепоименованное) — нижчезазначене, такé.
- Слеза — слёза || - зинка — слізка, слізюнка || - ливый — слізливий.
- Слезать — су. Слазить.
- Слезный — 1) (касающ. слез) — слёзовий; 2) ре́вний, слізний. (Слезная железа) — слёзова́ залоза (Слезные просьбы) — Ревне, слізіе благання.
- Слепень — гедз.
- Слепой — сліпий, невидіщий || - пец — сліпець || - пить — сліпіти || - по — сліпма́, осліп || - нота — сліпотá; (слепорожденный) — сліпий зрбду || - пнуть — сліпнути.
- Слепить — зліпяти || - пок — зліпок, виліпок.
- Слепыш (зоол.) — зінське щепя́.
- Слесарь — слюсар (-ря) || - ный — слюсарний; (мастерская) — слюсарня; (быть слесарем) — слюсарювати.
- Слетаться — злітатися || - теться — політатися.
- Слет — зліт (зльбту).
- Слива — сліва, слівка.
- Сливать — зливати, стбчувати || - ться — зливатись, спливатись. (Море сливается с небом) — Море спливаєтся з небом.
- Сливки — вершкі || - вочный — вершкбвий. (Сливочное масло) — вершкбве ма́сло, ма́сло.
- Слизь — сліз (-зу) || - зистый — слизівий || - няк — слизняк.
- Слипаться — злипатись.
- Слитный (грам.) — сполучений.
- Слиток — вилівок (злота).
- Сличать — звіряти.
- Слишком — завáдто; (слишком большой) — завелікий; (слишком малый) — замалій; (слишком много) — забагато; (— мало) — замáло.
- Слияние — 1) — зліття́; 2) (рек) — сплыв.
- Слобода — слобода́ || - дской — слобожáнский, слобідський.
- Словарь — словнік.
- Словесный — словесний || - ность — словесність.
- Словно — иембв, мов, ніби-то (см. Как-будто, Будто).
- Слово — слóво; (сдержать с-о) — додёржати слóва; (одним с-м) — одне слóво, слóвом сказа́ти || - вечко — слівце́ || - вообразование — словотвір (твору) || - охотливый — балаклівий, балакучий.
- Слог — 1) (грам.) — склáд (-ду); 2) стіль (-лю).
- Сложение — 1) складання, додавання (матем.); 2) (тела) — будова. (Крепкого сложения) — кремезний.
- Сложный — складний || - ность — складність; (в общей сложности) — вцілому.
- Слой — верства́, шар || - нстый — верствований.
- Слом — зламання || - ать — зламáти || - ить — зломіти || - ться — поломітись.
- Слон — слон.
- Слоняться — вештатись, тинятись.
- Слопать — стріскати, зжёрти, уибрати.
- Слуга — слугá, наймит; (царские слуги) — цáреві наймити, носіна́ки.
- Служанка — служб́ка, наймичка.
- Служба — служба; (найти с-у) — знайти поса́ду || - жебный — служббвий.
- Служитель — служийк || - ница — служни́ця.
- Служить — 1) служіти; 2) (в церкви) — правити; 3) (материалом служит) — за матеріял правити || - жащий — 1) служббвещь; 2) (Матернал, служащий доказательством) — Матеріял, що правити, стае́ за дб́каз.
- Слух — 1) слух; 2) пб́голос, чу́тка. (Распускать слухи) — шірити чу́тки || - ховой — слуховий.
- Случай — ви́падок, нагб́да; раз; (в случае) — в ра́зі; (по случаю чего) — з причіни чо́го; (при случае) — з нагб́ди, принагдіно; (на случай чего) — на ви́падок чо́го; (благоприятный случай) — нагб́да, о́казія; (небл. случай) — пригб́да. (Пользоваться случаем) — користувáтись з нагб́ди, з о́казі́.
- Случайно — ви́падком, ви́падкб́во; (нет ли случайно пожара?) — чи нема́е ча́сом ножа́? || - ность — 1) ви́падкб́вість; 2) нагб́да, пригб́да (см. Случай) || - ный — ви́падкб́вий.
- Слұчать — нарувати, припускáти || - чка — нарування́, припуск || - чный — самец — ста́дник.
- Случаться — трапля́тись, ви́падáти, лучáтись, ставáтись; (о плохом) — кб́тня́. (Случается!) — Бува́!
- Слушать — слухáти || - ться — слухáтись.
- Слушатель, -ница — слухáч, слухáчка.
- Слыть — слáвитись.
- Слышать, слышать — чу́ти, чувáти || - ться — чу́тись; (плохо слышать) — недочувáти || - но — чу́ти, чувáти || - ный — чу́тний || - нее — чу́тніше.
- Слюбиться — (стерпится — слю́бится) — призвича́тись до чо́го (Ви́ призвича́вся до сво́ей робб́ти, принатү́рився до чо́го).

- Слюда — лищак.
 Слюпа — слина || - няввий — слинявий
 || - тьяй — слинькб.
 Слякоть — слота, мбква, рбзквась.
 Смазка — 1) (процесс) — мазаня; (маслом) — мащення; (машин, колес) — шмарування; 2) (вещество) — мазь; шмаровидло (см. Мазь).
 Смазливый — гожий, гарнєйкий.
 Смазывать — см. Мазать || - мазчик — шмарувач*.
 Смаковать — 1) см. Пробовать; 2) (смаковать подробности, смаковать пищу) — смакувати.
 Сманывать — зиджувати, змаиювати, переманювати.
 Сматывать — сотати || - тать — зсотати.
 Смахивать — 1) (пыль) — змакувати; 2) (быть похожим) — скидатися на кобо.
 Смачивать — змбчувати.
 Смежать — (веки) — заплищувати бчі, стуляти, склепляти повіки.
 Смежный — суміжний || - ность — суміжність.
 Смекалка — тямок (-мку) || - кать — тямити || - нуть — втямкувати.
 Смелый — сміливый || - ость — сміливість || - леть — смілішати || - чак — смілець, небій (небья).
 Смена — зміна || - нять (кого в работе) — заступати; (на смену) — на зміну.
 Смерзаться — змерзатися.
 Смеркаться — сутеніти, смеркати.
 Смертельный — смертєльний || - но — на смерть (Зранений на смерть).
 Смертный — смертєльний; (с-я казнь) — кара на горло; на смерть; (приговор) — бсуд на смерть || - ность — смертність || - ник — стратєнець.
 Смерть — смерть; страта, згуба (насильственная); (при смерти) — на вмерті; (по смерти) — повік; (скоропостижная) — нагла смерть; (минная) — завмертя, летаргія.
 Смертоносный — смертєльний || - убийство — душоубство, забиття на смерть.
 Смерч — смерч.
 Смесь — мішанина, мішанка, мішайця; (в химии) (смесь, не сопровод. растворением тел) — мішанина; (сопров. растворением тел) — суміш (женск. р.). (Отдел смесь в журнале) — Різне, Всяке.
 Смета — кошторис || - ный — кошторисний; (сверхсметный) — надкошторисний, позакошторисний.
 Сметана — сметана.
 Сметать — змитати || - сти — зместий; (о шитье) — наживити, зібрати на нитку*.
 Сметливый — тямкуватий, тямкий || - вость — тьяма, спритність.
 Сметка — 1) см. Сметливость; 2) (о шитье) — наживлення, збирання на нитку*.
 Сметь — насмілитись, сміти, паважитись.
 Смех — сміх; (поднимать на смех) — наглум віднімати. (Смеху было!) — Сміха було!
 Смешанный — мішаний || - шивать — змішувати || - шать кого с кем — поплутати.
 Смешной — смішний; чудний || - но — смішно; (смотреть) — сміх дивитись || - шивый — смішливий, смійю; (до глупости) — дурносміх || - шить — смішити.
 Смещать — 1) (с должности) — усувати; (сильнее) — скидати; 2) зміщати || - щение — 1) усунення; (органа тела) — поруха, пересунення.
 Смеяться — сміятися.
 Смиловаться — змилосоєрдуватися, зглянутись.
 Смирение — покбра || - ний — покірливий, смиренний || - рять — втихомірювати, вгамбувати || - рительный — втихомірчий, карний || - ться — покорятися, локорятися.
 Смирный — лагідний, покірливий, рахманний || - но — смірно, лагідно.
 Смола — смола; (белая) — живиця || - ный — смолкий, сійтий; (смолистая сосна) — сита соснийна.
 Смолкать — замовкати; затихати.
 Смолоду — замолоду.
 Смолотить — вимолотити; (немного) — підмолотити.
 Смолоть — змолоти.
 Сморгаться — висякуватися || - кач — шмаркач.
 Смородина — порічки, сморбдина.
 Сморщиваться — змрщуватися.
 Смотр — бгляд військовий.
 Смотреть — 1) дивитися; 2) (за кем) — доглядати, глядіти, пильнувати, дбати; (за жилищем) — наглядати хати; (несмотря на это) — не вважати на те, мімо того; (смотри в оба!) — пильнуй!
 Смотритель — доглядач || - ница — доглядачка.
 Сморд — сморід (смброду).
 Смуглый — смаглявий, смуглявий.
 Смута — заколот.
 Смутный — 1) неясний, невирізний;

- 2) неспокійний || - но—1) неввіразно, неясно.
- Смутьян—колбтник, баламута.
- Смуцать—1) бентежити (мутити); 2) каламутити; 3) (девичий покой и т. д.)—баламутити || - ться—бентежитись, ніяковіти || - титься—збентежитись, зніяковіти.
- Смуцение—збентеження, замішання || - щениый—збентежений, ні в сих, ні в тих.
- Смывать, смыть—змивати, змити.
- Смыкать—1) еднати, злучати; 2) (глаза)—стуляти бчі.
- Смысл—1) (=ум)—рбзум, глузд. (см. там); 2) розуміння, значіння, зміст; 3) (нет смысла)—нема рації; (есть смысл)—е рація. (В прямом смысле)—у простім значінні, розумінні, змісті. (Смысл закона)—рбзум, зміст закону. (Уловить смысл в чьих-н. словах)—добрати рбзуму в чийбмусь слбві.
- Смыслить—тямити || - лящий—тямущий.
- Смычка—спілка (міста з селом).
- Смычок—лучбк, смик.
- Смышлений—розумний.
- Смягчать—м'якшити; (приговор)—полэгшувати || - чение—пом'якшення, полэгшення.
- Смятение—замішання, спблх, веремія, струс.
- Смятка—(яйца в смятку)—яйця нарядко.
- Снабжать—1) обмісловати; 2) (о войске, предприятии и т. д.)—поставити кому що || - женне—поставчання.
- Снадобье (медиц.)—зілля, ліки.
- Снаружи—збкола; знадвбру, збвні.
- Снаряд—1) начиння, пристрій (-ою); 2) (пушечный)—набій (-бю); 3) (у ремесленника)—справа.
- Снаряжать—споряджати; (в дорогу)—виряджати; виправляти || - женне—1) лаштування, виправа; 2) (военное)—озбрбнення, лаштування.
- Снасть—снаряддя, заправа.
- Сначала—спершу, вперёд, спочатку.
- Снашивать—збшувати || - осить—збсити; неренбсити || - носиться—мати збсини з ким; (сиестись)—нав'язати збсини; (о переписке)—нав'язати листування, послати листа.
- Снег—сніг (снігу). (Весенний снег)—бкидь.
- Снежинка—сніжійка || - жиный—сніжиний.
- Снизу—зі спбду, знизу.
- Снимать—здіймати, знімати; (голову)—стннати гблову; (шелуху)—облуплювати; (кожу, шкуру)—білувати; (хлеб)—збирати; (фотогр.)—фотографувати; (квартиру)—наймати; (с работы)—усувати від праці; (запрещение)—скасбвувати заборбну.
- Снимок—знімок; кбпія; фотографія.
- Снискивать—пабувати, заробляти; (расположение)—придбавати прихильність; (славу)—зажити слави.
- Снисходительный—1) вибачливий; 2) (ирон.)—милостівий || - ность—вибачність, поблажливість || - дить—потурати, попускати; (ирон.)—зробити ласку.
- Снисхождение—ласка, полэгкість.
- Сниться—снитися.
- Снова—знов, ізбву.
- Сновать—снувати, сповігати.
- Сновидение—сон, сновіддя, мари.
- Сноп—сніп (-опя).
- Сноровка—зручність, уміість.
- Снотворный—снодійний.
- Сносить, -ся—см. Снашивать.
- Сносный—нічогейський, збсний || - но—яко-тако, нічбго, як-неббдуть.
- Сноха—невістка.
- Сношения—збсини; (отношения)—стосунки. (Внешние сношения)—позадержавні збсини.
- Сноухиваться—знібхуватися. (Империалисты сноухались между собой)—Імперіялісти злигались по-між себе.
- Снятие—(запрещения)—скасування заборбни; (с работы)—усування від праці.
- Собака—собака (муж. р.), пес (пса); (гончая)—гончак; (борзая)—хірт (хортя); лягавая)—віжел.
- Собачий—собачий, песький.
- Собачка—1)—цүцик; 2) (в ружье)—язичбк.
- Собеседник—розмбвець* || - дование—розмбва.
- Собирать, собрать—збирати, збрати; (машину);—збирати машину || - ться—(в дорогу)—виряджатись, лагоднитись; (что-н. сделать)—лагоднитись; (= решаться)—наважуватись; (с деньгами)—спромогатись на грбші; (с мыслями)—надуматись; (с силами)—спромогтіся.
- Соблаговолить—призвблити. (Соблаговолите итти за мной)—Будьте ласкаві іти за мною.
- Соблазн—спокүса || - нять—спокүшати || - итель—спокүсник; баламута || - ительный—спокүсливий.
- Соблюдать—додержувати (чогб); (спокойствие)—захбвувати спбкій,

- лад ||; денне — додержання, вико-
пання.
- Соболь**—сбобль.
- Соболезнование** — уболівання, жаль.
(Выразить соболезнование, собо-
лезновать) — висловити жаль, спо-
чуття, уболівання.
- Собор**—собр (-ру).
- Соборовать**—маслосвятити.
- Собрание**—1) збори, зібрання; 2) (со-
чинений, закопов)—збірка, збірник.
(Учредительное Собрание) — Уста-
новчі Збори.
- Собрат**—товариш, сябр.
- Собственник**—власник || - нность —
власність || - нный—власний || - нно
—власис, саме, властиво. (Недви-
жимая собственности)—нерухоме
майно || - нический — власницький.
(Земельные крупные собственники)
—земельне панство*, великі земле-
власники.
- Собственноручный** — власноручний
|| - чно—своєрұч*.
- Событие**—подія.
- Сова** - совá.
- Совать** — сбвати, пхати; (=давать)—
тїкати (тїшпути) || - тья—встрявати,
потїкаться. (Сунулся к дверям) —
потїкнувся до дверей.
- Совершать**, -шить, -чинити, вчиняти
(вчинити); (преступление)—заподіва-
ти; (нечто дурное)—кбїти (накбїти)
|| - тья—робитись, діятись, кбїтись.
- Совершенно** — геть чїсто, цілком,
збвсім; (сов-но такой же)—такий са-
місінький. (Совершенно разорили)
—розорили до краю, в щент.
- Совершеннолетний** — повнолітній ||
- тне—повноліття.
- Совершенный**—1) виконаний, вчїнс-
ний; заповіданий; 2) — цілковитий;
(с-ая правда) — цілковита правда;
3) (=хороший)—доскональний, довер-
шений; 4) (грамматич.)—доконаний.
(Совершенный возраст) — см. Со-
вершеннолетие.
- Совершенство**—досконалість, довер-
шеність || - ствовать—удосконалю-
вати, поліпшувати || - тья—удоско-
налюватись, кращати.
- Совеститься**—сорбїтись, иснасмїти.
- Совестливый** — сбвісний, сумліний;
соромливий.
- Совестно**—1) іїяк, сбром; 2) см.
Добросовестно.
- Совість**—сумління, сбвість. (Чистая
совість) — душа чїста, чїсте сум-
ління. (С чистой совестью—з чї-
стою душею
- Совет**—1) рада (совещание); 2) по-
рада; (дать совет)—дати пораду ||
- ывать — радити, раяти || - тья —
радитись || - тник—радик || - тский
—Радянський. (Власть советов)—
Влада Рад.
- Совещание**—нарада || - тельный—до-
радчий (голос) || - щаться — ради-
тись.
- Совладать**—подужати що, управитись
із чим.
- Совладелец**—спїввласник; (народн.)—
сябр.
- Совместитель**—семидільник || - тный
—сумісний || - щение—сполучення
|| - тительство—сполучення посад,
суміщення.
- Совнарком**—Раднарком.
- Совокупление**—злягання (у животн.—
см. глучка).
- Совокуплять**—сполучати || - тья —
злягатись, махатись.
- Совокупный**—сукупний || - ность —
сукупність.
- Совок**—лопátка.
- Совпадать**—збїгатись || - дение—збїг
(-бїгу).
- Соврать**—збрсхати.
- Совращать**—звбдити, збнвати.
- Современник**—сучасник || - нный—
сучасний || - нность — сучасність,
сьогочасність. (Современные Пуш-
кину поэты)—поети часів Пушкіна,
сучасні Пушкінові поети.
- Совсем**—звсїм, цілком; (силъяс)—
геть чїсто.
- Согласие**—згбда, злягода || - сно—у
згбді; (с распоряжением)—згдно до
наказу || - ный—1) згдний; (я согла-
сен)—згбда! 2) (граммат.)—прїго-
лосний.
- Согласовывать**—погбджувати, узгб-
джувати || - вание—узгбдження, по-
гбдження.
- Соглашать**, -сить — погбджувати, поед-
нувати (поєднати) || - тья—1) погб-
джуватись, згбджуватись; 2) (между
собой)—пбеднатись; (с дурной целью)
—злігатись (см. Снохиваться).
- Соглашение**—угбда || - шатель—уго-
дбець || - тельство—угодбство.
- Соглядайтея**—см Шпион.
- Согреть**—зогрівати || - греть — зо-
грїти.
- Сода**—сбда || - довый—сбдовий.
- Содержание**—1) (=плата)—утримання,
удержання; 2) кошт (своім коштом);
3) (книги и т. д.)—змїст. (На содер-
жании у меня)—Я годую, в мене на
удержанїи.

- Содержанка—полюбвиця.
- Содержатель—власник, госпдар. (Содержатель харчевни) — власник коршми, корчбник; (кабака)—шишкар).
- Содержательный—змістовний || - по-змістовно || - ность—змістовність.
- Содержать—1) утримувати, харчувати; 2) (напр., в чистоте)—тримати, держати; 3) (содержать в себе)—обіймати, містити || - тья—міститись (в кинге и т. д.).
- Содержимое—вміст; те, що є в чомусь.
- Содействовать—сприяти, допомагати || - вие—допомога, сприяння. (При содействии)—за допомогою.
- Содом — (см. Суматоха, Возня)—содом.
- Содрогаться—здригатись || - нуться—здригнутись, струсонутись.
- Соединять—з'єднувати, сполучати || - неие—сполука; (процесс) — з'єднання; (хим.)—сполука || - неиний—сполучений || - интельный—злучний, сполучний.
- Сожаление—жаль (муж. р.), жалкувати; (к с-ю)—на жаль; (крайнему)—на превеликий жаль; (сильное сожаление)—скруха. (Выразить сожаление)—висловити жаль.
- Сожалеть—жалкувати, жалувати.
- Сожжение—спалення.
- Сожитель—1) муж, чоловік, дружина || - ница—жона, дружина; 2) промишканець || - ство — співжиття*, промишкання || - тие—співмешкання.
- Созвание—скликання.
- Созвучие — суголос || - ный — суголосний, співзвучний.
- Созвездие — сузір'я; (Медведица)—Віз; (Близнецы)—Чепіга; (Кассиопея)—Бороня; (Орион)—Косарі; (Плеяды)—Волосожар.
- Создавать — створювати, споруджати || - тья—втворюватись; (создается впечатление)—втворюється враження.
- Создание — 1) (процесс)—створення, спорудження; 2) (создание)—створіння || - иице—створіннячко.
- Создатель—творець; будівничий.
- Создать—см. Создавать.
- Созерцание — споглядання || - ть—споглядати || - тельный — споглядальний.
- Созидание — будівання || - дать—будувати || - тель—будівничий.
- Сознавать — усвідомлювати що, ставати свідомим чогб, признавати || - тья—признаватись; виинтися; (сознаться)—повинитися.
- Сознание—1) свідомість (чогб); 2) (в вине и т. д.)—признання || - тельность—свідомість || - ный — 1) свідомий. (Сознат состояние)—притомність || - тельно—свідомо.
- Созревание—достигання, виспівання || - ть—достигати, спінути, визрівати || - зреть—достигнути, визріти, дійти.
- Созревший—достиглий, доспілий.
- Созыв — скликання || - ать—скликати || - звать—скликати.
- Соизволение—призвблення || - лить — зівблити, призвблити.
- Соизмеримый—співмірний || - мость—співмірність.
- Соискание—упобігання, кбнкурс.
- Сойти—зійти. (Сойти за кого)—стати за кбго.
- Сок—сік (сбку).
- Сокол — сбкіл (-ола); (охотн.) — паріг (-рбгу) || - линий—соколінний.
- Сокращать — скорбчувати, вкорбчувати || - щение — скорбчення; (штатов)—звуження штатів || - ценный—скорбчений; (курс ботаники) — корбтний курс ботаніки.
- Сокровище—скарб, скарб.
- Сокрушать — трошити || - шаться — крушитись, тужити || - шение — скруха.
- Сокрытие — утаєння, переховування.
- Солгать—збрехати.
- Солдат—салдат, козак || - чина — салдаччина || - ский—салдацький.
- Соленый—солбний; || - лить — солити || - ление — 1) соління; 2) посблене.
- Солидарность — одностайність, солідарність || - иый—солідарний, одностайний.
- Солидный—солідний, статечний, поважний.
- Солистер—солітер.
- Солнечный — сб(п)ячний; (относ. к солнцу)—сбнцевий.
- Солнце—сбнце || - нышко—сбнечко || - цестояние—сонцестан || - ицепек — пригрів, обіня.
- Соловей—соловбйко, соловбй.
- Солод—солод.
- Солома—солбма || - ный—солбом'яний || - морезка—счкаря || - тряска — соломотряс.
- Соломина—солбмина.
- Солонина—солоніна.
- Солонка—сільничка.
- Солончак — солонбць || - ковый — солонцюватий.
- Соль—сіль (сблі) || - ляной—соляний || - иая копь—солоніця.

Сом—сом.
 Сомневаться — сумніватися; (не решаться)—вагатися || - неієне—сумнів; (=сомнительность)—непéвність; (колебание)—вагання, непéвність.
 Сомнительный — сумнівний; непéвний; (о человеке)—непéвний.
 Сонаследник—співспадкобець.
 Сонливец, соня — сонькоб, сплюха, дрімало.
 Сонливый — снлющій, соннийвий || - вость—сонібта, сонлівість.
 Сон—1) сон (сну); 2) см. Сновиденне || - нний—сонний.
 Соображать — метикувати, міркувати, розважати || - женне — міркування; (способность соображения) — тьяма. (Принять в соображение)—см. Внимание.
 Сообразительный — метикуватий || - ность—метикуватість.
 Сообразно — відповідно до чого || - ный—відповідний.
 Сообразовать — застосувати, погодити || - ться с чем—зважати на щоб.
 Сообразовать действия с указаниями — застосувати діяльність до вказівок, погодити з вказівками.
 Сообща — спільно; гуртом.
 Сообщать — повідомляти когб; (на словах)—переказувати || - ться—зноситися. (=Придавать)—см. Придавать || - щенне—1) новідбмлення; 2) збснни; 3) звязок, стосунки; (пути с-я)—шляхи (сполучень). (Нарком путей сообщения) — Нарком шляхів.
 Сообщество — спілка. (В сообществе) —у спілці.
 Сообщник — спільник, учасник || - ничество—спільництво.
 Сооружать — споруджати; будувати || - женне — 1) будування, спорудження; 2) (сооруженное)—будова, будівля; (каменное)—кам'яниця; (гигантское сооруженне)—озія, гігантова будова.
 Соответственный — відповідний до чого || - ниость—відповідність || - вовать—відповідати.
 Соотечественник — земляк.
 Соотношение — взаємини; співвідношення || - сительный—співвідносний, рівнозглядний || - тельность—рівнозглядність, співвідносність.
 Соперник — суперник; (враг) — супротивник.
 Соперничать — мірятися, конкурувати, змагатися || - ничество—змагання.
 Соплеменный — одноплемінний.

Сопли — віскряки, шмаркотійня, сбпли || - ляк — шмаркач.
 Сопоставление — зіставлення, рівняння || - лять — зіставляти з чим, рівняти до чого.
 Соправитель — співправитель.
 Сопредельный — суміжний.
 Соприкасаться — стикатися з чим, прилягати до чого || - новенне — стикання, прилягання.
 Сопричастный — причетний (до чого) || - ность — причетність.
 Сопричислять — залічувати до чого.
 Сопровождать — супроводити; товаришувати || - жденне — супрбвід (-прбводу).
 Сопротивляться — опиратися (кому), протівитися (кому); (народн.)—огинатися || - ленне — бпір (-пбру); (оказывать с-ие)—ставити бпір, опиратися, бпір іті.
 Сопряженный — сполучений, звязаний з чим.
 Соразмерный — помірний || - ность — помірність.
 Соратник — товариш бойовий.
 Сорванец — паливода; шибенк.
 Соревновать, -ванне — см. Соперничество; перегаються з ким, на взаводи йти.
 Сор — сміття || - ная куча — смітнік; (трава) — пбливо, поліття, бур'яи || - ный—засмічений, нечистий || - ность зерна — засміченість нашин, зерна.
 Сорить — смітити; (деньгами)—сипати грішми.
 Сорок — сброк.
 Сорока — сорбка.
 Сороконожка — стоибга.
 Сорочка — см. Рубашка.
 Сорт — сорт; (худш. сорт зерна)—пбслід; (лучший с-т зерна)—чолб.
 Сортировать — сортувати, розбирати || - ровка—сортування || - ровочный — сортувальний || - ровщик — сортувач.
 Сосать — ссати, смоктати || - сание ссання, смоктання, || - ка—смочок.
 Сосед — сусіда || - дка—сусідка || - ний — сусідний || - душка — сусідонько || - детво—сусідство.
 Сосиска — ковбаска, сосіска.
 Соскакнвать — 1) (о живом с.)—зіскакувати, сплигувати; 2)—зіскакувати, одлітати (о вещах).
 Соскучиться — занудитися.
 Сослагательное накл. (в укр. яз.) — можливий спбсб.
 Сосланне — см. Ссылка || - нный — засланний, засланець.

- Сословие—стан, стать || - ний—стано-
вий; (дух)—кастовий дух. (В солдаты
брали из всякого сословия)—З уся-
кої стáти брали в салдáти, з мішáн-
ської, з мужічої, з пánської і з ду-
ховної стáти.
- Сослужить (службу) — стáти в при-
годі, одслужити слўжбу.
- Сослуживец — товáриш по слўжбі,
спослўжець.
- Сосна—сбсна || -сенка—сбсонка || -но-
вий—сосновий; (с-ый лес)—сосняк,
соснячок, бір (-ббру).
- Соснуть—задрімáти.
- Сосредоточивать, -чить, -ся — зосе-
реджувати, -ся (зосередити) || -ченне
—зосередження || - ний — зосере-
дження.
- Сосок — (у корови)—дйка || - с-цы—
цицькй.
- Состав — склад; (личный)—особбвий
склад; (химический)—мйшанка, склад
|| - ний складний.
- Составление — впорядкувáння, скла-
дáння, укладáння.
- Составлять—1) укладáти, впорядко-
вувати, складáти; 2) (с-ть часть
чего-л.) — складáти, становити ча-
стйну чогбсь || - ться—складáтись ||
- тель—впорядчик, áвтор.
- Состариться—прстáрйтися; (образно)
—підтоптáтись.
- Состояние—1) (имущество)—достáток,
мáбок; 2) стáновище, стáи, стáть;
3) змбга; (быть в с-и)—мáти сйлу,
змбгу, спромогáтись на щб.
- Состоятельность—зámбжність; спро-
мбжність || - вий — зámбжний; (мо-
гуший заплатити)—спромбжний.
- Состоять — 1) складáтись (з чбго);
2) (с-ть кем-либо) - бўти, слўжити
(за кбго). (Я состою курьером)—
Я за кур ёра (Состоят при посоль-
стве)—бўти при посбльстві.
- Состоятся—вйбвувáтись.
- Сострадание — спйвчуття; (сильнее)—
уболівáння || - тельний — спйвчутли-
вий, жáлосливий.
- Состязание — змáгáння || - ться—змá-
гáтись.
- Сосуд—(собир.)—начйння; (один)—по-
сўдина; (медц.)—жйла || - истый —
жиловйй.
- Сосулька—бурўлька, ожелёдець.
- Сосунок—сисун.
- Сосчитывать—обрахбвувати.
- Сот—цйльйик.
- Сотворить—сотворйтн.
- Сотня — сбтня || - тенный—сотённий ||
- тый—сбтній || - тник—сбтник.
- Сотоварищество — товáриство, ком-
пáнія.
- Сотрудник—спйвробйтник || - ничество
—спйвробйтничство || - ница — спйвро-
бйтница.
- Сотрясение — (частое)—двйгйт (-оту),
двйгтйння; стрўс.
- Сотский—сбцькйй.
- Соумышленник (в прёступлении) —
полйгач.
- Соус—пйдлйва, сос.
- Соучастник — спйвчáсник, спйльник;
(в преступл.) —см. Соумышленник.
- Софизм—софйзм.
- Соха—сохá. (Мелкая сошка)—полў-
панок; дрйбйбáта.
- Сохнуть—сбхнутн, схнўти; (о чело-
веке)—марнйтн; (о губах)—смáгнути.
- Сохранение — 1) зберёження, захо-
вáння; 2) хорбнення; сховáння. (Со-
хранение, особенностей текста) —
зберёження, заховáння особбливостей
тэксту. (Отдать на сохранение)—
Вйдáти на схов, на хорбнення.
- Сохранный — цйлий || - ний—цйльсьть,
непорўшнсьть.
- Сохранять—1) (стйль, характер орн-
гйнала и т. д.)—зберйгáти, захбвувати;
2) берегйт, шанувáти, зберйгáти.
(Сохранн бже!)—Крйй, борбнь бже!
- Социализм — соцйáлизм || - лист—соцй-
ялйст || - зацйя—соцйáлйзácйя, усупйль-
нення; (с-я средств производства)—
усупйльнення продукцййних зáсобйв)
|| - листйческий — соцйáлйстйчний.
- Сочельник—свят-вечйр.
- Сочетать — комбйнувáти, сполучáти ||
- ние—сполўка, комбйнácйя.
- Сочинение—1) (процесс)—складáння,
твбрення; 2) твйр (твбру) || - нитель
—пйсьмённик, áвтор.
- Сочинять—1) складáти, пйсáти; (стйхи)
—вйршувáти; 2) (вйдумывать)—вй-
гáдувати.
- Сочиться—точйтись, слезйтнсь.
- Сочленение—см. Сустав.
- Сочный — соковйтий, сочйстйй || - но
—соковйто.
- Сочувствие — спйвчуття, спочуття
- венный — спйвчутлйвий || - вовать
—спйвчувáти || - ющий—спочутнйй,
спйвчувáючий.
- Сошествие—схйд (схбду).
- Сошник—лемйш.
- Союз—спйлка, сойбз || - ний—1) спйл-
чáнськйй; 2) сойбзний || - ник—сойбз-
ник, спйльник; (член (проф.) сойбза)
—спйлчáнськйй.
- Спадать — спадáти; (о воде)—убувáти;
(об опухоли)—стухáти.

- Спадение — спад; зменшення, убавання.
- Спазмы—кóрчі, перелóги (у скота).
- Спаивать—1) иривáрювати, прилюбóвувати; (вином и т. д.)—спбювати.
- Спайка—1) злютування, зварювання; 2) (единение)—єднання.
- Спалить—попаліти (о песк. вещах), спаліти (об одной).
- Спальня—спáльня.
- Спаржа—спáржа.
- Спаривать—парувáти.
- Спасать—рятувáти || - сение—[по]рятунок || - сание—рятування || - сти—врятувáти || - тья—рятувáтись; (о душе и т. д.)—спасáтись.
- Спаситель—1) рятівийк; 2) (бог)—спасітель || - иый—рятівнийчий.
- Спасибо—спасібі.
- Спасовать—спасувáти.
- Спать—спáти.
- Спевка—співанка.
- Спекаться—спікáтись.
- Снектакль—спектáкль.
- Спекулировать—спекулювáти || - лянть—спекулянт || - ляція—спекуляція.
- Спеленать—сповіти.
- Спелый—спілий, стіглий || - лость—спілість, достіглість.
- Сперва—спéршу, попéреду, спотонóву.
- Спереди—спéреду, попéреду.
- Спертый (о воздухе)—задушний.
- Спесивость—пихá || - сивый—надúтий || - песь—пихá, чвань.
- Спеть—1) (пение)—заспівáти; 2)—спіти, достігáти.
- Спех—(не к спеху)—нема́ чо́го хапáтись, поспішáти. (Пословица)—Поспієш з ко́зами на торг.
- Специалист—спеціáліст, фахівéць || - иость—спеціáльність, фах || - ный—особливий, спеціáльний.
- Специфический—специфічний.
- Снечь—напекти; спекти.
- Спешить—поспішáти, квáпнитись || - ный—спішний, пильний, нагáльний || - вость—спішність || - ка—хапáння, спіх (спіху).
- Спиваться—розпивáтись.
- Спина—спіна || - ика (ножа)—тупій || - нной—спинний.
- Спираль—спіра́ль.
- Спирт—спирт || - овый—спиртовий; (нашатырный с-т)—аміак; (народи.)—жигунéць.
- Список—спис, реéстр, список.
- Списывать—спісувати.
- Спица—(вязальная)—дріт (-рóту); (в колесе)—шпіця.
- Спичка—сірничóк, сірийк || - чечный—сірничкóвий.
- Сплав (металла)—стоп.
- Сплавлять—1) (воск и т. д.)—топіти, стóплювати; 2) (водой)—гнáти, сплáвлювати.
- Сплачивать—спбювати, збивáти || - тья—з'єдиуватись, збивáтись. (Сплоченными рядами)—збйтою, стéклою лáвою.
- Сплетать—1) сплітáти || - тенне—плетіння. (Сплетение обстоятельств)—збйг обстáвнн.
- Сплетни—плітки, поговір || - иик—плетуи || - иичать—плéскати, плести || - иица—плету́ха.
- Сплоховать—схибну́ти.
- Сплошной—суцільний || - лошь—сүспіль, заспіль, узаміт.
- Сплутовать—зшахрувáти.
- Сплывать—спливáти; (был, да сплыл)—був та загúв.
- Сплюснутый—плюсклий, сплющений || - щивать—сплющувати.
- Сподвижник—сподвійник, спотрудник.
- Сподручный—похватний; зручний.
- Спокойный—спокійний, супокійний, сумірний || - койствие—спбкіт (-бю).
- Споласкивать—ополіскувати.
- Сползать—сповзáти.
- Сполиа—цілком, спбвна.
- Сполошить—сполбхати.
- Спор—спір (-бру), суперéчка || - ный—спірний.
- Спора—спбра || - радический—спорáдичний.
- Спорить—1) сперечáтись; 2) (ссориться)—спбритись || - тья—лáдитись, посувáтись, споритись.
- Способ—спбсіб (-собу) || - ствовать—спрйати, спорити, спомагáти || - ние—спрйяня.
- Способность—здáтність (-ости), здібність (-ости), хист || - ный—здáтний, здібний. (Способен, годен уже к какой-либо работе)—слúшний уже до рóботи.
- Спотыкаться, нуться—спотикáтись (спіткнúтись), потикáтись (піткнúтись, потикнúтись).
- Спohватиться—схаменúтись, стямитись.
- Справа—(Справа от Днепра)—правбруч, одесьбич Дніпра.
- Справедливость—справедлівість || - вый—справедлівий; (о замечании, вопросе и т. д.)—слúшний.
- Справка—дбвід, інформáція || - воч-

- ний — інформаційний; (= удостоверение) — посвідка, довідка.
- Справлятися — 1) — довідуватись; 2) (с делом) — управлятись.
- Спрашивати — питати, запитувати || -осити — спитати, запитати || -тяться — 1) питатись, питати дозволу; 2) (спрашивається) — питання, запитати-б; (в задаче) — питання. Спрашивається, що ему нужно? — Запитати-б, чого йому треба?
- Спринцовка — сікавка, шприц || -цевать — вбрижувати.
- Спровокувати — випроваджувати; (= отделаться) — здіхатися когб, когб.
- Спрос — попит.
- Спроста — прбсто, спроста. (Тут что-то не спроста) — Тут щось не те, не спроста.
- Спрыгивать — см. Соскакивать.
- Сирыскивать — кропити.
- Спрягать (грамм.) — відмінити дієслова || -женіє — відміна дієслівна кон'югація || -ганіє (грам.) — відмінювання || -гаться (для работы) — спрягаться.
- Сирятать, -ся — сховати, -ся.
- Снугивать, -гнуть — см. Сполошнить.
- Спуск — 1) (процесс) — спускання; спуск; 2) (в огнестрельн. оружи) — язичок; 3) (на горе) — схилок, спуск, згір'я, узбіччя.
- Спускать — спускати; (о воде) — випускати, стбчувати. (Я этого не спущу) — Цьогб я не подарюю || -тяться — спускаться.
- Спустя — (о времени) — збдом, невдбві; (с-я рукава) — аби як.
- Сутник — супутник, подорожній товариш.
- Снутывать — 1) (о словах и т. д.) — плутати; 2) (о лошадях) — путати. (Я спутал фамилии) — Я поплутав прізвища.
- Спяна — сп'яну; (в петрезовом состоянии) — не потверезу, під н'яну руч.
- Спятить (с ума) — з глуду з'хати.
- Спячка — сплячка.
- Спящий — сплячий; той, що спить.
- Сравнение — порівняння, зрівняння; (в сравнении с чем) — [с]прбти чогб || -нивать — рівняти || -нять — зрівняти || -нить — порівняти || -няться — дорівнятись || -нительный — порівнявчий, порівняний || -ивание — рівняння.
- Сражаться — битися || -женіє -бій (-ою) || -зиться — стятися, зйтися на герць.
- Сразу — відразу, воднобраз; (внезапно) — см. Вдруг; (вместе) — враз, разом.
- Срам — сбром.
- Срамить — сброму завдавати || -ся — осорбмитись.
- Срастаться — зростатись.
- Срачивать — зрбчувати.
- Сребреник — срібняк.
- Среда — 1) (день недели) — середя; 2) (люди) — отбчення; (хим., физ.) — середбвище.
- Среди — посеред, по-між; (среди дня) — середбдні || -на — середина || -дний — середній; (по возрасту) — середущий; (математ.) — пересічний; (небольшой) — помірний || -днєвековий — середньовічний || -доточіє — осередок || -дство — засіб (-собу); (существования) — кошти, засобн. (Не имеет средств к существованию) — Не має з чогб жити.
- Средиземный — середземний.
- Срезывать, -зять — стипати, стяти, зрізувати, зрізати. (Срезать на экзамене) — провалити, порізати на іспиті.
- Сретение — стрітєння.
- Сродниться — споріднитись || -дство — спорідненія.
- Срок — строк, речінєць, термін.
- Срочный — термінбвий || -но — негяйно, небавом. (Срочный пакет) — спішний пакєт.
- Сруб — бщєн; (в колодце) — цямрина.
- Срубить (дерево) — зрубати, стяти.
- Срыв — 1) зривання (о здании); 2) зривання (конференции).
- Срывать, сорвать — зривати, зрвати || -тяться — зриватиться, зрватиться.
- Срыть — зрйти, скопати.
- Сряду — нбспіль, заспіль.
- Ссадина — садіб.
- Ссаживать — зсаджувати || -дить — зсадити.
- Ссора — сварка; (легкая) — рбзтирка; (крупная) — чвара, буча || -рить — сварити || -тяться — сваритись, гризтись; (мягче) — спбритись.
- Ссуда — побичка || -дний — позичбвий.
- Ссужать (кого) — позичати (кому).
- Ссунуть — зсунути.
- Ссылать — засилати || -ка — 1) засланія; 2) (на место в книге) — посилка || -тяться — посилатись, здаватись, покликаться на когб || -ний — засланєць.
- Ссыпать — зсипати.
- Ставни — вікбниці.
- Ставка — 1) ставка* (жалованья); 2) (в игре) — кін (кбну); 3) (командующего) — кіш (кошя); 4) очная — звбдннн.

- звбди. (Дать очию ставку)—звбди звбдити.
- Стадня—стадія.
- Стадо — стадо; (овец) — отара; (рог. скота)—чередá, гурт; (птиц)—см. Стая; (общественное всех пород) —чередá || - ный —стадний.
- Стакан —шклянка.
- Сталкивать,-киуть—спихати, зіпхнути || - ться -стикатись, зіткнутись; здібати що. (Мы сталкиваемся с этим фактом)—Ми бачимо, подібujemo цей факт.
- Стало-быть—виходить, бтже, значить.
- Сталь—криця; сталь || - ной—сталевий, крицевий || - лелитейный (завод) — гамарня, сталеодливний завод.
- Стамеска—долотце, різець.
- Стан—стан, постава; (=лагерь)—кіш (коша), табор (-ору).
- Станица—станія.
- Становить, сястать—ставати (стапути), стати; (=делаться) — ставати, робитись (стати, зобитись) (Становиться лучше, хуже, глубже, холоднее...). кращати, гіршати, глібшати, холоднішати...
- Становой—становий.
- Станок — варстать (-тя) || - иковая живопись—мольбертне малярство.
- Станция—станція; (остановка)—станція, перестанок, постійка || - ционный—станційний.
- Стараться—дбати, пильнувати (чим) || - тельный — дбалый, дбайливий, пильний, стараний || - тельность — дбайливість, пильність, старанність || - анне—дбаний.
- Старец—дід; (духовн.)—чернець (чеиць); Старик — дід, старий; (фамильярн.) — стариган, дідуган || - чок — дідусь, дідок.
- Старина—старовина, давнина || - нный —старовинний, стародавній.
- Старообрядец старовір.
- Старожил—старожитець (-тя).
- Староста—староста, віт; (церковный) —тітар (-ря).
- Стариться—старіти, старітись.
- Старость—старість, старощі.
- Старуха—стара, бабуся.
- Старческий—старечий.
- Старшина — старшина || - шинство — старшинство || - ший—старший.
- Старый—старий; (очень с-й)—старезный || - рье—тандита, драгтя || - роватый—підстаркуватий, старенький.
- Статика—статика.
- Статистика — статистика || - ческий — статистичний || - стик—статистик.
- Статист—статист.
- Статный—ставний, огрядний, показний.
- Статский—цивільний; (советник)—статський совітник.
- Статут—статут.
- Статуя—статуя.
- Стать—(с какой стати)—з якої речі; (под стать)—нід пару.
- Статья — стаття, розправа (только о литер. или научн.).
- Стачивать — 1) зшивати; 2) стбчувати
- Станка —страйк || - чечник —страйкар (-ря) || - чечный —страйковий.
- Стащить—стягти; (украсть)—зцупити, спёрти.
- Стая — згряя; (журавлей и т. д.)—ключ.
- Ствол—1) (дерева) — стбвур; (около корня)—ирькорень; 2) (ружья и т. д.) —рура; (пушки)—цівка.
- Створаживаться — вурдитись, зсідатись.
- Створки—стўльні.
- Стеарин—стеарин.
- Стебель — стеблб, билб || - ек — стеблянка, бильнка.
- Стегать (бить)—шмагати, періщити.
- Стежок — стін.
- Стекать—стікати, збігати.
- Стекло — шкло; (в окне) — шібка || - лышко — шкельце || - лянный —шкляний; (с-й завод) — гута; (битое с-о)—бўтор.
- Стекольный завод—см. Стекланный || - льщик —шкляр.
- Стелька — устілка; (п'яный, как ст-а)—п'яний, як ніч.
- Стемнеть—смёркнути.
- Стена—стіна; (только каменная)—мур || - нной—стіний || - ика—стінка.
- Стенать — стогнати; збйкати.
- Степennyй — статечний || - иность — статечність.
- Степень—1) стўпнь (-пя); 2) (родство)—коліно; (до некоторой степени) —до деякої міри; (в большой степени)—дуже и т. д.; 3) см. Чип.
- Степь—степ (стёпу) || - ной—степовий || - ияк—степовік.
- Стерва—стерво, пядло (с. р.).
- Стеречь—стергті що, пильнувати чогб.
- Стержень—1) —стрижень; 2) (в дереве) —сёрце.
- Стерлядь—чечуга.
- Стерпеть—стерпіти.
- Стеснять—1) стискати; 2) заважати (см. Мешать) || - ться —стидатись, ніяковіти* (см. Смущаться).
- Стечение—збіг; (народа)—тіснява, іатовп; (обстоятельств)—збіг обставин.

Страдать—страждати, мучитись || - да-
ние—страждання, муча. (Причинять
страданье)—завдавати мучки || - лец
— мученик || - тельный (грам.) —
страдальний.

Страдальческий—страдницький.

Стража—сторбжа, вартя.

Страна—країна, край.

Страница—сторінка, картка.

Странник—мандрівник, мандрівець
|| - ствовать—мандрувати || - ствне
— мандрівка || - ющий—мандрів-
ний.

Странный—чудний, дивний; (сильнее)
— чудернацький, химерний, непо-
добний || - нио—чудно, дивно і т. д.

Страстный—жагучий; (только о по-
ловой страсти)—яркий

Страсть—пристрасть, жага; (страсть
как)—страх, аж-аж, страшенно.

Страус—струсь (-ся), стравс.

Страх—страх, бстрах, ляк; (сильнее)—
жах (см. Ужас). (На своей с-х) —
на свою відповідальність; (страх
как)—см. Страхъ как.

Страховать—страхувати || - овой—
страховий || - ховка—страхування.

Страшилище—страховище, страхів'я.

Страшить—страхати (см. Пугать) ||
- ться—бойтись, побобуватись (см.
Опасаться).

Страшный—страшний || - но—страшно,
ббязько; (= очень) — страшенно.
(Страшно сильный) — дуже, стра-
шенно сильний.

Стращать—см. Страшить.

Стрекоза (Libellula)—бабка; (умень-
шит.)—бабочка.

Стрекозатъ—1) (о насекомых)—сюр-
чати, цвирчати; 2) (о людях)—цокотати.

Стрела—стрля || - ка—стрілка,
Стрелять—стріляти, паліти || - льба—
стрілянина; вогонь, стріляння || - лок
—стрілець.

Стремглав—стрімголов, насторч; (бро-
ситься стремглав)—прожбогом ки-
нутись.

Стремительный—навальний; порив-
частий, рвачкий || - но—прожбогом,
поривчасто || - ться—допннатися чога,
пориватись, змагатись до чога || - ле-
ние—поривання; (слабее)—пбтяг,
прямування.

Стремнина—стромя, круча.

Стремя—стремено || - нный—стремён-
ний.

Стрепет—хохитва.

Стрескать—см. Слопать.

Стречок—(дать стречка)—дремнути,
чкуриути, дряпонути.

Стриж—шур.

Стрижка—стриження.

Стричь—стригти.

Строгать—стругати, гемблювати.

Строгий—суборий, стрбгий || - гость
—суборість || - го—суборо, гбстро.

Строевой—1) будівельний; 2) (в вой-
ске)—шерегбвий.

Строение—будова; будівля; (в ана-
томии и т. д.)—будова.

Строй—1) (музыкальн.)—лад (-дў);
2) (войск.)—шнк, стрій (-бю).

Стройный—1) стрункий, ставний;
2) (теория)—гармонійний; (пенне)—
доладий || - ность—1)—стрункість,
ставність; 2) гармонійність, долад-
ність.

Строить—будувати, ставити; (из камня)
—мурувати; (солдат)—шнкувати ||
- тель—будівничий || - тельный—буді-
вельний || - тельство—будівництво.

Строка—рядок.

Стропило—крбква.

Строптивый—перекірливий, непокрі-
ливий, тугий.

Строфа—строфа.

Строчить—(писать)—писати; (ирои.)—
шкрйбати, дряпати.

Строчка—рядок (в книге).

Струиться—точитись; (с журчаньем)
—дзюркотіти.

Струна—струна || - нный—струнный.

Струп—струп.

Струсить—злякатись, оторопіти, страху
наїстися.

Стручок—стручок.

Струя—струмїнь, цівка, струя; (дыма)
—звій дїму (род. н.—звбю).

Стряпать—куховарити.

Стряпчий—адвокат.

Студент—студент || - ический—студент-
ський || - чество—студентство.

Стужа—холоднеча, холл.

Стук—стук, стукіт (-оту); (сильный)—
грбкіт (-оту); (постоянный)—стукбт-
нява. (Я узнаю его стук)—Я впізнаю
вога пбстук || - каться—вдарятись,
грбкатись || - котня—стукнява, то-
рохнеча || - стук!-стук!—гуи! торбх!

Стул—стілець || - чник—стільчик.

Ступа—стўпа.

Ступать—ступати; (ступай!)—їди собі;
їди геть, забирайся звідси, тїкай.

Ступня—стопя.

Ступень—стўпїнь, шабель (оба м. р.)
|| - ньки—схїди; (на приставн. лест-
нице)—шаблї. (На низкой ступени
развития)—На низькому стўпневї
рбзвитку || - ньчатый—ступнєвий,
шаблєвий.

- Стучать — стукати; (сильнее) — грюкати; (о сердце) — колотітись || - ться — стукати.
- Стушеваться — знітитися; зникнути. (Он стушевался) — він знітився. (Стушевалося різниче) — зникла, стерлась різниця.
- Стыд — сбром, устыд || - ный — соромітний || - ливый — соромливый || - дить — сброму завдавати || - ться — соромитися, стидатися.
- Стынуть — холбнути, стігнути.
- Стычка — сүтичка.
- Стяжать — набүти, придбати; (славу) — зажити слави.
- Суббота — суббота
- Субсидия — субсидія.
- Суглинок — сүглинок.
- Сугроб — замёт, кучугура; (поперек дороги) — перевій (-вою).
- Судак — судак, сула.
- Сударь — добродій || - рыня — добродійка. (Что вы, сударь?) — Що ви, добродію?
- Суд — суд; (гражданский) — цивільний; (уголовный) — карний; (верховный) — найвищий; (военный) — військовий; (окружной) — окружний; (присяжных) — суд присяжних; (привлекать к суду) — позивати когось; (являться в суд) — ставитись перед суд; (отдавать) — ставити когось; (привлечь) — потягти когось на суд; (третейский суд) — третейський суд.
- Судебный — судовий; (с-м порядком) — судовне. Судебные учреждения — судові установи, суди.
- Судимость — судимість.
- Судить — 1) (о суде только) — судити; 2) судити, гадати || - ться — позиватися, судитися; (часто с-я) — тягатися.
- Судио — судіо.
- Судовой — корабельний || - владелец — судовласник.
- Судорога — корч (ж. рода), судоба; (сводит судорогой) — судобить.
- Судорожный — конвульсійний.
- Судостроение — корабельна будова, кораблебудівництво.
- Судоходство — плавання || - дный — судохідний, сплавний.
- Судьба — доля, судьба, талан; (злая) — недля.
- Судья — суддя.
- Суеверный — забобняний || - риз — забобни.
- Суета — 1) суета; 2) струс, метушня; (спешка) — хапаніна || - титься — метушитися, мотатися || - ливый — метушливый; (о деле) — клопотливый, заморбчливый.
- Суждение — 1) суд, гадка, думка; 2) (логическое) — судження.
- Суживать — звужувати.
- Сук — сук, сучок.
- Сука — сүка; (бранное слово) — сүка, суціга.
- Сукино — сукно; (красное) — кармазін; (белое) — габа; (английское) — саёта || - коинный — сукняний; (о языке) — повстянний.
- Сукновал — шаповал || - новальня — ступняк.
- Сукровица — пасока, сүкроватиця.
- Сулема — сулема.
- Сулить — см. Обещать.
- Султан — 1) — султан; 2) (на шапке) — кйтня.
- Сума — торба; (патронная) — ладівниця; (переметная) — сакві (Сакві надіньте й жалко руку простягніть).
- Сумасбродный — нависний. (Сумасброд) — нависний || - ство — навіженство.
- Сумасшедший — божевільний; (с-я быстро) — шалена швидкість || - шествие — божевілля.
- Суматоха — гармідер, шарварок, метушня, струс.
- Сумбур — нісенітниця; (слабее) — недолідність.
- Сумерки — смерк, присмерк || - речный — смерквий.
- Суметь — зуміти; утнути (образно). (Я не сумею так сделать!) — Я не втну так зробіти!
- Сумка — торбінка.
- Сумма — сүма; (с-ы, преднази. для чего-либо) — кбшти, призначені на щось.
- Сумрак — сүтинок; (сильнее) — темрява.
- Сумрачный — похмурый, хмарний.
- Сумчатое (животное) — торбун.
- Сумятица — рбзрух.
- Сундук — скрїня.
- Суп — юшка, суп.
- Супесок — сүпісок; (супесь) — пісковина.
- Супруг(а) — дружина || - жество — шлюб; (-жеская пара) — подружжя.
- Сургуч — сургуч.
- Сурдника — сурдина; (под с-у) — иищечком.
- Сурник — бакан.
- Суровый — 1) суворий; (о материале) — сировий; грубий || - вость — суворість.
- Суслик — ховрашбк.
- Сустав — суставець.
- Сутки — доба || - точные — добові грбш.і.

Сутолока—см. Суматоха, Сумятица.
 Сутуловатый—сутулий.
 Суть—суть, істота.
 Суффикс—суфікс.
 Суфлер—суфлёр; (прон.)—підбрéхач.
 Сухарь—сухár (рý).
 Сухой—сухий; (о земле)—сухоземля;
 (лето)—сухоліття; (сухие ветки, валежник)—пóсуш || -ость—сухість
 ||-ощавый—сухорлявий, сухорéбрий.
 Сухомятка—сировá харч. (Есть всухомятку)—сирову харч їсти.
 Сухопутный—сухопутний.
 Сучить—сукати.
 Сучок—сучок.
 Суша—суходіл, суша.
 Сушить—сушити.
 Сушь—суш (-ши); (засуха)—см. там.
 Существенный—істотний || -ность—істотність.
 Существительное (имя)—речівник, іменник.
 Существо—1) істота; 2) (=существенное)—істотіє || -вовать—існувати || -вованіє—існування || -вующий—теперішній, сучасний, що є. Существующие в буржуазном строе противоречия)—суперечності, що є в буржуазному ладові || -вовавший—сучасний чому, що був за чого.
 Существовавшие при царе порядки)—Лад, порядки, що були за царя.
 Сущий—сүтий, чїстий || -ность—сіла, суть, сутота*. (Сущие пустяки)—пустé, чїста дурніця. (Вся сущность этого)—вся сіла, суть цього.
 Сфера—сфэра, обсяг; (обстановка)—отóчення. (В сфере постоянного обмена)—в отóченні повсякчасної брехні.
 Схватка—спóтчка, сүтчка; герц (с оттенком двуборья, дуэли).
 Схватывать, тить—схóплювати, схопити.
 Схитрить—схитрувати.
 Сходит—1) схóдити; (с ума)—боже-вóліти, звóдитись з умá; (=бесноваться)—казитись. (Сходит с рук)—минатися (Ще йому так не мицётся); 2) (сходит за чем-л.)—пїти по щось || -ться—схóдитися; (соглашаться)—еднатися, погóджу-ватися. (Не сойтись)—не погóдитися, не поеднатися, не помїритися на чому.
 Сходка—схóдник.
 Сходный—1) (о цене)—номірний; 2) см. Похожий || -детво—схóжість, подібність; (полюе сходство)—досте-мєнність, стемєнність.

Сход—схід (схóду).
 Схоронить—см. Похоронить и Прятать.
 Сцена—1) сцэна, ява; 2) (подмостки)—кїи (кóну).
 Сцеживать—зціжувати, стóчувати.
 Сцепиться (о схватке)—зійтись, зчепитись.
 Сцеплять—зчéплювати || -плење—зчéплення; (процесс)—зчéплювання; (хим.)—спїйність || -ка—зчéплювання (вагбїив) || -щик—зчéплювач.
 Счастье—щáстя, талáи; (к с-ю)—нащáстя || -тливый—щасливий, щасний || -ивец—щасливець.
 Счет—1) лїк, лїчбá, чїслєннє; 2) (бумага)—рахунок; (насчет)—шо до, про, за; (на чей-л. счет)—кóштом когось; (текущий)—потóчний рахунок || -ный—рахунковий; (с-я машина, счеты)—рахівниця || -овод—рахівник || -водство—рахівництво || -водный—рахівничий.
 Счетчик (электр.)—регїстрáтор енергїї.
 Числение—чїслєннє, лїк, лїчбá || -лять—чїслити, лїчїти.
 Считать—1) чїслити, лїчїти, рахувати; 2) (с-ть чем)—ввáжати за || -ться с кем—звáжати на кóго.
 Сыоротка—сіроватка.
 Сыграть—заграти; (окончить)—одіграти.
 Сын—син || -нок—синáш, синок. (Сынок)—Синку!
 Сыпать—сїпати || -ться—сїпатись. (Хлеб сыплется из колоса)—хлїб плївє.
 Сыпучий—сївкий, сїпкий; (с-е тело)—сїлєць || -учєсть—сїпкїсть.
 Сыпь—вїсїпка || -ной—сїпний; (тиф)—сїпняк.
 Сыр—сир (сіру).
 Сырой—вóхкий, сирій, сировий; (сырой продукт)—сировий продукт, сировинá; (сырая погода)—вóхка погóда, мрýка. (О помещенни)—вóхкє; (хлеб)—глевкий; (земля)—сировá, вóхка || -ость—вóхкїсть || -ро—вóкко.
 Сыромятный—сировий; (с-я кожа)—сирїця || -ник—кожум'яка.
 Сырье—сировинá || -евой—сировиний.
 Сыск—рбзшук || -ной—розшукóвий.
 Сытный—сїтний.
 Сытый—сїтий || -тость—сїтїсть.
 Сыч—сїч.
 Сыщик—слїдєць, шпнг.
 Сюда—сюдї, сюдóю.
 Сюрприз—сюрпрїз.
 Сюртук—сурдút.

Т

- Табак**—тютюн; (стертый)—пóтерть || - чный—тютюнóвий || - ководство—тютюнництво.
- Табель**—табелъ || - ный—табельный || - блица—таблиця, табелька || - щик—табельник.
- Табор**—табір (-ору).
- Табуи**—табуи.
- Табурет**—дэйглик.
- Таз**—(анат.)—мíса, крижі; (медный)—міднийця, таз || - овый—крижовий.
- Тайга**—тайга.
- Тайком**—пóтай, пóтайці; нйшком. (Тайком пробрался в свою комнату) — Нйшком (крадькомá) проліз до своєї кімнати.
- Тайна**—таемийця || - ный—потаємний; таємний || -нобрачний-скритополий.
- Таинственный**—таемнийчий || - нность—таємність || - нство—таинство.
- Так**—так, тákечки; (так или иначе)—так, чи íнак; (так как)—бо, тим що, позаяк; (так много!)—такóго багáто; (так что?)—то що?; (так что)—бóже, отóж; (точно так)—достемéнно, точнісінько; (так сказать)—сказáти-б; (так называемый)—так ізвáний.
- Также**—теж, тákóж, тож; í собі. (Он пошел домой, а я также)—Він пішов додóму, а я í собі.
- Такой**—такій, такá, такé. (Такой же)—такій сáмий.
- Таковой**—см. Он, Она, Оно.
- Такса**—1) поставка ціна, тákса; 2) (собака) — такс || - ировать — таксувати || - атор — таксáтор.
- Такт**—такт; (в такт)—лáд || - тичный — тактóвий.
- Тактика**—тáктика || - тический — тактичний.
- Талант**—талáнт, кебéта || - тливый—талановитий, кебетлівий || - тливость—талановитість.
- Талия**—стап.
- Талон**—талби.
- Там**—там, тáмечки. (Там и сям)—де-не-де || - ошний—тамтéшний.
- Таможня**—митниця || - женный — митовий; (сбор)—мýто.
- Танец**—танéць || - нцовать—танцювати || - нцовщик—танцюриста || - щница—танцівниця.
- Тарабарский**—безглуздый || - щина—нісенітниця, базгранина.
- Таракан**—таргáн.
- Тарантул**—тарáнтул.
- Тараторить**—торохтíти, цокотáти.
- Таращить** (глаза)—вйтрішитися, вилупити бiчi.
- Тарелка**—полумисок, талірка.
- Тариф**—тариф.
- Таскать**—тягáти || - ся — волочítися, тиня́тися.
- Тасовать**—тасувáти.
- Татаре**—татáри || - ин—татáрини; (пре-небреж.)—татарвá.
- Татуировать**—татуювати.
- Тафта**—тахтá.
- Тачка**—тáчка; (у землекопов) — грабáрка.
- Ташить**—тягáти, волокíти, тасувáти; (красть)—цúпити, пёрти, тирити || - ся —плéтитися, чвалáти.
- Таяние**—розтавáння || - ять — тáнути, розтавáти, топítися. (Ехать по таю-щему снегу) — Тáлом талувáти. (Деньги тают) — Гроші пливúть. (Богатство растаяло)—Багáцтво у тань íшло.
- Тварь**—тварíна; тваріока. (Всякая тварь) — уся́ка тварíна. (Ах ты тварь!)—А ти тваріоко!
- Твердить**—твердítи, повтóрювати; (фам.) — довбтíти, товктíти, торбóчити; (т-ть свое)—пράвити свое.
- Твердый**—твердий, міцний; (только переносно) — нехíбийий, непохítний || - дость—твердóта || - дыня—твёржа || - деть—твёрди́ти, тужáвити. (Твердая линия в политике)—испохítна лінія в політиці. (Твердая цена)—поставнá ціна.
- Твой**—твій, твой, твоё.
- Творить**—творíти, ствóрювати || - рец—творéць (твóрий) || - чество—твóрчість || - ческий — твóрчий, ий-творчий || - тья (происходит) — кб-тíтсь, счиня́тсь || - ительный (падеж)—орудний відмінок.
- Творог**—сír (-ру).
- Театр**—теáтр; (кукольный)—вертéп.
- Тезис**—тэза.
- Текст**—текст.
- Текучий**—пли́нний, текúчий, живий.
- Текущий**—1) той, що течé; 2)—по-тб́чний, бiжúчий.
- Телега**—віз (вóза) || - жка—візб́к; (у плуга)—колiшня.
- Телеграмма**—телéграм.
- Телеграф**—телегрáф || - ировать—телеграфувáти || - ист—телеграфíст.
- Теленок**—теля́ (р. п. — теля́ти); (не зимовавший)—на́зимок; послé первой зими)—бúзимок, бúзівок; (после второй)—третя́к.
- Телесный**—тілéсний.
- Телефон**—телефóн || - ировать—телефонувати || - истка—телефонíстка.

Телиться—телітись.
 Тело—тіло || -сложення—зав'яззя, статура. (Крепкое телосложение)—кремезна побстать.
 Телушка—телічка, теліця.
 Телятина—телятина || -чий—телячий.
 Тем—тим; (тем более)—тим паче, погбтів, по тому. (Он занят, а я тем более)—Він зайнятий, а я й по тому.
 Тема—тема.
 Темница—в'язниця.
 Темный—тм'яний, темний (переносн. только—тёмний) || -но—тёмно || -нота—тёмрява, пійтма, темнота || -неть—темнішати, мёрхнути; сутеніти || -ся вдали—манячити, бовваніти.
 Темно-голубой—стёмна блакитний; (т-о-сний)—стёмна сіній і т. д.
 Темперамент—темперамент.
 Температура—температура.
 Темя—тім'я.
 Тендер—тэндер.
 Тенето—тенето.
 Тенор—тэнор.
 Тень—тінь (р.—тіни); (= прэкл. место)—холодбк, затінок.
 Теория—теорія || - ретический—теоретичний.
 Теперь—тепер, теперечки.
 Теплица—тепліця || - чный—теплічний.
 Тепло—теплб; (наречне)—тэпло.
 Теплый—тэплий; (т-я вода) літепло (нагретая солнцем). (Птицы летят в теплые страны)—Птіці летять в прій, у теплічину || - пловатый—тепленький, літеплий.
 Теребить—скубті, смікати.
 Тереть—тэрти; (отчищать)—шарувати (підлогу, брук).
 Терзать—1) роздирати, шарпати, шматувати; 2) (мучить)—мордувати, катувати || - занне—мордування; (=сокрушение)—скруха.
 Термин—тэрмін.
 Термометр—термометр, тепломір.
 Терн—тэрен (-рна) || -новник—терні, терніна, тернік || -истый—терністий.
 Терпимый—терпимий || -ость—терпимость; (дом т-сти)—см. Публичный дом.
 Терпеливый—терпелівий, терплячий || -вость—терпелівість || -петь—терпяти || -пенне—терпіння, терплячка; (потерял т-ие)—терпєць увірвався (кому).
 Терпкий—терпкий.
 Тертый (человек)—бувалний чоловік, біта голова.

Терять—губіти, втрачати; (время)—гяти, марнувати час || -ться (терять голову)—мішатнсь, губитись.
 Тёс—тэс.
 Тесать—тесати; (тесанное бревно)—тесан.
 Тесемка—поворбзка.
 Теснить—тисніти || -ться—товпїтись || -ный—(к)тисний || -нота—тиснота; (тесно соприкасаются)—щільно, прїкро стикатись. (Тесновато)—пбтисно, тиснєнько.
 Тесто—(к)тісто.
 Тесть—тесть.
 Тетива—тятівá.
 Тетка—тітка || -тушка—тітонька; (жена дяди)—дядина.
 Тетрадь—зшиток, зшит.
 Техника—тэхніка || -ческий—технічний.
 Течение—течія, водотеча; (по т-ию)—уплінь, за водбю; (против т-ия)—прбти водї; (в течение)—чєрез, прбтягом; (течения в литературе)—течії; (в течение всего лета)—чєрез усєліто.
 Течка—тічка.
 Течь—тектї, бігти, точїтись; (о времени)—мінати. (Кровь течет сильно)—Кров цебенїть, цівкою течє.
 Течь—теча, теч, тєкнява; (в крыше)—протбчина.
 Тёща—тєща.
 Тигр—тигр.
 Тикать—телєнькати, цбкати.
 Тина—тваць, намул || -истый—багнийстий.
 Типография—друкарня || -ский—друкарський.
 Тип—первбстать, тип || -пичный—типбвий. (Такого типа)—На такий штиб, взірєць. (Государство такого типа)—Держава на такий взірєць.
 Тираж—тирж (-жү).
 Тирани—тирэн; кат || -ство—тирэнство || -ння—тиранія.
 Тире—рїска, тирє.
 Тиски—лєщата.
 Титул—титул.
 Тиф—тиф, глухачка.
 Тихий—тїхий; (о движении)—повільний; (о характере)—сумірний, лágідний; (ирон.)—благий.
 Тихо—тїхо; (о движении)—помалу, повблі, повбленьк; (о речи)—стїха проказав. (Тихо, тихо)—тихєсєнько. (Очень тихо)—тїхо, хоч мак сїй, тїхо, як у вусї || -хонько—тихєсєнько, тнхцєм.
 Тише—тїхше || -шина—тїша.
 Тканье—тканія || -ань—тканїна.

Ткать—ткати (тчу, тчеш, тче, тчемб, тчетé, тчуть).
 Ткач—ткач || - нха—ткаля || - цкий—ткацький.
 Тлеть—1) тліти, трухніти || - вся (об огне)—жéвріти, тліти.
 Тля—тля, рослінина воша.
 То—то; (то бишь)—то пак; (то-то же)—то-ж бо то; (то-есть)—тоб-то; (то ли)—чи то. (То... то)—то... то. (То же самое)—те саме.
 Товарищ—товариш || - щи—товариші, товариство || - щество — товариство || - щеский — товариський; (женщина)—товаришка. (Быть товарищем кому)—товаришувати з ким.
 Товар—крам; (общий политэк. термин)—товар || - ный—товарбвий; (поезд)—вантажний дóтяг || - рообмен—товаровімін || - обращение—товарообіг || - оведение — товарознавство.
 Тогда — тоді || - шний — тодішний. (Тогда именно)—отоді, саме тоді. (Тогда как)—колі-ж.
 Тожественный—тобжний || - дество—тобжійсть.
 Тоже—теж, такбж; і собі. (Я тоже начал сеять)—Я й собі взяв сіяти.
 Ток—1) (для молотьбы)—тік (току), гарман; 2) (физ.)—тяг, течія, тік (току) || - копровод—токовід.
 Токарь—токар (-ря).
 Толк — пуття, лад; (без толку)—без пуття; (сбить с толку)—снателічити, запаморочити; толки — см. Слухи; толк! (от глагола толкнуть)—штовх! (слабее)—тиць! (Знать толк в чем)—знатися на чому. (Дать толк чему)—довести що до пуття.
 Толкать — штовхати, пхати || - ться—пхатися; (слоняться)—тинятися, швэндяті || - котня—товкоти́ча, натови, тиснява || - кучка—товчóк.
 Толкач—(в мельнице)—ступір; (паровоз)—штовхач.
 Толкование—товмáчення, тлумáчення || - вать—(тлу)товмáчити || - тель—(тлу)товмáч || - овый — тямúший || - ово—до діла, розсúдливо, путяще, розúмно. (Толковый словарь)—Поясняяльній словник.
 Толочь—товкть.
 Толпа — юрба; натовп, тиск, збігóвнше.
 Толстый—грубый, товстий; (очень)—товстéнный, грубéзний; (о человеке еще)—гладкий, опáсний || - стеть—товшати, глáдшати || - стяк—товстóга.
 Толчок—штурхан, стусан; (переносно)—спонúка до чóго, стíмул до чóго.

(Дать толчок делу) — розрúшити справу, зрúшити справу, спонúку, стíмул дати до справи.
 Толщина—товщина || - щиною в—завгру́бшки, завтов́шки.
 Только—тільки, лишé; (только-что)—допіру, оцé. (Я только-что прнехал)—Я оцé при́хав.
 Том—том (тому).
 Томиться—нудити світом, скніти, нудьгуватись. (Томятся в тю ьмах)—Скніють по в'язніцях || - мный—то́мний, млявий.
 Тон—тон (то́ну).
 Тонкий—тонкий || - ненький—топéнький, тонéсенький, тоніосінький; (тонко резать)—товіти.
 Тонна—тона; (судно в... тонни водоизмещения)—судно на... тон водопо́ёмністю.
 Тонуть—топúти, потопати.
 Тонать—тупати.
 Топить—1) (печь)—розпáлювати в пéчi; 2) (воск и т. д.)—топíти; 3) (в воде)—топíти || - пка—1) пáлення; то́плення; 2) пíчка || - пливо—пáливо.
 Тополь—топóля; (пирамид.)—явір (-вору); (черный)—осокір (-кóру).
 Топор—сокіра; (для колки)—колун || - ище—сокірня || - ный — незгра́бний. (Топорная работа)—партáцька робóта.
 Топот—тупіт (-оту), тупотній.
 Топтать—топáти; (хлеб, траву)—толóчити || - ться—тупцювати, товктісь.
 Топь—трясовина, мочар, драгва, твань.
 Торг—торг.
 Торговать—1) торгувати, гендлювати; 2) (быть купцом)—крамарювати; (на базаре)—базарювати || - ться—торгуватісь || - говец — купець, крамар || - говка—перéкупка; (сиделица)—сідуха || - говля — торгівля, торг || - говый—торговéльный.
 Торжественный — урочістий, торжественный || - ство — урочісте свято; (триумф)—тріумф, перемóга || - вовать—1) урочісто святкувати; 2) неремогти, святкувати перемóгу.
 Тормоз—гальмó || - зить — гальмувати || - зной—гальмівний.
 Тормошить—сіпати, смікати, шарпати, термосіти.
 Торная дорожка—бітний шлях, протóптана стéжка, вторóвана путь.
 Торопить—прискóрювати || - ться—поспішатісь, квáпнитісь, хапáтись || - пливый — квáпний, хапкий, поспішний.

Торс—тулуб, тóрсо.
Торф—торф, болотнийна.
Торчать—стирчати, стриміти.
Тоска—(по чем-л.)—тўга за чимсь, нудьга, нудь || - ковать—тужити, нудьгувати || - кливий—тужливий; тóскний.
Тот, та, то—той, та(я), те(є). (Тот же)—той сáмий.
Тотчас—зáраз; у ту-ж мить, мйттю.
Точить—гостріти.
Точка—1) крáпка, тóчка; (пятнышко)—цятка; (точка зрення)—тóчка зору; (с точки зрення)—з погляду; 2) гостріня.
Точний—1) тóчний, доскональний; 2) — акуратний, пильний || - но — тóчно, акуратно. (Точно так же)—достеміно. (Точно такой же)—достеміний, стеміний, достемінісінький || - ность—тóчність, доскональність. (И точно)—і справді.
Точь в тоць—достемінісінько, точнісінько, стемінісінько.
Тошнить—млòбити, нудити, вери́ти || - нота—млість (млòсти) || - но—нудно, тóскно; млòсно.
Тоший—худий, схудлий, сухий; (о почве)—пісний, голбний. (Тошая лошадь)—сухорéбрний кінь.
Трава—трава, зілля || - вка—травця || - воядний—траво́дний.
Травить (переносно; напр., людей)—цькувати || - вя—цькування.
Трагедия—трагедія || - гический—трагічний || - гик—трагік.
Традиционный—традиційний.
Тракт—тракт, бйтий шлях.
Трактат—трактат, розправа.
Трактир—коршма́, шинóк || - щик—коршма́р, шинка́р.
Трамбовать—трамбувати.
Тражирить—три́пкати.
Транспорт—транспорт; (обоз)—ва́лка.
Трата—тра́та, вїтра́та || - тить—вїтрачати.
Траур—траур, жалóба || - ный—жалібний, траурний.
Трахнуть—хря́пнути, оперезати.
Требование—1) (процесс)—вимагання; 2) вимóга. (Требования времени)—потрèби часу. (Незаконное требование)—неправна вимóга.
Требовать—1) вимагати; (по суду)—правити; 2) (Это требует много времени)—На це трéба часу́ чимáло, це потрібує багáцько часу́.
Требовательный—загòйний; (т-я ведомость)—вїдомість.
Тревога—1) (душевное состояние)—

тривóга, тривóжність; 2) (бить тревогу)—вдáрити на гвалт, на сполòх.
Тревожный—турбóтний, тривóжний || - ить,-ся—турбувати,-ся.
Трезвый—тверезий. (В трезвом виде)—потвèрезу. (Он утверждает, что был в трезвом виде)—Вн обсто́ює, що був потвèрезу || - звость—тверезість. (Трезво обсудить)—снокіяно, тверезо розважити.
Трель—трéля.
Тренировка—вправа, трéнінг || - ваться—робити вправи, тренуватись.
Трение—тертя.
Треножить (коня)—пўтати.
Трепать—тпáти, тріпáти || - пка (здать трепку)—дáти чбсу.
Трепетать—тремтїти; (сильнее)—трусїтись, тріпотїти || - петный—тремкий, тремтїчий.
Треска (рыба)—тріска́.
Треск—тріск, хруск, луск || - скаться—рèпатись; (о земле)—розскóбитись, порèпатись || - отня—тріскóтиява, тріскотнєча.
Треснуть—рèпнути, луснути; || - ться (упасть)—гèпнутися, бєбєхнутися.
Трест—трест.
Третейский суд—третейський суд.
Третий—третій || - тья часть—третина.
Третировать—поневїряти кям, потїрати рўки об кóго.
Треть—третина.
Треугольник (геометр.)—трику́тник; косїнець.
Трефовый—жировий, хрестовий.
Трехдневный—тріденний || - месячный—тримісячний || - польный—трипільний || - полье—трипїлля || - этажный—на три пòверхи.
Трещать—тріскотїти, тріщати, дирчати; (о насеком.)—цвїрчати; (о масле)—шкварчати; (о разговоре)—лящати, цокотати.
Трещина—розкóлина; (маленькая)—шпáрка.
Трещотка—калатáло, дерчїтка.
Три—три, трé. (Было у матери три сына)—Мáла мáти трéє синів, трі синї. (Дня три)—днїв з трéє, дець зó три. (Три с половиной)—півчєтвèрта || - дцать—трї[д]цять || - надцать—трїна[д]цять || - ста—трїста.
Трижды—трїчі.
Трио—трéста музїка, трїо.
Триппер—трїпер, збур, наконєчник.
Триумф—трїумф.
Трогать—торкати; (переносно)—займати, чїнати; (=растрогать)—зворушати, дїямати || - ться—зрушати,

- вируша́ти. (Трога́ти) — руша́ти ||
- тельный—зворушливий.
- Трое—трѣе, трѣйко.
- Тройка — трійка; (ехать т-й) — утри-
кошь Іхати. (Подарил тройку лоша-
дей)—подарував троян коней.
- Тройной—потрійний, троїстий.
- Тройственный—троїстий.
- Троица—трійця || -цын день—клячаль;
на неділя, зелѣне свято.
- Трон—трон (-ну).
- Тронуть—см. Трогать || -нутый (пе-
реносно) — зворушений; (ненормаль-
ный)—причинний.
- Тропик—трѣпик, зворѣтник.
- Тропинка—стежка, стежечка.
- Тростник — очерѣт (-ту).
- Трость—трость, трости́на.
- Тротуар—пѣшоходн, тротуа́р.
- Троюродный (брат, сестра)—у дру-
гих.
- Троякий—тройкий.
- Труба—(водосточная)—рѣнва; (дымо-
вая)—димар (-ря); (печная)—кѣмни,
бѣвдур; (духов. инструмент)—сурма;
(вообще)—труба́ || - бка—цѣвка, рѣр-
ка, дѣдка; (для табака)—люлька ||
- бный—тру́бийн || - бочист—сажо-
трѣс || - бчатый—цѣвува́тий.
- Трубач—сурма́ч.
- Труд—пра́ця, труд. (С трудом)—на-
силу, лѣдве. (С трудом идет)—идѣ
лѣльом-полѣльом. (Охрана труда)—
охоро́на пра́ці. (Научный труд)—
науко́ва пра́ця, розпра́ва (о кинге).
(Тяжелый труд)—тяжка́ робѣта, пра́-
ця. (Без труда нопу доставшийся)—
лѣжаний хлѣб у попа́ || - дящий—
робѣтний, трудя́ний || - дный—труд-
ний, тяжкий, сутѣжний || - дно —
ва́жко, тя́жко, сутѣжно; (живется)—
скрут, скру́тно || - ность—трудно́ш,
трудність.
- Трудиться — робити, працюва́ти (см.
Работать).
- Трудолюбие — робу́чість, трудолю́б-
ність || - бивый—робѣтний, робу́чий,
трудя́щий.
- Труженик—пра́внийк, трудо́вник.
- Труп—труп || - ный—трупѣий || - ная
коми́ата (морг)—трупя́рня.
- Трупья—трупя́.
- Труситься—бѣоятися, страхáтися || - ли-
вый—полохливий || - рус — боягу́з,
страхополѣх, харапѣдний.
- Трут—губка.
- Труха—пѣтерть, поро́хнй, пѣрох, по-
терѣха || - лый—трухля́вий.
- Трущоба—заку́тень; (в лесу)—пѣтрян,
гушавна́.
- Трюм—трѣом.
- Тряпка — ганчірка || - пье — ганчір'я,
шма́ття, кашу́р'я.
- Трясина (см. Топь)—прогни́й (-гною),
прогни́йка.
- Тряска — трусі́ння || - сти — трусі́ти,
трясі́ти. (Трусі́ти дѣрево. Пропáсниця
трясе́).
- Тугой — тугий || - го, поту́же — стѣга
(зав'язáти). (Туго приходится) —
скру́тно, скру́та, сутѣжно.
- Туда—туда́, тудѣю.
- Туз—туз.
- Туземец—тубблець (тубільця), края-
нинн || - мный—тубільний, тамтѣш-
ний.
- Тузить—стусува́ти.
- Туловище—ту́луб.
- Тулуп—кожу́х.
- Тумак—товчѣник (см. Толчок, Удар).
- Туман — тумáн, мря́ка || - ный — ту-
ма́нний, мря́чний; (переносно о сло-
вах)—тумáнный.
- Тумба—стовпець, ту́мба.
- Тундра—ту́ндра.
- Тунеядец—дармо́д.
- Тупик — за́зубень, глухий заву́лок.
(Зайти в тупик)—зайти́ у сутѣкнй
по са́ме нікуди, дійти́ кра́ю. (Стать
в тупик)—оторопі́ти.
- Тупица — лобѣр (-ря), убѣще, тупо-
ѣмний.
- Тупой — тупий || - ность — ту́пість ||
- поугольный — тупоку́тний || - го-
ловый — тупоголѣвий || - умный—
см. Тупица. (Тупая сторона ножа)—
тупий (тупій).
- Турецкий—турѣцький || - рок—ту́рок
|| - чанка—туркѣня || - рция—Турѣч-
чина.
- Тусклый—тѣм'я́ний.
- Тут—тут; (уменьш.)—ту́тки, ту́течки.
(Тут-то она ему и сказала)—Тут то-
бі жа́ба і цѣцьки дасть.
- Туфли—ка́пці, вѣступці.
- Тухлый—прихлѣий, ту́хлий.
- Тухнуть—гасну́ти
- Туча—хма́ра || - чка—хма́рка.
- Тучный — гладкий, огря́дний, опа́си-
стий; (о почве)—жѣзний, сѣтний.
- Тушь—туш (-ши).
- Туша — ту́ша.
- Тушить—гасѣти.
- Тушканчик—земля́нийк за́ець.
- Тщательный — пѣльний, старáнный,
дба́йливий || - ность — пѣльність
і т. д.
- Тщедушный—плохий, недолѣгний.
- Тщеславие—гѣбнор. чвань || - вный—
гоноровѣтний, чванливий.

Ты—ти, тебе, тобі, тебе. (К тебе)—до тебе.
 Тыква—гарбуз.
 Тыл—тил; (с тылу)—заду || - овой—тиловий.
 Тысяча—тісяча || - ний—тісячний || - четне—тісячоліття.
 Тычинка—тичинка; (ботан.)—пиляк.
 Тьма—1) нітьма, темрява, мрок; 2) (множество)—сила силіна.
 Тюк—пакунок.
 Тюлень—тюлень.
 Тюрьма—тюрма, в'язниця; (вульг.)—буцгарня || - ремний—тюремний || - щик—тюремник.
 Тюфяк—матрас, синій; (о человеке)—тютій.
 Тявкать—дзявкати.
 Тяга—тяг; (переносно)—пбтяг, пбрив до чого.

Тягаться—тягаться; (только в суде)—позиваться.
 Тягостный—сутужний, тяжкий. (Тягостное впечатление)—сумне вражіння.
 Тяготеть—тяжити || - жение—тяжіння.
 Тягучий—тягучий.
 Тяжба—пбзов, пбзва || - жебный—пбзвний.
 Тяжелый—важкий, тяжкий (см. Трудный) || - жость—вага; (переносно)—тягар; (центр т-и)—тяжінь || - жело—тяжко, важко, сутужно (см. Трудно).
 Тянуть—тягті; (тянет к чему-л.)—кортіть до чого || - тья—1) (см. Продолжаться)—точітись; 2) (о старини)—пнүтись, п'ястись; 3) (тянуть к свету)—прагнути світла, пориваться до світла; 4) (тянутся обозы)—посуваяються, сунуть валкі.

У

У—1) у (в) (обозначение принадлежности); (у меня дома)—в мене вдома; 2) кбло, біля (кбло вікна, перед дверіма, над річкою, під ббром).
 Убаюкивать—заколіхувати, люляти, приспляти || - кать—заколісати, приспати. (Убаюкали обещаниями)—приспали обіцянками.
 Убавлять—зменшувати.
 Убегать (-жать)—тікати (втекті). (О многих)—повтікати.
 Убедительный (о просьбе)—настірний, гарячий; (о доказательствах)—довідний, певний, влүчний, незаперечний || - дительность—певність і т. д.
 Убеждать—переконувати, впевняти || - дить—переконати, впевнити, підрадіти || - диться—переконатись, звиритись; (на опыте)—пересвідчитись || - ждение—переконання || - ждения—погляди.
 Убежище—захисток, притулок.
 Уберегать—уберігати || - речь—уберегти.
 Убивать—забивати, убивати; (только о человеке)—губити, страчувати; (образно)—збавляти віку || - бить—забити, убити, згубити, стратити; (образно)—збавити віку, ухекати, упорати || - вать землю—торувати, бütити, убивати || - ваться—побиваться за ким.
 Убирать—прибирати; (украшать)—чепурити; (цветами)—квітчати || - тья—забиратись, тікати; (убираться)—тікати, забираться геть (хлеб)—косити, збирати.

Убийство—вбивство, душоубство; забиття || - ственный—убийчий. (После убийства Маттеоти)—Після забиття Матеоті.
 Убийца—вбивця, душоуб.
 Ублюдох—пбклуч (ж. р.).
 Убогий—вббгий, злидінний, нуждінний || - жество—вббгість; злиді (только о жизни).
 Убой—(на убой)—на заріз.
 Убор—убрання.
 Убористый (шрифт)—стіслий друк.
 Уборка—прибирання || - щик—прибиральник || - щидца—прибиральниця; (хлеба)—збір (збру), живва.
 Уборная—убиральня.
 Убывать—убувати; (о воде)—спадати.
 Убыль—зменшення, убүток, спад. (Пойти на убыль)—на спад піти.
 Убыток—збітки, втрата || - точный—стратний || - ность—стратність.
 Уважать—поважати, шанувати || - емый—шановний, поважаний || - жительный—поважний.
 Уважение—пошана.
 Увалень—вайло, одорббло, незграба, твба.
 Уведомление—повідомлення || - лять—повідомляти || - мить—повідомити.
 Увековечить—увікопмнити; (силнее)—унесмертельити.
 Увеличение—збільшення || - чивать—збільшувати || - чить—збільшити || - тья—збільшуватись, збільшитись, більшати, побільшати || - чительное—стекло—скло, що побільшує, збільшує.

- вач (Подивитись у збільшувач); (грам.)
— згрубілий (напр., прилагательное).
- Увенчивать**—вінчати.
- Увертка**—вікрут, визворотка.
- Увертываться**—вивертатись, викручуватись.
- Уверять**—запевняти || - рить — запевняти.
- Увеселение**—забава, розвага || - лительный—веселий. (Увеселительное заведение)—весела установа.
- Увесистый**—замашний, важкий.
- Увечить**—калічити, нівечити || - чье—каліцтво.
- Увещевать**—умовляти.
- Увиваться** (около кого)—лащитися, підсипатися до кого.
- Увидеть**—побачити.
- Увилывать**—уникати.
- Увлечательный**—захватний || - чение—захоплення, запал || - каться—захоплюватись, загаїятися; (человеком)—зачаровуватись.
- Уводит**—одводити; (скот)—займати, забирати.
- Увозить**—завозити, вивозити.
- Увольнение**—звільнення || - нять—звільняти || - лить—звільняти; (насилственно)—скинути || - нительное—посвідка про звільнення.
- Увы**—ой леле; гай-гай; (только проп.)—овва! та ба!
- Увядать**—см. Вянуть || - дний—зів'ялий.
- Увязывать**—ув'язувати || - зка (переносно)—ув'язка, узгодження.
- Угадывать**—угадувати.
- Угар**—чал.
- Угасать**—згасати, вигасати || - сший—загаслий, згаслий.
- Углекислота**—вугляний квас || - род—вуглець || - глекислый—вуглекислий.
- Угловой**—кутний; (дом)—наріжний.
- Углублять, - нть**—заглиблювати (-глибити) || - ться—заглиблюватись (-глибитись) || - бление—1) (процесс)—заглиблення; 2) впадина (см. Впадина), ямка, дірка.
- Угнетать**—гнітити, пригноблювати, втискати || - татель—гнобитель || - тение—утиски, гніт (гніту), пригноблення.
- Уговаривать**—намовляти || - ться—погоджуватись || - вор—умова, уклад.
- Угодный**—уподобний; (как угодно)—як завгодно; (сколько угодно)—до вблі, до схочу, до зблуду. (Когда угодно)—коли вбля.
- Угодье**—вжиток, групті.
- Угождать**—догоджати; (-дить)—догодити.
- Угол**—кут, куток; (внешний)—ріг (рогу), ріжок; красный угол—покуття; (укромный)—закапелок; закамарок, затишний куток.
- Уголовный**—карний, кримінальний.
- Уголь**—вугіль; (собр.)—вугілля; (древесный)—деревне вугілля; (каменный)—земляне вугілля.
- Угольник**—косищець, наріжник, косяк.
- Угольный**—см. Угловой.
- Угольный**—вугляний.
- Угольщик**—вугляр.
- Угомониться**—вгамуватись, ушухиути, вгомонитись.
- Угореть**—учадіти; (о нескольких)—почадіти || - релый—учаділий; (образно)—навіжений і т. д. (Мечется, как угорелый)—метушійся, мов навіжений, немов сказівся.
- Угорь**—угор (-грят).
- Угощать**—частувати || - стить—почастувати, уконтентувати || - щение—1) частування, трактування; 2) (то, чем угощают)—частування, почасточка.
- Угрожать**—загрожувати || - оза—загрозба || - жающий—загрозливий.
- Угрызения совести**—скруха, гризота.
- Угрюмый**—понурий, хмурний; (образно)—вовкуватий || - мец—тума.
- Удаваться**—щастити, удаватись, паювати, талашити.
- Удав**—удав, нблос (стенной у.).
- Удавить**—задушити.
- Удаление**—(процесс)—усунення (напр. со службы); віддалення; (=расстояние)—відстань (ж. р.).
- Удалой**—голінний, відважний; (на удалую)—набсліп, павманній.
- Удаляться**—віддалятись; (уступая место), відсуватись.
- Удар**—удар, стусан (см. Тумак); (апоплексический)—грець (см. Паралич); (быть в ударе)—бути в настрої || - иый кулак—ударний кулак. (В ударном порядке)—нагально, в щонайпершу чергу || - ность—нагальність, позачерговість.
- Ударение**—(в слове)—наголос; (в разговоре, речи)—притиск.
- Ударять (-рить)**—ударяти, бити (вдарити); (кнутом і т. д. ударить)—оперезати (см. Стегать); (в лицо)—затопити || - ться обо что-н.—забитись об; (удариться в спекуляцию)—вдатися до спекуляції; (у-ь по рукам)—

- руки перебити; (не у-ть лицом в грязь)—не дати собі в кашу наплювати; (на слове)—з притиском вимовляти.
- Удача**—щастя, удача, най || - чний—шасливий, удатний; (выстрел)—улучний. (Нет удачи)—нема паю, нема добі, не паібе.
- Удвоение**—подвбнення.
- Удел**—дбля || - льный (князь)—удільний; (вес)—пнтбма вага || - лять—удляти.
- Удерж**—(без удержу)—без упіну, нестрімо. (Нет удержу)—нема впіну.
- Удерживать**—1) здержувати, стрімувати, спиняти; (кровь)—тамувати; 2) (вычитать)—см. Вычитать || - жание—см. Вычет.
- Удесятерить**—удесятерити.
- Удешевлять**—здешевляти || - ление—здешевлення.
- Удивительный**—дівний, дивовіжний; (странный)—чудний || - влять—дивувати || - вить—здивувати || - тья—дивуватись, здивуватись, чудуватись || - лениый—здивовний, здивовіжений.
- Удивление**—здивування, чудування; (к удивлению)—на диво; (на удивление)—на прбчуд, на вдивовіжу.
- Удилище**—вудлище.
- Удирать**—тікати; (удрать)—втекти; (образнее)—дремнути, чкурути, дмухнути, чобу дати, н'ятами накивати, дряпнути.
- Удирь**—вудити.
- Удлинять**—здбвшувати || - тья—двшати.
- Удобный**—зручний, вигідний, спосібний; (о времени)—слўшний, спосібний; (подходящий по возрасту, силе)—слўшний, спосібний.
- Удобнопонятный**—зрозумілий.
- Удобрение**—угнбения || - рять—угнбювати.
- Удобство**—вигбда, комфбрт; (о машине, инструменте)—зручність, вигбда.
- Удовлетворение**—задовблення || - рительный—достатний, заспокбйливий; (у-й ответ)—достатня, доладня відповідь; (у-е состояние)—заспокбйливий стан || - рять, -ся—задовольняти, вдовольяти, -ся, заспокбювати, -ся.
- Удовольствие**—утіха; (развлечение)—розвага. (Сделайте удовольствие)—зробіть ласку. (С уд-ем)—з охбтою, залюбки.
- Удовольствоваться**—удовольнитись.
- Удой**—удій (-бю).
- Удостоверение**—посвідчення; посвідка || - рять—1) свідчити; 2) см. Убедать || - рительный—вірчий || - ритель—посвідник.
- Удостоить**—1) (ответа)—ласкаво дати відповідь; 2) вшанувати || - тья—сподббитися.
- Удосужиться**—вібрати час, дозвілля.
- Удочка**—вудка.
- Удрать**—утекти і т. д. (см. Удирать).
- Удручать**—гнітити || - ченный—засмучений, трўдний.
- Удушливый**—задўшливий || - шье—задуха
- Уединение**—самота || - нность—самбтність || - ненный—відлюдний, самбтний || - няться—на самоті жити.
- Уезд**—повіт || - ный—повітовий.
- Уезжать**—хать—відїжджати (відїхати, поїхати).
- Уж**—вуж (змея).
- Ужалить**—ужалити.
- Ужас**—жах || - ный—жахливий || - ио—1) жахливо; 2) (очень)—страх, дуже, страшенно || - сающй—см. Ужасный.
- Ужаснуться**—ужахнутися.
- Уже**—уже.
- Ужели**—хіба-ж-таки (см. Неужели).
- Ужение**—удіння.
- Уживаться**—уживатись.
- Ужимки**—см. Кривляние, Гримаса.
- Ужин**—вечеря || - нать—вечеряти.
- Ужин**—жеиь (ж. р.), ужінок.
- Узакоение**—1) (процесс)—узакопнення, управнення; 2) (закон)—закбн || - нять—узакопяти.
- Узда**—вудза || - дечка—вудзчка; (без удил)—обрбтка.
- Узел**—1) вузол; (петли)—зашморг; 2) (вещей и т. д.)—клўнок || - ок—вузлнк, клўночок. (Узел железнодорожный)—вузол || - овая—вузлова.
- Узкий**—вузький; (об одежде, обуви и т. д.)—тісний || - кость—вузькість (-ости) || - коватый—пбвузький. вузькєнький.
- Узнавать**—1) (кого, что)—пізнавати; 2) (о чем-л.)—довідуватись, дізнаватись || - нать—пізнати; довідатись, дізнатись.
- Узор**—мерєжка, розвбди; визерунок || - ный—мерєжаний.
- Узы**—пўта, закбви.
- Указ**—указ.
- Указание**—указівка. (Делать по указанию)—робити за вказівкою.
- Указатель**—покажчик || - ный—вказбвий.

- Указывать, -зять — вказувати, показувати.
- Укатывать (дорогу)—торувати, наковчувати.
- Укачивать—см. Убаюкивать; (на море укачаться)—захворіти на морську хворобу.
- Уклад (жизни)—стать, життєвий лад, життя.
- Укладка—запакбввання.
- Укладывать—1) укладати, покладати; 2) запакбвувати. (Уложила спать)—поклала спати. (Уложил вещи)—запакував речі.
- Уклоняться—1) (избегать)—уникати; 2) ухилитись, зббчувати || - он—ухил, зббчення || - нение (проц.)—уникання; уийкнення; ухил, зббчення. Уклонение от работы)—уникання роботи. Уклонения от линии Коминтерна)—зббчення від лінії Комінтерну.
- Уклончивый—непрямий, двозначний.
- Уключина (на лодке)—кбчет.
- Укокошить—укоббшкати, ухоббкати (см. Убивать).
- Укол—укол || - оть—укоббти; (переносно)—шпигнути.
- Укор—дбкір (-кору) || - изненный—докірливий || - рять—дорікати, докоряти.
- Укорачивать—укоббчувати || - ротить—укооротити.
- Укореняться—укооренитись.
- Укордой—крадькома, покрадьки.
- Украсть—украсти; (образно)—стірнати, спертнати, зцупити, поцупити (см. Стянуть).
- Украшать—оздбблювати, прикрашати; (цветами)—квітчати || - шенне—прикраса, оздбба || - шенный—оздбблений, уквітчаний, причепурений.
- Укреплять—змціювати, посилювати || - пления—форті, шапці.
- Укромный—затійний, захисний.
- Укрощать—усмиряти, приборкувати || - тить—усмиряти, приборкати || - шенне—усмирення, приборканія || - титель—усмирятель.
- Укрывать—укривати || - тья—покриватися; (прятаться)—ховатися, перехбвуватися || - тельство—перехбви || - тель—передержавець.
- Укус—бцет (бцту).
- Укусить—укусити.
- Укутывать—загортати, укутувати, повивати || - тать—загорнути, завинути, сповинути.
- Укушение—укус.
- Улаживать—лагодити, ладнати || - дить—полагодити, поладнати.
- Улей—вүлик; колода.
- Улепетнуть—см. Удрать.
- Улетать,-еть—відлітати, відлетіти, полетіти.
- Улетучиваться—випарюватися; (улепетывать)—см. Удирать.
- Улечься—укластися; (о ветре, буре и т. д.)—угамуватись, ущухнути.
- Улика—дбказ || - чать—доказувати.
- Улитка—лāvрик; (слизьяк)—слимак.
- Улица—вүлиця || - чный—вүличный.
- Улов—улбв.
- Уловка—см. Увертка.
- Уложение—уклад, статут.
- Улучить минуту—добрати хвилину.
- Улучшать—поліпшувати || - шить—полішити || - тья—кращати, покращати || - шенне—полішення; (о здоровьи только)—покрашання.
- Улыбаться—усміхатися, посміхатися || - бка—пбсмїх, усмішка, бсмїх.
- Ум—рбзум, ум. (Прийти на ум)—спасти на дүмку. (Не сходит с ума у меня)—Стою на дүмці. (Сходит с ума)—божеволіти, з ума зббднитись. (Ума не приложу)—Ради не дам, рбзуму не доберу. (Не в своем уме)—не спбвна рбзуму. (Задним умом крепок)—мүдрий по шкбді.
- Умалчивать,-чать—поминати (-іти) мбвчки.
- Умалять—змєншувати.
- Умасливать (переносно)—улещати когб.
- Умельый—умілий.
- Уменьшать,-ся—змєншувати,-ся, збавляти || - ить—змєншити || - шенне—змєншення || - шительный (грам.)—здрібнілий.
- Умеренность—поміриість, поміркованість || - нный—номірний, поміркований.
- Умерший—умєрлий, що вмер.
- Умерщвлять—см. Убивать.
- Умерять—здєржувати, спийнати || - меренный—поміркований. (Умеренная теплота)—серєднїя теплота.
- Уместный—дорєчний, доладний || - тность—дорєчність.
- Умиление—умилєнність || - лительный—умилєнний.
- Умилостивиться—змїлуватись (над); зглянутись (на когб).
- Умирать—умирати; (о многих)—мєрти; ковати || - реть—вмєрти, сконати; (образно)—дуба дати; (=быть в агонии)—часувати. (Все умерли)—Всі повмирали.
- Умиротворять—утихомирювати.
- Умный—розумний || - но—з рбзумом, розумно || - ник—розумник, розумець.

Умножение—множення.
 Умиеть—розумішати.
 Умозаключение—умовівід (-выводу).
 Умозрительный—умоглядний.
 Умолкать—замовкати || - киуть—змовкнути, занішкнути.
 Умолять—благати.
 Уморительный—кумедий.
 Уморить—см. Убить.
 Умствовать—мудрувати || - мствен-
 ный—подуманий; (умственные спо-
 собности)—розумові здібності.
 Умудриться—ухиститись.
 Умчать—помчати, занести || - ться—
 поліпути, помчатись.
 Умывать,-ся—умивати,-ся || - льник—
 умивальник || - ная—умивальня.
 Умысел—замір; (с умыслом)—умисне,
 навмисне || - мысленный—навмис-
 ний, умисний, нарочитий.
 Унавоживать—угибувати.
 Унаследовать—одібрати в спадщину.
 Универсальный—універсальний.
 Унижать—приийжувати, зневажати ||
 - ться—гиутися перед ким || - ниже-
 ние—приийженпя || - нижений—
 приийжений, зневажений. (Уни-
 жению просит)—улісливо, підло
 прохає.
 Уничтожать—1) нищити, руйнувати;
 (совершенно)—повертати в нівець;
 (о войске)—висікати в пень; 2) (о
 законах и т. д.)—касувати || - жить—
 зніщити, повернути в нівець; ска-
 сувати.
 Уносить—відносити.
 Унывать—ийдіти, сумувати || - лый—
 сумний, сумий || - ие—сумування.
 Уняться—вгамуватись, вгомонітись.
 Упадок—занепад, звід (звбду). (При-
 ходит в упадок)—занепадати. (При-
 шедший в упадок)—підупалий.
 (Принти в совершенный упадок)—
 на ніщо звістися, на нівець зві-
 стися; (образно)—на пси зійти.
 Упадочный—*занепадний.
 Упасть—1) упасти; (с шумом)—гепну-
 ться, брязнути; 2) (об падке чего-л.)
 —підупасти, занепасти, звістися.
 Упаси боже—крий (боронь) бже.
 Упечь (в тюрьму)—запакувати в
 тюрму.
 Упираться—(переносно)—огинатися ||
 - реться—упертися; (переносно)—
 затятися.
 Уписывать—лигати.
 Упитанный—годований, ситий.
 Уплата—заплата, виплат (м. р.).
 Уплачивать,-тить—виплачувати (вн-
 платити), сплачувати (силатити).

Уплотнение—1) затужавіння; 2) (в
 квартире)—потіснення || - няться—
 потіснюватись.
 Уподобиться—уподібнитися до кого,
 дорівнятися комү || - ление—уподіб-
 нения, асиміляція.
 Упоение—см. Восторг.
 Уполномоченный—уповноважений ||
 - мочить—уповноважити.
 Упоминание—згадка || - мянуть—зга-
 дати || - нутый—згаданий, зазначений.
 Упорный—упертый; завзятий; (о бое)—
 запеклий || - ство—запеклість, упер-
 тість, завзяття.
 Упорядочить—упорядкувати, дбвд
 дати чомү, до ладу довести що.
 Употребительный—уживаний.
 Употреблять—уживати (чогó) || - бле-
 ние—1) ужиток, ужиття; 2) ужи-
 вания (процесс).
 Управа—управа.
 Управиться с чем. л.—упобратись з
 чим, дбвд дати чомү.
 Управлять—керувати; (=заправлять)
 -орудувати, заправляти || - вление—
 управа, керування || - вяющий—
 керовник || - витель—управитель.
 Упряжиться—вправлятись (в чомү)
 || - неие—вправа.
 Упразднить,-нить—касувати, скасу-
 вати || - неие—касування; (про-
 цесс)—касування.
 Упрашивать—припробувати, упро-
 шувати.
 Упрек—докір (-кбру); (сильнее)—до-
 гага.
 Упрощение—спрощення || - щать—
 спрощувати || - стить—спростити.
 Упругий—пружний; (о траве и т. д.)
 —дерзкий.
 Упряжка—запряг.
 Упрячиться—упиратися, огинатися ||
 - мый—упертый || - ство—упертість.
 Упускать—випускати; (из виду)—спу-
 скати з ока.
 Упущение—занедбання; (по службе)—
 службовá провіна.
 Ура—ура.
 Уравнение—(процесс)—зрівняння
 (матем.)—рівняння; (равенство)—рів-
 ність.
 Уравнивать,-ить—вирівнювати, зрів-
 нювати, вірівняти, зрівняти || - и-
 тельный—зрівняльний, зрівнівчий.
 Уравновешенный—рівноважний, рівно-
 важний, урівноважений || - шивать—
 зрівноважувати.
 Ураган—ураган, борвій (-вію).
 Урезывать,-зать—утияти, зміншувати
 (утяти, зміншити).

- Уровень—рівень; (ватерпас) — грунт-вага.
 Урод—віродок, потвора, мацапура || - ство—потвірність.
 Урошливий—бридкий, потвірний.
 Урожай—урожай || - ность—урожай-ність || - ный—урожайний; (уродить-ся)—родітись.
 Урожденный—рбдом, урбдений.
 Уроженец—рбдом; (у-ц Харькова)—рбдом з Харькова.
 Урок—1) урбк, лекція; 2) (задание)—завдання; 3) напр. (Уроки Октября)—паўка (Наўка Жбвтя).
 Урон—стра́та || - нить—1) упусти́ти; 2) (достоинство, честь)—знева́жити.
 Урядник—урядник.
 Ус—вус; (ми. ч.)—вўси, вўса.
 Усадьба—сади́ба, обійстя; (ср. рода),—подвір'я.
 Усаживать — 1) (кого) — садовіти; 2) (что чем)—засаджувати.
 Усач—прудівус, продаус, усань.
 Усваивать, своить — засвбювати (засвбїти), переймати (перейняти) || - ение — засвбєння; (процесс)—засвбювання.
 Усекиование — Головосік.
 Усердный — запопадливий, щїрий, пильний.
 Усеченный—зрізаний, стятій.
 Усидчивый—посидючий.
 Усиливать — підсилювати, додавати сили || - ся—дўжчати, сильнішати || - лие — зусїлля; (= нотуги)—силку-вання || - ление—підсилення, зміц-нення.
 Ускользнуть (от внимания)—вїпасти з-під уваги, загубитись.
 Ускорение — прискбєння || - иный — прискбєний || - рять,-ить—приско-рїти, прискбрити.
 Условие—умбва || - вливаться—умо-влятись || - виться — умбвитись || - ность—умбвність || - ный—умбвний.
 Усложнять—ускладняти.
 Услуга — ослўга, послўга; (оказать услугу)—у послўзі стати, послужити.
 Услужение (поступить в у.)—у най-ми піти.
 Услужливость—прислўжність.
 Услыхать—почўти, учўти; (через ко-го-л.)—перечўти.
 Усматривать—убачати || - мотрение—пбгляд, рбзсуд; (сделать по своему усмотрению)—зробити по своїй уподбї; (на усмотрение)—на рбз-суд, пбгляд; (предоставить на усмо-трение)—на волю дати.
 Усмеяться—см. Улыбаться; (усмеш-ка)—см. Улыбка.
 Усмирять — усмирїти; приборкувати, зампрїти || - рение—усмирєння, при-боркання.
 Усовершенствовать — усоконалїти || - тья — усоконалїтись || - ине—усоконалення.
 Усовещевать умовляти.
 Успевать, -петь — устигати (устїгну-ти, устигти), управлїтись (управлї-тись).
 Успение — Успїня || - некий пост—спасївка.
 Успех — пбспїх, щастя || - шность — ус-пїшність || - ный—спїрний, успїшний.
 Успокаивать, -ся — заспокбювати,-ся || - конть — заспокбїти, утихомїрити, угамувати || - ение — заспокбєння, утихомїрєння || - ительный—заспо-кбїливий.
 Уставать—стбмлюватись, томїтись || - тать — стомїтись, притомїтись || - лость—утбма || - лый—стбмлений, знембжений || - таль (без устали)—без угаву, невтбмпо.
 Устанавливать—1) (конкретно)—уста-повляти; 2) (напр., правила)—ухвалю-вати (Ухвалєні правила); 3) (точно, достоверно доказать) — доводити, констатувати || - новившийся—уста-лений, стаївкий || - навливаться—устаткбуватись (Порядок устатку-вався) || - ивление—см. Учреждение || - новка—1) (процесс)—установлен-ня; 2) (кино-, электро-установка и т. д.) — кїнотеатр, електростаїця (и т. д.); 3) тендєнція, наїрям, лїня.
 Устареть — перестарїти || - лый—пере-старїлий.
 Устой—1) стовп, стоян; 2) (перепосно)—підвалипа.
 Устный—усний.
 Устойчивый — стаївкий, тривкий || - вость—стїжкість, стаїсть.
 Устраивать, -ронть—уряджати (-дїти); упоряджати (-дїти), упорядкбувати (-кувати); (кого куда)—прїстрбювати, прїстрбїти.
 Устраивать, -нить — усувати (усўнути) || - ение—усўнення.
 Устрашать—страхати.
 Устремлять (взоры)—иовертати бчи || - тья—рїнути; (слабее)—повертати.
 Устройство—устрїй (-строю); (приспо-собление) — упорядження, прїстрїй (прїстрою).
 Уступ (в скале)—прїскалок.

Уступать, -ить--поступáтись, поступитсь || - ка—пóступка; (на цене)—зніжка, ува́жка || - пчівый—подільчивий, поділю́щий.
 Устье—гірло.
 Усугублять—подвбювати.
 Усумніться—усумнітсь. (Он усумнілся)—Сумнів погб взяв.
 Усыновление — прийми || - влять—у прийми брати || - влений, -ая—прийма́к, прийма́чка.
 Усыхать—усихáти.
 Усыплять, -ить—присипляти, присна́ти || - пленіе—приспа́ння.
 Утайка—зата́єння || - ивать — зата́ювати.
 Утащить—утягáти, зцупити, поцупити.
 Утварь—начиння, спрат.
 Утверждать, -днть — 1) (в должности н т. д.)—затверджува́ти, -днті на посаду; 2) ствѣрджувати, казати || - ждение — 1) затвѣрдження; 2) твѣрдження, думка.
 Утвердительный ответ — *ствѣрдна відповідь.
 Утенок—кача́ (род.—кача́ти), каченя́ (-ня́ти).
 Утратить—загуби́ти || - ря — загубленя́, утра́та.
 Утес—кру́ча, стрімча́к, шобб.
 Утеха — уті́ха || - шеніе — розра́да || - шать — утіша́ти, розважа́ти, розра́джувати.
 Утний — качі́ний.
 Утихать—стиха́ти, ущуха́ти, утихомірюватсь; (о разговорі н т. д.)—угава́ти.
 Утка — качка; (кряковая) — кри́жень; (нырок)—нуре́ць; (чнрок)—чырка.
 Утконос—дзюба́к.
 Утолить (жажду) — напита́ся, заспоко́бити спра́гу.
 Утолщаться—то́вшати, гру́бшати.
 Утомленный — сто́млений (см. Усталый, Усталость, Уставать).
 Утончать, -ить--тони́чати, тони́ти (вітончити, вітонити) || - ченний—вітончений || - тья—то́ншати.
 Утопать — потова́ти || - пленник—потоплени́к; (утовающий) — тону́чий.
 Утраивать — потрбювати || - енний—потро́єний.
 Утрата—утра́та, стра́та || - чивать—утрача́ти, губи́ти || - тить—згуби́ти.
 Утренний — ра́нній, ранковий || - ния́ звезда—світова́ зоря || - ня — у́тренняя || - ро — ра́нок (ра́нку); (каждое утро)—шо-ра́нку; (с утра)—зра́ння; (доброе утра) — добри́ра́нок.

Утром—ура́нні, ра́нком; (рано утром)—ра́но ура́нні.
 Утруждать—утрудня́ти.
 Утюг—залі́зко, прас.
 Уха—юшка з ри́би.
 Ухаб—ві́бій (-ою), коломія.
 Ухаживать—1) ходи́ти за ким, догляда́ти когб (см. Заботиться); 2) (за женщиной)—упада́ти (кб́ло кб́го), зали́цятсь (до кб́го), воло́читсь (за ким) || - ванне — зали́цяння, за́льбти, упада́ння.
 Ухарь—хват || - ский—хва́цький.
 Ухитряться, -иться—ухитря́тсь, схитрува́ти.
 Ухищрения—хи́трощі.
 Ухмыляться—оскаля́тсь.
 Ухо—вуха; (мн. ч.)—вуха.
 Уход—1) відхі́д; 2) (за больным н т. д.)—до́гляд, на́гляд.
 Уходит — 1) вихо́дити, відхо́дити; (уйти)—ви́йти, відійти́, пі́ти; 2) (замучить)—замордува́ти, докони́ти.
 Ухудшать, -шить—погіршува́ти || - тья —гіршати, погіршати || - шеніе—погіршення.
 Уцелеть—уцілі́шати, ці́лим зоста́тсь || - целевше — недобитки (образно).
 Уцелиться — почепи́тсь, ухопи́тсь чо́гб.
 Участвовать — бра́ти́ участь, ма́ти́ участь || - стие — участь || - ник—уча́сник; (предприятия) — спі́льник, сябрб.
 Участок — уча́сток, уди́л || - ковый—участко́вий.
 Участь—до́ля.
 Учащий—учи́тель || - ся—уче́нь, школя́р (-ра). (Учащийся в ВУЗ'е)—уче́нь ви́щої шко́ли.
 Учебник—підру́чник || - бний—шкі́льний, учбо́вий.
 Ученик—уче́нь, школя́р || - ческий—уче́ницький, школя́рський || - чество (фабр.-зав) — уче́ництво || - ница—уче́ниця.
 Учение — уче́ння, нау́ка || - иость—уче́ність || - ный — уче́ний || - нье (военное)—му́штра.
 Учет—облі́к; (векселей) — дисконто́ || - ный—облі́ковий; дисконто́вий.
 Училище — шко́ла || - ный—шкі́льний.
 Учитель—учи́тель, навча́тель || - ница—учи́телька || - ство—учи́тельство || - ствовать—учите́люва́ти.
 Учит — учи́ти (чо́гб), навча́ти (чо́гб) || - тья—учи́тсь (чо́гб).
 Учредительный—устанóвчий. (У-е Сообраиіе)—Устанóвчі Зб́рн.
 Учреждать, -днть—заклада́ти || - жде-

ние — 1) установа; 2) (процесс) — закладання.
 Ушат — цебер.
 Ушиб — удар; забите місце. (Получил ушибы на руке) — Забив собі руку.
 Ушко — вушко; (в посуде) — дужка.

Ущелье — межигір'я, розклина.
 Ущерб — шкода. (В ущерб) — на шкоду.
 Уютный — заишний, захисний || - тио — затишно.
 Уязвлять, -ить — уражати, уразити; ушингути || - вимость — уразливість.
 Уяснить — з'ясбувати.

Ф

(Слова на Ф в рус. языке б. ч. иностранного происхождения, поэтому их переводит в большинстве не следует, а писать просто согласно с правилами правописания иностр. слов. Ниже следует небольшое количество этих слов).

Фабрика — фабрика; (писчелумажная) — папірня; (конфетная) — цукерня і т. д. || - кант — фабрикант || - кат — фабрикát || - ичный — фабрицький.
 Фаворит — фаворит, улюбленець.
 Факел — смолоскіп, похідня.
 Фактический — фактычний || - ски — на ділі, насправді.
 Фактор — 1) фактор (ремесло); 2) чинник, фактор.
 Фальшивый — фальшивий.
 Фамилия — 1) прізвище; 2) сім'я, родина || - ярно — за панибрата, фамільярно.
 Фанатизм — фанатизм.
 Фантастический — химерний, фантастичний.
 Фарватер — стрижень, фарватер.
 Фартук — фартух; запаска (часть укр. нар. костюма).
 Фасад — чоло, лице, фасад.
 Фасоль — квасоля.
 Фат — ферт, фат.
 Фатализм — фатализм.
 Фашизм — фашизм || - ист — фашист.
 Февраль — лютий (лютого) || - ский — лютевий.
 Федерация — федерація, спілка || - тивный — федераційний, федеративний.
 Фельдшер — лікарський помічник, фельдшер; (вульг.) — фёршал.
 Ферма — хутір (-ора), фольварок, ферма || - мер — хуторянин; орендár (-ря), фёрмер.
 Фетиш — фётнш.
 Фехтовать — фехтувати.
 Фиаско — невдача, фіяско; (потерпеть фиаско) — мати фіяско; (образно) — облизня спиймати, облизати макобона, шилом папки вхопити.
 Фивалка — фівалка.
 Фига — 1) фіга; 2) дўля (комбинация из трех пальцев).
 Фигляр — фігляр.
 Фигура — постать, фігура; (геометрическая фигура) — геометрична фігура.

Физический — фізичний || - ологический — фізіологічний.
 Фиктивный — фіктивний.
 Филли — пугач.
 Философия — філософія || - ствовать — філософувати || - оф — філософ.
 Финансовый — фінансовий || - нсы — фінанси. (Финотдел Губвисполкома) — Фінвідділ Губвиконкому.
 Фирма — фірма.
 Фитиль — гніт (гноту).
 Флаг — флаг, майва, стяг || - жок — флачок.
 Фланг — фланг, крило.
 Флигель — флігель, придомок.
 Флот — флот.
 Флюгер — погодка, флігер.
 Фокус — фокус.
 Фои — тло, фои.
 Фонарь — лихтар (-ря).
 Фонд — іста, фонд.
 Фонтан — водограй.
 Форель — струг.
 Форма — форма || - ировать — формувати || - ировка — формула || - ула — формула.
 Форс — пиха.
 Форточка — кватірка.
 Фосфор — фобфор.
 Фотографировать — фотографувати.
 Фраза — речення, фраза.
 Франкировать — франкувати.
 Франт — ферт, галапець.
 Фрахт — фрахт.
 Фронт — фронт, лава; (в ученьи) — стрій (стрю), шик.
 Фрукт — овоч (м. р.), фрукт || - ты — садовніа.
 Фундаментальный — фундаментальний, ґрунто́вний || - мент — спід (споду); (переносно) — засада; (каменный) — підмурок; (дерев.) — підвалина.
 Фунт — фунт.
 Фура — хура.
 Фураж — фураж.
 Футляр — покровець, футляр.
 Фут — стопа, фут.
 Фыркать — пірскати, чміхати.

Х

Халуї—лакїза.
 Хан—хан.
 Хандра—нудь, хапдрá || - рить—сы.
 Томиться, Тосковать.
 Ханжа—оченáшник, святобóжник,
 святкó || - ский—святобóжний ||
 - ство—святобóжество.
 Хаос—хабс.
 Характер—харáктер: (о человеке то-
 же)—вдáча; прирóда. (Характер этого
 дела)—Прирóда, стáть цїєї спрáви
 || - терний—питóмий, харáктерний.
 Харкать—хáркати.
 Харчевня—харчéвня.
 Харя—пика, мармїза, мурлó.
 Хвалить—хвалити || - лебний—по-
 хвáльний.
 Хвастать,-ся—вихвалáйтись, хвалáйтись
 || - стун—хвалькó || - стовство—
 хвальбá.
 Хватать,-ся—1) хaпáти,-ся; 2) (быть
 достаточным)—стaвáти, вистaчáти ||
 - тка—хaпáння || - ты!—хaпí лапí
 Хватиться—зшукáтись.
 Хвойный—чaтинний, глицéвий.
 Хворать—слабувáти на щó.
 Хвост—хмиз, хамлó, пóсуш.
 Хвост—хвїст (хвостá).
 Хвощ—пестйш, польовá сбсонка.
 Хвоя—гліщя.
 Хижина—халóпа.
 Хилый—хирéнный, квóлий, недолуж-
 ний.
 Химик—хéмик || - ня—хéмия || - ческий
 —хемічний.
 Хиреть—хíрнути, марнїти.
 Хиромант—ворожбїт, хіромáнт.
 Хитрый—хíтрий || - ость—хíтросці ||
 - осплетення—вїкрутні, хíтросці.
 Хихикать,-нуть—хихотіти (хяхїкнуди),
 кїхкати (кїхнути).
 Хищник—хижáк || - ный—хїжий ||
 - ничество—хижáцтво || - ческий—
 1) хижáцький; 2) грaбїжницький ||
 - щение—крaдїж (-жи).
 Хладнокровный—холодиокрóвний,
 спокійний, байдужий || - вие—холóд-
 не сéрце, холóдна кров || - вно—хол-
 лóдним сéрцем.
 Хлам—мóтлох, базавлóччя, тацдїта.
 Хлеб—хлїб; (в зерне)—пашня, збїжжя,
 хлїб || - ный—хлїбний || - ник—хлїб-
 ник || - боекарня—хлїбня || - пашец
 —хлїборóб; (хлеб-соль)—хлїб та сіль.
 Хлев—хлїв; (без дверей)—повітка;
 (для разного скота)—волівня, корóв-
 ник, кошáра (для овец), гусятник.
 Хлевать,-нуть—сърбати (сърбуїти);
 (выразительнее)—сърбонóти.

Хлестать,-снуть—сърбати, хвїська-
 ти, шмагáти (сърбуїти, хвїснути).
 Хлопать,-пнуть—плескáти (плеснóти),
 ляскати (ляснóти); (в ладони)—пле-
 скáти в долбні; (глазами)—лупати
 очїма; (дверями)—грїюкати дверїма.
 Хлопок—бáвовна || - чатая бумага—
 бáвовна || - чатобумажний—бавов-
 нийшїй.
 хлопотать—хлопотáтись, турбувáти-
 ся || - тливый—клопїтний (о деле);
 клопотóн, потовкóчий (о человеке)
 || - ты—клóпит (-поту).
 Хлопья—клóччя, пластівці.
 Хлор—хлóр (-ру).
 Хлынуть—полнóти, порїнути, поко-
 тїти, лнóти. (Вода как хлынет)—
 Водá як не лнє.
 Хлыст—1) прут, лозїна; 2) (сектаит)—
 шалапóт.
 Хмель—хміль || - ной—1) п'янкїй;
 2) (о людях)—піднїлий, на підпитку,
 під чáркою.
 Хмурить—сúпити || - ться—хмурнїти;
 (сильнее)—якта хмáра стáти || - рый
 похмурїй.
 Хныхать—пхїнькати, скїмліти.
 Хобот—хóбот.
 Ход—хїд (хóду), хїдня, ходá; 2) (про-
 ход)—хїд, прохїд || - кий—бїгкий ||
 - дячий—ходячий || - довой (о то-
 варе)—ходовий.
 Ходатайство—застúпництво, клопо-
 тáння || - ствовать—хлопотáтись.
 Ходить—1) ходїти; (образные выра-
 жен.)—чмичкувáти; (о длинноногом)
 —дїбати; (вяло)—см. Плестись; (хро-
 мая)—см. там; (мелко)—дрїботїти,
 тупцювáти; (почти бегом)—підбїгцем
 ходїти; 2) (ходить за чем)—пóра-
 тись кóло чóго (см. Ухаживать) ||
 - дьба—ходїння, хїднїя.
 Ходок—ходáк.
 Ходули—дїби.
 Хождение—ходїння, хїднїя.
 Хозяин—госпóдар (-ря), хазяїн, гáзда
 (разиятся по диалектам) || - ка—го-
 сподїня, хазяїка, газдїня || - ничать
 —господарювáти, хазяїнувáти, газ-
 дувáти || - ева—госпóдарі, хазяї,
 гáзди.
 Хозяйство—господáрство || - ский—
 господáрський || - ственный—госпо-
 дáрний. (Институт Нар. Хозяйства)
 —Инститóт Нарóдного Господáрства.
 Холера—холéра.
 Холить—плекáти.
 Холм—горб, горбóк, узгїр'я, згїрок.
 Холод—хóлод; (сильнее)—холодїча,

студень || - ний—холодний, зимний
|| - ильник—холодник.
Холоп—холбп, хлоп || - ствовать—пла-
зувати перед ким.
Холостой—нежонатий, парубок; (быть
х-м) — парубкувати, бурлакувати ||
- стяк—см. Холостой. (Холостой
заряд)—сліпий набій (-бю); (холостой
ход)—вільний хід.
Холст—полотно; (грубый)—рядио,
верета.
Хомуг—хомут.
Хор—хор.
Хорек—хтір (тхбра).
Хоровод—танок.
Хоронить—ховати.
Хорохориться—приндиритись, пиндю-
читись.
Хороший—гарний, добрий, путящий
|| - шо—добре, гарно, гаразд. (Хоро-
шо! ладно!)—добре, гаразд, сількісь
|| - шеть—кращати, гарнішати.
Хоругвь—коробів.
Хотеть—хотіти, хтіти || - тья—хоті-
тись; (сильнее)—кортіти || - тя—хоч,
хоча.
Хохлатый—чубатий.
Хохол—чуб, чуприна.
Хохот—регит (-оту) || - тать—реготатись.
Храбрый—хоробрый, мужній || - рость
—хоробрість, мужність.

Цап!—хап!
Цапать—хапати; (красть)—цүпити,
тягті.
Цапля—чапля.
Царапать,-нуть—дряпати, шкрябати;
(дряпонути) || - пина—дряпок, задра,
дряповина.
Царь—цар (-ря) || - ский—царський
|| - ревич—царенко || - евна—царівна
|| - ство—царство || - ствование—
царювання; (в ц-ие)—за царювання.
|| - нзм—царат; (при царизме)—за
царату; (при царе)—за царя || - ить,
ствовать—царювати.
Цвести—квітнути, цвісти.
Цвет—1) см. Цветок; 2)—колір (-льору,
-ліру), барва.
Цветок—квітка || - ник—квітник ||
- тной—колірбвий || - тистый—бар-
вістий || - точный—квітковий || - ту-
щий—квітущий.
Цедить—точити.
Целебный—цілющий.
Целый—цілий || - лном—цілком
|| - ина—цілина, обліг (-бгу) || - ому-
дренный—невійний, незайманий

Храм—церква.
Хранить—ховати; зберігати || - нение
—схов || - нилище—схвище.
Храпеть—хропті.
Хребет—хребет, кряж; (горний)—стрі-
ліця, пасмо гір.
Хрен—хріи (хрбну).
Хрестоматия—читанка, хрестоматія.
Хрипеть—харчати, хрипіти || - пlying
—хриплий || - пота—хрипавка.
Христианни—християнин || - стос—
Христос.
Хромать—шкандибати, шкутильгати
|| - мой—кульгавий, шкандіба.
Хрупкий—крихкий || - кое создание—
тендітна істога.
Хрыч (старый)—старий хріи, ш лр-
бун.
Хрюкать—рбхкати, хрбкати.
Хрящ—хрящ.
Худой—1) см. Плохой; 2) худорля-
вий, сухорлявий, худий || - до—зле,
кєпсько, поганю || - дощавый—ху-
дорлявий, сухорлявий, сухорєбрий
|| - деть—худиути.
Художник—мистець; (живописец)—
маляр (-ра) || - жественный—мі-
стєцький, худбжний.
Хуже—гірше, поганіше.
Хутор—хутір (-тору).

Ц

|| - ковый—карбванець || - льный—
суцільний; (молоко)—незбіране ||
- ность—суцільність.
Целовать,-ся—цілуватися || - вальник
—шинкар (-ря).
Цель—мета, завдання, ціль (цели); (с
целью)—з метою || - евой—цілевий
|| - есообразный—доцільний, до-
дільний. (Целесообразное употре-
бление)—додільний ужіток.
Цемент—цемент.
Цена—ціна; (нарицательная)—іменна
ціна; (рыночная)—ринкова; (твердая)
—поставна ціна || - инть—цінити;
(человека)—шанувати, цінити ||
- ный—ціний || - нность—цін-
ність, вартість; (прибавочная цен-
ность)—надвартість.
Цензура—цензура.
Центр—центр, осередок || - альный—
осередній, центральний || - обєжный
—відбіжний, відосередній || - остре-
нительный—центротяжний, доосе-
редній || - ализация—централізація.
Цеп—ціп.
Цепенеть—дубіти.

Цепляться—ціплятись. (Цепляться за последнюю возможность)—хапати́ся за остáнню змбгу.

Цепкий—держкий, учепистий.

Цень—ланцюг. ретяз; (горная)—пáсмо гір, стрілиця || -ной (мост)—ланцюговий, висячий || -ная собака—на цепу, сторожевий соба́ка, пес || -почка—ланцюжок, ретязок.

Церемониться—маніжитися, комизитися || -ння—церембія.

Церковь—це́рква || -ковный—церкóвний.

Цех—цех (цеху).

Цикорий—(растение)—Петрoвi батогi, цикoрiя; (продукт)—никoрiя.

Цилиндр—ци́вка, цилiндер.

Цинк—цин(о)к (цинку).

Ципочки (на ципочках)—на вшпинька́х, на пáльцях, на вшпинячки.

Циркуль—ци́ркуль, рoзми́рок.

Циркуляр—обiжник || -ный—обiжний.

Цистерна—цисте́рна.

Цитировать—ци́тувати.

Цифра—ци́фра.

Цыган,-ка—ци́ган,-ка.

Цынга—шкoрбу́т, гни́лець.

Цыпленок—курча́ (-ча́ти).

Цырюльник—циліoрник.

Ч

Чавкать—пля́кати, жва́кати.

Чай—чай || -ная—ча́йна || -ник—чайник.

Чайка—ча́йка.

Чалма—чалма́.

Чан—ка́довб, стоян, шаплiк.

Чародей—ворожби́т, чарiвник; (переносно)—чарiвник || -ка—ворожка, чарiвниця.

Чарующий—чарiвний.

Час—годи́на; (час от часу)—шо-ра́з; (7 часов)—сьо́ма годи́на; (без 5 шесть)—за п'ять хвилiн шoста; (половина второго)—пiв до дру́гої || -овой—годи́нний (о времени); (о предмете)—годи́нникóвий; (часовая стрелка)—годи́нникóва стрiлка; (часовой мастер)—см. Часовщик.

Часовня—каплiчка.

Часовой—вартовий.

Часовщик—годи́нникáр (-ря́).

Часы—годи́нник, дзигáр (-ря́); (на часах стоят)—на ва́рті бу́ти || -совщик—годи́нникáр (-ря́).

Частый—ча́стий; ряси́й, густи́й || -сто—ча́сто, ча́сто-гу́сто, пóча́сту, ча́сто́м. (Довольно часто)—ча́сто́м, ча́сте́нько.

Частный—1) привáтний; 2) (частный случай)—осiбний раз, окрeмий випадок || -ность—осiбни́сть, дрiбни́ця || -ное (арифм.)—ча́стка || -новладельческий—приватновлáсницький, влáсницький.

Частокол—см. Забор.

Часть—1) ча́стина, ча́стка; (о войске)—ча́стина; ($\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$, $\frac{1}{6}$)—половина, третiна, четвертiна (четверть), п'ятiна, осьмáчка; 2) (доля)—ча́стка, у́дiл, пáйка || -тица—ча́стка || -тью—пóча́сти || -тичный—ча́сткóвий.

Чахлый—ми́ршавий, ча́хлий, плохий (о животном, человеке) || -нуть—марнiти, сoхти.

Чухотка—сухóти || -точный—сухiтний.

Чаша—ча́ша, мiса || -ка—ча́шка, мiсочка; (на весах)—ша́ля, ша́лька. (Испил полную чашу горя)—Чимáлу вплив гiркoбi.

Чаша—ха́ша, гушави́на.

Чваниться—чва́нитися, при́ндитися || -ство—чвань, шихá.

Чей, чья, чье—чий, чий, чiе, чiї; (чей-то)—чийсь; (кое-чей)—де-чий.

Чек—чек || -овый—че́ковий.

Чека (в оси)—за́гвiздок.

Чеканить (монету)—би́ти, карбува́ти || -нный—карбóваний.

Чемодан—валiзка, чемoдáн.

Чем—1) ни́ж, ани́ж, як; вiд, над, за. (Чем—тем)—шо—то. (Эта река глубже, чем та)—Ця рiчка гли́бша вiд ти́ї, за ту́; (Люблю больше, чем все остальное)—Над усe люби́ю; 2) (твор. пад. от что)—чим. (Чем-то)—чимсь.

Челюсть—ще́лепа.

Человеколюбие—гумáни́сть || -ненавистничество—ми́зантропiя, вiдлю́днíсть || -образный—людопо́дiбний.

Человек—люди́на || -чество—лю́дськи́сть, лю́дство || -ность—лю́дяни́сть || -чный—лю́дяний || -ческий—лю́дський; (шесть человек)—шiсть чоло́вика, шiсть душ.

Челн—чóвен (чóвна) || -нок—чóвник.

Чепец—очiпок.

Чепуха—бри́дня, нiсенiтниця, незна́тьшо.

Черва (масть в картах)—чiрва.

Червонец—червiнец || -ный—червóний.

Червь—гробáк, червáк; (собир.)—червá || -ивый—червiвий.

- Чердак — горйше.
 Чередоваться — чергуватись.
 Через — через, крізь, Pérez, за, у.; (через окно, двери!) — крізь; (через реку, море...) — через, Pérez; (через год, месяц...) — за рік, місяць, у тиждень || -чур—занадто, через міру || -поло-
 ница — черезмежица, посмужність.
 Черемуха — черёмха.
 Черенок (ножа) — колбдка; (растения) — живчик.
 Череп — череп.
 Черепаха — черепáха.
 Черепица — дахівка.
 Черепок — черепок || -пки — череп'я.
 Черешня — черешня.
 Черкать — (Черкии две строчки) — Писий два рядбчки.
 Чернец — чернець; (р. — ченця, черця).
 Чернило — атрамент, чорнило || -ниль-
 ница — каламар (-ря).
 Черновик — чернётка || -вой — на черно
 написаний.
 Чернозем — чорноземля.
 Черный — чорний || -иорбочий —
 чорнорбб || -нолесье — чорний ліс.
 Чернь — чернява, иростблюд; (пренебре-
 жительно) — чернь.
 Черпать — черпати.
 Черствый — чарствій, сухой.
 Черта — рйса, смўга; (черты лица) —
 рйси обличья.
 Чертить — рисувати || -теж — рисунок,
 зарис || -ный — рисбвний || -ник —
 рисувальник.
 Черти — чортів'я, нечїста сила; (иди к
 чертям!) — іди під три чортї || -тов-
 щина — чортівній, чортовїння || -тов-
 ский — чортячий || -тенок — чортея,
 бісеня (-ти).
 Чесать — чесати.
 Чесать, ся — 1) чухати (-ся), скребті
 (-ся); 2) (волосы и т. д.) — чесати.
 Чеснок — часнік.
 Чесотка — корбста || -точный — корб-
 стявий.
 Чествовать — шанувати, ушанбвувати.
 Честь — 1) честь; 2) (честь и слава) —
 шана, слава || -тний — чесний ||
 -тность — чесність || -столубие —
 честолубність.
 Чета — пара; (супружеская) — подружжя.
 Четверг — четвёр (четверга).
 Четвертый — четвёртий || -рть — четверть,
 чвёртка || -верка (коней) — четверній;
 (в картах) — чвёрка; (на четвереиьках)
 — рачки, бкарач; (лазять на ч-х) —
 рачкувати.
 Четкий — чіткій || -кость — чіткість ||
 -тний — чітний.
- Четыре — чотїри; ($4\frac{1}{2}$) — пів п'ята; (че-
 тыреугольник) — чотирікутник; (че-
 тырехдневный) — чотиріденний ||
 -ста — чотїриста || -надцать — чотир-
 на[д]цять || -тырежды — чотїри рази
 по..
 Чехол — покрівець.
 Чечевича — сочавїця.
 Чешуя — луска || -чатый — лускуватий.
 Чиж — чиж.
 Чин — ранг || -овник — урядбвець || -ин-
 ческий — урядбвський, чинбвничий.
 Чинить — 1) см. Делать, довершать;
 2) лагодити, направляти, латати,
 ремонтувати.
 Чирикать — цвїрінькати.
 Число — числб; (средним числом) —
 пересічно || -слитель — чисельник
 || -слительное (имя) — числівник ||
 -сленность — килькість, числб ||
 -слиться — рахуватись, бїти припи-
 саным.
 Чистить — чїстити || -тка — чїщення;
 (на службе) — перевірка || -тилише —
 чистїлище. (Чистить картошку, ка-
 пусту) — теребїти, картбплю, ка-
 нїсту.
 Чистый — 1) чїстий; 2) (о золоте и т. д.)
 — щїрий; 3) сїтий; (чисто-экономи-
 ческие условия) — сїто економїчнї
 умбви || -топлотный — охайний ||
 -сердечный — щирбсёрдий || -писа-
 ние — красибпис || -откровенный —
 чистокрбвний, щїрий.
 Чистота — чистота, охайність (-ности).
 Читать — читати; (по складам) — слєбї-
 зувати; (лекції) — викладати || -тель
 — читач || -тельский — читачів, чи-
 тацький
 Чихать — чхати; чмїхати.
 Член — член, (спїлки) — снїлчаннї || -ский
 — члєнський || -повредительство —
 скалічення.
 Чмокать — цмбкати.
 Чорт — чорт, лїдько, кўций, хбванець,
 безп'ятко. (К чорту!) — к бісу; (чорт
 знает как) — чбр' зча як; казна як.
 Чреватый последствиями — багатий на
 наслідки.
 Чрезвычайный — надзвичайний, незви-
 чайний.
 Чрезмерный — надмірний.
 Чтение — читання || -тец — читець
 (читця).
 Что — що; (за что) — за-віщо, за що;
 (ну, и что-ж!) — або щб?; (что-то) —
 щбсь; (ни к чему) — ні до чбго;
 (о чем говорить) — за віщо, про віщо
 балакати. (Конструкция см. при от-
 дельных глаголах).

Чтобы—шоб, шоби; (чтобы только)—
— абі; (чтобы хоть)—бодай шоб.
Чубук—цибух.
Чувствениость—похітлівість || - нний
--похітлівий || - ительность--чүлість;
(впечатлительность) — дотклівість,
уразлівість || - тельный — чүлий,
чутлівий; уразлівий, дотклівий.
Чувство--почуття; (лишиться чувств)--
зомліти, знепритомніти. (Пять чувств)
— змісел: зору, смаку, дотику, нюху,
слуху || - вовать—почувати, відчу-
вати, вчувати; (ч-ть себя)—мати ся;
(дать себя поч-ть)—дати ся в знак.
Чугун—чавун, чугун.
Чудак—см. Странний.
Чудо—чүдо, діво || - десий — чудес-
ний, чудовий || - довище — марá,

страхиття, потвора || - вищный — по-
творный.
Чужой—чужий || - даться — цуратися
|| - дый—1) чужий; 2) (непричаст-
ный) — непричетний (до чого) ||
- странец — чужинець, чужоземець
|| - страниый — чужоземний || - бина
—чужина, чужениця.
Чулан—комирка.
Чулок—панчоха || - ный—панчішний.
Чума—джума, чума.
Чумазый—замазура.
Чурбан—пень, колода, оцүпок.
Чуть—лэдне, троби || - ткий — чүйний ||
- тко--чүйно; уважно || - ткость--чүй-
ність, чутлівість || - тье—нюх; чуття.
Чуять—чүти, вчувати.
Чучело—опудало, одоробло.

Ш

Шабаш—шабаш; гбді! (Шабаш!) —
Гбді.
Шаблон—шаблон.
Шаг—ступінь, крок || - ом—ходю.
(Убавить шаг) — зменшити ходи
|| - ать — ступати; (делать большие
шаги) — шобати. (Неосторожный
шаг) (переносно) — необережний
учинок. (Предпринять дальнейшие
шаги)—ужити подальших заходів
(не „крóків“).
Шайба—перстїна, шайба.
Шайка—банда.
Шакал—шакáл.
Шалаш—курїнь (курейя).
Шалить — пустувати || - ловливый —
пустотливый || - луи — пустун, сва-
вільник.
Шаль—шаль.
Шальной—павісий; шалений.
Шаман—шамán.
Шампиньон—печерїня.
Шапка—шапка || - почник — шаповál
|| - почный (разбор)—шапкобáння.
Шар—күля; (земной шар) — зэмна
күля; гáло || - ик — гáлька || - видиый
—кулястий, опүклий.
Шарабан—шарабáн.
Шарахнуться—метнүтись.
Шарить—нишпорити, мацати. (Шарил
в кармане) — Полáпав, помáцав у
кешени.
Шаркать—чóвгати.
Шарлатан—шарлатán, шахрай.
Шармаика—катерїнка.
Шарнир—шариір, звій (звюю).
Шаровары—см. Штаны.
Шатать,-ся—1) хитáти,-ся; 2) (шляться)
—швэндяти, тивянтись || - кий--хнсткий.

Шатер—намёт, шатрб; (палатка)—таш
(ташу).
Шафер—дружкб.
Шах—шах.
Шахматы—шахи || - тный — шаховий;
(ш-я доска)—шахівниця || - матист—
шахівник, шахматїст.
Шахта—шахта || - тер шахтяр (-ря).
Шашка—1) (игра)—шáшка; 2)—шáбля.
Швед—швед || - ский—шведський.
Швейный—швацькнй || - ея — швачка,
шваля.
Швейцар—швайцáр.
Швырять,-нуть — шпурляти (шпур-
нүти).
Шевелить,-ся—ворушити,-ся || - нуть-
ся—поворухнүтись.
Шейка—шійка.
Шелестеть—шелестіти, шамотіти.
Шелк—шовк || - ковый — шовкóвий ||
- вица—шовкóвиця || - вицный червь
— шовковїк || - водство — шовків-
нїцтво.
Шелохнуться—сколихнүтись.
Шелуха—лушпїння, лузгá, лускá ||
- шеие—лүщення || - шить--лускáти,
лузáти.
Шепелявый—шепелявий, сюсюра.
Шептать — шепотіти || - ться—шушү-
катись.
Шеренга—шерег; (ставить в шеренгу)
—шерегувати.
Шероховатый—шерсткий, шкарулкий;
(переносно чаще) — кострубáтний (о
стиле)
Шерсть—вóвна, шерсть || - яной—вов-
няний || - тобит—шаповál.
Шершавый — шаршáвий.
Шест—жертипа, тїчка.

- Шествие—похід (походу).
 Шість—шість (шості й шістьох) ||
 - ой—шбстий; (ш-я часть)—шестіна
 || - ерка — шестерня (лошадей);
 шостака, шістка (в картах) || - рия—
 шестерня || - надцать — шіснадцять
 || - десят — шістьдесят || - тью —
 шістьма || - тилетний, -дневный —
 ии(е)остилітній, ш(е)остиденний ||
 - угольник—ш(е)остикутник.
 Шеф—шеф.
 Шея—шійя; (задняя часть шеи)—карк,
 в'язи || - ка—шійка || - ный—шійний,
 в'язовий. (Гнать в шею)—у тришья
 гнати.
 Шибко—хутко, прудко.
 Шиворот—(за шиворот)—за кбмір.
 Шикарный—шикарний.
 Шило—шійло, швайка.
 Шина—шійна.
 Шинель—шинеля.
 Шип—1) шпни; 2) (на кустарнике)—
 - колочка; 3) (в подкове)—гак.
 Шиповник—шипшійна.
 Шипеть — сичати, шипіти; (о масле
 и т. д.)—шкварчати || - пучий — ши-
 пущий.
 Ширина—широчінь, шир; (в ширину)
 - завшіршки, в шир.
 Ширма—параван, шірма.
 Широкий — ширбкний; (увеличит.) —
 широченний, широчезний || - ко —
 ширбоко || - плечий — крнжастий ||
 - ота—широтата.
 Ширь—шир (ж. р.).
 Шить—шійти.
 Шитье—1) шиття, пошиття; 2) (вышитое)
 - шитво, гаптування (см. Вы-
 шивка).
 Шиш—дўля; (показать шиш) — дўлю
 дати.
 Шиска—1) шійшка; 2) (сняк)—гўля.
 Шкап—шахва; (для посуды)—мисник;
 (угольный)—косионець.
 Шкатулка—шкатула.
 Шквал—шквал, шквіря.
 Шкворень—свбринь.
 Шкив—шків.
 Школа—шкбла || - ник—школяр (-ра)
 || - нический—школярський || - ный
 - шкільний.
 Шкура—шкіра, шкўра.
 Шлак—шлак.
 Шлем—шолбм (буденівка, комунарка).
 Шлепать—хлбпати; (по грязи) — тьб-
 пати || - нуться—гепнутися, бибехну-
 тся, лўснути.
 Шлея—шлейя, наріттинки.
 Шлифовать—шліхувати.
 Шлюз—бпуст, шлюз.
- Шлюпка—шлюпка.
 Шляпа—бриль; (не соломенная) — ка-
 пелюх, капелюш.
 Шляться (см. Шататься)—шалатись.
 Шмель — джміль, чміль (джмеля,
 чмеля).
 Шмыгнуть—майнути, шурхнути.
 Шнурок—шнурок, швбрка; (в шта-
 нах)—очкур.
 Шнырять—шмигляти.
 Шов—швб (ср. рода).
 Шоколад—шоколад.
 Шомпол—драч (м. р.). (Бить шомпо-
 лами) — шомполами бити, драчами
 драти.
 Шопот — шепіт (-поту) || - том — пб-
 шепки.
 Шорник—лімар (-ря).
 Шорох—шамотий, шелест.
 Шори—шбри.
 Шоссе—кам'янка, шосе.
 Шага—шпага.
 Шпала—шпала.
 Шпик—шпик(і)г, шпібн.
 Шпилька—шпилька.
 Шпион—шпібн, шпигун.
 Шпоры—острогий, шпбри.
 Шприц—шприц.
 Шрам — блізна, шрам; (= ссадина)—
 садно.
 Шрифт—шриффт.
 Штаб—штаб || - ный—штабний.
 Штаны — штані || - ина — холбша,
 штаніна.
 Штат—штат || - ный—штатний || - тский
 - цивільний.
 Штемпель—штамп.
 Штиль—безвітря, штиль.
 Штопать—цюрвати.
 Штора—штбра.
 Шторм—шторм, борвій (-вію).
 Штраф — штраф || - овать — штрафу-
 вати.
 Штрейкбрехер—страйкбрехер, страй-
 колбм.
 Штрих—штрнх.
 Штука—1) штўка; 2) (матерії)—сувій
 (-вбію), постав.
 Штукатурка—тинк, шпаруни; (извест-
 ка)—вапна || - рить—тинкувати.
 Штурм—штурм || - мовать — штурму-
 вати.
 Штык—багнёт || - овой—багнётний.
 Шуба—хўтро; (крестьянская)—кожух.
 Шулер—шўлер, шахрай.
 Шум—(только о живом)—гамір (-ору),
 гармйдер, галас, гвалт, лемент;
 гбмш (-ону), шелест; (грохот)—см.
 Грохот; (о воде) — бурчання, джур-
 чання, клекіт, булькотання || - меть—

гомоніти, галасувати, лементувати, шелестіти; бурчати і т. д. || - ний — гучний, бучний; (наделати шуму) — паробити шелесту.

Шурии — швагер.

Шуршать — шурхати, шарудіти, шелестіти.

Шустрий — см. Проворний.

Шут — блазень.

Шутить — жартувати || - тка — жарт || - тя — жартом, жартомá; (обратити в шутку) — на жарт повернути || - тливый — жартовливый || - товство — блазєнство; || - шут — блазєнь (-зия).

Ш

Шавель — шавій, шавель.

Шадить — милувати.

Шебень — груз, жорства.

Шебетать — шебетати, цвірінькати.

Шеголь — см. Франт || - лять — чепуритися, хизуватися, пишатися.

Щедрий — гбійний, щедрий.

Щека — щокá || - ки — ліця. (Щеки краснелнь) — ліця зачервоїлнь.

Щекотать — лоскотати || - тливый — 1) (вопрос) — дражлива справа; 2) (человек) — лоскотливый.

Щелкать — (зубами) — клáцати, цбкати; лускати, ляскати, клáцати; (бичом) — хвіськати; (о`соловье) — тьбхкати.

Щелок — луг.

Щель — щіліна, шпáра || - лка — шпáрка, щілінка.

Щенок — щеня, цуценя.

Щепетильный — (мелочный) — дріб'язковий; (обидчивый) — діткливий.

Щепка — тріска, скіпка, скáлка; (разбить в щ-и) — побити на скалки, на гамуз потрошити.

Щепотка — щіпка.

Щетина — шітіна || - тка — щітка || - точник — щітка́р (-ря).

Щипать — щипати; (шерсть, волосы) — скубти.

Щипцы — шіпці, кліщі; (для орехов) — тїскавка.

Щит — щит.

Щука — щу́ка; (самец) — шупáк.

Щупать — мацати.

Щупальцы — дотика́льця; вусики.

Щуриться — шу́литися, примру́жувати бчі.

Э

(Слова на Э в р. яз. б. ч. иностранного происхождения и остаются без перевода даны некоторые слова).

Эволюция — еволюція, поступування || - ционный — еволюційний, поступобний || - ционировать — еволюціонувати.

Экватор — рівнодєнник, екватор.

Экзамен — іспит, екзáмен; (держать экзамен) — складати іспит; (выдержать э-н) — склáсти іспит.

Экземпляр — примірник.

Экипаж — повіз (-вóзу), скіпáж; (на корабле) — скіпáж.

Экономика — еконóміка || - мія — 1) — ошáдність, еконóмія; 2) (имение) — еконóмія || - ический — економічний || - иомный — ошáдний || - иом — оконóm, кліучник.

Эксперимент — експеримєнт.

Эксплоатировать — 1) визіскувати, експлоатувати; 2) (землю и т. п.) — експлоатувати || - тация — визиск, експлоатация || - татор — визіскувач, експлоататор || - тируемый — визіскуваний; (о земле) — експлоатований.

Экстирпатор — дряпáк.

Экстремный — нагáльний; (э-е заседание) — надзвичайні збори, позачергові збори.

Электричество — елєктрика || - ческий — елєктрійний || - трификация — елєктрифікація.

Элемент — елемєнт, первісток; чáстка || - тарный — елемєнтáрний.

Эмаль — поліва, скліця, емáль.

Эмигрант — емігрант.

Энергия — енергія; завзяття || - гический, ичный — енергійний.

Эпидемия — пóшеть, епідемія.

Эпизод — епізód || - дический — епізодічний.

Эпоха — епóха, добá.

Эскадра — ескáдра || - дрилья — ескáдрилья || - дрон — ескáдрон.

Эсаул — осавул.

Эстафета — штафєта.

Эстетика — естетика.

Этаж — пóверх, етáж.

Этика — єтика.

Этот, эта, это — Цей, ця, це (оцєй, оця, оцє). (При обозначении времени также) — сей, ся, се (Сєй рік, сьогó місяця, сьогóрічний).

Эхо — луна.

Эшафот — ешафóт, кобїла.

Эфир — етєр.

Ю

Юбилей—ювілей.
 Юбка—спідниця.
 Ювелір—ювелір.
 Юг—південь (-дня) || -го-восток—південний схід || -го-запад—південний захід || -го-восточный—південно-східний || -го-западный—південно-західний || -жиый—південний.
 Юла—дзига.
 Юмор—гумор || -ристический—гумористичний; (рассказ)—гумореска.
 Юнга—молодік, юнга.

Юность—молодість || -ноша—молодік, юнак, парубок || -шеский—юнацький || -шество—юнацтво || -ный—молодий.

Юридический—юридичний, правничий || -ист—юрист, правник || -рисконсульт—юрисконсулт.

Юркий—в'юнкій.

Юстиция—юстиція.

Я, меня, мне—я, мене, мені; (ко мне)—до мене.

Я

Ябеда—наклеп.
 Яблоко—яблуко || -оня—яблуня; (ди-кая)—кислиця.
 Явка—явка || -очным порядком—самовільно || -ный—набчний, явний || -пость—пабчність, очевидність || -вственный—ясний, виразний.
 Явление—з'явище, явище; (в театре)—ява || -вляться—являться; (перед судом)—ставитися || -ется—е, становить, складає. (Партия является авангардом рабочего класса)—Партия е авангард[ом] робітничої класи. (Кислород является частью воздуха)—Кисень складає (становить) частину повітря.
 Ягиенок—ягпя (-пяти).
 Ягода—ягода || -дницы—зід.
 Яд—отрута, трійло, їд (-ди) || -овитый—отруйний; (язвительный)—см. Язвительный.
 Ядро—ядрб.
 Язва—болячка; (сибирская язва)—сїбрка, телїй || -ительный—уїдли-вий, їдучий.
 Язык—язик, мова || -коведение—мово[язико]знавство || -вед—мово-знавець; (ломаный)—калічена мова; (суконный)—повстяна мова || -чник—язичник, поганни.
 Яйцо—яйце, крашанка || -ичко—яєчко || -ичница—яєчня.
 Якорь—якір, кбтва.

Якшаться—водїтися з ким, злигãтнся з ким.

Яма—яма; (сорная)—смітний; (в реке, море)—ковбаня || -мка—ямка, дірка.

Ямщик—візник, хурман.

Январь—січень (-чня) || -ский—сїчневий.

Янтарь—бурштин.

Яркий—яскравий || -ко-зеленый—ярний, прїкро-зеленый || -ко-желтый—жовтогарячий || -ко-красный—ясно червоний.

Ярлык—налічко, ярлік.

Ярмарка—ярмарок; (крещенская)—ярмарок на Водохрещу.

Ярмо—1) ярмб; 2) (переносно) кормїга, ярмб.

Яровой—яровий; (хлеб)—ярина.

Ярость—сказ, лїтїсть.

Ярус—см. Этаж.

Ясень—ясень.

Ясли—ясла.

Ясный—ясний; (переносно)—ясний, виразний; (о погоде)—годїна.

Ястреб—яструб.

Ячейка—(в сотах)—комїрка, чарунка; (переносно)—осередок.

Ячмень—ячмінь (ячменю) || -мениый—ячний, ячмінний.

Ящер—ящур, лусковець || -ица—ящїрка.

Ящик—скрийнка; (в столе)—шухлядка; (картонный)—шабатурка.

Ящур (болезнь)—слинївка.

ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО УКРАЇНИ

Харків, Спартаківський пров., 3.

— В КНИГАРНЯХ ДВУ є такі словники української мови

- ВУАН*—Анатомічні назви. Стор. 81. Ц. 1 крб. 50 к.
- ВУАН*—Російсько-український словник. Том I. (А—Ж). Стор. 290.
Ц. 2 крб. 50 к.
- Голоскевич*—Український правописний словничок. Ц. 40 к.
- Грінченко, Б.*—Українсько-російський словник. Стор. 2178. Ц. 6 крб.
- Калинович, Ф.*—Словник математичної термінології. Ч. I. Термінологія чистої математики. Стор. 240. Ц. 4 крб.
- Калинович, Ф.*—Словник математичної термінології. (Провкт). Ч. II. Термінологія теоретичної механіки. Ст. 80. Ц. 1 крб.
- Курило, О.*—Словник хемічної термінології. Стор. 140. Ц. 1 крб. 80 к.
- Савченко, А.*—Практичний українсько-російський словник. Стор. 270. Ц. 60 к.
- Практичний російсько-український словник.* Ц. 40 к.
- Секунда, Тадей*—Німецько-російсько-український словник термінів з обсягу механіки з українським та рос. показниками. Ц. 45 к.
- Тутковський, П.*—Словник геологічної термінології. Стор. 201. Ц. 2 крб. 50 к.
- Уманець, М., і Спілка, А.*—Російсько-український словник. Стор. 1149.
Ц. 4 крб.

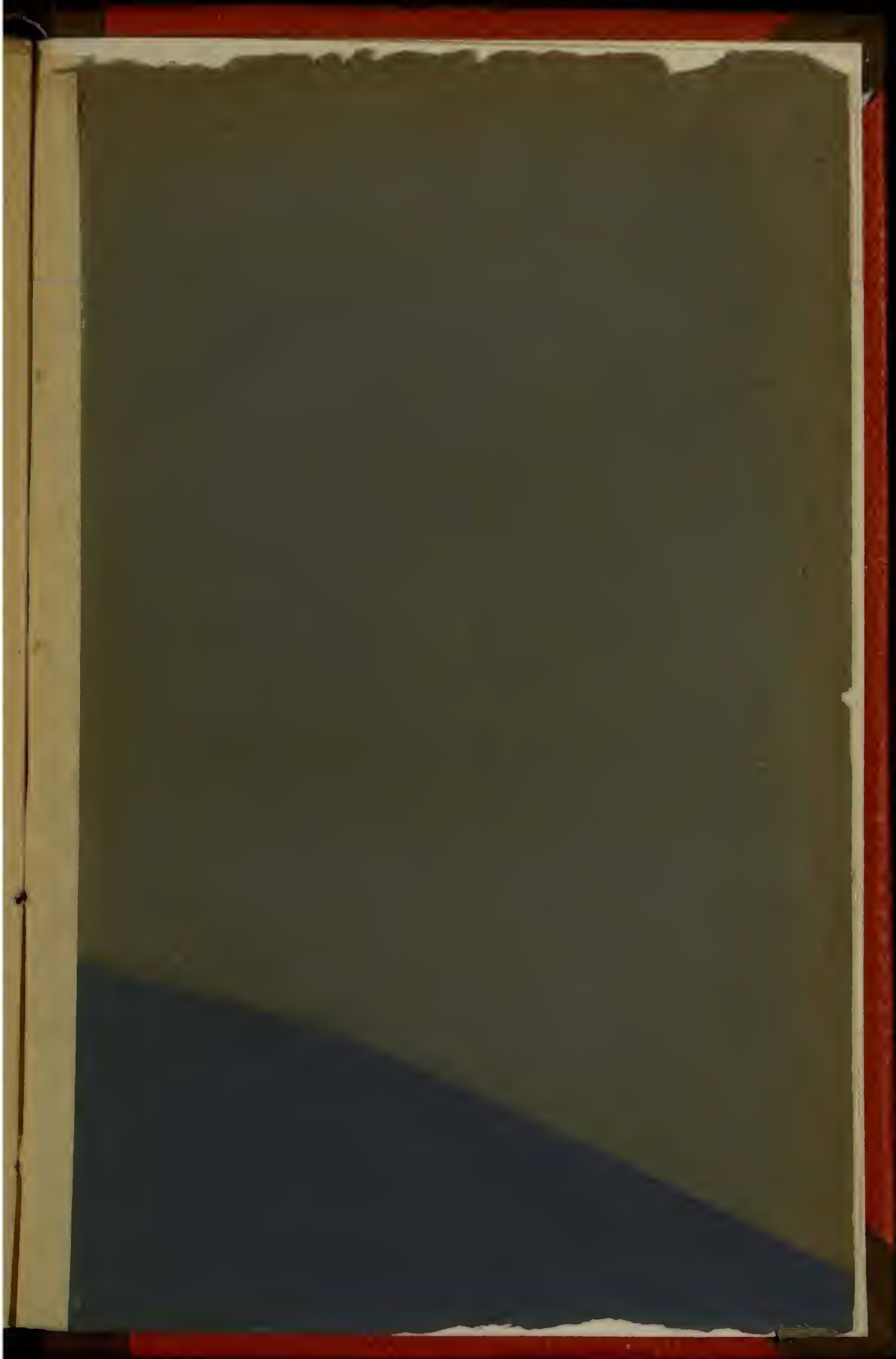
КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Останні видання

- Бляско Ібаньес*—Валенсійські оповідання. Переклад з еспанської В. Самійленка. Стор. 232. Ц. 50 к.
- Васильченко, С.*—Повна збірка творів. Том I. Стор. 312. Ц. 1 крб. 30 к.
- Вовчок Марко*—Твори. За редакцію і з критично-біографічною розвідкою О. Дорошкевича. Том I. Стор. 363. Ц. 1 крб. 35 коп.
- Вовчок Марко*—Твори. Том II. Стор. 383. Ц. 1 крб. 40 коп.
- Гете, Йоган-Вольфганг*—Фауст. Трагедія. Переклав з німецької М. Улезко. Част. I. Стор. 331. Ц. 3 крб.

- Головка, А. - Можу. Збірник оповідань. Стор. 354. Ц. 2 крб. 25 коп.
- Досвітній, О. - Тюнгуй. Новели з життя китайського народу. 2 вид. Стор. 139. Ц. 30 к.
- Журлива, О. - Металом горно. Том 1. Посаї. Ст. 127. Ц. 90 к.
- Іаченко, М. - Імлистою рікою. Збірка оповідань. Ст. 304. Ц. 1 крб. 5 к.
- Копиленко, О. - Сенчині пригоди. Ст. 38. Ц. 35 к.
- Козубинський, М. - „Fata morgana“. Ст. 221. Ц. 60 к.
- Косинка, А. - В житах. Збірка оповідань. Ст. 190. Ц. 1 крб. 45 к.
- Котляревський, І. - Твори. 1. Енеїда, 2. Наталка-Полтавка, 3. Москаль-Чарівник. За ред. і з переднім словом та примітками акад. С. Єфремова. З портретом Котляревського. Стор. 336. Ц. 1 крб. 30 коп.
- Микитенко, І. - На сонячних гонях. Збірка оповідань. Ст. 181. Ц. 80 к.
- Нечуй-Левицький, І. С. Твори. Том 1. За редакцією і з критичною розвідкою Ю. Маненка. Стор. 380. Ц. 1 крб. 40 коп.
- Осьмачка, Т. - Скитські вогні. Поезії. Ст. 95. Ц. 30 к.
- Панч, П. - Мишачі норн. Збірка оповідань. Ст. 242. Ц. 90 к.
- Панч, П. - Солом'яний дим. Збірка оповідань. Ст. 189. Ц. 65 к.
- „Плут“ - Літературний альманах. За редакцією С. Пилипенка. Збірник другий. Ст. 295. Ц. 2 крб. 50 к.
- Поліщук, В. Громохий слід. Поезії. Ст. 312. Ц. 2 крб. 80 к.
- Рильський, М. - Під осінніми зорями. Друга книжка лірики. Вид II, перероблене. Ст. 103. Ц. 60 к.
- Рильський, М. - Тринадцята весна. Лірики кн. IV. Ст. 69. Ц. 50 к.
- Сосюра, В. - Сніги. Поезії. Ст. 64. Ц. 30 к.
- Сосюра, С. - Тарас Трясило. Роман. Ст. 80. Ц. 1 крб.
- Франко, І - Отець гуморист. Оповідання. Ст. 54. Ц. 25 к.
- Франко, І. - Як чонці дітей навчали (Schön schreiben). Ст. 11. Ц. 10 к.
- Франс, А. - Повстання анголів. З французької переклав Є. Касяненко. Вид II, переглянуте. Ст. 305. Ц. 2 крб.
- Хвильовий, М. - Бараки, що за містом. Ст. 23. Ц. 10 к.
- Хвильовий, М. - В очереті. Ст. 56. Ц. 25 к.
- Хвильовий, М. - Життя. Ст. 13. Ц. 7 к.
- Хвильовий, М. - Кіт у чоботях. 2 вид. Ст. 35. Ц. 30 к.
- Хвильовий, М. - На глухій шляху. Ст. 16. Ц. 16 к.
- Хвильовий, М. - Сніг листопад. Ст. 24. Ц. 10 к.
- Яблуненко, В. - Галіччина. Поезії. Ст. 159. Ц. 80 к.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ВІДДІЛ
Харків, Спартаківський пров., № 3.

1 крб. 85 коп.

